V B 12

4. B. 4.

TRACTATVS
DE DECRETIS
CAETERISQVE
SOLEMNITATIBVS

In Contractibus Minorum, aliorumq́ue his ſimilium, adhibendis.

D. OCTAVIO SIMONCELLO

CALLIENSI V. I. D. ET EQ. AVCTORE.

OMNIBVS PONTIFICII, CAESAREIQVE Iuris profeſſoribus, Cauſarum patronis, Ius dicentibus, ac Notarijs perutilis, & neceſſarius.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO, NEC NON CVM PRIVILEGIO.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

PERVSIAE,
In Aedibus Io. Bernardini Raſtellij. 1574.

TRACTATVS

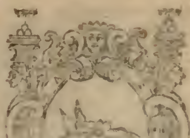
DE DECRETIS CAETERISQVE SOLEMNITATIBVS

In Contractibus Minorum, aliorumque his similium, adhibendis.

D. OCTAVIO SIMONCELLO CALLIENSI V. I. D. ET EQ. AVCTORE.

OMNIBVS PONTIFICII, CAESAREIQVE Iuris profeſſoribus, Cauſarum patronis, Ius dicentibus, ac Notarijs perutilis, & neceſſarius.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO, NEC NON CVM PRIVILEGIO.

PERVSIAE.

In Aedibus Io. Berardini Raſtelli. 1574.

ILLVSTRISSIMO PETRO VRSINO VIRO PRAESTANTISS.

OCTAVIVS SIMONCELLVS Iur. Conſ. Callienſis.

NVNQVAM ſatis mihi probari potuit noſtrorum temporum mos, atq. inſtitutum, vt Iuunes adhuc imberbes, ſtatim atq. Gymnaſia viderint, ac vix primoribus labris Legalem philoſophiam deguſtarint, Lauream Doctoratus ſe non indignè conſequi poſſe exiſtiment: Quemadmodum etiam minus probandum videtur, vt hi qui diù in Studijs verſati ſunt, dies illos ſine iactura impendiſſe minimè declarent. Quorum vtrumq. euadere ipſe cupiens, non ſine maximis impenſis, continuiſq; vigilijs ac laboribus per continuum ſeptennium in nobiliſsima, auguſtiſsimaq; Peruſina Academia commoratus fui; vtq; temporis in ſtudio Legali à me impenſi ratio redderetur, optimum fore duxi ad publicam omnium vtilitatem aliquid conſcribere: Verùm mihi cogitanti, ſeduloq; mecum perpendenti à quo ſcribendi genere conſultius exordiundum foret, ſe mihi obtulit quædam fratris mei controuerſia circa DECRE-

TORVM *materiam, ſuper qua cum de iure mihi reſpondendum foret, non parua ſum æquidem admiratione affectus, quod tam ſubtilis, egregia, perutilis, & frequens materia, à nemine adhuc fuerit pleno ſtylo pertractata. Ideoq; ſtatim ad eam animum appuli; quamquam planè fatear mearum non eſſe, nec virium, nec ingenij id muneris perfectè obire. Modò cum iam Opus hoc, quale, qualę id ſit, dictis de cauſis ſim in publicum editurus, nemini magis quàm tibi magnanime* PETRE *dedicandum cenſui: qui me maximis beneficijs pro tua humanitate, ſingulariq; ſtudio ſemper es proſecutus. Dumq; ipſe, vt alij ferè omnes Vniuerſitatis Peruſinæ Scolares, comitabar, debitumq; tibi deferebam honorem, non ſolùm innumeris fauoribus affeciſti, ſed me in tuorum familiarium numerum cooptare voluiſti, teq; fratrem potius, quàm Dominum quotidie ſum expertus. Nullis equidem meis meritis exigentibus, ſed incredibili tua benignitate, atque humanitate: qua ex hoſtibus, Amicos: ex alienis, tuos: ex infidis, fidos facis: omneſq; paſsim & peregrinos, & domeſticos ad te amandum allicis, & inuitas. Teſtis eſt Vniuerſitatis Peruſinæ Iuuentus, quæ tota, te velut Patronum, & ſpei ancoram conſpicit: Teſtis eſt tota Auguſtę Ciuitas, cui adeò dominaris, vt ſi tamquam ipſe Pontifex illius verè Dominus eſſes, nullum maius penè valeret beneuolentiæ, ac obſeruantiæ te-*

ſtimonium præbere. Nec mirum quidem, cum ex illu-ſtriſsima ac præclariſsima VRSINORVM *prole, tuaq́; præſertim* GRAVINENSIVM *familia originem traxeris, ex qua omni tempore, in omni Virtutum genere Heroes excelluere clariſsimi: qui Reipublicae Chriſtianae firmiſsimum ſemper extiterunt praeſidium. Egregia multa, ac penè innumerabilia, nobiliſsimae, ampliſsimaeq́; Vrsinorvm familiae facta praeteribo, ne rem ſupra vires aggredi, & longè humeris meis imparem prouinciam ſubire temerè audeam, videarque te potius ex familia, quàm ex proprijs meritis, ex quibus vera laus oritur, exornare: Cum tu ſatis per te ipſum morum ſuauiſsimorum comitate, vrbanitate, ac liberalitate praefulgeas, adeoque magna ſint tuarum laudum praeconia, vt omnes non familiae, ſed tuo ingenio penè celeſti, eruditioni ſingulari, & iudicio longè acerrimo tribuant: ita vt audeam id vnum confirmare, quod ſi praeclariſsima* VRSINORVM *familia, quae per ſe ipſa ſatis, ſuperq́; generis nobilitate lucet, vixit ſemper, & viuet ſuis fulta radicibus hodie inciperet, tu ſolus illam non parùm illuſtrare valeres: accedente maximè fauore Illuſtriſ. & Reuer. Patruui tui* FLAVII VRSINI *inter purpuratos fulgentiſsimũ Sydus: cuius excellens ingenium, probatiſsimos mores, Fidem, Religionem, Pietatẽ, egregiamque liberalitatem, modeſtiam, ac probitatem,*

nemo eſt, qui non modò obſeruet, verùm etiam admiretur, & colat. quorum ſanè morum, ac Virtutum ea tibi eſt ſimilitudo; vt non in alio (PETRE *Illuſtriſsimæ) te ab eo differre animaduertam; niſi ætate, & gradu: quorum vtroq. ſimillimum te citò fore, non eſt qui dubitet. In pignus igitur meæ in te obſeruantiæ, ac in firmiſsimam, ſempiternamq. animi erga te mei teſtificationem, accipe (ea qua ſoles benignitate) munus hoc, quamlibet exile, & tenue à Serui manu delatum, quod ſi non iniocuudum fore perceperim, maiora in dies aggredi minus verebor. Vale.*

Datum Peruſiæ 17. Cal. Octobris. MDLXXIIII.

FRANCISCVS CANTVTIVS,
Sacri Palatij Apoſtolici Auditor.

OCTAVIO SIMONÇELLO I. C. S.

NON ſine magna mea voluptate ſum tuis literis redditus certior, quod elaboratus à te Tractatus de Decreto Iudicis, propediem ſit in lucem proditurus. Qui enim fieri poteſt, vt non gaudeam vehementer, cum illum ipſum naſcentis gloriæ tuæ, hoc eſt hominis mihi amicisſimi, & dum publicè olim profiterer auditoris mei ſtudioſisſimi, quaſi ſolidum quoddam fundamentum poſitum uideam? Nam niſi me fallit memoria ſcriptus eſt liber cùm copioſisſimè, vt posſit lectoris ſitim, atque animum facilè undiq. explere, tum miro quodam ordine digeſtus, quæ duæ res non minorem hodie Scriptoribus laudem, quàm lectoribus vtilitatem afferre exiſtimantur. His accedit Operis ipſius argumentum, quo haud ſcio, an vllum ſit in iure grauius, aut explicatione ipſa difficilius. Nam quæ à priuatis hominibus geruntur, eius fermè naturæ ſunt, vt eis quilibet pro ſuo arbitrio formam tribuat, at Iudici pro tribunali decernere, non niſi exacta cauſę cognitione prȩuia licet, ex quo ſolo colligi poteſt quanti ponderis, & quantæ ſit eruditionis id exequi, quod ipſum ego in hoc ampliſsimo cauſarũ ſacri Palatij Auditorio, quotidie iam experior. Quando igitur in materia tam graui tantùm præſtas, accingere iam & ad alia ſcribenda, quę non modò tibi, Familięq. tuę, verùm etiam Patrię dubiò procul gloriam paritura ſunt immortalem. Vale.

INDEX TITVLORVM.

LIB. I.

Prefatio. fol. 1
De Offitio Iudicis in interpoſitione Decreti. 22
De Donationibus. 47
De alienatione Actionis. 56

LIB. II.

De Diuiſione. 58
Bona Minoris, an tacitè obligari, vel pignori tradi va-
leant. 68
De varijs actibus, qui meram alienationem non viden-
tur ſapere. 79

LIB. III.

De virtute, & effectu Decreti. 105
Quando Decreto opus non eſt. 114
Si maior factus alienationem ſine Decreto factam, ra-
tam habuerit. 155

TRACTATVS DE DECRETIS,

CAETERISQ. SOLEMNITATIBVS IN CONTRACTIBVS minorum, aliorumve his ſimilium adhibendis.

D. OCTAVII SIMONCELLI Callienſis. V. I. D. & Eq.

PRAEFATIO.

SVMMA NOTABILIVM.

1 PRAEFATIONIS effect.is.
2 Decreti definitio in genere.
3 Decretum in iure multis, variisq. ſumitur modis, & uſque ad XXI. ſignificationes recenſentur.
4 Sententia interlocutoria, parte non citata ferri poteſt. Et quæ ſit rō.
5 Præſentia eius qui actui contradicere nequit, non eſt neceſſaria.
6 Decreti definitio, in ſpecie quæ tamen reprobatur, & alia eius loco ponitur per Aut.n.u 7.
8 Decretũ in quo differat à Sentẽtia.
9 Minor is intelligitur, qui non dum XXV. annum compleuit.
10 Ad vnam quamq; rem introducendam quatuor cauſæ neceſſariæ ſunt.
11 Cauſæ duæ principaliter requiruntur ad aliquid inducendum.
12 Cauſa efficiens Decreti, quæ ſit.
13 S.Conſ. Clementianum, quod quandoq. vocatur Oratio, introduxit Decretum.
14 Verba d. Orationis, ſiue S. Conſ.
15 Diſpoſitum in Prædys per præd. S. Conſ. hodie locum habet omnibus in rebus quæ poſſunt ſeruando ſeruari.
16 Veſtes detritæ, & superuacua Animalia, valẽt ſine decreto diſtrahi.
17 Verba d. S. Conſ. an dicantur prohibere pupillorũ tutores, vel etiã adultorum curatores.
18 Pupilli quandoq. Curatores habẽt.
19 Materialis decreti cauſa quæ ſit.
20 Decretum eſt quid ſeparatum à cauſæ cognitione, cæteriſque ſolemnitatibus.

21 *Decretum accipitur in genere, & in ſpecie.*

22 *Formalis Decreti cauſa quæ ſit.*

23 *Deceptio quorundam qui putabant cauſam finalem Iudicij eſſe, vt Iudex ſedendo ſententiã proferat.*

24 *Finalis Decreti cauſa quæ ſit.*

25 *Leges ſemper quærunt fraudibus obuiare.*

26 *Minorum fragile, ac infirmum eſt conſilium.*

27 *Differentiæ inter decretum, auctoritatem, licentiam, & conſenſum.*

28 *Decretũ debet in ſcriptis proferri. Reprobatur tamen per Autorẽ.*

29 *Decretum quandoq. dicitur ſententia quandoq. authoritas, et ſæpius vnum pro altero ponitur.*

30 *Contractus regulariter nullus eſt, qui ad ſui validitatẽ ſcripturam requirat, ſed ideo ea fit, vt quod actum eſt, facilius probetur.*

31 *Decretum an ſit interponẽdum ante, vel poſt actum.*

32 *Decretum quando reperitur interpoſitum ante contractum nõ præſumuntur omnia ſolemniter acta.*

33 *Decretum an poſſit interuenire ex interuallo.*

34 *Ea quæ ſunt de forma, vel ſubſtantia debent eſſe contemporanea, & ſimul explicari.*

35 *Decretũ poteſt ex interuallo apponi, quando reqritur ad cõfirmãdũ.*

36 *Autoritas tutoris debet ſtatim in actu adeſſe.*

37 *Conſenſus tutoris reputatur idem cum conſenſu pupilli.*

38 *Statuto ſi caueatur, quod vniuerſitas debeat facere Sindicum cũ auctoritate Pontificis, nunquid iſta auctoritas requiratur in actu, an verò poſſit ſequi poſt actum.*

39 *Actor conſtitutus a tutore ſine Iudicis decreto, an poſſit per Iudicẽ ex internallo confirmari.*

40 *Intellectus plures ad c. Cura. de iure patron. nu. 42.*

41 *Decretum non exigitur in alienat. rerum Eccl.*

43 *Auctoritas quando requiritur per modum ſimplicis conſenſus poteſt ex interuallo præſtari.*

44 *Auctoritas poteſt poſt actum accomodari, vbi actus vtilis ſit ei, cui debet auctoritas præſtari.*

45 *Solemnitas quæ requiritur ad certum finem habito fine, ſufficit quod ex poſt facto accedat.*

46 *Decretum quandocunq. interponatur, cenſetur interpoſitum ab initio, quãdo ab initio tractatũ fuit, de decreto apponendo.*

47 *Contractui cũ aliquid ſubſtantiale adiicitur dicitur cõtractus denuò renouari.*

48 *Intell. nouus ad c. Cura. de iure pat.*

49 *Auctoritas quid ſit, & in quo differat à decreto.*

50 *Conſenſus quid ſit, & in quo differat ab auctoritate, & decreto.*

51 *Conſenſus non poteſt ex interuallo interuenire, quãdo actus qui præceſſit, eſſet aliquo alio reſpectu nullus. quàm conſenſus.*

52 *Conſenſus non poteſt accedere ex interuallo quando requiritur per modum ſolemnitatis, & formæ.*

Con-

53 Conſenſus an requiratur in modũ ſolemn. & formæ. an in modum ſimplicis conſenſus. pulchra ad id dignoſcendum traditur theorica.

54 Actus à principio nullus nõ poteſt tractu tpis firmari. Declaratur id.

55 Statuto ſi caueatur quod mulier nõ poſſit hæreditatẽ adire ſine conſenſu conſanguineorũ, cõſenſus ſubſequẽs nõ poterit aditio. cõfirmare.

56 Licẽtia in eo differt ab autoritate, decreto & conſenſu, quia licentia ex ſui natura debet ſemper actũ præcedere. Ampliatur. limitatur, nume. 57.

58 Decretum an requiratur in alienatione rerum Eccleſiaſticarum.

59 Eccleſia gaudet fauoribus, minoribus conceſſis, illisq. æquiparatur.

60 Eccleſia ſi faciat cõtractum nullũ, habet electionem an ei, velit ſtare, vel reſcindere, ſicut Minor.

61 Solemnitates in alienat. rerum Eccleſiarum quæ requirantur.

62 Alienatio rerũ hoſpitalis quas requirat ſolemnitates.

63 Decretum requiritur quando decernuntur alimenta pupillis.

64 Decretum exigitur in tranſactione alimentorum.

65 Decretum requiritur in lite facienda ſuper alimentis.

66 Decretum an exigatur quando tutor ob famem conſanguineorũ pupilli, alimenta præſtat.

67 Fam's cauſa legitimè interponitur decretum.

68 Intellectus diuinatiuus gratia contrarietatis euitãdæ tolerari debet.

69 Decretum requiritur in æſtimatione dotis quæ fit, quando filius mentecapti, vel furioſi matrimonium contrahit.

70 Decretũ exigitur in conſtituendis Dotibus filiis habẽtib. patres ab hoſtibus captos, vel a latronibus oppreſſos.

71 Decretũ exigitur quando delata eſt hæreditas filiofam. maiore infanti & pater recuſat illi conſentire.

72 Decretum requiritur in alienatione rerum furioſi.

73 Priuilegia omnia conceſſa minori, intelligũtur ẽt. conceſſa furioſis.

74 Decretũ requiritur in alienat. rerũ mentecapti, fatui, & frenetici.

75 Decretum exigitur in contractu illius qui amore captus eſt.

76 Decretum requiritur in alienat. rerum prodigorum.

77 Prodigus an ſit prohibitus alienare ſine decreto, antequam ei interdicatur alienatio.

78 Decretum requiritur in procuratore dando furioſo. Quid autem ſi daretur ſine epiſcopi præſentia, & primatuum? nu. 79.

80 Decretũ requiritur in contractu filijfa. loco conſenſu patris furioſi, ſtante ſtatuto quod filiusfam. non poſſit contrahere ſine patre.

81 Decretũ exigitur in dando actore: Tutoribus impeditis.

82 Actor dupliciter conſtitui poteſt.

83 Decretum an exigatur in curatore qui datur bonis.

84 Decretũ requiritur ĩ tutore, uel cura. dãdo pupillis illuſtriũ p̃onarũ.

85 Nobilium facta cum maiori ſolemnitate pertractantur, quàm plebeiorum.

86 Decretum requiritur in omni tutore, vel curatore. Ampliatur etiã ſi ſint teſtamento dati.

87 Decretum non requiritur in conſtituendo tutore, vel curatore, ſed in adminiſtratione decernenda.

88 Decretum non requiritur in tutore quando teſtator ei adminiſtrationem conceſsit.

Limitatur et ã id, et aliis caſibus.

89 Decretum exigitur in conſtituendo ſalarium, tutori, vel curatori.

90 Decretum requiritur in inuẽtario.

91 Decretum requiritur in reuocando tutore, vel curatore. Eadem.n. ſolemnitas requiritur in diſſoluendo quæ in faciendo.

Ex qua Regula infertur ad plura, & declaratur d. Reg. n. 92. et 93.

94 Decretum an requiratur, cum Ciuitas, Villa, vel Caſtrum conſtituit Sindicum.

95 Decretum exigitur in alienat. immobilium Ciuitatis.

96 Conſilium Ciuitatum quæ non recognoſcunt Superiorem, vicem Imperatoris gerit.

97 Soluto debito Actori, ſeu Sindico Ciuitatis, etiam quod id cõſtet per Apocam Actoris, non tamen ex hoc Ciuitas præſumitur locupletata.

98 Decretum exigitur in venditione Prædiorum, Decurionum, & Curialium.

99 Decuriones non poſſunt vendere ſine decreto, & tamen poſſunt donare, quod videtur contra Regulam c. Cui plus, de Reg. iur. Ad quod multæ afferuntur reſponſiones.

100 Mulieri non eſt neceſſe interdici donationẽ, cum raro eam faciat.

101 Pater ius habet in vitam Filij, nõ autem in bonis.

102 Venditio vbi prohibetur reſpectu pretij, prohibita venditione, non cenſetur prohibita Donatio.

103 Decretum exigitur in alienat. rerum vniuerſitatis.

104 Decretum exigitur in Datione in ſolutum.

105 Datio in ſolutũ duplicis generis eſt.

106 Decretum requiritur in bonorum poſſ. adipiſc.

107 Decretum exigitur ubi officiũ Iudicis imploratur.

108 Decretum eſt neceſſarium in adiudicatione dominij, quæ fit contra contumacem.

109 Decretum requiritur in arrogatione.

110 Decretum interponitur in integrũ reſtitutione.

111 Decretum exigitur in venditione quæ fit per ſubbaſtationem.

112 Decretum exigitur in remittenda parte debiti, per maiorem partem creditorũ quando minor pars diſſentit. Limitatur id.

113 Decretum requiritur quando maior pars creditorum vult concedere debitori quinquennalem dilationem.

114 Decretum exigitur in cõpulſione,

qua

qua hæres compellitur hæreditatem adire, & reſtituere.
115 *Decretum requiritur in donatione per minorem celebranda.*
Contrarium firmatur.
116 *Solemnitates quæ de iure communi requiruntur in alienatione, non eſt à iure prouiſum, ut hæ in donatione adhibeantur.*
117 *Decretũ exigitur in inſinuatione.*
118 *Decretum neceſſarium eſt quando minor vult cõpẽſationẽ obijcere.*
119 *Modus procedendi ſuper exceptione compenſationis.*
Exceptio habet uim actionis, ſub nu. 119. uerſ. Notandum &c.
120 *Decretum requiritur in delegatione per minorem facienda.*
121 *Decretum exigitur quãdo extrahitur exemplum de exemplari.*
Quod decretum cum interponitur debet citari pars quæ poteſt prætendere intereſſe. d. n. 121 in fine.
122 *Decretum requiritur in manumiſſione ſeruorum.*
123 *Decretum neceſſarium eſt in alienatione rerum immobiliũ minoris.*
124 *Decretum requiritur generaliter in omni contractu, quod tamen voluntarium eſt, nõ neceſſarium.*
125 *Autoritas Iudicis in contractibus qui dependent à mera voluntate contrahentium, nihil operatur.*
Limitatur dupliciter id, ſub n. 125. uerſ. Quod tamen declaratur, & num. 127.
126 *Exceptio Iuriſdictionis intelligitur ſemper reſeruata.*
Declaratur id notabiliter.

NON ab re eſſe cenſui priuſquàm ad huius neceſſarii, celeberrimiq. Decretorum Tractatus tractationẽ condeſcendam, aliqua (iuxta celebre Vlpiani reſponſum ad l. 1. ff. ſi cert. pet.) Pręfationis loco præmittere.
1 † Pręfatio etenim (vt nos docet Caius in l. 1. ff. de Orig. iur.) ſolet libentius ad lectionem propoſitę materiæ nos perducere, & cum eò venerimus euidentiorem pręſtare intellectum. Multaq. ſiquidem in ipſa Pręfatione ſe, ſe declaranda offerũt, quę in tractatu ne propoſitus perturbetur ordo comodè explanari nequeunt. Tractaturus igitur de Decretis hæc pauca Pręfationis loco præmittere decreui, nempè.
Quid ſit Decretum, in genere.
Quot modis in iure accipiatur iſtud verbum Decretum.
Quid ſit Decretum in ſpecie.
Quæ nam ſint huius Decreti cauſæ.
In quo differat Decretum ab autoritate, licentia, & conſenſu.
Super quibus rebus neceſſariò interponatur Decretum.

His quoad breuius fieri poterit explicatis, deueniam ad ipſum tractatũ quem in tres diuidam libros, Libros in Titulos, Titulos in Inſpectiones, & Inſpectiones in Caſus. Quibus omnibus ad laudem Dei, Virginiſq. Deiparę auxilio expeditis, erunt explicata omnia quæ in hac difficili, vtili admodum ac neceſſaria, necnon in Praxi valde frequenti Decretorum materia quotidie verſantur.

Et ſi verbum iſtud Decretum adeo generale ſit, itaq. variè in iure noſtro accipiatur vt tãquam terminus æquiuocus ſecundum diſtinctas rationes pluri-

pluribus competens, comodam recipere definitionem nequeat, iuxta tradita per Ariſt. in prędicam. in priuc. quem ſecutus eſt Cicero de Officiis in princ. vbi licet afferat, quod omnis quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debeat à Definitione proficiſci, vt intelligatur quid ſit id de quo diſputatur, nihilominus ad euitandam æquiuocationem, prius diſtinguit, poſtea verò definit, & ex noſtris etiam ſcripſit Abb. in Rub. de Iudic. extra quem refert & ſequitur Ripa in Rub. de vulg & pup. nume. 5. & in tract. de peſte. in Prælud. num. 1. Quod terminus æquiuocus non poteſt generaliter definiri. Cum tamen ſępiſsimè (apud noſtros præcipue) paſsim obſeruari perceperim cōtrariū, & ipſe quoque pro clariori, apertioriq. totius tractatus intelligentia, verbum iſtud æquiuocum ex noſtrorum interpretum intentione generaliter definire minus verebòr.

2 DECRETVM igitur in genere, eſt deliberatio, ſeu motus Iudicis cū cauſæ cognitione citra condemnationem, vel abſolutionem. ita videtur definire Bart. in l. Nec quicquam. §. Vbi Decretū. ff. de Offic. Procons. & leg. ſequuntur Alex. Ias. Claud. Seyſel. (licet aliquid addendum eſſe putet) Vldar. Zaſ. ceteriq. DD. ī l. Iuſte poſsidet. ff. de Aquir. poſſeſſ. & iſta in præſenti ſatis videtur congrua definitio, ſeu deſcriptio cum generaliter poſsit omnibus decretis conuenire.

3 SVBSEQVITVR modo 2. loco declarandum, varias iſtius verbi (Decretum) ſig ificationes; Decretum igitur i.. iure multis va iiſq; ſumitur modis.

Primo; Decretum quandoque ponitur pro ſe te tia definitiua, quando Iudex in cauſa principali decreuit abſoluendo, uel condemnando; l De creta. ff. de Re iudic. l. pen. verſ. Decernit. ff. de Iuſt. & iure. l. Si prætor. in princ. ff. de Iudic. l. 1. de Conſtitut. Princip. & l. 1. in fine C. vt lit. pend. Accurs. in l. Nec quicquā. §. Vbi Decretum. ff. de Offic. Procons. & leg. vbi DD. paſsim. Alberic. in ſuo Dictionario in verbo Decretum. Iacob. de Beluis. Guido Suz. & Guido Pap. in Tractatu de primo, & ſecundo Decreto, in princ. Io. de Deo in doctrina ad uocatorum partium, & Adſeſſorum, Cap. 6. n. 1. lib 4. Iodoc. in ſua Praxi rerum ciuilium cap. 148. de decretis, & Io. Bellon. in expoſitione etimologiarum, definitionum, & diuiſionum iuris vniuerſi, in verbo decretū Alex. Bald. Troianus ī ſuo pomilego in uerbo decretum.

Secundo ſumitur decretum pro ſententia interlocutoria, ideſt pro omni actu Iudicis faciēte ad cauſam l. cum clericis. C. de epiſc. & cler. & ibi glo. & ita capitur in d. §. vbi decretum ſecundum ſecundum intellectum Glo. l. ſed ſi per prætorem. §. ſi cum decreto ff. ex quibus cau. mai. l. 1. in fine ff. de Adſeſſ. l. 1. §. decretalis. C. de ſucceſſ. edic. §. at ex contrario. vbi Glo. Inſt. quibus alien. licet vel non. C. licet in princ. extra de probar. Angel. in §. ſi quis autem in Auth. de hæred. & falcid. Bald. & Ias. in d. §. vbi decretum Io. de Plat. in l. vlt. in fine. C. de præd. curial. lib. 10. repetē. ad l. ſi finita §. Iulianus. ff. de damn. infecto, Guido Pap. ac reliq. mox ſupra citati in tract. de primo, & ſecundo decreto, Iodoc. in ſua Praxi d. cap. 148. & Alex. Bald. d. verbo decretum.

Tertio capitur decretū pro eo quod Papa de fratrū conſilio nulla facta cō ſultatione ſtatuit, & in ſcriptis redeg.t, vt refert Michael Vrcur. in d. §. vbi decre-

decretum. Et animaduertendum eſt in propoſito quod quadoq. Papa ſolus motu propio ſtatuit aliquid, & tunc dicitur conſtitutio; Glo. in prohem. in verbo conſtitutiones; Quandoq. ſtatuit ad conſultationem alicuius & tunc dicitur decretalis epiſtola ſiue ſolus, ſiue cum Cardinalibus faciat. vt per Glo. in ſum. 3. diſt. Quandoq. aliquid ſtatuit in vniuerſali Concilio cum conſilio illorum de Concilio & tunc dicitur Canon; Quandoq. vero Papa aliquid ſtatuit cum conſilio Cardinalium et id dicitur decretũ. ita nobis declarat dec. in rub. de conſtitut. in ſecunda lect. n. 27. & poſt eũ Auguſtin. Beroi. in eadem Rub. nu. 48. & 63.

Quarto loco dicitur decretum quod ſtatutum eſt a Summo Pont. vel a Sanctis Patribus ad aliquid definiendum, vnde dicitur liber decretorum. Alberic. in ſuo dictionario in verbo decretum, Io. de Deo in doctrina aduocatorum, partium, & Adseſſorum cap. 6. n. 2. lib. 4. & ſequuntur ſupra relati in Tract. de primo & ſecundo decreto.

Quinto iſtud verbum decretum ſignificat conſenſum eligentium in ſcriptis redactum 2. q. 1. legum, de elect. Innotuit, refert Michael Vrcur. in d. §. Vbi decretum.

Sexto dicitur decretum id quod capitulũ, vel vniuerſitas ſeu maior pars ordinat l. Planè, & ferè per totum. ff. Quod cuiuſq. vniu. nomine. ff. de decret. ab ord. fac. & C. de decretis de cur. lib. 10. per tot. ſequitur idem Vrcur. d. §. vbi decretum.

Septimo ponitur decretum pro electione facta de aliquo, ad aliquod officium per auctoritatẽ habentem. l. item eorum. §. ſi decurio. ff. Quod cuiuſq. vniuers. nomine. l. ſi ad ſcribatum. iuncta Glo. C. de Appellat. Bald. in d. §. vbi decretum, vbi etiam dicit quod Canoniſtæ vocãt decretum, ſcripturam continentem proceſſum electionis. § Interim, & §. Quia vero. Auth. de defens. Ciuit. & adde quod decretum ponitur etiam pro cõfirmatione electionis. vt ĩ Auth. de defens. Ciuit. circa princ.

Octauo decretum dicitur etiam authoritas Principis in reſcriptis beneficialibus interpoſita. C. Gratioſa. de reſcript. lib. 6. & ſecundũ Azo. iſtud reſcriptum eſt cõfirmatorium gratię; quia ex hoc princeps inſinuat ſuam voluntatẽ quæ ſeruanda eſt.

Nono decretum dicitur quælibet ordinatio ſuperioris. l. ambitioſa. ff. de decret. ab ord. fac. in Auth. de Tabell. in princ. vers. & illud quidem. & §. Illud quoq. verſ. ſed quoniã in Auth. de æqualit. dot. Bald. & Ias. in d. §. vbi decretum, Io. Montholonius in ſuo promptuario Iuris, in comẽto verbi decretum, Tom. primo & Ioan. de Graſſ. in tract. de reſcript. vers. decernentes poteſt eſt irritum. nu. 53. Et per huiuſmodi decreta prouidentiſs. & iuris religioſiſsimus Vrbini Dux cuius, & ſeruus, & ſubditus ſum, ſolet ſæpiſs. multas rixas ac quæſtiones dirimere, & in eo in quo ius defuit, vel ob variam temporum mutationẽ id quod olim rectè ſtatutum erat, hodie in aliquod redũdet præiudicium, imcomparabili ſua quadam prudẽtia, & diuino quodãmodo conſilio, per huiusmodi decreta omnibus optimè prouidet, & vulgo appellantur, decreta principis.

Decimo decretum ſignificat idem quod ſtatutum; l. 1. §. fin. ff. quod quiſque iur. ff. de decret. ab ord. fac. & C. de Decr. Decur. per tot. Bald. in d. §. vbi decretum, & Alberic. in ſuo Dict. in verbo decretum. Ex quo infert hoc

eſſe

pluribus competens, comodam recipere definitionem nequeat, iuxta tradita per Ariſt. in prędicam. in princ. quem ſecutus eſt Cicero de Officiis in princ. vbi licet afferat, quod omnis quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debeat à Definitione proficiſci, vt intelligatur quid ſit id de quo diſputatur, nihilominus ad euitandam æquiuocationem, prius diſtinguit, poſtea verò definit, & ex noſtris etiam ſcripſit Abb. in Rub. de Iudic. extra quem refert & ſequitur Ripa in Rub. de vulg & pup. nume. 5. & in tract. de peſte. in Prælud. num. 1. Quod terminus æquiuocus non poteſt generaliter definiri. Cum tamen ſępiſsimè (apud noſtros præcipue) paſsim obſeruari perceperim cōtrariū, & ipſe quoque pro clariori, apertioriq. totius tractatus intelligentia, verbum iſtud æquiuocum ex noſtrorum interpretum intentione generaliter definire minus verebor.

2 DECRETVM igitur in genere, eſt deliberatio, ſeu motus Iudicis cū cauſæ cognitione citra condemnationem, vel abſolutionem. ita videtur definire Bart. in l. Nec quicquam. §. Vbi Decretū. ff. de Offic. Procons. & leg. ſequuntur Alex. Ias. Claud. Seyſel. (licet aliquid addendum eſſe putet) Vldar. Zaſ. ceteriq. DD. ī l. Iuſte poſsidet. ff. de Aquir. poſſeſſ. & iſta in præſenti ſatis videtur congrua definitio, ſeu deſcriptio cum generaliter poſsit omnibus decretis conuenire.

3 SVBSEQVITVR modo 2. loco declarandum, varias iſtius verbi (Decretum) ſignificationes; Decretum igitur in iure multis variisq; ſumitur modis.

Primo; Decretum quandoque ponitur pro ſententia definitiua, quando iudex in cauſa principali decreuit abſoluendo, uel condemnando; l De creta. ff. de Re iudic. l. pen. verſ. Decernit. ff. de Iuſt. & iure. l. Si prætor. in princ. ff. de Iudic. l. 1. de Conſtitut. Princip. & l. 1. in fine C. vt lit. pend. Accurs. in l. Nec quicquā. §. Vbi Decretum. ff. de Offic. Procons. & leg. vbi DD. paſsim. Alberic. in ſuo Dictionario in verbo Decretum. Iacob. de Beluis. Guido Suz. & Guido Pap. in Tractatu de primo, & ſecundo Decreto, in princ. Io. de Deo in doctrina ad uocatorum partium, & Adſeſſorum, Cap. 6. n. 1. lib 4. Iodoc. in ſua Praxi rerum ciuilium cap. 148. de decretis, & Io. Bellon. in expoſitione etimologiarum, definitionum, & diuiſionum iuris vniuerſi, in verbo decretū Alex. Bald. Troianus ī ſuo pomilego in uerbo decretum.

Secundo ſumitur decretum pro ſententia interlocutoria, ideſt pro omni actu Iudicis faciēte ad cauſam l. cum clericis. C. de epiſc. & cler. & ibi glo. & ita capitur in d. §. vbi decretum ſecundum ſecundum intellectum Glo. l. ſed ſi per prætorem. §. ſi cum decreto ff. ex quibus cau. mai. l. 1. in fine ff. de Adſeſſ. l. 1. §. decretalis. C. de ſucceſſ. edic. §. at ex contrario. vbi Glo. Inſt. quibus alien. licet vel non. C. licet in princ. extra de probat. Angel. in §. ſi quis autem in Auth. de hæred. & falcid, Bald. & Ias. in d. §. vbi decretum Io. de Plat. in l. vlt. in fine. C. de præd. curial. lib. 10. repetē. ad l. ſi finita §. Iulianus. ff. de damn. infecto, Guido Pap. ac reliq mox ſupra citati in tract. de primo, & ſecundo decreto, Iodoc. in ſua Praxi d. cap. 148. & Alex. Bald. d. verbo decretum.

Tertio capitur decretū pro eo quod Papa de fratrū conſilio nulla facta cōſultatione ſtatuit, & in ſcriptis redegit, vt refert Michael Vrcur. in d. §. vbi decre-

decretum. Et animaduertendum eſt in propoſito quod quadoq. Papa ſolus motu propio ſtatuit aliquid, & tunc dicitur conſtitutio; Glo. in prohem. in verbo conſtitutiones; Quandoq. ſtatuit ad conſultationem alicuius & tunc dicitur decretalis epiſtola ſiue ſolus, ſiue cum Cardinalibus faciat. vt per Glo. in ſum. 3. diſt. Quandoq. aliquid ſtatuit in vniuerſali Concilio cum conſilio illorum de Concilio & tunc dicitur Canon; Quandoq. vero Papa aliquid ſtatuit cum conſilio Cardinalium et id dicitur decretū. ita nobis declarat dec. in rub. de conſtitut. in ſecunda lect. n. 27. & poſt eū Auguſtin. Beroi. in eadem Rub. nu. 48. & 63.

Quarto loco dicitur decretum quod ſtatutum eſt a Summo Pont. vel a Sanctis Patribus ad aliquid definiendum, vnde dicitur liber decretorum. Alberic. in ſuo dictionario in verbo decretum, Io. de Deo in doctrina aduocatorum, partium, & Adſeſſorum cap. 6. n. 2. lib. 4. & ſequuntur ſupra relati in Tract. de primo & ſecundo decreto.

Quinto iſtud verbum decretum ſignificat conſenſum eligentium in ſcriptis redactum 2. q. 1. legum, de elect. Innotuit, refert Michael Vrcur. in d. §. Vbi decretum.

Sexto dicitur decretum id quod capitulū, vel vniuerſitas ſeu maior pars ordinat l. Planè, & ferè per totum. ff. Quod cuiuſq. vniu. nomine. ff. de decret. ab ord. fac. & C. de decretis decur. lib. 10. per tot. ſequitur idem Vrcur. d. §. vbi decretum.

Septimo ponitur decretum pro electione facta de aliquo, ad aliquod officium per auctoritatē habentem. l. item eorum. §. ſi decurio ff. Quod cuiuſq. vniuers. nomine. l. ſi ad ſcribatum. iuncta Glo. C. de Appellat. Bald. in d. §. vbi decretum, vbi etiam dicit quod Canoniſtæ vocāt decretum, ſcripturam continentem proceſſum electionis. § Interim, & §. Quia vero. Auth. de defens. Ciuit: & adde quod decretum ponitur etiam pro cōfirmatione electionis. vt ī Auth. de defens. Ciuit. circa princ.

Octauo decretum dicitur etiam authoritas Principis in reſcriptis beneficialibus interpoſita. C. Gratioſa. de reſcript. lib. 6. & ſecundū Azo. iſtud reſcriptum eſt cōfirmatorium gratię; quia ex hoc princeps inſinuat ſuam voluntatē quæ ſeruanda eſt.

Nono decretum dicitur quælibet ordinatio ſuperioris. l. ambitioſa. ff. de decret. ab ord. fac. in Auth. de Tabell. in princ. vers. & illud quidem. & §. Illud quoq. verſ. ſed quoniā in Auth. de æqualit. dot. Bald. & Ias. in d. §. vbi decretum, Io. Montholonius in ſuo promptuario Iuris, in comēto verbi decretum, Tom. primo & Ioan. de Graff. in tract. de reſcript. vers. decernentes poteſt eſt initum. nu. 53. Et per huiuſmodi decreta prouidentiſs. & iuris religioſiſsimus Vrbini Dux cuius, & ſeruus, & ſubditus ſum, ſolet ſæpiſs. multas rixas ac quæſtiones dirimere, & in eo in quo ius defuit, vel ob variam temporum mutationē id quod olim rectè ſtatutum erat, hodie in aliquod redūdet præiudicium, imcomparabili ſua quadam prudētia, & diuino quodāmodo conſilio, per huiusmodi decreta omnibus optimè prouidet, & vulgo appellantur, decreta principis.

Decimo decretum ſignificat idem quod ſtatutum; l. 1. §. fin. ff. quod quiſque iur. ff. de decret. ab ord. fac. & C. de Decr. Decur. per tot. Bald. in d. §. vbi decretum, & Alberic. in ſuo Dict. in verbo decretum. Ex quo infert hoc

eſſe

eſſe contra opinionem quorundam iudicum qui dicunt ſtatutum, & decretum differre. Ideo cum aliquo in loco vt eſt Bergomi, non poſsint fieri ſtatuta niſi de menſe Septembris, ſi uolunt aliquid ordinare quod ſit perpetuum aliquo alio menſe, dicunt eſſe decretum, ne ſtatuto contrauentum eſſe dicatur, quod eſt dictum Bergomenſe quidem, tum quia decretum idem ſignificat quod ſtatutum per ſupra dicta, & per id quod voluit Ioan. de Graſs. in tract. de reſcript. verſ. decernentes prout eſt irritum. nu. 54. tũ quia eadẽ ratio prohibitionis, ne poſſint fieri ſtatuta niſi de mense Septembris, uiget etiam in decreto.

Vndecimo decretum ſignificat idem ac ſi diceretur, Iudicatum. l. ſi arbitrium. C. de ſent. ex peric. recit.

Duodecimo decretum nuncupatur vbicunque conſtitutio dicit aliquem admittendum, vel repellendum eſſe c. 2. vers. decreuimus admittẽdos &c. extra. vt lit. pend. Item ſi decernatur aliquid confirmandum, vel infirmandum, vel aliquid aliud ſimile, dicetur decretum. l. Hac conſultiſsima. §. pen. vers. decreuimus infirman. C. de teſtam. ita declarat Bald. in d. §. vbi decretum.

Decimo tertio decretum dicitur in integrum reſtitutio gratioſa. l. 1. §. de quo. ff. de poſtulan. ſequitur Bald. in d. §. vbi decretum.

Decimo quarto lex quoq. Imperatoris quandoq. decretum appellatur. l. Jus autem ciuile. ff. de iuſt. & iure.

Decimo quinto appellatur decretũ illa taxatio quæ fit de alimentis. l. Neſennius. ff. de Negot. geſt. & l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb.

Decimo ſexto decretũ ſignificat idẽ quod edictum prætoris. l. decreta vbi etiam Glo. ff. de Re iud. & l. 1. ff. de Tab. exib. ibi item ſi libellus, aliudue quid ſimile relictum eſſe dicatur, decreto comprendam, ideſt edicto comprendam, vt exponit ibi Accurſ.

Decimo ſeptimo dicitur decretum illa clauſula quæ additur ad confirmationem gratiæ ſcilicet decernentis irritum, & innane; quæ clauſula ſemper apponi ſolet in literis Sum. Pont. c. primo de conceſſ. præb. in Clem. cum dilectus de iure patron. & c. primo de Reb. Eccl. non alien. & hanc ſignificationem ponit Io. de Graſſ. in tract. de reſcript. verſ. decernentes prout eſt irritum n. 56.

Decimo octauo ponitur decretum pro quadã confirmatione Officii, quæ antequam interponatur, officium decernendum ſua forma carere dicitur, l. Gaius. ff. de excuſat. tut. quam ſignificationem poſuit Bald. d. §. vbi decretum.

Decimo nono decreto ſignificatur illa compulſio qua heres compellitur adire, & reſtituere. l. Si libertus vers. Quid ergo. ff. de Bon. libert. & l. Recuſare in princ. ff. ad trebell. vbi dicitur quod ſicut non ſolum præſentes, heredes poſſunt recuſare adire hereditatem, ſed etiam abſentes: putà per Epiſtolam, vel per Nuntium, ita aduerſus abſentes Hæredes recuſantes adire poſtulat fideicommiſſarius decretum iudicis, per quod cogat Hæredem adire, & pulchra huius contextus deciſio perpetuò menti tenenda eſt, dum vult quod in interponendo decretum iudicis, non ſit neceſſaria præſentia eius contra quem interponitur, ex quo videtur elici, † Sentẽ-
4 tiam interlocutoriam parte non citata ferri poſſe, eamq. eſſe rationẽ puto, pluribus omiſsis, de quibus per DD. in d. l. Qui recuſare, quia iſta interlocutoria aliquod non poteſt præiudicium

iudicium afferre, mandat etenim iudex abſenti quod debeat adire Hereditatem ſponte incertum tẽpus ſi vellet, alias adiret periculo fideicomiſſarii. Cum nullum igitur abſenti præiudicium, per huiuſmodi decretũ inferatur, poteſt parte non citata id fieri. l. diẽ proferre. in fine. ff. de Arbitr. & l. Ille à quo. in princ. ff. Ad trebell.

5 † Accedit etiam & alia ratio, quia p̃ſentia eius qui non poteſt actu cõtradicere, non eſt neceſſaria, vt declarat Caſtr. conſ. 207. Cuman. con. 98. in fine. ſuppoſito tutore. Bolognin. cõſ. 59. col. 4. vers. vel & ſecundo &c.

Vigeſimo decretum dicitur iuſſus iudicis quo mandat bona alicuius propter eius contumaciam poſsideri, & iſtud diuiditur in primum, & ſecundum decretum, de qua materia latiſſ. examinant DD. in l. ſi finita. §. idem Iulianus. ff. de damn. infect. & copioſiſſ. pertractant Ofred. Iacob. de Belu. Guid. Suz. & Guid. Pap. in tracta. de primo, & ſecundo decreto, ad quos me remitto.

Vigeſimo primo & vltimo omiſsis pluribus huius verbi ſignificationibus, quæ facile poterunt intelligendo reperiri; decretum dicitur iudicis auctoritas in alienatione rerum Minorum. l. 1. & tot. tit. ff. de Reb. eorum. l. interpoſita. & per tot. C. de præd. minorum, & hæc tandem eſt materia de qua latiſſ. toto hoc tractatu dicturi ſumus; Ideo in præſenti plura omitto.

TERTIO principaliter poſtquã fecimus diuiſionem iſtius vocis (Decreti) in ſuas proprias ſignificationes, ne in æquiuocum incideremus, deueniendum eſt modò ad definitionẽ decreti in ſpecie, & in indiuiduo, qđ nã ſit decretum quod ſuper alienatione rerum minorum neceſſario, interponendum eſt, & ſecundum non nullos ita commodè definiri poſſe videtur.

6 DECRETVM eſt autoritatis iudiciariæ interpoſ. ſuper eo qđ petitum eſt, cauſa cognita facta, citra condẽnationem, vel abſolutionem; quam definitionem tradit Alciat. lib. 2. Paradoxorum capit. 3. Coraſ. in l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. ff. de Offic. Proconſ. & leg. & in l. Omne. ff. de offic. adſeſſ. & Iacob. Menoch. in ſuo elegantiſſ. tractatu de remed. recup. poſſ. remed. xv. nu. 143.

Verùm cum definitio iſta nimium videatur generalis, cum competat non ſolum minori, ſed cuilibet in cuius cõtractu exigatur decretum, ego magis in ſpecie & in indiuiduo ita definirem.

7 DECRETVM eſt ſnĩa qua iudex contractum minoris iuſtum futurũ eſſe decernit, autoritatem ſuam legitimè interponendo. quę definitio videtur optimè colligi poſſe ex. l. Magis puto. § Non paſsim. ff. de Reb. eorũ.

8 Dixi, ſententia, vt eſt loco generis; differt autem decretum à Sẽtentia definitiua, quod ſententia abſolutionẽ, vel condemnationem continet, l. 1. ff. re iud. decretum vero ſimplicem autoritatis interpoſitionem cũ cauſæ cognitione factam; ita declarat Coraſ. d. §. vbi decretum, & d. l. omne. Vel aliter ſecundum Innocent. in c. dudum. de reb. Eccl. non alien. differunt, quia ſententia condemnationis, vel abſolutionis fertur inter aliquos quorum vnus ab alio aliquid petit. l. in his. ff. de uerb. ſign. l. in ſumma. ff. de re iud. & l. 3. ff. de ſent. & interlocut. decretum autem dicitur quando non à parte, ſed a iudice aliquid petitur, & ipſe concedit illud cognitione præuia. l. Ob æs. C. de præd. minorum. l. 1. ff. de ſucceſſ. edicto & l. item eorum. §. vlt. ff. de reb. eorum.

Item & alia eſt differentia, quia decretum debet eſſe iuſtum, non ſolum ex ordine, ſed etiã ex cauſa, quia cauſa ob quã interponitur debet eſſe vera, & à iure approbata, alias non valet. ſecus in ſententia definitiua, quia licet ſit iiuſta, valet, ſi ſeruata eſt ſolemnitas. l. 1. §. itẽm cum contra. ff. Quando appel. ſit. l. Cum putarem. ff. fam. hercis. ita declarat Caſtr. in l. Cum hi. §. ſi prætor. in fine. ff. de trãſact. quem ſequitur Natt. conſ. 162. ſub nu. 2. lib. 1. & conſ. 631. nu. 31. lib. 3. Item ſententia lata non poteſt reuocari. l. iudex. ff. de Re iud. decretum autem poteſt reuocari. Abb. in c. 1. de Re iud. & Zaſ. in l. iuſtè poſsidet n. 8. ff. de Aquir. poſſ.

Sunt & aliæ differentię, quas hic omitto. Dixi (contractum) tamquam verbum generale aptum comprendere alienationem, venditionem, pignoris conſtitutionem, donationem, locationem, conductionem, ac omnem deniq. alienationis actum; l. ſi donationis. C. quod met. cauſa. l. contractus C. de fide inſtrum. l. 1. in princ. & ibi Glo. ff. de Act. & obligat. l. labeo. ff. de Verb. ſignificat. & cõtractus nomen generaliſsimum eſſe tradidit Rofred. in tract. de libellis part. 7. in cõſtitut. Feder. Imperat. nu. 8. in fine.

Dixi (minoris) ad excludendum cõtractum maioris in quo neceſſariò nõ requiritur decretum, licet bona ſit Cautela ſi adhibeatur vt dicam infra nu. 143. Et licet definitio loquatur tãtummodo de minore. cum tamen tractatus inſer prio ſit, de Decretis, ceterisq. ſollemnitatibus in cotractibus, minorum, aliarumue perſonarum his ſimilium adhibendis, id ex eo factum ſcias velim, tum quia infra in vltimo euidẽtiali tractabitur latiſsimè de omnibus perſonis in quorum contractibus decretum exigitur. tũ etiam, quia ex reſolutione quæ in Minoribus fiet, poterit optimè quidem ad alios ipſis ſimiles inferri. dixiq. potius de Minore, in eoq. dubitationes omnes infra proponam, quia ſolùm de Minore in iure noſtro ſeparati extãt tituli; Nam integer & pleniſſ. quidem in. ff. eſt titulus de Reb. eorum, qui ſub tut. &c. & in Codice quatuor ſeparati reperiuntur tituli, de præd. & alijs rebus minorum &c. Quando decreto opus non eſt, Si quis ignorans rem Min. eſſe &c. & Si mai. fact. alien. quorum titulorum materia per itegrum iſtum tractatum veniet diligentiſſ. diſcutiẽda.

9 † Intelligoq. Minorẽ in toto iſto tractatu, illum qui non dum xxv. annum compleuit, cum minor ętas de iure communi dicatur vſq. ad xxv. annum l. minor 25. ann. cum l. ſequ. & tot. tit. ff. de minoribus 25. ann. vbi tã ex Rubro, quàm ex nigro id conſtat, & tradit Maranta in tract. de Ord. iud. in 6. car. verſ. Appellatio. n. 79. Corn. conſ. 108. nu. 6. incip. in præſenti cõſultatione vol. 3. & in proprijs noſtri tractatus terminis Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in rub. de S. Conſ. Clementiano. n. primo & eſt textus in. l. Si minor. C. de pręd. minorum. l. ult. C. de his qui ven. ętat. impetr. & eſt melior textus de iure i l. vlt. C. ſi mai. fact. alienat. &c. verſ. ideoq. vbi inquit Imperator, Ideoq. pręcipimus ſi per quinq. continuos annos poſt impletam minorem ætatem, (& poſtea ſubiungit declarando) ideſt poſt 25. annos.

Poſtremo loco appoſui in definitione uerbum legitimè interponendo, ad hoc vt intelligatur de decreto cũ cauſæ cognitione cęterisq. ſolemnitatibus, de quibus infra tit. primo i princ. latiſſ. dicetur. Et hanc diffinicionem ita

ita declaratam ſatis congruam eſſe cẽ
ſeo, ſi quis logicę amator, aut huius
noſtræ legalis Philoſophiæ nimiũ ſub
tilis inueſtigator eam non admiſerit,
meliorem ipſe ſibi inueniat; Nolo ſi-
quidem, nec poſſum plus ſapere, quã
opus ſit ſapere; Nam ſi iureconſ. in l.
Omnis definitio. ff. de Reg. iur. omnẽ
definitionem periculoſam eſſe fate-
tur, quid dicam ipſe?

QVAE de difinitione, & diſtin-
ctione dicenda putauimus, hactenus
dicta ſunt, reliquum eſt, vt cauſas ip-
10 ſius decreti nunc explicemus; † Ad
vnam quamq. rem introducendã qua
tuor cauſæ debent neceſſario concur-
rere; efficiens nempè, materialis, for-
malis, & finalis, Bart. in l. Dictam. C.
de cond. ob cauſam Bald. in Rub. C.
de Reſcind. vendit. Abb. in Prohem.
decretorum col. pen. vbi has cauſas
Cardinales appellat; Brun. latè ĩ tract.
de forma in princ. eximius præceptor
meus Nonius inſt. de teſtam. in princ.
11 nu. 1. † Et dixit Bald. in l. Quæcun-
que. C. de Bon. quę liber. quod duæ
principaliter cauſæ ad aliquid inducẽ
dum requiruntur, quippè cauſa eſſen
di (vt materialis, & formalis) & cau
ſa fiendi (vt efficiens) & finalis, &
quæ ſit vna quęq. illarum cauſarũ de-
clarat Maranta in tract. de ord. iud. in
2. par. princ. n. 21. cum ſeq.
12 Efficiens igitur Decreti cauſa eſt, S.
conſ. Clemẽtianum, intelligo de cau
ſa introductiua, & originaria. Nam
poſtquam fuit inductum decretum in
eſſe, cauſa efficiens poterit eſſe ipſe
iudex. qua de cauſa nos non quæri-
mus, ſed de originaria, vt faciũt DD.
dum quærunt quæ ſit cauſa teſtamen-
ti efficiens, an ius ciuile, an verò gẽ-
tium, non autem dicunt efficientem
teſtamenti cauſam eſſe teſtatorem,
prout re vera dici poſſet, conſideran
do teſtamentum poſtquam eſt in eſſe
13 deductum; Eſt ergo efficiens intro-
ductiua ſeu originaria decreti cauſa,
ipſum S. conſ. Clementianum. quod
quandoq. vocatur, oratio. l. 1. ff. de
Reb. eorum. & l. Orationis. C. de cu-
rat. furioſi, factumq. fuit à Tertullio,
& Clemẽte Conſulibus tempore Im-
peratoris Seueri, quod licet appella-
ri poſſet etiam Tertullianum, dicitur
tamen Clementianum ad differẽtiam
alterius S conſ. Tertulliani, vt optimè
conſiderat Rofred. in tract. de Libel-
lis par 7. in Rub. de S. conſ. Clemen-
tiano in princ. cuius S. conſ. ſiue ora-
tionis verba ſunt hæc.
14 PRAETEREA PATRES
CONSCRIPTI, INTERDI
CAM TVTORIB. ET CV-
RATORIBVS, NE PRAE-
DIA RVSTICA, VEL SV-
BVRBANA DISTSRAHANT;
NISI VT ID FIERET PA-
RENTES TESTAMENTO,
VEL CODICILLIS CAVE-
RINT.

Ita hæc orationis, ſiue S. conſ. verba
refert Vlpian. in l. 1. ff. de Reb. eor.
quæ tamen verba ſecundum glo. du-
rant à verſ. Prætereà, vſque ad §. ſi de
functus, & ſic includitur etiam § ſi
communis. vt ſentit glo. fin. d. §. ſi cõ
munis, & Nicol. Vigell. ff. lib. 18. par.
2. cap. 6. in princ. Alberic. verò in
d. l. 1. intelligit d. S. conſ. verba eſſe
vſq. ad verſ. Niſi &c. Ego autẽ vt dixi
puto illa eſſe verba S. conſ. quæ ſupra
poſui, vt ſit integra clauſula, quæ co-
modè diuidi, ſeu ſeparari minime va
let; intelligere etiã vt intelligit Glo.
quod durent vſq. ad §. ſi defunctus,
videtur ſiquidem parum conueniens,
cum ea ſint verba Vlpiani, non S. cõſ.
Nam compilatores veriſimiliter non
feciſſent ſeparatum §. & ſic non diui-

ſiſſent verba ipſius S. conſ.

15 Eſt tamen animaduertēdum quod id quod diſpoſitum fuit in prędijs per pręd. S. conſ. hodie locum habet om nibus i rebus mobilibus quę ſeruádo ſeruari poſſunt. l. lex quæ tutores C. de adminiſtrat. tut. Glo. in d. l. 1. in verbo Suburbana, quam ibidem ſequitur Bald. Glo. in l. 2. C. ſi aduerſus vend. & in l. 2. circa finem C. ſi aduerſus donat. in l. 1. C. ſi aduerſus vſucapion. in l. titia. ff. de iure dotiū. Rofred. in tract. de libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clemētiano in princ. Bart. in l. Poteſt in princ. ff. de Aut. tut. Salice. in l. 1. n. 3. in 3. Opp. C. ſi ad uerſ. vſucap. Iaſ. in l. mandata nu. 3. ff. de offic. eius in l. ſingularia n. 14. ff. ſi cert. pet. in l. 1. §. fuit quęſitum, nu. 30. ff. ad trebell. & in l. filius familias §. diui. n. 37. cum ſeq. in 2. lect. ff de leg. 1. vbi d. l. lex quæ tutores alterum tradit intellectum, Ferand. Vasq. de ſucceſsion. creat. §. 10. in Tit. de teſtam. pot. Extens. 18. ſub. n. 72. & latius nu. 74. Moderni fiuizanenſ. de tut. & curat. n. 125. & iſtud eſt quod de nono induxit Imperator Conſtantin. in d. l. lex quæ tutores.

16 Veſtes autem detritas, & ſuperuacua animalia abſq. interpoſitione decreti vendere permiſſum eſt. d. l. lex quę tutores. in fine & l. 4. C. quando decr. opus non eſt. ſequitur Nicol. vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. except. XVIII.

17 Huius S. conſ. verba clarè determinare videntur, quod non ſolum pupillorum tutores, ſed etiam adultorum curatores prohibeantur ex ipſius orationis verbis prædia diſtrahere; dum dicitur interdicam (tutoribus, & Curatoribus) quod videtur etiam expreſsim probari in l. 1. C. de Praed. minorū, & in l. 2. C. de Curat. furioſi. Contrarium tamen non obſcurè deciditur per Vlpian. in l. qui neq. §. 1. ff. de reb. eorum. vbi curatores dicuntur prohiberi non ex verbis S. Conſ. ſed ex mente, & ſententia ipſius, ſequitur Glo. ibidem & in l. 1. in verbo & curatoribus. ff. eod. & in l. orationis. C. de curat. fur. vbi Salicet. Nec me mouent leges ſupra adductę quæ tam de tutore quàm de curatore loquuntur, quia dum de curatore verba faciūt debent intelligi quo ad ſententiam, non autem quo ad verba. Et ſi non inſubtiliter quiſpiam diceret Vlpian. in d. l. 1. refert verba ipſius S. conſ. quæ tam tutores, quam curatores prohibent, ergo non ex ſententia, ſed ex verbis ipſis curatores prohibentur alienare, tunc reſpondetur, quod dum ibi fit mentio de curatoribus intelligitur de curatoribus pu

18 pillorum; quia & ipſi quandoq. curatores habent. §. interdum inſt. de curat. & l. curatorem. ff. de aut. tutorū & ita reſpondet Io. ad d. l. 1. vt ibidem refert. Glo. & ſequitur Salice. in d. l. Orationis. Glo in l. etiam. §. 1. in verbo ex cauſa. ff. de minoribus. Concludendum eſt igitur tutores ex ipſius S. conſ. verbis prohiberi praedia diſtrahere; Curatores verò ex ſententia, quæ ſententia trahitur poſtea ad curatores furioſorum, prodigorum, & aliarum perſonarum his ſimilium, d. l. Orationis. l. Qui neq. §. 1. in fine & l. ſi prædia. ſecundo reſponſo ff. de reb. eorum, per quę iura ita voluit Ferand. vaſq. de ſucceſſ. creat. § 10. nu. 72. in ſecunda Ampliation. libro primo.

19 Materialis decreti cauſa eſt, ęs alienum, cauſę cognitio, ac cęteræ demum diligentiæ, ac ſolemnitates, quas iudex obſeruare habet in creando illud decretum, de quibus dicam

infra

infra libro primo tit. 1. quæ cauſa videtur ſatis poſſe ſuaderi ex d.l.magis puto. §. Ne paſsim.

20 Et parum vrget ſi dicatur quod decretum, eſt quid ſeparatū ab ipſa cauſę cognitione, cęteriſq. ſolemnitatibus, vt Cæſares reſcripſerunt in l. ob ęs. C. de pręd. minorum & in l. 3. C. ſi quis ignorans &c. ibi, ſine cognitione cauſę, & decreti interpoſitione; Ergo cum decretum poſsit conſiderari tamquam quid ſeparatum ab ipſa cauſæ cognitione, cæteriſq. ſolemnitatibus, non poterit dici quod cauſæ cognitio, & alia ſint eius materialis

21 cauſa † Quippè quia iſtud decretum accipitur in genere, & in ſpecie, & vtiq. ſi in ſpecie accipiatur, verum erit ſupra dictas res non eſſe cauſam materialem decreti, verum nos loquimur de decreto in genere, & ſic de proprio ſolemni, & vero, quod conſtat ex cauſæ cognitione, & alijs de quibus latè dicemus infra Tit. primo in princ.

22 Formalis decreti cauſa dicitur eſſe verborum illa productio, quam iudex ſedendo profert, dicendo; Autoritatem noſtram, ſeu decretū pręd. alienationi interponimus, vel aliis ſimilibus verbis vtendo; & pro forma requiri, vt iudex ſedendo decretum interponat, probatur in. §. Si cauſa cognita. l. 3. ff. de bonorum poſſ. l. à procedente. C. de Dilat. & latiſsimè dicam infra tit. primo requiſito 13. num. 60.

23 Et in hoc puto decipi quoſdam modernos in rub. de iud. extra dum uolunt cauſam formalem iudicij eſſe, vt iudex ſedendo ſententiam proferat, quippè quod iudex ſedendo ſententiam proferat, vel decretum interponat, non eſt cauſa formalis iudicii, ſed benè decreti, ſeu ſententiæ, quæ eſt pars finalis, & poſtrema iudicij.

24 Cauſa finalis quæ propriè dicitur cauſa, & nuncupatur cauſa omnium cauſarum, ſecundum Bald. in l.generaliter in ſecunda Opp. C. de epiſc.& cleric. & in Rub. C.de inſt. & ſubſtitut.in princ. Cauſa itaquam finalis ipſius decreti fuit, ne minores fraudentur. vt reſcripſit Conſtantinus in d. l. lex quæ tutores. verſ. præcipimus in fi

25 ne, ibi (vt fraudi locus non ſit) † Sēper etenim quærunt leges fraudibus obuiare d. l. lex quæ tutores. l. meminerint. C. vnde ui, l. 2. C. de indict. iud. toll. l. Sed Iulianus. §. mutui. ff. ad macedon. l. 1. §. pecuniam. ff. de Calumn. & in proprijs terminis pulcherrimus eſt verborum contextus in l. magis puto. §. ſi pupillus, ibi (& magis eſt ne poſsit, alioquin inuenta erit alienandi ratio) Bald. in l. 2. quæſt. 9. C. de reſcind. vendit. Alex. in l. Reſtituta §. Pupillus. ſub n. 2. ff. ad trebell. Iaſ. in l. ſi conſtante nu. 215. ff. ſolut. matrim. Corn. in repet. Auth. Sacramenta puberum ſub nu. 3. verſ. & inſuper, & conſ. 69. nu. 35. vol. 2. Abb. q. 2. incip. ſtante ſtatuto. ſub nu. 12. verſ. Nā propter fragilitatē, Ferdin. Loaz. in repetit. §. Diui. l. filiusfam. nu. 9. ff. de leg. primo port. in §. Nunc admonendi. inſt. per quas perſon. nob. aquir. monticul. inſt. de reb. corp. & incorpor. in principio num. 140. Iacob. Menoch. de Adipiſc. poſſ. Remed. 3. nu. 71. Auguſtin. Beroi. in c. in pręſentia. n. 162. de probat. inquirens.

26 † Quod decretum, & auctoritas curatorum debent in alienatione minorum interuenire vt fragile, & infirmum eius conſilium, tutorumq. inſidiis expoſitum, ſuppleatur auctoritate curatoris, & decreto ſuperioris: inuentæ fuerunt igitur ſolemnitates ne minores vel ſui fragilitate; vel

alte-

alterius fraude circumueniuntur & lędantur. Nam vt imbecillis eſt ætas, ita imbecille quoque conſilium. l. 1. in fine. ff. de minoribus, & ita inquit Natt. conſ. 173. nu. 4. accedo vol. primo & alias ſcripſit Bertran. conſ. 337. nu. 10. vol. 3. quod minoritatis ſociæ ſunt fragilitas, conſilii inopia, & facilitas captionis, & Ariſt. quem refert Marcus Anton. Natt. conſ. 631. nu. 10. in fine lib. 3. inquit. mulier habet conſilium inualidum, minor autem imperfectum.

27 HACTENVS de ipſius decreti cauſis ſatis dictum eſſe arbitror, nunc tempus eſt, vt videamus quomodo differant inter ſe Decretum, Auctoritas, Conſenſus, & Licentia, quę omnia inter ſe differre ſenſit glo. in cap. 1. in verbo tractatus, de rebus eccl. non alien. libr. 6. Innocent. in c. dudum. de rebus eccl. non alien. Ioan. de Imola in c. cum nos. de his quæ fiunt à Præl. Bald. quem refert & ſequitur Iaſ. in l. Nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de Offic. Procoſ. & leg. idem Bald. in l. ſi quando. §. 1. ff. de Innoſ. teſt. Caſtr. in l. Actor à tutore ff. rē rat. hab. Alex. in addit. ad Bart. in. §. iuſſum. l. ſi quis mihi bona. ff. de Aquir. hæred. Mainer. in l. Quo tutela. §. vi factū. ff. de reg. iur. Lanfrāc. de Oria. in ſua praxi cap. vij. n. 14. de confeſsis, & Rebuff. in compendio alien. rerum eccl. n. 52.

28 Differunt igitur iſta, & primo decretum, vt diximus in definitione, eſt ſententia quæ cum non proferatur ſine cauſæ cognitione, vt dicemus latè tit. primo in 2. requiſito nu. 31. debet in ſcriptis proferri. l. 1. 2. & 3. C. de ſent. ex per. recit. quod ſenſit Innocent. in d. c. dudum. nu. 3. cuius dictum haud verum eſſe arbitror. Nam d. l. 1. 2. & 3. quas ipſe adducit loquuntur in ſententia diffinitiua, vt apparet in d. l. 2. & 3. Nec obſtat quod in d. l. 3. dicatur. (Nec ad reſciſsionem perperam decretorum &c.) quia omnino debet ibi accipi decretū pro ſententia, vt ex ſuperioribus verbis clarè colligitur; & in iure ſæpe poni-

29 tur decretum pro ſententia l. decreta. ff. de re iud. decretum quandoq. dicitur auctoritas, auctoritas conſenſus, ſiue è contra, & multoties tandē reperitur vnū pro altero poſitum. l. 1. C. de præd. minorum. l. 1. c. Quando decret. op. non eſt c. cura de iure patron. Innocent. in d. c. Dudum, & ſecundam ſubiectam materiā interpretātur. vt per Aldobrand. Inſt. de Auct. Tut. in Rub. & Tiraq. de legibus connub. glo. 6. nu. 6. Adducit etiam Innocen. tad idem probandū l. 1. & l. Magis puto. ff. de rebus eorum & l. Ob ęs. C. de pręd. minorum. quibus in locis id nunquam mihi probabitur; Immo omnes titulos de decretis pertractantes diligentiſsimè ſæpius percurri, & nullibi hoc ſcripturæ requiſitū neceſſariū fore reperire vnquam potui; & de conſuetudine vtiq. indubiè contrarium ſeruatur; interponuntur etenim paſsim decreta ſine ſcriptis, ut ſenſit Natt. conſ. 162. nu. 12. lib. 1. & conſ. 631. ſub nu. 31. lib. 3. vbi inter alias differentias inter decretum, & ſententiam, hanc eſſe firmat; quod ſcilicet ſentētia proferatur in ſcriptis, decretum verò ſine; † Nulluſq. Cō

30 tractus regulariter ad ſui validitatem ſcripturam exigit, ſed ideo ea fit vt ꝙ actum eſt, facilius probetur. l. Contrahitur. ff. de Pignor. l. pen. ff. de fide inſtrumen. & not. plenè in capit. primo de Cenſibus lib. VI. Roman. conſ. 106. & Ant. Gomez. de empt. & vendit. cap. 2. nu. 17.

Verum propter auctoritatem Innocentij

cenũi quę maxima eſt, bona eſſet cautela vt decretum in ſcriptis proferretur, licet neque de iure, neque ex conſuetudine id ſit receptum vt ſupra vidiſtis.

31 Eſt & alia differentia, ſiquidem Decretum debet interponi ante alienationem. l. magis puto. §. non paſsim. cum ſeq. ff. de rebus eorum. l. 3. C. ſi propter publ. penſit. glo. in capit. primo de rebus eccleſ. non alien. in verbo. tractatus. glo. in l. Ait. prætor. §. permittitur. ff. de Minor. Bald. in d. §. non paſsim, & in l. fin. §. ſin autem æs alienum. C. de Bon. quæ lib. & in l. cum ipſe. C. de contrah. empt. Innocent. in d. c. Dudum. Lanfranc. de Oriano in ſua praxi cap. 7. de Confeſsis nu. 14. Iafred. Lanfran. Deciſ. 123. Iodoc. Damhoud. in ſubhaſt. comp. ex eg. capit. primo nu. 31. Io. de Plat. in l. 1. de C. de Præd. Curial. lib. 10. vbi dicit quod non ſufficit illud ſequi, quia decreti interpoſitio eſt futuræ alienationis permiſsio; & glo. in d. c. dudum. inquit, decretum videtur eſſe quando Iudex decreuit actum futurum licitè fieri poſſe; ſequitur Rom. conſ. 50. in fine idem in pręfata, & Auguſtin. Beroi. conſ. 124. nu. 20. lib.

Contrarium tamen, his minimè obſtantibus, expreſsim probatur in l. 1. in verbo decretum, iuncta glo. C. de Tutor. & Curat. Illuſtr ibi (poſtea per pętorem interponatur decretũ.) Bald. in cap. 2. de Feu. ſine cult. non amitt. prætor enim (dicit ipſe) poteſt permittere futuram venditionem, & retrò factam coroborare. Alex. in l. ſciendum. nu. 28. ff. de Verb. oblig. & in Addit. ad Bart. in §. Iuſſum. l. ſi quis mihi bona. ff. de Aquir. hæredit. vbi etiam Iaſ. Caſtr. in l. Actor à tutore. ff. Rem rat. hab. notat Bart. in l. Modeſtinus. ff. de donat. Mandell. cõſ. 4. n. 50. & Cęſar Lambertin. in tract. de iure patron. Artic. 16. 1. q. princ. 2. par. 1. lib. nu. 12.

Pro qua opinione plurimum etiam facit communis Tabellionum obſeruantia qui in fine Inſtrumenti ſolent illam Clauſulam apponere; Quibus omnibus, & ſingulis D. Iudex ſuam appoſuit auctoritatem, & decretum: & ſic apparet variè hac in re ſcribentes ſenſiſſe; Quamobrem dicas tu, quod vtraq. opinio vera eſt; Aut enim decretum apponatur ante, aut poſt nihil refert, dummodo interponatur ſuper omnibus, & ſingulis ſuper quibus requiritur; ſecundum Bald. in l. 1. circa finem C. qui admitt. & in l. ſi tu ff. de Magiſtr. cõuen. vbi inquit, quod vtraque pratica poſſet eſſe bona, quẽ ſequitur Io. de Imol. in c. Cum nos. ſub nu. 6. de his quæ fiunt à præl. ſine conſ. capit. Etenim ea quæ incontinẽti fiunt videntur in eſſe. arg. l. lecta. §. Dicebam. vbi DD. oẽs. ff. ſi cert. pet. et Iaſ. late ĩ l. edita. n. 15. C. de edẽdo.

32 Et notes quod quando decretũ reperitur interpoſitum ante cõtractum non præſumuntur omnia ſolemniter acta propter decretum. Alex. in l. ſciẽdum. ff. de verb. obligat. Ruin. conſ. 86. nu. 6. in fine vol. 1. Roland. à valle conſ. 7. n. 92. vol. 3. & Cephal. conſ. 207. nu. 91. vol. 2.

33 Iuxta prædicta dubitant non nulli An iſtud decretum poſtea ex interuallo interuenire queat; Caſtr. in l. Actor. ff. Rem. rat. hab. credidit decretum ex interuallo interuenire poſſe. Alex. in l. Sciendum. nu. 28. ff. de verb. oblig. & Iacob. Mandell. conſ. 4. nu. 50. vbi indiſtinctè dicit, decretum quodlibet Iudicis poſſe ſeq. ex ĩteruallo. ꝙ tamẽ ipſe falſum prorſus eſſe exiſtimo per l. Magis puto. §. non paſsim cũ ſeq. ff. de

de rebus eorum. l. 3 C. ſi propter pu blic penſit. ſequunturq. omnes DD. 34 ſupra rela i. ec dubium habet. † Ea enim quę ſunt de forma, vel ſubſtan tia debent eſſe contemporanea, & ſimul explicari. l. cum hi. §. ſi prętor. ff. de tranſact. Cardin. in Clem. cauſam §. pen. de elect. dicitq. Bald. in c. 1. de alien feud. pater. quod indiuiduũ eſt, quicquid ad ſollemnitatem exigitur.

35 Declaratur tamen id vt non procedat quoties decretum requireretur ad confirmandum, non autem ad ſolemnizandum, vel permittendum, tunc etenim poteſt ex interuallo accedere l. 2. C. de ſeru. reipub. manumitt. l. ſi quos. C. de decur. lib. 10. & l. 2. C. de iure fiſ. eod. lib. quas adducit Bald. in l. Quæcunq. C. de Bon. quæ lib. inquiens quod duæ ſunt cauſæ principales cuiuslibet actus Cauſa eſſendi, quæ ſub ſe comprendit materialem, & formalem, & cauſa fiendi quæ comprendit cauſam efficientem, & finalem, quando igitur decretum ſumitur pro cauſa fiendi debet præcedere quãdo accipitur pro cauſa eſſendi debet in ipſo actu interuenire, ſi verò decretum ſumatur pro cauſa approbandi, ſeu confirmandi, tunc poteſt interuenire etiam ex interuallo, quando hoc ſuadet fauor illius in cuius fauorem exigitur Bald. in d. l. Quæcunque. in l. 2. C. de ſer. Reipub. manum. in l. 1. circa finem. C. Qui admitti. & in c. 2. de feud. ſine cult. non amitt. Alex. Iaſ. & alii DD. paſsim in d. §. iuſſum, & ita poſſet ĩtelligi quod not. Bald. in l. Modeſtinus. ff. de donat. & caſtr. in d. l. Actor. vt ſcilicet procedat quando decretum venit confirmando, Roman. conſ. 50. idem in præfata. Marian. Socin. conſ. 15. viſis libr. 1. & Tiraquell. latè de legibus conub. Glo. 6. nu. 9. & hoc tandem oẽs DD. ſequuntur, excepto Io. de Imol. in c. cum nos. ſub nu. 6. de his quæ fiũt à præl. &c. vbi contrarium de iure verius eſſe aſſerit, motus lege, & ratione; lege ex l. Obligari. §. fin. ff. de

36 Aut. tut. & §. tutor. inſt. eod. † Vbi auctoritas tutoris debet in ipſo actu ſtatim adeſſe, & ſi eſſet geſtus actus per pupillum ſine auctoritate tutoris, etiam quod ſubeſſet vtilitas pupilli, non poſſet poſtea tutor ex interuallo ſuam auctoritatem interponere.

Secundo, & fortius mouetur ratione. Actus ſine decreto non valet. l. 1. 2. & per tot. ff. de reb. eorum, requiritur igitur decretum tamquam cauſa fiendi, vel eſſendi, ergo in ipſo actu, non ex interuallo interuenire debet, vt ſenſit ipſemet Bald. in d. l. Quæcunq. His tamen, minimè refragantibus, & ſi fortiter videantur obſtare rectè intuenti facilis erit reſponſio. Nam ideo in d. l. Obligari. §. vlt. & ĩ §. tutor. requiritur auctoritas in ipſo actu, nec poteſt ex interuallo ſequi.

37 † quia conſenſus tutoris reputatur idem cum conſenſu pupilli, ideo ſeparari nequit, ſecus verò eſt in conſenſu & decreto iudicis, ita videtur reſpondiſſe Bald. in l. cum ipſe, verſ. extra quæritur. C. de contrah. empt. Bolognin. conſ. 59. titius ſuum &c. col. 3. verſ. ſed hæc ratio, & Aldobrandin. in d. §. tutor. in figuratione caſus. n. 4. Reſpondetur 2. quemadmodum tutoris auctoritas non poteſt ex poſt ſequi, ita nec decretum, ad ſolemnizandum, & promittendum, ſed benè ad cõfirmandum. Bolognin. (ex mente Bald.) d. conſ. 59.

Non obſtat ratio ab Imo. ſupra adducta. Nam licet actus ſit nullus poterit nihilhominus confirmari in vtilitatem eius, cuius auctoritas vel decre-

tum,

tum requiritur, & cum actus confirmari poſsit, non eſt omnino nullus. Sed dicitur pendere à confirmatione futura, cum poſsit igitur ita pendere, poterit poſtea ex interuallo confirmari. Bald. in l. ult. §. Sin autem æs alienum. C. de Bon. quę lib. & cap. 2. de Feu. ſine culp. non amitt. Alberic. in l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. ff. de Offic. Proconſ & leg. & ita conſulendo poſt Caſtr. & alios reſpondet Bolognin. d. conſ. 59. col. 4. verſ.
38 vnde in propoſito. † Hinc Bald. decidit quæſt. in l. Si quis mihi bona. §. Iuſſum. ff. de Aquir. hæred. Nam ſi ſtatuto alicuius Ciuitatis caueatur quod vniuerſitas debeat facere ſindicũ cũ aucto. poteſtatis, licet videatur dicẽdum quod d. auctoritas non poſsit ex interuallo ſequi per d. l. obligari. §. Tutor. contrarium tamen ipſe ſenſit, quod iſta auctoritas poſsit poſtea ſequi, ea ſolum ratione motus, quia Prætoris auctoritas d. caſu venit confirmando, quam opin. ſequuntur Imo. Roman. Alex. Franc. Aretin. Iaſ. ac
* alij DD. * cõmuniter in d. §. Iuſſum. excepto Ang. qui ibi contrarium tenet, cum quo videtur etiam tacitè ſentire Imol. in c. cum nos. de his quæ fiunt à præl. vbi ſigillatim reſpondet omnibus quæ adducuntur à Bald. pro hac communi opin. licet poſtea fateatur opinionem Bald. ſuſtentari poſſe in caſu in quo loquitur, ratione ſubiectæ materiæ; Sufficit enim ſindicũ conſtitui per vniuerſitatem, & poſtea cõfirmari per ſuperiorem. §. Interim. Auth. de Defenſ. Ciuit. & dum pręd. Statutũ loquitur de auctoritate debet impropriè intelligi pro conſenſu, arg. l. ſi vno. in princ. ff. locat. Bona tamẽ (inquit Imol. d. c. cum nos.) eſſet cautela ad opiniones euitãdas, quod prætor ſtatim poſt conſtitutionem, præſtet ſuam auctoritatem non autem ex
39 interuallo. † Et ex his puto decipi Imol. in d. c. Cum nos, nu. 7. ubi tenet quod ſi à tutore actor ſit conſtitutus ſine Decreto nõ poterit poſtea actor ex interuallo confirmari per Iudicẽ, nec per alium inferiorem à Principe; Nam cum ſit actus nullus, non poteſt ex interuallo confirmari. Contrarium nãq. concluſerunt DD. in d. §. Iuſſum, dum loquuntur de Sindico, & quemadmodum auctoritas Iudicis in conſtitutione Sindici poteſt ex interuallo ſequi, ita iſto quoque caſu dicendum eſt in Decreto, quod interponitur ad confirmationem actoris a tutore conſtitui: Nam cum veniat confirmãdo, ſine dubio poterit poſtea ex interuallo ſequi, vt ſupra concluſimus: & ſicut dicit ipſe, in d. c. Cura. ſub nu. 12. dictum Bald. in caſu Sindici verũ eſſe in ſe ratione ſubiectæ materiæ, cum ſufficiat Sindicum per vniuerſitatem conſtitui, ita & iſto caſu dicẽdum eſt, cum ſufficiat quod actor à tutore conſtituatur, l. actor. ff. Rem rat. hab. & l. ſolent. ff. de tutel. & poſtea confirmetur, vt voluit Caſtr. in d. l. actor, & hoc eſt de natura confirmationis, vt poſsit ex interuallo ſequi actum, ut ſupra dictum fuit.

Huic tamẽ concluſioni ſupra cõiter firmatæ quod ſcilicet Decretum regulariter reqratur adeſſe, ante, vel poſt incontinenti in ipſo actu, non autem ex interuallo, fortiter obſtare videntur text. in c. Si qua, de reb. Eccl. non alien. c. Cum nos, de his quæ fiunt à Præl. & c. Cura de iure patron. Verum ad d. c. Si qua, & c. Cum nos, reſpõdet Imol. d. c. Cum nos, & tota difficultas videtur reduci ad d. c. Cura, vbi loquitur Sum. Pont. in actu in quo expreſsè ius diſponit, quod non poſsit fieri ſine conſenſu Epiſcopi. c. Quod

C autem.

autem. de iure patron. vbi diſponitur negatiuè, adiiciendo negationem ante verbum Poteſt, & per conſequens dicendum quod ibi agatur de conſenſu formali, ut per Brun. in trac. de forma, ſcriptum fuiſſe recolor, & tamen pôt ex poſt facto ex iteruallo iteruenire.

40 Quamplures huic contextui accomodantur ſolutiones, quas diligenter nota; quia quælibet ſolutio ad d. cap. Cura. erit declaratio Regulæ ſup. formatæ: Quod Decretum nõ poſsit ex interuallo ſequi.

41 Primo igitur reſpondetur, negãdo in reb. Eccl. requiri Decretum, non etenim hæc Decreti ſolẽnitas requiritur in rebus Eccleſiæ, ſed alia de qua in c. Dudum, vbi not. glo. Innoc. & Io. And. de reb. Eccl. non alien. quæ quidem reſponſio eſt in ſe veriſs. vt infra in 6. par. huius Præfationis in princ. nu. 73. clariſs. oſtendam, ſed id difficultatem non tollit. Nam licet in Eccleſia non requiratur Decretum, ſed autoritas, debet quemadmodum Decretũ in ipſo actu interuenire, non autem poſt, pręſertim cum nulla diuerſitatis ratio reddi poſsit, & parum, aut nihil in ſubſtãtia differre arbitror Decretũ ab Auctoritate ideo declarationes & ſolutiones quas hic ſubiciã, vendicabũt ēt ſibi locũ in autoritate.

42 Reſpondetur 2. d. c. Cura. procedere de æquitate Canonica, quæ non conſiderat rigorem iuris Ciuilis, exigentis quod in ipſo actu interueniat auctoritas, arg. c. Cum dilecti. de Iudi. & in hac opinione fuit Marian. Socin. conſ. 15. col. 14. verſ. Vel poteſt ſecundo reſponderi. Tiraquell. de legibus Conub. gl. 6. in 5. Fall. n. 13. & licet ibi dicat quod ſolus Socin. id tenet, tamẽ hoc idem voluit Ioan. de Imol. in c. Cum nos. ſub nu. 12. de his quæ fiunt à Præl. & hæc eſt notabilis declaratio licet de ea dubitent Io. de Imol. & Tiraquell. in locis ſup. adductis.

Tertio reſpondetur ex mente Bal. in l. 1. circa prin. C. qui admitti, quod quando requiritur Decretum pro forma, & ſolẽnitate actus quod ſi actus fiat ſine eo non valet, nec pôt ex poſt facto interuenire, tamen id videtur (inquit ipſe) poſſe limitari niſi expreſſe in iure aliud reperiatur diſpoſitum, & ita videtur poſſe reſponderi ad d. c. Cura. quod ideo ibi auctoritas ex interuallo accedat, quia ita expreſsè iure cautum reperitur, in qua opinione videtur tacitè reſidere Imol. in d. cap. Cum nos, cũm d. reſponſionem multoties reaſumet præſertim, nume. 7. & iſtum intellectum ad d. c. Cura. ſequitur Rebuff. in Compend. alien. rerum Eccl. nu. 15.

43 Quartus d. c. Cura. eſt intellectus, quod ibi auctoritas requiratur p modum ſimplicis conſenſus, de cuius natura eſt, poſſe ſequi actum etiam ex interuallo. c. Cum nos. de his quę fiũt à Præl. & d. c. Cura. vbi loquitur de conſenſu, de quo infra mox latè dicemus, & hanc eſſe * communem Canoniſtarum opinionem teſtatur Imol. d. c. Cum nos. ſub nu. 13.

Verùm neque intellectus iſte videtur poſſe conuenire d. cap. Cura. licet declaratio in ſe vera ſit: Nam ibi fit expreſſa mẽtio de auctoritate quę auctoritas, ſiue conſenſus cum requiratur pro ſubſtantia actus, non debet poſſe ſequi.

Quinto reſpõdetur, quod ideo ibi poteſt ſequi Decretũ ex interuallo, quia ita ſuadet vtilitas eius in cuius fa-
44 uorem requiritur auctoritas. † Nam vbi actus vtilis eſt ei cui debet auctoritas accomodari, tunc pôt poſt actũ pręſtari. l. Cum hi. §. Eam. ff. de tranſac. & arg. l. Quod fauore. C. de legibus.

Bald.

Bald.in d.l.Quæcunque. Abb. & Fel. in cap.Edoceri,de confirmat.utili.&c. Io.de Imol. d. c. Cum nos,ſub nu.13. Marian.Socin.conſ. 15.col.14. verſic. Et pro prædicta ſentẽtia. Tiraquel.de legibus Conub.glo.6.in 4. Fall.nu.12. & glo.8.in 8.quæſt. Ant.Corſett.in ſin
45 gular. in verbo pupillus; † Ex quo intellectu ſumitur ſingularis theorica quod ubi in aliquo actu,ſeu diſpoſitione debet aliqua ſolemnitas interuenire, habito reſpectu ad certum finem, quod habito fine, & effectu propter quem introducitur ſolemnitas illa, licet in actu non interueniat talis ſolemnitas, nihilominus valebit,& ſufficit quod ſolẽnitas ex poſt facto interueniat,vt notãter id quamplurimis comprobat Corſett. d. Sing. in verbo pupillus.

Et hæc quoque declaratio d. c.Cura, minimè cõuenit, ut Imol.animaduertit in d.c.cum nos.

Sexto reſpõdetur, quod ideo in d. cura, interponi poteſt auctoritas poſt actum, quia ab initio conuentum fuit inter partes, de quærenda interpoſi-
46 tione decreti,ſiue autoritatis.† Quãdocunque igitur interponatur decretum cenſetur interpoſitum ab initio, ex quo ab initio tractatum fuit de decreto apponendo, per regulam Bart. in l. Modeſtinus. in princ. ff de ſolut. Valet etenim actus factus ſub conditione ſi cõfirmabitur a ſuperiore.Dec. in c.venerabilis,in 2.notab. de confirmat. vtili,vel inutili,quem conſulẽdo ſequitur Iacob.Mandell.conſ.4.n.51.

Declaratio iſta multum eſt notabilis,quæ licet in ſe vera eſſe poſſit, nõ tamen conuenit d.c.cura, nullum. n. ibi verbum de hoc,neque ex dicta ratione ad id decidendum mouetur textus, ſed ex alia, vt ibi. Penultimo loco, non ab re dici poſſet,quod in d.c. cura, conſenſus de quo ibi venit confirmando, meritò ex poſt facto interuenire ex interuallo poteſt, ut ſupra concluſimus. Nec obſtat ſi aduerſus huiuſmodi intelligentiam obiicias,qđ ibi conſenſus per modum ſolemnitatis exigatur, qui ſi nõ adfuerit in actu erit nullus, & ſic confirmari minimè poterit. Nam reſpondetur quod licet actus poſsit caſſari ab eo,i cuius alienatione decretum requirebatur, tamen cum poſsit huiuſmodi actus confirmari, non dicitur omnino nullus, vt dixi ſupra, ſub num.43. Et dato quod actus eſſet omnino nullus,nec per aliquod temporis momentum in ſuſpenſo eſſe poſsit, adhuc tamen poterit actus confirmari, ſaltem quod valeat, Vt ex nunc, licet Non vt ex tunc.arg. l.Obſeruare.§.vlt. ff.de offic.procõſ.
47 & leg. † Cum aliquid enim adiicitur contractui, dicitur contractus denuò renouari.l. Pacta nouiſsima.§.Paulus. ff.de contrah.empt.& l.iuriſgentium. .§.Adeo.ff.de pact.& iſtum intellectũ ſequitur Abb.in d.c cura.Bald. in cap. Edoceri,de confirmat.vtil. vel inutil. Imol.in c.cum nos, ſub nu.13.de His quæ fiunt à Præl.Corſet.in ſuis ſing. in verbo Minor. el 2. circa finem,idq́ue comprobat quamplures congerens more ſuo Tiraquell. de legibus cõnubialibus glo.6.nu.10.

Declara tamen hoc.dummodo is q priorem actum fecit in eodem cõſenſu permaneat tempore quo decretũ, ſeu auctoritas interponitur, ita declarat Salic.in l.vlt.circa finem, uerſ.Sed qui nõ ſimul. C.Ad S.Conſ.Macedon. Abb.d.c.cura.& Tiraquell.in præcitato loco,nu.2.

48 Ego autem puto nouum d.contextui poſſe accomodari intellectum, qđ ſcilicet in d. cap.cura. ideo Epiſcopus poſsit præſtare cõſenſum poſt actum

pluribus competens, comodam recipere definitionem nequeat, iuxta tradita per Ariſt. in prędicam. in princ. quem ſecutus eſt Cicero de Officiis in princ. vbi licet aſſerat, quod omnis quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debeat à Definitione proficiſci, vt intelligatur quid ſit id de quo diſputatur, nihilominus ad euitandam æquiuocationem, prius diſtinguit, poſtea verò definit, & ex noſtris etiam ſcripſit Abb. in Rub. de Iudic. extra quem refert & ſequitur Ripa in Rub. de vulg & pup. nume. 5. & in tract. de peſte. in Præludi. num. 1. Quod terminus æquiuocus non poteſt generaliter definiri. Cum tamen ſępiſsimè (apud noſtros præcipue) paſsim obſeruari perceperim cōtrariū, & ipſe quoque pro clariori, apertioriq. totius tractatus intelligentia, verbum iſtud æquiuocum ex noſtrorum interpretum intentione generaliter definire minus verebor.

2 DECRETVM igitur in genere, eſt deliberatio, ſeu motus Iudicis cū cauſæ cognitione citra condemnationem, vel abſolutionem. ita videtur definire Bart. in l. Nec quicquam. §. Vbi Decretū. ff. de Offic. Procons. & leg. ſequuntur Alex. Ias. Claud. Seyſel. (licet aliquid addendum eſſe putet) Vldar. Zaſ. ceteriq. DD. ī l. Iuſte poſsidet. ff. de Aquir. poſſeſſ. & iſta in præſenti ſatis videtur congrua definitio, ſeu deſcriptio cum generaliter poſsit omnibus decretis conuenire.

3 SVBSEQVITVR modo 2. loco declarandum, varias iſtius verbi (Decretum) ſignificationes; Decretum igitur in iure multis variisq; ſumitur modis.

Primo; Decretum quandoque ponitur pro ſententia definitiua, quando Iudex in cauſa principali decreuit abſoluendo, uel condemnando; l De creta. ff. de Re iudic. l. pen. verſ. Decernit. ff. de Iuſt. & iure. l. Si prætor. in princ. ff. de Iudic. l. 1. de Conſtitut. Princip. & l. 1. in fine C. vt lit. pend. Accurs. in l. Nec quicquā. §. Vbi Decretum. ff. de Offic. Procons. & leg. vbi DD. paſsim. Alberic. in ſuo Dictionario in verbo Decretum. Iacob. de Beluis. Guido Suz. & Guido Pap. in Tractatu de primo, & ſecundo Decreto, in princ. Io. de Deo in doctrina ad uocatorum partium, & Adſeſſorum, Cap. 6. n. 1. lib 4. Iodoc. in ſua Praxi rerum ciuilium cap. 148. de decretis, & Io. Bellon. in expoſitione etimologiarum, definitionum, & diuiſionum iuris vniuerſi, in verbo decretū Alex. Bald. Troianus ī ſuo pomilego in uerbo decretum.

Secundo ſumitur decretum pro ſententia interlocutoria, idest pro omni actu Iudicis faciēte ad cauſam l. cum clericis. C. de epiſc. & cler. & ibi glo. & ita capitur in d. §. vbi decretum ſecundum ſecundum intellectum Glo. l. ſed ſi per prætorem. §. ſi cum decreto ff. ex quibus cau. mai. l. 1. in fine ff. de Adſeſſ. l. 1. §. decretalis. C. de ſucceſſ. edic. §. at ex contrario. vbi Glo. Inſt. quibus alien. licet vel non. C. licet in princ. extra de probat. Angel. in §. ſi quis autem in Auth. de hæred. & falcid, Bald. & Ias. in d. §. vbi decretum Io. de Plat. in l. vlt. in fine. C. de præd. curial. lib. 10. repetē. ad l. ſi finita §. Iulianus. ff. de damn. infecto, Guido Pap. ac reliq. mox ſupra citati in tract. de primo, & ſecundo decreto, Iodoc. in ſua Praxi d. cap. 148. & Alex. Bald. d. verbo decretum.

Tertio capitur decretū pro eo quod Papa de fratrū conſilio nulla facta cōſultatione ſtatuit, & in ſcriptis redegit, vt refert Michael Vrcur. in d. §. vbi decre-

decretum. Et animaduertendum eſt in propoſito quod quadoq. Papa ſolus motu propio ſtatuit aliquid, & tunc dicitur conſtitutio; Glo. in prohem. in verbo conſtitutiones; Quandoq. ſtatuit ad conſultationem alicuius & tunc dicitur decretalis epiſtola ſiue ſolus, ſiue cum Cardinalibus faciat. vt per Glo. in ſum. 3. diſt. Quandoq. aliquid ſtatuit in vniuerſali Concilio cum conſilio illorum de Concilio & tunc dicitur Canon; Quandoq. vero Papa aliquid ſtatuit cum conſilio Cardinalium et id dicitur decretũ. ita nobis declarat dec. in rub. de conſtitut. in ſecunda lect. n. 27. & poſt eũ Auguſtin. Beroi. in eadem Rub. nu. 48. & 63.

Quarto loco dicitur decretum quod ſtatutum eſt a Summo Pont. vel a Sanctis Patribus ad aliquid definiendum, vnde dicitur liber decretorum. Alberic. in ſuo dictionario in verbo decretum, Io. de Deo in doctrina aduocatorum, partium, & Adſeſſorum cap. 6. n. 2. lib. 4. & ſequuntur ſupra relati in Tract. de primo & ſecundo decreto.

Quinto iſtud verbum decretum ſignificat conſenſum eligentium in ſcriptis redactum 2. q. 1. legum, de elect. Innotuit, refert Michael Vrcur. in d. §. Vbi decretum.

Sexto dicitur decretum id quod capitulũ, vel vniuerſitas ſeu maior pars ordinat l. Planè, & ferè per totum. ff. Quod cuiuſq. vniu. nomine. ff. de decret. ab ord. fac. & C. de decretis decur. lib. 10. per tot. ſequitur idem Vrcur. d. §. vbi decretum.

Septimo ponitur decretum pro electione facta de aliquo, ad aliquod officium per auctoritatẽ habentem. l. item eorum. §. ſi decurio. ff. Quod cuiuſq. vniuers. nomine. l. ſi ad ſcribatum. iuncta Glo. C. de Appellat. Bald. in d. §. vbi decretum, vbi etiam dicit quod Canoniſtæ vocãt decretum, ſcripturam continentem proceſſum electionis. § Interim, & §. Quia vero. Auth. de defenſ. Ciuit. & adde quod decretum ponitur etiam pro cõfirmatione electionis. vt ĩ Auth. de defenſ. Ciuit. circa princ.

Octauo decretum dicitur etiam authoritas Principis in reſcriptis beneficialibus interpoſita. C. Gratioſa. de reſcript. lib. 6. & ſecundũ Azo. iſtud reſcriptum eſt cõfirmatorium gratiæ; quia ex hoc princeps inſinuat ſuam voluntatẽ quæ ſeruanda eſt.

Nono decretum dicitur quælibet ordinatio ſuperioris. l. ambitioſa. ff. de decret. ab ord. fac. in Auth. de Tabell. in princ. vers. & illud quidem. & §. Illud quoq. verſ. ſed quoniã in Auth. de æqualit. dot. Bald. & Ias. in d. §. vbi decretum, Io. Montholonius in ſuo promptuario Iuris, in comẽto verbi decretum, Tom. primo & Ioan. de Graſſ. in tract. de reſcript. vers. decernentes poteſt eſt initium. nu. 53. Et per huiuſmodi decreta prouidentiſs. & iuris religioſiſsimus Vrbini Dux cuius, & ſeruus, & ſubditus ſum, ſolet ſæpiſs. multas rixas ac quæſtiones dirimere, & in eo in quo ius defuit, vel ob variam temporum mutationẽ id quod olim rectè ſtatutum erat, hodie in aliquod redũdet præiudicium, imcomparabili ſua quadam prudẽtia, & diuino quodãmodo conſilio, per huiuſmodi decreta omnibus optimè prouidet, & vulgo appellantur, decreta principis.

Decimo decretum ſignificat idem ꝙ ſtatutum; l. 1. §. fin. ff. quod quiſque iur. ff. de decret. ab ord. fac. & C. de Decr. Decur. per tot. Bald. in d. §. vbi decretum, & Alberic. in ſuo Dict. in verbo decretum. Ex quo infert hoc

eſſe

eſſe contra opinionem quorundam iudicum qui dicunt ſtatutum, & decretum differre. Ideo cum aliquo in loco vt eſt Bergomi, non poſsint fieri ſtatuta niſi de menſe Septembris, ſi uolunt aliquid ordinare quod ſit perpetuum aliquo alio menſe, dicunt eſſe decretum, ne ſtatuto contrauentum eſſe dicatur, quod eſt dictum Bergomenſe quidem, tum quia decretum idem ſignificat quod ſtatutum per ſupra dicta, & per id quod voluit Ioan. de Graſs. in tract. de reſcript. verſ. decernentes prout eſt irritum. nu. 54. tũ quia eadẽ ratio prohibitionis, ne poſſint fieri ſtatuta niſi de menſe Septembris, uiget etiam in decreto.

Vndecimo decretum ſignificat idem ac ſi diceretur, Iudicatum. l. ſi arbitrium. C. de ſent. ex peric. recit.

Duodecimo decretum nuncupatur vbicunque conſtitutio dicit aliquem admittendum, vel repellendum eſſe c. 2. vers. decreuimus admittẽdos &c. extra. vt lit. pend. Item ſi decernatur aliquid confirmandum, vel infirmandum, vel aliquid aliud ſimile, dicetur decretum. l. Hac conſultiſsima. §. pen. vers. decreuimus infirman. C. de teſtam. ita declarat Bald. in d. §. vbi decretum.

Decimo tertio decretum dicitur in integrum reſtitutio gratioſa. l. 1. §. de quo. ff. de poſtulan. ſequitur Bald. in d. §. vbi decretum.

Decimo quarto lex quoq. Imperatoris quandoq. decretum appellatur. l. Ius autem ciuile. ff. de iuſt. & iure.

Decimo quinto appellatur decretũ illa taxatio quæ fit de alimentis. l. Ne ſennius. ff. de Negot. geſt. & l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb.

Decimo ſexto decretũ ſignificat idẽ quod edictum prætoris. l. decreta vbi etiam Glo. ff. de Re iud. & l. 1. ff. de Tab. exib. ibi item ſi libellus, aliudue quid ſimile relictum eſſe dicatur, decreto comprendam, ideſt edicto comprendam, vt exponit ibi Accurſ.

Decimo ſeptimo dicitur decretum illa clauſula quæ additur ad confirmationem gratiæ ſcilicet decernentis irritum, & inane; quæ clauſula ſemper apponi ſolet in literis Sum. Pont. c. primo de conceſſ. præb. in Clem. cum dilectus de iure patron. & c. primo de Reb. Eccl. non alien. & hanc ſignificationem ponit Io. de Graſſ. in tract. de reſcript. verſ. decernentes prout eſt irritum n. 56.

Decimo octauo ponitur decretum pro quadã confirmatione Officii, quæ antequam interponatur, officium decernendum ſua forma carere dicitur, l. Gaius. ff. de excuſat. tut. quam ſignificationem poſuit Bald. d. §. vbi decretum.

Decimo nono decreto ſignificatur illa compulſio qua heres compellitur adire, & reſtituere. l. Si libertus vers. Quid ergo. ff. de Bon. libert. & l. Recuſare in princ. ff. ad trebell. vbi dicitur quod ſicut non ſolum præſentes, heredes poſſunt recuſare adire hereditatem, ſed etiam abſentes: putà per Epiſtolam, vel per Nuntium, ita aduerſus abſentes Hæredes recuſantes adire poſtulat fideicommiſſarius decretum iudicis, per quod cogat Hæredem adire, & pulchra huius contextus deciſio perpetuò menti tenenda eſt, dum vult quod in interponendo decretum iudicis, non ſit neceſſaria præſentia eius contra quem interponitur, ex quo videtur elici, † Sentẽ-
4 tiam interlocutoriam parte non citata ferri poſſe, eamq. eſſe rationẽ puto, pluribus omiſsis, de quibus per DD. in d. l. Qui recuſare, quia iſta interlocutoria aliquod non poteſt præiudicium

iudicium afferre, mandat etenim iudex abſenti quod debeat adire Hereditatem ſponte incertum tẽpus ſi vellet, alias adiret periculo fideicomiſſarii. Cum nullum igitur abſenti præiudicium, per huiuſmodi decretũ inferatur, poteſt parte non citata id fieri. l. diẽ proferre. in fine. ff. de Arbitr. & l. Ille à quo. in princ. ff. Ad trebell.

5 † Accedit etiam & alia ratio, quia pſentia eius qui non poteſt actui cõtra dicere, non eſt neceſſaria, vt declarat Caſtr. conſ. 207. Cuman. conſ. 98. in fine. ſuppoſito tutore. Bolognin. cõſ. 59. col. 4. vers. vel & ſecundo &c.

Vigeſimo decretum dicitur iuſſus iudicis quo mandat bona alicuius propter eius contumaciam poſsideri, & iſtud diuiditur in primum, & ſecundum decretum, de qua materia latiſſ. examinant DD. in l. ſi finita. §. idem Iulianus. ff. de damn. infect. & copioſiſſ. pertractant Odofred. Iacob. de Belu. Guid. Suz. & Guid. Pap. in tracta. de primo, & ſecundo decreto, ad quos me remitto.

Vigeſimo primo & vltimo omiſsis pluribus huius verbi ſignificationibus, quæ facile poterunt interlegendo reperiri; decretum dicitur iudicis auctoritas in alienatione rerum Minorum. l. 1. & tot. tit. ff. de Reb. eorum. l. interpoſita. & per tot. C. de præd. minorum, & hæc tandem eſt materia de qua latiſſ. toto hoc tractatu dicturi ſumus; Ideo in præſenti plura omitto.

TERTIO principaliter poſtquã fecimus diuiſionem iſtius vocis (Decreti) in ſuas proprias ſignificationes, ne in æquiuocum incideremus, deueniendum eſt modò ad definitionẽ decreti in ſpecie, & in indiuiduo, qđ nã ſit decretum quod ſuper alienatione rerum minorum neceſſario, interponendum eſt, & ſecundum non nullos ita commodè definiri poſſe videtur.

6 DECRETVM eſt autoritatis iudiciariæ interpõ. ſuper eo qđ petitum eſt, cauſa cognita facta, citra condẽnationem, vel abſolutionem; quam definitionem tradit Alciat. lib. 2. Paradoxorum capit. 3. Coraſ. in l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. ff. de Offic. Proconſ. & leg. & in l. Omne. ff. de offic. adſeſſ. & Iacob. Menoch. in ſuo elegantiſſ. tractatu de remed. recup. poſſ. remed. xv. nu. 143.

Verùm cum definitio iſta nimium videatur generalis, cum competat non ſolum minori, ſed cuilibet in cuius cõtractu exigatur decretum, ego magis in ſpecie & in indiuiduo ita definirem.

7 DECRETVM eſt ſnĩa qua iudex contractum minoris iuſtum futurũ eſſe decernit, autoritatem ſuam legitimè interponendo. quę definitio videtur optimè colligi poſſe ex. l. Magis puto. § Non paſsim. ff. de Reb. eorũ.

8 Dixi, ſententia, vt eſt loco generis; differt autem decretum à Sẽtentia definitiua, quod ſententia abſolutionẽ, vel condemnationem continet, l. 1. ff. re iud. decretum vero ſimplicem autoritatis interpoſitionem cũ cauſæ cognitione factam; ita declarat Coraſ. d. §. vbi decretum, & d. l. omne. Vel aliter ſecundum Innocent. in c. dudum. de reb. Eccl. non alien. differunt, quia ſententia condemnationis, vel abſolutionis fertur inter aliquos quorum vnus ab alio aliquid petit. l. in his. ff. de verb. ſign. l. in ſumma. ff. de re iud. & l. 3. ff. de ſent. & interlocut. decretum autem dicitur quando non à parte, ſed a iudice aliquid petitur, & ipſe concedit illud cognitione præuia. l. Ob æs. C. de præd. minorum. l. 1. ff. de ſucceſſ. edicto & l. item eorum. §. vlt. ff. de reb. eorum.

Item & alia eſt differentia, quia decretum debet eſſe iuſtum, non ſolum ex ordine, ſed etiã ex cauſa, quia cauſa ob quã interponitur debet eſſe vera, & à iure approbata, alias non valet. ſecus in ſententia definitiua, quia licet ſit iniuſta, valet, ſi ſeruata eſt ſolemnitas. l. 1. §. itẽm cum contra. ff. Quando appel. ſit. l. Cum putarem. ff. fam. hercif. ita declarat Caſtr. in l. Cum hi. §. ſi prætor. in fine. ff. de tranſact. quem ſequitur Natt. conſ. 162. ſub nu. 2. lib. 1. & conſ. 631. nu. 31. lib. 3. Item ſententia lata non poteſt reuocari. l. iudex. ff. de Re iud. decretum autem poteſt reuocari. Abb. in c. 1. de Re iud. & Zaſ. in l. iuſtè poſsidet n. 8. ff. de Aquir. poſſ.

Sunt & aliæ differentię, quas hic omitto. Dixi (contractum) tamquam verbum generale aptum comprendere alienationem, venditionem, pignoris conſtitutionem, donationem, locationem, conductionem, ac omnem deniq. alienationis actum; l. ſi donationis. C. quod met. cauſa. l. contractus C. de fide inſtrum. l. 1. in princ. & ibi Glo. ff. de Act. & obligat. l. labeo. ff. de Verb. ſignificat. & cõtractus nomen generaliſsimum eſſe tradidit Rofred. in tract. de libellis part. 7. in cõſtitut. Feder. Imperat. nu. 8. in fine.

Dixi (minoris) ad excludendum cõtractum maioris in quo neceſſariò nõ requiritur decretum, licet bona ſit Cautela ſi adhibeatur vt dicam infra nu. 143. Et licet definitio loquatur tãtummodo de minore, cum tamen tractatus inſer prio ſit, de Decretis, ceterisq. ſollemnitatibus in contractibus, minorum, aliarumue perſonarum his ſimilium adhibendis, id ex eo factum ſcias velim, tum quia infra in vltimo euidẽtiali tractabitur latiſsimè de omnibus perſonis in quorum contractibus decretum exigitur, tũ etiam, quia ex reſolutione quæ in Minoribus fiet, poterit optimè quidem ad alios ipſis ſimiles inferri. dixiq. potius de Minore, in eoq. dubitationes omnes infra proponam, quia ſolùm de Minore in iure noſtro ſeparati extãt tituli; Nam integer & pleniſſ. quidem in. ff. eſt titulus de Reb. eorum, qui ſub tut. &c. & in Codice quatuor ſeparati reperiuntur tituli, de præd. & alijs rebus minorum &c. Quando decreto opus non eſt, Si quis ignorans rem Min. eſſe &c. & Si mai. fact. alien. quorum titulorum materia per ĩtegrum iſtum tractatum veniet diligentiſſ. diſcutiẽda.

9 † Intelligoq. Minorẽ in toto iſto tractatu, illum qui non dum xxv. annum compleuit, cum minor ętas de iure communi dicatur vſq. ad xxv. annum l. minor 25. ann. cum l. ſequ. & tot. tit. ff. de minoribus 25. ann. vbi tã ex Rubro, quàm ex nigro id conſtat, & tradit Maranta in tract. de Ord. iud. in 6. car. verſ. Appellatio. n. 79. Corn. conſ. 108. nu. 6. incip. in præſenti cõſultatione vol. 3. & in proprijs noſtri tractatus terminis Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in rub. de S. Conſ. Clementiano. n. primo & eſt textus in. l. Si minor. C. de pręd. minorum. l. ult. C. de his qui ven. ętat. impetr. & eſt melior textus de iure in l. vlt. C. ſi mai. fact. alienat. &c. verſ. ideoq. vbi inquit Imperator, Ideoq. pręcipimus ſi per quinq. continuos annos poſt impletam minorem ætatem, (& poſtea ſubiungit declarando) ideſt poſt 25. annos.

Poſtremo loco appoſui in definitione uerbum legitimè interponendo, ad hoc vt intelligatur de decreto cũ cauſæ cognitione cęterisq. ſolemnitatibus, de quibus infra tit. primo ĩ princ. latiſſ. dicetur. Et hanc diffinitionem ita

ita declaratam ſatis congruam eſſe cēſeo, ſi quis logicę amator, aut huius noſtræ legalis Philoſophiæ nimiū ſubtilis inneſtigator eam non admiſerit, meliorem ipſe ſibi inueniat; Nolo ſiquidem, nec poſſum plus ſapere, quā opus ſit ſapere; Nam ſi iureconſ. in l. Omnis definitio. ff. de Reg. iur. omnē definitionem periculoſam eſſe fatetur, quid dicam ipſe?

QVAE de diſinitione, & diſtinctione dicenda putauimus, hactenus dicta ſint, reliquum eſt, vt cauſas ip-
10 ſius decreti nunc explicemus; † Ad vnam quamq. rem introducendā quatuor cauſæ debent neceſſario concurrere; efficiens nempè, materialis, formalis, & finalis, Bart. in l. Dictam. C. de cond. ob cauſam Bald. in Rub. C. de Reſcind. vendit. Abb. in Prohem. decretorum col. pen. vbi has cauſas Cardinales appellat; Brun. latè ī tract. de forma in princ. eximius pręceptor meus Nonius inſt. de teſtam. in princ.
11 nu. 1. † Et dixit Bald. in l. Quæcunque. C. de Bon. quę liber. quod duæ principaliter cauſæ ad aliquid inducēdum requiruntur, quippè cauſa eſſendi (vt materialis, & formalis) & cauſa fiendi (vt efficiens) & finalis, & quæ ſit vna quęq. illarum cauſarū declarat Maranta in tract. de ord. iud. in 2. par. princ. n. 21. cum ſeq.

12 Efficiens igitur Decreti cauſa eſt, S. conſ. Clemētianum, intelligo de cauſa introductiua, & originaria. Nam poſtquam fuit inductum decretum in eſſe, cauſa efficiens poterit eſſe ipſe iudex. qua de cauſa nos non quærimus, ſed de originaria, vt faciūt DD. dum quærunt quæ ſit cauſa teſtamenti efficiens, an ius ciuile, an verò gētium, non autem dicunt efficientem teſtamenti cauſam eſſe teſtatorem, prout re vera dici poſſet, conſiderando teſtamentum poſtquam eſt in eſſe
13 deductum; Eſt ergo efficiens introductiua ſeu originaria decreti cauſa, ipſum S. conſ. Clementianum. quod quandoq. vocatur, oratio. l. 1. ff. de Reb. eorum. & l. Orationis. C. de curat. furioſi, factumq. fuit à Tertullio, & Clemēte Conſulibus tempore Imperatoris Seueri, quod licet appellari poſſet etiam Tertullianum, dicitur tamen Clementianum ad differētiam alterius S conſ. Tertulliani, vt optimè conſiderat Rofred. in tract. de Libellis par 7. in Rub. de S. conſ. Clementiano in princ. cuius S. conſ. ſiue orationis verba ſunt hæc.

14 PRAETEREA PATRES CONSCRIPTI, INTERDICAM TVTORIB. ET CVRATORIBVS, NE PRAEDIA RVSTICA, VEL SVBVRBANA DISTRAHANT; NISI VT ID FIERET PARENTES TESTAMENTO, VEL CODICILLIS CAVERINT.

Ita hæc orationis, ſiue S. conſ. verba refert Vlpian. in l. 1. ff. de Reb. eor. quæ tamen verba ſecundum glo. durant à verſ. Præterea, vſque ad §. ſi defunctus, & ſic includitur etiam § ſi communis. vt ſentit glo. fin. d. §. ſi cōmunis, & Nicol. Vigell. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. in princ. Alberic. verò in d. l. 1. intelligit d. S. conſ. verba eſſe vſq. ad verſ. Niſi &c. Ego autē vt dixi puto illa eſſe verba S. conſ. quæ ſupra poſui, vt ſit integra clauſula, quæ comodè diuidi, ſeu ſeparari minimè valet; intelligere etiā vt intelligit Glo. quod durent vſq. ad §. ſi defunctus, videtur ſiquidem parum conueniens, cum ea ſint verba Vlpiani, non S. cōſ. Nam compilatores veriſimiliter non feciſſent ſeparatum §. & ſic non diui-

ſiſſent verba ipſius S. conſ.

15 Eſt tamen animaduertēdum quod id quod diſpoſi.um fuit in prędijs per pręd. S. conſ. hodie locum habet omnibus ī rebus mobilibus quę ſeruādo ſeruari poſſunt. l. lex quæ tutores C. de adminiſtrat. tut. Glo. in d. l. 1. in verbo Suburbana, quam ibidem ſequitur Bald. Glo. in l. 2. C. ſi aduerſus vend. & in l. 2. circa finem C. ſi aduerſus donat. in l. 1. C. ſi aduerſus vſucapion. in l. tutia. ff. de iure dotiū. Rofred. in tract. de libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clemētiano in princ. Bart. in l. Poteſt in princ. ff. de Auc. tut. Salice. in l. 1. n. 3. in 3. Opp. C. ſi aduerſ. vſucap. Iaſ. in l. mandata nu. 3. ff. de offic. eius in l. ſingularia n. 14. ff. ſi cert. pet. in l. 1. §. fuit quęſitum, nu. 30. ff. ad trebell. & in l. filius familias §. diui. n. 37. cum ſeq. in 2. lect. ff de leg. 1. vbi d. l. lex quæ tutores alterum tradit intellectum, Ferand. Vasq. de ſucceſsion. creat. §. 10. in Tit. de teſtam. pot. Extens. 18. ſub. n. 72. & latius nu. 74. Moderni ſiuizanenſ. de tut. & curat. n. 125. & iſtud eſt quod de nouo induxit Imperator Conſtantin. in d. l. lex quæ tutores.

16 Veſtes autem detritas, & ſuperuacua animalia abſq. interpoſitione decreti vendere permiſſum eſt. d. l. lex quę tutores. in fine & l. 4. C. quando decr. opus non eſt. ſequitur Nicol. vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. except. XVIII.

17 Huius S. conſ. verba clarè determinare videntur, quod non ſolum pupillorum tutores, ſed etiam adultorum curatores prohibeantur ex ipſius orationis verbis prædia diſtrahere; dum dicitur interdicam (tutoribus, & Curatoribus) quod videtur etiam expreſsim probari in l. 1. C. de Praed. minorū, & in l. 2. C. de Curat. furioſi. Contrarium tamen non obſcurè decitur per Vlpian. in l. qui neq. §. 1. ff. de reb. eorum. vbi curatores dicuntur prohiberi non ex verbis S. Conſ. ſed ex mente, & ſententia ipſius, ſequitur Glo. ibidem & in l. 1. in verbo & curatoribus. ff. eod. & in l. orationis. C. de curat. fur. vbi Salicet. Nec me mouent leges ſupra adductę quæ tam de tutore quàm de curatore loquuntur, quia dum de curatore verba faciūt debent intelligi quo ad ſententiam, non autem quo ad verba. Et ſi non inſubtiliter quiſpiam diceret Vlpian. in d. l. 1. refert verba ipſius S. conſ. quæ tam tutores, quam curatores prohibent, ergo non ex ſententia, ſed ex verbis ipſis curatores prohibentur alienare, tunc reſpondetur, quod dum ibi ſit mentio de curatoribus intelligitur de curatoribus pu-

18 pillorum; quia & ipſi quandoq. curatores habent. §. interdum inſt. de curat. & l. curatorem. ff. de aut. tutorū & ita reſpondet Io. ad d. l. 1. vt ibidem refert. Glo. & ſequitur Salice. in d. l. Orationis. Glo in l. etiam. §. 1. in verbo ex cauſa. ff. de minoribus. Concludendum eſt igitur tutores ex ipſius S. conſ. verbis prohiberi praedia diſtrahere; Curatores verò ex ſententia, quæ ſententia trahitur poſtea ad curatores furioſorum, prodigorum, & aliarum perſonarum his ſimilium, d. l. Orationis. l. Qui neq. §. 1. in fine & l. ſi prædia. ſecundo reſponſo ff. de reb. eorum, per quę iura ita voluit Ferand. vaſq. de ſucceſſ. creat. § 10. nu. 72. in ſecunda Ampliation. libro primo.

19 Materialis decreti cauſa eſt, ęs alienum, cauſę cognitio, ac cęteræ demum diligentiæ, ac ſolemnitates, quas iudex obſeruare habet in creando illud decretum, de quibus dicam

infra

infra libro primo tit. 1. quæ cauſa videtur ſatis poſſe ſuaderi ex d.l. magis puto. §. Ne paſsim.

20 Et parum vrget ſi dicatur quod decretum, eſt quid ſeparatū ab ipſa cauſę cognitione, cęteriſq. ſolemnitatibus, vt Cæſares reſcripſerunt in l. ob ęs. C. de pręd. minorum & in l. 3. C. ſi quis ignorans &c. ibi, ſine cognitione cauſę, & decreti interpoſitione; Ergo cum decretum poſsit conſiderari tamquam quid ſeparatum ab ipſa cauſæ cognitione, cæteriſq. ſolemnitatibus, non poterit dici quod cauſæ cognitio, & alia ſint eius materialis

21 cauſa † Quippè quia iſtud decretum accipitur in genere, & in ſpecie, & vtiq. ſi in ſpecie accipiatur, verum erit ſupra dictas res non eſſe cauſam materialem decreti, verum nos loquimur de decreto in genere, & ſic de proprio ſolemni, & vero, quod conſtat ex cauſæ cognitione, & alijs de quibus latè dicemus infra Tit. primo in princ.

22 Formalis decreti cauſa dicitur eſſe verborum illa productio, quam iudex ſedendo profert, dicendo; Autoritatem noſtram, ſeu decretū pręd. alienationi interponimus, vel aliis ſimilibus verbis vtendo; & pro forma requiri, vt iudex ſedendo decretum interponat, probatur in. §. Si cauſa cognita. l. 3. ff. de bonorum poſſ. l. à procedente. C. de Dilat. & latiſsimè dicam infra tit. primo requiſito 13. num. 60.

23 Et in hoc puto decipi quoſdam modernos in rub. de iud. extra dum uolunt cauſam formalem iudicii eſſe, vt iudex ſedendo ſententiam proferat, quippè quod iudex ſedendo ſententiam proferat, vel decretum interponat, non eſt cauſa formalis iudicii, ſed benè decreti, ſeu ſententiæ, quæ eſt pars finalis, & poſtrema iudicii.

24 Cauſa finalis quæ propriè dicitur cauſa, & nuncupatur cauſa omnium cauſarum, ſecundum Bald. in l. generaliter in ſecunda Opp. C. de epiſc. & cleric. & in Rub. C. de inſt. & ſubſtitut. in princ. Cauſa inquam finalis ipſius decreti fuit, ne minores fraudentur. vt reſcripſit Conſtantinus in d. l. lex quæ tutores. verſ. præcipimus in fi

25 ne, ibi (vt fraudi locus non ſit) † Sēper etenim quærunt leges fraudibus obuiare d. l. lex quæ tutores. l. meminerint. C. vnde ui, l. 2. C. de indict. iud. toll. l. Sed Iulianus. §. mutui. ff. ad macedon. l. 1. §. pecuniam. ff. de Calumn. & in proprijs terminis pulcherrimus eſt verborum contextus in l. magis puto. §. ſi pupillus, ibi (& magis eſt ne poſsit, alioquin inuenta erit alienandi ratio) Bald. in l. 2. quæſt. 9. C. de reſcind. vendit. Alex. in l. Reſtituta §. Pupillus. ſub n. 2. ff. ad trebell. Iaſ. in l. ſi conſtante nu. 215. ff. ſolut. matrim. Corn. in repet. Auth. Sacram. puberum ſub nu. 3. verſ. & inſuper, & conſ. 69. nu. 35. vol. 2. Abb. q. 2. incip. ſtante ſtatuto. ſub nu. 12. verſ. Nā propter fragilitatē, Ferdin. Loaz. in repetit. §. Diui. l. filiusfam. nu. 9. ff. de leg. primo port. in §. Nunc admonendi. inſt. per quas perſon. nob. aquir. monticul. inſt. de reb. corp. & incorpor. in principio num. 140. Iacob. Menoch. de Adipiſc. poſſ. Remed. 3. nu. 71. Auguſtin. Beroi. in c. in pręſentia. n. 162. de probat. inqui-

26 ens. † Quod decretum, & auctoritas curatorum debent in alienatione minorum interuenire vt fragile, & infirmum eius conſilium, tutorumq. inſidiis expoſitum, ſuppleatur auctoritate curatoris, & decreto ſuperioris: inuentæ fuerunt igitur ſolemnitates ne minores vel ſui fragilitate, vel

alie-

alterius fraude circumueniantur & lędantur. Nam vt imbecillis eſt ætas, ita imbecille quoque conſilium. l. 1. in fine. ff. de minoribus, & ita inquit Natt. conſ. 173. nu. 4. accedo vol. primo & alias ſcripſit Bertran. conſ. 337. nu. 10. vol. 3. quod minoritatis ſociæ ſunt fragilitas, conſilii inopia, & facilitas captionis, & Ariſt. quem refert Marcus Anton. Natt. conſ. 631. nu. 10. in fine lib. 3. inquit. mulier habet conſilium inualidum, minor autem imperfectum.

27 HACTENVS de ipſius decreti cauſis ſatis dictum eſſe arbitror, nunc tempus eſt, vt videamus quomodo differant inter ſe Decretum, Auctoritas, Conſenſus, & Licentia, quę omnia inter ſe differre ſenſit glo. in cap. 1. in verbo tractatus, de rebus eccl. non alien. libr. 6. Innocent. in c. dudum. de rebus eccl. non alien. Ioan. de Imola in c. cum nos. de his quæ fiunt à Præl. Bald. quem refert & ſequitur Iaſ. in l. Nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de Offic. Procõſ. & leg. idem Bald. in l. ſi quando. §. 1. ff. de Innoſ. teſt. Caſtr. in l. Actor à tutore ff. rẽ rat. hab. Alex. in addit. ad Bart. in. §. iuſſum. l. ſi quis mihi bona. ff. de Aquir. hæred. Mainer. in l. Quo tutela. §. vi factũ. ff. de reg. iur. Lanfrãc. de Oria. in ſua praxi cap. vij. n. 14. de confeſsis, & Rebuff. in compendio alien. rerum eccl. n. 52.

28 Differunt igitur iſta, & primo decretum, vt diximus in definitione, eſt ſententia quæ cum non proferatur ſine cauſæ cognitione, vt dicemus latè tit. primo in 2. requiſito nu. 31. debet in ſcriptis proferri. l. 1. 2. & 3. C. de ſent. ex per. recit. quod ſenſit Innocent. in d. c. dudum. nu. 3. cuius dictum haud verum eſſe arbitror. Nam d. l. 1. 2. & 3. quas ipſe adducit loquuntur in ſententia difinitiua, vt apparet in d. l. 2. & 3. Nec obſtat quod in d. l. 3. dicatur. (Nec ad reſciſsionem perperam decretorum &c.) quia omnino debet ibi accipi decretũ pro ſententia, vt ex ſuperioribus verbis clarè colligitur; & in iure ſæpe poni-

29 tur decretum pro ſententia l. decreta. ff. de re iud. decretum quandoq. dicitur auctoritas, auctoritas conſenſus, ſiue è contra, & multoties tandẽ reperitur vnũ pro altero poſitum. l. 1. C. de præd. minorum. l. 1. c. Quando decret. op. non eſt c. cura de iure patron. Innocent. in d. c. Dudum, & ſecundum ſubiectam materiã interpretãtur. vt per Aldobrand. Inſt. de Auct. Tut. in Rub. & Tiraq. de legibus conub. glo. 6. nu. 6. Adducit etiam Innocen. ad idem probandũ l. 1. & l. Magis puto. ff. de rebus eorum & l. Ob ęs. C. de pręd. minorum. quibus in locis id nunquam mihi probabitur; Immo omnes titulos de decretis pertractantes diligentiſsimè ſæpius percurri, & nullibi hoc ſcripturæ requiſitũ neceſſariũ fore reperire vnquam potui; & de conſuetudine vtiq. indubiè contrarium ſeruatur; interponuntur etenim paſsim decreta ſine ſcriptis, ut ſenſit Natt. conſ. 162. nu. 12. lib. 1. & conſ. 631. ſub nu. 31. lib. 3. vbi inter alias differentias inter decretum, & ſententiam, hanc eſſe firmat; quod ſcilicet ſentẽtia proferatur in ſcriptis, decretum verò ſi. e; † Nulluſq. Cõ

30 tractus regulariter ad ſui validitatem ſcripturam exigit, ſed ideo ea fit vt ꝙ actum eſt, facilius probetur. l. Contrahitur. ff. de Pignor. l. pen. ff. de fide inſtrumen. & not. plenè in capit. primo de Cenſibus lib. vi. Roman. conſ. 106. & Ant. Gomez. de empt. & vendit. cap. 2. nu. 17.

Verum propter auctoritatem Innocentij

centũ quę maxima eſt,bona eſſet cautela vt decretum in ſcriptis proferretur, licet neque de iure, neque ex conſuetudine id ſit receptum vt ſupra vidiſtis.

31 Eſt & alia differentia, ſiquidem Decretum debet interponi ante alienationem. l. magis puto. §. non paſsim. cum ſeq. ff. de rebus eorum. l. 3. C. ſi propter publ. penſit. glo. in capit. primo de rebus eccleſ. non alien. in verbo.tractatus.glo. in l. Ait. prætor. §. permittitur. ff. de Minor.Bald.in d. §. non paſsim,& in l. fin. §. ſin autem æs alienum.C. de Bon. quæ lib. & in l. cum ipſe. C. de contrah. empt. Innocent. in d. c. Dudum. Lanfranc. de Oriano in ſua praxi cap. 7. de Confeſsis nu. 14. Iafred. Lanfran. Deciſ. 123. Iodoc. Damhoud. in ſubhaſt. comp. ex eg. capit. primo nu. 31. Io. de Plat. in l. 1.de C. de Præd. Curial. lib. 10. vbi dicit quod non ſufficit illud ſequi, quia decreti interpoſitio eſt futuræ alienationis permiſsio;& glo. in d. c. dudum.inquit, decretum videtur eſſe quando Iudex decreuit actum futurum licitè fieri poſſe; ſequitur Rom. conſ. 50. in fine idem in pręfata, & Auguſtin. Beroi. conſ. 124. nu. 20. lib.

Contrarium tamen, his minimè obſtantibus, expreſsim probatur in l. 1. in verbo decretum, iuncta glo.C. de Tutor. & Curat. Illuſtr ibi (poſtea per pętorem interponatur decretũ.) Bald. in cap. 2. de Feu. ſine cult. non amitt. prætor enim (dicit ipſe) poteſt permittere futuram venditionem, & retrò factam cotoborare. Alex. in l. ſciendum. nu. 28. ff. de Verb. oblig. & in Addit. ad Bart. in §. Iuſſum. l. ſi quis mihi bona. ff. de Aquir. hæredit. vbi etiam Iaſ. Caſtr. in l. Actor à tutore.ff. Rem rat. hab. notat Bart. in l. Modeſtinus.ff. de donat.Mandell.cōſ. 4. n. 50. & Cęſar Lambertin. in tract. de iure patron. Artic. 16. 1. q. princ. 2. par. 1. lib. nu. 12.

Pro qua opinione plurimum etiam facit communis Tabellionum obſeruantia qui in fine Inſtrumenti ſolent illam Clauſulam apponere; Quibus omnibns, & ſingulis D. Iudex ſuam appoſuit auctoritatem, & decretum: & ſic apparet variè hac in re ſcribentes ſenſiſſe; Quamobrem dicas tu, quod vtraq.opinio vera eſt;Aut enim decretum apponatur ante, aut poſt nihil refert, dummodo interponatur ſuper omnibus, & ſingulis ſuper quibus requiritur;ſecundum Bald. in l. 1. circa finem C. qui admitti. & in l.ſi tu ff.de Magiſtr. cōuen. vbi inquit,quod vtraque pratica poſſet eſſe bona, quē ſequitur Io.de Imol. in c. Cum nos. ſub nu. 6. de his quæ fiunt à præl. ſine conſ. capit. Etenim ea quæ incontinē ti fiunt videntur in eſſe. arg. l. lecta. §. Dicebam.vbi DD.oēs.ff.ſi cert.pet. et Iaſ. latè ĩ l. edita.n. 15.C.de edēdo.

32 Et notes quod quando decretũ reperitur interpoſitum ante cōtractum non præſumuntur omnia ſolemniter acta propter decretum. Alex.in l.ſciē dum.ff. de verb. obligat. Ruin. conſ. 86. nu. 6. in fine vol. 1. Roland.à valle conſ. 7. n. 92. vol. 3.& Cephal.conſ. 207. nu. 91. vol. 2.

33 Iuxta prædicta dubitant non nulli An iſtud decretum poſtea ex interuallo interuenire queat; Caſtr.in l. Actor. ff. Rem.rat.hab.credidit decretum ex interuallo interuenire poſſe. Alex. in l. Sciendum. nu. 28.ff. de verb.oblig. & Iacob. Mandell. conſ. 4.nu. 50.vbi indiſtinctè dicit, decretum quodlibet Iudicis poſſe ſeq. ex ĩteruallo.ꝙ tamē ipſe falſum prorſus eſſe exiſtimo per l.Magis puto.§. non paſsim cũ ſeq. ff. dē

de rebus eorum. l. 3. C. ſi propter pu blic penſit. ſequunturq. omnes DD.
34 ſupra rela i. et dubium habet. † Ea enim quę ſunt de forma, vel ſubſtan tia debent eſſe contemporanea, & ſimul explicari. l. cum hi. §. ſi prętor. ff. de tranſact. Cardin. in Clem. cauſam §. pen. de elect. dicitq. Bald. in c. 1. de alien feud. pater. quod indiuiduũ eſt, quicquid ad ſollemnitatem exigitur.

35 Declaratur tamen id vt non procedat quoties decretum requireretur ad confirmandum, non autem ad ſolemnizandum, vel permittendum, tunc etenim poteſt ex interuallo accedere l. 2. C. de ſeru. reipub. manumitt. l. ſi quos. C. de decur. lib. 10. & l. 2. C. de iure fiſ. eod. lib. quas adducit Bald. in l. Quæcunq. C. de Bon. quæ lib. inquiens quod duæ ſunt cauſæ principales cuiuslibet actus Cauſa eſſendi, quæ ſub ſe comprendit materialem, & for malem, & cauſa fiendi quæ comprendit cauſam efficientem, & finalem, quando igitur decretum ſumitur pro cauſa fiendi debet præcedere quãdo accipitur pro cauſa eſſendi debet in ipſo actu interuenire, ſi verò decretum ſumatur pro cauſa approbandi, ſeu confirmandi, tunc poteſt interuenire etiam ex interuallo, quando hoc ſuadet fauor illius in cuius fauorem exigitur Bald. in d. l. Quæcunque. in l. 2. C. de ſer. Reipub. manum. in l. 1. circa finem. C. Qui admitti. & in c. 2. de feud. ſine cult. non amitt. Alex. Iaſ. & alii DD. paſsim in d. §. iuſſum, & ita poſſet ĩtelligi quod not. Bald. in l. Modeſtinus. ff. de donat. & Caſtr. in d. l. Actor. vt ſcilicet procedat quando decretum venit confirmando, Roman. conſ. 50. idem in præfata. Marian. Socin. conſ. 15. viſis libr. 1. & Tiraquell. latè de legibus conub.

Glo. 6. nu. 9. & hoc tandem oẽs DD. ſequuntur, excepto Io. de Imol. in c. cum nos. ſub nu. 6. de his quæ fiũt à præl. &c. vbi contrarium de iure verius eſſe aſſerit, motus lege, & ratione; lege ex l. Obligari. §. fin. ff. de
36 Aut. tut. & §. tutor. inſt. eod. † Vbi auctoritas tutoris debet in ipſo actu ſtatim adeſſe, & ſi eſſet geſtus actus per pupillum ſine auctoritate tutoris, etiam quod ſubeſſet vtilitas pupilli, non poſſet poſtea tutor ex interuallo ſuam auctoritatem interponere.

Secundo, & fortius mouetur ratione. Actus ſine decreto non valet. l. 1. 2. & per tot. ff. de reb. eorum, requiritur igitur decretum tamquam cauſa fiendi, vel eſſendi, ergo in ipſo actu, non ex interuallo interuenire debet, vt ſenſit ipſemet Bald. in d. l. Quæcunq. His tamen, minimè refragantibus, & ſi fortiter videantur obſtare rectè intuenti facilis erit reſponſio. Nam ideo in d. l. Obligari. §. vlt. & ĩ §. tutor. requiritur auctoritas in ipſo actu, nec poteſt ex interuallo ſequi.
37 † quia conſenſus tutoris reputatur idem cum conſenſu pupilli, ideo ſeparari nequit, ſecus verò eſt in conſenſu & decreto iudicis, ita videtur reſpondiſſe Bald. in l. cum ipſe, verſ. extra quæritur. C. de contrah. empt. Bolognin. conſ. 59. titius ſuum &c. col. 3. verſ. ſed hæc ratio, & Aldobrandin. in d. §. tutor. in figuratione caſus. n. 4. Reſpondetur 2. quemadmodum tutoris auctoritas non poteſt ex poſt ſequi, ita nec decretum, ad ſolemnizandum, & promittendum, ſed benè ad cõfirmandum. Bolognin. (ex mente Bald.) d. conſ. 59.

Non obſtat ratio ab Imo. ſupra adducta. Nam licet actus ſit nullus poterit nihilhominus confirmari in vtilitatem eius, cuius auctoritas vel decretum,

tum requiritur, & cum actus confirmari poſsit, non eſt omnino nullus. Sed dicitur pendere à confirmatione futura, cum poſsit igitur ita pendere, poterit poſtea ex interuallo confirmari. Bald. in l. ult. §. Sin autem æs alienum. C.de Bon. quę lib. & cap.2. de Feu. ſine cult. non amitt. Alberic. in l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. ff. de Offic. Proconſ & leg.& ita con ſulendo poſt Caſtr. & alios reſpondet Bolognin. d.conſ.59. col. 4.verſ.
38 vnde in propoſito. † Hinc Bald. decidit quæſt.in l. Si quis mihi bona.§.Iuſſum. ff. de Aquir. hæred. Nam ſi ſtatuto alicuius Ciuitatis caueatur quod vniuerſitas debeat facere ſindicũ cũ aucto. poteſtatis, licet videatur dicẽdum quod d.auctoritas non poſsit ex interuallo ſequi per d. l. obligari. §. Tutor. contrarium tamen ipſe ſenſit, quod iſta auctoritas poſsit poſtea ſequi, ea ſolum ratione motus, quia Prætoris auctoritas d.caſu venit confirmando, quam opin. ſequuntur Imo. Roman. Alex. Franc. Aretin. Iaſ. ac alij DD. * cõmuniter in d. §.Iuſſum.excepto Ang. qui ibi contrarium tenet, cum quo videtur etiam tacitè ſentire Imol. in c.cum nos, de his quæ fiunt à præl. vbi ſigillatim reſpondet omnibus quæ adducuntur à Bald. pro hac communi opin. licet poſtea fateatur opinionem Bald. ſuſtentari poſſe in caſu in quo loquitur, ratione ſubiectæ materiæ; Sufficit enim ſindicũ conſtitui per vniuerſitatem, & poſtea cõfirmari per ſuperiorem. §. Interim. Auth. de Defenſ. Ciuit. & dum pręd. Statutũ loquitur de auctoritate debet impropriè intelligi pro conſenſu, arg. l. ſi vno. in princ. ff. locat. Bona tamẽ (inquit Imol.d.c. cum nos.) eſſet cautela ad opiniones euitãdas, quod præter ſtatim poſt conſtitutionem, præſtet ſuam auctoritatem non autem ex
39 interuallo. † Et ex his puto decipi Imol.in d.c.Cum nos, nu.7. ubi tenet quod ſi à tutore actor ſit conſtitutus ſine Decreto nõ poterit poſtea actor ex interuallo confirmari per Iudicẽ, nec per alium inferiorem à Principe; Nam cum ſit actus nullus, non poteſt ex interuallo confirmari. Contrarium náq. concluſerunt DD.in d. §.Iuſſum, dum loquuntur de Sindico, & quemadmodum auctoritas Iudicis in conſtitutione Sindici poteſt ex interuallo ſequi, ita iſto quoque caſu dicendum eſt in Decreto, quod interponitur ad confirmationem actoris a tutore conſtituti: Nam cum veniat confirmãdo, ſine dubio poterit poſtea ex interuallo ſequi, vt ſupra concluſimus: & ſicut dicit ipſe, in d.c. Cura.ſub nu. 12. dictum Bald. in caſu Sindici verũ eſſe in ſe ratione ſubiectæ materiæ, cum ſufficiat Sindicum per vniuerſitatem conſtitui, ita & iſto caſu dicẽdum eſt, cum ſufficiat quod actor à tutore conſtituatur, l. actor.ff. Rem rat.hab. & l. ſolent.ff. de tutel.& poſtea confirmetur, vt voluit Caſtr. in d. l. actor, & hoc eſt de natura confirmationis, vt poſsit ex interuallo ſequi actum, ut ſupra dictum fuit.

Huic tamẽ concluſioni ſupra cõiter firmatæ quod ſcilicet Decretum regulariter reqratur adeſſe, ante, vel poſt incontinenti in ipſo actu, non autem ex interuallo, fortiter obſtare videntur text.in c.Si qua, de reb. Eccl. non alien. c. Cum nos, de his quæ fiunt à Præl.& c.Cura de iure patron. Verum ad d.c.Si qua,& c.Cum nos, reſpõdet Imol.d.c.Cum nos,& tota difficultas videtur reduci ad d. c. Cura, vbi loquitur Sum. Pont. in actu in quo expreſsè ius diſponit, quod non poſsit fieri ſine conſenſu Epiſcopi. c. Quod

C autem.

autem. de iure patron. vbi diſponitur negatiuè, adiciendo negationem ante verbum Poteſt, & per conſequens di cendum quod ibi agatur de conſenſu formali, ut per Brun. in trac. de forma, ſcriptum fuiſſe recolor, & tamen pôt ex poſt facto ex îteruallo îteruenire.

40 Quamplures huic contextui acco modantur ſolutiones, quas diligenter nota; quia quælibet ſolutio ad d. cap. Cura. erit declaratio Regulæ ſup. formatæ: Quod Decretum nô poſsit ex interuallo ſequi.

41 Primo igitur reſpondetur, negãdo in reb. Eccl. requiri Decretum, non etenim hæc Decreti ſolênitas requiritur in rebus Eccleſiæ, ſed alia de qua in c. Dudum, vbi not. glo. Innoc. & Io. And. de reb. Eccl. non alien. quæ quidem reſponſio eſt in ſe veriſs. vt infra in 6. par. huius Præfationis in princ. nu. 73. clariſs. oſtendam, ſed id difficultatem non tollit. Nam licet in Eccleſia non requiratur Decretum, ſed autoritas, debet quemadmodum Decretũ in ipſo actu interuenire, non autem poſt, præſertim cum nulla diuerſitatis ratio reddi poſsit, & parum, aut nihil in ſubſtãtia differre arbitror Decretũ ab Auctoritate ideo declara tiones & ſolutiones quas hic ſubiciã, vendicabũt ẽt ſibi locũ in autoritate.

42 Reſpondetur 2. d. c. Cura. procedere de æquitate Canonica, quæ non conſiderat rigorem iuris Ciuilis, exigentis quod in ipſo actu interueniat auctoritas, arg. c. Cum dilecti. de Iudi. & in hac opinione fuit Marian. Socin. conſ. 15. col. 14. verſ. Vel poteſt ſecun do reſponderi. Tiraquell. de legibus Conub. gl. 6. in 5. Fall. n. 13. & licet ibi dicat quod ſolus Socin. id tenet, tamẽ hoc idem voluit Ioan. de Imol. in c. Cum nos. ſub nu. 12. de his quæ fiunt à Præl. & hæc eſt notabilis declaratio licet de ea dubitent Io. de Imol. & Tiraquell. in locis ſup. adductis.

Tertio reſpondetur ex mente Bal. in l. 1. circa prin. C. qui admitti, quod quando requiritur Decretum pro for ma, & ſolênitate actus quod ſi actus fiat ſine eo non valet, nec pôt ex poſt facto interuenire, tamen id videtur (inquit ipſe) poſſe limitari niſi expreſ ſe in iure aliud reperiatur diſpoſitum, & ita videtur poſſe reſponderi ad d. c. Cura. quod ideo ibi auctoritas ex in teruallo accedat, quia ita expreſsè iu re cautum reperitur, in qua opinione videtur tacitè reſidere Imol. in d. cap. Cum nos, cum d. reſponſionem multoties reaſumet præſertim, nume. 7. & iſtum intellectum ad d. c. Cura. ſequitur Rebuff. in Compend. alien. rerum Eccl. nu. 15.

43 Quartus d. c. Cura. eſt intellectus, quod ibi auctoritas requiratur ꝑ modum ſimplicis conſenſus, de cuius na tura eſt, poſſe ſequi actum etiam ex interuallo. c. Cum nos. de his quę fiũt à Præl. & d. c. Cura. vbi loquitur de conſenſu, de quo infra mox latè dice mus, & hanc eſſe * communem Canoniſtarum opinionem teſtatur Imol. d. c. Cum nos. ſub nu. 13.

Verùm neque intellectus iſte vide tur poſſe conuenire d. cap. Cura. licet declaratio in ſe vera ſit: Nam ibi fit expreſſa mẽtio de auctoritate quę au ctoritas, ſiue conſenſus cum requiratur pro ſubſtantia actus, non debet poſſe ſequi.

Quinto reſpõdetur, quod ideo ibi poteſt ſequi Decretũ ex interuallo, quia ita ſuadet vtilitas eius in cuius fa

44 uorem requiritur auctoritas. † Nam vbi actus vtilis eſt ei cui debet aucto ritas accomodari, tunc pôt poſt actũ præſtari. l. Cum hi. §. Eam. ff. de tranſac. & arg. l. Quod fauore. C. de legibus. Bald.

Bald.in d.l.Quæcunque. Abb. & Fel.
in cap.Edoceri,de confirmat.utili.&c.
Io.de Imol. d. c. Cum nos,ſub nu.13.
Marian.Socin.conſ. 15.col.14. verſic.
Et pro prædicta ſentētia. Tiraquel.de
legibus Conub.glo.6.in 4. Fall.nu.12.
& glo.8.in 8.quæſt. Ant.Corſett.in ſin
45 gular. in verbo pupillus ; † Ex quo
intellectu ſumitur ſingularis theorica
quod ubi in aliquo actu,ſeu diſpoſitio
ne debet aliqua ſolemnitas interueni
re, habito reſpectu ad certum finem,
quod habito fine, & effectu propter
quem introducitur ſolemnitas illa,
licet in actu non interueniat talis ſo-
lemnitas, nihilominus valebit,& ſuf
ficit quod ſolēnitas ex poſt facto in-
terueniat, vt nōtāter id quamplurimis
comprobat Corſett. d. Sing. in verbo
pupillus.

Et hæc quoque declaratio d. c.Cu-
ra, minimè cōuenit, ut Imol.animad-
uertit in d.c.cum nos.

Sexto reſpōdetur, quod ideo in d.
cura, interponi poteſt auctoritas poſt
actum, quia ab initio conuentum fuit
inter partes, de quærenda interpoſi-
46 tione decreti,ſiue autoritatis.† Quā-
docunque igitur interponatur decre-
tum cenſetur interpoſitum ab initio,
ex quo ab initio tractatum fuit de de-
creto apponendo, per regulam Bart.
in l. Modeſtinus. in princ. ff de ſolut.
Valet etenim actus factus ſub condi-
tione ſi cōfirmabitur a ſuperiore.Dec.
in c.venerabilis,in 2.notab. de confir
mat. vtili,vel inutili,quem conſulēdo
ſequitur Iacob.Mandell.conſ.4.n.51.

Declaratio iſta multum eſt notabi-
lis,quæ licet in ſe vera eſſe poſsit, nō
tamen conuenit d.c.cura, nullum. n.
ibi verbum de hoc,neque ex dicta ra
tione ad id decidendum mouetur tex
tus, ſed ex alia, vt ibi. Penultimo lo-
co, non ab re dici poſſet,quod in d.c.
cura, conſenſus de quo ibi venit con
firmando, meritò ex poſt facto inter-
uenire ex interuallo poteſt, ut ſupra
concluſimus. Nec obſtat ſi aduerſus
huiuſmodi intelligentiam obiicias,q́d
ibi conſenſus per modum ſolemnita-
tis exigatur, qui ſi nō adfuerit in actu
erit nullus, & ſic confirmari minimè
poterit. Nam reſpondetur quod licet
actus poſsit caſſari ab eo,ī cuius alie-
natione decretum requirebatur, ta-
men cum poſsit huiuſmodi actus con
firmari, non dicitur omnino nullus, vt
dixi ſupra, ſub num.43. Et dato quod
actus eſſet omnino nullus,nec per ali
quod temporis momentum in ſuſpen
ſo eſſe poſsit, adhuc tamen poterit a-
ctus confirmari, ſaltem quod valeat,
Vt ex nunc, licet Non vt ex tunc.arg.
l.Obſeruare.§.vlt. ff.de offic.procōſ.
47 & leg. † Cum aliquid enim adiicitur
contractui, dicitur contractus denuò
renouari.l. Pacta nouiſsima.§.Paulus.
ff.de contrah.empt.& l.iuriſgentium.
.§.Adeo.ff.de pact.& iſtum intellectū
ſequitur Abb.in d.c cura.Bald. in cap.
Edoceri,de confirmat.vtil. vel inutil.
Imol.in c.cum nos, ſub nu.13.de His
quæ fiunt à Præl.Corſet.in ſuis ſing. in
verbo Minor. el 2. circa finem,idq́ue
comprobat quamplures congerens
more ſuo Tiraquell. de legibus cōnu
bialibus glo.6.nu.10.

Declara tamen hoc.dummodo is q̄
priorem actum fecit in eodem cōſen
ſu permaneat tempore quo decretū,
ſeu auctoritas interponitur, ita decla-
rat Salic.in l.vlt.circa finem, uerſ.Sed
qui nō ſimul. C.Ad S.Conſ.Macedon.
Abb.d.c.cura.& Tiraquell.in præcita-
to loco,nu.2.

48 Ego autem puto nouum d.contex-
tui poſſe accomodari intellectum, q́d
ſcilicet in d. cap.cura. ideo Epiſcopus
poſsit præſtare cōſenſum poſt actum

ex interuallo; quoniam Epiſcopi auctoritas requirebatur, qa de eius præiudicio agebatur; ſed quando alicuius auctoritas requiritur ex eo, quod de eius agatur præiudicio, poteſt etiã ex interuallo accomodari, vt mox dicemus in declaratione verbi cõſenſus, nu.63. Præiudicium autem non conſidero ego ex eo qa prius Eccleſia erat immediatè ſubiecta Epiſcopo, poſtea per donationem factam loco religioſo, ſit mediatè ſubiecta ꝑut videtur conſideraſſe Imol.d.c. Cum nos, ſub nu.13. Neque etiam conſidero præiudicium ex eo quia ibi agatur de menſa Epiſcopali, nam rectè intuenti iſto caſu nullum poteſt conſiderari præiudicium, vt videtur ſenſiſſe Imol. d.c. Cum nos. Præiudicium autem in eo conſiſtere arbitror. Nam cum ius patronatus de quo in d.c. cura.eſſet penès laicum, poterat quãdoq; extingui & ad ipſum Epiſcopum reuerti; ſed cum fuerit translatum in Eccleſia quę ſemper viuit. c. ſi gratioſa, de reſcrip. & Caſtr. in l. iubemus. in fine. C. de Sacr. ſant. Eccl. nunquam poterit eſſe ſpes quod d. Ius patronatus ad epiſcopum reuertatur, & propterea in textu redditur ratio: Quia nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habeat, cũ igitur in perſona laici poſſet d. Ius patronatus extingui, nõ debet poſſe illud in Eccleſiam transferre, & ſic ubi poterat extingui, efficere vt ſit perpetuum, cum enim hoc ius ipſe non habeat, non poteſt illud in alium transferre. Et hunc puto eſſe verum ſenſum d. c. cura. Cogita tamen.

49 Auctoritas propriè eſt aſſenſus autorizabilis competens alicui ratione publici Officij. glo. in c.1. de reb. eccl. non alien. lib.6. & ibi Innoc. & in cap. Cum conſuetudinis, de cõſuetud. Innoc. Abb. & alii in c. Quoties, de pact. Et in eo differt in à decreto. quia non oportet eam in ſcriptis præſtari, ſecũdum Innoc. in c. Dudum, ſub nu.3. de reb. eccl. non alien. qui ad id probandum allegat l. Obligari. §. ult. ff. de aut. tut. vbi (re vera) eius intentio minime probatur. Nam licet ibi dicatur tutorem non poſſe auctoritatem præſtare per Epiſtolam, non ex eo eſt, quia non requiratur eam in ſcriptis præſtari, ſed ex alio, ne ſcilicet auctoritas ſit remota ab ipſo contractu, vt conſiderat ibi Accurſ. Benè verum eſt dictum in ſe, quod nõ requiratur auctoritatem in ſcriptis præſtari, prout etiã in ipſo decreto ſupra concluſimus.

In eo autem differt auctoritas à decreto, quia decretum ante actum præſtari poteſt, & poſt actum, dummodo incontinenti id fiat, vt ſupra concluſum fuit. Auctoritas verò ſolum in ipſo actu, aut confeſtim poſt, in ipſo actu accomodari debet. l. obligari. §. fin. ff. de aut. tut. & §. tutor. inſt. eo. vbi Fab. Ang. Bart. & Aldobrandin. Bart. & alii in l. Si quis mihi bona. §. Iuſſum. ff. de aquir. hæred. Bart. in l. Si autẽ plures. ff. de aqua pluu. arcen. Angel. in l.1. §. Fuit quæſitũ. ff. ad Trebell. Caſt. in l. actor. ff. Rem rat. hab. Bald. in l.1. vbi latè. C. Qui admitti. in l. Quęcunque. C. de Bon. quę lib. in l. vlt. §. Sin autẽ ęs alienũ. C. eod. & in l.2. C. de ſeru. reip. manum. Mainer. in l. Quo tutela. §. Vi factum. ff. de reg. iur. DD. in l. fin. §. Neceſsitate. C. de Bon. quæ lib. & in l. Ait prætor. §. Permittitur. ff. de Minorib. DD. in c. Cum cõſuetudinis, de conſuetud. & c.1. de reb. eccl. nõ alie. lib.6. Innocent. in d.c. Dudum. Ancar. conſ.337. De efficacia, Rom. cõſ.356. circa primum in 2. dubio Calcan. cõſ. 56. In cauſa dominæ &c. Corſ. in ſuis ſingularibus in verbo Minor. el 2. ſub nu.4. Lanfranc. de Oriano in ſua Pra-

xi,

xi, cap.7.nu.14.de Confeſsis, & hoc tandem proſequitur Tiraquell. infinitas auctoritates adducens de legibus Conub.glo.6.in princ.

Prędictorumq. ratio eſt, quia auctoritas requiritur ad ſubſtantiandum & ſolemnizandum actum. vt declarat Aldobrandin.d.§. tutor, & Bald.d.c. Cũ conſuetudinis, triplicem de hoc rõnẽ reddens. Et prędicta auctoritas quãdo requiritur non ſufficit ſimpliciter conſentire, ſed debet expreſsè auctoritas præſtari, l.1.§. Mutus. ff.de tutel. Aldobrandin.d.§.tutor, nu.14. & Pet. Duen. Reg.65. Et nota quod quælibet declaratio ſupra tradita ĩ decreto poteſt accomodari in auctoritate, parum enim in ſubſtantia decretum ab auctoritate differre animaduerti.

50 Conſenſus autem eſt plurium, ſeu multorum voluntas ad quos res pertinet ſimul iuncta. ut per Innocent. & Io. And. in c.1.de reb.eccl.non alien. lib.6.not.Bart. & alii in l.Si quis mihi bona.§. Iuſſum.ff.de acquir.hæred. In eoq; differt ab auctoritate, & decreto quia conſenſus poteſt interuenire in ipſo actu, ante, vel poſt, incontinenti, vel etiam ex interuallo. l.fi.ff.ad Maced.l.1.§. Prodeſt. ff. Quorum legar. c.Cura.de iure patron.hoc etenim eſt de natura ipſius conſenſus, ſecũdum Bart. & alios in d.§.iuſſum.Bal. in l.1. C. Qui admitti, & in l.ſi pater. C. de ſponſ.Alex. & Iaſ. qui de * cõi tẽſtatur, d.§.iuſſum, inquiẽs quod oẽs DD. cõiter cum Bart. ptranſeunt, excepto Cum.in d.§.iuſſum, & hanc eſſe * cõmunem opi.Canoniſtarũ refert Imol. in c.Cum nos, ſub nu 13.col.pen.circa finem. de His quæ fiunt à Pręl. Main. in l.quo tutela. §.Vi factum.ff.de reg. iur.Lãfrã.de Oriano in ſua praxi, c.7. nu.14.de confeſs.ſequitur.Tiraq. de legib.Conub.glo.6.in princ. Hincque verificari pôt quod ſup.diximus, n.44. Quod ſindicus ab vniuerſitate creatus poterit poſtea cõfirmari per ſuperiorem, cuius auctoritas requiritur loco ſimplicis conſenſus, ſecundũ Imo. d.c.cũ nos, ſub nu.12. Itẽ in alio differt cõſenſus ab auctoritate, qa cõſenſus pôt adhiberi per Epiſtolam, facit tex. in l.1.§.fi.vbi Bart.nu.4. ff. de cõtrah. emptio. Bart.d.§.Iuſſum.Bar. de Cap. ſing. 80. & Boer. in ſuis ſingularibus in verbo, auctoritas, nu.8. Auctoritas verò non, ut per prædictos & dixi ſupra, ſub nu.49. verſ. Et in eo.

Limitatur præd. Regula per Bal. in l.1. C. qui admitti, Alex. Iaſ.ac cæteros* cõiter in d.§.Iuſſum, duobus modis, quę duę limitationes videntur ad

51 idem tendere. † Limitatur inquã primo, quando actus qui pręceſsit eſſet nullus, aliquo alio reſpectu q̃ conſenſus; tunc etenim non poſſet per ſubuenientem conſenſum confirmari. Inno. & alii in c.Cum conſuetudinis, de conſuetud. Ant. & Imol.in c.3. de his quæ fiunt à Præl.& Bal.in l.1.C. qui admitti.Caſt.Alex.& Iaſ. qui alios adducit. d.§.Iuſſum. Nec mirum, non debet.n. cõſenſus plus poſſe operari ex interuallo quàm ſi in actu ipſo pręſtitus eſſet; At ſi conſenſus interfuiſſet in ipſo actu, nihil profuiſſet ſi actus ex alio eſſet nullus.l.Paulus cum ibi no. ff.de His qui ſunt ſui, vel alien.iuris, & Salicet.in l.fin C.ad S.Conſ. Maced.me-

52 rito igitur &c. † Limitatur 2. vt conſenſus non poſsit accedere ex interuallo, ſed contemporaneè requiratur in ipſo actu, qñ requireretur p modũ ſolemnitatis, & formę, tunc.n.talis cõſenſus ſuperueniens non poterit actũ aliquo modo conualidare. c. Auditis, de electio. & ita declarant Doctores communiter ſupra in prima Limitat. * mox citati, & hæc eſt * communis

omnium ſententia; ſolus Marian.Socin. conſ. 15. Viſis lib. 1. conatur defendere quod etiam ſi cõſenſus requiratur de forma, & ſolemnitate Actus, poſsit nihilhominus ex interuallo accedere, multiſq. mouetur iuribus, et rationibus, quibus omnibus poterit facilè ſatisfieri ex his quę diximus ad intellectum c. cura, de iure patron.

53 Ad cognoſcendum autem quando conſenſus requiratur in modum ſolemnitatis, & formæ, an potius in viam ſimplicis conſenſus, talis videtur poſſe accomodari Theorica. Aut conſenſus requiritur in aliquo contractu ex diſpoſitione hominis, ſeu contrahentium; Aut ex diſpoſitione iuris communis, vel Municipalis; Primo caſu attendi vtiq. debet forma diſpoſitionis, & conuentionis. l. contractus. ff. de reg. iur. l. Diligenter. ff. Mand. Imol. in c. cum nos ſub nu. 13. de his quę fiunt à Præl. &c. Secundo caſu, quando conſenſus requiritur ex diſpoſitione iuris communis, vel Municipalis. iterum diſtinguas. Aut in actu expediendo requiritur conſenſus eius de cuius præiudicio agitur; & tũc nunquam dicitur requiri in modũ ſolemnitatis, & formę; ideo quandocũque accedere poterit. l. Filio præterito. ff. de iniuſto teſt. l. ſi impubes. in fine. ff. de Carbon. edict. c. propoſuit. cum ibi not. de coniugat. ſeruorum, cap. 1. de eo qui duxit in matrim. per Adult. & ibi Innoc. c. quam ſit de elect. & c. cura de iure patron. ſecundum intellectum quem dedimus ſup. Ant. de Butr. in c. cum conſuetudinis, de conſuetud. & Dec. conſ. 503. n. 5. ſuperioribus diebus &c.

54 Nec obſtat quod ex quo Actus à principio eſt nullus, non poſsit tractu temporis firmari. c. Non firmatur de Reg. iur. in 6. l. quod ab initio. ff. de Reg. iur. Quia reſpondetur id procedere ex ſolo tractu temporis, ſecus vbi vltra tractum temporis ceſſat impedimentum, & ſuperuenit cauſa cõfirmans; tunc etenim non eſt abſurdũ quod Actus ex poſt facto firmetur; ita declarat Accurſ. in l. inter fundum. ff. de ſeruit. ruſtic. prædiorum. Bart. in l. ſi autem plures. ff. de Aqua pluu. arc. Dec. in d. l. quod ab initio, vbi latè. Imol. d. c. cum nos ſub num. 13. col. pen. verſ. Nec obſtat, de his quæ fiunt à Præl. Marian. Socin. conſ. 15. Viſis lib. primo.

Aut igitur inquam in actu requiritur conſenſus eius, de cuius præiudicio agitur, & tunc non requiritur pro forma, & poterit ex interuallo accedere, vt mox diximus. Aut exigitur conſenſus alicuius de cuius præiudicio non agitur, & tunc iterum ſubdiſtinguas; aut eſt cõſenſus ſuperioris, & tũc debet interuenire per modum auctoritatis. c. Quidam 18. quæſt. 2. vbi Archidiacon. notat; Auctoritas enim eſt ſuperioris Conſenſus vero inferioris, Innocent. in c. dudum de rebus Eccl. non alien. & Imo. in c. cum nos, ſub n. 4. de his quæ fiunt à Pręl. Aut eſt conſenſus inferioris de cuius præiudicio non agitur, & tunc requiritur per modum ſolemnitatis, & formæ; & per conſequens poſt actũ accedere nequit. l. Quid ergo, in princ. ff. de his qui not. infam. & iſtã Theoricam tradidit nobis Bald. in l. 1. C. qui admitti, quam ſequuntur Alex. Caſtr. Iaſ. & alii in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de Aquir. hęred. Alex. in l. 1. §. fuit quæſitum. ff. ad Trebell. Franc. Aretin. in l. 2. §. voluntatem. ff. ſol. matrim. Ant. de Butr in c. cum conſuetudinis. de conſuetudin. Imol. (licet multum inuolutè loquatur) in c. cũ nos. nu. 13. de his quæ fiunt à Prel.

Ro-

Roman. conſ. 54. viſis circa id. verſ. & primo. Abb. conſ. 40. factum in effectu. in 2. dubio lib. 2. Dec. cõſ. 503. n. 5. ſuperioribus diebus & hãc Theoricam latè ſequitur Tiraquell. de Legibus Conub. glo. 6. n. 5. cum ſeq. quã notes perpetuò; Ex ea enim poteſt ad plura inferri, & præcipuè ad quæſt. Bald. in l. 1. C. Qui admitti.

55 Nam ſi ſtatuto caueatur, quod Mulier non poſsit hæreditatem adire ſine conſenſu conſanguineorum; vtiq. iſte conſenſus ſubſequens nõ poterit confirmare aditionem. Nam cum d. caſu conſenſus ſit de forma per præd. Theoricam, debet in ipſo actu contemporaneè adeſſe, alioquin corruit additio: Bal. in d. l. 1. C. Qui admitti. & in l. Quæcunq. C. de Bon. quæ lib. quem ſequuntur * communiter DD. d. §. iuſſum. & latiſſ. id proſequitur Tiraquell d. glo. 6. nu. 8. Et ad ſimilia quamplura optimè inferri poteſt.

56 Licentia autem in eo differt ab Auctoritate, Decreto, & Cõſenſu; quia licentia ex ſui natura debet actum, præcedere. Bart. Caſtr. Iaſ. & ceteri * omnes d. §. Iuſſum. Bart. in l. ſi autem plures. ff. de Aqua pluu. erc. vbi ad id probandum adducit. c. licet, extra de Regularibus idq. etiam probatur in l. 1. C. de Sacr. ſanct. Eccl. & in Auth. Licentiam. C. de epiſ. & cleric.

Ampliatur id ſatis eſſe quod licentia interueniat ante, etiam ex interuallo ab ipſo actu. ſecundum Io. And. in c. veteri. de elect. quem ſequuntur DD. d. §. iuſſum. & Bald. in Rub. de exercit.

57 Limitatur autem vno notabili modo, vt ſi iuratum eſſet de non alienando ſine licentia ſuperioris vt in capit. primo de rebus eccleſ. non alien. in 6. & adeo immineret neceſsitas alienãdi, vt non poſſet ab ipſo ſuperiore licentia impetrari, tunc ſufficeret licẽtiam ſequi; notabile dictum. Abb. in c. fin. in 2. col. de Eccl. ædifican. quẽ ſequitur Iaſ. d. §. iuſſum, Rip. in l. Filiusfamilias. §. Diui. nu. 40. ff. de leg. 1. Petr. Gerard. referens hoc pro valde ſingulari. Singul. vlt. n. 29. vbi ad id plures adducit, pro quo etiam facit quod ſcribit Roman. Sing. 491. quem refert Dec. in rub. C. qui admitti. in prima lect. ſub nu. 6.

EXPOSITIS omnibus differentiis quas inter Decretum, Auctoritatem, Conſenſum, & Licentiam extare putauimus, inſtituti noſtri ratio poſtulat vt ſingulos referamus caſus ſuper quibus neceſſariò requiritur decretum.

58 Primo igitur requiritur decretũ in alienatione rerum eccleſiaſticarum. Innocent. in c. 2. nu. 2. de tranſact. Salicet. in l. Præſes. nu. 3. C. de tranſact.

59 † Eccleſia namq. gaudet fauoribus & priuilegiis, Minoribus conceſsis, illiſq. æquiparatur. l. 2. C. de iure Reipub. lib. 11. Gofred. & Abb. in c. pen. de Iudic. Cæſar Contard. in repetit. l. diffamari. C. de Ingen. & manumiſſ. nu. 52. Gramatic. conſ. 28. nu. 7. Roland. à valle conſ. 63. n. 23. lib. 3. Roman. Sing. 118. incip. tu habes, & ſing. 95. Mattheſil. qui plures congerit Notab. 44. & Tiraquell. de Priuileg. piæ cauſæ. priuileg. 142.

Eademq. ratione prohibetur Alien. rerum eccleſiaſticarum, qua Pupillarium; ſecundum Io. Igneum in l. 3. §. Si conditioni. nu. 42. de S. conſ. Syllan: Quemadmodum igitur in alienatione rerũ Minorum requiritur decretum. l. 1. & per totum. ff. de rebus eorum & latiſsimè dicemus infra lib. primo in princ. ita & in alienatione rerum eccleſiaſtica. ũ neceſſariò requiri fatendum eſſe videtur.

60 Hinc

60 Hinc eſt quod ſi eccleſia faciat contractum nullum ideſt ſine ſolemnitate, habet electionē an velit ſtare ei, vel reſcindere, ſicut Minor Matthesil. notab. 156. quē refert Io.Ber.Diaz.in reg. 219. incip. eccl. in 7. Similitud. & in propoſito æquiperationis, & ſimilitudinis inter eccleſiam, & Minorem videas per Diaz. d.Reg. 219. vbi pleniſſ. per eum 14. ſimilitudines. & 11. diſsimilitudines recenſentur.

In contrariam tamen ſententiā paſſim itum eſt, Innocent. parum ſibi conſtans in c. dudum. de rebus eccl. non alien. Abb. d.c. 2. vbi reprendit Innocent. DD. in c. cum nos. præſertim Imol. n. 6. de his quę fiunt à Prǣl. vbi * hanc eſſe * communem opinionem aſſerit, Bertachin. in ſuo Repertorio verſ. Alienatio. nu. 30. & in Tract. de Epiſcopo (vt ipſe refert d. loco) lib. 4. Petr. Rebuff. in Tract. de Decimis quæſt. 13. n. 20. Petr. Aduen. reg. 187. nu. 19. Io. Bernard. Diaz. reg. 219. eccleſia, in 7. ſimilitud. & Guglielm. Redoan. de Alienat. rerum eccleſiaſticarū fol. 150. nu. 7. vbi latè pertractat.

Et parum vrget quod eccleſia gaudeat fauoribus Minoribus conceſsis, eiſq. æquiparetur; eadéq. cauſa prohibita ſit alien. rerum eccl. qua Minorum; Quia reſpondetur eos non eſſe æquiparatos in omnibus, & per omnia per modum Regulæ; ideo non licet ab æquiperatis argumentari, ad not. in l. 1. ff. de leg. primo, & in multis differunt Eccleſia, & Minor, vt per Bernardi. Diaz. Reg. 219. vbi 11. Diſsimilitudines affert; Nec valere argum. in alienatione rerum eccleſiaſticarum ad res Minorum, ſcripſit Beroi. in capit. primo n. 44. de reb. eccl. non alien. Ad euitandas verò fraudes in alienatione rerum eccleſiaſticarum fuit per aliam viam prouiſum, quàm per Decretum, ſcilicet. de Auctoritate, & Conſenſu. Auth. Hoc ius porrectum C. de Sacr. Sanct. Eccleſ.

61 † Quę autem ſollemnitates requirantur in alienatione rerum eccleſiaſticarum ponit Rebuff. in Compend. alienat. rerum eccleſiaſtic. nu. 9. cum ſequ. Roderic. Suar. Allegat. 21. in princ. & nouiſſ. elegantiſsimum habes tract. de Alienat. rerum eccleſiaſticarum per eximium Iureconſultum Guglielm. Redoan. ſecus tamen eſt in alienatione rerum Minoris, cui de decreto tantum fuit prouiſum. Eccleſiæ verò cum de aliis remediis cōſultum ſibi fuerit vt diximus, non debet dici Decretum ei neceſſarium fore; ſaluariq. poſſet Innocent. d. c. 2. dum ſentit Decretum neceſſarium eſſe, quod ſcilicet acceperit Decretum pro Conſenſu, & auctoritate Epiſcopi, vel Superioris; Nam epiſcopus decernit iuſtam alienationem, illi conſentiendo; non autem intelligitur de illo Decreto quod requiritur in alienatione bonorum Minoris. vt C. de Præd. Minor. ſine decreto nō Alien. cum ſimilibus.

Et cum hac ſententia quod non requiratur decretum in alienatione bonorum eccleſiaſtic. concludūt paſsim DD. in cap. primo de reb. eccleſ. non alien. Innocent. Io. And. & alii in d.c. dudum. Mainerius in l. Cuius. nu. 6. ff. de Reg. iur. Felin. conſ. 136. Marian. Socin. conſ. 15. Viſis. lib. primo. Petr. Rebuff. in Compendio Alienat. rerum eccleſ. nu. 52. vbi inquit quod in Inſtrumentis ſolent Notarii ad euitādas opiniones huiuſmodi verba apponere; vt putà.

Paulus Marius de Ruuere epiſcopus Calliēſis Viſitator Apoſtolicus ad pręſens hic Peruſię cōmorans; dedit Licentiam Auctoritatem, & Conſenſum, ſuper talis rei alienatione; quod ſequi-

ſequitur Petr. Aduen. Reg. 187. in fine.

Aduertendũ tamẽ eſt quod per huiuſmodi verba, Notarij non euitabũt opiniones, An requiratur Decretum, prout videtur ſenſiſſe Rebuff.& Petr. Duen. Ideoq. Notarij ad euitandas opiniones, talia in Inſtrumento inſerãt verba. Talis epiſcopus dedit Licentiam Auctoritatem, et Conſenſum, ſuumq. interpoſuit Decretum.

Et miror equidem quod prædicti omiſerint apponere decretum, de quo principaliter intendebant loqui, vt o-
62 pinionum varietatem effugerent † Et idem concludas in alienatione bonorum Hoſpitalis, in qua ſufficit ſi Hoſpitale eſt eccleſiaſticum, quod interueniat ſolemnitas quæ requiritur in alienatione rerum eccleſiæ, in qua nõ requiritur decretum, ita dicit Cardin. Zabarella Clem. Quia contingit n. 5. verſ. Illi de Religioſ. Domibus.

63 SECVNDO requiritur decretum quando decernuntur Alimenta Pupillis. tunc enim debet Decretum Iudicis interuenire, & pro modo facultatum, ſecundumq. conditionem, ac ætatem illius cui debentur Alimenta, decerni, ita reſcripſit Vlpian. in l. 1. 2. & 3. ff. Vbi Popill. educ. deb. & ibi DD. & Petr. Duen. de Reg. 187. num. 4.

64 TERTIO ex igitur decretũ ſuper tranſactione Alimentorum l. cũ hi ſ. 2 in princ. ff. de tranſact. & l. de alimentis. vbi DD. C. de tranſact. Bart. in tract. de Aliment. nu. 33. Salicet in l 2. nu. 9. c. de Pedan. Iudicibus, & dicemus latè infra tit. 6. Inſpect. x1.

65 QVARTO requiritur Decretũ in lite facienda ſuper Alimentis. d. l. cum hi. §. Sed cum lis, Ea quippè ratione quia ex futuris Alimentis depẽdet vita Hominis, Bart. in tract. de Aliment. nu. 33. Bald. Salicet. & Iaſ. in l. de alimentis. C. de tranſact. & dicã infra d. Inſp. 2. ideo non debẽt poſſe ſine prætore lites exerceri, Requiriturq. in tali decreto cauſæ cognitio, alioquin non valet, d. l. cum hi. §. ſi prætor, & l. Magis puto. §. Non paſſim. ff. de rebus eorum.

66 QVINTO Decretum exigitur cum tutor ob famem conſanguineorum Pupilli, Alimenta præſtiterit, veluti ſi Matri, uel Sorori, quæ aliter ſe tueri non poſſint, tunc etenim tutor autor fit Pupillo ad diminuendum, ita mihi probat expreſsè textus. in l. 1. §. Sed nõ nullos. ff. de tut. & rat. diſtrah. glo. vlt. in l. vlt. ff. de Curat. Fur Socin. in tract. oblationum. Libello 9. quæſt. 5. verſ. Sed tamen pręd. opinio, Petr. Duen. d. reg. 187. n. 14. & Hoſt. prout refert Imol. in c. Conſtitutus nu. 12. & Anton. de Butr. n. 28. de integr. reſtitut. ſcripſit, quod ob neceſsitatem famis (vt in caſu l. 1. & 2. C. de Patribus qui fil. diſtrax.) legiti-
67 mè interponatur decretum. † Et dixit Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clementiano ſub nu. 4. ver. Item admittunt, quod ob neceſsitatem famis, licita eſt Minori, alienatio, quia eſt plus quàm quodlibet æs alienum.

In hoc tamen caſu decretum minimè requiri, videtur expreſsè cautum in l. Qui filium. ff. vbi pupillus educ. deb. ibi (Et ſi citra Magiſtratuum decretum.) per quam legem crediderunt Bart. & Nicol. de Neap. in d. l. 1. §. Sed non nullos. hanc decreti ſolemnitatem non requiri, & ſic quo ad hoc correctum eſſe d. §. Sed non nullos. Mihi verò iſtorum dictum nunquam placuit, Debet etenim in huiuſmodi præſtatione quæ fit de Alimẽtis dictis Conſanguineis, Decretum adeſſe, ne

induceatur correctio, quę ſemper in dubio euitari debet; gl. in c. Cupientes. §. Quod ſi vigét. de elect. in 6. l. præcipimus. C. de Appell. Et caſu quo facie da eſſet correctio, debet potius fieri de d. l. Qui filium, quàm de d. §. Sed non nullos, & id duplici ratione, primò, quia d. l. Qui filium. præcedit. d. §. Sed non nullos, ideo potius dicēdum eſt correctam eſſe legem, quæ antecedit, quàm. §. qui ſubſequitur, cum lex prius poſita, cenſeatur prius lata, ſecundum Bart. in l. Moribus. §. Prius in fine. ff. de Vulg & pup. Iaſ. in in l. 1. col. 3. & in l. vlt. col. pen. C. qui admitti; Preterea in correctione d. l. qui filium, concurrit Minoris pręiudicium, cum poſſet decipi ſi fieret prædicta Alimentorum præſtatio abſq. auctoritate Iudicis; ſecus verò i d §. ſed non nullos, vbi concurrit fauor Minoris, quod interueniat decretum; Sed quoniam correctio admitti nō debet, niſi clarè, ac manifeſtò de ea cōſtet, ideo aliter cōcordāda ſunt pręd. iura; Quamobrē Cin. & Raiñer. quos ſequitur Bald. in d. l. 1. ff. de Tutel. & rat. diſtrah. intellexerunt quod d. §. Sed non nullos procedat in Alimentis, quę non ſint neceſſariò præſtanda, ideo requiratur Decretum; Lex verò Qui filium, procedat in his quæ neceſſariò debentur; ideo de decreto non curatur Reprobatur tamen ex duobus intellectus iſte, et primò, quia in vtroq. caſu, tàm in l. qui filium, quā in §. ſed non nullos. neceſſariò debētur Alimenta; 2. quia textus non mouetur ea ratione ad ita decidendum: Quapropter ipſe puto aliter debere intelligi d. l. qui filium; Nam ibi non dicitur quod tutor poſſit alimenta ſine decreto præſtare, ſed narratur factum tutoris qui alimenta præſtiterat ſine decreto, & dicit ibi text. eum nō teneri iudicio Tutelæ, ea fortè ratione quia cōſtabat expreſſe iudici, ſi audem in ea alimentorum pręſtatione non ad fuiſſe, ob quam euitandam in ductum fuit decretū ut dixi ſup. n. 24.

68 Et ſi quiſpiā diceret intellectus iſte tamquam omnino diuinatiuus reiciendus eſt, poſſet facilè reſponderi quod gratia cōtrarietatis euitandæ licita ſit diuinatio. ſecundum Bart. in l. Ita ſtipulatus, la grande, num. 27. verſ. Et ſi opponis. ff. de verb. oblig. Alex. in l. Rei iudicatæ. col. fin. ff. Sol. matr. Iaſ. in l. 2. §. Prius. nu. 23. ff. de vulg. & pupill. & in l. Huiuſmodi. §. ſi cui. ad finem. ff. de leg. primo. Riminald. Inſtit. de Donat. in princip. nu. 189. et in. § primo nu. 54. Inſt. per quas perſon. ius nob aquir. & Socin. iun. in l. filiusfamilias. §. Diui. n. 124. ff. de leg. primo verum quia id procedit quando alio modo congruè contrarietas tolli non poteſt, alias ſecus vt per ſupra dictos, puto aliter, & melius intelligi debere d. contextum. quod ſcilicet ibi non dicitur poſſe tutores Alimēta pręſtare ſine decreto, ſed quod ſi præſtiterint iudicio Tutelæ non tenentur;

Et ſi quæras poſtmodum, cum non potuerint Alimenta ſine decreto pręſtari, cur eſt quod non teneantur? & tunc ipſe reſpondeo, quod ideo tutor qui præſtitit Alimenta abſq. decreto, tutelę iudicio non tenetur, quia præſtitit ea præcedente iuſſu iudicis, & licet non interuenerit decretum cū ſuis ſolemnitatibus, de quibus latè dicam infra tit primo in princ. tamen ille ſimplex iuſſus iudicis efficit quod iſtæ expenſæ non repetantur, ut conſtat per rationem ibi redditam; (Cum aliter hæc ei contingere non poſſent.) cum qua concordat c. Quod quis in fine, de Regul. iur. in 6. Quia ſcilicet non poterat

poterat aliter iuſſu iudicis obtempera ri, niſi expenſæ de quibus ibo fierēt; iuſſus enim iudicis excuſat, facitq. licitum, quod alias foret illicitum. l. ſi quis in graui. ff. ad S. conſ. Syll. l. Furti. §. qui iuſſu Prætoris. ff. de His qui not. infam. & ita illum contextum videtur intellexiſſe glo. in d. l. qui filium in verbo (inſtituerit.) & hunc ego puto veriſsimum d. l. Intellectum, ex eo quod iuſſus Iudicis habet vim decreti vt dicemus in tractatu tit. 6. nu. 89.

69 SEXTO debet adeſſe decretum in æſtimatione Dotis que fit quando filius vel filia Mentecapti, vel Furioſi Matrimonium contrahunt, tunc enim iudex ſecundum perſonarum qualitatem vnà cum ſuis Conſanguineis Dotem decernere debet l. Tam dementi. C. de epiſcop. aud. l. Si furioſi, vbi not. Bald. in princ. C. de Nupt. & Petr. Duen. d. Reg. 184. vbi loquitur generaliter in omni contractu filijfam. Patrem furioſum habentis.

70 SEPTIMO exigitur decretum iudicis in conſtituendis Dotibus filijs habentibus Patres ab Hoſtibus captos, vel à latronibus oppreſſos, ſecūdum quod reſcripſit Vlpian. in l. Profectitia. §. Sed ſi proponas. ff. de iure Dot. dictam Dotem profectitiam eſſe determinans.

71 OCTAVO neceſſarium eſt decretum quando delata eſt Hæreditas filiofam. maiori infante, Pater verò recuſat illi conſentire, cum enim tutorem non habeat, nec habere poſſit, & licet Patrem habeat, hēat tñ recuſantem, ſequitur vt poſsit adire iudicem cuius decreto valeat hoc ius conſequi, iuxta textum in l. ſi infanti in fine C. de iur. delib. & ita (ad contrarietates multas euitandas) declarat Siluest. Aldobrandin. in §. Neque tamen n. 17. Inſt. de Aut. tut.

72 NONO neceſſarium eſt decretum in Alienatione rerum furioſi, ad inſtar alienationum rerum Pupillarium, vel Minorum. l. Orationis. C. de Curat. furioſi. vbi Salicet. l. Qui neq. §. primo & in l. ſi prædia minoris. ff. de Rebus eorum. Eaq. huius dicti po

73 teſt eſſe ratio † Quia omnia Priuilegia Minoribus conceſſa, furioſis etiam tributa eſſe cenſentur. glo. in d. l. Orationis. vbi Bart. Bald. Salicet. & alii, Bald. in l. Iubemus. in 3. q. C. de Sacroſanct. Eccl. & in l. vlt. circa princ. C. quib. cauſ. in integr. reſtit. in l 2. C. ſi à Pupillo in l. Infanti. in 3. q. C. Qui admitti. & in l. 2. §. Si à pupillo. in fine. ff. pro empt. Bart. Bald & Imola in l. qui neq. ff. de rebus eorum, vbi Bald. dicit quod omnia iura loquentia de tutoribus, habent locum in curatoribus, & omnia beneficia Pupillorum conceduntur Furioſis, & Prodigis, Alex. d. l. Si infanti. Bart. & Bald. in l. Marcellus. de fideiuſſ. Bald. in c. 1. de Benefic. fratris &c. quam opinionem conſulendo ſequuntur Barbat. conſ. 42. vol. primo Bald. conſ. 347. nu. 1. vol. 3. Petr. Ancar. conſ. 5. circa finem, Roland. de Curt. conſ. 123. nu. 68. Ad cauſ. vltim. volunt. Nicol. Euerard. in ſua Cent. in loco à Minoribus ad Furioſos mentecaptos, ſeu dementes &c. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. prima Excecpt. 7. & Iodoc. Damhouder. in tit. de Tutorum & Curat. mun. cap. 8. n. 2.

74 DECIMO requiritur decretum in alienatione rerum Mentecapti, Fatui, Frenetici, Lunatici, & alterius cuiuſcunq. iudicio, ac diſcretione carentis. glo. in §. Furioſi. inſt. Qui teſtam. fac. poſſ. ſequiens quod quæ dicuntur de Furioſo habent locum in Mentecapto, glo in d. l. Orationis, Bald. in l. Humanitatis. verſ. venio ad quar

D 2 tum.

tum. cap. de Nupt. & late Fabian. de Mont. in tract. de Empt. & vendit. in 4. quæſt. princ. verſ. Decimo quęro. nu.22. cum ſeqq.

Idque probatur in l. Tam dementis C. de Epiſcop. aud. ubi Furioſus, demens, & mentecaptus ſimul ponũtur, & coniunguntur, & clarius deciditur per Vlpianum in l.Si prędia.ff. de rebus eorum ibi, idem ſi Furioſi, Prodigi, vel cuiuſcunque alterius,qui autem ſint Mentecapti Frenetici, & alii huiuſmodi generis homines,ponit Fab. de Mon.in pręcit. loco.

75 Et ex his poteſt dici requiri decretum etiam in Contractu illius qui ſit amore captus, cum amans æquiparetur Ebrio. glo. eſt ſingularis in §. vlt. Inſt. de ſucceſſ. ſubl. & ibi DD. quod tamen reprobat Eman. Soarez.in Addit. ad Ant. Gomez. de Contractibus cap. 14. de Reſtitut. Minorum in litera H. cum nullibi id iure, aut ratione probetur; Et glo.d.§ vlt. intelligi debet ſecundum eum, cum Contractus cum ea, vel eo celebratur cuius amore quis exardeſcit; quam tamen reprobationem ipſe nõ admitterem ita de facili, ſed crederem indiſtinctè, quod quotieſcunq.celebratur venditio, ſeu aliquis alius Contractus ab eo qui maximo ſit amore captus, cuius cauſa appareat manifeſtò ipſum non integri animi iudicium habere, quod facilè liquere poterit ex actibus ab eo inutiliter, paruaq. cum eius exiſtimatione geſtis, dictos Contractus eſſe ipſo iure nullos abſq. decreti interuentu; et id ſiue cum eo,vel ea celebretur contractus cuius amore quis exardeſcit, ſiue cum alio, cum amans æquiparetur Furioſo. vt ꝑ Tiraquell. de Pœn. Cauſa 4. Iacob. de Nigr. in l. 1. in princ nu.63 ff. de verb. oblig. Ant.Bauer.in §.Item Furioſi Inſt.Quibus non eſt permiſſ. fac teſtam. Bald. in l.Precibus col.6. verſ. Quidẽ ego. C.de impub.& aliis ſubſtitut. ub ſcribit Philoſophicum eſſe, non muliebre huiuſmodi affectum, intra debitos limites carcerare, Amor etenim Furoris eſt ſpecies teſte Plat.ĩ Fedro. & dixit ĩ Mercat.Plaut.Homo ex amore inſanit, & Terentius in Eunuco.

Hei me miſerum ſentio
Et tedet, & amore ardeo, & prudẽs, ſciens,
Viuus videnſque pereo, nec quid agam ſcio.

Et perbellè cecinit Hermic. Aegl. 5. dicens.

Omnis amans æger, captuſque inſanus, & amens
Dulcis amor calor eſt animi, vis maxima mentis,
Eripit hic Hominum ſenſus, peruertit & ipſe
Iudicium, extinguitq. animum mortalibus illum
Mollis vita caret, ſed luxus & Ocia gignunt.

Ex Socrat. lib. 3. Plat. de Repub. voluptate (inquit) venerea nulla vehementior: nullaq. furioſior, & Cicero lib. 4. Tuſculan. qq. Maximè (ait) admonendus eſt quantus ſit furor Amoris, omnibus enim ex animi perturbationibus eſt profectò nulla vehementior, multaq. ſiquidem alia poſſem in propoſito ex humanioribus in medium afferre, quę, tum ex longa humanarum literarum intermiſsione non facilè recolor, tum etiã quia quilibet humanarum literarũ ſtudioſus poterit facilè per ſe ipſum quamplura ad id videre, miſſa facio; apud nos eſt textus in c. Cum in Iuuentute de Præſumpt. qui hunc affectum furorem vocat,eſt etiam text. in §.Illud ĩ Auth.quibus mod. naturales effic. legit. vbi

git. vbi hæc Amantium affectio furor nuncupatur; Quemadmodũ igitur in cõtractu furioſi requiritur decretum, ita & in contractu eius qui ſit captus amore, quod licet apud neminẽ ſcriptum repererim, veriſsimum tamen arbitror ex rationis identitate.

76 VNDECIMO debet interueniere decretum in alienatione rerũ Prodigorum. Bald. in l. qui neq. ff. de reb. eorum Io. Sichard. in l. ſi curatorem. n. 6. verſ. Præterea. C. de in integr. reſtitut. minorum. vbi declarat æquiparationem Prodigi, Minoris, & Pupilli. eſt text. in l. His qui. §. Diuus. ff. de Tut. & Curat. dat. ab his, eſt melior text. de iure in. l. ſi prædia. ff. de reb. eorum. Nec mirum, Nam quemadmodũ Priuilegia omnia Minoribus cõceſſa competunt Furioſis, & mẽtecaptis, ita etiam & Prodigis. Euerard. in loco a Minoribus ad furioſos, Mẽtecaptos.

77 An autem Prodigus ſit prohibitus alienare ſine decreto antequam ei interdicatur alienatio, & notoriè conſtet eum Prodigum eſſe, videas plenè diſputatum per Salicet. in l. 1. C. de Curat. fur. Barr. Iaſ. Rip. & cęteri DD. omnes latiſſ. in l. Is cui bonis. ff. de uerb. obligat. Aretin. inſt. de curat. §. Furioſi. in fine, & Roman in ſuis ſingularibus ſingul. 226. & ibi Addit. qui alios quamplures congerunt.

78 DVODECIMO interuenire debet decretum in Procuratore dando furioſo. l. Decreationibus. C. de epiſcop. aud. l. vlt. §. ſin autem teſtamẽtum. C. de Curat. Fur. Quod ampliatur etiam ſi fuerit Curator à Patre furioſi teſtamento, datus d. l. vlt. §. Et ſiquidem parens, debetq. præd. Curator in Ciuitate apud Vrbicariam Præfecturã, in Prouincijs verò apud Pręſidem eius deduci, ibiq. præſente etiã tam uiro religioſiſsimo locorum Antiſtite; quàm tribus Primatibus, iurare ſe rectè, & cum vtilitate furioſi agere, & neq. prætermittere ea quæ furioſo vtilia eſſe putauerit, neq. admittere quæ inutilia eſſe exiſtimauerit d. §. & ſiquidem parens; † Quid

79 autem ſi daretur Curator ſine Epiſcopi, & Primatum præſentia, an valeat? & vtiq. videtur dicendum quod non, quia licet interuenerit decretum, tamen cum huiuſmodi Curatoris datio deficiat in forma, quæ eſt quod detur Curator præſente epiſcopo, & tribus Primatibus d. §. & ſiquidem, ea omiſſa corruit actus. Quibus tamen minimè refragantibus, ſuſtineri poſſe. curatoris dationem à Prætore factam ſine Epiſcopi, & Primatum præſentia ſenſerunt * communiter ſcribẽtes, ex duobus pręcipuè. Primo, Omiſsio Solemnitatum quę de Conſuetudine nõ ſeruantur actum non vitiat. l. 1. in fine. ff. de ventr. inſpic. cap. primo de Treg. & Pace & faciunt not. per DD. in l. De quibus. ff. de Legibus, At qui Conſuetudo nõ ſeruat vt Epiſcopum præſentia, ac trium Primatum exigatur in datione Curatoris Furioſi, ſed ſolum Iudicis decreto cõtenta eſt ergo &c. Mouentur præterea per textũ expreſſum in. §. Furioſi Inſt. de Curat. Fur. vbi ſoli Præſidi hoc permittitur, Liberq. Inſtitutionum factus eſt poſt. Cod. vt ex Prohem. Inſtitut. apparet, ergo illi tamquam poſteriori ſtãdum eſt, & ita per prædicta voluit Bart. d. l. vlt. §. Sed cum antiquitas, & ibi Salic. qui etiam ipſe de Conſuetudine teſtatur, & pro hoc cõſuluit Bart. cõſ. 144. Iudex communis Aſsiſij lib. 1.

In propoſito tamen monitum te eſſe volo quod d. §. Furioſi, opinionẽ hãc cõem haud quicquã adiuuat, quia d. l. vlt. §. ſed cũ antiquitas, quæ iſtorũ pręſentiam neceſſarió requirit, cũ ſit vna de

de quinquagin.ta deciſio..ibus in Codice inſertus, quas poſt librũ inſtitut. factas eſſe dubitari minimè contingit, ergo d.l.vlt.§.Sed cum antiquitas, tãquam poſteriori ſtandum eſt, vt ipſemet Bart.fatetur.Quod autem d.l.vlt. ſit de quinquaginta deciſionibus pôt dupliciter probari. Et primò conſiderando quod ibi Imp.Iuſtinianus recenſet multas ambages iuris antiqui, & profitetur ſe velle omnem obſcuritatem, & inextricabilem circuitum tollere, ob quod ſolum quinquaginta illæ deciſiones fuerunt additæ Codici; Omnes præterea, aut ſaltem pro maiori parte deciſiones illæ collocatæ p compilatores fuerunt, in fine titulorũ Codicis, vt teſtatur Cagnol. in l. vlt. poſt prin.C.de pact.vbi omnes dictas deciſiones refert, inter quas enumerat d.l.vlt. prout etiam facit Benincaſ. inſt.de act.in fine Operis; Vnde communis ſententia ex d.§. furioſi nihil iuuatur, ſed benè eam ex primo argumento ſeu ratione ſupra conſiderata, veriſsimam arbitror.

80 DECIMOTERTIO deſideratur decretum Iudicis in cõtractu filiifam.loco conſenſus patris furioſi,ſtante ſtatuto quod filiusfam. contrahere nequeat ſine conſenſu patris, Bald.in l.Si furioſi.C. de Nupt.& in Rub.C.de contrah. empt. ad finem.

Item ſi pater haberi non poſſet, iudex ſupplet,ſed debet in inſtrumento fieri mentio quod pater haberi non poſsit,Bart.in l.3.in fi.C.de in int.reſt.

81 DECIMOQVARTO exigitur decretum in dando actore tutoribus impeditis,l.Decreto.ff.de adminiſtrat. tuto.l.Solet.ff.de tutel.l.actor.ff. Rem rat.hab. & ibi glo.l. Curatorem. C.Qui dare tut.uel curat.poſſ.l.Neq; C.de procurat.l.Si actor. C.de appell. & ibi glo. &.§.vlt.inſt.de curat.& Rober. Maran.in repetit.l.ſi actor.num. 3. ff.de procurat.

82 Duplexq; eſt modus conſtituendi actorem, vnus per Iudicem petente tutore,vel cur. d.l.Decreto, &.§.vlt. inſt.de curat.

Alius eſt modus vt conſtituatur per tutorem, vel curatorem cum decreto Iudicis,d.l.Si actor, & vterq; modus eſt bonus ſecundum Bar. in d.l.actor. Salicet. in d.l.Neque,nu.3.& Caſtr.d. * l. actor. inquiens hanc eſſe * communem opinionem, Aldobrandin. in. §. Quod ſi tutor, nu.22.inſt.de curat. Et licet vterque modus ſit bonus reſultant tamen diuerſi effectus ex modo conſtituendi, ut per Caſtr. d. l. actor. Aldobrandin.autem d. §. Quod ſi tutor,nu. 23. tenet quod iidem effectus reſultent ex utroque modo,& diuerſitas prâticæ videtur potius uerbalis, quàm effectualis, ideoq. putat vtroq. caſu idem ſtatuendum.

83 DECIMOQVINTO neceſſarium eſt decretum in curatore qui datur bonis.l.2.in princ. ff. de curato. bon. dan. Barto. in l.Actor, in fine. ff. Rem rat.hab. Contrarium tamẽ videtur probari in l.vlt.ff.de curat.bon. dan. Nam dum ibi dicitur (ſi debitor foro ceſſerit, & creditores priuato cõſilio coierint, & elegerint unum per quem bona diſtrahantur) apparet manifeſtò poſſe curatorem dari ab ipſis creditoribus abſque alio decreto, qđ uidetur ſenſiſſe gl: in l.actor,circa fin.

Bart. huius contrarietatis timore,in d.l Actor,in fine, diſtinguendo hæc iura concordare contendit. Nã (inquit ipſe) aut curator datur bonis abſentis, & tunc datur decreto Iudicis, d.l. 2. Aut datur bonis alicuius qui ceſsit bonis, & tunc utiq; poteſt a creditoribus dari l.vlt.ff.de curat.bon. dan.

Quæ tamẽ Bart. diſtinctio apud me non

non eſt tuta; credo equidem, quod ſi-
uè detur curator bonis abſentis, ſinè
præſentis requiratur decretum ſaltem
confirmatorium; Eaq́. potiſsimum ra
tione moueor, quia generaliter in
omni tutore, vel curatore requiritur
decretum, etiam quod fuerit à paren
te in teſtamento datus, cui ſatiſdatio
ob teſtimonium parẽtum remittitur,
l. vlt. §. Et ſiquidem. C. de curat. fur. &
dicam infra nu. 86 Ergo multo magis
debet exigi decretũ in iſto curatore
qui ab extraneis bonis debitorum da
tur. Et d l. vlt quæ videtur aliqualiter
obſtare, debet neceſſariò intelligi qđ
ibi creditores elegerint curatorẽ, ſed
tamen prędictus curator fuerat à præ
tore confirmatus, & ita intelligit d cõ
textum glo in d. l. vlt. in verbo (vnũ)
& ita ni fallor intelligenda eſt d. l.
Quando etenim in vno dubitatur in
cæteris præſuponuntur termini habi-
les. l Qui teſtamẽto ff. de teſtam. c. 1.
de act. & qualit. At ibi non dubitatur
an Iudicis decretum requiratur, ſed
præſuponitur, ſolaq; dubitatio eſt, an
creditor qui poſtea venit, poſsit re-
uocare curatorem, quem alii credito
res communi conſenſu elegerũt; Per
hæc igitur indiſtinctè concludendum
eſſe arbitror in curatore qui datur bo
nis ſemper decretum exigi: Decipi-
turq. gl. in eo quod dicit in l. De crea
tionibus. C. de epiſc. aud. dum ibi fir-
mat quod curator qui bonis datur nõ
teneatur iurare, contrarium namq. ma
nifeſtò deciditur in Auth. Quod nunc
generale. C. de curat. furioſi.

84 DECIMOSEXTO requiritur
Decretum in tutore, vel curatore dan
do pupillis Illuſtrium perſonarum. l.
1. C. de tutor. vel curat. Illuſt. vel cla-
riſs. perſon. l. vlt. §. Sed ſiquidem. C de
curat. fur. l. curator, iuncta glo. ff. de
curat. fur. Bart. Bald. & Salic. in d. l. 1.

85 Ex quo † notari poteſt quod facta
nobilium cum maiori ſolemnitate tra
ctari debent, quàm plebeiorum. d. l.
vlt. § Sed cum antiquitas vbi Salic. id
notat. Aliudq. etiam colligitur ex d.
l. 1. Quod alius nominatũ confirmat,
alter ei adminiſtrationem decernit, ut
ibi patet, cum confirmetur à ſententia
præfecturæ, adminiſtratio verò decer
natur a prætore, quod dictum mirabi-
le eſſe inquit Salicet. in d. l. 1. circa fi.

86 DECIMOSEPTIMO exigi-
tur decretum generaliter in omni tu-
tore, & curatore, licet non ſint Illu-
ſtrium, ſed aliarum perſonarum. l. 3. ff.
de aut tut. l. 2. C. Quando mulier tut.
offic. fungi poſſ. l. vlt. C. arbitr. tut. &
§. vlt. in auth. Vt hi qui oblig. ſe pro-
hib. res minorum, Bart. in l. legitimos.
nu 3 ff. de Legit. tut. Salic. in l. vlt. §. Il-
lo proculdubio, nu. 4. & in l. tutores,
nu. 17. C. de adminiſtrat. tut. Port. inſt.
de ſatiſdat. tut. in princ. nu. 3. & de Le-
git. agnat. tut. in princ. verſ. Et primũ.
Rolandin. in tract. Flos teſtamentorũ
in tit. de tut. in teſtam. uel codicill. dã.
nu. 10. Papiens, in forma Libelli quo
agitur ad rem ra. tut. §. In ſuo ultimo,
nu. 19. Caſſaneus in conſuetud. Burg.
tit. Des enfans de plu ſieure &c. §. 7.
verſ. Et auſſi le pere, nu. 2. fol. 223. &
Corn. conſ. 164. lib 4.

Ampliatur id procedere etiã in tu-
toribus, vel curatoribus teſtamẽto da
tis, qui licet teſtamento non dẽtur, da
ti tamen confirmantur decreto præ-
toris, vel præſidis. inſt. de cura. in prin.
facit, l. 2. C. de confirm. tut. & quod ibi
not. Formãq. talis confirmationis tra
dit Speculat. in tit. de curat. §. Cum au
tem, verſ Quod autem.

87 Animaduertẽdum tamen eſt, quod
iſtud decretum non requiritur, in con
ſtituendo tutore, uel curatore, ſed in
decernenda adminiſtratione. Namq;

non poſſunt tutores, vel curatores adminiſtrationem ſuſcipere niſi à prætore decernatur.l.vlt.§. Et ſiquidem. C.de cura. fur.Bart.d.l.legitimos,n.3. & Port.d.princ.nu.3.Alciat.in l.De q̃ſtione,nu.12. C.de tranſac.Et propriè decretum iſto propoſito eſt præſtare tutori quaſi poſſeſsionem adminiſtrationis, ſecundum Bart.d.l. legitimos; num.4.Rolandin.d.tract.Flos reſtamẽtorum,d.nu.10.eod.tit. de tut.in teſtamento vel Codicillo dan. Papiens. in præcit.loco,nu.19.

Solet namq. Iudex decernere adminiſtrationem tutelæ, ſeu licentiam adminiſtrandi dare, idq́ue dicitur decretũ,d.§.vlt.in Auth. Vt hi qui oblig. Et in ſimili dicunt Canon. quod licet aliquis ſit inſtitutus in beneficio, non tamen accedit ad adminiſtrandum niſi ponatur in quaſi poſſeſsione adminiſtrationis,c. 2. in princ.de inſtitut. Innocent.in c.propoſuiſti. in prima glo. de conceſſ.præb. Declaratur autem

88 id quod † ſupra dictum eſt in omni tutore decretũ requiri, nõnullis modis.

Primò non procedere quando teſtator conceſſerit adminiſtrationẽ ipſi tutori, poteſt ſiquidem teſtator decernere vt tutor ſua auctoritate incipiat adminiſtrare, Bart. d. l. legitimos, & Roland. in præcit.loco.

Declaratur ſecundo, in patre ſui filii legitimo adminiſtratore, qui habet plenam adminiſtrationem actu, & habitu in rebus filii, licet eam non recipiat Iudicis Decreto, nec inuentariũ faciat, Bald. in l.Cum oporret.§. Non ſolum.C.de bon.quæ lib.quem ſequũtur Moderni Amerini in trac.de patria poteſtate,effectu 12.nu.8.

Declaratur tertiò, in his quæ dilationem non recipiunt; Nam tunc poteſt tutor quid expedire ſine decreto. l.ult.C. de tut.uel curat.qui non ſatiſded. Bart. in d.l.legitimos,in fine, Bal. & Angel.in l.procuratore. C. de procurat.& Alex.conſ.144.vol.5.

Declaratur quarto, quando tutor adminiſtraret principaliter, ad cõmodum & vtilitatem ipſius pupilli, Bart. d.l.legitimos, in fine.

Vereor tamen ne decipiatur Bart. in hoc,ex eo quod habetur in l.Si fundus,& not. DD. in l.Magis puto.§. Si æs alienum.ff de rebus eorum, Nec leges quas Bart.adducit probant,& q̃m de hoc in trac. tit.8.in ſpec.16. ſũ latè dicturus,pro nunc ita ſimpliciter pertranſeo.

89 DECIMOOCTAVO exigitur decretum in conſtitutione ſalarii q̃ fit tutori, uel curatori, licet etenim ſalarii incapaces prorſus ſint, iuſtis tamen de cauſis quandoq. eis legitimè præſtatur, Iudicis tamen interueniẽte decreto, iuxta l.A tutoribus.§ vlt. vbi glo.Bart.& cæteri ſcribentes.ff de adminiſtrat. tut. Guido Pap.in ſuis deciſ. quæſt.68. & latè Iodoc. Damhouder. in pupillorum patrocinio, in tit.de tutorum & curatorum munere,c.1.n.7. & latius,nu.18.

90 DECIMONONO requiritur decretum in Inuẽtario.l. tutor qui repertorium, vbi glo. ff. de adminiſtrat. tut.& l.Chirograhis. ff.eod.glo.in l.tutores,la 2.C.eod Barto.in.§. Hinc nobis,nu.7.in Auth.de hæredit.& falcid. Bald. in l.Si tutor tuus,nu. 1.C.In quibus cauſ.reſtitutio in integ.non eſt neceſſ.& latius dicam infra tit.6.in ſpe.6.

91 VIGESIMO, interuenire debet decretum in reuocãdo tutore, uel curatore Eadem enim ſolemnitas requiritur in diſſoluendo, quæ in faciendo. Contractusq. reſolutio eius naturæ iudicatur, cuius eſt contractus.l.Nihil tã naturale.ff.de reg.iu.l. Prout quiſq; ff. de ſolut.l. Ferè.ff.de reg.iur.l.1.C. de

de Mutat.nom.l. ſi vt proponis. C.de Nupt. Auth. E contra.C.de Repudiat. Bart.in l.ab emptione.& ibi alii DD. ff.de Pact. in l.in ſumma. in princ. de Cond in deb.& in l.& ideo.ff.de Condit.furt.Bald. in l. Præſes. nu. 5. C.de tranſat. Alex. in l. 1. ſub nu.8.ff. ſolut. matrim.Bart.Socin.in l.ſi quis arbitratu. nu. 32. ff. de verb. oblig. Iaſ.in l. Mandata. n.5.ff.de Offic. eius.l. quod iuſsit n. 12.ff de re iudic. & in l. Quemadmodum. ff. de Aquir. poſſeſſ. Roman.Sing.3. Deciſio pedemōt. Deciſ. 52.Euerard. in loco à contractu ad diſtractum, vbi ad plura vtilia infert, Tiraquell.de legib.conubialibus glo. 5. n.12.Pinell.in l. 1. par.3. ſub n. 54. verſ. Nec videtur.C. de Bon.mater. vbi late pertractat de intellectu l.ſi ad reſoluendum. C. de Præd. minorum, Petr.Duen. d.Reg.187. nu.18. & nouiſſ. nouiſsimi Fiuizanenſ. in tract. de tut.& Curat. nu.196.

Quam regulam notes quia ad multa quotidie ex ea inferri poteſt, pro-
92 ut inferunt DD.ſupra relati, † infert Dec. d. l. Nihil tam naturale, quod quemadmodum in probando teſtamento requiruntur ſeptem teſtes ita quoq. in eius reuocatione.l.Cum proponeretur vbi glo. ff. de leg. 2. Dec. Cagnol.& alii in d.l. nihil tā naturale.

Hinc putat Socin. iun. in l. Stipulatio hoc modo concepta.nu. 100. ff.de verb.oblig. poſſe defendi Statutum prout extat Paduæ, quod mulier non ſuccedat neq. ab inteſtato, neque ex teſtamento. Nam(dicit ipſe) poteſtas teſtandi, vel declaratio qui poſsit teſtari dicitur iure Ciuili inducta. Din. & alii in c. indultum. de Reg. iur. in 6.ſed vnum ius Ciuile poteſt alterum tollere. per regulam d.l.Nihil tam naturale, & §. Sed naturalia. inſt.de iure naturali,gent. & Ciuili,merito &c.

93 Declaratur præd. Regula per DD. eam procedere, quando in conficiendo actu aliquid de neceſsitate requiritur, & ita puto intelligi id quod notat Bart. in l. Actor. ff. Rem rat. hab. & in l. Neque. C. de Procurat. dum vult quod tutor ita demum poſsit reuocare Procuratorem à pupillo conſtitutum cum ſua auctoritate, ſi fuerit cōſtitus in caſu in quo poterat per ſolum tutorem conſtitui, & ita intelligit Bald. & Salicet.in d. l. neq. quos licet Alex.reprendat tamen,puto melius eos loqui, quā ipſe faciat; Nam ideo poſſunt reuocare licet non interueniat pupillus, quia in conſtituendo & ſi interfuit, non tamen erat neceſſarius.

Et hinc aliàs dicebam quod conſtitutio quædam, quam ipſe fieri curaui, dum aliuę Sapientiæ Nouæ Conſiliarius eſſem, quæ facta fuit per Reuerendum Priorem Clauſtralem, & magnificos Conſules Mercantiæ.cum conſenſu atq. conſilio excellentiſsimorum Doctorum D. Filippi Matthioli, Io.Pauli Lancellotti, Marci antonij Eugenii, & Rainaldi Rodulphi,dicti Collegii Mercantiæ meritiſsimorū conſultorum.Ne ſcilicet. Vltramontani in ipſorum ingreſſu vllum omnino afferant præiudicium Italis ſupranumerum exiſtentibus: poſſet per p̄dictos Priorem, & Conſules reuocari, abſq. conſenſu prædictorum conſultorum, ex eo quia illorum conſenſus non erat neceſſarius, cum ſine dictis conſultoribus poſsint prædicti cōſtitutiones facere.

Declaratur hæc regula & aliis modis per DD. in d. l.Nihil tam naturale per Roman.Sing.3. nu.3. & Euerard. in loco à contractu ad diſtractum.

49 VIGESIMOPRIMO neceſſarium videtur eſſe decretum, cum Ci

uitas, Villa, vel Caſtrum conſtituit Sindicum l. Nulli. & quod ibi not. ff. Quod cuiuſq. vniuerſ. nomine, glo. in c. Cum cauſam. extra de Iuram. calumn. Speculat. in tit. de Sindico §. 1. verſ. Quid ſi vniuerſitas, & verſ. vlt. vbi allegat, pro, & contra; & tandem videtur inclinare quod requiratur decretum; Din. quē ſequitur Bart. in l. 1. C. de Seru. Reipub. manumitt. Ad idq. probandum adducitur l. 2. C. de decr. Decur. lib. 10.

Verum ibi decretum, ſeu auctoritas Magiſtratus requiritur in congregando vniuerſitatem, ſed actus poſtea debet diſponi per ipſam vniuerſitatem, & non per Magiſtratum, vt probatur d. l. 2. & ibi Bart. & ita reſpondet Abb. in c. primo n. 5. de ſindico; Ideo ſi alias vniuerſitas eſſet cōgregata citra diſpoſitionem Magiſtratus, tenerent geſta per vniuerſitatem duntaxàt, quia Magiſtratus requiritur in congregando, ut poſſit ſingulos coercere, ſed ex quo congregata eſt, non eſt curandum qualiter ſit cōgregata; Item pro hac opinione adducitur l. 1. & 2. C. de Seru. Reipub. manumit. vbi in actu à Ciuitate geſto Iudicis requiritur decretum; Reſpondeas quod ibi tractatur de alienatione immobilium: meritò requiritur decretum, vt mox ſubiciam infra n. 95. & ita reſpondet Bart. in d. Nulli n. 7. & in l. Actor. n. 9. ff. rem rat. hab. Superiori igitur contraria eſt opinio qđ in conſtituendo Sindico non requiratur decretum. glo. in d. l. Actor & ibi Bart. nu. 8. Guglielm. de Cun. in d. l. Nulli. & ibi Bart. licet dicat tutius eſſe ſi interuenerit decretum, Angel. Aretin & Fab. §. vlt. inſt. de Curat. teſtantes hanc ſententiam * communem eſſe, Rebuff. in l. cum te n. primo C. de Probat. & ibi in Apoſtillis Celſi ad ipſum, Innocent. in c. vlt. extra de Procurat. Abb. in c. 1. nu. 5. de Sindico DD. in c. cum cauſam. de Iuram. calumn. & Roland. à Valle cōſ. 90. nu. 5. lib. 1. quæ ſententia lege, & ratione probatur. l. in l. Item eorū. §. ſi decuriones. ff. quod cuiuſq. vniuerſ. nomine vbi id idubiè deciditur.

Ratione autem, quia ea quæ requiruntur ad conſtitutionē alicuius actus requiruntur ad deſtructionem illius, vt mox ſupra diximus n. 91. Sed in reuocatione ipſius Sindici ſufficit ſolum Decretum Decurionum, non autem requiritur decretum Magiſtratus. d. l. Item eorum. §. quod ſi actor, meritò igitur &c. Et cum hac * communi opinioni pertranſeundum eſſe cenſeo, quam tamen intelligas quando conſtituitur Sindicus ad ea quæ pertinēt ad vniuerſitatem tantum, ſecus ſi pertinerent pariter ad vniuerſitatē, & Superiorem. c. edoceri, & quod ibi not. extra de Reſcript. Abb. d. l. Actor. n. 8. & Abb. latè d. c. primo n. 5.

95 VIGESIMOSECVNDO interponi debet decretum in alienatione rerum Immobilium Ciuitatis. l. vlt. C. de vend. rebus Ciuit. lib. 11. vbi oēs DD. notant, & Iacob. Menoch. conſ. 80. n. 22. & 27. lib. primo.

Namq. venditiones Ciuitatis ſunt celebrandæ præſentibus omnibus ſeu maiori parte Curialium, Honoratorū, & Poſſeſſorum ipſius Ciuitatis, cuius res ſunt vendendæ, qui tenentur iurare venditionem fore vtilem Ciuitati, hocq. peracto interponitur decretum venditioni, in vrbe à Principe, in aliis verò locis à Preſide, & in Ciuitatibus quæ non recognoſcūt Superiorem vt ſunt Reſpub. Venet. Ianues. & ſimiles interponitur decretum à Conſilio penès quod reſidet omnis pote-
96 ſtas, † cum huiuſmodi Ciuitatum cōſilium

ſilium vices Imperatoris gerat. Bart. quem cęteri ſequuntur in d. l. vlt.

Cui ſollemnitati ciuitas renunciare nequit. arg. l. 1. & 2. C. Ne fideiuſſ. dot. dent. & l. Nemo poteſt. ff. de leg. 1. & Roland. à Valle conſ. 90. n. 4 lib. primo. Quod tamē intelligas non procedere in Ciuitatibus, quæ haberent ius condendi Statuta; Nam tunc poſſet municipalis ſolemnitas ſeruari omiſſa forma d. l. vlt. Bart. Luc. de Pen. & Io de Plat. in d. l. vlt.

97 Et notes perpetuò vnum ſingulare in alienatione quæ fit de re Ciuitatis, Quod ſoluto debito Actori, ſeu Sindico Ciuitatis, etiam quod hoc conſtet per Apocam Actoris, ſeu Sindici ipſius Ciuitatis, non tamē ex hoc Ciuitas præſumitur locupletata, niſi expreſsè probetur, & ſic Apoca ad liberationem non ſufficit. glo. vlt. in d. l. vlt. & in l. prima. C. de Solut. & liberat. deb. Ciuit. ſequitur Luc. de Pen. in d. l. vlt. in fine, extendens id etiam ad Minorem, & eccleſiam, quod equidem eſt notatu dignum.

98 VIGESIMOTERTIO neceſſarium exiſtit decretum in venditione Prędiorum Decurionum, & Curialium. l. 1. & tot. tit. C. de Pręd. Decur.

99 ſine decr. non alien. lib. x. † Scitù tamen dignum eſt, ac lex mirabilis adeſt, vt inquit Iuſtinianus, qua iſtis Decurionibus qui vendere prohibentur, donare, permutare, vel quilibet alius actus ſine decreto celebrari permittitur, vt voluit expreſsè text. in L. vlt. C. eod. Ex quo colligitur contrarium ad vulgatiſsimam Regulā l. non debet. ff. de Reg. iur. & c. cui plus. de Reg. iur. in 6. qui enim vendere prohibitus eſt, quod eſt minus, poteſt donare ac alios actus exercere quod ē plus: Fatiganturq. ſcribentes in reddenda ratione huius dicti, & varii varias rationes afferunt.

Prima affertur ratio per glo. in d. L. Non debet, quam approbat Din. in d. c. cui plus, quod ideo Decurionibus permittitur donatio & quilibet alius actus præter venditionem, quia facilius vendunt, quàm donent, cum nemo pręſumatur iactare ſuum.

100 Hinc Mulieri non eſt neceſſe interdici Donationem, quia ad illam rariſſimè accedit, cū ſit auariſsima. vt ſcripſit Vlpian. in l. Sed ſi ego. ff. Ad vell. Semper enim vt Sacerdotes paratę ſunt ad accipiendum, rariſſ. ad dandum. ſecundum Azzo in ſua Summa.

101 C. de Præd. Curial. lib. x. † Et hac ratione lex conceſsit Patri ius in vitam Filii, non autem in bonis, licet hoc ſit minus, quia veriſimiliter exiſtimauit facilius Patrem de bonis diſpoſiturum, ea vendendo, donando uel aliter diſponendo, quàm de vita Filii, meritò facilius ademit Patri ius reſpectu bonorum, quàm vitæ, quia in vita ceſſat ratio prohibitionis, quę reſpectu bonorum militat, ita ſenſit Hipolit. Rim Inſt. per quas pſon. ius nob. Aquir. §. primo nu. 12. hanc rationē pluribus comprobando.

Alia redditur ratio per Bald. in l. 2. C. pro empt. quod iſta ſit quædam extraordinaria legalis prohibitio venditionis quæ ad cæteros cōtractus non extenditur. Eaq. potuit eſſe ratio qa tractatur. de odio, ſecus ſi de fauore tractaretur ſecundum Guglielm. de Cun. in l. ſi mater. C. de Inſtitut. & Subſtitut.

102 Tertia redditur ratio, quia ubi prohibetur venditio reſpectu pretii, tunc prohibita venditione, non cenſetur prohibita Donatio; ita d. l vlt. intelligunt Petr. & Cin. in l. vlt. C. de rebus alien. non alien. & Abb. in c. 1. in primis verbis, de hi, quæ fiunt à Pręl.

Altera adfertur ratio per Angelum in l. cum hi. §. ſi cui. ff. de tranſ. quem refert, & ſequitur Io. Crot. in l. Filiusfamilias. §. Diui. n. 118. ff. de leg. primo et Iaſ. l. fin. n. 57. C. de Iure Emph. Quod ideo Decurio prohibitus vendere poteſt ſine decreto donare, quia ſi poſſent curiales vendere ſine decreto, & pretium recipere, haberent occaſionem recedendi à Curia, cum ſint conſecuti quantitatẽ pecuniæ aliò exportabilem, quę ratio ceſſat in donatione. Et ſic ibi donatio non continetur venditionis appellatione ex eo, quia ſit facta mentio de pretio, ſed qa eſt diuerſa ratio. Ego uerò eã eſſe veriſsimam rationem arbitror, quia quoties ſumus in genere prohibitiuo, id quod non reperitur prohibitum cenſetur permiſſum. arg. l. Nec non. §. Quod eius. ff. ex quib. cauſ. mai. glo. fin. in l. Magiſtratus. ff. ad municip. At hic ſumus ĩ genere prohibitiuo ut patet, & ſolum vendere prohibentur Decuriones, ergo cæteros omnes cõtractus præter venditionem celebrare poterunt, & hanc puto veriſsimã d. l. rationẽ, vt apertè ex textu colligitur, ibi, quoniã &c. & hoc forſan voluit ſentire Bald. in l. 2. C. pro empt. ſi autem quæras rationem rationis, tunc ſubintrat prima ratio ſupra aſsignata.

Corrigitur tamen diſpoſitio d. l. vlt. dum permittit donationem, & alios actus, venditionem tantum prohibẽs; per Nouellam Conſtitutionem Iuſtiniani conſtit. 38. dum ibi dicitur, tam venditiones, quàm ſimplices donationes, & omnis deniq. actio quæ alienationem immobilium rerum Curialium continet decreto cum obſeruatione ibidẽ interponẽda ſubiaceat.

103 VIGESIMOQVARTO exigitur decretum in alienatione rerum vniuerſitatis. Capic. deciſ. 4. n. 9. & 29. Corn. conſ. 189. n. 3. vol. 3. & cõſ. 145. n. 2. vol. 1. Ripa Reſponſ. 213. ſub n. 2. Roland. à valle conſ. 90. n. 22. lib. 1. & Claud. Seyſel. in l. 1. §. ſi autem. ff. ad Trebell. inquiens decretum ſuperioris requiri in alienatione rerũ qñ ageretur de graui præiudicio vniuerſitatis, ſecus in aliis actibus quia tunc ſufficit decretum vniuerſitatis, nec requiritur ſuperioris, & multa alia tradit in materia vniuerſitatis.

104 VIGESIMOQVINTO requiritur decretum in datione in ſolutum quã facit Minor. l. ſi minor 25. C. de Præd. minorum ſequitur Iacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu 171. n. 50. & dicam in Tract. lib. 2. Tit. 6. n. 121. Non ſolumq. in datione in ſolutum quæ fit à Minore, ſed etiam in ea quæ fit à Maiore quãdoq.
105 decretum exigitur; † Datio etenim inſolutum duplicis generis eſt, Alia eſt quæ fit quando debitor ſponte creditori dat rem pro aliquo debito, & iſta propriè appellatur datio inſolutũ, vt reſcripſerunt Cęſares in l. Pretij. C. de Reſcind. vendit. in l. Eum à quo. C. de Solut. in l. ſi prædiũ. C. de euict. & Vlpian. in l. eleganter. in princ. & qđ ibi not. ff. de Pignorat. act. Et in hac datione in ſolutum non requiritur decretum, niſi fiat à Minore vt diximus. Altera uerò eſt datio in ſolutum quãdo aſſignatur iudicialiter res debitoris, creditori habenti eam obligatam. Nam tunc res illa adiudicatur creditori decreto iudicis præcedẽte. l. vni. C. de Præt. pign. & quod ibi Bart. not. l. A diuo Pio. §. ſi pignora, & ferè in omnibus ſeq. ff. de re iudic. & Alex. cõſ. 52. ſub n. 1. Viſo themate lib. 1. vbi inquit quoddã ſtatutũ de quo ibi, potius intelligendũ de Datione in ſolutum q̃ facta eſt ſine decreto, quàm de illa in qua interuenit decretũ Iudicis; & de

Differen-

Differétiis Dationis in ſolutũ neceſſa
riæ,& volũtariæ.latè ptractat Dion.iſ.
Pótan.de cóſuet.Bleſen.art.81. f.310.
106 XXVI. neceſſarium eſt decretum
in bonorũ poſſeſsione adipiſcenda. l.
vlt.§.nos itaq.C.de Cura.Fur. & olim
opus erat petéti bonorũ poſſeſsioné
adire prætoré,& ſolénibus verbis pe
tere, ipſe uerò prætor decernebat, &
hæc dr̃ decretalis.l.1. §. decretalis. ff.
de Succeſſorio edicto.& ꝙ ſic prætori
liceat conceditur edicto prętoris mor
tui,& dr̃ edictalis.l.3.§.proinde. ff.de
ſucceſſ. edic. Sed hodie per Cóſtant.
vtraq. ſolénitas eſt ſublata, & ſufficit
dicere corã iudice, ſe velle bonorum
poſſeſsoré eſſe,nec eſt opus vt ea de-
cernatur à prætore.l. vlt.C.qui admit-
ti.declarat glo.ĩ l.vlt.§.nos itaq.C. de
Curat.Fur.& hęc ẽ ordinaria materia
C. qui admitti.
107 XXVII. requiritur decretũ ubi of
ficiũ iudicis ĩploratur.l.nec quicquã §.
vbi decretũ.ff.de offic.Procóſ.& leg.
Petr.Duen. d. Reg. 187.n. 6. et Main.
in l.Oĩa quęcunq.nu.28.ff.de reg.iur.
108 XXVIII. exigitur decretum in
adiudicatione Dominij quę fit contra
contumacé, quo iudex mandat bona
alicuius ꝑꝑ eius contumaciã poſside
ri,& iſtud diuiditur in primum, & ſe-
cundũ decretũ.de quo per DD.latè in
l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de Damn. in
fecto.et dictum fuit ſupra in pen.ſigni
ficatiõe iſtius verbi decretũ ſub no.5.
109 XXIX. exigitur Decretũ in Arro-
gatione,qñ ſcilicet quis Imperatoris,
vel Principis auctoritate adoptare
vult eos, aſuè,qui quęuẽ ſui iuris sũt
quę ſpecies Adoptionis dr̃ Arrogatio.
vt per Imperat.inſt.de Adopt.ĩ princ.
illa igitur Imperatoris, vel Principis
auctoritas dr̃ decretũ. ſine quo Arro-
gatio nó valet,ſecũdũ Bald.in l.1.n.1.
& n.7.C.de iure aur.annul.ad ꝙ addu
cit l.2.C. de Adopt. ſubditq. d. n.7. ꝙ
ſicut nó pót Imperator ĩterponere de
cretũ Arrogationi inter nó ſubditos,
ita nec ĩ legitimatiõe, quẽ ſeqĩ Dec.
conſ.155.col.2.verſ.cõfirmatur hoc.
& Roland.à valle conſ.88.n.17.lib.1.
110 XXX. interponitur decretũ in in-
tegrũ reſtitutione, quę cóceditur Mi-
nori. vt eleganter rñdet Modeſtinus
in l.etiã.§.vlt.ff. de Minoribus,vbi, cũ
in integrum reſtitutionis decretũ, non
euocatis creditoribus interpoſitũ pro
ponat,eis minimè nocet; Et de hac in
integrũ reſtitutione Minorũ elegãtiſſi
mus ĩfra paucos dies edet tractat* ab
ingenioſiſsimo I.cóſ.D.Sfortia Oddo.
111 XXXI. requiritur decretũ in ven
ditione quę fit per ſubhaſtationé l. ſi
quos.C.de Reſcind. vendit.vbi glo.l.
1.& 2.C.ſi ꝑꝑ pub. péſitat.et l.1. C.de
fide inſtrum.lib.x.& de ſubhaſtatione
in alienatione rerum Minorum dicam
in tract.lib.1.in princ.n.64.
112 XXXII.neceſſaria eſt interpoſitio
decreti in remitteda parte debiti per
maioré partem qñ minor pars diſſen-
tit.Nã licet in his ꝙ ſunt cómunia plu-
ribus vt ſingulis, factum pluriũ aliis
non præiudicet,adeo qđ ſi eſſent cen
tum,nonaginta nouem non poſſent il
li vni præiudicare.l. Per fundum.ff.de
ſerui.ruſtic.præd.l.vlt.ff.Comm.Pręd.
glo.in c. Cum omnes, circa medium
de conſtitut. extra. Tamen hoc fallit
fauore liberationis, interueniente ta-
men decreto Iudicis, alioquin remiſ-
ſio non valet.l.Iuriſgentium.§.Hodie.
ff.de pact.& ibi Guglielm. de Cun.Al
ber. Bart. Bald. Caſtr. cæterique DD.
communiter, * Roman. Sing. 110. &
ibi addit.latiſs. Collegium Peruſinum
conſ.213.verſ.Et quod tunc, incip. Si
mon & Iacob, inter Conſilia Angeli.
Iacob. Machelli patrociniorum foré-
ſium patrocin.56.nume.4.vbi materiã
hanc

hanc egregiè pertractat,& Ariminés. in tractat.de ceſsione bonorum 21.& 22. quæſt. princ.

Limitatur id vt procedat, quando tractatur de remittenda parte debiti, ſecus ſi de toto. Roman. d. Sing. 100. quod incipit.creditores, Alexã.Iaſ. & cæteri d.§.Hodie,Ariminens. d.tract. de Ceſſ.bonorum 22.q. princ.nu.3.

Idque clarè probatur in l. Apud celſum. in princ.ff.de Doli except.

Limitatur ſecūdo, vt non poſsit agi contra debitorem, ſed benè poterit agi contra fideiuſſorem,non obſtante remiſsione maioris partis. Cremens. ſing.22.& Matheſil.Notab.105.

Quamplures declarationes referũtur per DD.in d.§. Hodie, quas poteris per te ipſum uidere.

113 TRIGESIMOTERTIO, exigitur decretum quãdo maior pars creditorum vult concedere debitori quinquennalem dilationem; minor verò pars contradicat, vel intereſſe nolit. Ad huius enim quinquennalis dilationis conceſsionem reſpectu minoris partis abſentis, vel contradicentis requiritur decretum Iudicis,ad hoc vt d. conceſsio valida ſit,ita deciditur per Iuſtinianum in l.vlt. C. de ceſſ.bonorum. Collegium Peruſinum d.cóſ. 213.poſt princ. Iacob. Machell. d.Patrocinio 56.nu.4. & ſeq. & Ariminés. d.tract.de ceſſ.bonorum 21.qõ.princ. ſub nu.6. Ampliatur,poſſe per maiorem partem creditorum quinquennalem dilationem concedi,etiã in præiudicium creditorum bona hipothecata habentium. qui bonorum hipothecatorum poſſeſſoré poſſunt ſemper conuenire,d.l.vlt.Alex.d.§. Hodie tamé, nu.2. verſ.Iſtud tamen, & Ariminés. d.quæſt.21.nu.7. ſecus verò ſuperiori caſu, cum nõ poſsit maior pars creditorum in præiudicium habentium hipothecam remittere partem debiti. l.Reſcriptum,& ibi glo. in verbo hipothecas. ff.de pact. Alex.d.§.Hodie, nu.10.verſ.limitatur etiam.Et ea inter iſtũ, & ſuperiorem caſum potuit eſſe differentiæ ratio, quia in caſu remiſsionis debiti, funditùs extinguitur ius creditoris,ideo nõ debet poſſe remitti in præiudicium habentium hipothecam; ſecus verò in conceſsione quinquennalis dilationis, cum ex ea non extinguatur debitum.l. Reſcriptum.§. vlt.cum duabus legibus ſeq.ff.de pac. & Iacob.Machell.in præcitato loco. Declaratur id, quando creditor diſſentiens haberet debitorem cum iuram. obligatum. Nam tunc alii eo inuito, non poterunt dictam dilationem concedere.Euerardus in loco à Vi,energia, ſeu efficacia iur. mcoti,nume.31. uerſ. tamen hoc fallit.

114 TRIGESIMOQVARTO requiritur decretum in illa compulſione, qua hæres compellitur hæreditatem adire, & reſtituere;quando enim hæres recuſat adire, fideicomiſſarius decretum Iudicis poſtulat,quo hæres adire compellitur. l. Si libertus patrono,verſ.Quid ergo.ff.de bon.libert.l. Recuſare.ff.ad Trebell. & dixi ſupra in xix. ſignificat.iſtius verbi Decretũ, ſub nu.3. quod etiam firmauit Alexã. Bald. Troian.in Pomilego, in uerbo Decretum.

115 TRIGESIMOQVINTO, exigitur decretum in donatione facta per Minorem 25. ann.quæ ſine interuẽtu decreti prorſus eſt inualida. Bertrand.conſ.188.nu.14.incip. Nouiſsimorum,vol.3.per l. Si prædium.& qđ ibi DD.notant. C.de præd. minorum, Socin.ſen.conſ.130.col.1.lib.1.Hipp. Riminald.inſt.de donat.§.1.nu.201.& Iacob.Menoch.de arbit.iudic.cent.2. lib.2.caſu 171.nu.46.Sed miror equidem

dem quod tam grauiſsimè fuerint in hoc ita allucinati grauiſsimi iſti uiri; Quomodo enim poteſt decretum in donatione requiri, ſi minor donare nõ poteſt? l. vlt. §. cum autem. C. Si mai. fact. alienat. & latiſs. dicam infra tit. 2. lib. 1. in princ.

116 Et ideo ſolemnitates quæ de iure communi requiruntur in alienatione quæ fieret titulo oneroſo, minime pro uiſum eſt à iure quod ille, ſolemnitates adhibeantur in donatione, cum de iure communi non poſsit fieri donatio etiam cum decreto. d. §. cum autẽ, iuſta etenim cauſa ad donationẽ adaptari non poteſt, ita conſuluit Alexã. conſ. 116. incip. Viſis, & conſideratis, ſub nu. 3. verſ. Vnde omiſsis, lib. 1.

117 TRIGESIMOSEXTO debet interuenire decretum in inſinuatione quæ fit de donatione excedẽte ſummam quingentorum aureorum. l. pen. C. de Donat. §. alie. inſt. de donat. Speculat. in tit. de inſtrumentorũ edit. §. Porrò verſ. Donatio, & ibi Io. And. Gugliel. de Cun. in l. illud. C. de ſacr. ſant. Eccl. Bald. in rub. C. Qui admitti. & dicam latè in tract. tit. 6. inſpect. 7.

118 TRIGESIMOSEPTIMO, requiritur decretum quando minor vult compenſationem obiicere, vt reſcripſit Gordianus in l. 1. C. Si mai. fac. alienat. ibi (in compenſationem deduci) quod adeo verum eſt, vt etiam ſi ſit debitor alternatiuè ad ſpeciẽ, vel quantitatem, opponatur exceptio cõpenſationis ad debitum ſimplicis quãtitatis, d. l. 1. & ibi Bart. Bal. Salicet. &

119 alii. † Modusque procedendi ſuper illa exceptione talis eſt, vt is cui opponitur exceptio eligat vtrum velit quantitatem reſtituere, an pretium, & ſi elegerit quantitatem, facta erit compenſatio, ſi uerò eligat ſpeciẽ non fiet compenſatio, cum ſpeciei ad quantitatem compenſatio non procedat. l. ſi debeas. ff. de compenſat. not. glo. & DD. in d. l. 1. Notandum tamen eſt in propoſito quod ex eadem inſtantia ſine noua petitione cõdemnabitur ad ſpeciem, licet ſolummodo fuerit oppoſita exceptio compenſationis quæ eſt valida, ex quo ſequitur quod exceptio habet vim actionis, vt nobis declarat Bald. in d. l. 1. quod quidẽ eſt notatu dignum. An autem, & quando compenſatio procedat de quantitate ad quantitatem, vide latè per Berard. Diaz. Reg. 98.

120 TRIGESIMOOCTAVO, requiritur decretum in delegatione per minorem facienda, quando ea ex aliqua iuſta cauſa fieri peteretur, qđ licet nõ fuerit a Legum latoribus excogitatum, nec etiam a Doctoribus tactum, id tamẽ probari poſſe arbitror arg. l. Magis puto. §. Si æs alienum. ff. de rebus eorum. Idque declarationẽ recipit in re quæ ſeruando ſeruari nõ poteſt, quia ea ſine decreto delegari ualet, ita declarat Bart. (exemplificando in pecunia) in l. Poteſt. nu. 3. ff. de aut. tut.

121 TRIGESIMONONO interponi debet decretum quando extrahitur exemplum de exemplari, qđ ſi non fuerit extractum cum decreto Iudicis, nihil probat. l. 2. ubi gl. & DD. ff. de fide inſtrumentorum, & in auth. Siquis in aliquo. C. de eden. vbi DD. examinant. Bart. in l. tutor qui repertorium, nu. 9. ff. de adminiſtrat. tut. quẽ ibi cæteri ſequuntur. Salicet. in l. tutores. C. de adminiſtrat. tut. Iaſ. in l. Nec quicquam. §. Vbi decretum, circa principium. ff. de offic. proconſ. & legati. Petr. de Ancar. in c. Albericus, num. 9. de teſtibus & atteſtat. Ancar. in ſuis quæſt. fam. quæſt. 49. per totam, Moderni Pariens. de cõſuetud. feud. tit. 1. §. 5.

§.5.nu.26. Cardin.Zabarella,cōſ.72. Corn cōſ.24.nu.24.lib.4.Dec.cōſ.33. nu.1. Paris.conſ.115.nu.4.vol.4.Soc. iun. conſ.2. volu.2. & nouiter Franc. Burſat. conſ.36.nu.18.lib.1. Et quādo huiuſmodi exemplum extrahitur debet citari pars quæ poteſt prætendere intereſſe. DD. in d.Auth.Si quis in aliquo.Bart.conſ.156. Viſa.Bald.cōſ.10. lib.3.& cōſ.52.lib.5.& alii ſup.relati.

122 QVADRAGESIMO neceſſarium eſt Decretū in Manumiſsione Seruorum per Minorem ex cauſa facienda.l.etiam.ff.de Manumiſs.uindic. &. §. eadem. inſt. quib. ex cauſ. manumitt. non lic.

Tandem in omni actu per quem minor transfert Dominium, vel ius vſusfructus, vel iura quorumcunque redituum, Decretum requiritur.l.Sed ſi pecunia.§.Si ius.ff.de reb.eorum,& ibi DD.

123 QVADRAGESIMO I. debet neceſſariò interponi decretum in alienatione immobilium minoris,vel aliarum rerum quæ poſsint ſeruando ſeruari, l.1.2.& tot.tit. ff.de rebus eorum,l.1.& tot.tit.C.præd.minorum.l. lex quę tutores.C.de Adminiſtrat.tut. quibus omnibus in locis id paſsim p DD. traditur.Io.Igu.in l.3.§.Elegāter, nu. 209. de Senat.conſ.Syllan. Tiraq. in tract. de priuileg. Piæ cauſæ priuileg.110. Pinell. de Bon.mater. in l. 1. parte.3.nume.31.dicemuſq; latiſsimè in princip. primi libri. Et hæc tandem, (ne conteram tempus) eſt materia huius noſtri celeberrimi tractatus, de qua pleniſs. per integrum hoc opus tractabimus, in quo licet omnes quęſtiones principaliter de minore pertractent,ad omnes tamen perſonas ei ſimiles optimè inferri poteſt, & quare potius de Minore, quā de cæteris fiat expreſſa mentio, diximus iam ſup. in definitione, ſub nu 8.

124 QVADRAGESIMO II. & vltimo in omni cōtractu exigitur decretum Iudicis, ſeu petitur vt confirmetur. confirmare enim nil aliud eſt, quàm decretū interponere, l. vlt. vbi not. Bart.C de pręd.cur.Luc.de pœn. & Ioan. de Plat.in l.Si quos, nu.2. C. de Decurionibus lib.10.

Semper eſt utile, bonamq. eſſe cautelam (inquiunt ſcribentes) vt in omni contractu interponatur Decretum. Bart. in l. 2.nu.3.C de præd.decur lib. 10.Bald.in l.iubemus.in princ. verſic. Ego tamen.ff. ad Trebell.Angel. poſt glo.ibi in l.ſi ſtipulatus.§.ſi lancem. ff. de ſolut.& in quæſt.quæ incipit,Aſtēſis miles. Dec.in l.bonorum,la 2.in 2. lect.nu.39.C. Qui admitti. Fabian.de Mon.in tract.de emptio. & uenditio. 5.quæſt.princ.in tit.de ſolemnitatibus in alien. rerum Minorum, nume.102. & 103.Petr.de Rau.tradēs id pro ual de ſingulari,ſing.132.incip.partes.Iodoc. Damhouder. in ſubhaſtat. compend.exeg.ca.2.nu.27. Dec.cōſ.209. In caſu propoſito, in princ. vſque ad num.3. & Mantua conſ.197.circa principium,vol.1.

Quinimmo Bertachi. in ſuo Repertorio in verbo decretum Iudicis, verſic.85.firmauit quod Decretum Iudicis requiritur de neceſsitate in omni contractu alienationis immobilium, aliàs non valet contractus præterquā in donatione propter Nuptias,ad qd' adducit Bart.in auth.Hodie. C. de pd. curial.cuius Bart. dictum reperire nō potui, nec credo quod Bart. id unquā dixerit, benè verum eſt ſecundū Bart. in l.2.nu.3.C.de præd.Decur. lib.x. & firmarunt omnes ſupra relati. Bonam eſſe cautelam vt in omni cōtractu auctoritas Iudicis interponatur, ſed qd' id requiratur de neceſsitate non admitterem,

mitterem, & licet Bertachin. in præcitato loco dicat, quod regulariter conſuetudo contrarium ſeruat, quippè quod non requiratur decretum in contractu Maiorum, tamen ego crederem quod tam de conſuetudinè, quàm de iure communi regulariter in contractibus maiorum non requiratur decretum; Hæc etenim confirmatio, ſeu decretum voluntarium eſt, non neceſſarium ſecundum Innocen. in c. De confirmationibus. extra de
125 confirmat. vtil. vel inut. † Auctoritaſque iudicis in contractibus qui dependent à mera voluntate contrahentium nihil operatur, ut notiſsimum eſt; Quod tamen declaratur niſi de voluntate partium fiat confirmatio cũ cognitione cauſæ, quia tunc plurimum operatur auctoritas iudicis. cap. primo in fine de Tranſact. nam in caſibus in quibus dubitatur an quis poſſit petere cõtractum infringi, tũc pars petendo contractum confirmari, non poterit amplius talis contractus reſcindi. Bart. & Io. de Plat. in d. l. Si quos, & operatur hæc confirmatio inter alia, vnum mirabilem effectum vt neuter contrahentium poſsit dicere ſe fuiſſe deceptum vltra dimidiam iuſti pretii. Io. de Plat. in d. l. ſi quos. verſ. & operatur, & licet per decretum non excludatur remedium l. 2. C. de Reſcind. vendit. vt videbimus in Tract. lib. 3. in tit. de virtute, & effectu decreti. num. 4. tamen id procedit quoties ab initio interuenit decretum, quod non facit ceſſare reſtitutionem, ſecus quando contractus nullus ex conſenſu partium confirmatur. ex his quæ mox ſubiiciam in alio effectu, & ſic magis operatur cõfirmatio actus inualidi, quàm operetur decretum.

126 Alius huius Decreti, ſeu confirmationis mirabilior eſt effectus, quod licet exceptio iuriſdictionis intelligatur ſemper reſeruata glo. in Clem. prima de Sequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.

Si quis tamen petat confirmari ſententiam quæ tranſitum fecit in rem iudicatam, poſt ſententiam talis confirmationis, nullus poterit dicere eã nullam, nec ex capite quod is qui eam tulit non erat iudex. licet exceptiò iuriſdictionis intelligatur ſemper reſeruata. glo. in d. Clement. prima, nec ex vllo alio capite poterit nullam dicere; Namque ſi ille qui confirmat eſt iudex, talis ſententia confirmationis tranſit in rem iudicatam, & dat robur primæ ſententiæ, ut de cætero contra eam nihil poſsit opponi. capit. primo de Tranſact. ita dixit notabiliter Innocent. in capit. primo, de confirmat. vtil, vel inut. quem ſequitur Io. de Plat. in d. l ſi quos. circa finem, quod eſt valde ſingulare.

127 Secundo non procedit id quod diximus, Auctoritatem iudicis nihil facere in his quę dependent à mera voluntate contrahentium, quando eſſet talis ſuperior qui ſua auctoritate confirmare poſſet, vt Princeps, vel Papa confirmans ex certa ſcientia, quia tunc contra talem contractum nihil poteſt opponi. arg. c. Quia diuerſitatem de conceſsione prębend. vbi glo. ponit tres effectus confirmationis, & ita tradit Ioan. de Plat. in d. l. ſi quos, quæ dicta notes perpetuò quia ſunt ſingularia, licet hic videantur obiter aliqualiter poſita.

Optimum igitur erit ſemper curare, ut in omni contractu interueniat Decretum, nam vltra effectus ſupra relatos, excludit omnem metum, & Doli præſumptionem. l. 2. C. de Præ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

dijs Curialium l. ſi is qui ſpontaneas. C. de Decurionibus libr. 10. Bart. in l. 1. ſub nu. 4. C. de Præd. Decurion. lib. 10. Bald. in l. iubemus. C. Ad Trebell. Angel. poſt glo. in l. ſtipulatus. §. Poſt lancem. ff. de Solut. Fabian. de Monte in tractat. de Emptione, & & vendit. 5. quęſt. princ. in tit. de Solemnitatibus in alienat. rerum Minorum. nu. 102. & 103. Marcus Anton. Natta conſ. 631. nu. 26. lib. 3. Mantua conſ. 197. nu. 1. vol. primo. Roland. à Valle conſ. 90. nu. 2. cum ſeq. lib. primo. Cephal. conſ. 207. n. 16. lib. 2. Hippolit. Riminaldus conſ. 42. nu. 56. & n. 81. lib. primo. Quo fit, vt quando in aliquo contractu interfuit iudicis decretum, contractus dicatur palàm, & bona fide fieri. ſecundum Bart. in l. frater à fratre. nu. 50. verſic. 3. quæro. ff. de condit. indeb. Imola in l. prima. §. fuit quæſitum col. 3. ff. Ad Trebell. Alex. in l. tranſactione. C. de tranſact. Iaſ. in l. Pacta nouiſsima nu. 9. verſ. Quarto facit. C. de Pact. & Hippolit. Riminaldus conſ. 5. nu. 180. lib. primo intelligens id procedere quando decretum fuit ritè, & ſolemniter interpoſitum.

Operatur etiam decretum iudicis, vt errorem iuris probare non oporteat. vt ſcripſit Hieronim. Gabrielius conſ. 33. nu. 7. lib. primo.

Sunt deniquè multi alii effectus, quos interuentus decreti operatur, de quibus cum infra in tractatu lib. 3. tit. 7. ſim latè dicturus, hoc in loco ita ſimpliciter pertrãſire ſum contentus.

Et ex his ſint expedita omnia quæ Præfationis loco ueniebant dicenda.

TRACTATVS DE DECRETIS, CAETERISQ. SOLEMNITATIBVS in Contractibus Minorum, aliorumq́. his ſimilium, adhibendis.

LIBER PRIMVS.

De Officio Iudicis in interpoſitione Decreti.

TITVLVS PRIMVS.

D. OCTAVII SIMONCELLI Callienſis. V. I. D. & Eq.

SVMMA NOTABILIVM.

1 *MINORI non licere immobilia, & ea quæ ſeruando ſeruari poſſunt, abſque decreto diſtrahere.*

2 *Alienabiles ſunt cũctæ res, niſi ſpecialiter alienari probibeantur.*

3 *Alienationis prohibitio eſt exorbitans & quaſi iniqua. Declaratur, nume.4.*

5 *Diſpoſitio qvælibet de alienatione loquens, non intelligitur de neceſſaria.*

6 *Arbitrio Prætoris multa tribuuntur in decreti interpoſitione.*

Arbitrium tamen, non liberum arbitrium ei conceditur, nu.7.

8 *Arbitrio Iudicis quæ ſimpliciter cõmittũtur, appellari ab his poteſt, ſi male arbitratur, ſecus ſi libero arbitrio.*

9 *Inuectio contra. Iudices decreti ſolemnitates ob auaritiam non ſeruantes.*

10 *Contractus ferè nullus eſt, qui de iure ſubſiſtat, vbi requiritur decretum, ob difficillimam ſolemnitatũ obſeruantiam.*

11 *Autor tractatum iſtũ de decretis, cum ſummis uigilijs xxv. mẽſium ſpatio confecit.*

12 *Iudex indebitè decretum interponens punitur in publicatione bonorum, & dignitatis amiſsione.*

13 *Alienationis verbum, quadrupli-*

 citer

citer ſumitur.

14 Extenſio fit etiã in materia odioſa, vt obuiam eatur fraudibus.

15 Iudex quatuor conſiderare habet in alienatione rerum Minoris.

16 Requiſita quamplura in alienatione rerum Minoris, neceſſaria fore.

17 Legitima, & neceſſaria cauſa, inter principales ſolẽnitates in decreto requiſitas, connumeratur.

18 Cauſam per Libellum allegare non ſufficit, ſed perfectè coram Iudice probari debet.

Probationes autem recipiẽdæ ſunt, ante decreti interpoſitionẽ. nu 19.

20 Iudex interponens decretum non præcedentibus probationibus, pro tali decreto non præſumitur.

21 Decretum ex falſa cauſa interpoſitum eſt ipſo iure nullum.

Ampliatur etiam ſi ſubeſſet cauſa ex qua interponi potuiſſet, quæ tamen non fuit allegata, nu. 22.

Ampliatur etiam, ſiue cauſa ſit expreſſa in decreto, ſiue non, dum modo ex actis conſtet nu. 24.

Ampliatur tertio ſiue cauſa eſſet falſa ipſo iure ſiue per exceptionem, nu. 25.

Declaratur præd. non procedere quando de illa cauſa eſſet plenè cognitum, nu. 26.

23 Tutorem habẽti tutor dari nequit, ſi tamen ſit aliquis caſus, quo dari poſſit, non tamen exprimitur cauſa ex qua poterat dari, ſed aliadatio non valet.

27 Obreptum cum eſt prætori, remanet actio pupillo.

28 Offenſus ex decreto obreptitiò, ſemper poteſt contra illud venire, ẽt quod fuerit præſens, & non appellauerit.

29 Decretum obreptitiè interpoſitum, nunquam tranſit in rem iudicatã.

30 Decreti interpoſitio ſi ex neceſſaria, & legitima cauſa petatur, Iudex verò eam denegat, valet alienatio abſque decreto.

31 Cauſæ cognitio neceſſaria eſt in decreto q̃ ſi omittatur uitiatur actus.

32 Decretum Iudicis, vel auctoritas Prætoris, cũ requiritur in aliquo actu, ſemper intelligitur cum cauſæ cognitione.

33 Cauſæ cognitionẽ in decreto nõ interfuiſſe p̃ſumitur ex breuitate tpis.

Ampliatur dupliciter, nu. 34.

35 Aes alienum ſubeſſe requiritur vt ad decreti interpoſitionem Iudex accedere poſſit.

Ampliatur ẽt ſi diſtractio vtilis eſſet ipſi Minori, ſi nõ ſubſit æs alienũ, nõ ualet. d. n. 35. uer. Q𝔡 adeo.

Nec ſufficit vt ſubſiſtat æs alienũ, ſed requiritur ẽt, quod creditores effectualiter inſtent, nu. 36.

Etiam ſi in inſtrumento dicatur creditores inſtaſſe, non tamen probatur ipſa inſtantia, nu. 37.

Ampliatur etiam, non ſufficere, vt æs alienum de futuro ſperetur, ſed neceſſe eſt, quod de præſenti immineat, nu. 38.

Declaratur modo id, quãdo ære alieno vſurarum modus carendũ ſuaderet, num. 40.

Item quando eſſet iuratum, nu. 41.

De-

39 Decretũ ſuper incertis quæ adeſſe, & non adeſſe ſe habent, fundari minimè valet.

42 Aſſertioni partium dicẽtium imminere æs alienum, nec extare alia bona mobilia, ex quibus ſolui poſſit, non creditur.

43 Iudex aliquem inuenire debet, qui ſe inſtruat de bonis pupilli.

44 Iudex quærere debet, an pecuniam pupillus habeat, et nũ aliæ res mobiles extent, præter prædia, quæ diſtrahi valeant.
Alioquin alienatio erit nulla, circa quod errauit Corn. nu. 45.
Ampliaturq. id, vt nec etiã detur reſtitutio in integrum, nu. 46.
Declaratur id nõ procedere vbi notorium eſt, non extare alia bona mobilia, nu. 47.

48 Notorium quid ſit, quotuplex, & unde dicatur.

49 Iudex curare habet, ut uẽdatur res minus damnoſa pupillo.

50 Iudex curare habet, vt minor poſſeſſio, vel minus vtilis alienetur.

51 Iudex animaduertere debet, an magis expediat pupillo prædia pignorare, vel vendere.

52 Iudex obſeruare debet, ne plus accipiatur ſub obligatiõe pdiorũ, quã qđ opus ſit ad ſoluendũ æs alienũ.

53 Filiofam. permiſſum eſt ſtudiorum cauſa, ſumere mutuum, uſque ad probabilem modum, et non ultra.

54 Duo diuerſa circa idẽ vbi cõcurrũt illa ſpecies pualet, quæ potẽtior ẽ.

55 Prætor curare debet, vt pecunia accepta creditoribus ſoluatur.

56 Tutoris, uel Curatoris auctoritas, neceſſaria in alienat. rei Minoris.

57 Tutores vel Curatores qui nõ ſunt, ſed pro tutore, vel curatore negotia gerunt, non poſſunt res pupillorũ, uel adoleſcẽtiũ diſtrahere.

58 Amici, ſeu conſanguinei debent interuenire in alienatione quam facit Minor. Ampliatur.
Contrariũ tenet auctor & circa dictũ principale, et circa ãpliationẽ.

59 Amicorũ, ſeu conſangui. præſentia operatur, vt præſumatur decretũ cũ cauſa cognitione interpoſitũ.
Item facit ceſſare præſumptionem metus, vel fraudis.

60 Decretum neceſſarium in alienatione rerum Minoris.

61 Decretum quomodo, & quo tempore ſit interponendum.

62 Iudicis ſubſcriptio in decreto requiritur. Contrariũ ſeruatur de conſuetudine.

63 Decretum cum interponitur debet Iudex ſedere.

64 Subhaſtatio neceſſaria ĩ alienatione rerum Minoris. Limitatur quatuor modis. 66.

65 Subhaſtationis forma.

66 Subhaſtatio de Conſue. nõ reqritur.

68 Opiniones cum ſunt inter DD. ea præualet, pro qua eſt conſuetudo, licet ſit contra communem.

69 Iudex qui interponere debeat Decr. an ille cui minor rõne originis ſubſit, an ille ĩ cuius territorio ſunt ſituatæ res. Quatuor referũtur opi.
Declaratur communis opinio duobus modis, nu. 71. & 72.

Noua

Noua circa hoc autoris diſtinctio. nu.70.

73 Epiſcopo mortuo, quãuis epiſcopalis iuriſdictio tranſeat in Capitulum, non tamen tranſit Decreti interpoſitio.

74 Decretum à quo Iudice, ſeu Officiali interponendum ſit.

75 Decretum interponi debet à Iudice qui habeat cognitionem meri, vel mixti Imperij.

76 Iudex Laicus an poſsit decretũ interponere inter Laicũ & Clericũ.

77 Iudex decreti interpoſitionem delegare nequit.

Ampliatur quadrupliciter, ſub nume. 78. vſq. ad nu. 81.

Limitatur vt procedat de Iure Ciuili, ſecus de Iure Canonico, n. 82.

78 Subſtitutus qui dimittitur ab eo qui ſe abſentat, vel qui ponitur loco mortui, habet iuriſdictionem ordinariam, non delegatam.

80 Tutor petere non poteſt per procuratorem, quod iuſtificetur cauſa alienationis, & decretum interponatur.

81 Auditor Gubernatoris non poteſt decretum interponere.

83 Ius Canonicum, vel Ciuile, an, & quando ſeruandum ſit.

84 Decretum an die feriata interponi poſsit, Communis, & verior opinio quod non poſsit. Declaratur communis opinio tripliciter, nu. 86. 87. & 88.

Noua circa id auctoris animaduerſio, nu. 85.

88 Principis præſentia ſuplet defectũ decreti.

89 Decretum alternatiuè interpoſitũ validum fore.

Contrarium firmat autor, nu 91.

90 Factum tenet, licet iniuſtũ, & fieri minimè debeat.

91 Intellectus l. Si pupillorum. §. ſi prætor. ff de rebus eorum.

92 Venditione conceſſa quod eſt maius, non cenſetur permiſſa obligatio, quod eſt minus, niſi expreſsè dicatur.

93 Decretum eſt ſtricti iuris, nec extenditur ad ſimilia, vel maiora.

94 Licentia conceſſa de concedendo in emphitheoſim abſque alia ſolemnitate, non poterit talis res in feudum dari.

95 Feudum hábens, ſi a Rege obtineat, ut alienare poſsit, ipſe uerò vendat, adiecto pacto Pignoris donec ſoluatur pretium, venditio valet, non autem obligatio.

96 Decreti interpoſitio ſub conditione, an valeat. Diſtinguatur tandem. nu 97.

98 Iudex debet declarare cauſam, cur minor alienet, nec ſufficit ab eo licentiam habere, niſi cauſa declaretur.

99 Iudex an debeat aliquid recipere pro decreti interpoſitione.

Communis opinio quod poſsit.

Quæ tamẽ duobus modis limitatur.

100 Notarij pratica in interpoſitione decreti.

Notarius debet oẽs ſolẽnitates quæ in decreto interuenerunt, una ſcriptura ſeparata cõprẽdere. n. 100

Et

Et ſi Notarius in inſtrumento ſcribat appoſitam fuiſſe decretũ cum debita cauſa cognitione, ei nõ creditur, niſi de ſollemnitatibus ſcriptura ſeparata appareat. n. 101.

Immo nec etiam Iudici creditur.

102 *Aſſertioni eius qui non poteſt actũ libere facere, non ſtatur.*

103 *Solemnitates quibus partes renuntiare nequeunt, non probantur per ſimplicẽ aſſertionem notarij, vel iudicis.*

104 *Tractatus, ſeu ſeparata ſcriptura, de ſolẽnitatibus in contractib. Mino. de cõſuetudine nõ ſeruatur.*

105 *Notarius an debeat decretũ apponere, ſeu ſcribere in principio inſtrumenti, an verò in fine.*

106 *Notarius quomodo debeat Contractum alienationis rerum Minoris extendere.*

107 *Notarij propter confecta inſtrumẽta rerũ Minoris ſine decreto alienari prohibitarum, puniendi ſunt.*

SAPIENTIS Iudicis eſt, (vt inquit Cicero) meminiſſe ſe hominem; cogitare tantùm à Populo Romano ſibi eſſe permiſſum quantùm commiſſum, & creditum ſit, & non ſolum poteſtatem datam, verum etiam fidem habitam eſſe meminiſſe: quod Ethnici dictum ſi Chriſtianorum Iudicum mentibus eſſet infixum, non ita de facili (vt quotidie fit) Minorum, ſimiliumuè perſonarum bona diſsiparentur. Qua de re cum inter omnes conſtet fragile eſſe, & infirmum huiuſmodi Aetatum conſilium, multis captiotibus ſuppoſitum, multorum inſidiis expoſitum auxilium eis S. conſ. Clementianum, (quod quandoq. vocatur Oratio) vt reſpondidit Vlpian. in l. 1. ff. de rebus eorum, & reſcripſit Imperator Gordianus in l. Orationis. C. de Curat. Fur. pollicitum eſt, & aduerſus captiones epitulationẽ. S. conſ. edicit.

PRAETEREA, PATRES CONSCRIPTI, INTERDICAM TVTORIBVS ET CVRATORIBVS, NE PRAEDIA RVSTICA, VEL SVBVRBANA DISTRAHANT; NISI VT ID FIERET PARENTES TESTAMENTO, VEL CODICILLIS CAVERINT.

Optimis igitur, ac diligens prout q-libet debet eſſe iudex, pro claro, atq. comperto habere debet eſſe, in iure noſtro regulã triſtiſsimam, & ab om-
* nibus paſsim * communiterq. recep-
1 tam. † Non licere Minori, ſeu eius Tutori, vel Curatori immobilia, & ea quæ ſeruando ſeruari poſſunt abſque Iudicis decreto diſtrahere, vt per prædictum S. conſ. reſcriptum fuit in d. l. 1. l. Magis puto. §. Nó paſsim, & tot. tit. ff. de rebus eorum. l. Prædia & toto tit. C. de Præd. & aliis rebus Minorũ ſine decr. non alien. l. vlt. C. ſi mai. fact. alienat. ſine decr. fact. rat. hab. l. Lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. l. 2. C. de curat. Fur. l. Suggerente. C. de offic. eius qui vic. alter. obt. l. 2. ff. de offi. eius. l. 1. §. 1. ff. de tut. & rat. diſtrahen. l. Titia. ff. de iure dotium.

Azzo. in ſua ſumma C. de Præd. minorum. Accurſ. in l. 2. C. de fideiuſſ. Minorum. in l. 1. C. ſi aduerſ. vſucap. in l. 3. C. quibus non obic. lõgi temp. præſcript. et in l. De ætate. ff. de Minorib.

Iacob. de Aren. in l. pro emptore. §. & à pupillo n. 1. ff. pro empt. Bart. in l. Nul-

in l. Nulli. n. 7. ff quod cuiuſq. vniuerſit. nomine in l. poteſt. in princ. ff. de Auctorit. tut. in l. curatorē habens C. de in integr. reſtitut. minorum, & in l. 2. nu. 1. C. de Præd. Decur. lib. 10. Bart. Bald. Caſtr. Salicet. & alii in l. 1. C. ſi aduerſ. dot. DD. l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. in l. Magis puto. & toto tit. ff. de rebus eorum. in l. 1. & toto pariter tit. C. de Præd. minorum. Alberic. in Rub. ff de rebus eorum (vbi quodam eleganti Epilogo omnia quæ in toto illo titulo diſpoſita ſunt, in vnum congeſsit.) Bald. in l. Nulla. in fine C. de iure dot. Salicet. in l 1. nu. 4 C ſi adu. uendit. pignorum in l. 2. C. de fideiuſſ. Minorum. in l. ult. nume. 3. verſ. Oppono quod etiam. C. in quibus. cauſ. reſtit. in integr. non eſt neceſſ. in l. 1. nu. 3. cum ſe. C. ſi aduerſ. vſucap. et in l. curatorem habēs. C. de in integr. reſtitut. minorū. Bart. Socin. Iaſ. Dec. & Io. Mar. Rim. in l. mādata. ff. de Offic. eius. vbi latiſſ. pertractant, Iaſ. in l. Singularia. n. 19. ff. Si cert. pet. in l. Præſes. in princ. C. de trāſact. in l. Qui Romę. §. cohęredes. n. 19. ff. de verb. obligat. & in Auth. Sacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendit. circa princ. Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. effectu 8. iuramenti nu. 130. ff. de iureiur. Bald. Nouell. in repetit. l. 1. nu. 369. & 371. ff. Solut. matr. Ferdinand. Loaz. in repetit. l. filiusfamilias. §. Diui. nu. 16. ff. de leg. primo Plot in repetit. l. Si quando. n. 198. verſ. ſcias ergo. C. vnde ui. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. de rebus minorū ſine decr. non alien. cap. 6, in princ. vbi format Regulam cū infinitis exceptionibus, & Replicationibus; Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. Cardin. Alban. in ſubtiliſsimis pariterq. copioſiſsimis Lucubrationibus ī Bart. ad l. Magis puto. §. ſi pupillus. in lect. Nicol. de Neap. ff. de rebus eorum. Io. de Plat. in §. Nunc admonēdi. verſ. ſed res immobiles. Inſt. quibus alien. licet vel non, & ibi Aretin. nu. 4. (vbi 12. copulatiuè requiri in alienatione rerum Minorum aſſerit quæ ſi non adfuerint alien. erit ipſo iure nulla.) Sebaſtian. Monticul. Inſt. de rebus corporalib. & incorp. in princ. nu 113 140. & 141. Din. in c. non eſt obligatorium, circa medium de reg. iur. in 6. Innocent. in c. dudum. n. 2. de rebus eccl. non alien. firmiſsimamq. hanc iuris regulam amplexi ſunt conſulendo, Bart. conſ. 70. incip. Reuerendiſſ. Dñe. circa princ. & conſ. 162. incip. in quæſtione prædicta per totum lib. primo Bald. cōſ. 108. vol. 1. & cōſ. 258. nu. primo vol. 5. Stephan. Bertrand. conſ. 22. n. 2. vol. 2. & conſ. 40. in princ. nō puto. vol. 3. Ancaran. cōſ. 338. n. 2. Viſa copia. Cuman. cōſ. 109. col. 2. Caſtr. conſ. 106. Incipiendo à ſecundo, & conſ. 161. n. 2. vol. 2. Alex. conſ. 117. Viſo proceſſu. in princ. lib. 5, Io. de Imol. conſ. 98. in quæſtione quæ vertitur. & conſ. 99. vbi pleniſſ. de hac materia; Bartolom. Socin. cōſ. 130. Viſa facti contingentia. vol. primo quod eſt repetitū in ſecundo vol. conſ. 235. idemq. voluit conſ. 139. in princ. Præſentis conſultationis. vol. 2. Iaſ. conſ. 40. col. 2. & conſ. 48. in caſu conſultationis. vol. primo Dec. conſ. 39. Iuridicam eſſe. & 556. Viſo conſilio, Corn. conſ. 36. ſub. nu. 5. videtur prima facie. vol. primo cōſ. 36. in princ. in hac conſultatione cōſ. 69. n. 35. conſ. 186. nu. 17. vol. 2. conſ. 11. in præſenti conſ. 71. nu. 9. Quod non valeat alienatio. cōſ. 108. circa princ. in præſenti cōſultatione. & conſ. 109. circa principium, videtur prima facie. conſ. 207. nu. 2. Videtur prima facie. vol. 3. Paris. conſ. 98. 99. & 100. vol. primo & conſ. 85. vol. 3. Hieronim.

Grat. Reſpon. 91. n. 62. lib. primo Goradin. conſ. 78 n. 11. Signoroll. de Homod. conſ. 214. n. 5. in quæſtione quæ vertitur. Rubeu. Alexandrin. cõſ. 138. Anton. de Prato veteri conſ. 70. num. 105. & 108. inter Conſ. Baptiſtæ Martianeſii. Gramatic. cõſ. 15. circa princ. & conſ. 28. nu. 13. Curt. iun. cõſ. 163. n. 20. & 22. Neuizan. conſ. 85. per totum vbi egregiè hanc materiam pertractat; Natta conſ. 162. per tot. libro primo vbi perpulchrè, & conſ. 631. lib. 3. Grauetta in reſpon. pro genero n. 198. & 421. Auguſt. Beroi. cõſ. 124. nu. 17. cum ſeq. conſ. 182. & ſequ. vol. primo Roderic. Suar. in ſuis Allegat. & conſ. allegat. 20. n. 7. Aemil. ferret. Reſponſ. 43. nu. 1. Roland. de Curt. conſ. 127. nu. 61 cum ſequ. ad cauſas vltim. volunt. Roland. à valle conſ. 33. & conſ. 99. latè perbellèque materiam hanc pertractans. libro primo. conſ. 54. n. 5. & 30. lib. 2. & conſ. 7. vbi latè lib. 3. Cephal. conſ. 207. n. 18. & ſeq. egregiè ac ſubtiliter id examinans. lib. 2.

Idq. variis in locis ſequuntur ſcribentes. Speculat. in tit. de Ceſſ. act. in princ. n. 19. verſ. Nam ceſsio. Rofred. in tract. de Libellis par 7. in Rub. de S. conſ. Clemẽtiano, Bertachin. in ſuo Repertorio in verbo Alienatio. verſ. 50. Marian. Socin. in tract. Oblationum Libello 9. in 5. quæſt. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 5. q. princip. in tit. de ſolemnitatibus in alien. Minorũ rebus. per tot. in 5. quęſt. princ. in fine, & in 4. quæſt. princip. verſ. Nono quæro. n. 19. Stephan. de Federic. in tract. de interpretat. iur. par. prima nu. 67 Pileus Gloſator antiquiſsimus in ſuis qu. q. 33. nu. 4. Cæſar Lambertin. in tract. de iure patron. 3. artic. 5. q. princ. 1. par. 1. libri Ioan. de Deo i libro qui vocatur Doctrina Aduocatorum Partium, & Aſſeſſorũ. lib. 4. cap. 7. nu. 9. Albert. Galeott. in ſua Margarita cap. 4. n. 5. Conſtantin. Harmenopulus in Promptuario Iuris Ciuilis lib. primo. tit. 12. verſ. Quoties, & lib. 5. tit. 11. de alienatione, in principio, praticus Papienſis in forma Libelli in act. reali, num. 7. in glo. Variis ac legitimis. Euerardus in loco à Pupillo ad Eccleſiam &c. nu. 3. in loco à Minoribus ad eccleſiam, vel piam cauſam. nu. 9. verſ. Duodecimo. Pratica artis Notariat. Petr. de Vnzola in Rub. ex tribus conſiſtunt Contractus per tot. Iodoc Damhouder. in Praxi rerum Ciuilium cap. 143. de decretis. n. 3. & in Pupillorum Patrocinio, tit. de Tutorũ & Curatorũ mun. c. 10. n. 24. ac etiam in ſubhaſtat. compend. exeg cap. 2. vbi latiſsimè, Ant. Gomez. de contractibus. c. 14. de Reſtitutione Minorum. nu. 13. Tiraqu. de Priuileg. piæ cauſę Priuileg. 100. & in tit. Res inter alias acta, mihi pag. 8. inſignis modernus Iacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. Cent. 2. Caſu 171. vbi latiſſ. per totum illum caſum, & in tract. de Remed. recup. poſſeſſ. Remed. 15. num. 104. cum ſequ. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit de Teſtament. pot. §. 10. nu. 72. lib. primo. latè hanc materiã pertractans; Thom. Ferrat. pleniſſ. Caut. vlt. Moderni Finizanenſ. in tract. de Tut. & Curat. nu. 122. cum pluribus ſequ. doctiſſ. Alphan. in ſuis Collectan. Collectan. 20. in princ. conſtitutiones Aegidianę lib. 5. capit. 25. afflitt. Deciſ. 229. & 249. fuit in Concilio. per tot. Franc. Mar. in Deciſ. Parlam. Delphinat. quæſt. 478. in princip. parte prima, & Benintend. in Deciſ. Bononiæ ſis Deciſ. ſecunda. per totam: qui omnes præcitati adfirmant, Minorẽ non poſſe ſine decreto alienare immobilia,

neque es quæ ſeruando ſeruari poſſunt, latiſsiméq.in genere de Materia præſentis huius noſtri tractatus pertractant.

2 Et licet alienabiles ſint cunctæ res communi iure, niſi ſpecialiter alienari prohibeantur, ſecundum Ign. in l. 3.verſ. Item ſine nu.12. C.de S.conſ. 3 Syllan.† cum prohibitio alienationis ſit exorbitans, & quaſi iniqua, cum rerum ſuarum liberam adminiſtrationem tollat l.Non vſque. ff. ſi à paren. quis fuer. manumiſſ. l. teſtamento cé turio.ff. de manumiſſ. teſtam. Imperatoriq.Conſtantino id viſum eſt, in l.in re mandata. C.mandati.Iaſ.in Rub.de leg.primo n.18. Socin.iun. & alii in l. filiusfamilias.§. Diui.ff. eod.idem Socin.in l. Gallus. §.Et quid ſi tantum.n. 47.ff.de lib.& poſthum. & conſ.112. nu. 21.vol.primo Bart.Socin.cõſ.227. vol.2.Dec.cõſ.377. nu.5. conſ. 513. n.6. & conſ.639. nu.8. Paris.conſ. 32. nu.16. & conſ. 95. n.x. vol. primo & Franc. Burſat. conſ.13. nu.2.libro primo vbi alios adducit.

4 Tamen in caſibus à iure, ſeu ſtatuto prohibitis, vt in caſu Minorum qui liberè diſtrahere prohibentur, non dicitur eſſe iniquitas, vt reſcripſerũt Cæſares in l.Dudum. in fine C.de cõtrah. empt. & vendit. quod Cęſarum reſcriptum ita intelligit, Accurſ. in d. l. Non vſque in verbo (Alienationẽ) qui vult iniquum eſſe non habere liberam ſuarum rerum alienationem, in caſibus, & modis ſolitis, vt in fundo dotali, & ſimilibus, quam declarationẽ ſequitur Auguſtin. Beroi. cõſ. 173. n.15.vol.3. & Hieronim.Alban. ad præſens inter purpuratos fulgentiſsimum ſydus de Immunit. Eccl.nu. 56.verſ. Reſpondeo. cuius exceptionis ratio fundatur ſuper facilitate ætatis Minorum, quemadmodum prohibitio fundi Dotalis, ne alienetur, fundatur ſuper fragilitate ſexus muliebris, ut ſenſit Port. in. §. Nunc admonendi.ſub n.6. inſt. Quibus alien. licet vel non idque eò maximè in Minore locum habere debet, cum non ſolum d. prohibitio ſit in Minorum fauerem inducta, ſed cõcurrat & aliud, quod non eſt perpetua, ſed temporalis prohibitio, meritò odioſa nuncupari nequit.

Sed quoniam multis in caſibus conceſſa eſt minoribus alienat.præſertim cum ex neceſſaria alienatur cauſa; 5 † quævis etenim diſpoſitio de alienatione loquens, non intelligitur de neceſſaria l.1. C. de Præd.Minor. ſecundum communem intellectum DD. in l.filiusfamilias. §.diui.ff.de leg.primo Socin.ſen.conſ. 90. lib. 4. Pariſ.conſ. 98.n.79. lib.primo. illuſtris pręceptor meus Thob.Nonius conſ. 28. n.9. Io annes Sichard. in Comentar. l.Hac edictali nu.9.C.de Secund.Nupt. Roland. à Valle conſ.21.nu. 16. lib. primo Tiraquell.de legibus Conub.glo. 8. n. 20. & in tract. Retrat. tit.primo §.1 glo.14. nu.2. Valentin. Forſter.in tractat. de ſucceſſ. ab inteſt. in tit. de vſufructu quem Parent. hab.in bonis liberorum præmortuorum lib.3.in declaratione tertiæ Concluſ. verſ. verum cõis, vbi in propriis noſtris terminis loquitur, ꝑut & Iacob. Menoch. de Arbitrar.Iudic.lib.2. Cent. 2. Caſu 171. nu. 72. & Roder. Suar. in l. 1. in tit. de las Azras ſub nu. 63. vbi inpropria noſtra materia loquitur adducẽs d.l.1.C.de Præd.Minorum; ideo indutum fuit decretum iudicis, ne ſub prętextu æris alieni, aut alterius caſus conceſsi fraudetur Minor, vt ſupra in Pręfat. n. 24. dictum ſatis fuit.

Ad cuius decreti interpoſitionem, Iudices non paſsim, et ex abrupto nõ

ſeruatis

ſeruatis ſeruandis accedant, ſed quibuſdam neceſſariis requiſitis interuenientibus, eorum auctoritatem, & de
6 cretum interponant. † licet etenim multa in Decreti interpoſitione arbitrio Prætoris tribuantur. l. Magis puto. §. Non paſsim. ff. de rebus eorum,
7 † tamen ſciendum eſt, iudici concedi tantum arbitrium, non autem liberum arbitrium d. l. Magis puto. §. ſi æs alienum, Aliudq. eſt concedi arbitrium, aliud liberum arbitrium, ut ſenſit Bart. d. §. Non paſsim. glo. in Clem. prima in verbo (Oneramus) de iure Patron. Geminian. in c. 2. §. vlt. de iuram. calumn. in cap. primo de Confeſſ. & in capit. primo de Sent. & re iud. in 6. Bald. conſ. 184. in princ. Ad intelligentiam lib. 2. Imol. conſ. 98. Roland. de Curt. conſ. 123. n. 60. Ad cauſ. vltim. volunt. Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. Cardin. Alban. in Lucubrationibus in Bart. ad d. l. Magis puto. §. Nõ paſsim.
8 Hinc poſtea videmus quod in his quæ ſimpliciter arbitrio iudicis committuntur appellari poteſt, ſi malè arbitratur, vt voluit Abb. in c. cum ſit romana. de appellat. quem ibidem ſequitur Dec. ſub. n. 17. ſecus verò eſſet ſi libero arbitrio, vel voluntati iudicis aliquid committatur quia tunc appellari non poteſt. Innocent. in c. vlt. de Feriis, Abb. in Clem. Sæpe in verſ. Valeat. de verb. ſignificat. Alex poſt alios quos congeſſit in l 1. col. pen. ff. de leg. 2. quæ omnia requiſita hinc recēſere neceſſarium fore duxi. ad hoc vt iudex ſecurè, ac ſine vllo conſcientiæ periculo, libentiq. animo ad huius decreti interpoſitionem accedere
9 valeat. † nec faciat prout hucuſque moderniores Iudices ſoliti ſunt, qui ſtatim, atq. minor, ſeu eius tutor, vel curator ad eos accedit ſimplici eorũ aſſertioni credunt, nec aliquid aliud aliter inquirere curant, dũmodò modicam illam pecuniarum quantitatem eis ex ſtatutis, ſeu conſuetudine debitam conſequantur, & rarò videbis Decreti interpoſitionem denegari metu amiſsionis emolumenti pro decreti conſtituti, & apud iudices pleroſq. inferiores ſolùm valent decreta eiuſmodi ad cõmodũ burſale, nouit Deus ſi præter vectigal hoc, aliud Iudices eiuſmodi quærunt, vt rectè animaduertit Aimo. Grauetta de Antiquit. temp. par. 2. in princ. nu. 18. & contra iuniores iudices exclamāt moderni Fiuizanenſ. in tract. de Tut. & Curat. ſub n. 128. dum inquiũt, quod iuniores Aſſeſſores malè ſolemnitates debitas obſeruant ob auaritiã, & auiditatem citò lucrandi premium, nam ſibi ipſis videntur mille anni quod lucrentur ſportulas decreti interpoſiti, & ideo ſtatim, & antequàm Notarius finiat rogitum inſtrumenti, reſpondent ita facere, & interponere decretum, prout poſitum fuit, abſq. etiam cognitione cauſæ; Vtinam id verum non eſſet; Nam non ita de facili deciperentur Minores vt quotidie fit. immo quod peius eſt, Sæpe iudices fraudis, ac deceptionis Minorum ſunt participes, & vt cum Minore contrahenti morem gerant, remq. gratam faciāt, interponunt decreta, quorum Animę impoſsibile eſt, quin à Diabolo quotidie vexentur, niſi imcomparabilis Redemptoris noſtri miſericordia, infinitam, ac inuiolabilem eius iuſtitiam ſuperet, quibus cõmodè adaptari poteſt id quod ad noſtram memoriã ſcriptum reliquit, Innocent. de Miſeria Hominis inquiens.

IVDICES mali non attendunt merita cauſarũ, ſed pecuniarum merita, non iura ſed munera, non iuſtitiam, ſed pecuniam, non quod ratio dictat,

ſed quod voluntas effectat, nõ quod lex ſentit, ſed quod mens cupit; Nõ inclinant ad iuſtitiam animum, ſed iuſtitiam declinant ab animo, non ut quod licet, hoc libeat, ſed vt liceat, quod libet; quod dictum Innocent. adeo verum exiſtit, vt audeam hoc
10 vnum firmare † nullum contractum, nullam venditionem, ſeu alienationem hodie fieri, quæ de iure valeat ſubſiſtere, & interponatur decretum à quouis ſatis perito, & in hac legali Philoſophia plurimum experimentato, non tamen (nec medioc i etiam ſtudio) efficere poterit, quin ego ꝓfitear me facilè poſſe quemcunq. Minorum contractum ſubuertere, non quod putẽ me alios doctrina ſeu experientia antecellere, (quia fateor me omnium minimum, ac inexpertẽ) ſed quia non poteſt id aſſequi vnius, duorum triumuè dierum, nec etiam
11 vnius menſis ſpatio, prout † ego profiteor longo vigintiquinque ferè Mẽſium ſtudio, continuiſque vigiliis, ac laboribus aſſecutum fuiſſe, ita ut admirari prorſus deſiſtam. ſi Plot. in repetit. l. Si quando. nu. 197. verſ. Dicam, aſſerat ſe maiorem bonorũ ſuorum partem in minori ætate diſtractã recuperaſſe, cum non fuerint omnes iuris debitæ ſolemnitates obſeruatæ. Id namq. facilè euenit, non ſolum ex Iudicum malitia, lucriq auiditate, ſed etiam ex ignorantia, cum impoſsibile ferè ſit in tam breui temporis ſpatio poſſe in Minorum alienatione omnia iuris ſolemnia obſeruari, attende igitur hæc à nobis ſummis vigiliis, ſummoq. labore in vnum congeſta, & facilimè in tam breui temporis interuallo poteris ea omnia aſſequi, q̃ de iure in huiuſmodi alienatione neceſſaria ſunt, ex quibus ſatis Minorũ facilitati conſultum erit, dũmodo Iudices non ſint tales, quales ſupra à nobis ex Innocent. deſcripti fuere, ſed ſequantur Iudicem ab Ambroſio deſcriptum. 3. q. 7. iudices, (in hunc modum inquiens.) BONVS Iudex nihil ex arbitrio ſuo facit, et propoſito domeſticæ voluntatis, ſed iuxta leges & iura pronuntiat, ſtatutis iuris obtemperat, & æquitatis, Non indulget propriæ voluntati, nihil præparatum, & meditatum de Domo defert, ſed ſicut audit, ita iudicat, & ſicut ſe natura habet decernit, obſequitur. legibus non aduerſatur, examinat, cauſæ merita non mutat; Diſcite Iudices ſeculi quem in iudicando tenere debeatis affectum, quam ſocietatem, quam ſobrietatem, quam ſinceritatem, quod ſi obſeruaueritis ò Iudices, non ſolum animam ab eterna damnatione erripietis (quod ſuper omnia curandum eſt;) (Si namque pro huius ſeculi cauſis ſumus ſoliciti, quanto æquius pro animarum ſalute ſummopere proſpiciendum, et non vulgari ſtudio eſt elaborãdum?) Sed etiam bonorum amiſsionem effugietis, quorum Bonorum cauſa tantopere laboratis, ſæpiſsimeque animã ipſam ĩ maximo ponitis periculo.
12 Iudex enim indebitè decretum interponens punitur ſecundum Barg. in Tract. de contractibus uetit. in 13. Cõbinat. verſ. Plus dico. vbi in fine col. 4. refert Salicet. in l. Iubemus. §. His quoq. in princ. C. de Sacr. ſanct. Eccl. qui inuehit contra iudices interponẽtes decretum indebitè ſuper Contractibus. quod puniantur in publicatione bonorum, & dignitatis amiſsione, quos refert, et ſequitur Neuizan. cõſ. 21. n. x. eoſq. teneri ad reſtitutionem damnorum, & expenſarum parti aduerſæ firmarunt Fiuizanenſ. in tract. de tut. & curat. ſub n. 128. & eſt optimus

mus verborum context. in d. l. Iubemus. § His quoq. (qui licet loquatur in Eccleſia idem tamen dicendum eſt in Minore, cum ipſa Minori æquiparetur, vt ſupra in Præfat. n. 59.) quod iuſtiſsimum æquitatiq. congruum plurimum eſſe arbitror; Diligenter igitur iudices animaduertant (vt & temporalem, & æternam (quod magis intereſt) euitent pœnam.) quo nam pacto, & quibus ſolemnitatibus rerum Minorum alienationem celebrare debeant: Et dum dicitur Minori alienationem abſque decreto prohibitam eſſe, intelligitur de alienatione tamquā de voce generaliſſ.

13 † Nam ſiue ſit alienatio propriiſsima, vt in venditione, Donatione; & ſimilibus; ſiue ſit alienatio propria, vt quando vtile dominium transfertur, vt in feudo & Emphiteoſi perpetua, ſiue ſit alienatio impropria, ut quando non aliquod Dominium, ſed ſolum vſusfructus transfertur, ſiue tandem ſit alienatio impropriiſsima, vt quando ſolum ius Pignoris transfertur, taliter tamen vt non ſit veriſimile Dominum luiturum, quas alienationis ſignificationes tradit Bald. in Auth. hoc ius porrectum. C. de Sacr. ſanct. Eccl. & c. 1. §. Aut ſi liberatio. Quib. mod. feud. amittanẽ, Socin. iun. in l. Cum filiofamiliàs. §. Diui. in prin. ff. de Legat. primo Aug. Beroi. in c. 1. n. 61. de in integr. reſtitut. Bertachin. in ſuo Repertorio in verſ. alienatio. ſub nu. 40. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. in vlt. quæſt. 4. quæſt. principalis, nu. 5. vbi latiſſ. de omnibus ſignificationibus verbi (Alienatio.) & notiſſ. Guglielm. Redoan. in tract. de alienat. rerum Eccleſiaſticarum. fol. 3. nu. 2. in Rub. de ſignificatione verbi (Alienatio) vbi infinitas propemodū huius verbi ſignificationes recenſet. Ad quamcunq. igitur alienationis ſpeciem, Minorum Tutores, & Curatores accedant, debet decretum Iudicis cum oĩbus Solemnitatibus mox infra recitandis adeſſe;

14 † Cum non ſolum in materia fauorabili, vt eſt præſens hæc noſtra; ſed etiam in odioſa fiat extenſio, quando agitur ut obuiam eatur fraudibus. c. ſi ciuitas. de ſen ten. excommunicat. lib. 6. glo. vlt. in c. Quamquam. de vſur. lib. 6. Dec. conſ. 398. in fine, refert & ſequitur Aimo Grauetta in quæſt. de Indẽnitate Mulierum. nu 9. quam ponit poſt Tract. de Antiquitat. temp.

Cum ſimus igitur in materia fauorabili vt notiſſ. eſt debet S. cõſ. ſiue Oratio ad quamcunq. alienationis ſpeciẽ extẽdi. cum Decreti ſolemnitas ſit ſolū inducta ad obuiandū fraudibus. iuxta ea q̃ latiſſ. tradidimus ſupra in Præfat. in cauſa finali ipſius decreti n. 24.

15 In omni inquiſitione iudicis quatuor ſunt conſideranda circa alienationem rei Minoris, nempè Quid, Quãdo, Qualiter, & Quomodo, vt docet nos Bald. in d. l. Magis puto. §. In primis. ſub quibus comprenditur exactiſsima diligentia qua iudices in hac Minorum alienatione vti debent, quæ poſſunt rectè colligi ex d. l. Magis puto. §. Non paſsim, cum ſeq. Omnia igitur quæ iudex obſeruare habet in Decreti appoſitione hic particulariter ad ipſorum Iudicum cõmoditatẽ, ac Minorum vtilitatem, recenſere, valde neceſſarium fore ſum arbitratus.

16 Tria requiri in alienatione Prædij Minoris, de forma contractus cenſuit Gramatic. conſ. 137. n. 14. ſcilicet tutorū auctoritas, cauſę examinatio, & decretū Iudicis, & quartū poſtea req. ſitū addit, nẽpè Subhaſtationẽ, q̃ tria neceſſariò requiri voluit etiã Sebaſt. Monticul. inſt. de reb. corporalib. &

incor-

incorporalibus in princ. nu. 113.

Octo requiſita ad hoc ut S. conſ. Clementiano ſatisfiat, ponit Rofred. in Tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clementiano nu. 1. cum ſequen.

Nouem requiſita recenſet Matth. de Afflict. in Conſtitut. Siciliæ de Reſtit. Minorum num. 24. & Deciſ. 249. fuit in conſilio.

Decem concurrere debere in alienatione rei Minoris referũt addition. ad Bertachin. in verſ. Alienatio bonorum par. prima, & Decem ferè qualitates concurrere oportere dicit Iacob. Philipp. Port. conſ. 19. nu. 80. lib. 1. quæ tamen ſint non recenſet.

Duodecim, vel plura copulatiuè requiri, quæ ſi obſeruata non fuerint alienationem non valere cenſuit Aretin. in §. Nunc admonendi nu. 4. inſtit. quibus alien. licet vel non. Quamplura requiſita poſuit Bald. in quodam cõſilio quod impreſſum non habemus, tranſplantatum tamen eſt de verbo ad verbum in Sũma Tancredi in fine, impreſſa in Ciuitate Vrbani, refert etiã Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. v. quæſt. princ. vbi ipſe quatuor alia addit requiſita, refert Bertachin. in verbo venditio qualiter n. 21. & nouiſſ. multas ſolemnitates enumerat Neuizan. conſ. 85. per tot. ac etiã Rub. Alexandr. conſ. 138. circa princ. Multaq. requiſita recenſet Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. Magis puto. §. ſi pupillus. in lect. Nicol. de Neap. ff. de rebus eorum. Plura, ac varia in decreto requiſita adfert Iodoc. Damhouder. in ſubhaſtat. compend. exeg. cap. 2. n. 10. Quamplura tandem recenſet Iacob. Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. lib. 2. Caſu 171. per tot. & in tract. de Remed. recup. poſſeſſ. Rem. xv. nu. 106. cum ſeqq.

17 Et inter principales qualitates ac ſolemnitates in decreto requiſitas legitima, & neceſſaria cauſa connumeratur. Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. effectu 8. Iuramenti nu. 130 ff. de Iureiur. Neuizan. conſ. 85. ſub nu. 1. Roland. à valle conſ. 7. nu. 20. vol. 3. Cephal. conſ. 207. nu. 28. in fine lib. 2. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. in tit. de ſolemnitat. in alien. Minorum rebus 5. quæſt. princ. ſub. n. 95. Pratica artis Notariat. Petr. de Vnzola in rub. ex tribus conſiſtunt contractus n. 2. Conſtantin. Harmenopul. in Prõptuario Iuris Ciuilis libro 5. tit. 11. de Alienatione. verſ. iubet conſtitutio, Afflict. in Conſtitut. Siciliæ de reſtitut. Minorum nu. 24. & Deciſ. 249. & Senat. Pedemont. Deciſ. 167. Requiritur igitur in decreto neceſſaria cauſa ſecundum Dec. conſ. 556. Viſo con-

18 ſilio nu. 3. † quam cauſam non ſufficit per Libellum allegari, ſed perfectè coram iudice probari debet. l. Minorum C. de Præd. Minorum. vbi Alberic. qui dicit id hodie parum ſeruari, cum interponatur decretũ nulla probata cauſa, quod ipſe valere non putat. Io. de Plat. in l. 1. C. de Præd. Curial. lib. x. Ipſeq; crederem omnino quod poſſet reſcindi contractus, ſi non fuerit expreſsè probata cauſa, licet decretum, & aliæ ſolemnitates interuenerint Roman. in Sing. in verſ. Alienatio. & verſ. Prohibitus. Bertachin. in Repertorio in verſ. Alienatio, & cauſam debere probari voluit Iaſ. in l. Nec quicquam. §. vbi decretum. n.

19 80. ff. de offic. proconſ. & leg. † Quæ iuſtæ, & neceſſariæ cauſæ, probationes ſunt recipiendę ante decreti interpoſitionem. ſecundum Afflict. Deciſ. 249. Paris. conſ. 85. nu. 27. libro 3. Iacob. Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. lib. 2. Caſu 171. ſub nume. 23. inquiens

inquiens contra hoc ſenſiſſe Roland. à valle conſ. 33. n. x. lib. primo. verum Roland. non modo id nunquam dixit, ſed nec cogitauit quidem, immo contrarium expreſsè ibi firmat, prout etiam facit conſ. 99. nu. 22. lib. primo.

20 Ideo eſt, quod ſi iudex interponat decretum non præcedentibus probationibus, & examinationibus cauſæ, pro tali decreto præſumendum non eſt, Paris. d. conſ. 85. nu. 28.

21 Et ſi ex falſa cauſa interponatur decretum, erit ipſo iure nullum. l. Magis puto. §. Si æs alienum. ff. de rebus eorum l. Seie. ff. de Tut. & Curatoribus dat. ab his l. Cum verò. §. Subuentũ. ff. de fideicomiſſ. libert. & reſcripſerunt Cæſares in l. Et ſi præſes. vbi glo. Bart. Bald. Sal. & alij C. de Præd. minorũ Bart. in l. Iuſtè poſsidet. ff. de Aquir. poſſeſſ. & in l. ſi is ad quem. ff. de Aquir. hæredit. Caſtr. in l. cum hi. §. Si prætor. ff. de tranſact. Franc. Aretin. in l. Certi conditio n. 2. ff. ſi cert. pet. Iacob. de S. Geor. in l. Hoc edicto. in 1. lect. nu. x. ff. Quod quiſq. iur. Alex. in l. Qui Romæ. §. Duo fratres. ff. de verb. obligat. Iaſ. d. l. ſi is ad quem n. 15. Matthеſil. in l. 2. n. 6. C. ſi ex falſo inſtrum. Mainer. in l. Non eſt nouum. §. Quoties. ff. de regul. iur. Dec. in c. Licet cauſam nu. 166. de Probat. Aldobrandin. in §. ſi quis autem. nu. 9. inſt. de excuſat. tut. vbi dicit hanc eſſe * * communẽ opinionem, Alex. conſ. 39. nu. 9. vol. 6. conſ. 147. nu. 1. & cõſ. 207. nu. 7. vol. 7. Cuman. conſ. 115. n. 6. Corn. conſ. 132. nu. 12. vol. 2. Dec. conſ. 351. nu. 6. Guido Pap. conſ. 61. nu. 1. Paris. conſ. 12. nu. 63. & conſ. 89. nu. 59. vol. primo Ruin. conſ. 160. nu. 27. vol. 2. & conſ. 46. n. 3. vol. 5. Natta conſ. 631. n. 31. lib. 3. Roland. à valle conſ. 7. nu. 85. vol. 3. vbi hanc con- * cluſionem * indubitatam, & communem appellat; Cephal. conſ. 272. nu. 82. lib. 2. Hippolit. Riminald. cõſ. 5. nu. 209. & nu. 214. lib. primo. Anton. Nicell. de Concord. gloſ. Concord. 71. n. 395. Petr. Duen. Reg. 185. in princ. Guglielm. Pap. Sing. 792 Benintend. Deciſ. 2. nu. 2. & Boer. Deciſ. 141. circa finem.

22 Ampliatur præd. Concl. etiam ſi ſubeſſet vera cauſa, ex qua decretum interponi potuiſſet, & valuiſſet, quæ tamen non fuerit allegata, ſed falſa, ſuper qua ſit fundatum decretum; Nam adhuc non valebit. l. Tutor ſi petitus. & l. Seię egreſſę. ff. de tut. & curat. dat. ab his. Petr. Duen. d. reg. 185. n. 2.

23 † Hinc eſt, quod licet habenti tutorem tutor dari non poſsit l. cum iure. C. qui pet. tut. poſſ. &. §. interdum Inſt. de Curat. ſi ſit aliquis ſpecialis caſus, in quo poſsit dari, tamen ſi exprimitur alia cauſa propter quam detur, q̃ de iure non deberet admitti, talis datio eſt nulla, & inualida, etiam ſi interuenerit iudicis Decretum d. l. Tutor ſi petitus, & ibi Bart. Paris. conſ. 85. in princ. vol. 3. & conſ. 68. vol. 4. Nicol. Morõ. de Treg. & Pace quæſt. 72. par. 1.

24 Ampliatur 2. ſiue cauſa ſit expreſſa in decreto, ſiue non, dummodo ex actis conſtet, vt ſenſit Accurſ. in l. 2. in verbo Palàm. in fine. ff. Quando prouoc. non eſt neceſſe Bart d. l. Seię. Cuman. conſ. 115. nu. 6. & Alex. conſ. 207. nu. 7. vol. 7. vbi dicit hanc eſſe * * communem opinionem, & Petr. Duen. d. reg. 185. nu. 3.

25 Tertio ampliatur ſiue cauſa eſſet falſa ipſo iure, ſiue per exceptionẽ. Ideo decretum interpoſitum propter debitum quod poteſt excludi per exceptionem non valet. ſecundum Innocent. in c. Præterea n. 4. de Citationibus Roman. conſ. 454. n. 9. & Petr.

Duen.

Duen.d.Reg. 185. nu.1.

26 Declaratur pręd.Concl.vt non pcedat quando de illa cauſa eſſet plenè cognitum, & de veritate cauſæ diſputatum. Angel.in l. vlt. ff. de Iureiur. & in l. ius pluribus. ff. de iuſt. & iure. Alex.in l.is cui nu.15. & ibi Addit. ad eum. ff. de verborum obligat. Franc.Aretin. in l. ſi putas.ff.de petit. hęredit. & in l.Certi conditio.§.quoniam. ff. ſi cert. pet. Felin. in c. licet. col.2. verſ. fallit. 2. de probat. Cæſar Donus conſ. 85. n.54. inter conſ.Baptiſtæ Martianeſij lib. primo, & Petr. Duen.d.reg.185.in ſecunda limit. vbi & alias declarationes refert,quas poteris per te ipſum videre.

27 Si autem fuiſſet allegata inſta cauſa,quæ tamen vera, & iuſta minime eſſet, & ſic quando eſſet Pretori obreptum remanet actio Pupillo.l. 1. & l.Magis puto.§.Manet. ff.de rebus eorum, quod non diſplicuit Cæſaribus in l. Et ſi pręſes. C.de Præd.minorum vbi DD.id adnotant. Azzo in Sum.C. de Præd. minorum nu. 7.Angel. Aretin. in. §.Semel.n.2.inſt. quibus alien. licet vel non, vbi latè. Nicol. Vigel. ff.lib.18.par.2. cap.6. reg.1.except.3. verſ. Secunda. Rofred. in tract.de Libellis par.7.in rub.de S. conſ.Clemen tiano ſub nu.4.verſ. & eſt hoc,inquiens, quod ſi obreptum ſit Pretori, ꝙ ſubeſſet æs alienum, & non ſubeſſet, venditio eſſet ipſo iure nulla, adeo ꝙ poſſet Minor rem illam directa actione vendicare,& habere actionē perſonalem tutelæ contra tutorem; & rurſus ſub n. 5. verſ. ſeptimum, & in Rub.Conſtitutio Federici Imperat.in fine, Corn. conſ. 207. nu. 2. & 3. videtur prima facie. vol. 3. Natt. conſ. 162. nu. 2. lib. primo. & conſ. 631.n. 31. in fine lib. 3 Aemil. ferett. Reſp. 43.n.2. & pleniſſ. Neuizan.quem loco omnium allego conſ.85.n.8.

28 Offenſuſq. ex decreto obreptitio, ſemper poteſt contra illud venire, dato quod fuerit præſens & non appellauerit. Abb.in c. 2. col. 4. de reſtit. in integr.quem ſequitur Paris. conſ. 85. num.45. lib.3.

29 Taleq. decretum ita obreptitiè interpoſitum nunquam tranſit in rem iudicatam. Deciſ. Rot. in Antiq. 343. Nota quod licet. quam refert, & ſequitur Paris.d.conſ. 85. nu. 42. quod procedit etiam ſi eſſet decretum Papę. Innocent. in c. cum ex literis, & ibi Abb.ſuper glo.2.de Reſtitut.in integr.Paris.d.conſ.85. nu. 44.Nec mirum in propoſita materia, decretum namque interpoſitum ad ſolemnizandum actum, nunquam tranſit in rem iudicatam, etiam quod ab eo non appelletur.Plot.in repet.l. ſi quando nu. 524. verſ. Diuiſio. C. vnde ui.

Et generaliter in quacunque materia decretum obreptitiè īterpoſitum, eſt ipſo iure nullum.l.cū verò.§. ſubuentum. ff. de fideicom. libert. l. 1. §. Hæc uerba. ff. Ne vis fiat ei,cum aliis adductis per Natt. d. conſ.162.nu.2.

30 Quid autem ſi ex neceſſaria, & iuſta cauſa petatur interpoſitio decreti, iudex verò eam deneget, an tunc valeat alien.abſq decreto? putarem vtiq. quod ſic. ex his q̄ not. per Bart. quem * omnes ibi ſequuntur in l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore.ff. Soluto matrim. cum multis concordātibus ibi traditis per Alex.Quod ſi ſtatuto caueatur Mulierem non poſſe ſine conſenſu duorum Conſanguineorum contrahere, ſi mulier eos requirat,conſanguinei verò abſq. iuſta cauſa recuſent cōſentire poterit tunc Mulier abſq. prædictorum cōiunctorum conſenſu contrahere, Salicet.in l.Dudum. C. de contrah. empt. Iaſ. in l. 1. nu.20.

nu. 20. C. qui admitti Abb. in c. Nul-
lus. de Præſumpt. faciunt not. per Io.
de Arno. Epitoma xxx. & in proprijs
terminis noſtris Illuſtriſſ. ac Reueren-
diſsimus Cardin. Albanus in Lucubra
tionibus in Bart. ad l. Magis puto. §.
ſi pupillus nu. 4. ff. de rebus eorum.
31 SECVNDO debet diligentiſſ.
cauſam cognoſcere, quę cauſæ cogni
tio ſi omittatur, vitiatur actus. d. l. Ma-
gis puto. §. Non paſsim. vbi Bart. l.
Minoris. ſecundum communem lectu
ram quam ſequuntur Bart. Bald. & Sa
licet. C. de Prædiis minorum, Bart. in
l. prolatam. C de ſent. & interlocut.
omnium Iudic. & in l. 1. C. de Præd.
Curial. lib. x. Iacob. de Aren. Bald. Sa-
licet. & alii in l. Actus. C. de Feriis,
Bald. in Margarita Innocent. in verbo
contractus. Iaſ. in l. Mandata. n. 3. ff. de
offic. eius, in l. Nec quicquam. §. Vbi
decretum. nu. 69. ff. de offic. Proconſ.
& legati, & in l. 2 n. 16. C. de Eden.
Mainer. in l. Non eſt nouum. §. Quo-
ties. ſub n. 7. ff. de reg. iur. Felin. in cap.
Eccleſia S. Mariæ. nu. 17. de conſtitut.
Feder. de Sen. conſ. 137. & ſeq. Caſtr.
conſ. 38. nu. 1. & 2. vol. 2. Alex. conſ.
116. viſis, & cōſideratis. ſub. n. 1. verſ.
Ergo cum ſtatutum lib. 1. Io. Imolen.
conſ. 98. & ſeq. Paris. conſ. 98. n. 6. lib.
1. & conſ. 85. num. 26. lib. 3. Dec. conſ.
556. nu 6. Io. Mar. Rimin. conſ. 8. n. 21.
lib. primo. Thom. Gramatic. conſ. 137.
num. 3. & 13. Iacobus Emilian. conſ.
133. num. 2. & 3. Auguſt. Beroi. conſ.
22. nume. 43. vol. 2. Roland. à valle
conſ. 33. nu. 10. vbi alios adducit, &
conſ. 99. lib. primo. & conſ. 7. nu. 65.
* & 60. vbi hanc ſententiam * commu-
nem dicit, lib. 3. Grauett. in Reſp. pro
Ge ero nu. 147. & Mantua conſ. 59.
num. 8. lib. 2. Io. de Portis conſ. 49. nu.
6. inter conſ. Baptiſtæ Martianeſii vol.
primo Hip. Riminald. conſ 5. nu. 213.
lib. primo. & conſ. 6. nu. 79. Speculat.
de Procurat. §. 1. verſ. Quid ergo. &
de empt. & venditio. §. 4. verſ. Hoc
quoque. Rofred. in tract. de Libellis
par. 7. in Rub. de S. conſ. Clementia-
no ſub nume. 5. verſ. Quintum. Io.
Montolonius in promptuario iuris in
Comento verbi Decretum, Thom. 1.
Iodoc. Damhouder. in Praxi rerum
ciuilium cap. 148. de decretis, & in
Subhaſtat. compend. exeg. cap. 2. nu.
36. Guglielm. Redoan. de alienat. re-
rum Eccleſiaſticarum fol. 204. nu. 30.
Anton. Taſſ. in Notariorum exceſſus
cap. 77. nu. 2. Fiuizanenſ. in tract. de
Tut. & Curat. nu. 128. Thom. Ferat.
Caut. vlt. Benintend. Deciſ. 2. in princ.
Iacob. Nouell. Reg. 35. num. 3. incip.
iudex. & Petr. Duen. reg. 186. incip.
decretum; ubi dictam concluſionem
nouem modis ampliat.
32 . Et generaliter vbicunq. in aliquo
actu requiritur auctoritas Prætoris,
vel iudicis decretum, ſemper intelli-
gitur cum cauſę cognitione. doctrina
Bart. in l. cum hi. §. vult igitur. quam
DD. ſequuntur, præſertim Iaſ. nu. 2.
ff. de tranſ. per quam doctrinam ipſe
reſpondidi quendam Mulieris contra
ctum, in quo ſecundum formam Ci-
uitatis Peruſinæ interuenerat decre-
tum ſine cauſæ cognitione, penitus
inutilem eſſe, & cum obiiceretur per
Statutum non diſponi de cauſæ cogni
tione, reſpondebam quod vbicun-
que requiritur auctoritas iudicis ſem
per intelligitur cum cauſe cognitio-
ne. per doctrinam Bart. d. §. vult igi-
tur. Siquidem ridiculoſum eſſet, ac
prorſus inutile decretum apponi ſi-
33 ne cauſæ cognitione † quam cauſæ
cognitionē in decreto non interfuiſſe
præſumitur, ex breuitate temporis; nā
que ſi fingas Prætorem eadē die deſi
nere curatorē pro alienatione fiēda,

& eodem inſtanti interponeret aucto ritatem; contractus eſſet ipſo iure nullus. Bart. in l. Prolatam. C. de Sent. & interlocut. omnuim Iudic. Bald. in l. 1. C. ſi aduer. donationem. Alex. & Iaſ. in d. l. Nec quicquam. §. Vbi decretũ. Angel. in. §. Tripli. Inſt. de Act. An. Sicul. in repetit. c. S. Mariæ. de Cõſtitut. Ancar. conſ. 25. Viſa quadam petitione, circa medium et conſ. 72. Viſis diligenter actis, & actitatis, Caſtr. d. conſ. 38. Alex. conſ. 359. Viſis verbis teſtamenti. Imol. conſ. 98. n. 6. Franc. de Cur. conſ. 46. ſuper controuerſia. col. 4. verſ. Et in propoſito. Io. Crot. cõſ. 26. n. 10. Paris. cõſ. 85. n. 48. lib. 3. Ruin. conſ. 107. n. 104. vol. primo. & Roland. à valle conſ. 33. n. 10. & ſeq. lib. 1. Corſett. in ſuis Singularibus in verbo Minor. el primo. Thom. Ferat. Caut. vlt. col. 4. Iacobus Menoch. in Tract. de Recup. poſſ. Remed. xv. nu. 140. & ſequ. moderni Fiuizanenſ. in tract. de Tut. & Curat. ſub num. 128. Guglielm. Redoan. d. fol. 204. nu. 31. Deciſio Delphinat. q. 348. nume. 2. Ideoq. ſanctè ac iuſtè in multis Italiæ partibus extat Statutum. vt in contractu Mulierum & Minorum, qui ſine decreto prohibentur diſtrahere, non poſsit Iudex, ſeu quilibet alius Magiſtratus. ad d. Decreti interpoſitionẽ accedere; niſi ante per vnam diem viderit minutam contractus, ad hoc vt omnia tranſeant cum cognitione cauſæ, & id Florentiæ, ordinatum fuiſſe teſtantur Moderni Fiuizanenſ. de Tut. & Curat. nu. 128. circa finem.

34 Ampliatur ex breuitate temporis: non præſumi decretum interpoſitum cum cauſę cognitione, etiam ſi Notarius in Inſtrumento dixerit Iudicem decretum interpoſuiſſe cum cauſæ cognitione. Caſtr. conſ. 38. Super eo quod quæritur. lib. 2. quem ſequitur Iaſ. d. §. Vbi decretum. Corn. conſ. 71. in princ. vol. 3. Dec. cõſ. 431. col. 2. in fine & conſ. 403. col. 4. dicamq. latius infra nu. 101.

Secundo notabilius Ampliatur etiãm ſi iudex tempore quo interponit Decretum dicat, quod in hoc adhibuit cauſæ cognitionẽ. idem Caſt. d. cõſ. 38. Iaſ. d. §. Vbi decretum. nu. 70. & 79. & Petr. Duen. Reg. 186. in 5. Ampliat. vbi & aliis modis ampliat, vt eſt videre per eum.

35 TERTIO ad hoc vt Iudex ad Decreti interpoſitionem accedere valeat, requiritur ſubeſſe æs alienum, alioquin venditio minime valet. l. Magis Puto. §. Nõ paſsim. & §. Si æs alienũ. ff. de rebus eorũ, vbi DD. & reſcripſerũt Cæſares ĩ l. Ob æs. C. de Præd. minorum. Dec. in l. Mandata. n. 6. ff. de Offic. eius. Io. de Plat. in. §. Nunc admonendi. Inſt. Quibus alien. licet vel non. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. Except. 31. Plot. in repetit. l. ſi quando. ſub n. 198. C. vnde ui. Io. de Imol. in c. conſtitutus. nu. 12. de in integr. reſtitut. Azzo in Sum. C. de Pręd. minorum ſub nu. 3. verſ. Item æs alienum. Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. Conſ. Clementiano num. 4. verſ. tertium eſt. Conſtantin. Harmenopulus in Promptuario Iuris Ciuilis lib. primo tit. 12. verſ. Rectè minoris, & lib. 5. tit. 11. de Alienatione ĩ princ. Pratica Artis Notariat. Petri de Vnzola in Rub. Ex tribus conſiſtunt contractus. nu. 2. Iacob. Menoch. de Arbitr. Iud. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. nu. 5. & in tract. de remed. recup. poſſ. Remed. 15. nu. 146. Caſtr. conſ. 105. & ſeq. in princ. lib. 2. Alex. conſ. 116. ſub nu. 1. incip. Viſis & conſideratis, verſ. ergo cum ſtatutum. lib. 1. Io. de Imo. conſ. 98. nu. 2. in quæſtione quæ vertitur. Corn. conſ. 109. circa princ. & conſ.

207. n. 2.

207. nu. 2. Videtur prima facie. lib. 3. Auguſtin. Beroi. conſ. 183. lib. primo. Marc. anton. Natt. conſ. 162. in princ. vbi latè lib. 1. & Roland. à Valle, qui concordantes adducit, conſil. 33. in princ. lib. primo Curt. iun. conſ. 29. Habita, par. 1. Port. conſ. 19. n. 80. lib. primo. Præceptor meus vir equidem nõ penitendæ doctrinæ Thob. Nonius conſ. 57. nu. 1. Hippolit. Riminaldus conſ. 5. nu. 38. lib. 1. Quod adeo verum eſt, vt etiam ſi diſtractio eſſet vtilis ipſi Minori, non permittatur, niſi ſubſiſtat ęs alienum. DD. d. §. ſi ęs alienum. Caſtr. in l. Mandata. nu. 2. ff. de offic. eius & d. conſ. 105. in princ. Roland. à valle conſ. 7. n. 26. vol. 3. & latiſſ. dicam infra tit. 8. lib. 3. nu. 125.

36 Nec tantum ſufficit vt ſubſiſtat ęs alienum, ſed requiritur etiam quod Creditores effectualiter inſtent Minorem, ſeu eius Curatorem ad ſoluendum d. §. Non paſsim, verſ. ſi modo vrgeat creditor. et l. tutor vrgentibus ff. de Minoribus, Azzo in Sum. C. de Præd. minorum. n. 4. Io. de Plat. in l. 1. verſ. ſicut ergo minor. C. de Præd. Curial. lib. x. Pertachin. in ſuo Repertorio in verſ. Bona immobilia Minoris, & verſ. Bona Minoris. Io. de Imol. d. conſ. 98. nu. 3. & 4. Paris. conſ. 98. n. 2. lib. primo. & conſ. 85. nu. 20. lib. 3. & Rolãd. à valle. d. conſ. 33. in princ.

37 vbi inſuper dicit † quod etiam ſi in inſtrumẽto dicatur Creditores inſtaſſe, & petiiſſe ſibi ſolui, non tamen probaretur ipſa inſtantia, et petitio, ex quo ſunt verba prolata à Notario, tamq. dicta à Curatoribus, & contrahentibus, quod non ſufficit; ſed debet plenè Iudici conſtare; & Iudex debet in hoc Cauſę cognitionem adhibere, An Creditor inſtet, & petat ſibi ſolui, alioquin Creditori non ſoluitur. Dec. conſ. 403. Paris. d. cõſ. 98. n. 3. Rolãd. à Valle d. conſ. 33. & conſ. 7. num. 67. vol. 3. & Plot. in repetit. d. l. ſi quando n. 198. Præceptor meus d. conſ. 57. n. 2.

38 Secundo etiam id notabiliter Ampliatur, neceſſe eſſe quod d. æs alienum de præſenti immineat, & vrgeat, nec ſufficit quod de futuro ſperetur. d. §. Non paſsim ibi, ſi modo vrgeat creditor, & d. §. Si æs alienum. ibi (Sed ita demum) & ibi (Si vrgeat æs alienum) quod ſe, ſit Conſtantin. Imperator in l. lex quæ tutores. ibi (Niſi hac fortè neceſsitate &c.) C. de Admin. tut.

39 Decretum etenim ſuper his quæ nõ ſunt, licet eſſe poſsint, & de futuro ſperentur, & ſic ſuper incertis, quæ adeſſe, & non adeſſe ſe habent, fundari, & concedi minime valet. vt Paulo I. Conſ. rectè viſum fuit in l. Itẽ eorum. §. Sed ſi ita. ff. Quod cuiuſq. vniuerſit. &c. faciunt not. per Innocent. in c. 2. de fide inſtrument. quem refert et ſequitur Auguſtin. Beroi. conſ. 183. vol. primo vbi notanter conſuluit quod alienatio facta cauſa Dotis, cum non adhuc eſſent contractæ Nuptię, nõ valet, nec ſatis eſt cauſam Dotis de futuro ſperari, ad hoc vt immobilia Minoris pro Dote de futuro danda, vel conſtituenda vendi valeant; quod & videtur etiam conſideraſſe Corn. cõſ. 152. num. 2. lib. 3. & Nicol. Moron. de Treg. & Pace quęſt. 72. nu. 5. par. 1. Alex. Bald. Troian. in Pomilego, i verbo Decretum.

40 Quod tamen declaratur quando ære alieno vſurarum modus carendum ſuaderet, vt clarè deciditur per Vlpian. d. l. Magis puto. §. Non paſsim & in l. Ariſto. ff. de iure delib. vbi Vlpianus tam iuſtam cenſet cauſam vtilitatis, quàm æris alieni, ſeu neceſsitatis, licet in aliis ſit differentia; & id voluit Azzo in Sum. C. de Præd. mi-

norum.nu.4. Fabian.de Mon.in tract. de empt. & vendit. 4. q. princ. verſ. Nono.ſub n.19. Io.de Imol. conſ.98. nu.2. in quæſtione quæ vertitur.Natt. conſ.631. in fine lib.3.

41 Declaratur ſecundo non procedere quando interueniſſet iuramentum quo caſu licet facta fuerit alienatio cum decreto iudicis, non ſubſiſtente ære alieno, ſi Minor iurauit valet alienatio propter iuramentū. Caſtr. d. conſ. 105. Et an, & quomodo id procedat vide latiſſ. tit. 8. lib. 3. inſpect. vlt. per tot.

42 Nec creditur aſſertioni partium dicentium imminere æs alienum. & nō extare alia bona mobilia ex quibus ſolui poſsit d.æs alienum. Corn.conſ. 109.nu.4. Videtur prima facie. lib. 3. Petr.Duen. reg.186. in 4. Ampliat.

Aſſertio etenim facta per perſonas aliàs prohibitas actum gerere, eſt ſuſpecta, & ei non creditur. l.Quæ teſtamentum. ff. de probation. & tradit Corn.d.conſ. 109.

43 QVARTO antequam permittatur diſtractio neceſſe eſt, quod Iudex inueniat aliquem qui ſe inſtruat de bonis Pupilli, nec nimium tutoribus, vel curatoribus credat, ſed requirat neceſſarios Pupilli, vel parentes, vel libertos aliquos fideles, vel quem alium qui notitiam rerum Pupillarium habeat; vel ſi aliquem non inuenerit iudex, qui ſe inſtruat de his bonis, rationes edi ſibi iudebit, vel inuentarium bonorum Pupilli d.l.Magis puto.§.Non paſsim.Azzo in Sum. C. de Præd. minorum. num.50.Innocent. in c. Dudum in princ. de rebus Eccleſ. non alien. Iacob. Menoch. in aureo illo libro de Arbitr. Iudic.Cēt. 2. lib. 2. caſu 171.nu.9. Qua ſolemnitate non obſeruata, nulla erit alienatio. vt per Menoch. d. caſu 171. nume.9. vbi alios adducit.

44 QVAERERE quinto locò, debet iudex, an pecuniam Pupillus habeat, vel in numerato, vel in nominibus quæ conueniri poſsint, vel in fructibus cōditis vel in redituum ſpe, atque obuentionum; Item quæret nū aliæ res mobiles extent præter Prædia, quæ diſtrahi valeant. d. l. Magis puto. §. Non paſsim, & l.1. §. Quod ſi fortè. ff. de rebus eorum, eſt optimus verborum contextus in l. Si quis ſepulchrum. §. vlt. & ibi Io.Baptiſta Aſin. vbi alios textus adducit. ff. de Religioſis. & ſumpt. funerum.

Poſtquàm verò liquebit iudici per diſcuſsionē bonorum non extare bona mobilia ex quibus Creditoribus ſatis fieri poſsit. tunc vtique Prætor Immobilium alienationem concedet. d. §. Non paſsim. verſ. Si igitur deprenderit. Io.de Plat.in l.1. verſ. ſicut ergo minor. C.de Præd.Curial.lib.x.Io. Andr.in c. peruenit.verſ. in glo. pen. de fideiuſſ. Bart.Socin.in l.à Diuo Pio. §. ſi pignora.n.5.ff. de re iudic.& in l. Qui agnitus.col.5. ff. de except. Ant. Petrut. in repetit.l. 1. effectu 8. iuramenti. nu. 130. ff. de iureiur. Ploт. in repet. l.ſi quando,n. 189. C. vnde vi. Sebaſtian.Mōticul.inſt.de rebus corp. & incorp. in princ. num. 140. & 141. Caſtr.conſ. 201. viſis, & ponderatis. lib.primo. Roman.conſ. 325. col.fin. circa primum.Corn. conſ.92.num. 5. vol. 4. Imola conſ. 98. num. 5. Paris, conſ.98.num. 4. & 5. lib. 1. & conſ. 85. nu. 23. lib. 3. Dec. conſ. 403. nu. 20. Quamuis.Neuizan. conſ. 85. nu. 10. Auguſtin.Beroi. conſ.182.num.4. vol.primo. Philipp.Port. conſ.19.nu. 80. lib. primo. & Roland.à valle cōſ. 33. nu. 5. lib.primo. Azzo in Sum.C. de Præd. minorum. nu.3. & 4. Speculat. in tit. de empt. & vendit. §.Nunc

dicea-

dicendum reſtat, verſ. Hoc quoque Fabian. de Mont. in Tract. de Empt. & vendit. 5.q. princ. tit. de Solemnitatibus in alien. Minorum rebus. ſub n.95. Menoch. de Arbitrar. Iud. Cent. 2. lib.2. caſu 171. nu.2. & de Recup. poſſeſſ. Remed. xv. nu 147. Iodoc. Damhouder. in Subhaſt. comp. exeg. cap. 2. nu. 2. Moderni Fiuizanenſ. in Tract. de Tutore, & Curat. ſub nu. 129. Matth. de afflict. in conſtitut. Sicil. de Reſtitut. Minorũm. num. 24. & Deciſ. 249. & nouiſſ. doctiſsimus præceptor meus Thob. Nonius conſ. 57. n. 3. Nullaq. erit alienatio rerum immobilium, ſi fiat quando adſunt bona mobilia ex quorum alienatione ſatis creditoribus fieri poſsit. vt per ſupra citatos.

45 † Ex quibus puto vehementer decipi Corn. conſ. 50. lib. 3. dum deffendere conatur valere alienationem immobilium licet mobilia extarent; niſi per Minorem probaretur damnum vel læſio, moueturque ex eo, quia l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. conſulit, non autem præcipit; Loquitur enim contra tot Patrum auctoritatem, & contra iura ſupra allegata vbi expreſsim cauetur nullam eſſe alienationem immobilium quando extant mobilia ex quibus poſsit ſatis creditoribus fieri.

Immo quod magis eſt, non ſtatur verbis narratiuis inſtrumenti in quo dicatur alia bona mobilia non extare, Paris. conſ. 98. num. quinto verſ. Non obſtat. lib. primo. Roland. à valle conſil. 99. nume. 6. libro primo. & Plot. in repetit. d. l. Si quando. num. 189. Sed oportet præcedere iudicis interlocutoriam, qua declaretur non extare bona mobilia. ita voluit expreſsè Angel. in Auth. de Eccleſ. rerum immobil. alien. quem refert Fab. de Mon. in loco ſupra citato. & ſequitur Roland. à valle d. conſ. 33. & conſ. 99. nume. 6. vbi alios adducit præceptor meus d. conſ. 57. nume. 4. Philip. Port. conſil. 19. nume. 80. lib. primo Matth. de afflict. in conſtitut. Sicil. d. tit. de reſtitut. minorum. nu. 24. & Iodochus Damhouder. in Subhaſt. comp. exeg. cap. 2. num. 2.

46 Adeóque nulla eſt alienatio, quæ fit de immobilibus, mobilibus extantibus, quod non eſt opus reſtitutione in integrum. Iaſ. in l. iuſiurandum qđ ex conuentione. § pupillus. ff. de iureiur. ex quo Socin. conſil. 18. col. 19. Proſequendo ordinem, lib. primo inquit, quod de tali Nullitate ſemper poteſt opponi; & tenens poſſeſsionem virtute talis decreti, poteſt accuſari, & puniri, adeo quod non erit neceſſarium intẽtare aliquod iudiciũ nullitatis, quia cum lex, hoc faciat, non oportet quod petatur à Iudice, ſed ſufficiet in iudicio deducere ius ſuum; & ſi opponatur de decreto, poterit replicari de Nullitate; vt pulchrè per Neuizan. conſ. 85. num. 12. Alex. verò conſ. primo. in fine libr. 4. dicit eſſe tutius petendo ſe reintegrari ad rem, imo & repetere fructus; ſecundum Dec conſ. 60. col. 2. & Neuizan. d. conſ. 85. n 12. & facit l. vtere. & l. ſi prædium. C. de præd. minorum.

47 Declarat notabiliter quod licet Iudici liquere debeat non extare alia bona mobilia ex quibus Creditoribus fieri ſatis poſsit, vt diximus, tñ id non procedit vbi notorium eſt non extare alia bona; tunc etenim non requiritur aliqua iudicis excuſsio, ſicut nõ requiritur vbi notorium eſt Debitorem non eſſe ſoluendo, vt per DD. in l. Decem. ff. de verb. obligat. & in l. vlt. ff. Si cert. pet. Neuizan. conſil. 3. nume. 17. & Rolãnd. à valle conſ. 99. nume. 12. lib. primo.

Notes

Notes tamen quod licet notorium nõ indigeat probatione ueritatis ipſius facti, tamen oportet quod Iudici conſtet ex actis notorium eſſe, nec ſufficit quod allegetur Notoriũ; Cin. & Bald. in l. ea quidem. C. de accuſat. & alii quàplures quos refert Roland. d. conſ. 99. n. 16. & in ſimili not. Bart. in l. edita. ſub nu. 23. C. de edendo.

48 Quid autem ſit notorium, quotuplex, & vnde dicatur, vide per Salicet. in d. l. ea quidem. num. 58. cum ſeq. vbi Notorietatis, materiam, ac famæ plene pertractat.

49 SEXTO debet Iudex diligenter curare, vt vendatur res minus damnoſa Pupillo. d. l. Magis puto. §. Non paſsim. Io. de Imol. conſ. 98. & 99. n. 5. vbi quia fuerunt vendita quædam bona immunia, & exempta à quibuſcunq. oneribus ordinariis, & extrat ordinariis, cum potuerint vendi alia bona minus damnoſa, conſuluit venditionẽ nullius roboris eſſe; Roman. cõſ. 321. In caſu præſenti. circa princ. Paris. conſ. 98. nu. 9. lib. primo. Roland. à Valle conſ. 33. lib. primo Roland. de Curt. conſ. 123. ſub n. 64. Ad cauſ. vltim. volunt. Fabian. de Mont. in tract. de empt. & vendit. 5. quæſt. princ. tit. de Solemnitat. in alien. minorum rebus ſub num. 95. Iacob. Menoch. de arbitr. Iudic. Cent. 2. lib. 2. Caſu 171. n. 13. & in tract. de Recup. poſſ. Remed. xv. ſub nu. 147. Iodoc. Damhouder. in Subhaſt. comp. exeg. cap. 2. nu. 2. verſ. quarto &c. Afflict. in conſtitut. Sicil. de reſtitut. Minorum. nu. 24. & in Deciſ. 249. nu. 4.

50 SEPTIMO cum ad Prædiorum alienationem deuenitur, debet Iudex extimare, atq. diligenti inquiſitione facta Iudicare, qui fundus diſtrahi debeat, & curare vt minor Poſſeſsio, vel minus utilis alienetur, vt per Vlpianum expreſsè cauetur in d. l. Magis puto. §. Item prętor. Luc. de Pen. in l. vlt. col. 3. verſ. Satis quoq. C. de Princip. agent. in rebus lib. 12. Alex. conſ. 189. ſub nu. 2. Viſo ſtatuto. lib. 1. Natta conſ. 162. nu. 6. & n. 8. verſ. Secundo moueor. Hippolit. Riminald. conſ. 5. nu. 40. lib. 1. Roland. à Valle conſ. 33. nu. 7. & conſ. 99. nu. 5. lib. primo. vbi quamplures recenſet, & Iacob. Menoch. d. Caſu 171. num. 2. Iniquum etenim eſſet, quod propter modicam pecuniam exoluẽdam, magna poſſeſsio diſtraheretur. Ex quibus facilè apparet perperam fuiſſe locutũ Corn. conſ. 109. nu. 5. vſq. ad finem, videtur prima facie. vol. 3. dum audacter firmat quod ob hoc ſolũ quia fuerit vendita res magis vtilis, cum alia minus vtilis extaret, non poteſt venditio reſcindi, ſeu pronunciari nulla; Non enim inquit ipſe conſideratur hoc in Oratione Diui Seueri, & Corn. ſequitur Hieronim. Gabriel. conſ. 33. num. 5. vol. primo. Verum vereor ne decipiantur grauiſsimi iſti viri cum loquantur contra legem expreſſam. d. §. Item prætor.

51 OCTAVO cum multũ Iudicis arbitrio tribuatur, debet ipſe animaduertere an magis expediat Pupillo ſua Prædia pignorare, an potius vendere; & id quod vtilius videbitur exequi debet. l. Magis puto. §. Idem prætor. l. Si pupillorum. §. ſi prętor. ff. de rebus eorum, Azzo in Sum. C. de præd. Minorum ſub nume. 4. Roland. à valle d. conſ. 33. nu. 7. & Iacob. Menoch. d. caſu. 171. nu. 15.

52 NONO vigilanter obſeruare debet prætor, ne plus accipiatur ſub obligatione Prędiorum fęnoris, quàm quod opus ſit ad ſoluendum æs alienum, ne ſcilicet propter modicum ęs alienum magna poſſeſsio diſtrahatur. d. l. Ma-

d.l.Magis puto. §. Item prętor. l. Et ſi ſiue. §.1. ff. de Minoribus. arg. notat. per Doct. in l. Alio. ff. de Alim. & cibar. legat. glo. Auth. Hoc ius porrectum. in verbo Onere. in fine. C. de Sacr. ſanct. Eccl. Azzo in Sum. C.de Præd. minorum. ſub n.4. verſ. Sed & illud. Afflict. in Conſtitut. Sicil. de reſtitut. minorum. nu.24. & Deciſ.249. verſ.Quinto. Menoch. d.caſu 171. n. 21. Iodoc. Damhouder.in Subhaſtat. compend. exeg. cap.2. ſub n. 2. verſ. Quinto &c. Moderni Fiuizanenſ. in tract.de Tut.&Curat.ſub n.129. verſ. Quarto &c. Bald. conſ. 75. Quidam tutor. lib.1. & conſ.40. Quidã tutor. lib.3. vbi loquit̃ de tutore qui ꝓ ære alieno florenorum. 130. vendiderat Domum valoris florenorum. 145. & concludit uenditionem nullam, ſi alia exſtabant bona quæ vendi potuiſſent uſque ad concurrentem quantitatem; vel res vẽdita potuiſſet pro parte vẽdi: Dec. conſ. 403.Quamuis in caſu propoſito.col.4. volens quod vbi vẽditur Domus maioris prætii, quã ſubſit æs alienum, venditio non teneat. motus eadẽ ratione qua Bald. d. cõſ. 75. licet eum non alleget, Neuizan. conſ.85. nu.2. Roland.à Valle d.cõſ. 33. nu.8.& Natt. conſ. 162. in princ. & per tot. lib. primo. vbi melius quã quiſquam alius huc vſque in propoſita materia loquitur.

Siquidem cum alienatio bonorum Pupilli fieri debeat ob neceſsitatem æris alieni, eatenus fieri debet, quatenus vrget neceſsitas, & non vltra. l. 1.in fine. ff. de Feriis, perbellèque Africanus in l.vlt. ff.de exercit.act.ibi Quare & ſi &c.

53 Ideo eſt quod cum ſit permiſſum filiofam. ſtudiorum cauſa ſumere mutuum, intelligitur vſq.ad probabilem modum, & nõ vltra. vt ſenſit Vlpian. in l.Item ſi filiuſfamilias. in quibuſdã verò Codicibus incipit, ſed Iulianus. §. quod dicitur. ff. ad Macedon.

Idq. manifeſtiſs. apparet cum non poſsit dici venditum gratia æris alieni quod excedit ipſum æs alienum, ſicut nec Funeris cauſa impenſum dicitur, quod impenditur vltra fœnerandi rationem. l.Funeris in fine. ff.de relig. & ſumpt. fun.

54 Namq. vbi duo diuerſa circa idem concurrunt, illa ſpecies prævalet quę eſt potentior, iuxta not. per Bart. ad l. Ariſto. ff. de Donat. & Bald. in Prohem.Feu.col. 7. verſ. Circa primum, in q. de Feudo vtrum ſit gratioſum, & eſt optimus contextus verborum in vulg. l. Cum quæritur. ff. de Stat. homin.Si igitur pecunia quæ ſupereſt æri alieno, eſt longe maior, quàm ſit ipſum æs alienum. alienatio poterit dici facta magis ex cauſa voluntaria quàm neceſſaria, alias ſi permitteretur tutoribus vendere bona Pupillorũ prætextu æris alieni in longe maiori quantitate, quàm ipſum æs alienum ſuadeat, via eſſet inducta ad alienationem bonorum Pupillarium, legibus interdicta. l. Magis puto. §. Si pupillus. ff. de rebus eorum.

Putarem tamen ipſe quod tunc demum alienat. quæ ſupereſt æri alieno ſit inualida, ſi ſit longè maior, & in magna quantitate excedat, ſecus verò ſi in modica, vt videt̃ ſentire Natt. d.conſ. 162. nu.5. Si enim, (& melius iudicio meo.) quàm ſenſerit Bald. d. conſil. 75. vbi in modico exceſſu quindecim florenorum dumtaxat alienationem nullam eſſe cenſuit; Non enim poteſt ita de facili res vendi pro illa eadem quantitate ſolum, pro qua eſt æs alienum. Quapropter id remittendum eſſe arbitror arbitrio Iudicis, qui animaduertat, an exceſſus ſit in modica,

modica, vel magna quantitate, & qui ſit magnus, vel exiguus exceſſus.

55 DECIMO ne Tutores ſub prætextu æris alieni allegati, pecuniam quam mutuo, vel ex aliquo alio contractu acceperint, abutantur. oportet prætorem curare, ut pecunia accepta creditoribus ſoluatur, & de hoc decernere, dareq. viatorem qui ei renũciet pecuniam ad id conuerſam, propter quod deſiderata ẽ alienatio, vel obligatio. ita ſenſit Vlpian. in d.l. Magis puto. §. Ne tamen. ſequitur Iacob. de Aren. in l. Actus. C. de Feriis. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. except. 3. verſ. Septima replicatio. Azzo in Sum. C. de Præd. minorum. n. 6. verſ. poſtquam. Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clementiano ſub num. 5. verſ. Sextum. & Benintend. in Deciſ. Bononien. Deciſ. 2. nu. 5. vel etiam aliter, & ſecurior eſt modus, curet prætor quod ſit præſens creditor qui d. pecuniam recepturus eſt, vt nos docet Speculat. in tit. de empt. & vendit. §. Nunc dicendum reſtat. verſ. Hoc quoq. nu. 4. & Azzo d. n. 6. in fine.

56 VNDECIMO diligenter animaduertat Prętor, ad hoc vt legitimè Minor alienare valeat, quod tutoris, ſeu curatoris interueniat auctoritas. l. 1. in princ. & ibi glo. ff. de rebus eorum, reſcripſerunt Cęſares in l. Neq. & in l. Eum qui. C. de Aut. præſt. glo. in l. 1. §. quod ſi fortè. ff. de rebus eorum in l. fin. in verbo Præſidis. C. de fideiuſſ. minorum in l. vlt. C. ſi propter public. penſitat. & in l. Si curatorẽ habens. C. de in integr. reſt. Bald. in d. l. 1. & in Margarita Innoc. in verbo Contractus. Salicet. in l. fin. n. 2. C. de fideiuſſ. Minorum. Anton. de Petrut. in repetit. l. 1. effectu 8. Iuramenti. nu. 130. §. de iureiur. Monticul. Inſt. de Rebus corp. & incorp in princ. Reuerẽdiſſ. Albanus in Lucubrationibus in Bart. ad d.l. Magis puto. §. Si pupillus. nu. primo. in fine.

Alex. conſ. 116. Viſis, & conſideratis. ſub num. 1. verſ. Ergo ſtatutum. lib. 1 Dec. conſ. 556. nu. 4. Signoroll. de Homod. conſ. 214. nu. 5. In quæſtione vertenti: Thom. Gramatic. conſ. 137. nu. 14. Auguſt. Beroi. conſ. 124. n. 18. vol. 1. inquiens quod defectus auctoritatis tutoris in alienatione rei Minoris reddit actum, ſeu cõtractum ipſo iure nullum, quoniam illa pro forma requiritur. l. Obligari. §. Tutor. ff. de Aut. tut. §. Neq. Inſt. eod. & l. Eum qui. ibiq. glo. & DD. C. de Auth. præſt. Roland. à Valle d. conſ. 38. num. 9. Azzo in Sum. C. de Præd. minorum ſub nu. 3. verſ. Item tutoris. Speculat. in tit. de empt. & vẽdit. §. Nunc dicendum reſtat. verſ. Hoc quoq. Rofred. in tractatu de Libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clemẽtiano. ſub n. 4. verſ. Quartum eſt. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vẽdit. 5. q. princ. tit. de Solemnit. in alien. minorum rebus. ſub nu. 95. Iacobus Menoch. in tract. de Remed. recup. poſſeſſ. Remed. 15. ſub num. 147. & de Arbitr. Iudic. d. caſu 171. nu. 22. Ferand. Vaſq. de Succeſsion. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. nu. 79. Iodoc. Damhouder. in ſubhaſt. compend. exeg. cap. 2. ſub nu. 2. verſ Septimo. & Matth. de afflitt. in conſtitut. Siciliæ de reſtitut. minorum. num. 24. & Deciſ. 249.

57 Et qui neq. tutores ſunt ipſo iure, neq. curatores, ſed pro tutore negocia gerunt, vel pro curatore, eos nõ poſſe diſtrahere res Pupillorum, vel Adoleſcentium nulla dubitatio eſt. tex. ad literam in l. Qui neq. ff. eod. & facit l. 4. C. de Curat. Fur. per quæ iura

iura id ſenſit Vigel.ff. lib. 18. par. 2. c. 6. reg. 1. except. 2. & eruditiſſ. Gabriel. conſ. 36. n. 27. 28. & ſeq. vol. 1.

Decretum autem Iudicis an ſupple at defectum non interuenientis Tutoris, vel Curatoris. dicemus infra lib. 3. tit. 7. inſpect. 2.

58 DVODECIMO curare debet prætor, quando Pupillarium alienatio celebratur. vt ſint præſentes Amici, ſeu conſanguinei Minoris, et hoc eſſe neceſſarium requiſitum cenſuit, Bart. d. l. Magis puto. §. Item prætor n. 4. per illum textum, idem ibidem firmat Nicol. de Neap.

Tantæque hoc de propinquorum præſentia requiſitum, eſt efficaciæ, atque roboris, vt ſuſtineatur venditio à Minore facta abſque Decreto, ſi propinquorum præſentia adfuerit in venditione, & ſic eorum præſentia Decreti defectum ſupplet, vt firmauit Bald. conſ. 200. in cauſa iſta conſiderandum eſt. n. 5. verſ. item et quando.

Verum ipſe hoc de propinquorum ſeu amicorum præſentia requiſitum haud neceſſarium fore arbitror, ea potiſsimum ratione; quia nullibi id iure probatur; parumq. aut nihil viget d. §. Item prætor, ex quo prædicti id elici poſſe ſunt arbitrati; Nam ibi non dicitur neceſſariò requiri propinquorum, vel Amicorum præſentiam, ſed ſolum diſponitur, iudicem inſtrui debere de fortunis pupilli, nec nimium Tutoribus, vel Curatoribus, credere. ad quam inſtructionem faciendam requirere debet neceſſarios pupilli, parentes, vel Libertos aliquos fideles, vel quem alium qui notitiam rerum pupillarium habeat; quam notitia poterit habere iudex, nō ſolùm à coniunctis, ſed etiam à quibuſuis aliis, vel etiam inſtrui poterit per editionem rationum, uel per Inuentarii confectionem; & iſte veriſsimus eſt (d. §. item prætor.) intellectus, ſed quod requiſitum iſtud neceſſariū exiſtat, ibi non dicitur; Et conſenſum ꝓpinquorum in alienatione bonorum pupillarium, non eſſe habendum tāquā oraculum quoddam, ſenſit Iureconſ. d. l. Magis puto. §. Requirat, & ſequitur Natt. conſ. 162. num. 22. libro primo.

Id quoq. quod traditur per Bald. d. conſ. 200. verum minimè eſſe cenſeo cum nullibi id iure probetur, quare erubeſcimus ſine lege loqui. l. Illam. C. de Collat. & §. Deinceps. Auth. de Nupt. Quinimmo id videtur eſſe cōtra textum expreſſum qui in propriis terminis coniunctorum loquitur d. l. Magis puto. §. in primis. vbi lex mandat quod Prætor requirat neceſſarios pupilli, vel parentes, ad hoc vt perfectè inſtrui poſsit, & tamen vltra Parentum, vel neceſſariorum præſentiam etiam Decretum exigitur; Præterea etiam pater eius filii bona abſque decreto diſtrahere prohibitus eſt. l. ſi pupillorum. §. ſi pater. ff. de rebus eorum. & l. Cum emancipatis. C. de Prędiis minorum, quæ iura licet loquantur in Patre qui ſit adminiſtrator filii emancipati, non propterea emancipatio illa affectionem ac dilectionē paternam, quę à Natura inſita eſt auferre poterit vnquam; quod in d. §. ſi pater. rectè animaduertit Vlpian. dū vult quod interueniat decretum, ſed tamen quod pronior debeat eſſe prætor ad conſentiendū patri, & ſic cōſideratur ibi quædam fiducia, quàm lex habet de patre, & nihilhominus decretum exigitur. ex quibus dictum Bald. ſatis falſum apparet.

59 Eſt benè verum quod ſi reperiatur interpoſitum decretum, non autem appareat de cauſæ cognitione, ſi fue-

rit appoſitum in præſentia attinentiũ, & Amicorum pupilli aſſerentium, & affirmãtium apud eum qui decretum interponit, d. venditionem fuiſſe Minoribus prorſus neceſſariam, & vtilem, præſumitur cum cauſæ cognitione interueniſſe. ſecundum Imol. cõſ. 99. nume. 6.

Item operatur huiuſmodi propinquorum, vel Amicorum interuentus vt faciat ceſſare præſumptionem metus, vel fraudis. Io. de Plat. in l. prima. verſ. Sic etiam. C. de præd. Curial. lib. x. Natta conſ. 162. nu. 22. & conſ. 173. nu. 6. lib. primo Iacob. Mãdell. conſ. 2. nu. 10. Colleg. Aduocatorum Curial. pro Marchia conſ. 150. nu. 24. inter conſ. Crimin. Diuerſorũ Tom. 1. Marc. Mant. in Deciſ. Delphinat. quæſt. 328. nu. 1. par. 1.

Contra quam præſumptionem probari poteſt, ſed pleniores requiruntur probationes. glo. vlt. in l. Tranſactionem. & ibi Bald. & Alex. C. de tranſact. & in l. Non eſt veriſimile, in verbo (præſumptioni.) ff. Quod met. cau. quod & firmauit Natt. d. conſil. 162. nu. 22.

60 DECIMO III. his omnibus ſupra relatis, diligenter peractis, iudex ſuum apponat decretum. inquiens, Nos Oct. Iudex competens dictam alienationem faciẽdam eſſe dicimus, diligenti cauſæ cognitione præhabita. Ideoq. noſtrum interponimus decretum, ſeu auctoritatem; alioquin alienatio erit ipſo iure nulla. l. 1. §. 1. & l. Magis puto. §. Non paſsim. ff. de rebus eorum. & l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tutorum. glo. in Auth. Sacramenta puberum. C. Si aduerſ. vendit. quam multis comprobando ſequitur Fabian. de Mon. in tractat. de empt. & vendit. 5. q. princ. tit. de Solemnitat. in alien. minorum rebus. n. 96. Azzo in Sum. C. de Præd. minorum ſub nu. 3. verſ. Decretum enim. Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. Effectu 8. Iuramenti. nu. 130. ff. de iureiur. Matth. de Afflict. in Conſtitut. Siciliæ de Reſtitut. minorum. nu. 24. Iacob. Menoch. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. nu. 25. Iodoch. Damhouder. in Subhaſt. compend. exeg. cap. 2. verſ. Octauo. Alex. conſ. 116. Viſis, & conſideratis. ſub nu. 1. verſ. Ergo Statutum. lib. primo. Paris. conſ. 99. num. 6. & 10. lib. 1. Roland. à valle conſ. 33. nu. 9. lib. 1. & ſequuntur paſsim omnes latiſſ. ſupra congeſti in princ. Tractat.

61 Si autem quæras quomodo, & quo tempore interponendum ſit decretũ, animaduertendum eſt, duplicem eſſe modum interponendi decretum, quorum primus talis eſt, quod debeat exponi cauſa corãm iudice per Tutorẽ, quod ſcilicet, eſt æs alienum, nec eſt aliunde commodum vt poſsit exolui; & demum iudex ſciat ab Agnatis Pupilli ſi ita res ſe habet, & poſtea ſic dicat Iudex. Cum appareat Titium minorem, debere tantam quãntitatem, nec aliunde poſsit ſoluere, permittimus rem immobilem vendi; & ideo noſtram interponimus auctoritatem, & decretum; & de hoc fiet inſtrumentum, & poſtea cum d. Inſtrumento it tutor, & vendit: & iſte in propoſito eſt optimus praticandi modus; itaq. debere de iure fieri, docet nos Iacob. de Arena in l. Actus. C. de Feriis, inquiens quod ita ipſe faceret ſi deberet emere rem Minoris, & ita ſiquidem & ipſe facerem, obſeruarique faciam ſi unquam fuero iudex.

Alius eſt modus, ſecundum quem Minor cum ſuo tutore accedit ad iudicem. & ipſe, vel tutor, eius nomine petit Decretum interponi, & tunc fit venditio; illicoque in ipſa uẽditione

ditione decretum interponitur à Iudice dicente. Præhabita diligenti cognitione cauſæ, & omnibus diligenter examinatis noſtram impartimur auctoritatem, & decretum interponimus, vel ſimilibus vtantur verbis, nõ refert; & ita de Conſuetudine ſeruabatur etiam ſecũdum tempora Iacob. de Aren. vt ipſe refert. in d. l. Actus. & hodie quoque ſeruatur, Crederem que ipſe quod vterq. praticandi modus ſit bonus, ſeruariq. poſsit dummodò adſint cauſæ cognitio, & aliæ ſolemnitates de quibus ſupra. Sed primus modus ſupra traditus magis placet tamquã ſecurior, Minoribusq. ac etiam cum ipſis cõtrahẽtibus vtilior.

62 DECIMOQVARTO Iudicis ſubſcriptio in decreto requiritur vt ſenſit Paulus I.C. in l.1.ff. de offic. aſſeſſ. & Imperat. in l. 2. C. de Adſeſſ. & ibi etiã glo. Salicet. in Auth ſi quis in aliquo. nu.5. C. de eden. inquiens non eſſe abſurdum, immo ſaltem cautelosum dicere, quod Iudex ſe ſubſcribat & ita dicit ſe vidiſſe in aliqbus Ciuitatibus praticari; Fabian. de Mon. in tractat. de empt. & vend. 5. quæſt. princip. verſ. Sequitur videre. ſub n. 95 Matth. de Afflict. in Conſtitut. Sicil. de Reſtitut. Minorum nu. 24. Iodoc. Damhouder in Subhaſt. compend. exeg. cap. 2. n. 11. verſ. addi poteſt. Roland. à Valle conſ. 7. nu. 25. lib. 3. Iacob. Menoch. conſ. 80. nu. 60. & de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Caſu 171. num. 26. vbi alios refert.

Quod ſubſcriptionis requiſitum hodie non eſt in vſu; & pluribus in locis vidi, ac à non nullis Praticis audiui, Iudices paſsim decreta interponere ſine alia ſubſcriptione; Sed melius eſſet, & ſaltẽ cautelosum (vt inquit Salic.) Iudicem ſuam ſubſcriptionem apponere in decreto vt euitetur difficultas deſuetudinis probandæ. Et miror equidem quod cum d. Solemnitas minimè ſit vſu recepta, neminem inueniſſe qui de deſuetudine teſtetur, licet omnes ferè Auctores quos hic Peruſiæ præmanibus habere potui, diligentiſſ. perlegerim; Solùm reperii quandam Apoſtillam in l. 1. ff. de Offic. Adſeſſorum, quæ dicit de Conſuetudine hoc non ſeruari, ad quod adducit Bart. credo ipſe ĩ d. l. 1. vbi dicit quod de conſuetudine non ſeruatur vt adſeſſores non poſsint decretum interponere, licet de iure prohibeantur. l. 2. C. de Adſeſſ. & dicam infra n. 81. non autem loquitur Bart. de iſtô requiſito ſubſcriptionis, vt cuilibet patere poterit.

63 DECIMO V. debet iudex quãdo ſuum interponit decretum ſedere. In his enim in quibus requiritur cauſæ cognitio, oportet decretum interponi Iudice pro tribunali ſedẽte, aliõ quin eſſet nullum; vt ſenſit Vlpianus in l. 3. §. ſi cauſa cognita. ff. de bonorum poſſeſſ. in l. 2. circa medium. ff. Quis ordo in bonorum poſſ. ſeruetur & in l. Voluit. §. primo. ff. de interrogat. act. vbi glo. & DD. cenſuitq. hoc idem Hermogenianus in l. Naturali. §. Si quæratur. ff. de Confirm. tut. qđ & viſum fuit Imperatori in l. A procedẽte. C. de Dilat. & §. Sedebũt. Auth. de Iudicibus. glo. in l. Prolatam. C. de Sent. ex breuiloq. recitan. Iacob. de Arena in l. Actus. C. de Feriis. Bart. in l. Nec mandante. §. vlt. ff. de tutoribus & curat. dat ab his & in l. 1. in fine C. de ſent. ex breuiloq. recit. Bald. in l. Naturali. in fine. ff. de Confirm. tut. & in Addit. ad Speculat. tit. de feriis ĩ verbo Tempore Feriarum. Luc. de Pen. in l. vlt. C. de Decurion. lib. x. Iaſ. in l. Sciendum. in fine. ff. de verb. obligat. Aretin. in §. Seruus. Inſt. de

Libertin. Barbat. in c. Ex parte. de foro compet. & in c. Cum dilecti. de empt. & vendit. Roman. conſ. 454. n. 1. Corn. conſ. 98. nu. 4. vol. 1. Beroi. conſ. 22. ſub num. 43. vol. 2. Andr. de Alpher. conſ. 33. n. 25. Ad cauſ. vltim. volunt. Roland. à Valle conſ. 33. ſub nu. 9. & conſ. 99. nu. 32. lib. 1. & conſ. 7. nu. 22 & 92. vol. 3. Hippolit. Riminald. conſ. 5. nu. 215. libro primo. Speculat. in tit. de Ferijs. §. 2. Federicus Schench. in tract. de Sent. & re iudic. nu. 28. Franc. de Acceptātibus in tract. de Sent. definit & interlocut. n. x. Lanfranc. de Ariadno in tract. de interlocut. & appellat. nu. 16. Petr. Rauen. Sing. 153. Iacob. Nouell. Regula. 35. incip. Iudex. nu. 1. & Petr. Duen. Regula 188. num. 3.

Ratio autem ea eſſe poteſt, quia cū debeat iudex decretum interponere, diligenti cauſæ cognitione præhabita ſtatutum fuit quod illud ſedendo interponat, quia ſedendo, & quieſcendo anima fit prudentior ſecundum Philoſophum.

64 DECIMO VI. & vltimo his omnibus diligenter peractis, ac vendendi licentia à iudice obtēta ponitur res vendenda in publicum, & per licitationem, ſeu ſubhaſtationem plus offerenti traditur, alioquin alienatio nulla eſſet; l. Et ſi fine. quæ in aliquibus Codicibus, eſt. §. Hodie. l. Ait prætor ff. de Minoribus. & l. ſi in emptione. ff. eod. Bārt. in d. l. Et ſi fine. & in l. Alio n. 21. ff. de Alimen. et cibar. leg. Bald. in l. Ordo. C. de execut. rei iud. i. Auth. Hoc ius porrectum. C. de Sacr. ſanct. Eccl. & in Margarita Innocēnj in verbo contractus. Caſtr. in Auth. ſi quis in aliquo. n. 7. C. de Eden. Angel. in l. Si veteris. C. de fide inſtrumentorū. Roman. in l. Si quis cum aliter. ff. de verb. obligat. Bucceil. in l. Mandata. ſuper glo. 2. ff. de Offic. eius. Cagnol. in l. 2. q. 36. nu. 151. in fine C. de Pact. inter empt. & vendit. Io. de Plat. in. §. Nunc admonendi. Inſtit. Quibus alien. licet. vel non. Plot. in repetit. l. Si quando ſub nume. 198. C. vnde ui. Reuerendiſsimus Albanus in Lucubrat. in Bart. ad l. Magis puro. §. Si pupillus. in princip. in lectur. Nicol. de Neap. ff. de rebus eorum qui ſub tut. vel cura. ſunt. Bald. conſil. 184. in princ. Ad intelligentiam. lib. 2. vbi dicit hanc opinionem * communem. Alex. conſ. 125. Viſis, & conſideratis. col. 4. & conſ. 116. Viſis & conſideratis. ſub num. 1. verſ. Ergo Statutum. lib. 1. Rom. conſ. 321. In caſu propoſitæ. Dec. conſ. 556. n. 4. Viſo cōſilio. Calderin. conſ. 1. in Rub. de empt. & vendit. Corn. conſ. 71. lib. 3. Paris. conſ. 98. 99. 100. lib. 1. vbi dicit hanc eſſe * communem opinionem. Thom. Gramatic. conſ. 137. n. 15. Caſſan. conſ. 55. nu. 41. Neuizan. conſ. 85. in princip. Roland. à Valle conſ. 33. nu. 13. & conſ. 99. n. 18. lib. 1. & conſ. 7. nu. 24. lib. 3. vbi de * cōmuni teſtatur. ſubtiliſſ. Præceptor meus Thob. Nonius conſ. 57. nume 6. Alberic. in tract. de Gabellis par. 2. nom. 2. verſ. Illud etiam. Neguſant. in tractat. de Pignoribus. circa finem 1. membri 6. par. princip. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. tit. Subhaſt. materia. num. 83. cum ſequ. vbi enumerat Caſus in quibus requiritur Subhaſtatio. Iodoc Damhouder. in Subhaſtat. compend. exeg. cap. 2. num. 1. & 2. verſ. Sexto, vbi omnia ferè ſumpſit à Fabiano de Monte: Iacob. Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. num. 27. & de Recup. poſſ. Remed. 15. ſub num. 147. Nouiſsimi Fiuizanenſ. in tract. de tut. & curat. num. 129. verſ. Quinto. Afflict. in conſtitut. Siciliæ de Reſtitutione Mi-

...æ Minorum. num. 24. & in ſuis Deciſionibus Deciſ. 249.

Et hęc Subhaſtatio fieri debet per viginti dies in rebus Fiſci, Eccleſiæ et Minorum; Auth. Hoc ius porrectum. C. de Sacr. ſanct. Eccl. l. Si tempora. & ibi DD. C. de fide inſtrumētorum lib. 10. Roland. d. conſ. 33. nu. 14. & Menoc. d. caſu 171. nu. 28.

In aliis uerò rebus eſt arbitrarium. niſi aliter tempus eſſet limitatum à ſtatuto, vel conſuetudine. Bart. d. l. Licitatio. num. 3. & Roland. d. conſ. 33. ſub num. 14.

Forma autem Subhaſtationis talis eſt. Vt publicè fiat notum uoce Præconis, vel edicto, quicunque vult emere talem rem veniat infra tot dies, coram tali, tali loco ad promittendum & plus offerenti dabitur. ita nos docet Bart. in l. Licitatio. nu. 2. ff. de Publican. & vectigalibus. quem ſequitur Fabian. de Mon. in præcit. loco, ubi pleniſsimè Subhaſtationis materiam pertractat, & poſt eum Iodoc. Damhouder. in Subhaſt. compend. exeg. Fabianum de Monr. in præcit. loco in totum expolians: Aduertas tamen quod ſi fuerit ſeruata prædicta forma, Officialis obligatur ad venden... plus offerenti, ſecus ſi edicto aut à Præcone ſimpliciter diceretur, Quicunque vult emere veniat ad offerendum infra talem diem, nec adiectum eſſet (Et plus offerenti dabitur.) quia tunc non cogitur plus offerenti dare; ...hoc enim non ſe adſtringit. Bart. & ...de Plat. in l. Si tempora. nu. 4. C. de fide inſtrument. lib. 10. Iodoc Damhouder in Subhaſt. compend. exeg. cap. 5. num. 5. Et licet formę agendi videantur non nullis in locis diuerſæ, tamen effectus finiſque omnium ...em profectò eſt. ſecundum Iodoc. Subhaſtat. comp. exeg. cap. 2. n. 5.

Adeoque hoc Subhaſtationis requiſitum neceſſarium exiſtit, vt non ſtetur Inſtrumęnto in quo fiat mētio de Subhaſtatione, niſi alio modo eam interueniſſe appareat. Bart. in l. 1. C. de iure haſt. Fiſc. lib. 10. DD. in l. Sciē dum. ff. de verb. obligat. & Roland. d. conſ. 33. ſub nu. 13.

66 Superiora tamen quodam cum tēperamento intelligenda ſunt, & primò quod Licitatio requiratur in alienatione rei Minoris, ꝓcedere de iure Ciuili, ſecus verò de iure Can. & ita intelligunt dictū Bald. in Auth. Hoc ius porrectum. C. de Sacr. Sanct. Eccl. Moderni in tract. de empt. & vendit. in tit. Subhaſt. materia. quos ſequit Roland. à Valle conſ. 99. nu. 18. lib. 1.

Secundo limitatur Subhaſtationem non requiri in alienatione rerum mobilium quæ poſſunt vendi in foro, vt ſunt frumentum, & alia victualia quæ eſſent alienanda. Bald. in l. 1. C. ſi propter public. penſitat. Iodoc. Dāhouder. in Subhaſt. compend. exeg. cap. 2. nume. 7. In huiuſmodi enim mobilium alienatione quæ vēdi poſſunt publico in foro, Subhaſtatio minimè neceſſaria eſt, nec etiam Præconia; immò ſi fierent, eſſent fruſtatoria vt adſtruit idē Iodoc. in præcitato loco.

Quod tamen ſublimitatᷓ niſi eſſent tales res mobiles in quibus cōſiſteret affectio, quia tunc ſine Subhaſtationis ſolēnitate alienari prohiberentur. ut firmauit idem Iodoc. d. cap. 2. nu 8.

Limitatur 3. non eſſe neceſſariam Subhaſtationem ſi bona fide fiat venditio. ſecundum Bald. in Auth. hoc ius porrectum. col. 2. verſ. ſed hic quæritur. C. de Sacr. ſanct. Eccl.

Limitatur 4. qn̄ res Minoris eſt danda pignori. quia tunc ſufficit illi ſingulari perſonæ concedere, quæ pignus recipere velit. quod tamē intelligitur

fieri

fieri iuſtis de cauſis, & Prætoris decreto interueniente. Iacob. Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. nu. 33. Eaque potuit ſecundum eum eſſe ratio, quia multum non cõfert, quod vni, vel alteri res tradatur, poſteaquàm intra aliquod temporis ſpatium luenda eſt.

Contra hãc concluſionem ita communiter firmatam, tenuit Guglielm. de Cun. in l. Et ſi ſine. §. Quæſitum. ff. de Minoribus, aſſerens non reperiri iure cautum in venditione quæ fit de re Minoris quando interuenit tutoris auctoritas, & Prætoris Decretũ Subhaſtationem requiri. quem ſequitur Bald. & ibidẽ, & in Auth. Hoc ius por rectum. C. de Sacr. ſanct. Eccl. Vel dicit (idem Guglielm. in d. §. Quæſitum.) quod et ſi admittamus (prout re vera admittendum eſſe arbitror) Subhaſtationem requiri, non tamen vitiaretur venditio ſine ea à Minore facta, ſed benè poſſet petere reſtitutionem in integrum, ſi alius plus offerret, quàm fuerit petitum pro quo res vendita fuit, vt cauetur d. §. Quęſitum.

Crederem equidem ipſe Guglielm. in hoc valdè decipi, dum inquit non reperiri iure cautum, Subhaſtationẽ requiri in alienatione rerum Minorũ, cum ſit contra iura expreſſa in d. l. Et ſi ſine. & in l. Si in emptione. ff. de Minoribus. Dum verò dicit quod, & ſi Subhaſtatio requiratur, non tamen erit nulla vẽditio ſine ea facta, & hoc quoque falſum eſt, per dicta iura, nec me mouet quod eis competat reſtit. ſi aliquem inueniant qui plus offerat; quia reſtitutio competit etiam quod interuenerit Subhaſtatio d. l. Et ſi ſine.

67 Animaduertendum tamen eſt non requiri Subhaſtationem in uenditione rerum Minorum, ex conſuetudine. vt teſtatur Io. de Imola conſ. 99. ſub nu. 7. quem ſequitur Caſſan. conſ. 55. n. 41. Stante conſuetudine & paſsim huiuſmodi Minorum alienationes abſq. Subhaſtatione & vidi, & fieri percepi. Vnde ſequitur doctrina Io. And. et Abb. quam refert Dec. in c. At ſi clerici. nu. 32. circa finem verſ. & iſta cõ

63 munis de Iudic. extra videlicet. † quoties inter DD. ſunt variæ opiniones, dato quod opinio affirmatiua, vel negatiua eſſet verior attenditur tamen opinio illa pro qua eſt conſuetudo. l. Si de interpretatione. ff. de leg. 1. c. Cum dilectus. de conſuetud. Et in ſimili idem not. Imol. in c. 1. de his quæ fiunt à mai. par. cap. vbi dicit valere conſuetudinem quod in alienatione bonorum Eccleſiæ inferioris non requiratur Conſenſus Capituli Eccleſiæ Cathedralis; qa de hoc inter DD. ſunt opiniones; Et dixit Caſtr. in l. Etiam. col. 1. ff. Solu. matrim. valere conſuetudinem quod Emphiteoſis eccleſiaſtica tranſeat ad Hæredes extraneos. quia de hoc DD. vario modo loquuntur; Item conſuluit Abb. conſ. 25. In quæſtione quę ad pręſens. col. fin. lib. 2. inquiens quod quando eſt aliquod dubium in iure inter DD. ſtandum eſt conſuetudini, quæ eſt optima legum interpres. quod procedit etiam ſi in tali dubio communis opinio eſſet pro altera parte, vt eſt in caſu noſtro, quia altera pars contra communem præualet propter auctoritatem conſuetudinis. vt latè declarat Dec. d. c. At ſi clerici. nu. 33. & Roch. de Curt. in repetit. c. cum tanto. Sect. 6. nu. 16. Antonius Maria Coratius optimæ ſpei iuuenis, in Tract. de communi Opin. lib. 2. tit. 9. caſu 18. nu. 97. vbi quamplures ad id adducit. Ex his igitur concludendum eſt contra communem opinionem

tionem, pro conſuetudine, in alienatione rerum Minorum Subhaſtatio nem minime requiri.

Et ex his omnibus quilibet Iudex his tantum perlectis, diligenterque examinatis poterit vtiq. ſecurè ac ſine vllo conſcientię periculo libentiq. animo ad huiuſmodi Decreti interpoſitionem accedere, Verùm quia ſunt & alia (vltra Solemnitates in alienatione rerum Minorum, diligentiſsimè ſupra relatas.) neceſſaria requiſita; Ideo in præſenti hoc titulo (de Officio Iudicis) ea omnia quę ad ipſius Iudicis officium videntur pertinere, breuiter hic recenſenda fore duxi, & vt omnia quæ ad Iudicem ſpectāt in hac Decretorum materia, ordinatè abſoluamus, non nullæ ſunt conſiderandæ inſpectiones.

PRIMA INSPECTIO.

HACTENVS de officio Iudicis in interpoſitione decreti dictum ſit. ſatiſq. vt arbitror diligenter expoſitum quænam requirantur, vt legitimè iudex ad decreti interpoſitionem accedere valeat; ſed quoniam vt iam diximus ſuperſunt non nulla quę ad ipſius iudicis officium videntur petrinere; Ideo poſtulare hic locus videtur vt de his quoque diligenter diſpiciamus.

Quæritur igitur primo loco, quis iudex debeat decretum interponere. an ille cui Minor ratione originis ſubſit; an vero iudex in cuius Territorio res ſunt ſituatæ, qua in re varias, ac diuerſas reperii opiniones.

Prima eſt, quod requiratur decretum illius iudicis ſub cuius Territorio ſunt res. ſecūdum Iacob. de Aret. quē ſequitur Nicol. de Neap. in l. Magis puto. §. Illud. ff. de rebus eorum. Hippolit. Riminald. conſ. 5. nu. 207. lib. primo. Quod & lege, & ratione clariſsimè probatur; lege in l. Si prædiū. ibi (in qua ſitum eſt.) C. de Præd. minorum. Ratione autem. Quia extra Territorium ius dicenti impunè non paretur. l. Properandum. § Sin autem ff. de Iudic. l. Extra territorium. ff. de Iuriſdict. oīum Iudic. & l. Cum vnus. §. Sed his. ff. de Bon. auctoritate Iudic. poſsid. Subeſt enim Minor ratione rei, Iudici ſub cuius Territorio res ſita eſt. vt ſenſit Imperator in l. vlt. C. vbi in rem actio. c. Sanè. & c. vlt. extra de for. compet.

Secunda eſt opinio, quod ſufficiat ſolum decretum illius iudicis, ſub cuius dominio Minor ſubeſt. Nam licet res ſint in alia prouincia, ad eas nihilhominus decretum iudicis Domicilii extenditur. Bart. in l. Legitimos. in princ. ff. de Legitim. tut. Iaſ. in l. Cunctos populos. in 2. lect. in fine. C. de Sum. trinit. & fide catholica, Hipolit. de Marſil. in l. vlt. nu. 100. ff. de iuriſdict. omnium Iudic. Grauetta in. l. Cū filio. n. 248. ff. de leg. primo Io. Campeg. ſuper Stat. Fœm. n. 206. Rolādin. in tract. ſos teſtamentorūm. tit. de tutore ī teſtam. vel Codicillo dan. n. 11. Roland. de Curt. conſ. 123. nu. 64. Ad cauſas vltim. volūnt. Chriſtoph. Port. Inſtitut. de Legitima Agnat. tut. ſub. num. 1. verſ. Adde quod ad hoc. Caſſan. in conſuetud. Burgun. tit. Des mainsmortes. §. 16. n. 4. 28. & 30. in quodam Conſilio quod ibi ponit, mihi fol. 321. vbi perpulchrè id pertractat, iſtius opinionis rationem reddēs. quā ſententiam non obſcurè probauit Vlpian. in l. Magis puto. §. illud. ff. eod. & in l. 2 diuo Pio. §. primo. ff. de Re iudic. vbi decretū interpoſitum à Præſide Vrbis, extenditur etiam ad bona exiſtentia extra Territorium ipſius

iudicis

Iudicis. Decretum namq. reſpiciens perſonam principaliter, trahitur etiã ad bona extra Iudicis territorium exiſtentia. quia veniunt bona in conſequentiam. l. propter litem. §. Licet. ff. de excuſat. tutorum.

Tertia ſententia eſt, quod neceſſariò vtriuſq. Iudicis decretum requiratur. arg. l. iuriſperitos. §. Cum oriundus. ff. de excuſat. tut. Vnius propter perſonam Minoris, quæ ſibi eſt ſuppoſita, & non alteri. Alterius verò propter rem quæ ſibi, & non alteri ſuppoſita eſt. & quod vtriuſq. iudicis Decretum accedat, optimam eſſe Cautelam, inquiunt Bart. Bald. & Alberic. d. l. Magis puto. §. illud. Iacob. de Aren. ead. l. Magis puto. num. 3. Cin. & Bald. in l. 1. C. de cõtrah. empt. Bart. & DD. d. l. iuris peritos. in princ. per Archidiac. 17. q. 3. c. in venditionis. eximius Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad d. §. Oriundus. Fab. de Mon. de empt. & vendit. 5. q. princ. tit. de Solemnitatibus in alien. Minorum rebus. n. 99. cum ſeq. vbi latè id examinat, varias opiniones referendo. non tamen firmat pedes. ſed tandem ſubiungit nu. 101. ex Baldo d. §. illud. quod Cautela eſt, vt quãdo res in vna Ciuitate poſita, venditur in alia vterq. iudex Decretum interponat. d. §. Oriundus. Cæſar Lãbertin. in tract. de iure Patron. 8. artic. 2 quæſt. princ. prima. par. 1. libri. nu. 1. vbi pulchrè in propoſito loquitur. & Iodoc. Damhouder. in Subhaſt. compend. exeg. cap. 2. nume. 23.

Hanc tamen ſententiam reprobat Salicet. d. l. ſi prædium. n. 4. verſ. Sed hic. cum ſine maximo Minorum incõmodo, quia plurimum ſumptibus & laboribus vexentur, ad Praticam reduci minimè valeat.

Quarta ſententia eſt, * communis, & verior, quod ſiuè Iudex Domicilij interponat Decretum, rectè ſufficiat. d. §. illud. ſiuè iudex ſub cuius Territorio ſunt res. d. l. Si prædium. vbi id firmauit Iacob. de Aret. ſecundum Cin. vt refert Fabian. de Mon. in præcitato loco. Bart. d. §. illud. Bald. in l. 1. nume. 3. verſ. Solut. & ibidem Caſtr. nume. 2. C. de Contr. empt. Salicet. d. l. ſi prædium. num. 4. verſ. ſed hic. vbi hanc eſſe * communem teſtatur. & Ant. Gomez. de contractibus cap. 14 nu. 17. vbi, & ipſe hanc opinionem * communem eſſe dicit Io. Sichard. l. 1. nu. 4. C. de contrah. empt. & vendit. Tom. primo vbi iſtius ſententiæ Praticam docet. Cuius ratio eſt, quia iudex Originis, & habitationis, illud interponit ratione iuriſdictionis perſonæ Minoris, quæ extenditur ad aliud Territorium. Iudex etiã loci, in quo res ita eſt, ratione ipſius rei quam habet in ſuo territorio, & iuriſdictione. & ita in propoſito ratiocinat Ant. Gomez. in præcitato loco.

Quid igitur in tam varia Doctorũ opinione firmandum? quarum vtraq. legibus, rationibus, ac auctoritatibus ſatis fulcitur.

Petr. de Ancar. ſupra Clementin. c. Quia contingit. verſ. Sed iuxta n. 22. de Religioſ. Dom. circa id diſtinguit; quod ſi non extat contradictor, iudex ſub quo pupillus eſt, poſt decretum interponere quod extenditur ad bona vbiq. poſita, licet extra Territorium. d. §. illud. Sed ſi eſſet contradictor, ita quod Minor haberet neceſſe poni in illa quaſi poſſeſſione per miniſtros iudicis, tunc non ſufficit licentia illius iudicis, ſed deberet ſcribi iudici ſub cuius territorio res eſt. l. Cum vnus. §. 1. ff. de Bon auctoritate iudic. poſſid & ita ante Petr. de Ancar. ſenſit Bart. in l. legitimos. n. 5. ff. de

de Legitim. tutoribus.

Ipſe verò cogitaueram aliter poſſe prædictas opiniones concordari, conſiderando, quod iurisdictio voluntaria, poteſt exerceri ab vno Præſide in Homine qui ſit ſub alio Præſide, quando ſcilicet ambo Præſides recognoſcunt vnum Superiorem; ſecus verò quando iurisdictiones eſſent totaliter ſeparatæ, & diſtinctæ, vt Papæ, & Imperatoris. c. Nouit. de Iudic. quia tūc non videtur quod vnus in Territorio alterius, vel perſonis alterius quoquomodo poſsit ſe intromittere. ſed ſuum requirere debet Superiorem. Clem. Paſtoralis. de re iud. & Clem. Ne Romani. de iureiur. Ancar. quem refert; & ſequitur Rolād. à Valle cōſ. 88. n. 36. verſ. Secundo reſpondetur. lib. primo. ſic itaq. in propoſito dicendum eſt, quod ſi apponatur decretū à Præſide Prouinciæ qui habeat Minorem, vel rem ſub ſua Prouincia, licet prædictus Minor. vel res ſit alio Præſidi quàm Prouinciali ſuppoſitus, vel ſuppoſita, validè interponetur Decretum; cum Minor ſit principaliter tali Præſidi ſubiectus; & ita procedat d. l. Si prædium; vt putà ſi Præſes Perusinus, vel alius cui id onus interponēdi Decretum competat, interpoſuerit Decretum in Contractu, ſeu venditione Minoris Aſsiſſenſis, vel Fulginatenſis ſuper re in Territorio Peruſino exiſtente; vel etiam Prætor Vrbinàs interpoſuerit decretum in venditione Minoris Vrbinatenſis de re exiſtente in Territorio Callienſi, vel è contra, vtriq. huiuſmodi Decreti interpoſitio validiſsima erit; cum d. Minor, vel d. res licet non ſit ſuppoſita d. Prætori, eſt tamen ſuppoſitus, vel ſuppoſita Domino d. Prætoris, & ſic conſideratur iurisdictio ab ipſo Principe, non autem à Præſide. Ideoque poterit Prætor Callienſis, vel Fulginatenſis Decretū interponere in poſſeſsione exiſtente in Territorio Vrbinatenſi vel Peruſino; cum ultra quod reſpectu ipſius Minoris ratione Originis, vel habitationis prætor ius habet, concurrat quoq. illa iurisdictio Principis, vel principalis Superioris, & ita procedat d. §. Illud. vbi prætor permittit diſtrahi poſſeſsionē prouincialem, quia ſcilicet illa prouincia erat eiuſdem Superioris, vel Principis, ſub quo erat etiam & ipſe prætor; ſecus verò quando iurisdictiones eſſent totaliter ſeparatæ, & diſtinctæ. per ea quæ mox diximus ſupra nu. 70. & hāc animaduerſionem quemadmodū ſubtilem, & nouam ita quoq. veriſsimā eſſe arbitror; pro qua facit id ꝙ ſcripſit Innocent. in c. per venerabilem, Qui fil. ſint legit. quod ſi Epiſcopus diſpenſet illegitimum ad ordinē Clericatus ſuſcipiendum, poterit ſic diſpenſatus ſuſcipere ordinem Clericalem, & promoueri in alia Dioceſi. Itē conſenſus Epiſcopi Dioceſani alicuius Eccleſiæ datus in alienatione rei Eccleſiaſticæ, trahit effectum ſuū ad res etiam in alia Dioceſi ſitas, & extra Territorium Epiſcopi Dioceſani conſilium præſtantis, vt tenuit idem Innocent. in c. Paſtoralis. extra de Priuileg. Bald. in Auth. Hoc ius porrectum. C. de Sacr. ſanct. Eccl. & in l. 1. C. de Contrah. empt. Io. Sichard. ad l. 1. nu. 4. C. de contrah. empt. Tom. primo. & Caſſan. conſ. 31. qui multa in propoſito refert; Prædictorum igitur ratio poteſt eſſe, quia omnes Epiſcopi eundem recognoſcunt Principem, quippè Pontificem meritò eorum cōſenſus extēditur etiā extra prouinciā. Retenta tamen communi opinione, vtrumque Iudicem poſſe Decretum interponere, quæ multum cum noſtra

nra animaduerſione conuenire videt.

71 Declara eam procedere quando vnica eſſet Tutela, vel Cura, omnimumque bonorum adminiſtratio competit vni; alias ſi Tutela, vel Cura eſſet diuiſa in plures, tunc vtique Præſes loci Prædialis interponet auctoritatem. vt ſenſit expreſsim Vlpian. d. l. Magis puto. §. Illud, Salicet. d. l. Si prædium circa finem, & Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. c. 6. Reg. 1. except. 3. verſ. Sexta replicatio.

72 Secundo declaratur quod ſiuè Iudex Domicilii, ſiuè Iudex ſub cuius Territorio ſunt ſituatæ res, rectè Decretum apponet, neceſſariò tamen requiritur quod aliquo reſpectu ſit Iudex ſuus, alioquin ſi per Iudicem non ſuum interponatur decretum, perinde eſt, ac ſi non eſſet appoſitum d. l. Si prædium; quod adeo verum eſt, vt iurisdictio interponendi decretum etiam ex conſenſu partium prorogari non poſsit. d. l. Si prædium, per quē text. ita tenet Beroi. conſ. 22. nu. 46. cum ſequ. vol. 2. vbi alios refert. ex

73 quo poſtmodum infert, † quod mortuo Epiſcopo quamuis iurisdictio Epiſcopalis tranſeat in capitulum, non tamen tranſit hæc decreti interpoſitio, cum ſit de ſpectātibus ad Sedem Epiſcopalē, vt habetur c. 1. Ne ſed. vac. & ibi glo. Abb. & alii, ex quorum dictis etiā colligitur quod mortuo Epiſcopo, Metropolitanus non poteſt auctoritatē interponere ī alienatione rerū Eccleſiaſticarū, & cōſequenter eius iurisdictio quo ad Decreti interpoſitionem prorogari non poteſt. per ea quæ traduntur per DD. d. cap. 1. quæ omnia diligenter nota, quia ſunt pulchra, & quotidiana.

74 Et aduertas quod non omnibus in locis idem Iudex, ſeu Officialis habet decretum interponere, ſed variè circa hoc ordinationes exiſtunt; Nam in Ciuitate Senarum tres exiſtunt Officiales Pupillorum, habentes meram & abſolutam poteſtatem procedendi & cognoſcendi ſuper eorum contractibus; ita tamen, quod non poſsint alienare ſine ſollēnitatibus à iure cōmuni requiſitis; vt refert Roman. cōſ. 321. in princ. In caſu propoſitæ conſultationis. Hic verò Peruſiæ ſolitum eſt vt tres Doctores de Collegio ſortè extrahantur, qui dicuntur Iudices Communis. quorum officium eſt, decreta interponere ſuper alienationibus, & aliis contractibus Minorum, ſeu aliarum perſonarum, qui ſine iudicis Decreto alienare, vel contrahere prohibentur.

In Patria autem mea decretum iſtud interponi conſueuit à Prætore; & variè tandem ſolet decretum interponi à Iudicibus, Doctoribus Ciuitatum, Terrarum, vel villarum, à Magiſtratibus, ſiuè ab aliis quibuſcunq. ſecundum conſuetudinem, ritum, ſtatuta, & ordinationes locorum.

75 Sciendum tamen eſt, quod nōn ſufficit auctoritas cuiuſcunq. iudicis Municipalis, ſed oportet quod auctoritas illius iudicis interueniat, qui habeat cognitionem mixti, vel meri Imperii, cum interponere Decretum, & auctoritatem circa alienationem Prædii Minoris; ſit de mixto Imperio, vt adnotat Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. conſ. Clementiano ſub n. 4. verſ. Item non intelligas. vbi etiam inquit, quod multi quando impetrant officium iudicis à Domino Papa vel à Domino Imperatore faciunt apponi quod poſsint Decretū interponere in talibus venditionibus, & cautè faciunt, quia alias non poſſent, l. ea quæ. & l. Magiſtratibus. ff. Ad Municipal. & ita firmat Rofred. in loco

loco ſupra relato.

Fuit mox in ſecunda Declaratione dictum, ad hoc vt Iudex Decretum interponere valeat, requiri, quod aliquo reſpectu ſit Iudex ſuus, alioquin
76 nullum eſt Decretum; † Quid ſi Iudex Laicus velit interponere Decretum inter Laicum, & Clericum? & vtiq. ratione Clerici nõ debet Iudex Laicus ſe poſſe intromittere; Namq. cum diuerſæ ſint iuriſdictionis c. Si diligenti. de For. compet. Iudex Laicus reſpectu Clerici non dicetur Iudex ſuus, ideo non debet poſſe ſe intromittere; Non defuerunt tamen qui ſenſerint contrarium, quod iudex Laicus quantum ad interponendum decretum, & auctoritatem ſuam non dicatur incompetens inter Laicum, & Clericum, maximè quando perſona Clerici non obligatur, nec adſtingitur à Laico, Deciſ. Rotæ in Antiq. Deciſ. 207. ſub tub. de iudic. Gemin. in c. vlt. §. vlt. de iudic. vbi volunt iudicem Laicum poſſe interponere decretum in emancipationibus Clericorũ, quod ſequitur Rip. Reſpon. 113. Ex proceſſu numc. 3.

De quo tamen ipſe dubito ex his quæ mox ſupra diximus, nempè requiri vt aliquo reſpectu ſit iudex ſuus nec poſſe iuriſdictionem interponendi decretum etiam ex conſenſu partium prorogari. d. l. Si prædium; niſi forſan dixeris, vt ſuperior opinio procedat quando aliquo reſpectu Iudex Laicus eſſet iudex ipſius Clerici; vel etiam vt ſenſit Ripa d. reſp. 113: intelligamus, quando perſona Clerici non obligatur, nec adſtringitur à Laico, vt putà ſi Laicus venderet aliquã rem ipſi Clerico, Nam ratione ipſius Laici minoris d. Iudex Laicus decretum interponit.

INSPECTIO II.

77 CONSTITO de Iudice q. habeat decretum interponere, de pluribus ad ipſum Iudicem ſpectantibus ſæpe dubitari cõtingit, & in præſenti inſpectione videamus, nunquid iudex hanc iuriſdictionem auctoritatis interponẽdæ alteri delegare valeat, qua in re diſputatione omiſſa tamquam non neceſſaria, concludas, hanc decreti interponendi iuriſdictionem non poſſe per iudicem alteri demandari. glo. vlt. in l. 1. C. de Præd. & aliis rebus Minorum. Bart. in l. Imperium. in 4. gradu mixti Imperii nu. 20. ff. de iuriſd. omnium Iud. in l. Nec quicquam. §. vbi decretum. nu. 5. verſ. ea quæ requirunt. ff. de Offic. Proconſ. & leg. vbi hanc ſententiã veram eſſe, & cõmuniter approbari inquit; quam ibidem ſequitur Iaſ. n. 82. & cæteri poſt eos; idem Bart. in l. vlt. num. 3. C. de Præd. Decur. lib. x. & Io. de Plat. in l. 1. C. eod. Alberic. in l. Minorum. C. de Pred. & aliis rebus Minorũ. Caſtr. in l. Cum hi. nume. 4 ff. de Tranſact. Bart. Socin. in princ. Iaſ. & Dec. pariter in princ. & Io. Mar. Rimin. nu. 2. in l. Mandata. ff. de Offic. eius. Dec. Cagnol. & Mainer. in l. Omnia quæcunq. ff. de reg. iur. Alciat. in c. Quod ſedem ſub nu. 70. verſ. Idem in cauſæ cognitione. de offic. Ordin. & in tract. de Præſumpt. Reg. 3. Præſumpt. x. nu. 4. Martin. Grat. Lauden. conſ. 16. nu. 2. Natt. conſ. 162. nu. 20. lib. primo. Caſtr. cõſ. 84. vol. primo. Corn. conſ. 98. vol. primo. & nouiſsimè excellentiſſ. Riminald. vir equidem inſignis conſ. 5. nu. 192. lib. primo. Alex. Bald. Troian. in Pomilego, in verbo decretum. Idque optimè probatur in l. 2. ff. de Offic. eius. l. 2. C. de Adſeſ-

ſoribus.l. Minorum ſecundum intellectum Alberici; C. de Præd.minorum. & l. vlt. C. de Præd. Decur. lib. 10. ibi (Nec ex tabella Decretum.)

Ea enim quæ requirunt cauſæ cognitionem delegari minime poſſunt. d.l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. ſecundum communem intellectum. Bart. d l. Imperium. nu. 19. & Rofred. in tract. de Libellis par. 1. in Rub. quæ cau. poſſ. deleg. num. 5. vbi id optimè declarat; Non obſtant modò, non nulla quæ communem hanc concluſionem dubiam reddere videbantur. & primo. l. vlt. C. vbi, & apud quos. vbi reſtitutio in integrum Minori cõpetens, poteſt delegari. licet plenam cauſæ cognitionem deſideret; cui reſponderi poteſt, ibi eſſe ſpeciale fauore Minorum, ſecundum glo. in l. Ea quę. §. primo. ff. Ad Municip. & in l. 1. ff. de Damn. infec. quam ibi ad hoc not. Angel. Bart. in d. l. vlt. in l. 4. §. primo. ff. de Dam. infec. & in l. Imperium. col. pen. nu. 19. ff. de iuriſd. omniũ Iudic. Quæ tamen reſp. nihil valet, cum d. l. vlt. non ſolùm in Minore, ſed etiam in Maiore procedat; cum de vtroque loquatur vt ibi clarè patet, & ita tenet Alberic. Iaſ. nu. 82. & cõmuniter alii omnes d. §. vbi decretum; Imol. & aliì in l. 1 ff. de Dedam. infect. reprobata ibi glo. Quam obrem reſpondeas tu melius quod ratio ſpecialitatis d. l. vlt. non eſt minoritas. ſed cauſa reſtitutionis, quæ eſt fauorabilis, & ita d. l. vlt. itelligit Bart. & ante eum Petr. & alii ſequuntur. d. §. Vbi decretum. refert Alciat. in c. Quod ſedem nu. 70. verſ. Nec obſtat ſolutio. de Offic. Ordin. licet d. ſolutionem impugnet, Secundo vehementius obſtat tex. expreſſus in l. ſuggerente. C. de Offic. eius qui vic. alt. gerit. quem pro contrario adducit Accurſ. in l. 2. ĩ ſuo vlt. Scholio. ff. de Offic. eius. quo in textu in propriis terminis Decreti cauetur, poſſe decretum ad alienandas Minorum facultates per iudicem delegatum interponi, ibi (decretum etiam.) Huic quoque contextui facilis eſt reſponſio cõſiderando quod ibi Cæſares loquuntur in ſubrogato, vel ſuffecto loco iudicis mortui, vel remoti, aut abſentis qui non habet delegatam, ſed ordinariam iurisdictionem à iure conceſſam, quam ſolutionem tradidit Bart. quem cæteri ſequuntur in d. §. vbi decretum, Mainer. in l. Omnia quæcunque nume. 51. verſ. item tertio oppono. ff. de reg. iur.

78 Ex qua poſtmodum ſolutione notatur quod ſubſtitutus loco abſentis, vel Vicarii qui dimittitur ab eo qui ſe abſentat, uel qui ponitur loco mortui habet ordinariam iuriſdictionem, non autem delegatam, quod notandum eſſe inquit Bart. d. §. vbi decretum, ad quod facit quod not. in l. 1. §. à profectis. ff. de leg. 3. & in Clem. Et ſi principalis. extra de Reſcript. Cõcludendum igitur eſt decreti interpoſitionem indelegabilem eſſe, quæ cõcluſio ita cõmuniter firmata. Ampliatur, vt procedat non ſolum in decreto, quod interponitur in contractu Minoris, ſed etiam in decreto ſuper alienatione Alimentorum. l. Cum hi. §. Sed nec mandare. ff. de tranſact. not. Dec. in d. l. Omnia quęcunq. nu. 3. & Alciat. in c. Quod ſedem. ſub nume. 70. verſ. idem in cauſæ cognitione. de offic. ordin.

Ampliatur 2. vt in omni contractu in quo requiritur decretum, & cauſæ cognitio procedat hæc concluſio, vt delegari non poſsit, idq. per leges, et rationes ſupra adductas, quæ generaliter procedunt in omni contractu, in quo

quo cauſæ requiritur cognitio. Et notes quod omnia quæ dico de Minore poterunt etiam accommodari ad Mulieres, & generaliter ad omnes perſonas quę ſine decreto diſtrahere prohibitæ ſunt.

79 Tertiò ampliatur quod ſicut non habet locum delegatio, ſimiliter non habeat locum prorogatio, vt alterius iudicis, ad quem nō ſpectat cognitio, poſsit iuriſdictio prorogari. vt not. Bald. in l. Magis puto. §. Illud verſ. Nota à contrario ſenſu. vbi id notandum eſſe aſſerit, refert, & ſequitur Io.Mar. Riminald. in l. Mandata. num. 2. ff. de Offic. eius.

80 Ampliatur 4. vt quemadmodum decreti interpoſitio delegari non poteſt ita nec Tutor poterit per alium, cauſarum probationem facere in alienatione, nec petere per Procuratorem quod iuſtificetur cauſa alienationis, & decretum interponatur, ſed per ſe ipſum facere debet. l. Minorum. ſecūdum communem intellectum glo. ibi C. de Pręd. minorum & ibi Bald. & Salicet. l. Procurator. ſecundum vnam lecturam C. de Procurat. Accurſ. Bart. nume. ſecundo. Salicet. nume. 7. verſ. Nunc ad ſecundum. in l. Neque. C. de Procur. Roman. Bart. Socin. Iaſ. & Dec. in l. Mandata. ff. de Offic. eius Angel. in l. Poſt mortem. §. 1. & in l. Qui in adoptionem. §. Neque adoptare. nu. 6. ff. de Adopt. vbi plures recenſet actus qui per procuratorem explicari nequeunt, inter quos eſt interpoſitio decreti, Iaſ. in l. 1. §. Item acquirimus. col. 2. num. 15. ff. de Aquir. poſſeſſ. ampliſsimus, & eximius Cardinal. Alban. in vtiliſsimis Lucubrationibus in Bart. ad l. Magis puto. §. Si pupillus nume. 3. in lectur. Nicol. de Neap. ff. de rebus eorum. Corn. conſ. 98. Videtur prima facie. nume. 1. vol. 1. Bart. Socin. conſ. 131. ſub nu. 3. vol. 4. Gramatic. conſ. 137. nu. 16. & Roland. à valle conſ. 33. nume. 21. lib. primo.

Speculat. (vt refert Iaſ. d. l. Mandata in fine.) in tit. de Procurat. §. 1. verſ. Ergo quid ſi conſtituerunt. non recordatus de dicta l. Minorum dubitauit de hoc, & arguit ad partes, licet poſtmodum dicat ſe conſulere quod ipſimet tutores, vel curatores petant: Roman. Sing. 427. nu. 1. Gomeſ. q. 65. de Annali poſſ. Caſſan. in conſuetud. Burg. tit. Deſ. droictz. & appar. §. 1. verſ. Et auctorite. nu. 3. fol. 130. vbi iſtius dicti rationē reddit, & Nicol. Moronus in tract. de Treg. & Pace. q. 72. par. prima.

Ea autem potuit eſſe ratio, quia talis licentia concedi debet cauſa cognita. d. l. Magis puto. §. Non paſsim. Ideo per tutores non poteſt conſtitui Procurator. d. l. Neque tutores. ita dicit Corn. d. conſ. 98. & ita argumentatur Accurſ. d. l. Minorum. & Socin. d. l. Mandata vbi arguit, quod quemadmodum non poteſt iudex auctoritatis interpoſitionem delegare, in alienatione Prædii Minoris, eodem modo tutor non poterit petere per procuratorem, quod iuſtificetur cauſa alienationis. & decretum interponatur, ſed per ſe ipſum facere debet.

81 Ex quo poſtmodum inferri poteſt, quod decretum interpoſitum in ipſa alienatione per Auditorem Gubernatoris, non valet. Cum Auditor Gubernatoris non habeat iuriſdictionem ordinariam, ſed debet iſtud decretū interponi per Præſidem, ſeu tenentē locum Præſidis. l. Et ſi præſes. l. Ob æs. l. Etiam. & l. Vtere. cum infinitis ſimilibus. C. de Pręd. Minorum. Nam cum Decretum cauſæ cognitionem

requi-

ſequirat, non debet poſſe delegari, per ea quæ mox diximus ſupra. Ideo cum Auditores Gubernatoris non ſoleant habere iuriſdictionem ordinariam niſi fortè in certis caſibus, non videtur quod eius decretum validum ſit: ita notanter conſuluit Corn. conſ. 98. ſub nu. 2. verſ. Et per eaſdē vol. 1. Dicit tamen Bart. in l. 1. ff. de Offic. adſeſſ. quod de Conſuetudine nō ſeruatur, vt adſeſſores non poſsint decretum interponere. licet de iure prohibeantur. l. 2. C. de Adſeſſoribus.

82 Declaratur modò Concl. ſupra firmata, vt procedat de iure Ciuili, ſecus verò de iure Canonico, quo iure poſſunt delegari cauſæ, licet cognitionem requirant. gloſ. pen. in capit. Quod ſedem, & ibi DD. præſertim Alciat. nu. 76. verſ. Tertiò fateor. vbi id refert. licet per multa contrarium firmet. de Offic. Ordin. Innocent. in c. Conſtitutus. de Relig. Domib. Dec. d. l. Omnia quæcunq. in fine. Bolognin. latè in l. Imperium. ff. de iuriſd. omnium Iudic. Bart. in Tract. de Different. inter ius Ciuile, & Canon. num. 171. Baptiſta à S. Blaſio in Tractat. Contradict. Iuris Can. cum iure Ciuili. Contradict. 6. Galuan. Bonon. de Different. Legum, & Canonum. Differ. 20. & Hieronim. Zanettin. de Different. vtriuſque iuris Differ. 39. nu. 62. Socin. Reg. 84. Fall. 5. Gambar. de offic. & poteſtate Legati de latere. lib. 5. tit. de Poteſtate Legati in uniēdo. n. 126.

Ex qua declaratione notanter inferri poſſet, quod in terris Eccleſiæ, & aliis in locis, in quibus ex Statutorum forma, vel conſuetudine ſeruatur Ius Canonicum, poterit interpoſitio decreti, ſuper contractu Minoris delegari. quod eſt valdè notandum, licet neminem id dicentem repererim.

83 † An autem, & quādo ſit ſeruandum Ius Canonicum, vel Ciuile, cum nō ſit præſentis indagationis, remitto me ad ea quæ copioſiſsimè (miro quodā ordine) nobis vtiliter tradidit Anton. Maria Coratius Cortonenſis, vir equidem ſummi ingenii, acrique iudicii, (quem aliquando in Condiſcipulum habuiſſe, (cum multa ſimul ſæpe conferre ſoliti eſſemus) nō inutiliter glorior.) in elegantiſſ. ac non iuuene, ſed valde ſeni, & experto, digno tract. de communi opinione lib. 2. tit. 9. Caſu 30. nu. 151. cum ſeq. qui tract. ob maximam eius vtilitatem, & elegantem diſpoſitionem vno uix (poſt primam impreſsionem) tranſacto Menſe, fuit iterum Venetiis editus.

Poſtremo declaratur, aut non procedat in Principe, qui cum poſsit delegate aliàs indelegabilia. iuxta tradita per Bart. & alios poſt eum in l. prima. ff. de Offic. eius. quod fuit ſecutus facundiſsimus Caſtaldus in tract. de Imperatore quæſt. 110. verſ. Tertio. vbi ponit 130. Caſus, de his quæ ſunt Principi reſeruata. vtiquè dicendum videtur quod poſsit, huiuſmodi decreti interpoſitionem alteri demandare.

INSPECTIO III.

FERIARVM, feſtorumque dierum ratio i liberis requiem habet litium, & Iurgiorum. in Seruis operum, & laborum, vt nobis memoriæ tradidit Cicero de Legibus, ita ut deſinamus mirari, ſi apud noſtros interpretes dubitatum ſit,

84 † Num die feriato poſsit à Iudice decretum interponi. qua in re dūas principales reperii opiniones, quarū prima eſt affirmatiua vt ſenſit Salicet. in l. Actus. nu. 3. C. de Feriis. & ibidem Caſtr. qui valdè de contrarium ſentiētibus admiratur.

Idque

Idque optimè ſuadeti videtur, ex d. l. Actus. vbi actus omnes voluntariæ iuriſdictionis, poſſunt quolibet tẽpore (etiam feriato) explicari; Sed hæc decreti interpoſitio eſt huiuſmodi ut ibidem DD. omnes fatentur, meritò poterit quacunq. die interponi.

Præterea Decretũ illud, eſt auctoritas quædã alienationis permiſſiuæ d. l. Magis puto. §. 1 primis, & ſenſit Io. de Plat. in l. 1. C. de Præd. Curial. lib. x.

Contraria tamen ſuperiori opinio * communis eſt, & verior, quam tenuit Cin. Iacob. de Aren. Bald. et cæteri in d. l. Actus Bart. in l. Nec mandante, §. vult. ff. de Tutor. & Curat. dat. ab his. Caſtr. in l. Diuus Traianus. ff. de feriis, & in l. Cum hi. nu. 4. ff. de Tranſact. (immemor eius de quo mi. ratus fuit in d. l. Actus.) Alex. d. l. Diuus Traianus, vbi hanc ſententiam * magis communem eſſe teſtatur, & ibidem Iacob. de S. Geor. nu. 7. Io. de Imol. in c. conqueſtus nume. 6. de Feriis. vbi etiam Petr. de Ancar. nu. 14. Hippolit. Riminald. Inſt. de Donat. §. 1. n. 193. Ancar. conſ. 116. nu. 6. verſ. Fuit. n. decreti interpoſitio nulla ipſo iure. Speculat. in tit. de feriis. §. 2. nu. 13. lib. 2. & ibi Io. Andr. in addit. ad eum; Robert. Maran. de Ordine Iudiciorum in x. Actu verſ. Actorũ editio. nu. 34. Anton. Nicell. de Concordia Gloſſ. Concord. 52. nu. 315. fall. 71 Io. Bertachin. in tract. de Epiſcop. lib. 1. de cauſa efficienti, quæſtio. 12. verſ. Nunc quæro n. 16. Caſſan. in conſuetud. Burgund. tit. des ruſtices. Rub. 1. §. 6. nu. 96. fol. 68. quem refert & ſequitur Petr. Duen reg. 188. n. 4. Alex. Bald. Troian. in ſuo Pomilego in verbo decretum. Guid. Pap. Deciſ. 215. in fine An executio ſententiæ. Iafred. Lãfran. Balb. Deciſ. 353. & alii paſſim; Pro qua plura adducuntur. & primo Decreti interpoſitio requirit cauſæ cognitionem. d. l. Magis puto. §. Ne paſſim. & latius diximus ſupra eod. tit. n. 31. Ergo nequaquam poterit die feriata interponi. l. 3. §. ſi cauſa cognita. ff. de bonorum poſſeſſ. & l. 2. §. Dies. ff. quis ordo in bonorum poſſeſſ. ſeruetur; per, quod argumentum, veriſsimam hanc opinionem crediderũt omnes prædicati.

Secundò debet Iudex dare Viatorem qui referat pecuniam uerſam eſſe in utilitatem Minoris. d. l. Magis puto. §. Ne tamen, & dixi ſupra nu. 56. taliſq; relatio facienda eſt diebus nõ feriatis, ita in propoſito arguit Iacob. de Aren. in d. l. actus.

Adducitur 3. l. ult. C. de feriis ibi Nulla admonitio. At quando alienãtur bona Minoris requiritur Licitatio. l. Ait prætor. §. Hodie. & l. ſi in emptione. ff. de Minoribus diximusque ſupra nume. 64. Quarto mouemur, quia decreti interpoſitio fieri debet Iudice pro tribunali ſedente. l. 3. §. ſi cauſa cognità. ff. de bonorum poſſeſſ. & l. A procedente. C. de dilat. & dictum fuit ſupra num. 63. & Iudice examinãte, & approbante cauſas ob quas cõceditur diſtractio, quibus in rebus admonitiones fiunt, & teſtes rogantur, quæ omnia debent diebus iuridicis fieri; quando etenim aliquid fit cum cognitione cauſæ, fieri debet Iudice pro tribunali ſedente, ſecundum Barto. in l. Nec mandante. §. vlt. ff. de tutorib. & curat. dat ab his, ex quibus fortiter firmata remanet communis hæc ſententia. Quæ verò fuerunt ſupra in contrarium conſiderata, non multum urgent, ſiquidem d. l. Actus, loquitur de voluntaria iuriſdictione, & in fauorem Libertatis, quippe de libertate ſerui dum manumittitur, & filii dum emancipatur, ita reſpondet

Iacob.

Iacob. de Aren. Speculat. Iafred. Lanfran. & alij præcitati. Præterea non procedit id quod diximus vbi requiritur cauſæ cognitio. vt ſupra in primo arg. cõmunis opin. & hinc eſt poſtea quod die feriata (etiam in honorem Dei) poteſt Tutor decerni, & cõfirmari, quando cauſæ cognitio non exigitur, alias ſecus, nempè quando datur per inquiſitionem. l. Qui habet. §. Quolibet. ff. de Turel. l. Nec mandante. §. vlt. & ibi Bart. ff. de Tutoribus & curator. dat. ab his, & Iafred. Lanfran. Deciſ. 552.

Hinc etiam eſt, quod inſinuatio Donationis, die ſolemni fieri poterit. cũ cauſę cognitionem non deſideret; Oldrad. conſil. 252.

85 Nouiter ipſe putaueram poſſe opiniones iſtas diſtinctionis fœdere conciliari; quod aut ſunt ferię in Honorẽ Dei inductæ, vt in die Dominico, in Feſto Paſchatis, vel aliis ſimilibus diebus feſtiuis, in quibus omnia opera & exercitia conquieſcunt, & tunc pcedat communis opinio quæ habet, feriarum tempore non poſſe decretũ interponi; & ita omnino intelligenda eſt l. vlt. C. de feriis. dum vult. qđ nulla quemquam vrgeat admonitio: nulla fideiuſſorum flagitetur exactio: taceat apparitio: Aduocatio deliteſcat: ſit ille dies à cognitionibus alienus: Præconis horrida vox ſileſcat:

Aut verò ſunt inductæ feriæ ob neceſſitates Hominum, & tunc crederem opinionem Saliceti, & Caſtr. cõtra communem veram eſſe; quia inquiſitio quæ fit à Iudice interponente decretum non fit in contradictorio iudicio, & iudex requirit affines, neceſſarios ſeu amicos Minoris, ex ſuo officio, & pro ſui informatione: Vnde ſicut contractus poteſt fieri die feriato, ita interpoſitio Decreti ſuper illo; cum Decretum ſit auctoritas quædam permiſſiua. d. l. Magis puto. §. in primis. Præterea ſi decretum die feriato ob neceſſitates Hominum interponi nequiret, alterum ex duobus ſequeretur, quod cum Vindimiarum, ſeu Meſſium feriæ quamplures dies, menſesque perdurent, aut quis per illud longiſſimum tempus ſuum conſequi non poſſet, quod iniuſtiſsimũ, atque iniquum valdè foret; cùm non debeat Minor ex aliena iactura locupletari. l. Si prædium. C. de Præd. minorum: aut verò id tam longum temporis interuallum in quo Minor contractum celebrare non valeret, maximum ei poſſet præiudicium afferre, vt putà quando ære alieno vſurarum modus carendum ſuaderet. iuxta d. l. Magis puto. §. Non paſſim, multiſq; etiam aliis in caſibus conſiderari poſſet præiudicium non inconſiderabile quidem; ſi deberet Minor expectare, donec perdurant feriæ, pro qua diſtinctione à nemine adhuc quẽ viderim conſiderata, plurimum facit huius Ciuitaris Peruſinæ, Callienſis, & pluriũm aliarum etiam, conſuetudo, ſecũdum quam paſſim talibus feriis ob Hominum neceſſitatem inductis apponuntur decreta: Si autem præſens hæc concordia, ſeu diſtinctio, quam ueriſſimam arbitror, non ſatisfaciat, notes aliam non inſubtilem, nouam, nec multum, aut nihil profectò ab ipſa veritate alienam, videlicet. quod aut Minori eſt vtile tali feriarum tempore Decretum interponi, & tunc vtique interponi licebit, cum cauſa Minoris, ſit cauſa pia. ſecundum Azzon. mox infra citandũ. propter quã valet decretem interponi, etiam die feriata. c. vlt. de feriis, vbi in cauſis piis non attenduntur feriæ, & ita tenet Azzo in Sum. C. de feriis nu. 7. vbi in ſpe-

n ſpecie nominat cauſam Minorum, cauſam piam, ob quam liceat feriato tempore quid celebrare. Maran. de Ord. Iudic. in 10. Actu, verſ. Actorum editio. n. 34. limitat. 5. Aut uerò Minori non eſt vtile vt tali tempore Decretũ interponatur, & tunc procedat communis opinio, ne quod in Minoris favorem inductum eſt, nempè quod eius cauſa dicatur cauſa pia, retorquea tur in odium. contra l. Quod fauore. C. de Legibus.

Si autem communi opinioni adhærere velis oĩno, declara eã tribus modis. † Primò, vt non procedat quoties vltra ius commune, extarent ſtatuta diſponentia, quod vnus, vel duo cognati debeant interuenire, qui iuxta coram Iudice alienationem tenere in vtilitatem ipſius Minoris, nec ia neceſſaria ſit inquiſitio. tunc etenim tali Statuto extante, poteſt decretum interponi die feriato, etiam in honorem Dei, cum non requiratur cauſæ cognitio, ita namque declarat Sa...et. in d. l. Actus. nu. 3. Quæ tamen declaratio poſſet forſan in dubium reuocari, quia licet per huiuſmodi ſtatutum tollatur cauſæ cognitio, remanet adhuc impedimentum aliud, ſiqui...m debet interponi decretum iudi... pro tribunali ſedente, vt iam ſupra ...imus, quod impedimentum per ...ad. Statutum non remouetur, Niſi ...nè ſoluando Salicet. dicas, quod cũ ... interpoſitio decreti ſit actus voluntariæ iuriſdictionis, neque requiritur cauſæ cognitio, licet interpona... iudice ſedente, poterit vtique iu...x etiam tempore feriato.

Declaratur ſecundo non procedere vbi immineret neceſsitas actus, nã ...ic etiam quod requiratur cauſæ cognitio poterit die feriata decretũ apponi. l. Solet. ff. de feriis. Azzo ĩ Sum. C. de feriis. num. 5. & 7. Marant. de Ord. iudic. in x. Actu, verſ. Acto: ũ editio. nu. 33. & Guido Pap. in propriis terminis quæſt. noſtræ. d. Deciſ. 215. in fine.

88 Vltimo declaratur, quando celebraretur contractus in præſentia Principis, tunc etenim etiam feriato tempore poterit decretum interponi. Speculat. in tit. de feriis. §. primo. verſ. eſt autem: Nec mirum, cum in præſentia Principis poſsit Minor etiam ſine decreto alienare; Ad inſtar enim Præſidialis decreti, conceſsio principalis accedit. vt expreſsè reſcripſit Imperator in l. illud. C. quãdo Decr. op. non eſt, per quem textum ita ibi notant Bart. & Bald. eſt etiam text. in l. 2. in fine. ff. de rebus eorum. Azzo in Sum. C. quando Decr. opus non eſt in princ. Brun. in tract. de forma. tit. de probat. & præſumpt. formæ. col. 45. verſ. Supplet autem. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. capit. 6. reg. 1. Except. 4. Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtamentorum pot §. x. ſub nu. 78. verſ. Decimo ſexto. lib. 1. Aemil. Ferett. Reſpon. 43. nu. 3. Roland. à valle conſ. 54. nu. 12. lib. 2. facundiſsimus Caſtaldus in tract. de Imperatore quæſt. 110. caſu 19. & expreſsius caſu 61. in qua quæſt. 110. per tot. recenſet caſus 331. de his quæ ſunt Principi reſeruata.

INSPECTIO IIII.

89 DECRETVM non vitiari ratione incertitudinis quæ orit ex alternatiua elici poſ ſe videtur, ex edicto Vlpiani in l. Si pupillorum. §. ſi prætor. verſ. Quid ergo. ff. de rebus eorum, licet enim Prætor non debeat ita decretum interponere, cum tamen ita alternatiuè in

 terponit,

terponit, validum. electioque illius eſt, cui decretũ dirigit. d.§. ſi prætor.

Ex quo ibi id fuerunt ſecuti Bart. Bald. & alii. Nicol. de Neap. in §. Si quis autem. de Hæred. & falcid. Io. de Plat. in l.vlt.in fine.C.de Præd.Curial. lib. x. Alex.in l.vbi autem. §.Qui illud, aut illud. num.6. & ibidem Zaſ. nu.x. ff. de uerborum obligat.Mainer. in l. Non debet cui.n.x.ff. de reg. iur. Azzo in Sum. C.de Pręd.minorum.n. 6. Barbat. in c.ex parte. de For.comp. in c. conſtitutus. de in integr. reſtitut. in c. Cum dilecti. de empt. & vendit. & in repetit. c. Rainaldus. de teſtam. quę Barbatii loca per me viſa minimè fuere, citantur tamen ab ingenioſiſſimo eius diſcipulo Corſetto, qui hoc inter ſua ſingularia poſuit in verbo decretum.cl. 2.dicens eſſe caſum in d. §. ſi prætor. vnicum, & ſingulare;idẽ ſenſit Alex. conſ. 77. par.4. & conſ. 189. uiſo ſtatuto,nu.4.lib. 7. qui omnes concludunt decretum alternatiuè interpoſitum validiſsimum fore, non obſtante quod tale decretum dicatur eſſe iniuſtum, & Minori læſionem afferre poſſe, propter malam electio-
90 nem quam facere poſſet Tutor; † & ſic factum tenet licet iniuſtum, & fieri minime deberet, vt ex d. §.colligit Marſil. in Rub. de fideiuſſ. n. 310.multa ad id adducẽs.Ex quo colligit Bart. d. §. ſi prætor verſ.Quid ergo.per illum textum, quod ſi Epiſcopus dicat concedo licentiam vendendi rem minus damnoſam eccleſię, malè facit.; quia deberet rem ipſam alienandam ſpecificare; & tamen ſi id facit, valet d. licentia; & Bart. ſequitur Alex. d. conſ. 189. num. 5.

91 Ego verò valdè ſum ſemper admiratus de tali Doctorum intelligentia circa d. §. ſi prætor.verſ. Quid ergo. quia ibi expreſsè cauetur Decretum alternatiuè interpoſitum non valere; dum ibi dicitur (Dummodò ſciamus Prætorem nõ rectè partibus ſuis functum.) Si igitur Prætor Decretum alternatiuè interponendo nõ rectè partibus ſuis fungitur, ſequitur neceſſariò, quod tale Decretum non valeat, cum ſit ſine cauſæ cognitione interpoſitum. l.Minorum.ſecundum communem intellectum. C. de Pręd. minorũ & diximus ſupra nu. 31. Debet namque prætor ſtatuere,& eligere vtrum magis obligare, an vendere permittat. vt expreſsim cauetur d. §. Si prætor, & in l.Magis puto. §. Item prætor. ff. eod. quibus in locis habetur, quod idẽ Prætor eſtimare debet utrũ vendere, an obligare permittat,cum igitur prædicta non obſeruauerit, ſed alternatiuè decretum interpoſuerit, alienatio cum tali decreto facta, vtiq. prorſus nulla reddetur; Nec obſtat (& in hoc iudicio meo decipiuntur ſcribentes) dum in d.§.ſi prætor verſ. Quid ergo. dicitur. Si prætor vendere, vel obligare permiſerit, an poſſit habere liberum arbitrium quid faciat, (& poſtea ſubiungitur) & magis eſt vt poſsit: Ergo dicunt præfati ſcribentes tale Decretum ita alternatiuè interpoſitum validum erit, quandoquidem dum ibi dicitur (& magis eſt vt poſsit) non debet per hoc intelligi, quod decretum ita interponi poſſit,itaque interpoſitum valeat, ſed debet intelligi decretum illo caſu prodeſſe illis tutoribus, qui ex permiſſione prætoris alienarunt, ne ſcilicet. ipſi malè adminiſtraſſe uideantur; ſicut in ſimili diximus ſupra. in præfat. ſub nu. 68.ad intellectum l.Qui filiũ. ff. vbi pup. educ. debeat, vbi licet alimenta in caſu de quo ibi, citra Magiſtratuum Decretum præſtita ſint,nõ per hoc tamen dicendum eſt, non re-

quiri

uiri Decretum, ſed operatur ibi
iſſus Iudicis quod iudicio Tutelæ tu
ores, non teneantur, vt latius d. n.
8. concluſimus; ita igitur iſto caſu di
endum eſt, & iſte ni fallor veriſsi-
ius eſt intellectus d. §. ſi prætor verſ.
Quid ergo, & ita inueni poſtea dictũ
ontext. intelligi ab eruditiſſ. ac no-
rę tẽpeſtatis facilè Principe Iacob.
Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. Cẽt.
caſu 171. nu. 18. & non parum qui
em ſum letatus absque eo quod ip-
um vidiſſem ſenſiſſe idem quod ſen-
doctiſsimus ille vir; Et quod decre
m alternatiuè interponi minime va
at per eundem. §. ſi prætor verſ.
uid ergo. firmauit expreſſe Roman.
l. Bonorum. num. 32. verſ. in decre
patet. C. qui admitti. Fabiã. de Mõ.
tract. de empt. & vendit. 5. q. princ.
erſ. Sed circa, ſub nu. 103. cum ſeq.
Iodoc. Damhouder in Subhaſt. cõ-
end. exeg. cap. 2. nu. 37. quos à ne-
ine quem viderim ad id citatos re-
erii; Ex quibus putarem omnino cõ
udendum eſſe, decretum alternati-
è interponi haud poſſe; ſed debere
ſe certum, & clarum, quę nam res
t alienandæ, & an alienari, an ve-
ò obligari permiſſum ſit: † Nam eti-
n quod conceſſa ſit venditio, quod
l maius, non cenſetur permiſſa obli
tio. niſi expreſſe dicatur, quod eſt
inus, vt viſum fuit Vlpiano d. §. Si
ætor. & ibidem notant Iacob. de
ret. & Bald. inquiens † quod decre
m eſt ſtricti iuris. nec extenditur ad
nilia, vel maiora; et in ſimili eſt text.
l. Si debitorem meum. ff. de No-
t. & perd. §. ſi prætor id fuerunt ſe
iti Ba t. Alberic. & Cuman. in l. Si-
t. §. Sed ſi permiſerit. ff. Quib. mod.
gn. vel hipot. ſoluatur. Alex. nu. 2.
Iaſ. num. 13. in l. in actionibus. ff.
in lit. iur. idem Iaſ. in l. In ſuis n. 27.
ff. de liber. & poſthum. Bart. Socin.
in l. Certi conditio. §. Quoniam igi-
tur. ſub num. x. ff. ſi cert. pet. Dec. in
l. Vni. num. 31. in 2. lect. C. Quando
non peten. par. Io. Crot. in l. filiusfa-
milias. §. Diui. n. 120. ff. de leg. 1. Ni-
col. Vigel. ff. lib. 18. cap. 6. par. 2. reg.
1. except. 3. verſ. Nona replicatio.
Dec. Cagnol. et Mainer. in l. Non de
bet cui. ff. de reg. iur. Felin. in c. vlt.
num. 8. verſ. fallit quarto. de Accu-
ſat. Ant. Burg. in rub. de empt. & vẽ-
dit. extra. col. vlt. d. §. Si prætor. mul-
tum extollens; Azzo in Sum. C. de
Præd. minorum. num. 6. Paris. conſ.
100. nume. 24. lib. primo. Curt. ſen.
conſ. 74. col. 15. verſ. Reſpondemus.
Natta conſ. 631. nume. 37. lib. 3. Au-
guſtin. Beroi. conſ. 124. n. 21. vbi di-
cit quod verba decreti debent ſpeci-
ficè, & ad vnguem obſeruari; conſ.
182. num. 9. & conſ ſeq. num. 5. vol.
primo. Hippolit Riminald. conſ 5. n.
216. & ſeq. & conſ. 54. nu. 60. lib. 1.
Euerard. in ſua Cent. in loco à Ratio-
ne legis larga, ampla, ſeu generali.
in 2. caſu. verſ. Primo enim. Roman.
Sing. 217. incip. an in decreto. Fabian.
de Mon. in tract. de empt. & vendit.
2. q. princ ſub num. 13. Petr. de Ra-
uen. Sing. 149. in decreto. & Ferand.
Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtam.
pote. t. §. x. ſub num. 72. extenſ. 16.
lib. 1. ubi id valdè notãdum aſſerit.
94 Pro quo facit, quod voluit Alex.
conſ. 3. lib. 3. quod per licentiam da-
tam de concedendo in Emphiteoſim
abſque alia ſolemnitate rem eccleſiæ
aliàs ita concedi ſolitam, non poterit
in feudum dari. quanuis æquiparen-
tur, & per dationem in feudum res
Eccleſiæ melior efficiatur; quod non
alibi videtur fundatum, quàm in d. §.
Si prætor: Idq. confirmatur ex eo quod
nobis notanter tradidit Matth. Afflict.

lib. 3. Conſtitut. Neap. Rub. 5. num. 16. & in c. 1. quæſt. 24. notab. 12. n. 107. de Prohibit. Feud. alien. per Fe
95 der. † Quod ſi habens Feudum à Rege obtineat vt illud alienare poſsit, ipſe verò vendat, adiecto pacto pignoris ſeu Hypotecæ ipſius Feudi, donec ſoluatur pretium, venditio valebit, non autem obligatio, quod eſt notabile dictum. Item facit id quod ſenſit Aretin. in l. Si quis extraneus. in fine col. 2. ff. de Aquir. hæredit. Roman. d. Sing. 217. & Auguſtin. Beroi. conſ. 123. nu. 17. vol. 1. qui volunt ꝙ etiam ex maioritate rationis in licentiis, & Decretis extenſionem facere non liceat.

Ratio autem principalis Concluſionis redditur per glo. in l. Non debet cui. ff. de reg. iur. Nam cum in decreto (inquit Accurſ.) requiratur cauſæ cognitio, non venit id ſuper quo cauſæ cognitio non præceſsit, quæ ratio ſatis mihi placet, quam ipſe ſolitus sũ confirmare ex pulcherrimo vèrborũ contextu in l. Siuè generalis. circa finem. ff. de iure dot.

Alia ratio redditur per Felin. in d. c. vlt. nu. 8. in 4. Fall. quia in diſpoſitione Hominis materia exorbitãs nõ extenditur à maioritate rationis. c. Cui de Præben. in 6.

Duas alias rationes adfert Alberic. in d. §. Si prætor. quas poteris apud ipſum videre.

Altera eſt ratio q̃ traditur per DD. in l. 1. §. Si quis ita. ff. de verb. obligat. quod ideo illud ibi ſit, propter formã in qualibet alienatione Prædiorũ Minoris requiſitam; Ideo ſi in decreto Iudicis cauſa cognita pmiſſa eſſet vẽditio, non liceret hipothecare, nec è contra, & hoc quia deficit forma, quę tamen ratio non placuit Carolo Molin. vt refert Gabriel. Saray. in Addit. ad ſing. Rom. ſing. 217. qui dũ cũ eo, de d. §. ſi prætor alloqueretur, dixit illam Doctorum rationem non ſibi ſatisfacere, tamquã magis mathematicam, & phiſicam, quàm ciuilem, & praticam aliterque putat ipſe intelligendum fore d. contex. quod ideo id procedat in d. §. Si prætor. quia ibi illud decretum, & cauſæ cognitio præcedens, non in genere, ſed ſuper certo indiuiduo actu ſpecialiter, & limitatiuè interpoſita ſunt, Ideo ſi aliter fiat quàm in cauſæ cognitione, & decreto deductum eſt, nihil agitur .i. nõ agitur ille actus qui ſpecialiter, in cauſæ cognitionem, & decretum deductus eſt, & ſic decretum nullum habet fomentum, & ita dicit ipſe loqui, & debere intelligi d. §. Si prætor, itaq. dicebat ſe aliàs tenuiſſe in repetit. d. l. 1. §. Si quis ita. & firmauit in ſecunda. par. Commentariorum Analyticorum in Conſuetud. Paris. tit. 2. glo. 1. verſ. 5. col. 2. num. 4. & 5. Verùm licet iſte Doctor de iſto intellectu plurimum glorietur, nihil tamẽ aliud dicit. niſi quod dicunt DD. compendio ſuis, quod ideo illud ſit propter formam in qualibet ſpecie alienat. prædii Minoris diſtinctè, & ſigillatim requiſitam, formam autem intellexerunt ſiſica quadam ratione, & ita, (& rectè quidem) animaduertit Gabriel Saray. in Addit. d. Sing. Romani. 217. & ſi rectè conſiderabis tam ratio Doctorum in d. §. Si quis ita. quam etiam ratio Mollinei nulla alia eſt, quàm ea quæ ſupra primo. loco, ex Accurſ. in d. l. Non debet adduximus.

Ex quibus rectè firmatum apparet, Cui quod plus eſt licet, non licere quod eſt minus, in hac noſtra decretorum materia. cum Decretum ſit ſtrictiſſimis, nec extendatur ad ſimilia, vel maiora. Animaduertendum tamen

men eſt, dum Bald. ex d. §. Si præ-
or.colligit Decretum ſuper re maio-
interpoſitum, ad minorem non ex-
ndi, idque colligi ex d.§. Si prætor.
oc falſum eſſe, & in eo decipi Bald.
um in caſu d. §. Si prætor.non creda-
ır minus eſſe obligare, quàm aliena
e, cum interdum plus ſit obligare,
uàm alienare, nempè ratione mi-
oris vtilitatis, quæ inde Minori pro-
enire poteſt; per quod Iacob. Me-
ochius de Arbitr. Iudic. lib.2. Cent.
. Caſu 171. num. 19. putat repren-
lendum eſſe Bald. in d. §. Si prætor.
lum ex eo colligi vult plus eſſe alie-
iare, quàm obligare; Augeoque ipſe
lifficultatem contra Bald. ex his quæ
raduntur per Imperatorem Inſt.qui-
us alien.licet vel non, in principio.
bi lex Iulia prohibebat alienationes
uę inuita Muliere fiebant; Hypote-
as autem etiam ea volente prohibe-
at; & ſic magis ibi prohibetur Mu-
ier obligare, quàm alienare; Pręte-
ea, aliena res vendi poteſt. Pignori
utem tradi nequit. glo.in l.Rem alie-
am.ff. de contrah. empt.ſequitur Io.
ichard. ad Rub. C.de rebus alien.nó
lien. nume. 2. Tom.primo. Euenire
iquidem poteſt vt alienatio Minori
tilior ſit, quàm obligatio propter pe
icula quæ poſſent euenire re obliga-
a, non autem vendita; quandoqui-
dem ſi ruina, incendio, vel alio caſu
res obligata periret, Minori periret,
ecus ſi alienata fuiſſet. quia tunc ip-
ſi Emptori, non autem Minori peri-
ret, vt per Gabriel.Saray. in præcita-
to loco.

Poſſet tamen defendi Bald. quod
licet interdum plus ſit obligare quàm
alienare, regulariter tamen contra-
rium eſt, fuitque locutus Bald à com-
muniter accidentibus arg. l. Nam ad
ea. ff. de Legibus. regulariter enim
qui poteſt vendere, à fortiori obliga
re valet, ad not. in l. 1. C. de Patri-
bus qui fil. diſtrax. cum ſimilibus. ex
quo firmiſsimum remanet dictum ip-
ſius Baldi, quod ex d.§. Si prætor. re-
ctè colligatur plus eſſe alienare quã
obligare.

INSPECTIO V.

INCERTITVDO non mo-
dò ex alternatiua, ſed etiam ex
conditione oritur, cum propriè
conditio ſit de futuro. l. Cum ad præ-
ſens. cum ibi not. ff. Si cert. pet. &. §.
Conditiones. Inſt. de Verb. obligat.
coniungendo igitur inſpectionē hanc
cum ſuperiori videndum neceſſariò
96 eſt, † An valeat decreti interpoſi-
tio ſub conditione hoc modo facta.
Quatenus, vel ſi, & in quãtum de iu-
re debeo iterpono, alias minimè; qua
in re duas inueni opiniones, quarum
altera eſt, vt decretum interpoſitum
cum d.Clauſula, ſi, & inquantum. va-
lidum ſit, vt ſenſit Bart. in l.Cum pro-
pter.ff. de leg. præſt. Bald. in l. 1. col.
pen. verſ. Vlterius quæro. C. qui ad-
mitti. quem refert Alex. in Addit. ad
Bart. in l. Et ſi conditionalis.ff. de Au-
ctor.tut. Imol. num. 24. & ſeq. Felin.
n. 2. in c. cum contingat. de offic. iud.
Deleg. Roman. conſ. 501. nu.3. Om-
nipotens, vbi & multa alia tradit in
propoſito d. Clauſulæ, ſi, & in quan
tum; & Moderni in tract. Clauſula-
rum mihi pag. 5. & 6.

Mouentur autem prædicti; Quia
ea quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis
quo ad partem, ſunt contentioſæ quo
ad iudicem. ex his quæ traduntur in
l. 1. ff. de iuriſd. omnium Iudic.

At qui Decretum eſt huiuſmodi,
ſecundum Romanum. in l. Bonorum
numero. 29. C. Qui admitti; Ergo
poterit

poterit Iudex compelli ad petitionē partis decretum interponere.

Cui argumento reſpondetur, quod Iudex benè tenetur ad petitionē partis decretum interponere, ſed debet id facere præhabita cauſæ cognitione, non autem cum præd. Clauſula ſi, & in quantum. vt mox infra dicemus.

Secundo mouentur (cæteris omiſſis.) Quia in aditione hæreditatis qđ non adeatur cum conditione de præſenti, eſt ſpeciale, ergo non debet ad alium caſum extendi, ita arguit Roman. in d. l. Bonorum. nu. 3. & Felin. d. c. Cum contingat. nume. 2. Et huic quoque fundamento reſponderi poteſt, negando hoc eſſe ſpeciale, non etenim ipſi id probant, ſed ex eo eſt quod aditio cum conditione etiam de præſenti non valet, quia eſt actus legitimus qui non recipit diem, neque conditionem l. Actus legitimi. ff. de reg. iur.

Contraria itaq. ſuperiori eſt opinio quam videtur tenere Bart. ſibi contrarius, in l. ſi quando. in fine principii. ff. de leg. 1. & in l. Et ſi conditionalis. ff. de Aut. tut. (licet re vera id ibi non firmet, ſed ſub dubio relinquat.) Angel. in l. Item eorum. §. ſi decuriones. ff. quod cuiuſq. vniuerſit. nomine Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vēdit. 5. q. princip. verſ. Sed circa. ſub n. 103. cum ſeq. Iodoc. Damhouder. in Subhaſt. compend. exeg. cap. 2. num. 30. cum ſeq. vſque ad finem vbi hanc Angeli opinionem eſſe * longè receptiorem, ac magis iuri conſonam, arbitratus eſt.

Pro qua ſententia hæc potiſſimum adducuntur. & primo. Quia Actus ſuper quo requiritur decretum non valet, cum celebratus eſt ante interpoſitionem decreti, quando ita interponitur cum præd. Clauſula ſi, & inquantum; debet igitur Iudex interponere decretum ante actum vt valeat, non autem ita ſub dubio. Reſpondetur ex mente eiuſdem Bart. in d. l. Cum propter. quod d. verba. Si, & inquantum de iure proceſſit, debent intelligi aliàs præter decretum, vel edictum Decreti; quare Iudex defectum decreti intendit ſupplere & ita ex mente Bart. reſpondet Imol. d. c. Cum contingat. num. 24. & in c. Cum nos. nume. 9. de his quæ fiunt à Prælato. vbi id clarius explicat, dicendo. quia mens Iudicis videtur fuiſſe, quod ſi alienatio aliàs eſſet nulla, etiam dato quod interueniret decretum, tunc nō intendit interponere, ſi ſit valitura interueniente decreto, quod menti tenendum eſſe dicit Imola.

Secūdo adducitur, interpoſitio auctoritatis eſt actus legitimus, qui cōditionem non recipit, vt expreſſim cauetur in l. Et ſi conditionalis. & ibi Bart. ff. de Aut. tut. & l. Actus legitimi. ff. de reg. iur. At quando interponitur decretum cum d. Clauſula ſi, & inquantum. dicitur interponi ſub conditione vt notiſſimum eſt meritò.

Verum eſt non valere decretū ſub conditione ſcilicet vera, quæ cōditio vera, & propria eſt de futuro l. Cum ad præſens. ff. Si cert. pet. ſecus verò ſi ſimus in conditione de præſenti, per textum in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de reg. iudic. ita reſpondet Bart. in d. l. Et ſi conditionalis, & Felin. in d. c. Cum contingat; Nec obſtat ſi replicando dixeris. quod & ſi conditio ſit de præſenti, nihilominus annulletur actus, vt eſt caſus ſecundum Bart. in d. l. Et ſi conditionalis, & in l. Eum qui duobus. §. vlt. ff. de Aquir. hæredit. Ergo videtur quod decretum hoc de cuius validitate agitur, dicatur nullum, etiam quod ſit conditio de præſenti;

ſenti, Cui tamen obiectioni facilis eſt reſponſio, (& in hoc fortè errauit Bart.ſecundum Roman. in d. l.Bonorum.) quod licet ſpeciale ſit in aditione hæreditatis quæ vitiatur ex appoſitione conditionis de pręſenti d. l.Eũ qui duobus in fine;ſecus tamen eſt in ipſo decreto, quoniam illud non vitiatur ex appoſitione conditionis de præſenti, ſeu de præterito, ſed de futuro tantum, vt eſt caſus in d.l. à diuo Pio.§.In venditione.

Tertio adducitur, quod decretum non debet eſſe alternatiuum, ſed clarum, & certum, vt ſenſit Vlpian. in l. ſi pupillorum. §. ſi prætor. ff. de rebus eorum. Id tamen non tranſit ſine difficultate, cum ex eodem contextu quamplures in contrariam iuerint ſententiam, vt ſuperiori inſpectione ſatis dictum fuit; & per hæc, & multa alia ſimilia, quæ facilè poſſent adduci apparet vtramq. opinioné diſputando deffendi poſſe: Bald. in l. 1. C. qui admitti.quem refert Roman.in d. l. Bonorum. num. 28. & Imol in c. Cum nos. ſub num.8.de his quæ fiunt à Præl.has opiniones diſtinguendo cõciliat, quod aut ſuadet vtilitas interponi decretum, & tenebit interpoſitio. quia tunc Iudex ad inſtantiam partis tenetur interponere Decretũ. arg. eorũ quæ habẽtur in l. 1. cum ibi not. ff.de Iuriſd.omnium iudic.& in l. Muneris. §. iudicandi.ff. de Mun. & honor. Aut verò vtilitas non ſuadet vt interponatur decretum, & tunc non debet ita interponi, cum d. Clauſula ſi, & inqdantum; quæ tamen diſtinctio facilè reiicitur ex his quæ ſupra. in primo argum. prioris opinionis tradidimus.

97 Quamobrẽ egò has opiniones facillimè conciliandas eſſe cenſeo, duos conſiderando caſus; Primus, quando ante decretum interpoſitum cum d. Clau. ſi,et inquantum. non præceſſit Cauſę cognitio, quo caſu nullum redditur decretum, quia cauſa cognita ſcilicet.an contractus expediat vtilitati Pupilli, vel non debet Decretũ interponi, & ſine cauſæ cognitione interpoſitum nullum eſt. l. Cum hi.§. Si prætor. ff. de tranſact. d. l. Magis puto.§.Non paſſim & latiſſ. tradidimus ſupra. num. 31. Vnde peruerſio ordinis,qui neceſſarius eſt,actum nullum reddit. l. Prolatam.C.de ſent.& inter locut. Iudic. not. per Bart. & alios in l. 2. §. Si prius. ff. de Vulg. & pupill. & in propriis terminis noſtris dixit Bald. in d.l. Magis puto. §. Si æs alienum, inordinatum decretum non valere; ſequitur Roland. à Valle conſ. 7. num. 68. lib.3. Secundus caſus eſt quando cauſæ cognitio præceſsit decretum taliter interpoſitum; & tunc vera eſt opinio quia cum d. conditio ſit de præſenti, decretum non vitiat, d. §. in venditione, quod ex duobus præcipuè fortiſſ. coroboratur. Primò, quia talis conditio eſt intrinſeca,& dependet ex actitatis, quæ ſimiliter ſententiam, vel decretum vitiare non habent, vt eſt caſus notabilis in l. Cum iudex. iuncta glo. C.de ſent. & interlocut. omnium iudic.

Secundo confirmatur ex eo, quia talis conditio quæ in d. Clauſ. ſi, & in quantum, continetur ſtatim poteſt impleri, & verificari; Si enim valet ſententia lata de futuro ſub conditione, quę ſtatim poſt ſententiam verificari poteſt. l. Generaliter. §.1.C.de rebus cred. & tradit glo.in d. l. Cum iudex. quantò magis ſi feratur ſententia, aut interponatur Decretum ſub conditione de præſenti ſimiliter ſtatim verificanda? quæ proprię conditio non eſt. l. Cum ad præſens. ff. ſi cert. pet. & l.

Conditio

Conditio in præteritum. ff. de Verb. obligat. licet namque decretum ſub conditione interponi minimè valeat. l. Et ſi conditionalis. vbi Bart. ff. de Autor. tut. Curt. ſen. conſ. 4. nume. 2. vbi id expreſsim firmat; tamen ſub conditione de præſenti, quæ ſtatim verificari poteſt, benè interponi valet Decretum, cum ea non propriè dicatur conditio, & ita voluit Bald. in l. vlt. circa princ. C. de teſtam. manumiſſ. Felin. d. c. Cum contingat. col. 3. vbi latè, & declarat Sebaſtian. Sapia in repetit. l. 1. nu. 22. C. Qui admitti. Et hos duos caſus videtur ſenſiſſe Rom. in d. l. Bonorum. num. 28. verſ. Item in quantum. vſque ad n. 32. quos notes perpetuò quia notabiles ſunt in propoſito, & à nemine adhuc ita dilucidati, atque exornati.

Ex qua deciſione poſtmodum DD. inferunt, ad id de quo quotidie quæritur, & communiter eſt in Pratica, an valeat iudicis interlocutoria dicentis, admitto libellum ſi, & in quantum, de quo per Bald. in repetit. l. Edita. C. de eden. Roman. in d. l. Bonorum. nume. 32. & Canon. in d. c. Cum contingat.

Et nemo eſt, qui neſciat de conſuetudine generali, ſeu ſtilo hodie vbique ſeruari in Iudiciis multa fieri, aut recipi (vel propter adſeſſorum ſeu cõſiliariorum imperitiam, vel quia locus & tempus non patiuntur plenius deliberandi conſilium, vt inquit Vlpian. in l. 1. in princ. ff. de exercit. act.) cum præd. Clauſ. ſi, et in quãtum, quæ cum non ſint præſentis indagationis miſſa facio, ad vtiliora properans; Concludas igitur poſſe Decretum interponi cum d. Clauſula ſi, & inquãtum, vel non poſſe, ſecundum illos duos caſus ſupra à nobis conſtitutos.

98 Animaduertendum adhuc eſt, circa Iudicem, quod non ſufficit ab eo licentiam habere; & Decretum eſſe certum, non autem ſub conditione, ſed neceſſariò requiritur coràm Iudice inquiri cauſam vendendi. glo. in l. 2. C. Quando Decr. op. non eſt, quam pro ſingulari refert Rom. Sing. 779. Prohibitus alienare. Azzo in Sum. C. quãdo Decr. op. non eſt n. 1. Alex. in Addit. ad Bart. in l. 1. C. de Præd. minorum, vbi id perpetuò notandum eſſe dicit, quod ſecundum eum probatur ĩ l. lex quæ tutores. C. de adminiſtrat. tut. ibi, Et probationum cauſa.) & in l. Minorum. C. de præd. minorũ. ibi (cauſis probatis, & hoc idem videtur ſenſiſſe Bald. in l. vlt. C. eod. vt referunt Adit. tam in d. l. 1. quàm etiam in l. 2. in Addit. ad Salic. C. Quando Decr. op. non eſt.

Id tamen quod iſti magni faciunt, perpetuoq; notãdum eſſe inquiunt, ſi rectè conſideres nihil eſt; Nõ enim poteſt iudex alienandi licentiam concedere, ſed ſuæ ſunt partes decretum interponere, quod ſine cauſæ cognitione, (in qua cauſæ alienationis probationes continentur) inualidum, atque inefficax eſt, vt latè fuit dictum ſupra nume. 31.

Non poterit igitur Iudex abſq; decreto alienandi licentiam cõcedere, in quo probatio cauſę continetur, de qua ſemper fit ſeparata mentio, & ſic non poteſt dari iſte caſus quem iſti tãti faciunt.

Nec obſtat glo. in d. l. 2. ex qua id rectè colligi putant quia (& in hoc decipiuntur prædicti) non loquitur ibi glo. de Iudice, ſed de Principe, qui poteſt alienandi licentiam concedere; Ad inſtar enim Præſidialis Decreti conceſsio Principalis accedit. vt notanter reſcripſit Aurelianus in l. 2. C. Quando Decr. op. non eſt, dum vero

glo. ibi intelligit quod debeat inquiri de cauſa vendendi coram iudice licet Decretum non interponatur, loquitur in caſu in quo fuit licentia alienandi à Principe obtẽta, quo caſu id glo. non firmat, ſed inquit ſub dubio, poteſt fortè dici, hoc caſu ſaltem coram Iudici inquiri cauſam vendendi, licet Decretum non interponatur; Ipſe verò puto nec etiam d. caſu debere coràm Iudice inquiri cauſam vẽdendi, cum idem operetur Principis licentia per ſe ipſam, quod ipſum Decretum. d.l.2. quod non eſſet ſi vltra Principis conceſsionem, requireretur etiam de cauſa inquiri coràm Iudice; Nec etiã obſtant d. l. Lex quæ tutores. & d. l. Minorum. quia loquuntur quãdo interponitur Decretum, quo caſu non eſt nouum alienationis cauſas probãdas eſſe, vt dixi ſupra. num. 17.

INSPECTIO VI.

OMNES expetimus vtilitatẽ, ad eamq. rapimur, nec facere vllo modo poſſumus aliter. Nam quis eſt qui vtilia fugiat, aut quis potius qui ea non ſtudioſiſsimè perſequatur? qua de re neceſſarium fore duxi in hac inſpect. perquirere.

99 An Iudex vtilitatem legitimè perſequi valeat, aliquid recipiendo pro Decreti interpoſitione; in qua dubietate vtiq. dicendum videtur, Iudicem haud quicquam poſſe recipere, vt expreſsim cauetur in l. vlt. C. de Præd. Curial. & ibidem Bart. Io. de Plat. & quidam alii, per illum textum. Caſtr. in l. 1. §. Hodie. num. 5. ff. ad leg. Iul. repetũd. in lectur. Auenionica. Iacob. Nouell. Reg. 35. num. 2. incip. Iudex & tradit id pro valde ſingulari Amanell. de Claris aquis ſing. 175.

Contrariũ voluit Iaſ. in l. Nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offic. Proconſ. & leg. dum reddendo differentiam inter ſententiam diffinitiuam, & Decretum, inquit, quod Ordinarius quandò profert ſententiam definitiuam nõ poteſt de iure aliquod Salarium accipere à partibus, cum Salarium debeat de publico præſtari. §. Illud tamen, in Auth de Mand. princip. Bart. in l. 1. ff. de Falſis; Iudex verò pro interpoſitione decreti licitè capit ſalarium à partibus, & ita paſsim vbique ſeruatur. Semper etenim Iudices cum interponunt decretum, aliquid recipiunt, plus, & minus ſecundum ſtatuta, vel conſuetudines locorum, ob quam mercedem ſæpe ex abrupto nulla cauſæ cognitione præhabita ad illud accedũt, vt latiſſ. contra iſtos exclamauimus ſupra in princ. num. 9.

Concludas igitur Iudicem rectè agere dum ſolui ſibi facit, cum Decretum interponit.

Quod tamẽn limitatur non procedere in venditione Prædiorum Decurionum, ſeu Curialium. d.l. vlt. quod factum eſſe credo ſpeciali fauore Decurionum. ne ipſi pro huiuſmodi Decreto, vel hi qui ab ipſis emunt quicquam ſoluant. quæ limitatio ex eo ſatisfacit vt potius dicamus d.l. vlt. procedere ſolùm in caſu in quo loquitur quàm interpretemur eam correctam eſſe per Conſuetudinem, cum omnis fieri debeat interpretatio vt legum correctio euitetur. vulg. l. Præcipimus C. de Appellat.

Secundo limitatur vt nõ procedat, quando interponeretur decretum in cauſa Furioſi. l. Si furioſi. in fine. C. de Nupt. & Alberic quem ſequitur Iaſ. in d. §. vbi decretum.

Eaque potuit huius limitationis eſſe ratio, quia non debet addi afflictio Afflictis. d. l. Si furioſi. in fine l. Tam

 demenis.

dementis.C.de epiſcop. aud.l.Dinus. ff. de offic. Præſid. & l.iure. ff.de iure dot.

INSPECTIO VII.

100 CVM Notarius quoq. dicatur Iudex, vt voluit Speculat.in tit. de fer. §. Sequitur verſ. Quid ſi in feriis. Bart. in l.2. num. 14. C. de Iure Fiſci lib. 10. et Corn. conſ. 238. vol. 3. neceſſariò ſuadet poſtrema hęc Inſpectio de ipſius Notarii officio circa praticam, & modum quem habet obſeruare, dum conficit inſtrumentum, in quo requiritur decretum; circa quod breuiter procedendo, remittendo me ad Praticã, in qua ipſi lõgè magis pollent quàm ipſe; breuiſſ. ſciendum eſt, quod Notarius debet omnes ſolemnitates quæ interuenerunt in Decreto, (de quibus in principio huius libri ſatis latè dictũ fuit.) vna ſcriptura ſeparata comprendere; alioquin decretum nullũ prorſus eſſet. Alex. in l. Sciendum.in 9.col.ff.dę verb.obligat. Iaſ.in l.Nec quicquam. §. vbi decretum. num.70.& 71. ff. de Offic. Proconſ.& leg. & in d.l.Sciendum.num.13.Plot. in repetit. l. Si quã do.num. 198. verſ. Et antequam pręmiſſa. C.vnde ui.doctiſsimus Cardin. Alban. in vtiliſsimis Lucubrationibus in Bart. ad l.Magis puto.§ Si pupillus. in princ. in lectur. Nicol.de Neap. ff. eod. Felin. in c.Sicut.nume.27. de Re iudic. & in c. Eccleſia S. Mariæ. col.7. verſ. Vndecimo de conſtitu. Monferrat.in c. Rainutius. car.26. col. 5.verſ Secundo fallit. de teſtam. Caſtr. conſ. 38. Super eo quod quæritur. lib. 2. q eſt optimum in propoſito, per quod ita omnes poſt ipſum firmarunt, confugientes ad illud tamquã ad tutiſsimum refugium; & ante eum id ſenſit Feder. de Sen. conſ. 143. Conceſsio in fine. Corn. conſ. 71. in princ.vol. 3. Alex. conſ. 17. col. 2. nume. 6. verſ. Et in terminis decidit. lib. 4. Andreas Barb.conſ. Scripſit Eccleſiaſticus. col. 13. quod eſt poſt. conſ. Alex. 103.lib. 4. Dec. conſ.431.col.2.in fine, & cõſ. 403. col. 4. Bolognin. conſ. 33. nu. 6. verſ. Sexto præſupono. Socin. conſil. 29. num.20. lib. 1. & conſ. 52. nu. 4. lib.4. Ruin.conſ. 189. nu. 8. lib. 1. & conſ. 3. num.10. lib.4.& conſ.40.nu. 3. lib. 5. Paris conſ. 99. nu.9. & conſ. ſeq. nu.6. lib.primo.conſ.36.nume.9. & ſeq. lib.4. & conſ. 85. num.28. vbi dicit hanc opinionem veram & * cõmunem eſſe lib. primo. Natta conſil. 631. num.32. lib. 3. Curt.iun.conſ.29. num. 16. Neuizan. conſ.85.nume 5. Graueira in Reſpon. Pro Genero.nu. 154.& Roland. à Valle conſ. 33. nu. 2. conſ. 99. n. 23. lib.primo. & conſ. 7.nu. 67. vol. 3. Hippolit. Riminald. conſ. 5. nu. 177. lib. primo.Specular. de Procurator. §. 1. verſ. Sed quid ſi ſolum. Purpurat. de Offic. Aſſeſſorũ. num.133. Marſil. in Pratica Crimin.§. Nunc dicendum, num.33. & in l.1. §. Si dicatur.num.14. ff. de Quæſt.Bertachin. in ſuo Repertorio in verbo decretum Iudicis. verſ. Si. Ferat. Caut. vlt. ubi latè id diſputat; Iacob. Menoch. de Arbit. Iudic. Cent. 2. lib. 2. Caſu 171.num.22. & de Remed.Recup. poſſ. Remed.15. ſub nume.147. vbi quamplures congerit, & ita fuit deciſum Bononię, vt per Beniten.Deciſ. 2. per totam.

101 Quod adeo verum eſt, vt etiam ſi Notarius in Inſtrumento ſcribat, appoſitum fuiſſe Decretum cum debita cauſæ cognitione, ei non credatur, niſi de Solemnitatibus ſcriptura ſeparata appareat. Caſtr. d. conſ. 38. quem ſequitur Iaſ. d. §. vbi decretum, & in d. l. Sciendum num.3. & in l. Si duo patroni.

troni. §. Idem Iulianus.col. 3.verſ. Se
cũdo facit.ff.de iureiur. eruditiſsimus
Cardin. Alban. in d. l. Magis puto. §.
Si pupillus. num.9.Hippolit. in l. qui
eedem num.19. de Siccar. Corn.conſ.
71. in princ. vol. 3.Roman.conſ.321.
in princ. & conſ. 454. num. 1. 12. 14.
& 16. Dec. conſ. 403. col. 4. & 431.
col. 2 in fine & 556. num. 6. Viſo cõ
ſilio. Paris.conſ.98. num. 9. lib.primo.
& Roland. à valle conſ. 7. nu. 69.lib.
3. Ant. Gomez. de contractibus cap.
14. de Reſtitut. Minorum. nume. 13.
Rocch. Curt.de conſuetud. Sect. 5.n.
28. & Nicol. Moron. de Treg.& Pa-
ce queſt. 72.num.10. par.prima.
Immò quod magis eſt, non credi-
tur hec etiam Iudici, aſſerenti ſe adhi-
buiſſe cauſæ cognitionem. Caſt.d.cõſ.
38. Canon.in c. ſicut de re iudic. Iaſ.
d. §. Vbi decretum. nume. 70. & 79.
Dec.in Auth. ſi quis in aliquo. nu. 36.
C. de eden. & Roland. à Valle latè
conſ. 99. num. 24. lib. primo. & conſ.
7. num. 71.lib. 3. Grauett.in Reſp.Pro
genero nu.29. & de Antiquit. tempo-
rum par. 2. in princ. nu. 12. vbi latiſſ.
Item nec etiam Epiſcopo de cauſis a-
lienandis creditur. Cardin. & Imol.in
c. 1. de Rebus Eccl. non alien.& in c.
Quod quibuſdam. de fideiuſſ. Caſtr.
conſ. 74. In facto iſto quatuor. col.2.
circa medium. verſ. Tertio videndũ
eſt. lib. 1. quos ſequitur Grauetta in
Reſpon.Pro genero. num. 28.
102 Ratio autem ea potuit eſſe, quia
quando quis non poteſt actum libere
facere ſuæ aſſertioni non ſtatur. l. Et
ſi fortè vbi Bart.ff. de Caſtr.pecul.Iaſ.
in d. §. Vbi decretum.Caſſan. conſ. 7.
num. 10. & Nicol.Moron. in tract. de
Treg et Pace.q.72 num. 3.par.prima.
103 † Solemnitates etenim requiſitę à
iure,quibus partes renũciare neque-
unt, vt propriæ ſunt illæ quæ requi-
rũtur in alienatione rerum minorum,
non probantur per ſimplicem aſſertio
nem Notarii, ſeu Iudicis. d. l. Si for-
tè. vbi etiam Bart. Felin. in C. Eccle-
ſia S. Mariæ.col.7.verſ.vndecimo pro
hac parte. extra de Conſtitut.& Dec.
in C. Quæ in Eccleſias. col. 13. verſ.
Non obſtat quod præſumatur. extra
eod. inquiens, non credi Iudici ſuper
cauſa,ſine qua actum facere non po-
teſt, in qua fundam. ſuæ poteſtatis cõ
ſiſtit idem Dec. conſ. 20. in princ.cõſ.
170.col. 2. Viſo themate,& cõſ.189.
Lętatus ſum, Paris. conſ. 85. num. 5.
lib. 3. Et facit quod ſcripſit D. Augu-
ſtin. de Pænit.& habit. 3.q.3. Quam-
tis: inquiens; Quamuis vera ſint quę
dam.; tamen Iudici non ſunt creden-
da, niſi certis iuditiis demonſtrentur;
Debet igitur Notarius,ad hoc vt pro
bari poſsit cauſę cognitionem, & cæ
tera ſolemnia interueniſſe facere duo
Inſtrumenta ſeparata, & in uno atte-
ſtari de cauſæ cognitione, quam Iu-
dex primo adhibuit, ſecundum for-
mam caſus contingentis, poſtea in a-
lio inſtrumento atteſtari iudicem de-
cretum interpoſuiſſe cum cauſę cõ-
gnitione, & cæteris ſolemnitatibus,
vt in primo Inſtrumento continetur;
quam Praticã tradidit notanter Caſtr.
d. conſil. 38. Bolognin. conſil. 33. In
Chri nomine, & alii omnes ſupra relati.
104 Sciendum tamen eſt in propoſito,
hunc tractatum, ſeu ſeparatam ſcri-
pturam de interuentu Solemnitatum,
hodie de conſuetudine fieri minimè
ſolere, vt teſtatur Caſtr. in l. Actus
omnes. in fine. C. de Feriis. & in l.Cũ
hi. §. Si prætor. ff. de tranſact. & Rip.
Reſpon. 213. ſub num. 3.Quia dubia,
licet loquatur de alienatione rerum
vniuerſitatis; et ita ſæpius vidi ac fie-
ri percepi, vt vnicum tantum fiat in-
ſtrumentum,in quo cauſæ cognitio,cę-

teraq. oĩa ſolénia contineantur; Prętc
rea etiam ex alio tractatũ iſtũ, ſeu ſe-
paratã ſcripturã neceſſariam haud eſ-
ſe arbitror; cũ ſtetur aſſertioni Iudicis
in decreto, ꝙ illud interpoſuerit cauſa
cognita etiã quod in ſpecie non expri
mãtur ſolẽnia requiſita ad ipſum actũ
ſuper quo decretũ interponitur, qñ
enim ſunt (etiã in genere) enunciatæ
Solẽnitates ĩ decreto, pręſumitur pro
eo quod oĩa interuenerint, abſq. alio
Tractatu, ſeu ſeparata ſcriptura. Bald.
& Caſtr. in l. Cũ hi. §. ſi prætor. ff. de
tranſact. & latiſſ. dicemus infra lib. 3.
tit. de Virtute, & effectu decreti In-
ſpect. 3. n. 42 & per id Grauett. de An
tiq. temp. pàr. 2. n. 14. cũ ſeq. putat, nõ
eſſe verũ ꝙ mox diximus ſupra quip-
pè non ſtari aſſertioni Iudicis, de quo
latè diſcurrit, iura, rationes, & auctori-
tates quãplures ad id congerens; tan-
dẽ poſt longũ diſcurſum reſoluit, ꝙ
qñ cũ tali aſſertione Iudicis concurrit
veriſimilitudo ꝙ ita ſit, prout aſſeritur
credatur Iudici; ad qđ adducit Anca-
ran. co. ſ. 277. col. fin. qđ eſt repetitum
conſ. 439. inquiẽs, quod ſtatur Iudicis
aſſertioni, qñ aliàs nõ ſtaretur, vbi il-
la eſt veriſimilis, ꝓ qua declaratione
plurimũ deſeruit dictum D. Auguſtini
de Penit. & habit. 2. q 3. Quãuis, vbi
dicit. Quãuis vera ſint quædã, tñ Iu-
dici non ſunt credenda; niſi certis in-
ditiis demonſtrentur; per quæ putat
Grau. d. par. 2. n. 23. eſſe rectè reſpon-
ſum ad d. l. Si fortè, ex qua reſpõſione
tolluntur omnes Doctorum deciſio-
nes, & argumenta ſupra adducta.
105 Sed an Notarius debeat iſtud De
cretũ apponere, ſeu ſcribere ĩ princi-
pio inſtrumenti an verò in fine? breui
ter concluſiuè procedẽdo, remittẽdo
me ad ea quæ dixi in præfat. n. 31. cõ-
cludit is, quod aut decretũ apponatur
ante actũ, vel poſt nihil refert, dum-
modo ſit incontinẽti, & interponatur
ſuper oĩbus, & ſingulis ſuper quibus
requiritur. Bald. in l. 1. circa finem. C.
Qui admitti. & in l. Si tu, de Magiſtrat.
conu. vbi inquit quod vtraq. Pratica
poſſet eſſe bona. ſ. Alex. in Addit. ad
Bart. ad l. Si quis mihi bona. §. Iuſſum.
ff. de Aquir. hæred. & Io. de Imol. in c.
Cũ nos. ſub n. 6. de his q̃ fiunt à Præla.
106 Inſtrumentum verò taliter à No-
tario extendi debet. Cum Titius mi-
nor teneatur Hęreditario debito ĩ cer
tum Sempronio, prout conſtat ex in-
ſtrumento manu talis Notarii, & vr-
gente Creditore debitum ſolui, opor-
teat, pro ipſo debito ſoluendo aliquã
ex dictis Minoris poſſeſsionibus ven-
di, & quod in ipſius Minoris Hæredi-
tate aliquæ res mobiles cõmodæ ven
dendæ ad ipſius debiti ſatisfactionem
non eſſent, & infraſcriptam rem ven-
dere, potius quàm altera, tam ratione
pretii, quàm ratione vſusfructus, vti-
lius ſit, atque infraſcripta re legitimè
ſubhaſtata non apparuerit quiſquam
alius, qui plus infraſcripto pretio of-
ferret, vel dare vellet, prout de Sub-
haſtatione patet per publicam ſcriptu
ram manu talis Notarii, de his oĩbus,
& ſingulis, & ita vera, eſſe tali Iudici tã
per Inuentarii oſtenſionem, quàm a-
lias pleniſſ. fide facta, dedit, vendidit,
& tradidit, quę verba; & alia multa ſi-
milia recẽſet Speculat. de empt. & vẽ
dit. §. Sed. Nun dicẽdum. verſ. ſi igitur.
Circa ꝙ ad praticos Tabelliones me
107 remitto † Et aduertãt Tabelliones,
quod propter cõfecta inſtrumenta re
rum Minoris ſine decreto alienari ꝓ-
hibitarum, puniendi ſunt. vt dixit Luc.
de Pen. in l. vni. in princ. C. vt nemo
ad ſuum Patron. lib x1. quem refert,
& ſequitur pluribus id coprobans Io.
Ign. de S. Conſ. Sillan. l. 1. §. Impu-
bes. ſub nu. 26. 27. & 28.

DE

DE DONATIONIBVS

TITVLVS II.

SVMMA NOTABILIVM.

DONARE nequit minor, neq; etiã cum Decreto.

Ampliatur vt nec ẽt vlla ſolemnitas à lege, vel ſtatuto requiſita, faciat donationẽ minoris efficacem, nu 2.

Ampliatur ſecundo ẽt ſi iurauerit, ſtante ſtatuto, quod contractus cũ minore geſtus ſine auctoritate curatoris non valeat, nu 4.

Ampliatur 3. vt nec etiam poſsit donare in perſonã extraneam, nu.6.

Ampliatur 4. etiam ſi donetur ei à quo dicta bona proueniſſent. nu.7.

Declaratur vt nõ pcedat in rebus mobilibus quę ſeruari nequeũt, n.10

Declaratur 2. in patre legitimo adminiſtratore filij in aliqua nobilitate conſtituti, nu.11.

Contrarium firmat Autor.

Declar. 3. quãdo minor iuraſſet. n.14

Declaratur 4. quando donaret propter Nuptias, nu.15.

Declaratur 5. cum poſt 25. annum pratererit vicennium, nu.16.

3 Donare eſt perdere.

5 Refutatio[n]es quas faciunt puellæ fratribus dum nubunt, cum auctor. curat. & iudicis decreto, ſunt ipſo iure nullæ ẽt ſi iurent, quando ſtatutum iuram. reprobat.

8 Clauſula. Omne id quod plus valet donat, nihil operatur in minore.

9 Tutor, vel Procurator nõ poteſt expreſsè renuntiare exceptionibus peremptorijs, vel declinatorijs.

12 Alienabiles ſunt cunctæ res, niſi ſpecialiter alienari prohibeantur.

13 Facta Nobilium cum maiori ſolemnitate tractari debent, quàm plebeiorum.

17 Donare an poſsit Minor eccleſiæ aut piæ cauſæ.

Noua circa id diſtinctio, nu.19.

19 Statutum vt in alienatione rerum minoris interueniat conſenſus alicuius habet locum, etiam ſi contrahat, cum Clerico.

20 Minor an poſsit Eccleſiam dotare.

21 Statuto ſtante mulierem non poſſe cõtrahere ſine conſenſu propinquorum, fauore tamen piæ cauſę contrahere poteſt.

22 Minor poteſt acquirere ius patrona. & an illud competat pupillo, vel infanti. nu.23.

Et an poſsit illud fundare, nu.24.

25 Donare an poſsit minor, ſtãte ſtatu. quod contractus eorum qui ſunt 18. ann. valeant.

26 Statuta debent intelligi ſecũdum ius commune.

27 Læſio non conſideratur in donatione.

Donare

28 *Donare cauſa Remunerationis an poſſit Minor, Diſtinguitur.nu. 6.*
29 *Donatio, quæ fit cauſa Remunerationis verè, propriè, & gratuita appellatur.*
30 *Intellectus l. 2. C. ſi aduerſ. donat.*
31 *Epilogus præſentis Tit. de Donationibus.*

EXPLICITA vtiliſsima ac in vſu Forenſi frequentiſſ. tractatione, de Officio Iudicis in interpoſitione Decreti, deueniẽdo modò ad actus alienationis per Minorem celebrandos, volui in primis de Donatione pertractare, cum nulla ſit maior alienatio, quàm ipſa Donatio; Ex alienatione etenim ſemper commodum aliquod percipitur, ſecus verò ex donatione, quę dicitur perditio, vt mox dicam infra; Vt igitur præſentis Tituli de Donatione p. Minorem celebranda, perfecta, ac ordinata habeatur reſolutio, quatuor ſunt conſiderandę Inſpectiones.

INSPECTIO I.

VIDENDVM eſt in hac prima Inſpectione, nunquid Minor poſsit alicui ſimpliciter donare; in qua (diſputatione omiſſa) indubie concludendum eſt.

1 Minorem, neque etiam cum Decreto, poſſe alicui ſimpliciter donare, vt ſenſit Accurſ. in l. 1. in fine princ. ff. de tut. & rat. diſtrah. Bart. in l. Si ante nuptias in fine. ff. Sol. matrim. Bart. Bald. Salicet. cæterique DD. * communiter in l. Si quando. quæ eſt lex vlt. C. Si mai. fact. alienat ſine Decr. fact. rat. hab. Bald. in l. 1. C. Si aduerſ. Donat. Corn. in Auth. Sacrame ta puberum num. 24. C. Si aduerſ. vendit., Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. Except. 3. verſ. Quinta replicatio. Abb. Felin. & alii in c. In præſentia. de Probat. Caſt. conſ. 302. Notandum eſt lib. primo. & conſil. 161. Non eſt dubium. circa princ. lib. 2. Petr. de Ancar. conſ. 69. Contra donationem fa-
2 ctam. col. 1. inquiens † (quod nec tutoris, aut curatoris auctoritas, nec Conſanguineorum conſenſus, nec Iudicis Decretum, nec aliqua alia ſolemnia à lege, vel Statuto requiſita, faciunt donationem ipſius Minoris efficacem.) Alex. conſ. 116. incip. viſis, & conſideratis, ſub nu. 2. verſ. Quarto, & vltimo. vol. 1. Corn. conſ. 81. col. 1. nu. 6. In præſenti. vol. 4. Io. de Amic. conſ. 33. in cauſa, & lite. nu. 26. Socin. iun. conſ. 8. num. 4. lib. 4. Felin. conſ. 16. num. 14. Ruinus conſ. 214. n. 5. lib. 1. Rip. lib. 3. Reſponſ. cap. 15. num. 13. Natt. conſ. 162. nu. 17. conſ. 166. num. 17. conſ. 167. num. 1. conſ. 173. per tot. vbi pulchè in propoſito loquitur; & conſ. 180. lib. primo. Neuizan. conſ. 8. nume. 40. Grauetta in Reſpon. Pro genero num. 421. Bertrand. conſ. 104. nu. 4. Mulia ſunt lib. 3. inquiens, Minorem non poſſe ſine Decreto donare; Sed dicas tu, neque etiam cum decreto, Roderic. Suar. Allegat. 20. nu. 7 Roland. à Valle conſ. 54. num. 29. lib. 2. & Iacob. Menoch. conſ. 29. num. 14. lib. primo. Bald. in Tract. de Statuto Fœminarũ in verbo Donatio. num. 2. Marian. Socin. in Tract. Oblationum Libello. 9. quæſt. 5. in fine Moderni in tract. Clauſula ũ num. 24. mihi fol. 593. Petr. Duenas Reg. 31. Ampliat. 3. Caſſan. in Conſuetud. Burgund. Rub. 6. nu. 25. fol. 222. Franc. Hotoman. in Tract. de Donationibus in prima par. partitionis, nempè de Perſonis. circa finem verſ. De cæteris. mihi fol. 78. Conſtanti. Harmeno-

menopulus in Promptuario Iuris Ciuilis lib. 1. tit. 12. verſ. At cum donationes. & Iacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. Cent. 2. caſu. 171. num. 43. lib. 2. vbi inquit. Minorem non poſſe ſine ſolemnitatibus donare, ſed addas tu, neque etiam cum ſolemnitatibus; vt oẽs præcitati firmarunt; & ipſe quoque melius ſentiens, in tract. de Recup. poſſ. Remed. 15. ſub num. 162. et conſ. ſupra relato.

Probatur autem hæc opinio, in l. vlt. §. Cum autem. C. Si maior fact. alienat. l. Ab agnato. & melius in l. vlt. ff. de Curat. Fur. & eſt optimus verborum contextus, in l. 1. §. Sed ſi nõ mortis. ff. de Tutel. & rat. diſtrahend.

Eaq. huius Deciſionis potuit eſſe ratio, quia in Decreto debet ſubeſſe iuſta cauſa d. l. Magis puto. §. No paſſim, & dixi latè ſupra. tit. 1. nume. 17. quæ iuſta cauſa in Donatione ſubeſſe

3 nequit † cum donare ſit perdere l. Cõtra iuris. §. vlt. ff. de Pact. l. Prohibere. §. Plane. ff. Quod ui aut clam. l. filiusfamiliàs. ff. de Donat. Salicet. in Auth. ingreſsi. ſub num. 3. verſ. Teneo ergo. C. de Sacr. ſanct. eccl. Barb. cõſ. 21. col. 5. vol. 1. & conſil. 53. col. 2. vol. 2. Ruin. conſ. 22. num. 8. & 107. num 12. vol. 1. & 129. num. 8. vol. 5. Natt. conſ. 173. num. 2. lib. 1. & Nepizan. conſ. 22. num. 24. Iodoc Damhouder in Pupillorum patrocinio tit. de Tutorum, & Curatorum mun. cap. 5. nu. 56. Ideoque ſolemnitas quæ requiritur de iure communi in venditione, ſeu alienatione quæ fieret titulo oneroſo, non eſt prouiſum à iure qđ adhibeatur in Donatione, quæ de iure communi etiam cum Decreto prohibita eſt, cum iuſta cauſa ad Donationem minimè adaptari valeat. ita declarat Alex. conſ. 116. Viſis, & conſideratis. ſub numero. 3. verſ. Vnde omiſsis. libro primo.

Et in tantum eſt vera cõcluſio iſta, ita iuribus, ratione, & auctoritatibus

4 fulcita; † vt ſtante Statuto quod Contractus cũ Minore celebratus ſine auctoritate Curatoris non valeat, etiam ſi iurauerit, impoſsibile eſt quod donet cum auctoritate Curatoris; etiam iurando; quia Curator ad donandum conſtitui nequit; nec aliquid operatur interpoſitum Iuramẽtum, quia Statutum id improbat, ita uoluit Bald. in l. 1. C. Si aduerſ. donat. & de Stat. Fœminarum in verbo Donatio. nume. 2. quem ſequitur expreſſe Natta conſ. 173. nu. 3. & conſ. 166. n. 17. lib. primo. & Roland. à valle conſil. 54. nu. 29. lib. 2. per d. l. Ab agnato.

5 Ex quo Bald. tam in d. l. 1. quàm de Statuto Fœminarum. d. num. 2. infert quod Refutationes, quas faciunt Puellæ fratribus cum auctoritate Curatoris, & decreto Iudicis, quando nubunt, quatenus ſapiunt donationem ſunt ipſo iure nullæ, etiam ſi iurent, ex quo ſtatututum Iuramẽtum reprobat, quod menti tenendum eſſe dicit Bald. in d. l. 1. quem ſequitur Petr. de Ancar. conſ. 69. Contra donationem, factam. col. 1. Alex. d. conſil. 116. n. 2. verſ. Præterea. Felin. d. conſil. 16. & Natta d. conſ. 166. nu. 18. & conſ. 173. nume. 3.

6 Ampliatur ſecundo. quod Minor nõ poſsit tradẽdo immobilia, dotare perſonam extraneam, etiam cum decreto; quia hoc caſu dotare, donare eſt; & eodem modo neque poterit facere ſponſalitiam largitatem. d. §. Cum autem Accurſ. in l. Prædia. C. de Præd. minorum. Bald. conſ. 108. Quæritur vtrum adulta. libro primo. quem refert, & ſequitur Nattà d. conſil. 173. in princip.

7 Tertiò Ampliatur, vt procedat, etiã ſi done-

ſi donetur ei à quo dicta bona prouenerant, quicquid ſenſerit Caſtr. quem refert Iaſ. in l. Cum filiofamilias. nu. 168. ff. de leg. 1. quippè, Statuiũ exigens auctoritatem Cõſanguineorum in contractibus Mulierum non habere locũ ſi Mulier donet rem ei qui ſibi prius donauerat; quod magis probat Bauer in repetit. d. l. Cum filiofam. nu. 147. optimè facit Glo. in l. Ea quæ. in verbo, conuerſa. ff. de Donat. inter vir. & vxor. & in l. Si ita ſtipulatio, vbi Bart. cęterique DD. communiter. ff. de verb. obligat. & latè Tiraquell. in repetit. l. Si vnquam. in verbo (Donatione) nume. 156. C. de reuoc. donat. Contrarium etenim veriſsimum eſt, cum opinio Caſtr. loco per Iaſ. adducto ſubſtineri haud quaque poſsit, cum nec Caſtr. ibi ſatis id aſſerat, & contrarium verius eſſe probat Iaſ. d. l. Cum filio. num. 170. quem ſequitur Tiraquell. d. l. Si vnquam. in verbo Donatione. num. 158. vbi videtur aliquantulum dubitare. & de Legib. Conub. glo. 5. num. 56. in fine, vt ſcilicet ſolemnitas Legis, vel Statuti, in alienatione Mulieris, vel Minoris neceſſaria ſit, etiam ſi alienatio ſeu donatio fiat in eum à quo res obuenerat; idque firmauit acutiſsimus Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 58. C. de Bon. Matern. & Ferãd. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. x. Ampliat. 21. ſub num. 72. lib. primo. & clarè deciditur per Cæſares in l. 2. C. Si aduerſ. donat. & in l. Si ad reſoluendum. C. de Pręd. minorum; optimeque probatur ex textu, & eius ratione in l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum; per quem text. ita firmauit idem Pinell. d. num. 58. verſ. Sed vltra Doct. & prius firmauerat ſub n. 52. Illat. 26. Per hæc igitur dicendum eſt non ſolum prohibitam eſſe Donationem, etiam in eum à quo res quæ donatur prouenerat, abſque decreto; ſed neque etiam cum Decreto, ꝙ in donatione accõmodari nequit, per ea quę diximus ſupra.

8 Ex quibus nouiter inferri poteſt, ꝙ ſi in contractu venditionis Minor adiecerit Clauſulam, (quod omne id ꝙ plus valet donat, & donare intendit.) quæ quotidie in inſtrumentis apponi ſolet, nihilominus poſſet poſtea Minor contrauenire d. Clauſula non obſtante, & hoc quia Minor donare omnino prohibitus eſt, ex his quæ iam diximus.

9 Item notabiliter infertur in Praxi, quod Tutor, Curator, Procuratoruè non poteſt expreſsè renũciare exceptionibus peremptoriis, vel declinatoriis Minori competentibus. Namque exceptionibus renunciare, donare eſt. l. Si quis delegauerit. & ibi Bart. ff. de Nouat. idem Bart. in l. vlt. in princ. ff. Quæ in fraud. creditorum. & Salicet. in l. Pactũ Curatoris. in princ. ff. de Pact.

10 Declaratur modò præd. Concluſio vt non procedat quoties Minor carẽs Curatore, donaret bona quæ ſeruando ſeruari non poſſent, per textum in l. 2. C. ſi aduerſ. donat. vlt. reſpon. & ibi expreſsè Caſtr. Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtam. poteſt. §. x. num. 81. latiſsimè id comprobans duodecim fundamentis, quæ per ipſum poteris videre; & pro hoc facit etiam l. lex quæ tutores. cum ibi plenè not. C. de Adminiſtrat. tutorum.

11 Declaratur ſecundo. vt non procedat in Patre legitimo adminiſtratore Filii ſui nobilis, qui nomine filii ſi is nobilitate fulgeat donare vtique valet; ſecundum communem opinionem quam tenuerunt non ſolũ in Patre, ſed etiam in Tutore, Roman. in l. filius. num 3. & ibidem Cum [illegible]

ff de

ff. de Donat. Alex. in l. Pactum curato ris. nume. 3. & ibidem Iaſ. ff. de Pact. Curt. in l. Præſes. nu. 10. C. de Tranſact. Hipolit. Riminald. Inſt. Quibus alien. licet. vel non. §. primo. nu. 3. Barbat. in c. 1. de Donat. Felin. conſ. 16. n. 18. Tiraquell. latè in tract. de Nobilitate cap. 37. num. 35. & Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. ſub num. 81. verſ. Illud autem. lib. 1. vbi teſtatur de *communi; Probatur autem declaratio iſta in l. Filius verſ. Non nunquam. ff. de Donat. melior eſt textus in l. Cum plures. §. fin. ff. de adminiſtrat. tutorum; Quæ tamen declaratio licet communis ſit, falſa videtur; ideoq. & rectè diſplicuit ſubtiliſſ. Pinello in l. 1. par. 3. ſub. num. 57. verſ. Ego autẽ. C. de Bon. matern. inquiens, ſcribentes incautè talem potestatem donandi permittere Procuratori, Adminiſtratori, vel Tutori, reſpectu ſolius Nobilitatis, cum prædicta iura indiſtinctè loquantur; quibus optimè reſpondet idem Pinell. ſub n. 57. d. verſ. Ego autem; cum quo ego omnino pertranſeundum eſſe cẽſeo; tum ob efficaciſsima eius argumẽta, tum etiam quia, id quod Minor nobilis poſsit donare ſpeciali Nobilitatis fauore inductũ eſſe putant; quaſi ſentiant, quod Minor qui nõ ſit nobilis priuetur beneficio iſto donandi, quod vtiq. eſt tã falſum, quàm quod falſiſsimũ,

12 † Licet etenim alienabiles ſint cũctæ res communi iure, niſi ſpecialiter alienari prohibeantur; cũ prohibitio alienationis ſit exorbitans, & quaſi iniqua, cum rerum ſuarum liberã adminiſtrationẽ tollat. l. Non vſq. ff. Si à paren. quis fuer. manumiſſ. & l. teſtamento centurio. ff. de Manumiſſ. teſtam; Tñ in caſibus à iure, ſeu Statuto prohibitis vt in caſu Minorum, nõ dicitur eſſe iniquitas, ſed merus fauor, vt reſcripſerũt Cæſares i l. Dudũ. in fine. C. de cõtrah. empt. & latè firmauimus ſupra in princ. huius libri. nu. 4. qua autẽ ratione ſint iſto fauore priuandi magis Nobiles, quàm ignobiles, ego prorſus ignoro, cum pluribus ac maioribus ſint priuilegiis fulciti Nobiles quã ſint hi qui nobilitate non fulgẽt, vt latè per Tiraquel. in nobili Tractatu de Nobilitate. Eadem enim ratio fraudis cui ſemper obuiandum eſt iuxta l. Meminerint. C. Vnde vi & l. 2. C. de Indict. viduit. tol. viget in Nobili, quæ in eo qui non ſit nobilis, ergo eadẽ iuris diſpoſitio. vulg. l. Illud. ff. Ad leg. Aquiliam.

13 Præterea facta Nobilium cum maiori ſolemnitate tractari debẽt, quàm Plebeiorum. vt in propriis noſtris terminis ſcripſit Salicet. in l. vlt. §. Sed cũ antiquitas. C. de curat. Furioſi; Et per hæc putarem omnino concludendum eſſe contra communem, quam tamen ſi teneas, intelligas poſſe Minorem nobilem donare, cum Decreto tamen Iudicis; Nam Nobilitas deſeruiet loco cauſæ, non autem, etiam loco decreti.

14 Tertio declaratur non habere locũ quñ minor iuraſſet, per iuramentum. n. minor efficitur maior. Auth. ſacramẽta puberũ. C. ſi aduerſ. vendit. vbi ſcribentes oẽs adnotãt, quæ quidẽ Auth. proculdubiò vendicat ſibi locum etiã in Donatione Minoris, ſecundum qđ ibi ſenſit Accurſ. in verſ. Contractibus Bart. col. vlt. verſ. Quæro vtrum. Bald. col. pen. verſ. Vlterius quæritur. & ibidem etiam Corn. Caſtr. Curt. iun. & alii repetẽtes. Aretin. in c. 1 præſentia. col. 3. not. 6. de Probat. Riminald. Inſt. Quibus alien. licet, vel non in princ. n. 28. & §. 2. eiuſdem tit n. 24. Abb. conſ. 72. in fine lib. 1. Corn. cõſ. 140. lib. 4. Socin. ſen. conſ. 279. lib. ſecundo. & conſ. 48. lib. 4. Dec. teſtans

de * communi conſ. 180. et conſ. 232. Dura, col. 2. Ripa de Donat. Reſpon. 4. in princ. qui pariter de * communi teſtatur. & nouiſſ. Iacob. Menoch. cōſ. 29. num. 8. lib. 1. hancq. communem eſſe audacter firmat in eleganti quodam reſpon. eximius Præceptor meus Peruſinæ Academiæ lumen fulgentiſſ. Mar. Anton. Eugenius, in quadam cauſa Peruſina, ſuper qua ipſe contra eum de iure reſpondidi; non quod prædictum argumentum veriſsimum eſſe negem; ſed per alia non cōtemnenda media, & adhuc ſub Iudice lis eſt; & vt vnū loco omnium allegem Ant. Gabriel. lib. 2. Commun Concluſ. tit. de Minoribus Conclus. 5. nume. 5. vbi multos, & propemodum infinitos ad id congerit.

15 Declaratur 4. quando Minor donaret propter Nuptias, tunc. n. permiſſa eſt ei Donatio, Iudicis tamen interueniente Decreto. licet aliàs regulariter etiam cum decreto ſit Minori prohibita Don. vt diximus latè ſupra. & id. probatur i l. vlt. §. fin. C. ſi maior fact. alienat. per quem textum id ſenſit Iacob. Menoch conſ. 29. num. 15. lib. 1. Franc. Hotoman. in tract. de Donationibus in prima par. partitionis nempè de perſonis circa finem verſ. De cæteris fol. 78. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. Except. 3. verſ. Quinta replicatio. & iſtud inter priuilegia Dotis poſuit Baptiſta de S. Blaſio i tract. de priuileg. Dotalibus Cēt. 1. Priuileg 63. num. 63. de qua re dicam infra lib. 3. tit. 8. Inſpect. 15.

16 Quinto declaratur niſi poſt 25. annum præterierit vicennium, per præteritionem etenim tanti temporis, confirmatur Donatio ab initio inualida. l. fin. §. Cum autem. C. ſi maior fact. alienat. & dicemus in latiſſ. tit. vlt. Inſpect. 2. Caſu. 2. nume. 14.

INSPECTIO II.

17 QVAERITVR An Minor ſaltem Eccleſiæ aut piæ cauſæ donare valeat; circa qđ neceſſariò præmittendum eſt, ipſum Eccleſię ſeu piæ cauſæ abſq. decreto donare haud poſſe; vt optimè per Auguſtin. Beroi. in c. in præſentia. ſub n. 160. de Probat. quicquid ibi non nulli falsò opinati ſint; Sed difficultas nō modica eſt, an poſsit ſaltem decreto interueniente, qua in re duæ ſunt inuicem pugnantes opiniones; Prima eſt affirmatiua, quam tenuit Bald. in l. Generali. C. de Sacr. ſanct. eccl. quem refert Beroi. d. c. in præſentia nu. 162. verſ. Sed pro opinione contraria.

Pro qua adducuntur plura. & primò. l. 2. §. Voto. ff. de Pollicitationibus. Cui tamen legi facilis eſt reſponſio, cum ibi Vlpian. non de Oblatione, ſeu donatione bonorum, ſed de ſimplici voto pertractet, per quod bona, & res obligari non dicuntur, ſed ſola perſona vouentis; aliudque eſt bona ꝓpria ſimpliciter donare, quod Minori denegatum eſt, vt clarè oſtēdam infra; Aliud eſt ſimpliciter vouere, & ſic Deo ſe obligare. c. Magnæ. & & c. Per tuas. de Voto.

Secundo mouētur prędicti. Mulier poteſt bona ſua Eccleſiæ donare, abſque ſolemnitate Statutaria, quia cum Eccleſia ſit priuilegiata quo ad donationem quæ ſibi fit. l. Illud, & l. vlt. C. de Sacr. ſanct. Eccl. contra illud Priuilegium, Statutum non valet. Bald. d. l. Generali. in fine, ita igitur in caſu noſtro, licet Minor donare nequeat, tamen fauore piæ cauſæ dicēdum eſt Donationem permiſſam eſſe, maximè interueniente Decreto. Huic argumēto altero de duobus modis reſpōderi facilè poteſt, ſcilicet negando id

quod

quod dicit Bald. d. l. Generali, contra quem tenuit Roman. in Auth. Similiter. in 16. Priuileg. Contractus. C. Ad leg. falcid. vbi per iura, & rationes opinionis Baldi falſitatem clarè oſtendit, vel etiam reſpondeas quod Bald. præſupponit non eſſe differentiam an ſine conſenſu Conſanguineorum, Mulier offerrat ſe, & ſua bona Eccleſię, an ſimpliciter bona tantùm, & in hoc forſan decipitur Bald. quia primo caſu valet etiam quo ad res ratione connexitatis oblationis perſonæ. arg. l. Qui patri. vbi Bart. ff. de Aquir. hæredit. ſecundo verò caſu valere non debet cum ſolùm bona dicātur obligari, quam differentiam ſenſit Io. And. & Abb. d. c. in præſentia, Et oblatio bonorum, connexa oblationi perſonæ dicitur actus ſpiritualis, & ideo eſſe nō debet ſub lege Ciuili. c. licet. de Regular. c. duæ ſunt. 19. q. 2. Sed ſimplex oblatio realis nihil ſpiritualitatis, ſed quid temporale continere dicitur, ergo.

Tertiò, & vltimo, pluribus omiſſis, adducitur text. qui poteſt in propoſito dici clarus, & apertus in l. Si ſponſus. §. conceſſa. ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi vir pōt donare vxori, & è contra vxor viro, cauſa ſepulturæ, & ſic fauore piæ cauſæ permittitur Donatio aliàs prohibita.

Et huic quoque contextui reſpondetur, quod ideo vir vxori, & è contra cauſa ſepulturæ donare poteſt (nō quod id ſit inductum ratione piæ cauſæ) ſed q̄a (vt inquit expreſsim text.) ceſſat ratio prohibitionis, cum ex tali donatiene is cui donatur, non fiat locupletior, ſecus verò in Minore in quo prohibitionis ratio viget, cū Donatio ſit perditio vt ſupra dixi.

Quamobrem cōtraria ſuccedit opinio iudicio meo verior, quam firmatunt Innocent. Io. Andr. & Abb. c. in pręſentia. de Probat. Roman in repetit. Auth. Similiter. 16. Priuileg. contractus. C. ad leg. Falcid. & Marian. Socin. in tract. oblationum Libello 9. in 5. quæſt. quę ſententia ex pluribus hiſcè pręcipuè cōprobari optime pōt.

Primò ex d. c. in præſentia. quo loci habetur, Donationem à Minore factam validam eſſe ſi ingrediatur Monaſterium, ergo ſecus in eo qui Monaſterium non ingreditur, ſiquidem quando contemplatione ingreſſus fit, cenſetur facta ob cauſam, & cogitatione mortis ſaltem ciuilis. l. Deo nobis. C. de Sacr. ſanct. eccl. Io. And. & Hoſt. in c. Statuimus. de Regularibus, & Gaſpar Calderin. conſ. 117. quæ ratio vtique ceſſat in Donatione ſimplici, & pura facta inter viuos. Facit 2. c. 1. §. Donare. tit. Qualiter olim por. Feud. alien. & c. 1. circa principium de Prohibit. Feudi alien. per Feder. lib. 2. Feudorum. vbi Feudum alienari prohibetur, etiā pro ſalute Animę.

Quod tamen argum. facillimè ſubmouetur, cum dictis iuribus agatur de præiudicio tertii, qua ratione etiam Maiores ſine conſenſu Domini donatē prohibentur, vt ibidem clarè diſponitur.

Tertiò, & vltimo (leuioribus omiſſis) adducitur optimus verborum cōtextus in l. vlt. §. cum autem. C. Si maior fact. alienat. vbi per Imperatorē Iuſtinianum expreſsim deciditur, Minorem neq. etiam cum decreto poſſe donare, vt & latius dictum fuit ſupra prima inſpect. & generaliter, atque indiſtinctè ibi loquitur Imperator. nullusq. reſpectus, ſiue ratio habetur de eccleſia, ſeu pia cauſa.

Nec multum vrget, quod eccleſia ī numeris, ac propèmodum infinitis ſit priuilegiis fulcita. vt pleniſſ. per Roman. in

man. in repetit. Auth. Similiter. C. Ad leg. Falcid. & per Tiraquel. in Tract. de Priuileg. piæ cauſæ. quia negatur Eccleſiam in hoc priuilegiatam eſſe, & in ſimili dixit Cardin. Florentin. c. Perpendimus. quęſt. 9. de ſent. excõmunicat. quippè in contrahente cum Eccleſia debere adeſſe omnia ſolemnia requiſita; ea ratione motus, quia Eccleſia in hoc nullo iure ſpeciali reperitur munita; Pro quo etiam facit quod ſcribit Salicet. in Auth. Caſſa. col. fin. verſ. Quæro modò de Statu-
18 tutis. C. de Sacr. ſanct. Eccl. † Statutũ vt in alienatione rei immobilis Minorum interueniat conſenſus alicuius, habere etiam locum ſi Minor cõtrahat cum Clerico; Præterea Minor pari paſſu ambulat cum Eccleſia, & à pari procedunt, vt dixi ſupra in Præfat. nume. 59. quemadmodum igitur Minor non poſſet alteri donare l. 1. & per tot. ff. de Rebus eorum, d. l. vlt. §. Cum autem. in ſui generalitate. ita etiam in propoſito non debet dici permiſſam eſſe Donationem Minori i eccleſiam, vel piam cauſam, etiam Decreto interueniente. Et per hæc putarem omnino hanc ſententiam contra Eccleſiam fauore minorum, de iure veriſsimam eſſe; Ne tamen Minori tantum conferre, & tribuere velim vt nimium videar Eccleſiæ auferre, cogitaueram an poſsent prædictæ opiniones concordari, ita vt non tam indiſtinctè contra Eccleſiam concluda-
19 mus; † Quod aut Minor donat Eccleſiæ ad finem exercendę liberalitatis tantùm, ad quem ipſe donando principaliter intendit, & tunc procedat opinio negatiua, nempè Donatio nem non valere etiam ſi fiat loco Pio, & ita poteſt intelligi d. l. vlt. §. Cum autem. & alia ſupra adducta. Nec videatur ubi mirum quod poſsit quis donare, & offerre Eccleſiæ ſua bona ad hũc ſolùm finem, vt liberalitatem exerceat, quia id ſepiſsimè poterit accidere, vt pluries conſiderat Marian. Socin. in tract. Oblationum, in primo Libello. verſ. De quibus oblationibus hic tractatur. Aut verò minor offert, ſeu donat intuitu caritatis, & religionis, & ad id principaliter intendit, & tunc dicas procedere opinionem affirmatiuam, quippe quod Minor valeat Eccleſiæ ſeu pio loco donare. Nã d. l. vlt. §. Cum autem. ideo prohibetur Minor donare, quia donare eſt perdere, vt latè diximus ſupra. Sed in caſu iſto qui Deo Eccleſię, vel in pium locum, caritatis ac religionis intuitu donat, non dicitur diſsipare, neque perdere vt notiſsimũ eſt. Quod tamen intelligas, vt fiat cum cauſæ cognitione, vt iudex diligenter animaduertat quæ, & qualia bona Minor donet, qua cauſa moueatur, ſi bono Zelo, vel potius deſperatione aliqua & poſtremò diligentiſſ. conſiderare habet, an minor rectè faciat donando Eccleſię. Erit igitur in arbitrio Iudicis, vt iudicet an Minor iuſtis moueatur de cauſis ad donandum, quod ſi iuſtis de cauſis ipſum moueri viderit ſuum apponet Decretum, ſin minus ſuam auctoritatem nunimè impartietur, q̃ diſtinctionem notes, quia eam veriſſimam ac ſatis iuri conſonam eſſe ar-
20 bitror. † Et ex ea decidi etiam poteſt ſuperiori non diſsimilis dubitatio, quam excitauit Paul. de Citadinis in tract. de iure patron. 7. quęſt. 2. cauſæ, par. 3. & reaſumpſit eam Cæſar. Lambertin. in eod. tract. de iure Patron. 3. Artic. 5. quæſt. princ. 1. par. 1. libri, vbi audacter aſſerit quod in dotatione Eccleſiæ, quæ fieret per Minorem non requiratur Iudicis decretum, quod ex pluribus hiſce præcipuè

cipuè comprobat.

Primo eadem eſt ratio in Dote danda, quæ in Dote reſtituenda, glo. in Auth. Res quæ. in verbo (obligationum) C. Com. de leg. & in Auth. contra cum rogatus. in fine in verbo (Dotis) C. ad Trebell. quod argum. Lambertin. ſumpſit à Paulo d. tractatu de iure patron. in 3. par. 2. Cauſæ quæſt. 12. ſub nu. 21. verſ. Decimum priuilegium. At qui in obligatione de Dote reſtituenda, non eſt neceſſarium Decretum, quod licet iſti non probent, probes tu per auctoritatem Iacob. de Aren. in l. Sed hic. nume. 3. ff. de rebus eorum. et in l. vbi adhuc. nu. 3. C. de iure dot. Cin. Bald. Angel. & Salicet. in l. vlt. C. de legit. tut. ac aliorum quamplurium quos latè congeram infra lib. 2. tit. 5. nume. 2. Ergo nec etiam neceſſarium erit in obligatione de Dote danda.

21 Secundò, ſtante Statuto, Mulierē non poſſe contrahere ſine conſenſu Propinquorum, fauore tamē piæ cauſę contrahere poteſt. ac etiam donare ſine illorum conſenſu. Bald. in l. Generali. in fine. C. de Sacr. ſanct. Eccleſ. & Felin. qui alios adducit in c. Eccleſia Sanct. Mariæ. col. 19. in fine, verſ. Quartus caſus. de conſtit. Poſtremo loco (leuioribus omiſsis) eſt optimus verborum contextus in c. fin. de Iudic. in 6. vbi Bonifacius determinat, quod Pubes in Beneficialibus, & aliis cauſis ſpiritualibus, nec non in dependentibus ab eiſdem, poſſit diſponere ſicut maior 25. ann. Sed dotare Eccleſiam dicitur cōtinere quid ſpiritualitatis, merito. Et per hæc, & alia quāplura ita firmat Cęſar Lambertin. d. Artic. 3. 5. quæſt. princ. & Artic. 8. 5. q. princ. 1. par. 1. libri num. 3. verſ. In ſecundo priuilegio, & nu. 20. verſ. Ideo tranſeo ad decimum. & Artic. 14. 7. quæſt. princip. prima par. 1. libri

22 vbi per prædicta teuet, † quod Pubes minor poteſt acquirere ius patrō. cum poſſit fundare, conſtruere & do

23 tare ſine Decreto. † An autem Ius patronat. competat Pupillo, vel Infanti, & quis nam poſſit præſentare, an ipſe, vel eius Tutor, videas latè per Cæſar. Lambertinum d. Artic. 14. 7. q. princ. Nam cum iſta Ius patronat. materia minimè ad nos pertineat remitto me ad eum, qui eruditiſſ. quidem eam pertractat; Verùm licet Reuerendiſſ. iſte vir doctrina, & experientia rerum inſignis, ſummoperè mihi ſemper placuerit in d. Tract. de Iure Patron. in præſenti tamen dubitatione (ſit tanti viri pace dictum.) vereor ne minus perfectè locutus ſit. Si quidem Regula iuris eſt, de qua latiſſ. diximus ſupra. lib. primo. in princip. Quod Minor Immobilia, & ea quæ ſeruari poſſunt, abſque Decreto alienare nequeat. Immo fortius quādo ſumus in Donatione vt in pręſenti caſu dotationis Eccleſiæ, non valet Minor neque etiam cum Decreto eam celebrare l. vlt. §. Cum autem. C. Si maior fact. alienat. idque habere locum mox ſupra concluſimus, etiam quod donetur Eccleſiæ vel pio loco: Præterea (& vrgentius quidem) Prohibitum eſt in iure duo ſpecialia circa idem concurrere. l. 1. cum ibi not. C. de Dot. promiſſ. & latè dicam infra tit. 8. num. 79. Sed Minor regulariter neq. etiam cum Decreto donare valet, vt iam diximus, dici ergo non debet quod ſpeciali fauore Eccleſiæ inductum ſit, quod poſſit dotare, uel donare, quod eſt vnum ſpeciale, & etiam quod id faciat abſque Decreto, quod eſt alterū, contra not. in d. l. prima. Et hanc noſtram ſeutentiam contra Lambertin. videt firmaſſe

Paul.

Paul. de Cittad. d. tract. de iure Patron. 3. par. 2. Caſu q. 7. num. 2. dicens quod fortè in Dote quæ datur Eccleſiæ requiritur decretum, ſicut in Dote Mulieris. l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut.

Nõ obſtant modò ea quę ſupra fuerunt in contrarium adducta, quæ licet primo aſpectu plurimum videantur vrgere, rem tamen diligentius intuehendo, parum, aut nihil profectò aduerſantur; Et primò dum dicit Lambertin. quod eadem eſt ratio in Dote danda, quæ in reſtituenda; reſpondetur verum id eſſe, ſed in danda requiritur decretum. l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tutorum. latiſsimè dicam infra tit. 8. inſpect. 13. n. 89. Ergo & in reſtituenda requiritur, & ſi dicas in reſtituenda non requiritur decretum, vt mox dictum fuit, cõſiderandum eſt, diuerſam eſſe rationem, inter dare Dotem, & eam acceptam reſtituere, quandoquidem in reſtitutione non requiritur decretum, quia ſumus in obligatione, & hypotheca tacita, quæ inducitur ab ipſa lege, quæ multum differt ab expreſſa l. 2. & 3. in princ. ff. de rebus eorum, & ibi DD. Prætetea ambigui iuris eſt, an bona Minoris ſint tacitè obligata pro Dotis reſtitutione, etiam ſine decreto, vt videbimus infra tit. v. inſpect. 1. Nec minus etiam obſtat ſecũdum argumentum quod fit de Muliere, cui permittitur Donatio fauore piæ cauſæ, abſque ſolemnitate à Statuto requiſita, quia negatur id verum eſſe, vt per Roman. in Auth. ſimiliter. 16. Priuileg. C. ad leg. Falcid. vbi per bona iura, & rationes reprendit Bald. in d. l. Generali; Præterea quod Mulier fauore pię cauſæ abſq. iuris Municipalis ſolemnitate donare valeat, vnicuſ tantùm concurrit fauor, quippè quod id poſsit abſq. dicta ſolemnitate, cum aliàs poſsit Mulier liberè de ſuis bonis diſponere, ſecus verò in Minore, quem ſi diceremus poſſe donare duo concurrerent ſpecialia, nẽpè quod ei permitteretur Donatio. & quod eſſet permiſſa abſq. decreto. cõtra ea quæ ſupra notauimus. Poſtremo argumento reſpondetur per Roland. à Valle in tract. de Lucro Dotis quæſt. 45. num. 4. & 5. Prætetea reſponderem ipſe d. c. vlt. diſponi, quod cum maior 14. ann. iudicetur legitimæ ætatis in ſpiritualibus, ſi qua oriatur controuerſia circa ea, vel alia ab eis dependentia, cum ſit admiſſus in principali, admittitur etiam in emergentibus, et dependentibus ab eis, vt ſi aliqua bona detineri animaduerterit, poſsit ea petere, & in iudicio ſtare, vel ſi ab eo aliquid petatur poſsit in iudicio comparere, & ſe defendere, vt dicit ibi text. (Ad agendum, & defendendum.) Exempli gratia in Matrimonio prout intelligũt DD. dictum contextũ, maior 14. annis poteſt Matrimonium contrahere. c. 1. & 2. de Deſpõſat. impub. & Inſt. de Nupt. in principio, quo conceſſo, conceditur etiã vt valeat Dotem ſibi promiſſam petere, vel etiam ſi ſuper ea aliqua oriatur lis, eam defendere; Namq. cum valeat Nuptias contrahere, debet etiam dicta de cauſa poſſe agere, ac defendere arg. l. Mutus. ff. de iure dot. Dumq. ibi diſponitur quod poſsit agere, debet intelligi in eius fauorem, vt poſsit agere ad acquirendum, nõ autem ad diminuendum; Sed quod poſſit poſtmodum ex d. c. fin. elici generalis Regula quod cum Minor in Spiritualibus habeatur pro Maiori poſsit ſua bona eccleſiæ, ſeu pio loco donare, id nunquam mihi perſuaderi poterit; Et ſic vt vides opinio Reuerendiſsimi

diſsimi Lambertini falſa prorſus redditur, ex quo apparet ipſum malè ſen
24 ſiſſe etiam in alio, dum inquit † quod minor, maior 14. ann. poſsit ius patronat. conſtruere, ac fundare ex eo quia poteſt Eccleſiam dotare; Nam cum iſtud vt diximus verum minimè ſit, ergo nec id quod ex eo ſequitur, Vnde ipſe conſulerem fauore Eccleſiæ, quod in Dotatione apponatur decretum, per quod animaduertat iudex an id Minori expediat, & iuxta diſtinctionem quam mox tradidimus ſupra, Iudex ſuam impartietur auctoritatem, vel eam denegabit.

INSPECTIO III.

25 TERTIA eſt inſpectio. Numquid Minor 25. ann. poſsit donare rem immobilem, ſtante Statuto, quod contractus eorum qui ſunt 10. & 8. ann. ſi ſint publici Mercatores, vel alias agant, faciant, & contrahant tamquã Patresfam. valeant & teneant, ac ſi eſſent 20. annorum. qua in re concludendum videtur, Mionri vigore prædicti ſtatuti donationem permiſſam eſſe, vt ex pluribus comprobari facilè poteſt. Et primò Minor 25. Maior 18. annorum vigore d. Statuti habetur ꝓ maiori, quãtum ad hoc vt per eum geſta valeãt, At qui maior poteſt vendere, donare, ac omnes alios deniq. actus celebrare, abſq. iudicis auctoritate. l. 1. & ꝑ tot. C. de Præd. minorum. & dixi ſupra in Præfat. n. 124. cum ſeq. merito.

Secundo negari haud poteſt, quin per d. ſtatutum permittatur Minorem 25. poſſe contrahere, Verùm Donatio eſt contractus. l. Si donationis. C. Quod met. cauſa, & l. contractus. C. de fide inſtrumentorum, ergo iſte minor debet poſſe donare. Poſtremò ſtatuta ſic ſemper intelligi debent, vt aliquid addant vltra ius commune, ne ex eo ſuperfluitas reſultet. l. 1. in fine. ff. Ad Municipal. Bart. in l. 4. §. Pretor ait. ff. de Damno inſec. Sed in caſu iſto ſtatutum redderetur ſuperfluum ſi Minor donare nequiret, meritò fatendum eſt, Donationẽ ei minimè denegatam eſſe.

His tamen, et ſimilibus minimè refragantibus, in contrariam ſententiã omnino pertranſeũdum eſſe cenſeo, quã videtur firmaſſe Caſtr. conſ. 161. Non eſt dubium. per tot. lib. 2. & videntur ſenſiſſe Cæſares in l. 2. verſ. ita tñ. & in l. Eos. C. de his qui ven. ætat. impetrau. vbi deciditur quod licet minor reputetur maior in contrahẽdo, nihilhominus huiuſmodi cõceſsio nihil operatur in alienationibus bonorum immobilium, ſi non interueniat iudicis Decretum, nihilq. operari debet etiam ſi interuenerit, eo caſu quo eius interuentus nihil operatur. d. l. vlt. §. Ea autem. & latè fuit dictum ſupra inſp. 1. Et prędictum ſtatutum nihil aliud operari videtur, quàm id ꝙ à Principe per veniam ætatis conceditur, vt conſiderat Caſtr. d. conſ. 161.

26 Præterea ea ſemper fieri debet interpretatio in ſtatutis, vt intelligantur ſecundum ius commune, & ſi in aliquo à iuris cõmunis diſpoſitione deuiare reperiantur, debent ita intelligi, vt offendant minus quàm fieri poſſit. l. 2. C. Noxalib. Accurſ. in l. vlt. §. in computatione. in fine glo. magnæ C. de iure delib. & in l. Vt gradatim. §. Sed & ſi lege. ff. de Muneribus, & Honoribus, & adnotant omnes Canoniſ. ĩñ c. Dilectus. de conſuetudine. Graue. conſil. 236. num. 9. lib. 2. & Socin. iun. alios allegans conſil. 11. nu. 12. lib. primo. intentioq. prædicti ſtatuti fuit inducere duos caſus contra ius com-

ius commune, nempè quod Minor. xxv. maior verò x. & 8. annorum habens Curatorem, & contrahens ſine eo obligetur, quando eſt publicus Mercator, & agit, ſiuè contrahit tāquā Paterfam. & in his tantum duobus caſibus debet ſtatutum intelligi contra ius commune; Ex diſpoſitione etenim iuris communis ſi habeat Curatorem mero iure non obligatur ſine ipſius auctoritate. l. Si curatorem habens. C. de in integr. reſtitut. minorū; Voluit igitur ſtatutum in his duobus tantum caſibus minorem obligari ſine curatoris auctoritate, ſicut de iure communi obligaretur cum ea, nō autem debent iſti duo Caſus efficaciores eſſe ad obligādū ex forma ſtatuti, quàm eſſet auctoritas curatoris de iure communi; At qui curatoris auctoritas iudiciſq. Decretum non ſufficiūt de iure communi ad validandam Donationem vt ſupra. 1. inſpect. Ergo multo minus debet ſufficere eſſe publicum Mercatorem, vel gerere ſe ꝓ Patrefam. & ſic contrahere; Abſurdum ſiquidē eſſet dicere, quod iſtud ſtatutum voluerit iſta duo eſſe maioris efficaciæ, quàm ſit iudicis Decretum, & Curatoris auctoritas; & ita licet non tam clarè comprobat Caſtr. d. conſ. 161. Pro quo etiam facit l. 1. §. 1. ff. de offic. procurat. Cæſar. vbi poteſtas donandi non venit in generali, & libera adminiſtratione, niſi ſpecialiter concedatur. ex quo Bald. cōſ. 103. ad finem, par. 1. inquit. Cum donare ſit perdere, quamuis Maritus habeat amplam poteſtatem diſponendi de rebus vxoris, conſtante Matrimonio aquiſitis, non tamē poterit donare cui voluerit; Et magis expreſsè in propriis terminis conſuluit Bart. Socin. conſ. 130. ſub num. 2. vol. primo. quod eſt repetitum vol. 2. conſ. 235.

Viſa contingentia facti, ſentiēs quod etiam ſi extet ſtatutum quod contractus minoris 25. ann. maioris tamen xx. valeat, & teneat, adhuc tamē non poterit vigore prædicti Statuti donare; Nam cū d. ſtatutum poſsit in multis aliis contractibus verificari, debet in illis intelligi, non autem in Donatione; ad hoc vt euitetur legum correctio, & minus quàm ſit poſsibile ius commune lœdatur; Et per hæc, & ſimilia multa, latè id cōprobat Bart. Socin. in præcit. conſ. Ex quibus omnino concludendum cenſeo, Minorem non poſſe cum decreto donare, etiā extante Statuto, quod Contractus eorum qui ſunt 10. & 8. annorum ſi ſint publici Mercatores, vel alias agant faciant, & contrahant tamquā Patresfam. valeant, & teneant: Conceſſo tamen Donationem dicto caſu mero iure validam fore, quo ad efficaciam obligandi propter d. Statutum, daretur nihilhominus Minori reſtitutio in integrum; Nam cum donare ſit perdere, vt diximus diceretur læſus, & per conſequens competeret ei reſtitutio. l. Etiam, & per tot. tit. C. ſi tut. vel curator interuen. Siquidem Statutum iſtud cenſetur ſolùm voluiſſe facere contractum validum mero iure, & etiam obligabilem, non autem cēſetur voluiſſe auferre beneficium reſtitutionis in integrum, & facere irreſiſcibilem ratione læſionis, per id qđ voluit Accurſ. in l. 1. C. Si de momē. poſſ. fuer. appell. & in Auth. Si captiui, & ibi plenè per Bart. C. de Epiſcop. & Cleric. & Caſtr. d. conſ. 161. cum quo tamen in hoc ego diſſentio, Nam per huiuſmodi Statutum dicitur veniam ætatis concedi vt ipſemet fatetur d. conſ. 161. At qui quando venia ætatis conceditur deuegatur reſtitutio. l. 1. C. de his qui ven. ætat. impetr. Er-

petr. Ergo etiam iſto caſu denegabitur, cum eadem videatur ratio in ſtatuto, quæ ab Imperatore conſideratur in eo qui veniam ætatis impetrauerit.

27 Præterea in Donatione nòn conſideratur lęſio Bart. conſ. 90. Dilecto domino.col.1.verſ. Super ſecũdo Bertrand. conſ. 248.Donatio. n.18.lib. 1. Corn. conſ. 36.Videtur.col.pen. verſ. Non obſtat.ſub nu. 5. lib. 1. Grauett. conſ.142.Mandell.conſ. 4.Caſus iſte. n.35.verſ. Ad ſextum.Dec. conſ.180. num. 4. & conſ. ſeq. col. 2. Curt. iun. conſ. 141. nume. 2. & Ancar. Suarum quæſtionum. lib.2. quæſt. 4.nu.2.Idq. omnes paſsim admittunt. excepto ingenioſiſsimo viro Sfor.Oddo in tract. de Reſtitut. Minorum. par. 2. quæſt. 32. in illa quæſt. An Minor reſtituatur aduerſus Donationem; vbi nouiter firmat quod in Donatione conſideratur lęſio, ex qua poſtea reſtituitur.intelligens DD. ſupra citatos qui contrarium tenent, loqui in pretio, videlicet. Dum per eos dubitatur, An remedium l. ſecunde. C. de Reſcind. vendit.quod datur etiam non obſtante iuramento, competat ei qui donauit, concludunt quod non, ex eo quia in Donatione non conſideratur læſio citra, vel vltra dimidiam iuſti pretii,cum nullum in ea conſiſtat pretium; Sed non propterea ex iſta Concluſione in terminis ſuis vera, conſtitui debet concluſio quod Minor donando non læditur; quod latiſſ. quam plurimis comprobat idem Sforz. in præcitato loco, vbi etiam ponit An, & quando reſtituatur aduerſus Donationem, in caſibus in quibus eí Donatio permittitur, quæ omnia poteris pleniſſ. apud ipſum videre, qui infra paucos dies editurus eſt, elegantiſsimum, numeriſq. omnibus abſolutum Tractatum de in integrum Reſtitutione Minorũ.qui poſt noſtrum iſtum de Decretis videbatur omnino deſiderari, & iam equidem ipſe poſt abſolutionem iſtius decreueram etiam, de Minorum reſtitutione pertractare; ſed poſtquam à dotiſſ. iſto viro præuentus fui, valdè lætor, lætariq. vniuerſus debet Orbis, cum ipſe doctiori, ac elegantiori ſtylo quàm ipſe feciſſem d. materiam abſoluturus ſit.

Non obſtant modò (redeũdo iam vnde digreſsi ſumus.) ea quę ſupra ꝑ opinione contraria.fuerunt adducta, Et ad primum argumentum reſpondetur, quod licet Minor vigore d.Statuti habeatur pro maiore quãtum adhoc vt contrahere poſsit, nihilominus non cenſetur habilitatus ad alienandum immobilia abſque Decreto, & pariter neque etiam cum Decreto in caſu Donationis, in quo eius interuentus nihil operatur; Nec obſtat ſecundum argumentum cui ſatis facilè fit,cõſiderando quod & ſi Minori permittatur contrahere, non per hoc tamen permittitur immobilium alienatio,ſeu donatio. d. l. 2. & d. l. eos. Et parum, aut quicquam facit quod dictum Statutum diceretur ſuperfluum, quandoquidem toleratur ſuperfluitas quando quis indebitè damnum pateretur, vt declarat latè Felin. in c. Solite.col.pen. de Maiorit. & obed.

Præterea denegatur Statutum eſſe ſuperfluum. ex his quæ diximus ſupra ſub nume. 26.

INSPECTIO IIII.

28 POSTREMA ſubſequitur Inſpectio, numquid Minor alienare, ſeu donare valeat cauſa remunerationis; in qua duæ ſunt aliæ conſiderandæ.

Inſpectiones, vt recto procedamus ordine.

PRIMA quidem erit, An Minor ob bene merita poſsit ſine Decreto donare, in qua vtique dicendum videtur poſſe Minorem abſq. Decreto cauſa Remunerationis donare; Videmus etenim multa eſſe inducta ſpecialia ob benemerita, vt per DD. præcipuè per Iaſ. in l. Ex hoc iure. ff. de Iuſt. & iure. & in l. Si non ſortem. §. Libertus. ff. de Condict. indeb. Et inter alia ſpecialia eſt, quod prohibitus alienare, non prohibetur in cauſa remunerationis. Bart. in Prohem. ff. Iaſ. d. l. Ex hoc iure. Abb. in c. Per tuas. de Donat. Auguſt. Beroi. in c. In præſentia. nu. 9. de rebus Eccl. non alien. & conſ. 65. num. 14. vol. 1. Ergo debet minor poſſe iſto caſu abſq. Decreto alienare. quàm ſententiam firmarunt Iaſ. d §. Libertus. Effectu. ix. & in l. Mandata. num. 9. ff. de offic. eius. Claud. Seys. d. l. Ex hoc iure. effectu. 4. num. 73. Tiraquell. in repetit. l. Si vnquam. i uerbo Donatione largitus. num. 29. Caſu. 16. C. de reuocan. donat. Cuman. conſ. 102. nume. 2. incip. Duciſſa Mediolani, & Iodoc. Dàhouder. in pupillorũ patrocinio tit. de Tutorum & Curatorum mun. cap. 10. n. 25. verſ. Tertius eſt caſus, licet re vera dicat, quod iſte eſt caſus anceps, et dubius, nec ſatis iure probari.

Vereor tamen ne ſupra dicti potius inaduertenter locuti fuerint, quàm ꝙ ita ſenſerint; cum eorum intentionem fundent ex his quæ ſcribit Roman. in l. Si ante nuptias. ff. Solut. matrimon. qui expreſsim firmat debere interuenire Decretum, quod vtiq. nullam videtur difficultatem habere; Si quidẽ donare eſt perdere. l. Ab agnato. ff. de Curat. fur. et dictũ fuit ſupra inſpect. . num. 3. Ideo non debet ita de facili abſque Decreto permitti; Quandoquidem cauſa iſta Remunerationis, nihil aliud operari poterit, niſi quod ſit iuſta alienandi cauſa, & nihilhominus licet ſit cauſa iuſta non propterea ſit alienatio ſine Decreti interuẽtu. l. Ob æs, cum ſimilibus. C. de præd. minorũ. In propoſito igitur licet cauſa Remunerationis faciat videre Donationem rectè factam, non tamen ritè factam videri facit. per quam rationem ita concludit Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtamentorum poten. §. x. ſub num. 72. Ampliat. 22. verſ. Sed verius, & ante eum id ſenſit ſubtiliſsimus Nouiſsimorum omniũ Arius Pinell. in l. 1. par. 3. ſub nu. 62. Illat. 21. C. de Bon. matern. Iacob. Menoch. cõſ. 29. num. 31. lib. 1. & Auguſtin. Beroi. in c. In præſentia. nu. 12. de rebus Eccleſ. non alien. vbi loquens in propoſita materia, de Eccleſia, id quamplurimis comprobat; & cum iſtis tamquã melius ſentientibus omnino pertranſeundum eſſe cenſeo; quorum ſentẽtia comprobari optimè ex eo poteſt, quod Donatio à filiofam. Patri facta tẽpore emancipationis, excedens legitimam ſummam, non valet ſine Inſinuatione. arg. l. Data. C. de Probat. quaſi licet cauſa donandi ſit iuſtificata, ſolemnitas tamen non ſit ſuppleta, & ſic rectè quidem, non tamen ritè, ſolemniter, aut formaliter facta fuit, vt refert Vaſq. in præcitato loco.

Concludendum eſt itaq. Donationẽ cauſa Remunerationis factã abſq. Decreti interuentu inualidam prorſus eſſe.

SECVNDA ſubſequitur Inſpectio. An Minor ſaltem Decreto interueniente, valeat bona Remunerationis cauſa donare. in qua duo ſunt principales conſiderandi Caſus.

PRIMVS quando Minor donat bona

bona mobilia quæ non poſsint ſeruari, quo caſu diſputatione omiſſa concludendnm eſt, Minorem poſſe talia bona donare; ita voluit Frāc. de Aret. conſ. 24. num. 14. incip. Quatuor dubia; qui ita intelligit procedere l. Cum plures. §. vlt. ff. de Adminiſtrat. tutorum, & l. Qui filium. ff. Vbi pupill. educ. deb. taciteque id ſenſit Iaſ. d. l. Ex hoc iure. effectu. 11. & d. §. Libertus. Effectu 9. & conſ. 116. Mihi quoque admodum. vol. 4. Guglielm. Redoan. de Alienat. rerum Eccl. num. 1. cum ſeq. fol. 20. & hæc eſt * communis opinio vt idem Franc. teſtatur d. conſ. 24. ſub num 13.

SECVNDVS principalis eſt caſus, quando Minor alienat bona immobilia cauſa Remunerationis, in quo duæ ſunt inuicem pugnantes opiniones; Altera affirmatiua, quam attentari poſſe inquit Roman. in l. Si ante nuptias. ff Solut. matrim. ſequitur Iaſ. d. l Ex hoc iure. 11. Effectu. nu. 63. & d. l. Si non ſortem, §. Libertus. 9. effectu ſub num. 8. & in l. Cum filiofam. n. 170. ff. de leg. 1. (vbi id contra Caſtr. cōſ. 2. teneri poſſe dicit.) Claud. Seyſel. d. l. Ex hoc iure. in 4. effectu nu. 73. Alciar. in l. Creditores. num. 9. ff. de Verb. ſignificat. Tiraquell. d. l. Si vnquam. num. 29. in 16. Speciali. Roman. conſ. 50. idem in præfata, in fine Caſtr. licet ſub dubio conſ. 171. in princ. lib. 2. In caſu præſenti. Socin. conſ. 66. col. 2. in fine, lib. primo. & Auguſtin. Beroi. conſ. 61. num. 33. & conſ. 65. num. 14. vol. 1. Harmenopulus in Promptuario Iuris Ciuilis lib. 1. tit. 12. verſ. Rem à patre, Moderni in Tract. Clauſularum num. 24. fol mihi 593. Franc. Viuius lib. 2. com. Opin. Opin 92. vbi ex Aret. d. conſ. 24. hāc opinionem * communem eſſe dicit.

Pro qua adducitur primo l. Cum in plures. §. Cum tutor. ff. de Adminiſtrat. tutorum. & l. Qui filium. ff. vbi pupill. educ. debeat; His tamen, & ſimilibus quæ facilè adduci poſſent reſpondetur, quod loquuntur in rebus mobilibus, vt intelligit d. mira Franc. Aret. d. cōſ. 24. & ſic ſumus in primo Caſu ſupra à nobis conſiderato. Præterea reſponderi poteſt, quod illud, quod ibi præſtatur erat debitum, cum teneatur Minor mercedem Præceptoribus præſtare, adidq; compelli poſſit; conſideratur igitur ibi id quod datur tamquā æs alienum propter quod Minor rectè alienat.

Secundo. adducitur huiuſmodi ratio; Res alias alienari prohibitæ poſſunt Remunerationis cauſa alienari. Bart. in Prohem. ff. in princ. num. 14. in l. Ambitioſa. circa princ. ff. de Decret. ab Ord. fac. & in l. Iubemus la 2. num. 9. C. de Sacr. ſanct. Eccl. Roman. d. l. Si ante nuptias. Iaſ. d. l. Ex hoc iure. Effectu. 8. num. 60. Auguſtin. Beroi. c. in præſentia. nu. 9. de Rebus Eccl. non alien. & conſ. 65. num. 14. vol. 1. Hinc poſtea eſt, quod Donatio licet inter virum, & vxorem prohibita ſit, tot. tit. ff. & Cod de Don. inter vir & vxor, tamen ſi ſit remuneratoria ſeruitiorum valet. l. Quod autem. §. Si vir, & vxor. ff. de Donat. inter vir. & vxor. Iaſ. multa allegans d. l. Ex hoc iure. in 3. Effectu obligat. antidoralis.

Et huic quoque Rationi ſatis facilè fieri poteſt, conſiderando quod res aliàs alienari prohibita cenſeāt ex cauſa Remunerationis alienari permiſſa, in caſibus in quibus id iure cautum reperitur, vt in bonis mobilibus prout intelligunt Bart. & cęteri. l. Iubemus. C. de Sacr. ſanct. Eccl. ex qua hoc generale prouinciatum colligunt, Et qui in caſu de quo quęrimus dicit obligationem antidoralem priuilegiatā eſſe,

habet probare, vt probatur in Donatione quæ fit inter virum & vxorem, quæ in hoc reperitur priuilegiata. d. §. Si vir, & vxor, Vel melius dicas. d. §. Si vir, & vxor. non probare id ad quod paſsim à ſcribentibus adduci tur. Non enim valet ibi Donatio ex cauſa Remunerationis, ſed ex eo quia ceſſat ratio prohibitionis; Nam cum Coniuges ſibi æqualiter donent ſubſtinetur mutua Donatio, cum neuter Coniugum tunc fiat pauperior, vt ſub tiliſſ. per hæc, & alia multa contra communes ſcribẽtium traditiones animaduertit Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 85. verſ. Minus obſtat. & verſ. tãdem. C. de Bon. matern.

Adducitur 3. à Iaſ. in d. l. Ex hoc iure. textus quem in terminis eſſe putat in l. 2. C. Si aduerſ. donat. vbi Cæſares reſcribunt quod illa Donatio de re immobili, in qua erat obligatio antidoralis non valet, propter S. Conſ. auctoritatem; ideſt, (inquit Iaſ.) quia non interuenit Iudicis Decretum. Ergo à contrario ſenſu ſi Decretum interueniſſet, Donatio valuiſſet, & per hunc textum putat Iaſ. ſententiam iſtã indubitatam reddi.

Cui contextui reſpondet Caſtr. d. l. 2. vbi prius ad hoc propoſitum d. textum ponderauit, quod ſcilicet ibi non valeat ſumi argumentum à contrario ſenſu, quia reſultaret correctio iurium; Corrigeretur enim. l. 2. C. ſi maior fact. alienat. & l. vlt. §. Cum autem. eod. tit. vbi generaliter deciditur, quod Donatio de re immobili à Minore facta etiam cum Decreto, non valet, non poterit igitur ſumi argumentum à contrario ſenſu, iuxta doctrinam Baldi in l. Conuenticulam. C. de ſacr. ſanct. Eccl. & DD. in l. 1. ff. de offic. eius. Minus quoq. obſtat ſi cũ Iaſ. replicaueris, quod nulla reſultet correctio, cum d. l. fin. non loquatur in Donatione Remuneratoria. Quia d. l. generaliter, & indiſtinctè loquitur Donationem prohibendo; Reſpõdetur etiam, & clarius prout faciam in contraria opin.

Contraria igitur ſuperiori eſt opinio, quã cõſulendo amplexus fuit Franc. de Aretin. d. conſ. 24. in fine Marcus. Anton. Natta conſ. 173. ſub num. 1. verſ. Plus voluit. & conſ. 180. nu. 7. lib. 1. & Ant. de Alex. in d. l. 2. C. ſi ad uerſ. donat. quem refert Iaſ. d. l. Ex hoc iure. & d. §. Libertus. quam opinionẽ ego tamquã veriorem ſequor, quæ ex pluribus comprobatur. Et primo. Si in caſu in quo permiſſa eſt Donatio rei mobilis Minori, regulariter requiritur Decretum. l. vlt. ff. de Curat. fur. l. 1. §. Sed non nullos. ff. de Tut. & rat. diſtrah. Ergo aliquid amplius debet eſſe i rebus immobilibus quorum alienatio maioris eſt præiuditii, vt ſcilicet neq. etiam cum Decreto fieri poſsit, & ita pro hac parte arguit Aretin. d. conſ. 24. in fine.

Secundo mouetur idem Aretin. Minor, & Eccleſia equiparantur. Matthe ſil. qui plures ad id congerit Not. 44. & dixi ſupra in Præfat. nu. 59. Sed bona immobilia eccleſię nõ poſſunt Remunerationis cauſa alienari cõtra generalem prohibitionem, vt voluit Innocent. in c. Cum ex officiis. de Teſtam. Bald. Caſtr. & alii in l. Iubemus. C. de ſacr. ſanct. eccl. & Natta d. conſ. 173. ſub num. 1. & probatur in c. Relatum. de Teſtam. extra. Ergo idem in Minore cum nulla diuerſitatis ratio aſsignari poſsit.

29 Tertio facit, Quia Donatio quæ fit cauſa Remunerationis, verè & propriè, etiam liberalis, vel gratuita appellatur, vt non obſcurè probauit Accurſ. in l. Donari. ff. de Reg. iur. & in

l. Sed

l. Sed & ſi lege. §. Conſuluit. in verbo (Obligauerint) ff. de Petit. Hæreditat. vbi dicit id eſſe ſine dubio; Dec. & Cagnol. d. l. Donari; & ita etiam videtur ſenſiſſe antiquiores relati ab Alberico in l. Donari. ff. de Donat. in expoſit. text in verbis illis (Nullo iure cogente.) Faber. in Rub. & Aretin. in principio num. 2. Inſt. de Donat. & ſequuntur quamplures alii relati à ſubtiliſsimo Pinello in l. 1. par. 3. ſub num. 60. verſ. Aſſero igitur. C. de Bon. matern. vbi egregiè hanc ſententiam contra communes ſcribentiũ traditiones veriorem eſſe oſtẽdit; quo ſtante ſequitur neceſſariò neq. etiam cũ Decreto poſſe Donationem à Minore celebrari. l. vlt. §. Cum autem. C. ſi maior fact. alienat. & dictum fuit ſupra in prima Inſpect.

Quartò & vltimo (cæteris omiſsis) moueor ipſe per eandem l. 2. C. ſi aduerſ. donat. per quam Iaſ. contrariam opinionem veriorem eſſe dicit; ſed (tanti viri pace dictum ſit) decipitur
3° Iaſ. in intellectu d. l. 2. † Si quidem dicitur in d. l. 2. quod ſi fuit facta Donatio de re immobili, cauſa remunerationis, non valet tamquã facta cõtra. S. Conſ. Ergo (inquit Iaſ.) à contrario ſenſu ſi interuenerit Decretum Donatio valebit, & ſic ſecundum eũ expreſsim probatur contra hanc ſecundam, & veriorem (vt arbitramur) opinionem; Aduertas tamen quia in hoc decipitur Iaſ. & multoties decipiuntur ſcribentes; Nam dum arguit Iaſ. à contrario ſenſu non reaſumit id quod dicitur in ſenſu directo, vt neceſſariò requiritur, ex his quæ notant ſcribentes in l. 1. ff. de offic. eius; Si quidem in ſenſu directo dicitur, quia fuit facta contra S. Conſ. Ergo (dicit ipſe) ſi fuerit facta cum Decreto valebit; Debuit enim reaſumere verba quæ ſunt in ſenſu directo videlicet. Ergo ſi fuerit facta Donatio cum auctoritate. S. Conſ. valebit, & ita benè procederet argumentũ à cõtrario ſenſu; quod S. Conſ. diſpoſuit. Ne Minores alienent, neq. donẽt etiã cum decreto, cum regulariter neque etiam interueniente decreto poſsint alienare. l. 1. & l. Magis puto. ff. de rebus eorum, & caſu quo facienda ſit alienatio, fiat cũ decreto. Et hæc duo diſponuntur per præd. S. C. d. l. 1. & d. l. Magis puto, quod ſenſit Bald. Nouell. in repetit. l. 1. n. 371. ff. Sol. matrim. non obſcureque id deciditur per Vlpian. d. l. Magis puto. §. Si æs alienum. verſ. Prætori enim. Cum igitur ibi Donatio non valeat pp auctoritatem S Conſ. debet intelligi quia per S. Conſ. prohibetur alienatio, ideo non valet etiam quod interueniat decretum. Nã prohibet Prætorem adhibere decretum, niſi in caſibus expreſsis. Si igitur hoc caſu fuiſſet appoſitum decretum, non propterea valuiſſet Donatio, tamquã contra S. Conſ. diſpoſitionem facta, ꝙ clariſſ. iudicio meo cõprobatur ex eademet l. 2. verſ. In aliis verò rebus q̃ etiam ſine decreto. ponderãdo Dictionem (etiam) quæ eſt implicatiua minus dubii. vt per DD. in l. Qui ſe patris. C. vnde libr. & præſertim Dec. primo. Notab. quaſi ſupra dixerit Donationem factam contra S. Conſ. in caſu in quo exigitur Decretum. Poſtea ſubiungitur (In aliis verò rebus quę etiam &c.) diſponendo etiam circa Donationem rerum quæ ſine Decreto diſtrahi poſſunt, ex quo ibi conſtat manifeſtò poſſe fieri contra S. Cõſult. etiam quod interponatnr Decretum. Ergo non valet argum. à contrario ſenſu ſumptum, cum non reaſumantur eadem verba quæ in ſenſu directo proferuntur; Nam vt iam dixi

S. Conſ.

S.Conſ. non ſolũ diſponit quod in diſtractione rerum Minorum debeat interuenire Decretum, ſed inſuper regulariter determinat, quod nulla aliena nationis ſpecies de rebus Minorum celebrari valeat; Si igitur ibi filius prohibetur per S. Conſ. alienare, & text. ille loquitur in Donatione remuneratoria, vt idem Iaſ. fatetur, nec inficiari poteſt, ergo ſequitur quod neq. etiam cauſa Remunerationis poſsint res Minorum diſtrahi propter auctoritatem S. Conſ. Et per hunc, ego textum, & per alia ſupra adducta cum hac opinione omnino pertranſeundũ eſſe cenſeo; quam & conſulendo, et iudicando ſequerer; licet enim contraria opinio dicatur cõmunis vt per Viuium pro alia opinione ſupra relatum; id tamen minimè verum eſt, cum ad communem opinionem alleget Franc. Aretin. d. conſ. 24. qui dicit cõmunem eſſe quando donantur bona mobilia; circa immobilia verò contrarium firmat, & inaduertenter fuit ad id adductus à ſcribentibus pro cõmuni opinione, vt facilè cuique liquere poterit.

31 Poſſet tamen ſuperior opinio forſan ſaluari vbi ex benemeritis ius agendi non competebat, ſecus vbi eſſent merita ex quibus competeret ius agendi. Nam tunc fortè ſaluari poſſet opinio quæ habet, Minorem poſſe ſaltem cum Decreto Remunerationis cauſa donare. Et ratio eſt, quia donans ſe ipſum liberat ab obligatione qua tenebatur, & ſic non videtur ſpõtè, nec liberaliter dare. Nam cum fiat huiuſmodi Donatio ex cauſa æris alieni, dicitur ex neceſſaria cauſa fieri, ob quam interueniente Decreto, procul dubiò alienatio valet. prout videtur (in alio tamẽ propoſito) ſubtiliſſ. ac veriſſ. quidem conſideraſſe Pinell. in d.l.1.par.3. ſub n. 85. verſ. Sententia.

32 Nunc concludendo, & redigendo i modum Epiloghi ea omnia quę, per quatuor Inſpectiones, in toto Donationis titulo tradita fuere, conſtituenda eſt Regula. Minorem neque etiam cũ decreto donare poſſe. l. vlt. §. Cum autem. C. Si maior facit alien. & latè diximus Inſp. prima. Ampliatur vt ſtãte Statuto, quod Contractus cũ Minore geſtus ſine auctoritate Curatoris non valeat, etiam ſi iurauerit [illegible] poſsibile ſit quod donet cũ auctoritate Curatoris etiam iurando vt ſupra in 1. Inſp. Ampl. 1. Secundo ampliatur quod Minor non poſsit tradendo immobilia dotare perſonã extraneam, etiã cum Decreto, quia hoc caſu dotare, donare eſt, & eodem modo non poterit facere ſponſalitiã largitatem d. §. Cum autẽ, & diximus ſupra in ſecũda Ampl. 1. Inſpect. Tertia Ampliatur vt procedat etiam ſi donetur ei à quo dicta bona prouenerant vt dictum fuit in 3. Ampl. primæ Inſpect.

Ampliatur 4. vt neq. etiam Eccleſiæ, aut piæ cauſæ donare valeat, nec etiam eccleſiam dotare, vt ſupra. Inſpect. 2 quod tamen cum quodam tẽperamẽto intelligi debet, vt ibidẽ.

Ampliatur 5. vt non poſsit Minor donare rem immobilem etiam ſtante Statuto quod Contractus eorum qui ſunt x. & 8. ann. ſi ſiat publici Mercatores, vel alias agant, faciant, & contrahant tamquã Patresfam. valeant, & teneant, ac ſi eſſent 25. annorum. vt concluſimus ſupra Inſpect. 3.

Ampliatur 6. vt non poſsit donare neque etiam cauſa Remunerationis, vt latè firmauimus ſupra. Inſpect. 4. Quod tamen intelligendum eſt, vbi ex benemeritis ius agendi non competebat, ſecus vbi eſſent merita ex quibus ius

bus ius agendi competeret, vt d. Inſpect. 4. in fine.

Limitatur modò præd. Concluſio, vt non procedat, quoties Minor donaret quæ ſeruando ſeruari nõ poſſunt vt ſupra. Inſp. 1. limit. 1.

Limitatur ſecundo, ut nõ habeat locum in Patre legitimo adminiſtratore Filii ſui, vel etiam in Tutore, vel Curatore alicuius Minoris qui aliqua nobilitate fulgeat, vt ſupra Inſp. 1. Declarat. ſecunda.

Limitatur 3. nõ procedere qñ interueniſſet Iuramentum, vt probauimus ſupra in 3. Declarat. primæ Inſpect.

Limitatur 4. quando Minor donaret propter Nuptias. vt ſupra. Inſpect. prima Declarat. 4.

Limitatur 5. quando præteriſſet decennium, vel vicennium d. Inſp. prima Declarat. 5.

Ex quibus perfectè remanet abſoluta tota hæc Donationis Tractatio, breuiſſ. ac eleganti ordine diſpoſita:

DE ALIENATIONE ACTIONIS

TITVLVS III.

SVMMA NOTABILIVM.

1 ACTIO *neque inter mobilia, neq. immobilia conumeratur, ſed tertiã de per ſe ſpeciem conſtituit.*

2 *Actio competens ad rem immobilẽ nequit ſine Decreto à Minore cedi, ſeu diſtrahi.*

3 *Actiones & obligationes eiuſmodi cenſentur, cuiuſmodi ſunt res ad quas competunt.*

4 *Actio competens ad rem mobilem, quæ poſſit ſeruari, nequit ſine Decreto diſtrahi.*

Secus ſi ſeruari nequeat.

5 *Actio alternatiuè cõpetens, an poſſit alienari ſine Decreto inſpicitur finis.*

Contrarium tenet Auctor.

6 *Finis inſpici debet.*

7 *Prohibita alienatione intelligitur prohibitum omne illud per quod ad alienationem perueniri poſſit.*

8 *Melius eſt Minorum iura intacta ſeruari, quàm poſt cauſam vulneratam remedium quærere.*

POSTQVAM ſatis ſuperque de Donatione pertractatũ eſt. cũ & ipſa quoque. Actio cedi, ſeu diſtrahi valeat. Nunc de Alienatione ſeu ceſsione Actionis dicendum eſt. Et quoniam pertractatio iſta ab ea videtur quæſtione pendere An ſcilicet. Actio computetur inter mobilia, vel immobilia, Ideò de ea neceſſariò hic præmittendum duxi, Variè igitur hac in re ſenſerunt ſcribẽtes vt latiſſ. per Tiraquell. de vtroq.
* retract. glo. 7. §. primo. & * magis cõ
1 muniter tenetur † quod neque inter mobilia, neq. inter immobilia conumeretur, ſed tertiam quandam, & ſeparatam

ſeparatam de per ſe ſpeciem conſtituat. l. à Diuo Pio. §. In venditione. ff. de re iud. l. Quam tuberioris. §. vlt. ff. de Pecul. per quæ iura ita communiter ſenſerunt DD. Bart. in l. Poteſt. ff. de Auctorit. tut. & in l. Mouentium. ff. de verb. ſignificat. Tiraquell. late d. glo. 7. §. 1. n. 9. Port. Imolens. Concl. 10. libr. 3. ingenioſiſsimus Pinell. in Rub. C. de Bon. mater. par. 1. Concl. 10. num. 24. & doctiſſ. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. ſub nu. 72. verſ. Illud autem non eſt prætermittendum. lib. primo; Aliquãdo tamen regulatur ſecundum naturam rei, ad quam competit Actio, vt eſt in propoſito quæſtionis noſtræ, dũ quærimus an Actio, cedi ſeu diſtrahi queat abſque decreto, tũc etenim expedit actionem æquiparari rei immobili, vel mobili, vt rectè conſiderat Caſtr. in l. 1. num. 2. C. Si aduerſ. tranſact. Qua quidem in re diſputatione omiſſa, concluſiuè per ſuos diſtinctos Caſus procedendo, tres principales conſtituendi ſunt Caſus.

CASVS I.

2 PRIMVS Caſus erit, quando Actio ad quid immobile competit, in quo indubiè concludẽdum eſt, Minorem abſq. Decreto actionem cedere, ſeu diſtrahere haud poſſe. quod lege, Ratione, & Auctoritatibus quamplurimis cõprobatur, ita namq. voluit Accurſ. in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. & in Auth. de non alien. aut permutan. rebus Eccl. §. 1. in verbo Numeranda. Speculat. tit. de Ceſſ. Act. §. 1. verſ. Sed numquid minor. Din. Bart. & cæteri in l. Poteſt. ff. de Aut. tut. Bart. in l. Si ſic. §. vlt. ff. de leg. 1. vbi de * communi teſtatur, & ibi Angel. & Iaſ. Bart. in l. Mouentium. ff. de Verb. ſignificat. & in l. Si conuenerit. la ſeconda. in ſecũdo. Not. ff. de Pignorat. act. Bald. in Auth. Hoc ius porrectum. C. de Sacr. ſanct. Eccl. in l. Iubemus. la ſeconda. vbi etiam Salicet. C. eod. & in l. Si ad reſoluendum. C. de Præd. minorum. Luc. de Pen. & Io. de Plat. in l. vlt. C. de vend. rebus Ciuit. lib. 11. Ioan. de Plat. in l. 2. §. Ad filiorum. C. Quando & quibus quarta pars deb. lib. 10. Petr. à Bella pert. in l. vlt. verſ. Item poteſt ſaluari. C. in quibus cauſ. in integr. reſtit. Angel. in §. Hoc ergo. in Auth. de non alien. aut permutan. rebus Eccleſ. Caſt. in l. Quam tuberonis. §. vlt. ff. de Pecul. Roman. in l. ſi conſtante. §. Si bona. nu. 16. ff. Sol. matrim. Alex. in l. Reſtituta. §. Pupillus. ff. Ad Trebell. Iaſ. in l. vlt. num. 122. C. de iure Emphit. Bart. Bald. Caſtr. Salicet. & alii paſsim in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. DD. in l. à diuo Pio. §. In vẽditione. ff. de re iudic. & in l. 1. §. Fuit quæſitum. ff. ad Trebell. Angel. Aretin. in. §. Neque. in fine inſt. de Auctoritat. tutorum. & Plot. in repetit. l. Si quando. num 198. C. vnde ui. Barr. conſ. 50. incip. Gilius, & conſ. 70. nu. 3. incip. Reuerendiſsime Domine. lib. 1. Bald. conſ. 247. Præmiſſo Statuto. lib. 1. conſ. 349. & conſ. 450. vol. 2. & cõſ. 423. Andreas. lib. 3. Alex. cõſ. 116. ſub nume. 1. verſ. Modo ſic, inquiens quod iſta eſt * communis opinio ab omnibus approbata, conſ. 125. Viſis & conſideratis, vbi pariter de communi teſtatur, lib. 1. conſ. 27. Attentis narratis & conſ. 53. lib. 3. & cõſ. 31. num. 12. lib. 1. quod eſt repetitum conſ. 3. lib. 4. Ancaran. conſ. 338. Viſa copia. num. 2. Bertrand. conſ. 245. Ponitur in facto. lib. 1. Cardin. Florentin. conſ. 66. & conſ. 72. Corn. conſ. 188. Circa hanc conſultationem, in

fine

fine lib. 3. & conſ. 236. num. 14. lib. 4. Socin. conſ. 101. Viſo teſtamento. Antonii. lib. 1. & conſ. 175. lib. 2. Guido Pap. conſ. 52. Granetta conſ. 98. nu. 8. vol. 1. & in Reſpon. Pro genero n. 198. & 421. & in Rub. de leg. 1. num. 73. Port. Imolens. conſ. 198. nu. 4. & Roderic. Suar. Allegat. 20. num. 7. inquiens hanc eſſe * communem Concluſionem paſsim à ſcribentibus approbatã; Tiraquell. alios allegans in Tract. de Vtroq. Retract. glo. 7. §. 1. num. 2. & in prima. par. Retract. legal. in fine nu. 22. vbi teſtatur de * cõmuni, Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. Except. 34. Ant. Gomez. de contractibus cap. 10. col. 2. dicens hanc eſſe * communem; & capit. 14. de Reſtitut. Minorum. nume. 14. verſ. Quarto extende. Matth. Afflit. lib. 2. Feudorum de Feud. cognat. num. 49. Guglielm. Rodoan. in tract. de Alienat. rerum eccleſiaſtic. fol. 86. nu. 15. Pinell. de Bon. mater. in Rub. par. 1. Concluſ. 12. num. 33. Ferand. Vaſq. de Teſtam. pot. §. 10. ſub num. 72. verſ. Quod autẽ diximus. lib. 1. & Albert. Galeotta in ſua Margarita cap. 4. nu. me. 5. vbi id limitat, quando Minor cederet Actionẽ fideiuſſori ex neceſsitate. Clariſsimeque id probatur (ne videamur ſolùm Auctoritatibus initi) in l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff. de rebus eorum. et in l. Si ad reſoluendum. C. de Præd. minorum.

3 Ratione demum probatur. Quandoquidem Actiones, & obligationes eiuſmodi cẽſentur cuiuſmodi ſunt res ad quas competunt. l. 2. §. Et harum, & ibi Iaſ. in primo not. ff. de Verb. obligat. Bart. in l. 4. §. Cato. ff. eod. & in l. Grecè. §. Illud. ff. de fideiuſſ. & probatur Inſt. de vſucap. ĩ princ. verſ. Et ideo conſtitutionem, vbi Actio realis vſucapitur triennio, ſi competat ad rem mobilem, ſi verò ad immobilem per 20. annos. Si ergo res immobiles ad quas Actiones competunt, abſque Iudicis Decreto alienari minimè valent. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. eodem modo, neque Actio ad immobilia competens; cum idem iudicetur de Actione ad rem immobilem competente, quod de ipſa re immobili, vt & animaduertit Alex. conſ. 27. Attentis narratis. nu. 6. lib. 3. Nec quicquam refragatur Communi huic concluſioni ita fortiter firmatæ. l. Poteſt. ff. de Auctorit. tutorum, vbi deciditur Minorem poſſe ſuum debitorẽ delegare, & ſic Actionem cedere, abſq. Decreto, vbi etiã id aduotat Accurſ. Quia licet ibi dicatur Minorem poſſe cum auctoritate Tutoris, ſuum Debitorem delegare, non propterea excluditur Prætoris Decretum, ſed neceſſariò ſubintelligi debet, præſuponendo terminos habiles. arg. l. Qui teſtamento. ff. de teſtam. Vel ſi hæc noſtra reſponſio non ſatisfacit, reſpondeas ex intentione Bart. in d. l. Poteſt. quod ibi Minor erat Debitor alicuius rei mobilis, quæ tunc poterat ſine Iudicis Decreto alienari, antequam emanaſſet conſtitutio l. lex. quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tutorũ, & ſeq. Caſu dicemus; Ex quibus perfectè remanet abſolutus iſte primus Caſus, Non licere Minori abſque Iudicis auctoritate Actionem ad immobile cõpetentem, cedere ſeu alienare.

CASVS II.

SECVNDVS Caſus eſt, quando Minor cedit ſeu diſtrahit Actionem ad rem mobilem competẽtẽ, quo caſu diſtingui oportet,

4 † quod aut huiuſmodi actio competit ad rem mobilem quæ ſeruando

ſeruari minimè poſsit, & tunc talē valet Actionē diſtrahere, quēadmodū & ipſam rem poſſet; ita ſenſit Bart. d. l. Non poteſt, & d. l. Mouentium. & conſ. 70. in princ. incip. Reuerendiſſime Domine. lib. 1. Guglielm. Redoan. de alienat. rerum eccleſiaſticarū fol. 86. nu. 15. ſenſeruntque alii ſcribētes oēs ſupra in primo Caſu relati.

Aut verò Actio cōpetit ad res mobiles, quæ tamen poſsint ſeruādo ſeruari; & tunc (temporis antiqui diſpoſitione omiſſa) ex noua Conſtantini Imperatoris cōſtitutione in l. lex quæ tutores. C. de adminiſtrat. tut. concludendum eſt, vt in primo caſu, Non poſſe talem Actionem à Minore abſque Iudicis decreto diſtrahi, pro quo facit glo. in l. 3. C. de in lit. iur. Bart. d. l. Non poteſt. & in l. Si conuenerit. in ſecundo Notab. ff. de Pignorat. act. Alex. in l. A diuo Pio. §. in venditione. ff. de Re iudic. & in l. Reſtituta. §. Pupillus. ff. ad Trebell. Arius Pinell. in l. 1. par. ſecunda. nu. 43. C. de Bon. matern. Ferand. Vaſq. & cæteri quā plures ſupra relati in primo caſu, ſi non expreſsim ſaltem tacitè, & virtualiter.

Cuius deciſionis ea eſt ratio, quia id quod diſpoſitū eſt in Immobilibus per Orationem Diui Seueri, quæ Alienationes Minoribus prohibet, habet etiam locum in mobilibus quæ ſeruādo ſeruari poſſunt, vt rectè viſum eſt Conſtantino in d. l. lex, quæ tutores, & diximus ſupra latius ī Præfat. n. 15.

CASVS III.

TERTIVS & vltimus Caſus eſt, qñ Minori competit Actio ad fundum, vel ad Pecuniam alternatiuè, & ſic tam ad mobile, quàm ad immobile, quo caſu ex intentione Bart. & aliorum dicen-
5 dū eſt, inſpiciendum eſſe finem; † Nā ſi Minoris debitor ſoluat pecuniā valet ceſsio; ſi verò ſoluat Prædium nō valet, tamquā facta ſolutio de re immobili, quæ alienari non poteſt, ita reſoluit Bart. quem ſequuntur Alberic. Angel. Iaſ. & cæteri in l. Si ſic legatum. §. vlt. per textū illum ibi (Proinde.) ff. de leg. primo. Franc. Aretin. in l. 1. C. ſi aduerſ. tranſact. Bart. in l. Si ex legati cauſa. nume. 6. ff. de verb. obligat. Alex. in l. à diuo Pio. §. In venditione. in fine primi Notab. ff. de Re iudic. doctiſsimus. Cardinalis Alban. in Lucubrationibus in Bart. ad d. l. Si ſic legatum. §. vlt. Bart. conſ. 70. Reuerendiſsime Domine. lib. 1. Alexan. conſ. 126. Viſis, & conſideratis, in fine lib. primo. & conſ. 53. lib. 3.

Pro quo eſt optimus verborū contextus in l. Erit. ff. de fundo dot. quē allegauit Tiraquell. d. Tract. de Vtroque Retractu in prima par. Retract. Conuent. in fine. nume. 22. qui innu-
6 meros adducit, firmantes, † quod finis inſpici debet, qui qualis res ſit demonſtrat. l. Sed & ſi quid. §. 1. ff. de Vſufruct. c. fraternitatis. §. vlt. extra de furt. & malefic. Speculat. tit. de fructibus & intereſſe. §. Scias igitur. verſ. Sed quid ſi debeo. Quod tamen intelligas quando electio eſſet Debitoris, vt videtur intelligere Bart. & alii pcitati in d. §. vlt. Secus verò ſi electio eſſet ipſius Minoris, quia non poſſet tunc Minor cedere, ac ſi ipſa Actio ad immobile competeret; Nam cum in eius ſtet arbitrio electio, non videtur d. Electioni poſſe renunciare, aut cedere abſque iudicis Decreto. l. Sed ſi pecunia. §. ſi ius. ff. de rebus eorum; Et ita perfectè abſolutam habes, totam hanc alienationis, ſeu ceſsionis Actionis materiam, adhuc à nemine

mire tam clarè diſtinctam.

Ipſe verò licet neminem de hoc vltimo caſu dubitantem repererim, cogitaueram tamen, an poſſet in dubium reuocari ex communi Doctorum
7 Regula quæ habet, † Quod prohibitus alienare, ſicut non poteſt immediatè alienare, ita nec etiam poteſt facere actum per quem ſequi poſsit alienatio. glo. notab. in l. Item quia. ff. de Pact. i l. Codicillis. §. Matre, vbi Bart. ff. de leg. 2. & in l. Si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obligat. de qua in pulchro propoſito meminit Bald. in l. Ea lege. quæſt. 8. C. de condit. ob cauſam, Imol. d. l. Si ita quis. §. Ea lege. & in c. In præſentia. extra de Probat. Alex. in l. Si finita. §. Si de vectigalibus. ff. de Damn. infec. Dec. conſ. 445. nu. 27. In caſu. conſ 475. num. 41. in cauſa. conſ. 479. num. 4. in controuerſia, vbi loquitur in propriis Minorum terminis, & conſ. 502. num. 3. Ex duobus. Io. Baptiſta Ferett. conſ. 102. num. 15. Natta conſ. 110. num. 11. dicens glo. in d. §. ea lege. vbique approbatam eſſe; Ruin. conſ. 2?. col. ? in fine. vol. 5. Roland. à valle conſ. ?? in fine. lib. primo. Cephal. conſ. 53. num. 14. lib. 1. & Blanc. de Comprom. fac. inter coniunct. quæſtione 4. ſub nume. 28. Cuius dicti ea potuit eſſe ratio.

8 Quia melius eſt Minorum iura intacta ſeruari, quàm poſt cauſam vulneratam remedium quærere l. vlt. C. In quibus cauſ. reſt. in integr. non eſt neceſſ. quam rationem vltra Dec. in præcitatis locis, reddidit etiã Blanc. d. queſt. 4. ſub num. 28. Ex quo ſequitur contra omnes ſcribentes concludendum fore. Non licere Minori Actionem ſibi alternatiuè competentem (videlicet ad fundum, vel Pecuniam) abſque Iudicis auctoritate cedere, aut alienare. cum ex tali ceſsione ſequi poſsit alienatio. quæ dicitur Minori prohibita, per ſupra dicta Vtilius etenim eſt à principio occurrere, quàm poſtea ſequuta alienatione prouidere. arg. d. l. vlt.

TRACTA-

TRACTATVS DE DECRETIS, CAETERISQ. SOLEMNITATIBVS in Contractibus Minorum, aliorumq́. his ſimilium, adhibendis.

LIBER SECVNDVS.

DE DIVISIONE.

TITVLVS QVARTVS.

D. OCTAVII SIMONCELLI Callienſis. V. I. D. & Eq.

SVMMA NOTABILIVM.

1 DIVISIO quomodo dicatur alienatio.

2 Minor abſq. Decreto diuidere nequit.

3 Diuiſio Alienationis eſt ſpecies.

4 Statutum diſponens ſolui Gabellam de Alienatione, vendicat etiam ſibi locum in Diuiſione.

5 Emphiteuta diuidendo rem communem dicitur alienare, ob quod cadit à iure ſuo.

6 Minor ex cauſa ad Diuiſionem prouocat, quia ſcilicet habeat fratrē vel Socium rixoſum, vel alias ſibi inutilem, ita ut non expediat in Communione ſtare.

Declaratur notabiliter nu. 9. quæ declaratio poſtea reprobatur p Auctorem nu. 12. omiſſis circa id diſtinctionibus. nu. 10. & 11.

7 Rixoſus an quis ſit, à Iudicis pendet arbitrio.

8 Pactum ne perpetuò diuidatur, non valet.

Limitatur.

13 Minor ad Diuiſionē Poſſeſſionis gratia adminiſtrationis, comodioris culturæ, vel ad Diuiſionem fructuum, prouocare poteſt.

14 Merces, & negociationes nequeūt ſine cauſa diuidi.

15 Minor nunquid poſſit ad Diuiſionem proprietatis prouocare.

16 Intellectus l. Lucius. ff. fam. herciſcū.

17 Di-

17 *Diuiſio ſimilis eſt permutationi.*
18 *Pater legitimus filiorũ adminiſtrator, nequit hæreditatem filiorum minorum, inter eos ſine Decreto diuidere.*
19 *Minor poteſt ad Proprietatis Diuiſionem prouocare, ſtante Statuto quod maior xviij. annorum intelligatur perfectæ ætatis. Reprobatur id.*
Item quando Diuiſio vtilis eſſet Minori. nu. 20. quod tamen reprobatur.
Item valet ad Proprietatis Diuiſionẽ prouocare, quando iurat. n. 21.
Item etiam poteſt, quando poſt perfectam ætatem aliquo modo ratũ habuit, num. 22.
23 *Minor poteſt diuidere, quando à Maiore prouocatur.*
Ampliatur vt id fiat, etiam ſine Decreto. nu. 28.
Ampliatur ſecundo. vt tunc Minores poſſint etiã inter ipſos ſine decreto diuidere. nu. 29.
Reprobatur iſta Ampliatio. nu. 30.
Declaratur tripliciter. nu. 32.
24 *Intellectus l. Qui neque. in fine. ff. de rebus eorum.*
25 *Lex loquens de alienatione, non intelligitur de neceſſaria, ſed de voluntaria.*
26 *Statutum loquens de alienatione, nõ habet locum, vbi quis ex neceſſitate Laudi cogitur.*
27 *Minor cum cedit iura fideiuſſori ex neceſſitate, non exigitur decretũ.*
31 *Alienabilis res ſemel effecta, ſemꝑ durat alienabilis quõ procedat.*
33 *Forma Decreti in Diuiſione.*
34 *Maior tenetur portiones facere, Minor verò habet electionem. Contraria opinio. nu. 36.*
35 *Dictum vnius Sancti munitum auctoritate ueteris, vel noui teſtam. præfertur cuicunq. Conſtitutioni. Declaratur id multipliciter.*
37 *Maior in Diuiſione, non dicitur maior natu. Sed qui diutius adminiſtrauit.*
38 *Socius ſtudij, qui diutius fuit in ſtudio, debet portiones facere. Iunior verò eligere.*
39 *Sapientiæ Nouæ laus: & illius fundator Benedictus Ouidelottus Peruſinus.*

CVM ſuperiore libro videre cæperimus de rerum Minoris alienatione; Alienationis materiam proſequendo, conſequens nunc eſt, vt de Diuiſione explicemus; cum & ipſa Alienationis ſit ſpecies. l. 1. C. commun. vtriuſq. Iudic. & l. 2. ff. de fund. Dot.

1 Quãdo etenim Minor communem fundum cum alio habet, talis fundus ipſius Minoris dicitur; Nam quod cõmune eſt, meum eſt. l. In re communi. ff. de Seruit. Vrban. præd. & totum dicitur ipſius Minoris pro indiuiſo; cum ius ſuum ſit in toto, & in qualibet parte. arg. l. Via conſtitui. §. Quæ cunque. ff. de Seruitut. ruſticorũ Prædiorum. Aut igitur prędium diuiditur, & tunc fundus qui totus erat Minoris pro indiuiſo, fit eius pro parte tãtum; Aut fundus alteri adiudicatur, & tũc Minoris eſſe deſinit, & ob id alienatur, & ſic vt vides alteratur Dominiũ ab eo ꝙ erat ante; ita notãter nobis declarat Ruin. cõſ. 105. n. 9. in fine vol. 2.

2 Cum

2 Cum talis igitur Diuiſio dicatur alienatio, præſupponendum eſt, primò, Minorem non poſſe abſque Decreto diuidere. l. 1. & per tot. ff. de rebus eorum, & tot. tit. C. de Præd. minoriſ. Bart. in l. Si res pignori. n. 7. ff. Fam. herciſcun. & in l. Iubemus. in princ. C. de ſacr. ſanct. eccl. et eruditiſſ. Menoch. alios allegans, pluribusq. id cõprobans. de Arbitr. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu. 171. num. 34. & conſil. 80. nume. 25. lib. primo.

3 Ratioq. in promptu eſt, quia Diuiſio alienationis eſt ſpecies. l. 1. C. commun. vtriuſq. iudic. l. 2. ff. de fundo Dotal. & l. cum pater. §. Hæreditatem poſt ff. de leg. 2. Din. Bald Alberic. cæteriq. DD. in l. Si pupillorum. ff. de rebus eorum. Bartol. Caſtr. & Salicet. in l. Iubemus. la ſeconda. circa princ. C. de ſacr. ſanct. eccl. Alberic. in l. Inter omnes. circa finem C. de Præd. minorum. Bald. in l. Generaliter. C. de ſecund. nupt. & in l. 1. C. ſi aduerſ. tranſact. Felin. remiſsiuè tamen in c. Quæ in eccleſiarum. num. 93. de conſtitut. Ambroſ. de Oppizonibus qui hãc opinionem * communem eſſe teſtatur. in repetit. l. filiusfamilias. §. Diui. nume. 107. ff. de leg. primo. Corn. conſ. 173. num. 14. vol. 2. & conſ. 108. in princ. vol. 3. Gozadin. conſ. 58. nume. 13. Socin. iun. conſ. 48. nu. 4. lib. primo. Iacob. Emilian. conſ. 33. num. 7. Neuizan. conſ. 15. num. 6. Mantua conſ. 161. nume. 18. lib. 2. Roland. à Valle conſ. 84. nume. 16. & 18. lib. primo. Cephal. conſ. 152. num. 72. & conſil. 195. nu. 26. lib. 2. & Menoch. in præcit. loco num. 35.

4 Hinc eſt quod ſtatutum diſponens ſolui Gabellam de alienatione, vendicat ſibi locum, etiam in Diuiſione. ſecundum Rom. conſ. 182. nu. 3. Curt. ſen. conſ. 66. nume. 12. verſ. Capio nunc. quos refert, & ſequitur Neuizan. conſ. 15. num. 6.

Item Emphiteota diuidendo rem cum alio communẽ, alienat; ob quod cadit à iure ſuo. vt per Auguſtin. Beroi. conſ. 124. num. 11. cum ſeq. vol. 1. vbi quomodo id procedat optimè declarat; Concludendum eſt igitur id quod diſpoſitum eſt in alienatione, vt ſine Decreto celebrari nequeat, habere etiam locum in ipſa Diuiſione. Sed vt hanc Diuiſionis materiam quæ in vſu Forenſi frequentiſſ. eſt, perfectè, ordinateque abſolutam habeamus, duæ ſunt principales conſtituendæ Inſpectiones. Nam cum illud Diuidere poſsit actiuè, & paſsiuè contingere, meritò duæ ſeparatæ ſunt cõſiderandæ inſpectiones.

INSPECTIO PRIMA.

PRIMA igitur ĩ præſenti eſt Inſpectio, quando Diuiſio actiuè contingit, quia ſcilicet Minor fratrem, ſeu ſocium ad Diuiſionem prouocat, in qua tres ſunt cõſiderandi caſus.

CASVS I.

6 PRIMVS eſt, cũ Minor ad Diuiſionem prouocat ex cauſa, quippè quod habeat ſociũ, uel fratrem rixoſum vel exoſum, communiaq. bona dilapidantem. adeo vt ſibi non expetat in cõmunione ſtare; quo caſu indubitanter concludendum eſt, poſſe Minorem ad diuiſionẽ prouocare. Accurſ. Cin. Angel. & Salicet. in l. 2. C. de fun. dot. Iacob. de Aren. Cin. & Bald. in l. 1. C. ſi aduerſ. tranſact. Bart. in l. Inter pupillos. ff. de auctorit. tut. (id adnotans ex textu l. Si conuenerit. cum l. ſequ. ff. Pro

ſocio)

ſocio.) & in l. Quod dicitur. ff. de tutel. nec non in l. cum ſcientes. C. de Agricol. & Cenſit. lib. 11. Bald. in l. 1. C. Quæ res pignor. dari poſſ. in l. vlt. C. commun. diuid. & in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. Ioan. de Plat. in l. 1. verſ. Quinto. & Luc. de Pen. in l. 2. col. 5. verſ. Incommodo. C. Quando, & quibus quar. pars deb. lib. 10. Bart. Bald. Alberic. Caſtr. Salicet. &
* alii * communiter. in l. Iubemus. la ſeconda. C. de ſacr. ſanct. eccl. DD. in l. inter omnes. C. de Præd. minorum. Iaſ. in l. 2 num. 22. ff. Solut. matrim. Aretin. & Riminald. Inſt. Quibus alien. licet vel non, in principio. Ambroſ. de Oppizonibus in repetit. l. filiusfam. §. Diui. nu. 107. ff. de leg. 1. Fabian. de Giocchis in repetit. Auth. Nouiſsima. in fine. C. de inoffic. teſtam. Bartol. Bolognin. in repetit. auth. Habita. nume. 383. C. Ne filius pro Patre. Franc. de Aret. conſ. 22. in princ. Alex. conſ. 7. col. 2. vol. 5. Roman. conſ. 106. num. 4. Bartol. Socin. conſ. 68. num. 51. vol. 1. conſ. 165. nu. 27. & conſ. 254. nu. 2. vol. 2. Socin. iun. conſ. 48. num. 4. cum ſeq. & conſ. 79. num. 3. vol. 1. Dec. conſ. 349. num. 4. Rubeus conſ. 89. n. 8. Grauetta conſ. 268. in fine. & Auguſtin. Beroi. conſ. 22. num. 37. vol. 2. Io. Andr. in addit. Speculat. in tit. de curat. in princ. Fabian. de Mon. in Tract. de empt. & vẽdit. 22. & vlt. quæſt. 4. quæſt. princip. nu. 16. Bertachin. in tract. de epiſcopo. in 4. par. 4. libri quæſt. 56. nu. 195. inquiens in propoſito, quod licet Eccleſia non poſsit diuidere, tamen quãdo habet ſocium inhoneſtum, vt putà quia inducat Mulieres in Prædium commune, tunc poteſt. arg. glo. in l. Non aliter. ff. de vſu. et habit. Petr. de Peruſ. in tract. Societatis par. 11. col. 3. num. 1. Guglielm. Redoan. in tract. de alienat. rerum eccleſiaſticarum. fol. 40. num. 2. Socin. Reg. 329.
* Limit. 2. Benedict. Capra qui de * cõmuni teſtatur Reg. 109. nu. 17. cum ſeq. Socin. Reg. 329. Limit. 2. & Iacob. Menoch. de arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu 171. num. 36. verſ. Se-
7 cunda. iuſta. vbi dicit, † quod à Iudicis arbitrio pendet, quod rixoſus quis ſit, vel non.

8 Et pro hoc facit, id quod dicitur, non valere Pactum, ne perpetuò diuidatur, vt per Bart. ad l. in hoc iudicium. §. ſi conueniat. ff. commun. diuid. plenè apud Socin. conſil. 278. vol. 1. & latiſſ. per eximium Cardin. Albanum d. §. Si conueniat. quamplures ad id congerentem; quod tamen nõ procedit caſu quo tale pactum eſſet factum ad tempus, quia tunc valet, & tenetur quis illud ſeruare: niſi tamen vnus ex ſociis factus eſſet rixoſus, & moleſtus, quia tunc etiam ante finitum conuentionis tempus licet contrauenire. Salicet. in l. Iubemus nulli. in princip. C. de ſacr. ſanct. eccl. Alex. conſ. 18. num. 3. Viſis capitulis. vol. 2. Socin. iun. conſ. 79. nu. 3. quos refert & ſequitur idem Cardin. Albã. d. §. Si conueniat. num. 2. Huiusque principalis Caſus eſt ratio, Quia nimium videretur iniquum, vt Minor haberet intolerabilem ſocii ſibi, & plerunque damnoſum, & ad Diuiſionem prouocare nequiret. l. Si conuenerit. in fine. ff. Pro ſocio; Et quod in Minorum fauorem inductum eſt, in eorum odiũ retorqueretur. contra l. Quod fauore. de legibus. & l. 1. § in præſenti. C. de rei vxor. act. quam rationem conſiderauit Bart. d l. Quod dicitur. & Luc. de Pen. d. l. 2. Vel etiam dicas eam eſſe rationem, quia ſocius rixoſus inquietando dicitur prouocare, quo caſu licita eſt Minori Diuiſio, vt di-

vt dicam infra inſpect. 2.

9 Declaratur prædicta Concluſio vt procedat quando quis eſſet ſimpliciter vel à lege, vel à teſtatore prohibitus, & ita procedant iura, & auctoritates ſupra relatæ. ſecus ſi ab vtroq. nempè ab ipſa lege, & à teſtatore eſſet Minor diuidere, ſeu alienare prohibitus; Nam tunc etiam quod habeat ſocios rixoſos vel aliter ſibi inutiles, non poterit ob duplicem prohibitionem ad diuiſionē prouocare. Cuman. (qui in propriis Minorum terminis loquitur.) Alex. circa principium. Iaſ. n. 23. in prima lect. & in ſecundā. n. 34. & 66. Crot. num. 4. Rip. nu. 23. Socin. iun. nume. 64. (dicens hanc. opinionem * magis communiter approbari, & in propria Diuiſionis materia ſe alias conſuluiſſe dum Piſis legeret,) in l. filiusfam. §. Diui. ff. de leg. 1. gloſ. vlt. in fine. glo. magnæ l. vlt. C. de rebus alien. non alien. & in l. Ea lege. C. de condit. ob cauſam. gloſ. & DD. in c. Verum de condit. appoſ. Bald. in c. primo. §. Præterea. de capitu. in l. 1. in 7. Opp. ad finem C. de Pact. & in l. Quoties ab oībus. C. de fideicomiſſ. Alex. in l. Quidam ita in teſtamento. §. Si quis filium. num. 3. ff. Ad S. Conſ. Trebel. Aretin. conſ. 22. Diligenter. Dec. conſ. 93. nu. 2. Port. Imol. conſil. 1. num. 32. Auguſtin. Beroi. conſ. 22. n. 30. cum ſeq. vol. 2. vbi perpulchrè. Socin. in Tract. Fallent. Reg. 228. Fall. 2. Iacob. Menoch. d. caſu 171. nu. 36. & conſ. 95. num. 124. lib. primo. vbi plenè; Angel. à Gambell. de Teſtam. glo. 90. num. 3. late Corſett. in ſuis ſingularibus in verbo Prohibitio. Cum enim Hominis iuſſus, cum legis diſpoſitione concurrit, aliquid alienari prohibentis, nec caſu quidem aliàs excepto, diſtrahi poſſe ſanxit Iuſtinianus in §. Sāctiſsimas. in princ. in Auth. de alienat. Emphit. per quem textum ita DD. omnes præcitati concludunt. Nam quando lex prohibet alienationem, ſeu diuiſionem fieri, ſolùm ratione minoris ętatis, poteſt ad alienationem, ſeu Diuiſionem ex cauſis à iure permiſsis (Iudicis Decreto interueniente) deueniri. l. 1. & per totum ff. de rebus eorum. & toto tit. C. de Præd. Minorū. Vt igitur teſtatoris prohibitio (quæ in hoc par eſt prohibitioni legis. l. Si ita fuerit. §. vlt. ff. de Manumiſſ. teſtam. l. vlt. C. de rebus alien. non alien. & tradunt paſsim DD. d. §. Diui.) aliquid vltra legis prohibitionē operetur, debet Diuiſionem, ſeu alienationem etiam ex cauſa, & cū Decreto, impedire. arg. l. Si quando. ff. de leg. 1. & c. Si Papa. de Priuil. lib. 6.

10 Sed quoniam id nimium videbatur rigoroſum, ſunt qui putant hac in re diſtinguendum eſſe, quod aut eſt aliqua legitima, & neceſſaria alienandi cāuſa, nō adeo tamen vrget neceſſitas, quin poſſit dictorum bonorum alienatio, vel Diuiſio ſubterfugi; & tunc non poſſunt dicta bona etiam ex cauſa alias à iure permiſſa & cum Decreto alienari, idque ne Teſtatoris prohibitio nihil operando, ſuperflua prorſus reddatur; aut verò Minori maxima, & vrgens alienandi cauſa imminet, nec alia habet bona ex quibus tam magnæ neceſsitati ſatisfieri poſſit, & tunc poterit res cum auctoritate Superioris, aliiſq. à iure requiſitis ſolemnitatibus alienari; ita declarat Abb. Io. Andr. & non nulli alii d. cap. Verum. Bald. in Auth. Hoc ius porrectū. col. vlt. C. de ſacr. ſanct. eccl. & Angel. in §. Hoc etiam. in Auth. de alienat. & Emphit. quam declarationem probant per d. §. Diui. & l. Cum pater. in princ. ff. de leg. 3.

Verùm hæc Doctorum Diſtinctio damna-

damnatur per glo. Cardin. & alios d. c. Verum. per Alex. cæteroſq. DD. d. §. Diui. firmãtes quod etiam ſi alia bona non ſuperſint, tñ res prohibita à lege, & ab Homine ſimul, alienari non poſsit ex cauſa neceſſaria, etiam in caſibus aliàs à iure permiſsis; Nec obſtãt iura quibus nititur hæc Diſtinctio qa his optimè ſatisfacit Alex. d. §. Diui. & Auguſt. Beroi. d. cõſ. 22. ſub n. 35.

11 Quid igitur firmandum? putarem fortaſsè præd. Diſtinctionem de facili ſubſtineri poſſe, aliter tamen conſiderando quàm prædicti faciant, videlicet. Quod aut extat iuſta, & legitima alienandi cauſa, putà æs alienũ, aut quid ſimile, ob quod fit cum Decreto permiſſa alienatio, et tunc haud quaquam poterit, neque etiam cum Decreto in cauſa neceſſaria alienatio permitti, ad hoc vt Teſtatoris prohibitio vltra legis prohibitionem concurrens, aliquid operetur; Aut verò exiſtit quædam magna, & vrgens neceſsitas, vt putà ſi dareiur Caſus, qđ Minor eſſet in carceribus detentus, captiuitate, famis neceſsitate, aut alio quid ſimili vehementiſſ. vrgeretur, & tunc crederem quod Teſtatoris prohibitione non obſtante, permitteretur alienatio, alijs rebus non extantibus ex quibus præd. vrgentiſſimæ neceſsitati ſubueniri poſſe:; quãdoquidem Teſtator prohibendo reſpexit ſolùm fauorem ipſius Minoris, et veriſimiliter ſi de tali neceſsitate interrogatus fuiſſet, credendũ eſt vtiq. quod eam permiſiſſet; cum non ſit veriſimile Patrem, aut alium, inſtituendo Hęredem quem præſumitur diligere, voluiſſe quod filius, vel Hæres in captiuitate, vel fame pereat, quod æquitati plurimum profectò conuenit.

12 Verumtamen cũ & hæc Diſtinctio, vt ſuperior poſſet difficultatem pati; Ego ſum in quadam noua, ſubtili, & veriſsima (ni fallor) opinione, contra omnes ſcribentes; Quod ſcilicet. Minor res cum Decreto alienari permiſſas, alienare valeat etiam ſi vltra legis prohibitionem, Teſtatoris quoque prohibitio cõcurrat; Ad quod firmandũ ex duobus pręcipuè moueor. Primò. Teſtator in dubio præſumitur ſe confirmare cum diſpoſitione iuris communis, & ſecundum iura diſponere. l. Si duo. & ibi glo. & DD. ff. de Aquir. hæredit. DD. in l. Hæredes mei. §. cũ ita. ff. Ad Trebell. Bald. in l. Tres fratres. ff. de Pact. Alex. in l. Gallus. §. Quidã. ĩ fine ff. de Liber. & Poſthum. & cõſ. 15. Viſo teſtamẽto. lib. 4. Dec. conſ. 155. n. 3. conſ. 277. n. 8. & conſ. 416. n. 13. & Ruin. conſ. 141. vol. 2. Ergo in caſibus aliàs de iure cõi permiſsis, debet poſſe cũ decreto ad alienationem, ſeu Diuiſionem peruenire.

Nec quicquã vrget ſi dicatur, quod prohibitio ſeu præceptum Teſtatoris redderetur eluſorium, nihilq. operaretur. qñquidem potius toleranda eſt ſuperfluitas, quã correctio iuris cõis. Felin. c. Qualiter, & quando. verſ. Secundo limitatur. de Accuſat. Alex. cõſ. 34. num. 9. lib. 1. cum ſimilibus.

Vt igitur Teſtator præſumatur ſe cõfirmaſſe cũ diſpoſitione iuris cõis, & ne ſequaẽ correctio, fieri debet interpretatio quod Minor in caſibus aliàs de iure communi permiſsis, valeat cũ decreto alienare, non obſtante duarũ prohibitionum concurſu, legis nempè, & teſtatoris ſimul.

Secundò, & in hoc facio vim, cum per iſtud optimè reſpondeatur ad id de ſuperfluitate, in quo ſcribentes pręcipuũ conſtituunt fundamentũ, vt ſcilicet Teſtatoris prohibitio cum legis prohibitione concurrens non reddaẽ ſuperflua, Ideo nequeat Minor etiam

in caſibus aliàs de iure permiſsis, diuidere ſeu alienare, quā rationem ſi in propoſito ceſſare oſtendā, eius quoq. diſpoſitio ceſſare debebit. arg. l. Adigere. §. Quāuis. ff. de Iure Patronat. Si quidem Minor multis in caſibus valet cū decreto alienare. Multi etiā sūt Caſus in quibus etiā nulla Iudicis auctoritate interueniente, alienatio, ſeu Diuiſio Minori permittitur; Et ſic Teſtatoris prohibitio alterum de duobus iſtis effectibus operari poterit; Namque cum in caſu aliàs de iure permiſſo valeat Minor alienare, ſeu diuidere, etiam quod cum legis prohibitione, Hominis quoque concurrat. non per hoc tamen Teſtatoris prohibitio redditur ſuperflua, cum operari poſſit circa res quæ ſine Decreto diuidi, ſeu alienari poſſunt, vt exempli gratia non recedendo à Diuiſionis materia; Minor quando ad Diuiſionem à Maiore prouocatur, vtiq. diuidere poteſt, etiam quod Iudicis Decretum nō interueniat, l. Inter oēs. C. de Præd. minorum, & dicam infra Inſpect. ſecunda. & aliis etiam in caſibus in qbus permittitur Diuiſio, vt infra mox ſubiciā; Vel etiā in caſibus in quibus permittitur alienatio ſine decreto, de quibus latè dicemus libr. 3. tit. Quando decreto opus non eſt, in caſibus igitur in quibus permiſſa eſt Minori Diuiſio, ſeu alienatio, debet Teſtatoris prohibitio operari, vt licet in his poſsit ad libitum de ſuis bonis abſq. decreto diſponere; ob Teſtatoris tamē prohibitionem non poterit amplius ſine decreto diſtrahare, vel diuidere. licet de iure communi neceſſarium illud non ſit; Non autem operabitur Teſtatoris præceptum quin in caſibus aliàs de iure permiſsis poſsit Minor cum Decreto diſtrahere; Namq. ſi in caſibus à iure permiſsis nequiret Minor cum Decreto diuidere ſeu alienare, maxima & vrgenti exiſtente cauſa, eſſet valde iniquum, præſertim ceſſante ratione in qua nituntur ſcribentes, cum Teſtatoris prohibitio ſatis operari dicatur circa ea quæ aliàs ſine Decreto diſtrahi poſſent.

Præterea & ſecundo, certiſsimum eſt, quod Teſtator ad id prohibendū motus fuerit gratia, & fauore ipſius Minoris, præſumendum eſt igitur qđ ipſe prohibuerit in caſu magis periculoſo, & ſic quando non requiritur Decretum; Nam vbi illud exigitur ſecurus ſatis, ac tutus erit Minor ob cauſę cognitionem, ac ália multa quæ in Decreto exiguntur, quæ Minoris ſecuritas vtiq. ceſſat quando non interuenit Decretum; Dicendum eſt igitur quod Teſtator voluerit occurrere in caſu magis neceſſario, & periculoſo, cum Teſtator in dubio cenſeatur prouidere in caſu magis neceſſario, per not. in l. Gallus. §. Videndum. ff. de Liber. & Poſthum. ſcripſitq. notanter Bald. conſ. 35. col. 2. Pater filio, lib. 2. & conſ. 113. col. 1. poſt mediū lib. 5. quem refert, & ſequitur Aymo Grauetta ad Rub. de legat. primo. ſub nu. 140. verſ. Sed magis in terminis.

Nec quicquam facit d. §. Sanctiſsimas. vbi ſcribentes præcipuum conſtituunt fundamentū, quia debet omninò intelligi quando diſpoſitio redderetur ſuperflua, vt iam dixi. quod vtique ceſſat in Caſu propoſito. Vlterius clarum eſt ibi, quod fuit Eccleſię interdicta alienatio, in Caſu autem noſtro cum ſimus in dubio de quarū rerum prohibitione ſenſerit Teſtator, faciēda eſt interpretatio in Minorum fauorē, & ſic ī caſu magis periculoſo.

Concludendum eſt itaq. (redeundo vnde digreſsi eramus) poſſe Minorem ad Diuiſionē prouocare, quādo

do habet ſocium, vel fratrem rixoſum, vel aliàs ſibi inutilem, etiam q cum prohibitione legis, Teſtatoris quoque concurrat prohibitio; Et ſic quod dixi declarando, deſeruiet in locum Ampliationis: Debet tamen prædicto Caſu interuenire Decretum. Fulgoſ. in l. In communionem. nume. 1. C. Comm. diuid.

CASVS II.

13 SECVNDVS eſt Caſus, quando Minor prouocat ad Diuiſionem Poſſeſsionis gratia adminiſtrationis, comodioris culturæ, vel ad Diuiſionem fructuum; non autem ad Diuiſionem proprietatis bonorum, & iſto quoq. Caſu concludendum eſt, poſſe Minorem ad Diuiſionem prouocare. l. Lucius. ff. famil. herciſcun. l. Gaius. §. 1. ff. de leg. 2. l. Imperator. ff. Ad Trebell. & l. Iubemus. ſecundo. & 3. Reſp. C. Ad Trebell. & optimè facit l. Lucius. §. vlt. cum l. ſeq. ff. de Aqua quotid. & eſtiua. Accurſ. Din. Bart. Bald. Alberic. Caſtr. Salicet. & alii in l. Iubemus. C. de ſacr. ſanct. eccl. glo. in l. Inter pupillos. ſol. 1. ff. de auctorit. tutorum. & in l. 1. C. Si aduerſ. vſucap. Bald d. l. Lucius. ff. Famil. herciſc. & in l. 1. ff. de rebus eorum. Angel. in l. 1. ff. Solut. matrim. & in l. Pomponius. ff. de Procurat. Caſtr. d. l. Lucius. num. 1. in lect. Auenionica. Io. de Plat. in l. prima. verſ. Quinto nota. C. Quando & quibus quar. pars debeatur. lib. 10. Io. Coraſ. in l. Via. §. vſus. num. 8. & in l. Viæ. num. 12. ff. de Seruitut. Roman. conſ. 106. num. 4. Alex. conſ. 36. in 4. par. & conſ. 25. col. 2. & 3. vol. 5. Marian. Socin. iun. conſ. 79. n. 6. lib. 1. * vbi de * communi teſtatur. & Io. Maria Riminald. conſil. 292. Speculat. in tit. de curat. in princip. & ibi Io. And. in addit. Ber achin. in tract. de Epiſcopis. in 4. par. 4. lib. num. 195. Socin. d. Reg. 329. Limitat. prima. & Capra d. Reg. 109. num. 17. dicens hanc eſſe * * communem opinionem. Guglielm. Redoan. in Tract. de alienat. rerum Eccleſ. fol. 40. nu. 111. Io. Montolonius in Promptuario Iuriſ. ſuper comento verbi Diuidere. verſ. Ben amin. Tom. 1. Roderic. Suarez in Declaratione legis Regni in ſecundo dubio ſub num. 8. verſ. vbi eſt caſus ſingularis. mihi pag. 373. Illuſtriſsimus, ac Reuerendiſsimus Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. In hoc iudicium. §. Si conueniat. nu. 4. ff. Cōmu. diuid. inquiens nunquam id obliuioni tradendum; Quia bona communia quæ ſub pœna diuidi nō poſſunt, hoc modo diuidi poterunt.

Pro quo etiam facit quod tradidit Bald. in l. vlt. C. Commu. diuid. quem ſequitur Illuſtriſsimus, & Reuerend. Cardin. Paris. conſ. 69. num. 17. vol. 2. & Roland. à Valle conſ. 80. num. 33. lib. 1. quod ſcilicet quando Diuiſio eſt à Teſtatore prohibita ītelligitur quo ad Dominium, non quo ad fructus, & ius vtendi, fruendi. Poteritq. d. Caſu fieri Diuiſio etiam ſine Decreto, cum fiat de fructibus qui ſeruando ſeruari nequeunt. arg. l. lex quæ tutores. C. de adminiſtrat. tut. & Socin. iun. cōſ.
14 79. num. 7. lib. 1. † Aduerter. dum tamen eſt in propoſito, quod Merces, & negociationes licet ſint quid mobile nō poſſunt ſine cauſa diuidi. Socin. ſen. conſ. 254. col. 1. & 2. lib. 2. Immo nec fructus, & reditus annui diuidi ſine cauſa poſſunt. ſecundū Bald. in l. vlt. C. Commun. diuid. à quo nō diſſentit Socin. d. Tract. fallent. Reg. 329. Fall. 1. & Barbat. apud Curt. ſen. conſ. 67. Sapienter. col. 20. quos re-

fert & ſequitur Menoch. de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent. 2. Caſu 171. ſub num. 34. reprendens Socin. iun. cóſ. 79. nu. 7. lib. primo. qui conſuluit contrarium; quem tñ puto poſſe ſaluari ſi intellexit de fructibus, qui annuatim percipiũtur, & quolibet anno diuiſim vendũtur. quia tunc poterunt abſque cauſa, & decreto nó modò diuidi, ſed alienari etiã penitus, vt dicemus lib. 3. tit. 8. n. 49. Alii verò poſſunt intelligi, ꝙ loquantur in annuis reditibus, qui cum inter immobilia conumerentur, non poterunt ſine cauſa, & Iudicis decreto diuidi. vt dicemus d. tit. 8. n. 57. alioquin ſi ſimpliciter intelligerent de fructibus, putarem Socin. iun. melius quàm ipſi locutum fuiſſe, ex his quæ dicemus d. tit. 8. num. 49.

C A S V S III.

15 TERTIVS, & vltimus Caſus eſt, & hic dubius, cum Minor non ex cauſa quia habeat Socium rixoſum, neq. etiã ad Diuiſionem Poſſeſsionis, & fructuũ, ſed ad diuiſionem Proprietatis prouocat. quo Caſu duæ ſunt contrariæ opiniones. Altera eſt affirmatiua, qđ poſsit, quã expreſſe firmauit Iacob. de Aren. in l. Iubemus. C. de ſacr. ſanct. eccl. & in l. vlt. C. ſi aduerſ. tranſact. & eam referũt Cin. & Alberic. in l. Inter oẽs C. de Præd. minorum. Luc de Pen. in l. 2. verſ. Incommodo. C. quando & quibus quar. pars debeatur lib. x.

Pro qua opinione plura adducũtur, & primo. l. Inter pupillos. ff. de auctorit. tutorũ, & l. Lucius. ff. famil. herciſc.

Quibus tñ reſponderi poteſt, & 1. quod in d. l. Inter pupillos. non erant niſi bona mobilia, ideo fuit permiſſum Minori ad Diuiſionẽ ꝓuocare. vt animaduertit ibi Accurſ. Secundo reſp. ꝙ ibi Cohæres eorum maior, eos prouocauit, quo caſu poſſunt Minores inter ipſos diuidere vt ſubiciã infra Inſpect. ſeq. Ampl. 2. & ſenſit ibi Accurſ. in fine glo. vnde cum alium intellectũ nõ firmauerit, cenſetur ultimũ approbaſſe, iuxta tradita per glo. in l. Bona fides. ff. Depoſiti, Iaſ. i l. Barbarius. n. 19. ff. de offic. Prætor. & in l. Pacta nouiſsima. n. 2. verſ. Quarto decimo, & vltimo. C. de Pact. cũ concordantibus per eũ adductis: Vel etiã dicas ꝙ ibi fuerit facta Diuiſio à Minoribus, quia aderat æs alienum ſoluẽdum, ꝙ ſolui minimè poterat niſi fieret Diuiſio, quia aliter forſan nó reperiretur emptor; Nam tũc quemadmodũ ob æs alienũ permittitur alienatio, ita & Diuiſio, & ita ſenſit Iacob. de Aren. in l. Cum in integrum. C. ſi aduerſ. tranſact. n. 1. & d. l. Inter oẽs. Nec vrget ſi dicatur, ꝙ ibi nulla fuit habita mentio de Decreto, ꝙ neceſſariò requiritur vt dixi ſupra. nu. 2. Quia præſupponuntur termini habiles. Diuiſionem ſcilicet factam in caſu quo poteſt, cũ interuentu Decreti. Cum ibi dubitetur ſolùm An Diuiſio valeat ſi tutor non ſubſcripſerit ſe Diuiſioni, in cæteris ergo p̃ſuponũtur termini habiles, decretũ ſcilicet interueniſſe. l. Qui teſtamento. ff. de te-
16 ſtam. † Parumq. etiã obſtat d. l. Lucius. quia ibi fuit facta Diuiſio de fructibus, quæ quidem fieri poteſt, vt diximus ſuperiori caſu, ꝙ clarè colligitur ibi in verſ. (Paulus reſpondet) vbi dr̃ (ſecũdũ ea quæ proponũtur ſi Lucius nó amplius ex reditu Prędiorũ cõium accepit.) ex quo apparet Paulum ibi loqui de fructibus & reditibus cõmunium Prædiorum, nó autem de Diuiſione proprietatis. & iſte eſt veriſsimus d. l. Lucius, intellectus.

Adducitur 2. l. pen. C. de Præd. minorum. inducẽdo eam à contrario ſenſu, ibi (Sine decreto) ergo cũ decreto pote-

poterit Minor ad Diuiſioné ꝓuocare.

Aduertendum tñ eſt argumétum à ſenſu contrario non procedere quoties ex eo reſultaret correctio iurıū. iuxta doctrinā Baldi in l.Conuenticulā.C.de Epiſc.& Cleric.& tradũt communiter ſcribétés ad l.1. §. Huius rei. ff. de offic. eius. At qui nemini dubiū eſſe poteſt, d. argum. à ſenſu contrario eſſe contra l. 1.§. ſi communis. & l.Magis puto.§. vlt. ff. de rebus eorũ. & contra alia iura pro contraria opinione infra alleganda.

Mouentur 3.exl. Quod dicitur.ff.de Tutel. vbi deciditur ꝙ Curator datus in Iudicio familiæ herciſc.cõi diuid.et fin.regẽdorum, videtur datus Minori tā ad agendũ quàm ad defendẽdũ, ſi ad agẽdum,ergo poterit ad diuiſionẽ prouocare. Verùm et huic quoq. cõtextui reſpondetur, ꝙ dum ibi dicitur ad agendum,debet intelligi finium regundorum,vel qñ agitur pro diuiſione redituum, ſiue fructuum,non auté proprietatis; & in eo ꝙ dicit ad defendendũ intelligitur de oĩbus tribus Iudicibus, & ita reſpondet Alberic.d. l. Inter oés. & Luc.de Pen. in l. 2. verſ. Incõmodo. C. quãdo et quibus quarta pars deb. lib. 10.

Quarto,& vltimo (cæteris omiſsis) adducitur huiuſmodi Ratio. Eccleſia, & Minor æquiparantur.l.2.C. de Iure Reipub.lib.x. diximuſq. ſupra in Pręfat. n.59.atqui Eccleſia põt diuidere. l.Iubemus nulli,vbi ſcribétes cõiter, C.de ſacr.ſanct.eccl.& l.Si pupillorũ. vbi glo.& DD.ff de rebus eorũ.Eodé ergo pacto, & ipſe Minor poterit ad Diuiſionem prouocare.Et huiuſmodi quoq.ratio facile ſubmoueri põt, negãdo æquiparationem inter Eccleſiã, & Minoré,vt oſtẽdimus ſupra in Pręfat.ſub n.60.verſ.Et parum. Præterea dato ꝙ argumentum æquiparationis procedat vt ſenſere plerique; in propoſito tñ haud põt de Eccleſia ad Minorem argui. cum diuerſa ſit ratio inter Eccleſiam,& Minoré; Namq. cum Eccleſia ſemꝑ ſit in eodẽ ſtatu,ſequereturq; ſemꝑ inuita detineretur ĩ cõione, ꝙ eſſet abſurdũ; ſecus verò eſt in Minore, cum non ſemꝑ in eodé ſtatu permaneat,ſed tractu tẽporis efficiatur habilis ad diuidendũ. l. Niſi finita. §.vlt.ff.de Tutel. & rat. diſtrah. Ideo ad Diuiſioné prouocare ꝓhibitus eſt; quã differẽtiæ rationẽ ſenſerunt Bart. Bald. & cæteri d.l. Si pupillorum. & DD. cõmuniter, d. l. Iubemus nulli.

Superiori Itaq. contraria cõmunis, & verior eſt opinio,quã tenuit Azzo in Sum. C. ſi aduerſ.tranſact §.In Diuiſione. & C. Quando Decr. op.non eſt. n.2.verſ. Item non eſt, Iacob. de Arena (d. opinionem * communem appellans, licet contrarium ſentiat) Cin. Bart. Bald. Caſtr.Salicet.& alii in l. Iubemus.C.de Sacr.ſanct.eccl.Cin. Bald. cæteriq. in l.1. & Iacob. Butrig. in l.vlt.C.ſi aduerſ.tranſact. Bart. in l. ſi pupillorũ.ĩ 2.lect.ff. de rebus eorũ. Alberic.d.l.Inter oés. vbi * eã cõiter ſeruari vidiſſe, ĩquit.Io.de Plat.in l.1. verſ.Quinto.Bart.& Luc.de Pen.in l. 2.C. Qñ & quibus quar.pars.debeat. lib.x.Iaſ.in l.1.n.21.ff.Sol.matr. Vdal. Zaſ.in l.Is cui bonis.n.x.ff.de verbor. obligat.Ambr.de Oppizon.in repetit. l.filiusfam.§. Diui.n 107. ff. de leg. 1. Roderic.Suarez ĩ repetit.l.Qm̃ ĩ prioribus.ſub n.8.mihi pag.373. C. de Inoffic. teſtam.Ant.de Butr.in c.ex litteris.n.9.de diſpenſat.impuberũ. Franc. Aretin.cõſ.22.in princ.Rom.cõſ.106. n.4.Angel. cõſ.66. in princ. Bertrand. cõſ.208.n.19.Viſis, & cõſideratis his. vol. 3. Bart. Socin, conſ.254 num. 2. vol.2. Grat. Reſpon. 65. nu. 30. vol. 2. Mantua conſ. 161. num. 18. lib. 2.

Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 22. & vlt. quæſt. 4. quæſtion. princip. num. 16. Bertachin. in tract. de Epiſcopis in 4. par. 4. libri quæſt. 56. num. 195. Tiraquell. de Legibus Conub. glo. 5. num. 216. Pratica Artis Notariat. Petri de Vnzola in Rub. de prohibita alienat. fund. dot. nu. 9. Io. Montolonius in promptuario iuris, ſuper Comēto verbi Diuidere. verſ. Beniamin. Tom. 1. & conciuis eius uir equidē literatiſſ. in conſuetud. Burg. in tit. Des fiedz. §. 6. num. 2. & 4. fol. 116. & Iacob. Menoch. qui alios refert, in aureo libro de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu 171. num. 34.

Idque lege, & Ratione probatur, Lege in l. 1. §. ſi communis. l. Magis puto. §. vlt. l. Si pupillorum. & l. qui neque. ff. de rebus eorum, & l. pen. C. de Præd. minorum, quibus in locis id clariſſ. probatur. Ratione de-
17 mum. † Quia Diuiſio ſimilis eſt permutationi. l. 1. C. Comm. vtriuſq. Iudic. Io. Mar. & Iacopin. de Reminald. conſ. 429. num. 37. & ſeq. Viſa facti expoſitione. vol. 3. Chriſtophor. de Caſte. conſ. 58. nume. 54. Ad cauſas vltim. volunt. & Marc. Anton. Natta conſ. 506. num. 18. lib. 3. Atqui permutatio dicitur Minori ꝓhibita. l. Nō ſolum. C. de Præd. minorum. & dicā latius infra lib. 2. in tit. de Actibus qui mer. alienat. non videntur ſapere. n. 119. ergo & Diuiſio dicitur prohibita; quo argumento fuit vſus Bald. in l. Generaliter. col. 2. in fine. C. de Secund. Nupt. (& ibi DD.) quem ſequitur Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. ſub numero 14. verſ. Quinto extende, dum ſentiunt quod in Diuiſione Hæreditatis in qua contineantur res immobiles, requiritur Decretum, quia Diuiſio eſt quædam Permutatio. arg. text. in l. Cum pater. §. Hæreditatem. el. 2. ff. de leg. 2. Præterea Diuiſio eſt alienatio, vt fuit ſupra concluſum; Sed alienatio fieri non poteſt ſine aliqua iuſta cauſa, l. Ob æs. cum ibi not. C de Præd. minorum. Ergo Diuiſio quoque fieri minimè poterit; Nā cum iſta Diuiſionis cauſa non reperiatur inter iuſtas alienandi cauſas, ſtandum erit Regulæ, quippè quod Minor nequeat ad Proprietatis Diuiſionem prouocare. d. l. 1. §. Si communis. d. l. Magis puto. §. vlt. & l. pen. C. de Præd. minorum.

18 Quod adeò verum eſt, vt neque etiam Pater legitimus filiorum adminiſtrator, qui habuerunt à Matre Hæreditatem opulentam, poſſit inter filios quorum aliqui ſint Minores, talia bona diuidere ſine Decreto, & auctoritate Iudicis, quia Diuiſio cenſetur alienatio. ita tradidit Bald. in l. Generaliter. ante finem principii. C. de Secund. Nupt. quem refert, & ſequitur Iaſ. in l. Præſes. nume. 5. C. de Tranſact. & Tiraquell. in Præfat. l. Si quā do. nume. 31. C. de Reuocan. donat. licet iſto caſu videretur dicendū contrarium, cum Pater legitimus filiorū adminiſtrator poſſit ſine Decreto filiorum bona alienare. De cuius tamē dicti veritate diſcutiemus latiſſ. lib. 3. tit. 8. Inſpect. prima.

19 Limitatur modò tertiò iſte Caſus, vt non procedat, ſi extaret Statutum diſponens quod maior 18. annorum ſit, & eſſe intelligatur perfectæ ætatis; tunc etenim vigore d. Statuti diuidere poterit, cum eo tempore reputetur maior, ita conſuluit Corn. conſ. 108. numero. 6. vſque ad finem, In præſenti conſultatione. volum. tertio. Quam tamen Corn. declarationem veram haud eſſe cenſeo; Namq. Diuiſio vt vidimus ſupra in princ. nu. 2. eſt alienatio. Idemq. iudicatur de Diuiſione

uiſione, quod de ipſa alienatione d.n. 2. quæ alienatio fieri prohibetur etiã ſtante huiuſmodi Statuto, vt ex recepta, & cõmuni opinione firmabimus infra lib. 3. tit. 3. Inſpectione 3. num. 24. & 26. Quemadmodum igitur ſtã te huiuſmodi Statuto, adhuc tamen dicitur prohibita immobilium alienatio, ita & Diuiſio, cum nulla poſsit reddi ratio diuerſitatis, & ſic quod ꝓ Limitatione tradidimus, rectè deſeruiet pro Ampliatione, vt Minor nequeat diuidere etiam ſtante huiuſmodi Statuto.

20 Limitatur ſecundo, quando Diuiſio euidenter vtilis eſſet ipſi Minori, tũc etenim poſſet prouocare, ita ſcribit. Vdal. Zaſ. in l. Is cui bonis. n. x. ff. de verb. obligat. Grauett. conſ. 268. in fine, quem refert Iacob. Menoch. d. Caſu. 171. num. 37.

Vereor tamen ne limitatio iſta vt ſuperior falſa ſit, quandoquidem ſola vtilitas non eſt ſufficiens alienãdi cauſa, vt latiſsimè ex recepta ſcribentiũ ſententia, dicemus infra libr. 3. tit. 8. Inſpect. 17. eodem ergo pacto neq. etiam in Diuiſione ſola vtilitas erit legitima, iuſtaque diuidendi cauſa: Niſi eam ſalues in primo caſu ſupra à nobis conſiderato, quando ſcilicet Diuiſio vtilis eſſet Minori, eo quia Socius ſit rixoſus, vel aliàs inutilis, ita vt ei non expediat in cõmunione ſtare. & in ꝓpriis terminis, tradidit Hieronim. Gabriel. conſ. 36. nu. 43. vol. 1.

21 Limitatur 3. vt non procedat quoties Minor iuraſſet. Balb. in tract. de Præſcript. par. 3. num. 40. Nam cum Iuramentum faciat Minorem haberi pro maiore ſecundum glo. & DD. cõ muniter in Auth. Sacramenta puberũ. C. Si aduerſ. vendit. glo. in l. 2. C. de Reſcind. vendit. Alex. conſ. 27. col. 2. vol. 1. eximius Cardinalis Paris. conſ. 16. num. 145. vol. 2. quemadmodum Maior poſſet abſq. ſolemnitate aliqua diuidere, ita et iſte Minor per Iuramentum maior effectus. cum Iuramentum efficiat eum maiorem, etiã vt poſsit liberè alienare, vt latiſſ. dicemus lib. 3. tit. 8 Inſpect. 18.

22 Limitatur 4. quod licet Diuiſio à Minoribus facta ſit inualida, ſi tamen ætate perfecta Minor perceperit fructus, tacuerit per decennium, vel alio modo ratum habuerit, dicitur confirmari Diuiſio. vt ſcripſit Bald. conſ. 282. n. 1. incip. Proponitur. vol. 2. Grauetta conſ. 19. nu. 4. Auguſtin. Beroi. conſil. 22. ſub num. 49. vol. 2. Hieronim. Gabriel. conſ. 36. nume. 58. vol. primo. Balb. in tract. de præſcript. par. 3. nu. 40. Menoch. de Remed. recup. poſſ. Remed. 15. num. 121. & eſt optimus verborum contextus in l. vlt. C. ſi maior fact. alien. dicemusq. latiſſ. in vlt. tit. vlt. libri per totum:

INSPECTIO II.

23 SECVNDA eſt principalis Inſpectio, quando Minor à Maiore ad Diuiſionem prouocatur, in qua proculdubiò concludendum eſt, Minorem poſſe diuidere. vt omnes ſcribentes nemine contradicẽte fatentur. Accurſ. in l. Inter pupillos. ff. de auctorit. tutorum DD. omnes i l. Iubemus nulli. C. de ſacr. ſanct. eccl. Bald. in l. 1. in fine. C. ſi aduerſ. tranſact. Caſtr. in l. In tribus. num. 1. ff. de Iudic. in lect. Auenionica. Rub. Alexandrin. in l. Non ſolum. §. Morte. num. 133. ff. de Nou. oper. nunciat. Angel. de Peruſ. conſ. 66. num. 2. & conſ. 397. nume. 2. Corn. conſ. 108. num. 3. vol. 3. Dec. conſ. 39. nume. 4. Bartolom. Socin. conſ. 68. in fine. vol. 1. quod eſt repetitum cõſ. 165. in fine, vol. 2.

vol. 2. Socin. iun. conſ. 48. num. 6. lib. 1. Auguſtin. Beroi. conſ. 22. num. 20. 36. & 49. vbi pleniſsimè loquitur. lib. 2. Azzo in ſumma C. Quando Decr. op. non eſt. num. 2. verſ. Item non eſt. Io. Andr. in Addit. Speculat. in tit. de Iuriſdict. §. Sequitur videre. verſ. Pone quod talis. Rofred. in tract. de Libellis. par. 7. in Rub. de S. Conſ. Clementiano. ſub num. 5. verſ. Octauum. Benedict. Capra. Reg. 109. num. 17. cũ ſeq. Feraud. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de Teſtam. pot. §. 1. num. 78. libr. primo. Guglielm. Redoan. in tract. de Alienat. rerum eccleſ. fol. 41. num. 4. Menoch. d. Caſu 171. num. 36. & ſequuntur tandem (ne conteram tempus) omnes precitati i prima Inſpect. in 3. Caſu. Id quod clariſſ. & lege, & Ratione probatur, lege, in l. 1. §. Si communis, ibi (& Socius ad Diuiſionem prouocat.) l. Si pupillorum. ibi (Neuter enim poterit prouocare, ſed ambo prouocationem expectare.) et l. Qui neque. in fine. ff. de rebus eo-
24 rum. † vbi licet verba videantur aliqualiter obſcura, eorum tamen veriſsimus ſenſus eſt, quod id, quod excipit Oratio, ſcilicet vt Minor poſsit diuidere Maiore prouocante, ad hoc tantùm pertinet, vt perimatur communio, non vt augeatur difficultas communionis, quod vtique fieret ſi Minori Prædii communis obligatio pmitteretur, quia etiam cum Creditore eſſet commune Prædium, & ita d. contextum declarantem inueni Rofredum in Tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. Conſ. Clementiano ſub n. 5. verſ. Octauum. Non poterit igitur Minor commune Prędium obligare. d. l. Qui neque. in fine, per rationem ibi traditam, idque etiam declarat Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. Except. 14. & principalem concluſionem clariſsimè comprobarunt Cęſares in l. Inter omnes. C. de Prædiis Minorum.

Ratione autem probatur. Quia cũ Minor prouocatur, dicitur alienare ex neceſsitate, non facto ſuo. glo. vlt. in l. Et ideo. ff. de Condit. furt. DD. d. l. Inter omnes. & d. l. Si pupillorum. vbi id deciditur. Rub. Alexandrin. d. l. Nõ ſolum. §. Morte. n. 133. Calcan. cõſil. 80. nume. 2. Benedict. Capra d. Reg. 109, nu. 18. & Vaſq. in loco mox ſupra relato, & ideo permittitur vt poſ-
25 ſit diuidere; † lex etenim loquens de Alienatione debet intelligi de voluntaria, non autem de neceſſaria. l. 1. ff. de fund. dot. l. Alienationes. ff. famil. herciſc. Ex quo ſcripſit Bald. in l. Quoties. C. de fideicomiſſ. quod prohibitus alienare ſi prouocetur ad Diuiſionem, tranſigere poterit de re prohibita alienari; quia talis tranſactio dicitur neceſſaria; & Roman. conſ. 107. nu. 2. Circa id. conſ. 219. Ex themate conſultationis. num. 7. cum ſeq. & conſ. 457. Circa propoſitam. num. 3. dixit, Quod Actus ex neceſsitate factus, non comprenditur ſub lege prohibente Actum fieri.

26 † Hinc Curt. ſen. conſ. 27. Magnificus. nume. 15. dicit, quod Statutum prohibens alienationem, non habet locum vbi quis ex neceſsitate laudi cogitur, & ſequitur Paris. conſil. 98. Circa præſentem. num. 29. lib. 1.

27 Hinc etiam eſt, quod cum Minor cedit fideiuſſori iura, ex neceſsitate ut in caſu l. 2. C. de fideiuſſ. non requiritur Decretum. arg. l. 1. §. ſi communis. ff. de rebus eorum. & d. l. Inter omnes, quod ſenſit Albert. Galeotta in ſua Margarita cap. 4. num. 6. vbi tamẽ dicit ſe putare tutius eſſe vt Decretum interueniat; Cum igitur (redeundo vnde digreſsi ſumus.) Minor

à Maiore

à Maiore prouocatur, cum ex neceſsitate diuidere teneatur, non comprehẽdetur ſub lege Diuiſionẽ prohibente.

28 Ampliatur Concluſio iſta ita communiter firmata, duobus notabilibus modis, & primò, vt procedat etiã non interueniente Decreto. d.l.Inter omnes. in fine, & ibi Accurſ. Bald. Salicet. & alii. glo. in l. vlt. C. Si aduerſ. tranſact. Roman.conſ. 106.nu.4.Calcan.conſ. 80. nu.2. & Guglielm.Redoan. de Alienat. rerum Eccleſ.d.fol. 41.num.4. quod eſt notatu dignum. cum ex hoc reſultet quędam ſubſtantialis differentia inter Diuiſionem, & Alienationem; Quandoquidem Alienatio licet ex neceſsitate fiat, vt puta ob æs alienum, vel ex alia neceſſaria cauſa, nihilhominus decretũ exigitur. l. Ob æs. C. de Præd. minorum, quod ea ratione factum eſſe credo, quia cũ Minor prouocatur, neceſſe habet illã rem quã cõem habet diuidere, & non aliam; Ideo neceſſarium nõ eſt Iudicis Decretum ad eligendam rem quæ debeat diuidi, ſicut in alienatione requiritur, vt Iudex animaduertat quæ res diſtrahi debeat ob æs alienum ſoluendũ, & curet vt res minus damnoſa Pupillo, alienetur. l. Magis puto. §. Non paſsim. ff. de rebus eorum. quæ ratio vtique ceſſat in Diuiſione.

29 Ampliatur 2. notabilius, vt qñ Minor eſt à Maiore prouocatus, poſsint etiam Minores inter ipſos diuidere. glo. in l. Inter pupillos. ff. de auctor. tutorũ quã ibidẽ ſequunt Bart.Din.& Alberic.Bald.in l.1.ff.de reb.eorũ.vbi d.glo.Singularẽ appellat, & in l. 1. in fine.C Si aduerſ.tranſact.Alex.in Addit.ad Bart.in d.l.Iubemus.Hipolit.Riminald.Inſt.quibus alien.licet vel nõ in princip.n.154 Roman.conſ.106. n. 4.cũ ſeq.Io. Montolon.in Prõptuario Iuris. ſuper Comento verbi, diuidere verſ.Beniamin.Tom.1.Din.Sing.209. Bertachin.in tract.de Epis in. 4.par. 4. lib.n.156.q.56.vbi id perpetuò notandum eſſe dicit; & nullũ quẽ viderim
30 contradictorẽ habet; † Ego verò licet DD.fuerint * cõiter hanc Ampliationem ſecuti, (quaſi Aues, aut Oues immutati, quarũ vna qñ volat, aut quo curſum dirigit, oẽs aliæ ſequuntur) eã oĩno falsã eſſe, ſemp ſum arbitratus. Namq. aut volunt ꝙ poſsint inter eos Minores diuidere, quia ſunt ꝓuocati, & ſic tamq̃ neceſſaria Diuiſio permitti debeat, & id verũ minimè eſt; quia neceſſaria eſt Diuiſio cũ Maiore, qui eos prouocat, nulla autem eſt neceſſitas vt Minores etiã ĩter ipſos diuidãt; Ceſsãte igitur ratione, diſpoſitio quoque ceſſare debet. arg. l. Adigere. §.
31 Quamuis. ff. de Iure Patronat. † Aut verò volunt, quod ipſi poſsint inter ipſos diuidere, quia eſt aperta via diuidendi, & cum ſit res ſemel effecta alienabilis, ſiuè diuiſibilis, debeat ſemper diuiſibilis remanere. arg. l. Pater. §. Quidecim. vbi DD. omnes adnotant.ff. de leg.2.Et tunc reſpondendũ eſt, quod res ſemel effecta alienabilis, ſemper durat alienabilis. & ſic diſpoſitio de prima tãtũ vice contenta eſt. Non tñ id procedit qñ poſt primũ actum adhuc remanet eadẽ Diſpoſitionis ratio; quia tũc ſubſiſtente ratione remanet diſpoſitio ĩ ſuo primo eſſe. ſecundũ Bald. in l.Fideicomiſſa. §. Si quis alicui decẽ.ff.de leg.3.Iaſ.in l. Velluti. §. Hæc vxor. quem legit cũ. §.Prętor ait.ff. de eden.& in l.Prætor ait.§.Deinde col.vlt.in vlt. Notab. ff. Non.oper.nũciat.& Tiraquell.latè in §.Hoc ſermone.l.Boues.ff.de leg.3.in 2.limit. vbi ratio eſt ꝗ diſpoſitionẽ ampliat, & extẽdit.l.Regula. §.Si quis. & ibi Bart.,& Bald.ff.de reg.iur.& l. 1. §. Mater, verſ. qd ſi curatores, & verſ.

Quid ſi deceſſerint. ff. Ad S.Cõſ.Trebel. & ad ſatietatem id cõprobat idẽ Tiraquell. in Tract. Ceſſante cauſa. par. 1.nu.146.cum ſeq. At qui in propoſito militat eadem prohibẽdi ratio, Ne ſcilicet Minores ex diuiſione aliquod patiantur damnum, quæ ratio in mæiu, Ne minor fraudetur, fundata, generalis eſt; Nec obſtat quod Minores ſint à Maiore prouocati, ideoq. ex neceſsitate poſsint diuidere, quia verum id eſt, quando à Maiore prouocantur, cum quo dicitur Diuiſio neceſſaria, ſecus verò quando plures Minores vellent inter eos diuidere, quia tunc ceſſat ratio neceſsitatis, & p cõſequens debet diſpoſitio denegãs Minori alienationem, firma remanere. Et parum urget d. l.Cũ pater.§.Quindecim, quia ideo ibi Diſpoſitio verificatur in prima vice, quia nullum remanet impedimẽtum in perſonis quæ liberè poſſunt de ſuis bonis diſponere, ſecus verò in caſu noſtro, quia licet iam ſemel ſit verificata diſpoſitio, adhuc tamen remanet prohibitionis ratio, & perſonæ reperiuntur prohibitæ, cùm duret Minor ætas; Prohibitionis namque cauſa ſemper inſpiciẽda eſt, quia ab ea ampliatur, & extenditur prohibitio ad rationis limites, Ripa in l. filiusfam.§. Diui. num. 66. de leg. 1. & determinatio accipit regulam à Ratione, indeq. vitam accipit, ſicut corpus per Animam. Marian.Socin.conſ.15.nu.24. par. prima. Præterea Regula d. §. Quindecim. nõ procedit in alienatione quæ fit ex cauſa Diuiſionis, quia Diuiſio intelligitur facta cum ſua cauſa, ſecundum Bald. conſ. 379. Præmiſsis verbis.lib. 2. Dec.conſ.88. num. 5.quos ſequitur Franc. Rip. d. l. filiusfamilias. §. Diui. nu. 68. Ex quibus omnibus omninò cõcludendum eſſe cenſeo cum Minor à Maiore prouocatur, non propterea poſsint inter ipſos Minores diuidere, ſed ſolumò cum eo à quo ꝓuocãtur.

32 Declaratur modò communis Concluſio ſupra firmata, vt non procedat quando res pro diuiſo communis eſſet, tũc etenim ceſſante Oratione, Decreto locus erit. l. Magis puto. §. vlt. ff. de rebus eorum.

Item non procedit ſi vnus proprietatem, alius vſumfructum in eadem re haberet. l. Sed ſi. ff. eod.

Tertio declaratur, ſi res inter duos Pupillos communis eſſet, Nam cum prouocatio neceſſaria ſit, quæ Minori eſt prohibita impeditur Diuiſio, ſeu alienatio. l. Si pupillorum. in principio. ff. eod. et iſtas Declarationes ſequitur Nicol. Vigell. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1. except. 22.

In dubio autem, an cenſeatur Prouocatio facta à Maiore cum reperitur facta Diuiſio, vide Angel. conſil. 66. Calcan.conſ. 80.& Gabriel. conſ.36. num. 42. vol. primo.

33 Forma autem decreti eſt multũ diuerſa hoc in caſu, à iam in alienatione relata; Siquidem ſolùm habet Iudex cognoſcere, an cauſa Diuiſionis ſit iuſta, & poſtea pronunciare bona eſſe diuidenda; Diuiſio deindè æqualis partium per Tutores, vel Curatores fit, qua facta ſua auctoritate Iudex eam confirmabit. quam formam nobis tradidit eruditiſſ. vir Iacob. Monoch. de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent. ſecunda. Caſu 171. num.39.

PRO cõplemento præſentis Tituli, neceſſariò locus hic expoſtulare videtur, vt diligenter diſpiciamus, An verum ſit, id quod vulgò dici ſolet,

34 † quippè quod ſi ſint fratres quorum aliqui Maiores, aliqui verò Minores exiſtant, quod Maior teneatur portiones facere, Minori verò cõpetat electio;

ctio; qua in re breuiter agendo duæ ſunt ſententiæ, quarum altera eſt, vt maior natu teneat portiones facere. Minor verò valeat eligere, quam tenuit Hoſt. Ioan. Andr. Ant. de Butr. & Petr. de Ancar. in c. 1. de Paroch. Abb. & Io. de Anan. in c. Qualiter & quãdo. extra de Accuſat. Ant. de Butr. in c. Si Epiſcopus. num. 6. de Paroch. & alieno Paroch. Io. Gaufredi in ſecunda par. Collectarii libr. 3. de Paroch. & aliæ Paroch. c. 1. nume. 1. Barb. in Rub. de rebus Eccl. num 182. Nicol. de Neap. in l. 2. in princ. C. quando & quibus quar. pars deb. libr. 10. & Io. de Plat. in l. 1. verſ. Quarto not. C. eodem tit. Luc. de Pen. in l. vni. col. 1. verſ. Et nota quod priuilegium. C. de His qui ſe defer. libr. 10. Rainer. de Forl. in l. Inter pupillos. ff. de Aut. tut. Bald. in l. Suus quoque. ff. de Hæred. inſtituen. & in l. 2. C. quando & quibus quar. pars deb. lib. x. & hanc opinionem videtur ſenſiſſe Alex. in l. pen. C. Com. diuid in Addit. ad Bald. & clarius in l. 1. C. de His qui ſe def. libr. 10. in Addit. ad Bart. Iaſ. Inſt. de Act. §. Quædam. ſub num. 67. vbi dicit hanc opinionem de iure Can. eſſe * communem, & claram. Stephan. Bertrand. conſ. 117. per totum. Viſo caſu mihi exhibito. par. 2. Corn. conſ. 234. Licet in hac. lib. 1. Aemil. Feret. Reſpon. primo. per totum, Caſtr. Sing. 8. Guido Pap. Deciſ. 289. & Sing. 92. In Diuiſione. Hieronim. Zanett. in tract. Cõtrarietatis Iuris Can. Differ. 88. Minſiger. Singul, Obſeruat. Cent. 4. Obſeruat. 37. inquiens ita obſeruari * in iudicãdo; Afflict. in tract. de Iure Prothomiſ. in princ. n. 45. Emanuel Soarez. in tract. Receptarum ſententiarũ. in verbo Diuiſio, & illam ſententiam amplexi ſunt nõ nulli alii quos refert Tiraquell. de Iure Primigeniorum quæſt. 60. verſ. & ita quoque. num. 3.

Pro qua opinione duo potiſsimum adducuntur; & primo c. 1. de Paroch. vbi dicitur quod ille debet diuidere, qui amplius temporis in Epiſcopatu habuit, & Minor eligit.

Huic contextui ex intentione Legiſtarum reſpõderi poteſt, quod loquatur in bonis Eccleſiaſticis fauore Eccleſiæ, ratione cuius multa ſpecialia cõtra regulas iuris recepta ſunt, l. fin. C. de Sacr. Sanct. eccl. & ita reſpondet Bertrand. d. conſ. 117. nu. 3. Gomez. Inſt. de Act. §. quædam ſub nu. 32. verſ. Exiſto modo, & alii omnes qui contrarium tenent; Item duobus aliis modis ad d. c. 1. reſpondet Tiraquell. d. q. 60. n. 11. nullam conſtituẽs differentiam inter ius Ciuile, & Can.

35 Secundo, & in hoc Iaſ. & reliqui præcipuum conſtituunt fundamentũ. Dictum vnius Sancti munitum auctoritate noui, vel veteris Teſtam. præfertur cuicunq. Conſtitutioni, etiam Papali. glo. ſing. in c. De libellis. verſ. Illorum. 20. diſt. Alex. nume. 31. Iaſ. num. 38. Purpurat. nu. 147. Ripa nu. 69. cæteriq. omnes communiter ad l. 1. ff. Si certi. petat. Felin. in c. Ex parte. ſub nu. 45. verſ. Fortius. de Reſcript. & latius in c. Ne imitaris. nu. 7. verſ. Tertius Caſus. de Conſtitut. vbi etiã Dec. num. 8. iſtius dicti rationem reddens: Rom an. ſing. 587. incip. Dicas. latè Tiraquell. de Iure Primigeniorũ. quæſt. 60. nu. 5. & eſt textus expreſſus in c. Placuit Cau. 36. quæſt. 2. & ibi glo. quæ id extendit etiam ſi Conſtitutio Papalis, Conciliaris eſſet. quod dictum poteſt eſſe verum, non ratione dicentis. Sed propter auctoritatem Diuinæ legis: Sed pro iſta opinione eſt dictum Sancti Auguſt. libr. 16. de Ciuit. Dei, capit. 20. in fine in Auctoritate veteris Teſtamenti fun-

datum, vbi Abrham maior fecit partes, & Loth eius Nepos minor elegit; Ergo ea abſq. dubio amplectenda eſt; Nec obſtat ſi dicas quod d. opinio poſsit eſſe vera de iure Canon. ſecus verò de iure Ciuili, cum Legiſtæ communiter contrarium firment, vt ſeq Opinione videbimus; quia tũc ſubintrat alia Regula, quod quando aliquid eſt dubium de iure Ciuili, & clarè terminatum de iure Canon. vt eſt in præſenti quæſt. tunc indiſtinctè in vtroq. Foro ſeruari debet Ius Canonicum. glo. in c. Licet. verſ. Vacãte. extra de for. comp. & per iſtud argumentum putant præcitati hanc opinionem veriſsimam eſſe.

Cui tamen rationi & ſi multum videatur ſtringere, poteſt nihilhominus multipliciter ſatisfieri. Primò quod auctoritas S. Auguſt. loquatur de Conſuetudine tantùm, quo caſu nemini dubium eſt, conſuetudinem ſeruandã. l. De quibus. cum materia. ff. de Legibus, & in propoſito admittunt omnes ſupra relati. Barbat. in Rub. de rebus eccl. non alien. col. 58. num. 183. Luc. de Pen. d. l. 2. col. 3.

Secundo auctoritas alicuius Sancti munita veteris, vel noui Teſtam. auctoritate conſtitutioni humanæ præfertur, quoties ſumus in materia peccati. ſecus verò ſi ſimus extra materiam peccati, vt in præſenti caſu; quia tunc humana conſtitutio potius inſpicitur, & ſeruari debet. Abb. in c. Quæ in Eccleſiarum. extra de conſtitut. Felin. in c. 2. col. antepen. in fine de Reſcript. & iſtis duobus modis reſpondet Illuſtris Præceptor meus Thob. Nonius ad interpretat. l. 1. ff. ſi cert. pet. quam habeo manu ſcriptam.

Tertio reſpondetur quod auctoritas veteris Teſtamenti de Abrahã, & Loth non afficit, cum nullo pacto mores reſpiciat, ſed iudicia, & leges, quo caſu nos non adſtringit. ita dicit Tiraquell. alios referẽs d. q. 60. n. 13.

Quarto reſpondetur quod dictum S. Auguſt. non eſt veteris teſtamenti auctoritate munitum, quia licet repetiatur in veteri teſtamẽto quod Abraham, & Lot ita diuiſerunt, non tamẽ propterea reperitur lex Teſtamẽti ꝙ ita præcisè mandet; glo. igitur d c. De libellis. debet intelligi, quando eſſet auctoritas veteris teſtamenti præceptiua, & diſpoſitiua, ſed propter hoc quod fuerit ſemel inter aliquos fratres ita ſeruatum, non infertur neceſſariò quod in futurum ſit faciendum, cum exemplis iudicandum non ſit, ſed legibus. vulg. l. Nemo. C. de Sent. & ibi glo. & ita reſpondet Gomez. Inſt. de Act. §. Quædam. num. 31. multis hãc reſponſionem comprobans.

Animaduertendum etiam eſt, quod huiuſmodi dictum videtur eluſorium prorſus. Numquam profectò poterit dari Caſus, quod id, quod Papa facit, vt Papa Diuinæ legi contradicat. niſi tamẽ intelligeres vbi Papa faceret legem expreſsè limitantem, ſeù declarantem ius Diuinum. quod vtique ex cauſa poteſt, vt tradit Felin. d. c. Ne imitaris. ſub num. 7. verſ. Sed conſidera. & plenius in c. Quæ in Eccleſiarum. num. 19. de Conſtitut.

Circa quæ tamen, & circa alia oĩa, quæ dixi in iſto Tractatu ſubiicio me in omnibus, & per omnia determinationi ſanctiſsimæ matris Eccleſię.

36 Quamobrem altera ſequitur opinio, quod ſeruari debeat æqualitas inter fratres, ideo Diuiſio, Iudicis, vel ſortis iudicio, facienda ſit. quam ſententiam ſecuti ſunt Bart. in l. 1. in fine. C. de his qui ſe defer. lib. x. Bald. in l. Si maior. in 1. Notab. C. commun. diuid. in l. 1. nume. 1. in fine, C. de

Pact.

Pact. & in l. Iubemus. la 2. n.3. C. de Sacr.ſanct. eccl. Angel. in l. fin. ad finem. C. com. de legat. Alberic. in l. Cum oẽs.C.de Præd.minorum. Io. de Plat. in l. vnica, circa princ. verſ. Et ex hoc dicunt vulgares, C.de His qui ſe defer. libro 10. Angel. Aretin. in. §. Quædam. Inſt. de Act. Iaſ. qui alios allegat in l. 1. nu. 39. dicens hanc eſſe * magis communem opinionẽ Legiſtarum, & ibibem Ripa. nu. 70. ff. Si cert. pet. idem Iaſ. in l. Si duobus. C. commun. de leg. vbi dicit hanc opinionem eſſe * cõmunem: Fabian. Gioch. in repetit. Auth. Nouiſsima. in x. q. princ. col. 3. C. de Innoffic. teſtam. vbi dicit ita * communiter teneri. Marſil. in l. Quæſtionis. num. 25. ff. de quæſt. Abb. in c. 1. in vlt. not. de Parroch. Petr. de Vbald. in tract. de duobus fratribus. par. 11. q. 12. Io. Montolonius in Promptuario Iuris. ſuper Comento verbi Diuidere. verſ. Beniamin Lupus. Tom. 1. Matth. Gribald. in ſuis Commun. Opin. in verbo (Diuiſio) & in verbo (Frater) verſ. Quãdo plures fratres, vbi dicit hanc eſſe * communem, & magis communem opinionem. Gomez. Inſt. de Act. d. §. Quædam. num. 31. Speculan. in Pratica Artis Notarii in forma Inſtrumentorũ duorum fratrum. fol. paruo. 283. vbi dicit id eſſe * commune. Martin. Laudens. in tract. de prima genitura col. 11. verſ. Quæro an iſtud vulgare. et Tiraquell. in eodem tract. q. 60. nu. 10. vbi plurimos pro hac ſententia adducit, inquiens hanc ſententiam * de iure communi veriorem. Capra Concl. 109. nu. 17. Didac. Couaruu. Praticarum quæſt. cap. vlt. n. 3. in principio, & in fine, inquiens id * communi ſententia receptum eſſe. Boer. q. 46. num. 1. Cattel. Cotta in ſuis memoral. in verbo Sortis diudicatio. inquiens ſententiã iſtam * cõmuniter approbari per legiſtas, Iacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. Cent. 2. Caſu 123. nu. 2. & 3. Roman. conſil. 471. in fine Bertrad. conſ. 4. num. 15. vbi de * communi teſtatur. par. 1. & Ruin. conſ. 149. num. 1. lib. 4. & conſ. 29. col. 3. verſ. Circa tertium. lib. 5.

Et pro iſta opinione adducitur l. 2. C. Quando & quibus quar. pars. deb. libro 10. & l. 1. C. de His qui ſe defer. libro 10.

Quę tamen iura loquuntur in caſu particulari, cum id ibi Priuilegium appelletur, & ita reſpondet Tiraquell. d. q. 60. num. 12.

Secundo adducitur. §. Quædam: Inſt. de Act. &. §. Quod ſi commodè. Inſt. de offic. Iudic. vbi videtur Diuiſio ſortis iudicio remitti. Reſpõdetur dicta iura procedere, quando Diuiſio aliter comodè fieri nequiret, & ſolum in caſibus in quibus id expreſsè cautum reperitur. Cum ſortis diudicatio nunquam locum habeat, niſi in caſibus à iure expreſsis, quia in aliis continet peccatum. Bald. in l. 2. in. 2. not. C. quando & quibus quar. pars. deb. libr. 10. Felin. latè in c. Capitulum S. Crucis. col. pen. verſ. Sed an ſortibus: extra de Reſcript. Aemil. ferett. qui circa id latè inſiſtit Reſpon. 1. num. 2. & Cotta in ſuis Memor. in verbo Sortis diudicatio.

Poſtremo adducitur l. Planè. & l. antepen. ff. famil. herciſc. l. Poteſt. ff. de Leg. 1. l. Ad officium. C. com. diuid. & §. pen. & vlt. Inſt. de offic. Iudic. quibus omnibus in locis deciditur, Diuiſionẽ debere Iudicis officio experiri, & hac de cauſa propoſita fuerunt iudicia Familię herciſc. & Cõmuni diuid. vt ſi vel Hæreditas, vel quodlibet aliud diuidendum eſſet, adiudicationi-

bus id

bus id fieret, alioqui i fruſtra textus dicerent, Diuiſionē Iudicis officio ex periri; Et per illud argum. per aucto ritatesq. & numerum hanc opinionē ſequentium, cum ea omnino pertrā ſcundum eſſe cenſeo; licet contraria opinio mihi videatur magis æqua, ꝙ ſi frater maior eſt vir ſapiens, notitiam rerum habens, Minor è contra, ꝙ ipſe Maior portiones faciat, Minor verò eligat. idq. iuſtum eſſe iudicialiter obſeruari inquit Luc. de Pen. in l. vni. col. 1. verſ. Et nota quod Priuilegium. C. de His qui ſe defer. lib. x.

37 Aduertas tamen quod Maior in ꝓpoſito non dicitur Maior natu, ſed qui diutius tractauit, & adminiſtrauit, ita dicit Aretin. Iaſ. & cæteri d. §. Quædam. Hoſt. Io. Andr. Ant. de Butr. & Petr. de Ancar. d. c. r. Felin. ad Rub. de maior. & obed. in fine. Bald. ī l. Suus quoq. ī princ. ff. de Hæredibus inſt. Luc. de Pen. d. l. vni. Bertrand. d conſ. 117. nu. 3. vſq. ad finem. Ant. de Butr. in c. ſi Epiſcopus. num. 6. de Paroch. & alieno Paroch. & Iacob. Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 124. in princ. vbi optimè declarat qs dicat frater Maior in Diuiſione bonorum.

38 Ex quo poſtea inferunt ad Socios ſtudii, vt ille qui diutius fuit in ſtudio debeat portiones facere, minor verò eligere, ita infert Luc. de Pen. d. l. vni. col. 1. verſ. Et nota quod Priuilegium, Ant. de Butr. d. c. ſi Epiſcopus. n. 6. Io. And. d. c. 1. & Petr. de Vbald. ī tract. de Duobus Fratribus. par. 11. q. 12. verſ. Et aduerte. Id quod valde frequens eſſe poterit ꝑ leuitatem, & incon-

39 ſtantiam Scolarium; † In nobiliſsima tñ Hieronimiana Acedemia quæ vulgò dicitur Sapientia Noua, id perrarò, aut nunquam accidit, tanta eſt illorum collegiatorum mutua dilectio ac familiaritas; Præclara etenim multa, & omni laude cumulatiſſin eis circumſpiciūtur, excelſoq. loco eorum ſunt ſitæ laudes, quæ aliud tempus requirerent, ut cōmodè aliqua ex parte prædicari poſſent; Cum igitur tempus non patiatur me longius progredi, & ne ipſe tamquā. d. Collegii alumnus, teſtis videar ſuſpectus, ſilentio prætereo, quæ eorum in Deum ſit religio, quæ pietas; qui iuuentam agunt non ignauia marceſcentem, non abiectiſſimis ſcortis, non aleę, non luxuriæ deditam, non ventri, ſomnoq. indulgentem, non aliis illecebris irretitam, quę generoſos animos frangunt, & eneruant; Sed Ieiuniis Oratione, ac diſciplinis præoīpotenti Deo inſeruiunt. non ita tamen vt ſtudia ad quæ principaliter intendunt, aliquo unquam tēpore omittant, quorum Studiis plurimum Religio confert, iuxta illud.

Initium Sapientiæ, eſt timor Domini. Et non ſolū præclariſsimi illi Iuuenes legalibus Philoſophicisq. diſciplinis, ſed varia morum honeſtate præditi ſunt, ita vt meritò de eis lætari poſsit Illuſtris, & Reuerendiſſ. Bñdictus Guidelottus d. Domus ſeu Collegii Sapientiæ Nouæ fundator, ornamento vitæ non minus, quàm Pontificio titulo clariſsimus; Non parumq. etiam gloriari debet Peruſina Ciuitas quæ tanto decorata eſt Collegio, immo vniuerſus Orbis, cum ex eo tamq̃ ex Equo Troiano viri in oī ſcientiarum genere prodierint præſtātiſsimi, quondie prodiunt, prodientq. in æternum, inter quos ne Epiſcopos, Pręlatos, diuerſoſque doctiſsimos nominem viros, fuit Abbas, vt certè apud eum legiſſe recolor, cuius quanta fuerit excellētia ſua nobis demonſtrant ſcripta.

BONA

BONA MINORIS AN TACITE obligari, vel pignori tradi valeant.

TITVLVS V.

SVMMA NOTABILIVM.

1 MINORIS *bona an ſint tacite obligata pro Dote recepta. Cõis quod ſic.nu. 2. Noua circa id Diſtinctio. nu. 5.*

3 *Priuilegiatus in ſpecie, debet præferri priuilegiato in genere.*

4 *Scolaris officium eſt, ſemper defendere Bartolum.*

6 *Locupletari ex aliena iactura nemo debet.*

7 *Minoris bona quæ ſeruari nequeunt, ſunt tacitè pro penſione Domus obligata.*

8 *Minoris bona quæ ſeruari poſſunt, ſunt tacitè pro penſione Domus obligata.*

Contraria tamen opinio verior. nu. 12. & 18.

Quæ declaratur non habere locum, ſi Creditor dictorum bonorũ poſſeſſionem haberet. nu. 20.

Itẽ non procedit in Scolaribus, n. 21.

Quod tamen ſub declarationem recipit. nu. 22.

Diſtinctiones duæ pro harum Opinionum concordia. nu. 16. & n. 17.

9 *Lex generaliter loquens, comprendit etiam Priuilegiatos. Et quomodo id procedat.*

10 *Lex generalis non comprendit Priuilegiatos etiam in genere.*

11 *Minori facilius eſt obligare perſonã, quàm bona.*

13 *Mulier poteſt compellere virum ad faciendam Donationem propter Nuptias.*

14 *Minoris bona non ſunt tacitè obligata pro adminiſtratione, dato quod eſſet Tutor.*

15 *Minor non poteſt eſſe Prælatus Eccleſiæ, quia eius bona non poſſunt eſſe pro adminiſtratione obligata.*

19 *Minoris bona illata in Prædio conducto, nõ ſunt tacitè obligata pro Prædio conducto.*

23 *Pignori rẽ ſuam tradere nequit Minor.*

24 *Pignoris ſuppoſitio alienationis eſt ſpecies.*

25 *Tutor ſi rem obligauit ſine Decreto, quamuis obligatio non valeat, eſt tamen exceptioni Doli mali locus, ſi pecunia accepta ei ſoluatur, qui ſub pignore erat Creditor.*

26 *Forma interponendi Decretum in Pignoratione, quam facit Minor.*

27 *Pignoris conſtitutio tenet abſque Decreto, cum iuſſu Prætoris facta eſt.*

28 *Pignoris obligatio à Curatore facta ex re-*

ex rebus proprijs tenet, licet Contractus principalis ſit inualidus.
Ampliatur id, vt procedat, etiam ſi Curator Minori ſucceſſerit. nume. 30.
Ampliatur ſecundo etiam in fundo Dotali. num. 31.
Declaratur vt procedat, quando ſe, & ſua bona obligauit Curator, ſecus ſi propria bona nõ obligauit, nume. 32.
33 Pignoratus ſi fuerit fundus Minori, poterit abſq. Decreto vendi.
34 Minor rem ſuam alteri pignoratã, an poſſit diſtrahere.
35 Iuri Hypothecę nõ poteſt Minor renuntiare.
36 Creditor nũquid poſſit rem Minoris, cum debita ſolemnitate ſibi pignoratam abſq. Decreto diſtrahere.
Cõis opinio eſt, quod poſſit. nu 38.
Idq. maximè procedit cum creditor à Parente Minoris quid Pignori accepit. num. 40.
Daturq. minori contra talem venditionẽ in integrum reſtitutio. n. 41.
37 Faciens aliquid nomine alterius, non plus poteſt, quàm ille cuius nomine facit.
39 Conſilium legis eſt ſemper tutiorem partem eligere.
42 Eccleſiæ bona obligata Creditori cũ ſolemnitatibus, poterunt, à Creditore poſtea uendi ſine Decreto.
43 Decretum ſufficit quod apponatur in actu ſemel, nec aliter poſtea requiritur ĩ executiõe ipſius actus.
44 Decretum ſi interueniat in Contractu promiſſionis, non requitur in actu Solutionis.
45 Decretum ſi interueniat in Contractu obligationis, in Interpellatione non requiritur.
46 Decretum adhibitum in Cõpromiſſo, non requiritur in prolatione Laudi.
47 Minoris bona ſi fuerint debita cum ſolemnitate vendita, Emptor verò non ſoluat, poterit tunc Tutor, vel Curator ſine aliqua ſolemnitate debitum perſoluere, & dicta bona retinere.
48 Succeſſor reuocare debet, ſiquid fraudolenter contra S. Conſ auctoritatem, à Prædeceſſore comiſſum deprenderit.
49 Decretum ſi interuenit in Mandato Minoris ad contrahendum, vel alienandum, nõ requiritur in actu Procuratoris, nomine Minoris cõtrahentis.
Declaratur vt id procedat, quando fuit habita diſcuſſio, ſeu cognitio certi Contractus gerendi, ſecus ſi eſſet ſimpliciter conſtitutus Procurator ad contrahendum. n. 50.
Item non procedit ſi propter temporis interuallum mutatus eſſet ſtatus rerum Minoris. num. 53.
51 Sindicus conſtitutus ad alienandum res vniuerſitatis, non valet alienare, niſi ſit expreſſum quę bona vendi debeant.
52 Procurator generaliter conſtitutus à Minore, vel Muliere, cum debitis ſolemnitatibus an poſſit omnes Contractus abſque alia ſolemnitate celebrare.

54 Mi-

54 *Minor emens Prædia à Fiſco, vt quo ad pretium ſolueret, eſſent Pignori obligata, obligatio tenet.*

55 *Minor emens fundum ab aliquo priuato de pecunia Pupilli, remanet res illa obligata Minori, ex cuius pecunia fuit res empta.*

56 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum.*

57 *Minor emens prædia à priuato, vt donec ſoluatur pretiũ, eſſet pignori obligata, obligatio, non tenet.*

58 *Feudum habens à Rege, ſi obtineat, vt illum alienare poſſit, ipſe autẽ vendat adiecto pacto pignoris donec ſoluatur pretium, valebit venditio, non autem obligatio.*

ALINATIONIS appellatione & obligationem, & Pignoris ſuppoſitionem ſignificari, non eſt dubium, vt poſt alios firmauit Fabian. de Mon. ĩ tract. de empt. & vendit. in vlt. quæſt. 4. q. princ. nume. 5. vbi varias illius verbi (Alienatio.) ſignificationes recenſet, & latiſſ. Guglielm. Redoan. in Tract. de Alienat. rerum eccleſiaſticarũ. fol. 2. ita vt iure hic Alienationis materiã proſequendo, ſubnectatur iſte Titulus de obligationibus ſiuè Pignorationibus (vt ita dicam) bonorum Minoris, quem vt perfectè ac ordinatè abſoluamus non nullę ſunt conſiderãdæ Inſpectiones.

PRIMA INSPECTIO.

VTILIS, ſubtilis, atq; quotidiana præsẽs hæc eſt Inſpectio, ideo diligenter animaduertenda, iuxta l. Legati. ff.
2 de Liberat. leg. † Nunquid ſcilicet Minoris bona ſint tacitè obligata ꝓ Dote ab eo recepta, in qua duæ ſunt principales opiniones, quarum altera eſt negatiua, vt ſenſit Bart. in l. Item quia circa finem. ff. de Pact. & in l. Si conſtãte. & ibidem Imola dicẽs quod opinio Bartol. ſecurè eſt tenenda; Salicet. in l. Certi iuris. nu. 4. C. Locati. Angel. Aretin. in. § Item ſeruiana. col. 2. verſ. Quid in mirore. Inſt. de Act. Io. Crot. d. l. Si conſtante. ſub n. 103. col. 3. verſ. Quid tenendum. aſſerens in puncto iuris hãc opinionem veriorem eſſe; Bald. in tract. Dot. in 6. par. Priuileg. 58. vbi cogitãdum relinquit, & conſ. 92. lib. 3. Ancar. conſ. 94. Iſta Domina Ioanna. poſt principium.

Mouentur aũt ꝑdicti ex pluribus. Et 1. ex l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum.

Reſpondetur præd. procedere in alienatione, & translatione Dominii, non autem in Hypotheca, ſeu pignore, quæ non ſunt tanti præiudicii l. vlt. C. quæ res pign. oblig. poſſ. vbi id not. Bart. & ita rñdet Bald. Angel. & alii d. l. Si conſtante. Quæ tñ reſpõſio nullius roboris eſt; qñquidẽ queadmodũ in trãslatione Dominii, ita ĩ Hypotheca, ſeu Pignore decretum requirit. l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum. & l. lex quæ tutores. C. de adminiſtrat. tutorum. ibi (vel pignorare.) Immo cõceſſa Minori venditione, nõ cenſetur permiſſa pignoratio. l. Si pupillorũ. §. ſi prætor. ff. de rebus eorũ. et latè diximus ſup. tit. 1. Inſpect. 4. n. 92. Vnde apparet non ita de facili pignorationem permitti; Quamobrẽ rñdeas, (& melius) qđ prędicta procedunt, in alienatione expreſſa, quæ ſine Decreto fieri minimè valet; quæſtio verò nr̃a loquit in obligatione, & Hypotheca tacita. quę inducitur ab ipſa lege, quæ multũ differt ab expreſſa, vt infra pro contraria opinione oſtendam.

S Secun-

Secundo mouetur idem Bartol. ex Auth. Dos data. C. de Donat. ante Nupt. vbi conſtitutum eſt, quod eo ipſo quod Dos data eſt, dicatur conſtituta etiam Donatio propter Nuptias, nullo intercedente Hominis facto, & tamen non cenſentur obligata bona Minoris ob d. Donationem, ſi non interuenerit Decretum. d. l. lex quæ tutores. in princip. & l. Prædium. C. de Præd. minorum. quod argumen. fortiter ſtringit, cum ſimus in obligatione legali. Et huic quoque argumento ex intentione Bald. Rom. & Croti in d. l. Si conſtante. in prima lect. in fine reſponderi poteſt, quod d. Auth. Dos data. procedit i Hypotheca quæ non indifferenter in quibuſcunq. rebus conſtituitur, ſed in quibuſdã tantum; Siquidem illa Donatio propter Nupt. non reſpicit omnia bona Mariti, ſed tantum pro Dotis quantitate, & ideo ſtatim non conſtituitur, quia Decretum Iudicis debet adeſſe, vt diſcutiat, atq. determinet qua in re ſit conſtituenda Hypotheca, nempè in rebus minus vtilib. vt l. Magis puto. § Ne paſsim. ff. de rebus eorum; ſecus verò in caſu noſtro, cum ſimus in hypotheca quadam legali, quæ indifferenter cauſatur in omnibus bonis Minoris, & in ea omnia bona includuntur. l. Aſsiduis. & l. vlt. C. Quæ res pign. oblig poſſ. Verùm hæc Doctorum reſponſio non videtur tuta. Nam cum vir recipit Dotem, tenetur ſolùm pro illius quantitate Donationem propter Nuptias conſtituere. illiuſq. bona om. in in ſolidum ſunt obligata, ad hoc vt faciat Donationẽ reſpectu quantitatis Dotis, ita igitur in propoſito dicendũ. vt Minoris bona in vniuerſum ſint obligata, ad hoc vt conſtituatur tacita Hypotheca reſpectu quantitatis Dotis, quam recipit minor, et ſic nulla eſt differentia inter caſum nr̃um, & d. Aut. Dos data.

Quamobrem ſecundo loco reſpõdet Bald. d. l. Si conſtante. quem ſequitur Salicet. in l. Prędia. circa finem. C. de Præd. minorum, quod immo in caſu d. Auth. Dos data, obligata dicuntur bona Minoris pro Donatione propter Nuptias facienda, etiam ſi non interuenerit Decretum; Eaque eſt ratio, quia obligatio illa conſtituendi Donationem propter Nupt. eſt obligatio neceſſaria ex diſpoſitione legis, quæ non exigit Decretum.

Poſſet & hæc ſolut. in dubium reuocari, verùm quia latius dicturus ſũ in ſeq. Inſpect. de intellectu d. Auth. Dos data. pro nunc cum hac Solutione pertranſeo.

Tertio mouetur Bart. d. l. Si conſtante. num. 77. Sicut ex parte viri cõtrahitur tacita hypotheca pro Dote reſtituenda, ita ex parte vxoris pro Dote danda. l. 1. § Et vt plenius. C. de Rei vxor act. At ſi vxor promittat Dotem Minori, eius bona non erunt tacitè obligata pro reſtitutione Dotis, ſine Decreti interuentu. l. Fitia. & ibi not. ff. de Iure Dot. & l. 1. C. Si aduerſ. Donat. merito.

Reſpondetur non eſſe abſurdum, quod ſi Mulier Dotem promiſerit ex bonis immobilibus cum Decreto Iudicis, cenſeatur contracta tacita hypotheca in bonis ſuis, quia cum fuerit adhibitum Decretum in principali conſtitutione Dotis, trahitur poſtea dictum Decretum ad conſecutiua Contractus principalis. & ſic ad tacitã hypothecam. iuxta l. Si pupillorum. §. Si pupillus. ff. de rebus eorum. & ita reſponde Roman. d. l. Si conſtante. ſub num. 37. verſ. non obſtat, quàm reſponſionem ibidem refert Crot. ſub num. 103. verſ. Secundo argumento.

Sed

Sed tamen vereor ne iſti intẽtionem Bart. malè perceperint; Noluit etenim ſentire Bart. quod fuerit contracta tacita hypotheca in bonis Mulieris minoris, Dotem promittentis; Nã nemini (præſertim Bartolo) dubium eſſe potuit, quod ſi fuit adhibitum Decretum in conſtitutione Dotis, cenſeantur eius bona tacitè obligata vigore d. Decreti, quod poſtea trahitur ad conſecutiua principalis contractus. arg. d. §. Si pupillus, ſed aliter equidem voluit arguere Bartol. videlicet, Quod cum bona tam Mariti, quàm Vxoris ſint hinc inde obligata pro reſtitutione, & pro datione Dotis, vt ſupra vidimus, ſed pone (inquit Bart.) quod Vxor Mariti promittit Dotem; erunt ne bona eius tacitè obligata? debent igitur verba illa, (Bona eius) intelligi Bona eius qui Dotem recepit, nõ autem bona Mulieris quæ Dotem dat, alioquin non ꝓbaret intentionem ſuam Bart. cũm intendat probare bona illius qui Dotem recepit, non cenſeri tacitè obligata, quod colligitur dũ de reſtitutione loquitur, quam vtiq. qui Dotem recipit facere habet, et ex ſubſequentibus etiam verbis id manifeſtò apparet; Ex quibus intelligitur iſtos malè percepiſſe intentionẽ Bart. Niſi eos ſaluando dixeris, quod aliter ipſi legerint verba Bart. quàm nos fecerimus, legendo nempè hoc pacto, (Sed pone quod vxor minor promittat.) prout in quibuſdam libris antiquis ſcriptum reperii, ſed in meo libro, (& melius quidem) legitur (ſed pone quod Vxor minori promittat) & ita re vera legi debet lectura Bart. ex his quæ diximus, quo ſtante indiſſolutum remanet adhuc argumẽtum.

Reſpondeas igitur, quod d. l. Titia. & d. l. 1. non probant id, ad quod eas Bart. adducit; Solùm enim diſponitur ibi quod Mulier minor non poſsit Dotem in immobilibus conſtituere abſq. Decreto, quod autem tacitè non cẽſeãtur obligata bona Minoris Dotem recipientis, nullum ibi verbum.

Quarto cæteris omiſsis de quibus dicemus ſeq. Inſpect. eſt optimus verborum contextus in l. vlt. C. de legitim. tutor.

Reſpondetur quod tutela eſt actus prohibitus à lege; (Minor .n. Tutor eſſe non poteſt, cum potius ipſe Tutore egeat. d. l. vlt.) Dotis receptio autem eſt actus permiſſus, & obligatio legalis, ſecundum Bald. in l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum, Nimirum igitur ſi vno caſu obligata ſint, alio autem non.

2 Superiori quamobrem contraria ſequitur opinio, quæ à ſcribentibus magis communiter eſt recepta. Quod bona ĩmobilia Minoris tacitè ſint obligata pro Dotis reſtitutione, vt voluerunt Iacob. de Aren. in l. Sed hic. nu. 3. ff. de rebus eorum. & in l. Vbi adhuc, num. 3. C. de iure dot. & ibidem Io. Sichard. nu. 31. & 32. Tom. primo. Iacob. Aretin. et Albelic. d. l. Sed hic. Cin. Bald. teſtans de * communi. Angel. & Salicet. qui pariter de * communi teſtatur. in l. vlt. C. de legit. tut. Angel. Gugliel. de Cun. Caſtr. & Alex. in l. Itẽ quia. ff. de Pact. Bald. Angel. Roman. Alex. Claud. Seyſel. n. 63. vbi de * communi teſtatur. & Iaſ. in q. 3. par. vbi d. opinionem corroborat quinq. mediis eam * communem dicens. in l. Si conſtante. ff. Solut. matrim. & ibidem Crot. ſub n. 103. verſ. Quarto quærit Bart. & verſ. Quid tenendum, dicẽs hanc opinionem in deciſiuis tenendam eſſe, quia communis eſt. Bald. in l. 1. §. Et vt plenius. C. de Rei vxor. act. in l. 1. col. 2. C. de Priuileg. Dot. in l. Certi iuris. in 8. q.

C.Locati. & in l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum glo. et DD. in l. 1. verſ. Oia bona. C. ſi aduerſ. dot. Caſtr. & Bart. Socin. ſub n. 2. in l. Conditionibus. ff. de Condit. & demonſtrat. idē Caſtr. in l. Moſe. n. 5. ff. de Acquir. hæredit. & in l. Licet prætoris. §. Prius. ff. de Peculio. Io. Faber i. §. fuerat. col. 5. verſ. Itē qd ſi Maritus. et ibidē Mōticul. n. 86. Inſt. de Act. Bald. Nouell. in repetit. l. 1. nu. 369. ff. Sol. matrim. & clarius, dicēs hāc opinionē veriorē eſſe, in repetit. d. l. Si conſtante. nu. 76. Io. Lup. in repetit. c. Per veſtras. §. 26. Ampliat. 5. n. 1. & ſeq. de Donat. inter vir. et vxor. qui d. opinionē veriorem, & tutiorem eſſe dicit. Roman. conſ. 394. Præſupoſito, nu. 5. Corn. conſ. 151. Videtur in hac conſultatione. col. 2. lib. 4. Bart. Socin. conſ. 80. Præſens conſultatio. nu. 6. & ſeq. vol. 4. Gozadin. cōſ. 16. n. 9. Curt. iun. teſtans de * communi conſ. 168. n. 20. Calcan. conſ. 13. Pro parte negatiua. col. 4. verſ. Nec obſtat. Rnin. conſ. 61. Ex themate. col. 2. nu. 4. lib. 3. Io. Andr. in Addit. Speculat. in tit. de Dote poſt diuort. reſtit. §. vlt. verſ. Quid ſi mulier. Neguſant. in tract. de Pignoribus in 4. membro. 2. par. ſub num. 73. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 22. & vlt. q. 4. q. princip. ſub nu. 18. Tiraquell. de Legibus Connub. glo. 8. num. 188. Cæſar Lambertin. in Tract. de Iure Patronat. 3. Artic. 5. q. princ. 1. par. 1. libri ſub n. 2. et ante eū Paul. de Cittadin. in eod. Tract. de Iure Patronat. in 3. par. 2. Cauſæ. q. 12. ſub num. 21. Mantua in ſuo Gloſſario Claſſ. 2. Dialog. Denarr. cap. 33. nu. 2. Moderni Fiuizanenſes in Tractatu de Tutore, & Curatore. ſub n. 159. circa ſinem verſ. Nec bona, vbi de * cōmuni teſtantur. Gogliel. Redoan. in tract. de Alienat. rerum Eccleſ. fol 43. n. 3. Iacob. Menoch. de Adipiſcen. poſſ. Remed. 3. sub n. 63. inquiens ꝙ ita ſe hēt * magis recepta opinio. Gramatic. Decis. 103. nu. 17. Franc. Viu. lib. 1. Cōm. Opin. Opin. 209. incip. Maritus minor.

Pro qua ſententia frequentiori calculo recepta quamplura adducūtur. Et 1. minor cum eſt pubes pōt Matrimonium contrahere c. 1. & 2. de Deſpōſat. impub. & Inſt. de Nup. in princip. Sed qui poteſt Nuptias contrahere, Dotis nomine obligari poteſt, iuxta l. Mutus. ff. de Iure Dot. Ergo debet Minor Dotis nomine obligari poſſe. Huius argumenti in quo DD. tutiſſimum conſtituunt refugium, facilis eſt reſponſio, admittendo conſequentiā, Poteſt Matrimoniū contrahere, ergo & Dotem recipere, dūmō (inquit Bart. d. l. Si conſtante.) Minor recipiat Dotē modo legitimo. i. cum Tutoris ac Iudicis auctoritate. Et parum vrget obiectio quā facit Iaſ. d. l. Si conſtante. nu. 220. qđ ita intelligendo eſſet magna ſuppletio ad illum contextū; quia textus ille debet ita neceſſariò intelligi, arg. l. 1. cum ibi not. C. de Sacr. ſanct. Eccl. & pro hoc eſt textus in terminis in l. Promittendo. in princip. ff. de Iure dot. vbi deciditur ꝙ quilibet ꝓmittēdo Dotē obligatur, & nihilominus non cōprendit Minor promittens Dotem pro Muliere. l. vlt. C. Ad Vellei. Quælibet. n. diſpoſitio intelligi debet ſecundum terminos habiles. l. Qui teſtamento. cum ſimilibus. ff. de teſtam.

Secundo adducitur l. 2. & 3. in princ. ff. de reb. eorū. per quæ iura putarunt ſcribētes hāc quæſtionē terminatam eſſe, cū ibi ꝓbetur tacitā Hypothecā legalem i bonis Pupilli cauſari, abſq. Iudicis decreto, & ſi expreſſa prohibita ſit: Bart. rñdet ꝙ in dictis iuribus oblig. tranſit cū ſua cauſa, & cū illa qualitate vt eſſet Fiſco obligata; q̄ Bart. reſponſionē reprobat Alex. d. l. Si cō-

ſtante

ſtante, quia antequã d. res eſſet aquiſita Minori, erat in dominio Fiſci, & per conſequens non potuit dici obligata Fiſco, per regulam l. Neq. pignus. ff. de reg. iur. & ita ante Alex. Bart. reprendebat Baldus d. l. Itẽ quia. vt ibidem refert Iaſ. nu. 20. verſ. Tertio ꝓ iſta parte. Subtiliſsimè tñ poſſet hæc Bart. reſponſio defendi vt per Crot. d. l. Si conſtante. num. 104.

Secundo reſpondetur, (et hãc puto veriſsimam reſponſionem) ꝙ ideo in caſu d. l. 2. &. 3. cauſetur tacita hypotheca in bonis Minorũ, quia ita ibi expreſsè cautum reperitur. Nam qñ lex inducit tacitam hypothecã in bonis Minorum, illud clarè exprimit, vt apparet in caſu d. l. 2. ubi inducit obligationẽ bonorũ à Fiſco emptorũ per Minorẽ, vt ſint pro reſiduo pretii obligata; Item in caſu d. l. 3. cenſentur bona obligata alteri Minori, ex cuius pecuniis fundus ille erat emptus, qđ quidem vtroque caſu factum eſt expreſsim fauore perſonarũ Fiſci ſcilicet, & Minoris; Et ſic licet regulariter bona cenſeantur obligata pro reſtitutione Dotis, non tamen hoc reperitur expreſsè cautum in bonis Minorum.

3 Adducitur 3. huiuſmodi ratio. Priuilegiatus in ſpecie debet præferri priuilegiato in genere. facit text. in Auth. Rogato. C. Ad Trebell. & in corpore vnde ſumitur. Bart. in Auth. Quas actiones. col. 2. C. de Sacr. ſanct. eccl. not. Abb. in c. Ad aures. per illum textum in 2. notab. de Præſcript. & in c. Cum pro cauſa. pariter in 2. notab. per illum textum. de Sent. excommunicat. Atqui Mulier priuilegiata eſt in ſpecie, Minor verò in genere vt probabo, meritò. Minor probatur; Namque Mulier eſt ĩ ſpecie priuilegiata, ꝙ bona Mariti ſui ſint tacitè obligata ꝓ Dote l. Aſsiduis. C. Qui pot. in pign. hab. & l. Vbi adhuc. C. de Iure Dot. Minor verò eſt priuilegiatus in genere, in hoc quod eius bona nõ poſsint obligari ſine auctoritate Tutoris, ac Iudicis Decreto, non autem reperitur priuilegiatus in ſpecie in cauſa Dotis qua de agitur; Cui tamen rationi ſatisfieri poteſt, negando minorem, cum Minor dicatur priuilegiatus ĩ ſpecie ſicut Mulier, tunc etenim dicitur quis priuilegiatus in ſpecie quãdo eſt priuilegiatus in ea cauſa de qua agitur. l. vlt. C. Quibus cau. maior. & not. Bart. in d. Auth. Quas actiones.

Et ſi obicias, ꝙ Mulier dr̃ eſſe priuilegiata in ſpecie, cũ non ſit priuilegiata in oĩ cauſa, ſed ſolùm in cauſa Dotis, tunc dicẽdum eſt, ꝙ neq. etiã Minor eſt priuilegiatus ĩ oĩbus bonis, ſed in ĩmobilibus dũtaxat, & his quę poſſunt ſeruãdo ſeruari. d. l. lex quæ tutores.

Poſtremo loco, Decreti ſolẽnitas ea ratione fuit inducta, Ne minores ætatis imbecillitate fraudentur. l. lex quę tutores. C. de Adminiſtrat. tut. & dictũ latius fuit ſupra in Præfat. nu. 24. quæ ratio vtiq. ceſſat in caſu noſtro, cum nulla prætextu ætatis cauſari deceptio queat; qñdoquidem minor cõtrahendo matrimoniũ, Doteмq. recipiẽdo, facit illud ꝙ quilibet diligens Paterfam. faceret, ideo nulla conſiderari poteſt deceptio. l. vlt. C. de in ĩtegr. reſtitut. minorum. Et ſic arguendo à ceſſatione rationis erunt bona minoris pro reſtitutione Dotis tacitè obligata, ꝙ argumentũ bonũ; & reale appellat Iaſ. d. l. Si conſtante. nu. 215. & tamẽ indiſſolubile ĩſolutum dimittit.

Ipſe tñ putarẽ altero ex duobus modis ſobmoueri poſſe, cõſiderãdo ꝙ licet minor contrahendo Matrimoniũ, Dotemq. recipiendo, dicatur ſe tamquam Paterfamiliâs prudentiſsimè agere, nõ per hoc tamẽ poteſt in [illegible] ias

iri

iri, quin Dolo, fraudique ſuppoſitus ſit; Poſſet etenim dum recipit Dotem decipi in receptione monetæ, vel in quantitate, vel qualitate, quo caſu licet competat reſtitutio, melius eſt tamen Minorum iura intacta ſeruari, quàm poſt cauſam vulneratam remedii quærere. l. vlt. C. in quibus cauſ. reſt. in integr. non eſt neceſſ.

Secundo, & vrgentius, facilè poteſt conſiderari fraus. Nam Minor accipiendo in Dotem pecuniã, ſeu quid aliud abſq. Decreto præter deceptiones multas quibus ſuppoſitus eſt, poſſet dicta re quã accipit abuti, & illico in malos vſus conuertere, quod vtiq. accidere nequit ſi Iudicis interueniat Decretum, qui diligenter curat (vt ſuæ ſunt partes) quod d. Dos ſeruetur, atque in bonos, legitimos, vtilesq. conuertatur vſus. arg. l. Magis puto. §. Ne tamen. ff. de rebus eorum. vbi facta alienatione rei Minoris ob æs alienum, Prætor curat vt pecunia accepta Creditoribus ſoluatur, ne ſub prætextu æris alieni, ea pecunia, vel alia re quam acceperint abuti valeant, ita igitur & in propoſito dicendum eſt, Decretum requiri.

Ex quibus apparet diſputando utrãque opinionem in dubium reuocari, poſſe, ita vt quàm ipſe firmem prorſus ignorem, Nollem etenim contra

4 Bartol. ſentire; † cum officium boni Scolaris ſit ſemper defendere Bartolum, valdeque ei dolendum eſt cum quis eum impugnat, eiuſq. opinionibus contradicit; quia ipſe eſt Illuminator iuris, & lucerna ardens, vt inquit Belſut. in repetit. l. Re coniuncti. in princ. ff. de leg. 3. Ex aduerſo autẽ etiam vereor, ne impudentiæ ac temeritatis crimen incurram, ſi ego adhuc Scolaris inexpertus, & ignarus, audeã contra communem à tot excellentiſſimis Patribus receptam ſententiam

5 quicquam proferre; † Quamobrem vt præſens hæc inſpectio abſoluta remaneat, & ne videar neque Bart. neque communi opinioni contradicere, tres puto in propoſito conſiderandos eſſe Caſus.

PRIMVS Caſus eſt, cum Minori tradıtur in dotem res eſtimatæ vel ex Dotæ comparatæ, quo caſu dicendum eſt, dictas res eſſe pro Dotis reſtitutione tacitè obligatas, ex eo quia hæ cum ſua obligatione pertranſeunt, ita voluit Bart. d. l. Si conſtante. nu. 77. quem ſequitur Ludou. Gozadin. conſ. 16. nume. 2. dicens Bart. in hoc ab omnibus approbari.

SECVNDVS eſt Caſus, quando res quæ Minori in Dotẽ datę ſunt, durante minori ætate conſumptæ fuere, quo caſu concluderem, quod Minoris bona nõ ſint pro reſtitutione tacitè obligata; Ad quod firmandũ moueor ex ſecundo argumen. primæ opinionis, de Auth. Dos data, cui adhuc benè reſponſum non vidi. cũ prima reſponſio ſupra tradita, fuerit rectè ſublata, quo ad ſecundam verò reſponſionem quam adfert Salicet. in d. l. Prædia. quod ſcilicet in caſu d. Auth. Dos data. cenſeantur obligata bona Minoris p Donatione propter Nuptias facienda, etiam ſine Decreto, ex eo quia obligatio legalis eſt; id eſt de directo contra l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. & l. Prædia. C. de Præd. minorum.

Pręterea vt mox dictum fuit, inuẽtum eſt Decretum. Ne minores fraudentur, quæ ratio iſto Caſu minimè ceſſat, immò expreſsim de lęſione apparet, cum ipſe Minor Dotem non habeat quam recipit, ſed eam conſumpſerit, alioquin dubium non eſt

6 quod teneretur eam reſtituere, cũ nemo

nemo debeat, ex aliena iactura locu pletari, vt in propriis Minorum termi nis inutiliter alienantium, ſeu obligãtium probat expreſsè textus in l. Si fundus. §. vlt. in fine & l. Si pupillorum. §. pen. ff. de rebus eorum. l. Vtere, & l. Si prædium. C. de Præd. mino rum. Sibi igitur imputet Mulier, aut is qui pro ea ſoluit, ſi ſine Decreto id fecerit, cum ſine eo non ſint bona Minoris tacitè obligata.

TERTIVS Caſus eſt, cum Minor pecunias, aut alias res quas accepit non in minori, ſed in perfecta ætate conſtitutus, conſumpſit, quo Caſu concludi debet, Bona Minoris eſſe tacitè obligata, pro Dotis reſtitutione; Et ratio eſt, quia ſtatim quod Minor peruenit ad perfectam ætatem, ſunt tacitè eius bona obligata; Et licet ab initio non fuerint obligata, cũ perfectæ tamẽ effectus eſt ætatis, bonaq. in Dotem à Muliere data, tunc tẽporis in eſſe reperiantur, debet tunc habere locum Priuilegiũ Dotis, quippè quod Bona recipientis Dotem ſint pro reſtitutione tacitè obligata, cum eo tempore reperiatur habilis ad obligandum, et ceſſet ratio Decreti cum amplius fraudi ſuppoſitus non ſit, Ex quibus perfectiſſ. abſoluta remanet præſens hæc Inſpectio.

INSPECTIO II.

VALDE ſimilis ſuperiori ſuccedit Inſpectio, An Bona Minoris illata in Domo conducta, ſint tacitè obligata pro penſione illius abſq. Decreto; in qua duo ſũt principales cõſiderãdi Caſus.

PRIMVS CASVS.

7 PRIMVS Caſus eſt, cum Minor in Domo conducta infert bona mobilia quæ non poſſint ſeruando ſeruari, in quo indubiè concludendum eſt, dicta bona eſſe tacitè pro penſione obligata, abſq. alio Iudicis Decreto. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. & l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tutorum. Quemadmodum etenim poſſet expreſsè d. bona obligare, ita & tacitè. arg. l. Cũ quid. ff. Si cert. petit. Nec obici poteſt defectus Decreti, cum in talibus bonis neceſſariò, non requiratur. d. l. lex quæ tutores; Quod tamen intelligas de Adulto, nam ſi eſſet Pupillus requireretur in his ſaltem Tutoris auctoritas. glo. in l. Item quia. ff. de Pactis. Bald. in l. 1. in fine. ff. de reb. eorũ.

CASVS II.

8 SECVNDVS eſt Caſus, cum in Domu conducta inferuntur bona quę poſsint ſeruando ſeruari, in quorũ obligatione neceſſariò requiratur Decretum. iuxta l. lex quę tutores. C. de Adminiſtrat. tut. Et in hoc duæ ſunt inuicem contrariæ opiniones, quarum altera eſt affirmatiua, quã tenuit Iacob. de Aret. & Alber. in l. Sed hic. ff. de rebus eorum. Bald. Angel. Caſtr. & Iaſ. in l. Item quia. ff. de Pact. Bald. Angel. Roman. Alex. & Iaſ. in l. Si conſtante. ff. Soluto matrim. Bald. in l. Certi iuris. in 8. quæſt. C. Locati. & in l. Vnica. §. Et vt plenius. C. de Rei vxor. act. vbi * hanc ſententiam * communem eſſe dicit Io. Andr. in addi. Speculat. tit. de Donat. inter vir. & vxor. §. vlt. verſ. Quid ſi mulier. & Neguſant. in Tract. de Pignoribus. in 4. membro 2. par. nu. 154. Limit. 9.

Pro qua opinione hæc præcipuè adducuntur.

Et primo l. Conditionibus pupillus. ff. de Condit. & demõſtrat. quo loci

habe-

habetur, quod & ſi minor non poſsit principaliter obligari ſine Tutoris auctoritate, poteſt tamen in conſequentiam; Eodem pacto dicendum in caſu noſtro; Huic contextui ex intentione Cuman. qué ſequitur Bart. Socin. d. l. Conditionibus. circa principium, reſponderi poteſt, concedendo Pupillum obligari in conſequentiam, ex legis diſpoſitione ſine Tutore, ad implementum conditionis; Sed reuocabiliter. cum habeat beneficium abſtinendi. l. Neceſſariis. ff. de Aquir. hæredit. ſecus verò caſu iſto cũ obligatio bonorum pro penſione Domus ſit irreuocabilis; Non debet igitur de caſu minus præiudiciali ad magis præiudicialem argumentari.

9 Secundo facit vulgata illa Regula quæ habet, quod lex generaliter, & indiſtinctè diſponens, comprendit etiam perſonas priuilegiatas. l. In fraudem. §. vlt. ff. de Milit. teſtam. ſcribit latè Tiraquell. de Retract. Cõſanguinit. §. 1. glo. 14. num. 96. At iura quæ diſponunt illata in Domu cõducta eſſe tacitè obligata pro penſione Domus, generaliter & indiſtinctè loquũtur, Ergo etiam minor ſub d. generalitate comprendi debet.

Prædicta tamen Regula intelligi debet, niſi in ſpecie in caſu quo de agitur, quis ſit priuilegiatus; Nam tunc ſub generali diſpoſitione non cõprẽditur perſona priuilegiata. & ita procedat, l. Hæres abſens. ff. de Hæredibus inſtituen. vt ſenſit Crot. d. l. Si cõſtante. in prima lect. ſub num. 84. Atqui in caſu noſtro minores ſunt ĩ ſpecie priuilegiati ne eorum bona abſq. Decreto obligari valeant. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorũ. & l. lex quæ tutores. C. de Administrat. tut. Ergo nõ continebuntur ſub lege generaliter loquente.

10 Præterea lex generalis nõn comprendit priuilegiatos, etiam in geneſe, ſecundum Iaſ. in l. 1. nu. 9. ff. Sol. matrim. & Iatiſſ. Calcan. conſ. 13. col. 2. vbi tresdecim attulit inſtantias, quibus oſtẽdit generalem diſpoſitionem non comprendere cauſam Dotis, & cauſam piam. quæ in genere ſunt priuilegiatæ: Neuizan. conſ. 77. nu. 13. & Tiraquell. de Retract. Conſanguinit. §. primo. glo. 14. nu. 91. et 92. quos ſequitur Menoch. de Adipiſcen. poſſ. Remedio 3. num. 78.

Adducitur 3. l. 1. in fine & l. 2. ff. de rebus eorum. vbi tacita hypotheca in bonis Pupilli cauſatur, licet expreſſa ſit prohibita; Huic argumento reſpõdetur vt in procedenti Inſpect. ſub. n. 2. verſ. Secundo.

Quarto adducitur l. Si ſine hærede. §. Lucius. ff. de Adminiſtrat. tut. vbi cautum extat, obligationem legalem non eſſe minori interdictam.

Reſpondetur quod d. l. loquitur in obligatione perſonali, quorum obligatio facilior eſt, quàm bonorum.

11 † Namq. Minori facilius eſt obligare perſonam, quam alienare, vel bona obligare. Bald. in l. Certi iuris. in 8. q. C. Locati. quòd patet, cum Minor qui nõ habet Curatorem poſsit ſe obligari. l. Si curatorem habens. C. de in integr. reſtit. glo. in l. 1. §. fuit quæſitum. ff. Ad Trebell. & not. in l. 1. ff de Nouat. et tamen ſua bona immobilia obligare nequit, abſq. Decreto. l. 1. ff. de rebus eorum. l. 1. et 2. C. de His qui ven. ætat. impetr. Vel melius dicas quod ibi erat lex manifeſta quæ ipſam rem effectam habebat, vt declarat Tiraquell. de Retrac. Conſanguinit. ad finem num. 54.

12 Secunda itaq. ſuperiori cõtraria eſt opinio negatiua, quam tenuit Accurſ. in l. Itẽ quia. ĩ verbo Illata. ff. de Pact. & in

& in l.vlt.C.de Legitim. tut. Din. Faber nu.7. Iaſ. num.57.verſ.Quid autem ſi minor. vbi hanc opinionẽ * cõmunem eſſe dicit. & Angel. Aretin.n. 4. Inſt. de Act. §. Item ſeruiana. Bart. Fulgoſ. & Salicet. in d. l. Item quia, & ibidem Aemilius Ferett.num.6.Salicet. in l. Certi iuris. quæſt. 3. ſub nu. 3. C. Locati. & ibidem Io. Sichard. n. 11.dicens dictam opinionem in Pratica tamquam * communem ſequendam. Imol. & Gomen.in l. Si conſtãte. in princip. ff. Sol. matrim.Bald. ſibi contrarius, in l. 1. §. vlt. ff.de Rebus eorum. Io.And. in Addit. Speculat. in tit. Locati. §. Poſtquam.ſub num. 27. Amanell. de Claris Aquis Sing. 209. Iacob. Menoch. de Remed.Adipiſcẽ. poſſeſſ. Remed. 3. num.81. et Iodoc. Damhouder. in Pupillorum Patrocinio tit.de tutorum & curatorum munere.cap.7.nu.60. vſq.ad finem,referens dictam opinionem à multis * cõmuniter approbari.

Et ꝓ iſta opinione adducitur in primis validiſsimũ argu.ex d. Auth. Dos data. C. de Donat.ante Nupt. in qua diſpoſitum extat, quod eo ipſo quod Dos data eſt,dicitur etiam Don.propter Nuptias conſtituta, nullo Hominis facto intercedente; & tamen minor Dotem recipiendo, non dicitur cõſtituere Donationem propter Nuptias, cum illam ſine Decreto cõſtituere nequeat. d. l. lex quæ tutores,& l. Prędia. C.de Præd.minorum. Eodem pacto dicendum eſt tacitam obligationem non cauſari ſine Decreto, licet aliter eſſent bona regulariter pro penſione obligata. Omiſsis pluribus de quibus ſuperiori Inſpect. in 2.argum. primæ opin. ſatis fuit dictum, reſpondetur ex mente Saliceti d. l. Prædia. circa finem, quod in caſu d. Auth.Dos data, Bona cẽſentur obligata pro Donatione facienda, etiam ſi non interuenerit Decretum, eo quia obligatio illa conſtituendi Donationem, eſt neceſſaria ex legis diſpoſitione, quæ Decretum non requirit. & ita ante. Salicet. d. Auth. intellexit Bald. in d. l. Si conſtante. De qua tamen reſponſione valdè dubito, cum in d. l. lex quę tutores.& d.l.Prędia. ſit obligatio legalis, quæ neceſſariò fieri debet, non tamen excluditur Decretum. Secundo reſpondetur per eruditiſsimũ Menoch. in Tract.de Remed. recup.poſſeſſ. Remed. 15. ſub nume. 165. negando quod vir teneatur facere hanc Donationem propter Nuptias, ſed totũ reponatur arbitrio ipſius viri.l.vlt. C.de Donat. ante Nupt.quã legẽ ipſo negat correctã eſſe.per d. Auth. Dos data, cuius veriſsimus ſenſus eſt, vt Priuilegia illa quæ viro conceduntur in ex actione Dotis, illa pariter concedantur in exactione Donat. propter Nupt. vxori, cum aliquid eſt donatum; Non autem dicit ibi textus, donationem eſſe faciendam, ſed præſuponit contingentiam facti, quod ſi Donatio facta ſit, eius exactio non impeditur, ſi Dos ipſi viro culpa viri ſoluta non fuit; qui intellectus multum conuenit literæ, & in ſtricta diſputatione optimè deſeruiret: Sed admonitum te eſſe volo, huiuſmodi ſubtiliſsim. Menoch. intelligentiam ad d. Auth. Dos data.eſſe contra receptam
13 ſcribentium ſententiam, † quia Mulier poteſt compellere virum ad d. Donationem faciendam,vt de * cõmuni teſtatur Afflict. Deciſ. 242. vbi plures citat. Ruin.conſil. 11. num. 12. libro 5.quos refert Menoch. d. loco, quæ communis opinio optimè comprobari poſſet, ponderando ſingula verba d. Auth. Dos data, quod cum nõ ſit præſentis indagationis omitto;

Nec obſtat id quod dicit Menoch. q͠ď ita intelligendo corrigeretur d. l. vlt. Quia in ea datur licentia Viro celebrandi Donationem, licet prius eſſet prohibita; dum poſtea ſuperuenit d. Auth. Dos data, non modò dat licentiam, ſed de nouo plus inducit, quod immò neceſſariò Vir teneatur d. Donationem propter Nupt. celebrare; illa certè ni fallor nō poterit dici correctio, ſed potius additio quædam, ſeu ampliatio ad d.l. vlt.

Secundo adſtipulatur huic opinioni. Quod pro adminiſtratione Tutelæ omnia Tutoris bona tacitè obligata cenſentur. l. Pro officio. C. de Ad-
14 miniſtrat. tut. † & tamen Minoris bona ob d. cauſam non obligantur.l.vlt. C.de Legitim.tut.vbi deciditur, quod Minor.25. annis non poteſt eſſe Tutor alicuius, & poſito pro poſsibili, quod poſsit eſſe, eius bona non eſsēt tacitè obligata pro adminiſtratione; ita etiam non debent eſſe tacitè hypothecata pro pēſione Domus. per quā legem inquit notanter glo. in c. Simi-
15 liter.16.q.1. † quod ideo Minor 25. ann. non poteſt eſſe Prælatus Eccleſiæ, quia eius bona non eſſent hypothecata Eccleſię pro adminiſtratione, prout requiritur. c. Ex literis. de Pignoribus. Cui tamen legi reſpondetur, quod loquatur in actu Minori ꝓhibito.ſiquidem prohibetur Minor tutelam adminiſtrare, ſecus verò iſto caſu quo Minor nō eſt prohibitus Domum conducere. Poteſt huiuſmodi reſponſioni replicari, quod ideo textus ille prohibet tutelam, quia hypotheca eſt prohibita, non autem prohibet Hypothecam quia prohibita ſit Tutela; Namq; præſuppoſito vt ibi fit, quod Minor poſsit eſſe Tutor, tamen prohibetur ex alio, quia eius bona ſunt tacitè obligari prohibita. Reſpondetur itaque ſecundo loco ex intentione Salic. in d.l.vlt. quod ibi Minor acceptando onus Tutelæ, dato quod poſſet, non facit illud quod faceret diligens Paterfam.cum Tutelę, ac Curæ munera ſint periculoſiſsima; Sed conducendo Domum facit quod quilibet prudens feciſſet; Ideo debent eius bona cenſeri tacitè obligata pro penſione Domus.

Tertio, & vltimo adducitur l. 1. §. 1.C. de Rei vxor. act. vbi cautum reperitur, quod celebrato Contractu Dotis, bona cenſentur hinc inde tacitè obligata.Sed bona Minoris Dotem recipientis non poſſunt tacitè obligari ſine Decreto. l.Titiā.ff.de iure dot. & l. 1. C.Si aduerſ. donat. Idem ergo dicendum eſt iſto caſu, vt tacita Hypotheca non ſit inducta ex illatione bonorum in Domu conductorum. Poſſet huic poſtremo argumento reſponderi, negando minorem; magis etenim communis eſt opinio, quod Bona Minoris ſint tacitè pro Dotis reſtitutione obligata, vt ſatis in præcedenti Inſpectione demonſtratum eſt, vbi dictis iuribus fuit optimè ſatisfactum; Et ſic vt vides, in ſtricta diſputatione vtraque opinio poſſet facilè defenſari.

16 Guglielm. de Cun. quem ſecutus fuit Cin. in l. Certi. C. Locati cogitauit diſtinguendo has opiniones conciliandas eſſe, vt refert Bart. d. l. Itē quia. num. 2. Quod aut poſt Contractum ſequitur tacita legalis obligatio, abſq. alio Hominis facto, & tunc Minoris bona cenſentur obligata. l. 1. §. vlt. & l. ſeq. ff. de rebus eorum, & iſto caſu procedat opinio affirmatiua ſupra relata. Aut requiritur aliud Hominis factū, vt in caſu noſtro, in quo poſt conductionem requiritur, quod bona inducantur, & inferantur in Domum,

mũ, & tũc nulla poteſt in bonis Minorum cauſari obligatio, cum ea abſque Decreto obligari nequeant, et in hoc caſu procedat opinio negatiua, Verùm ſi es memor eorũ quæ ſupra diximus circa intellectum. l. 1. §. vlt. & l. 2. ff. de rebus eorum. apparebit expreſsè quod primum Diſtinctionis membrum iure non probatur. Et per id, & alia hanc diſtinctionem reprobat Bart. d. l. Item quia. & d. l. Si cõſtante. num. 75.

17 Alia etiam pro præſentis dubitationis concordia, affertur Diſtinctio à Petr. de Bellaper. in l. Certi iuris. C. Locati. quam ſequuntur Cin. Angel. & Bald. vt refert Iaſ. d. l. Item quia. num. 29. verſ. Vltima fuit opinio quæ talis eſt, quod aut Minor cõduxit Domum condecentem ſuæ conditioni, ac facultatibus, ita vt quilibet pruden tiſſ. ita feciſſet, & tunc illius bona inuecta, & illata in Domum erunt tacitè obligata, cum ceſſet ratio prohibitionis, qua Minores obligari prohibentur. Aut verò Minor conduxit Domũ minus amplam atq. honorificã, ſuæq. conditioni minimè condecentem, & tunc eius bona non cenſebuntur pro penſione Domus obligata, cum ſatis conſtet Minorem fuiſſe ſua facilitate, deceptum conducendo Domum nimis honorificam, & hanc Diſtinctionem refert Ioannes Siccard. d. l. Certi iuris. nume. 11. dicens eam æquam eſſe. Hæc etiam Diſtinctio eſt peior priore; Namq. primum huius diſtinctionis membrum falſum eſt. Siquidẽ Minoris bona abſq. Decreto obligari nequeunt, etiam quod vtiliter contrahat, melioremq. ſuam conditionẽ efficiat. vt infra lib. 3. Inſpect. 17. Tit. 8. clariſſ. oſtendam. Nec etiam obſtat id quod voluit Petr. per l. Verum. §. Non reſtituitur. ff. de Minoribus, vbi quando Minor ſobriè rem ſuã ad miniſtrat, non reſtituitur, & ætas nõ curatur; Quãdoquidem id procedit, quando Contractus eſt ſolemnis, ſed tractatur de reſtitutione, & ita illum contextum intelligit Salicet. d. l. Certi. num. 4. verſ. Nec obſtat.

18 Quamobrem ipſe indiſtinctè vnà cũ eruditiſsimo Menoch. in loco præcitato, putarem communem opinionem veriſsimam eſſe, nempè Minoris bona non eſſe pro penſione Domus obligata; quæ vltra iã dicta, optimè hiſce comprobatur. Et primo. Quemadmodũ bona Minoris non valent abſque Decreto expreſſè obligari. l. 1. & l. Magis puto. §. Si pupillus. & tot. tit. ff. de rebus eorum, ita nec tacitè. niſi in his caſibus in quibus lex expreſsè tacitam hypothecam induxit; vti videmus in caſu l. 2. ff. de rebus eorum, vbi quando inducitur hypotheca in rebus Minorum id clarè exprimitur, quod quidem factum eſt ibi in duobus caſibus expreſsim fauore perſonarum, Fiſci ſcilicet, & Minoris; Et ſic licet regulariter bona in Domũ illata cenſeantur hypothecata pro pẽſione, nõ tamen reperitur id expreſſè cautum in bonis Minorum. Nõ debent ergo tacitè cẽſeri obligata eius bona, quemadmodum nec expreſsim obligari potuiſſent. arg. l. Cum quid. ff. Si cert. pet. per quod argumentum ſententiam iſtam indiſtinctè verã eſſe fuit arbitratus Io. Andr. in Addit. Spec. in tit. Locati. §. Poſtquam. ſub nu. 27. Secundo Decretum fuit inuentum, ne Minores fraudentur, l. lex quę tutores. C. de Adminiſtrat. tut. & latè fuit dictum ſupra in Præfat. nu. 24. Atqui Minor conducendo Domũ poſſet decipi cum Locator maiori pretio locare poſſet, quàm faceret viro prudenti, perfectæque ætatis. Poſſet etiam

decipi in alio conducens Domum ſuę conditioni, ac honeſtati minimè condecentem, meritò nō debent eius bona cenſeri tacitè hypothecata. Tertio id comprobo ex l. Magis puto. §. Si pupillus. ff. de rebus eorum, vbi habetur debere omnem viam recludi per quam Minor alienando, ſeù obligando decipi poſſet. Sed ſi bona Minoris eſſent tacitè hypothecata pro penſione Domus, eſſet adinuenta via qua Minor poſſet, quæ ſeruando ſeruari queunt diſtrahere; Domū ſcilicet cōducendo, in eaque d. bona inferendo. quod vtiq. eſſet contra intentionem Vlpiani in d. §. Si pupillus. Ex quibus legendo, conſulendo, & iudicando hanc opinionem amplectendam eſſe cenſeo.

19 Ex cuius reſolutione deciditur, & alia huic non diſsimilis quæſtio, Bona ſcilicet Minoris, illata in prædio conducto nō eſſe tacitè pro pēſione Prędii obligata, & id per iura, & rōnes mox ſupra pro cōi opinione relatas.

20 Quæ opinio ita firmata, declaratur non habere locum ſi Creditor dictorum bonorum poſſeſsionem haberet; Nam poſſet ea retinere vſque ad quantitatem, qua minor vtilitatem habuit. l. Si pupillorum. §. vlt. ff. eod. et not. in l. 1. C. ſi alien. res pign. data ſit. ita tradit Io. Faber d. §. Item ſeruiana. ſub num. 7. verſ. ſatis tamen, eaque eſt ratio, Ne minor locupletetur cum aliena iactura, contra d. l. Si pupillorum. §. vlt. & l. Vtere. & l. Si prædium. C. de Præd. minorum.

21 Secundo declaratur, ut id non procedat in Scolaribus, huius amplissimi Gymnaſij Peruſini, præcipuè; in quo cum non repeiiantur commodæ Duſmæ, neque etiam vt vulgo dicitur (Camere locande.) Scolares vt plurimum Domus conducunt, quorum bona in Domibus illata erunt tacitè obligata, licet ſint minores, vt in ſimili probatur in l. Item filiusfam. §. Quod dicitur. Ad S. Conſ. Macedon. vbi Macedonianum ceſſat ſi in Studio filiofam. mutuetur. ita quoq. ceſſare debet Decreti ſolemnitas, quādo minor cauſa Studii Domum conducit; Nam quando minor eſt in Studio de voluntate Patris, poteſt bona Patris inferendo obligare, quia tunc magis Pater, quàm ipſe obligari videtur. l. Si longius. §. Si filiusfamilias, & quod ibi not. & l. Macedoniani. cum ibi not. C. Ad Macedon. Faber d. §. Item ſeruiana. num. 6. & 7.

22 Ne tamen in me Definitio Scolaris videatur verificari, qui ſemper ſolet contra propria commoda laborare, & ſic ipſe qui ſum Scolaris cum ſuperiorem declarationem contra Scolares firmauerim, nunc in eorum fauorem dictam declarationem notabiliter ſubdeclaro, quod licet Bona Scolaris cenſeantur tacitè obligata, pro penſione Domus. Libri tamen, & veſtimenta ſine quibus Scolaris abſq. dedecore, & maximo damno viuere non poſſet, non veniunt in tacita obligatione, eſt optimus verborum contextus in l. Obligatione. ff. de Pignoribus, per quem textum ita firmauit Angel. Aretin. d. §. Item ſeruiana nume. 2. quod ſi verum eſt, prout verissimum arbitror, Declaratio ſupra tradita modici aut nullius erit momenti. Cum ſcolares vt plurimum ſolùm habeant quædam bona ſine quibus abſque dedecore, atq. ignominia viuere minimè poſſent. vt ſunt Libri veſtimenta Thorum, & alia huiuſmodi; Aduertendum tamē eſt, quod iſta Sublimitatio videtur aliquantulum dubitabilis; ex his quæ tradit Hippolit. Marſil. ad rub. de fideiuſſ. ſub n. 202. i fine.

INSP

INSPECTIO III.

DVABVS præcedentibus Inſpectionibus viſum fuit, de prima parte Tituli nempè de Obligatione; cõſequens nũc eſt, vt de 2. tractemus. ſcilicet de Pignoratiõe. Videamus igitur ĩ hac prima Inſpectione. Nũquid minor poſſit rem ſuam pignori tradere, qua in re ſunt plures diſtinguendi caſus.

23 PRIMVS erit, qñ minor ſimpliciter velit rem ſuã pignorare, in quo indubitanter concludi debet, eũ, abſq. Decreto rem pignori tradere haud poſſe; ita ſenſit Accurſ. in l. 1. in princ. & ibidem Bart. ff. Quæ res pign. vel hypoth. da. oblig. non poſſ. Fulgos. in l. Etiam. num. 2. C. Si aduerſ. vendit. pignorum, Didac. Couaruu. Variarum Reſolut. lib. 2. cap. 16. n. 7. per textũ in l. Si pupillorũ. §. Si prætor. ff. de reb. eorum. vbi expreſsim cautum eſt, minorem non poſſe obligari, ſeù pignori rem ſuam tradere ſine decreto, etiã (quod maius eſt) ſi decretum appoſitum eſſet, vt d. res poſſet vẽdi, adhuc tamen pignorari nequiret. vt latius diximus ſupra. lib. 1. tit. 1. Inſpect. 4. nu. 92. & eſt etiã pro hoc textus expreſſus ĩ l. Eos. C. de His q ven. æt. ĩpetr.

Ratio autem iſtius caſus eſſe poteſt,
24 † quia Pignoris ſuppoſitio alienationis eſt ſpecies. l. Magis puto. §. Si pupillus. l. Si pupillorum. §. Si pupillus. & l. pen. §. Quanquam. ff. de rebus eorũ. Fabian. de Mon. de empt. & vẽdit. 22. & vlt. q. 4. q. princ. n. x. cum ſeq. Natta conſ. 534. nu. 5. lib. 3. & Menoch. de Arbitrar. Iudic. lib. 2 Cent. 2. caſu 171. n. 30. et prohibita alienatione cenſebitur etiam prohibita pignoratio, ac omnis deniq. alienationis actus. arg. l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff. de reb. eorũ & l. Non ſolum. C. de Præd. minorum.

25 Si autem obligauerit rem tutor ſine decreto, quamuis obligatio nõ valeat, eſt tamen exceptioni Doli mali locus, cum pecunia accepta ei ſoluitur, qui ſub pignore erat creditor. l. Si pupillorum. §. fin. ff. de rebus eorum. Id quod verum eſt, etiã ſi ei qui pecuniã præſtat res obligetur; Valet etenim obligatio vetus prioris creditoris ad ſequentẽ tranſeat, ſi eandem ſortem acceperit, nec grauioribus vſuris. d. l. Si pupillorum. §. fin. per quem textum id firmauit Nicol. Vigel. ff. libr. 18. par. 2. capit. 6. reg. 1. Except. 28. Et eſt etiam pro hoc textus expreſſus in l. Non fit. ff. de rebus eorum. vbi ſcripſit Marcellus non fieri contra S. Conſ. ſi Tutor Creditori Patris Pupilli exoluit vt eius loco ſuccedat; quod tamen hodie immutatum extat per. §. Qđ ſi quis. in Auth. vt hi qui obligat.

26 Aduertendum tamen eſt, quod cum res minoris pignori dãda eſt, iuſtis de cauſis decretum Prætoris (vt in ipſa venditione) interponi debet, ſed nõ ſub eadem forma, cũ non ſit neceſſarium rem illam in publicum proferre, & Subhaſtationi ſubiicere, ſed ſufficere illi ſingulari perſonæ concedere, quæ Pignus recipere vult.; Nõ enim multum confert quod vni, vel alteri res tradatur, poſteaquam intra aliquod temporis ſpatium luẽda eſt. ita opinatus fuit Iacob. Menoch. d. caſu 171. num. 32. & 33.

27 SECVNDVS eſt Caſus, cũ iuſſu Prætoris fundus ẽ pignori captus, et diſtractus; in quo concludas, tenere & Pignoris conſtitutionẽ, ac etiã alienationẽ, abſq. alio Iudicis decreto. l. 3. ĩ princ. verſ. Pignori. ff. de reb. eorũ. & in verſ. ſubſeq. firmat ibidẽ Vlpian. vt teneat cõſtitutio Pignoris, qñ fundus eſt captus cauſa ſeruandorum legatorum, vel ob damnum infectũ;

Ea ratione

Ita ratione, quia hæ obligationes non
ex Tutoris, ſeù Curatoris voluntate
ſunt, ſed ex Magiſtratuum auctorita-
te. vt expreſsim inquit ibi textus, &
iſtū caſum firmat Azzo in Sum. C. quā
do Decr. opus non eſt. num. 3. Nicol.
Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1.
Except. 5. Ferand. Vaſq. de Succeſſ.
creat. in tit. de teſtam. pot. §. 10. nu.
78. verſ. Quarto. lib. 1. Iacob. Menoch.
d. Caſu 171. nu. 71. & Iodoc. Dam-
houder. in Subhaſt. compend. Exeg. c.
primo. num. 35. verſ. Quarto.
28 TERTIVS Caſus eſt, quando
celebratur Contractus cum Minore,
curator verò ex rebus propriis ob e-
uictionis periculum Pignora obligat;
quo Caſu valet obligatio Pignoris à
Curatore facta, licet principalis con-
tractus ſit inualidus. vt reſcripſerunt
Cæſares in l. Et ſi is. §. Pignora. C. de
Præd. Minorum. cuius contextus hæc
formalia ſunt verba. (Pignora ſanè
quæ ob euictionis periculum idem cu
rator ex rebus propriis tibi obligauit,
non prohiberis perſequi:) per quem
textum ibidem id ſequuntur Bald. Al-
beric. Salicet. & alii. Bart. in l. Si ita ſti-
pulatus. in xII. opp. ff. de verb. obli-
gat. Bald. in l. Nō dubium. in 14. opp.
C. de Legibus. Dec. in l. Cum princi-
palis. ff. de reg. iur. & ibi etiā Cagnol.
ſub n. 9. in fine. Imola in c. Cum con-
tingat. ſub num. 18. extra. de Iureiur.
Alex. conſ. 4. circa primum. col pen.
lib. 1. & conſ. 66. ad finem lib. 4. Bart.
Socin. conſ. 2. vol. 2. Paris. conſ. 16.
num. 112. & conſ. 17. num. 22. lib. 2.
Iacob. Menoch. conſ. 58. num. 38. et
39. lib. primo. Neguſant. in tract. de
Pignoribus in primo membro. 3. par.
princ. num. 42. Io. Compeg. in Tract.
de Dote in tit. de Pact. Dotal. Quæſi-
to. 17. nu. 2. Aymo Grauett. in quæſt.
de Indemnit. Mulierum, num. 19. &
ſeq. & nume. 39. vbi latiſsimè de In-
tellectu d. l. Et ſi is: Tiraquell. de Re
tractu Linagier. §. primo. glo. 13. nu.
59. Boer. Deciſ. 80. par. prima & De-
ciſ. 273. par. 2. Ant. Gabriel. libr. 5.
ſuarum. Concluſ. tit. de rerum alie-
nat. Concluſ. ſecunda. num. 24. circa
finem. Menoch. de Arbitrar. Iudic. lib.
2. Cent. 2. Caſu 171. num. 77. in fine.
& nouiſsimi Fiuizanenſes in tract. de
tut. & curat. ſub num. 172. Io. Igneu.
de S. Conſ. Syllan. l. 3. §. Eleganter. n.
201. Et ſic licet alienatio principalis
ſit nulla, tamen conſiſtit acceſſoria,
contra l. Non dubium. C. de Legibus.
l. Cum principalis. ff. de reg. iur. cap.
Acceſſorium. de reg. iur. in 6. & con-
tra id quod ī propriis terminis noſtris
dicit Cōſtātin. Harmenopulus in Prō-
ptuario Iuris Ciuilis. libro 1. tit. 12.
verſ. Quoties; † quod quoties abſ-
29 que Decreto Prædia Minorum alienā
tur ne adhibiti quidē fideiuſſores eo
nomine tenentur; Cuius contrarieta-
tis occaſione quamplures afferuntur
ſolutiones. & quinque tradit glo. d. l.
Et ſi is. in verbo Sanè; Aliæ afferūtur
à DD. in d. l. Non dubium, & aliis in
locis, quibus omiſsis, communis eſt
ſolutio ab omnibus præcitatis relata;
Quod contractus interdum ſimplici-
ter prohibetur, & tunc procedat re-
gula d. l. Cum principalis; Interdum
reſpectiuè, & tunc procedat regula.
d. l. Et ſi is; Nā ibi obligatio prohibi-
ta eſt reſpectu Minoris, & eius fauo-
re, non reſpectu tutoris, vel curato-
ris; Ideo Fideiuſſores tenentur, & Pi-
gnora ab eo data, cum non ſit eadem
ratio in curatore, quæ eſt in minore,
ita firmant Alciat. in tractat. de Præ-
ſumpt. Reg. 2. Præſumpt. 5. nu. 2. in
fine. Prateius lib. 1. Iuriſprudētiæ me-
diæ. cap. 26. in fine, & omnes præci-
tati magis communiter. Cōcludamus
igitur

igitur valere pignoris obligationem à curatore de propriis bonis factam, licet principalis contractus contra S. Conſ. auctoritatem factus, nō valeat.

30 Quod Ampliatur, vt procedat etiã ſi iſte Curator Minori ſucceſſerit; Nã licet minor potuiſſet contrauenire alienationi factæ per Curatorem, non tamen is, qui minori ſucceſsit poteſt contrauenire, cum ex parte alienantis, etiam nomine alieno, valeat alienatio. adeò quod talis alienãs factus dominus non poterit contrauenire. Cum ex facto ſuo alienatio fuerit acceſſoriè valida; ex quo ne turpitudinem ſuam alleget, exceptione ſubmouebitur. arg. l. Donari. §. Quidam. ff. de Donat. Bart. in l. Cum vir. ff. de vſucap. Bald. d. l. Et ſi is. Grauetta d. q. de Idemnit. Mulierum. num. 14. & ſeq. & nu. 21. vbi perpulchrè in propoſita loquitur materia; quos ſequũtur moderni Fiuizanenſ. in tract. de tut. & Curat. ſub num. 175.

31 Ampliatur ſecundo. quod dictum eſt in Minore, procedere etiam in fundo Dotali, vt ſi Maritus rem ſuam dotalem alienauit, & de euictione promiſit, fideiuſſoreſq. dedit, tenet eius obligatio, & fideiuſſor, licet non valeat venditio, vt per d. l. Et ſi is. ibidem ſenſit Cin. & Salicet. & Imola d. c. Cum contingat. num. 18.

32 Declaratur modò communis Concluſio, vt procedat quando ſe, & ſua bona obligauerit curator, ſecus ſi propria bona non obligauerit; Nam tunc de euictione non tenebit. vt per DD. in l. 1. de Euict. Iacob. Nouell. Reg. 230. in verbo venditor. in prima Fall. Grauetta de Indemnitate Mulierum. num. 14. & ſeq. & Moderni Finizanẽſes de tut. & curat. ſub num. 172. vbi latè firmant, non teneri tutorem quãdo propria bona nõ obligauit, etiam qđ eſſet Tutor illegitimus, & falſus.

33 QVARTVS eſt Caſus, quando è conuerſo fuerit pignoratus fundus Minori, an poſsint tutores, ſeù curatores illum vendere abſq. Decreto? Et eos poſſe cõcludas, vt expreſſim cauetur in l. Magis puto. §. Si fundus pupillo. ff. de rebus eorum. & l. 1. C. de Præd. minorum. ſecundum vnum Intellectum glo. ibi, quem videtur approbare, cum poſteriori loco illum reponat. Huiuſque caſus eſt ratio, quia tunc tutores quaſi Debitoris, hoc eſt alienum vendunt. d. §. Si fundus. per quem id voluit Roſred. in tract. de Libellis par. 7. de S. Conſ. Clementiano num. 3. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. c. 6. Reg. 1. Except. 13. & Menoch. de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu 171. num. 73.

Id quod tribus declaratur modis, Et primò, vt nõ procedat quoties pupillus, vel Pater eius, impetrauerit iure Dominii poſsidere, vt non dubiè deciditur d. §. Si fundus. et firmauit Roſred. d. num. 3. & Vigel. d. except. 13. verſ. Huius exceptionis. Secundo non procedit ſi ex cauſa damni infecti fuerit iuſſus poſsidere. d. §. Si fundus, iſtis. n. duobus caſibus ceſſat ratio; Nam cum ipſius ſit effectus, non tamquam alienum, ſed tamquã ſuum vendit, quo caſu Decretum exigitur. Declaratur 3. quando fundus alienus eſſet à minore bona fide poſſeſſus, tunc etenim haud diſtrahi valet. d. l. Magis puto. §. 1. declarat Vigel. d. except. 13. verſ. Niſi fundus. qua de re dicam latiſſ. tit. 8. Inſpect. 8. nume. 60.

INSPECTIO IIII.

34 QVARTA ſuccedit Inſpectio, cum minor rem ſuã pignoratam

gnoratam

gnoratã diſtrahere cupit, in qua tres ſunt conſiderandi caſus.

PRIMVS quidẽ eſt, quando tutor rem Pignori nexam velit vendere, quo caſu licet videatur dicendum quod poſsit, quia cum res ſit alteri obligata, non videtur in totum ipſius minoris eſſe, ratione iuris quod habet creditor in ea; Contrarium tamẽ reperitur iure deciſum, quod nec etiã rem pignori nexam poſsint Tutores abſq. Decreto vendere, vt placuit Imperatori Gordiano in l. 2. in 1. ſui par. C. de Præd. minorũ. & Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. §. 10. ſub nume. 72. Ampl. 19. lib. 1. Ratioq. Deciſionis ſecundum eum potuit eſſe, quia immò verè illa res obligata remanſit in bonis Minoris, & eius periculo periret. l. Pignus. C. de Pignorat. act.

35 SECVNDVS Caſus eſt, cũ minor velit renunciare iuri hypothecæ, in re immobili, & tunc ſine Decreto nequit, ſicut nec alienare valeret. arg. l. Non ſolum. C. de Præd. minorum, ibi (vel alio quoq. modo.) Bald. quẽ refert & ſequitur Caſtr. in l. Cum hi. §. Si vni. num. 5. ff. de Tranſact. Nicol. Euerard. in ſua Cent. in loco à Contractu ad Diſtractũ. verſ. Quarto volo te ſcire. Iſtiuſq. caſus potuit eſſe ratio, quia idẽ iudicatur de Actione ad immobile competente, quod de ipſa Actione. vt latè oſtẽdimus ſupra tit. de alienat. act. num. 3.

36 TERTIVS Caſus eſt, cum minoris rem pignoratam cum debita ſolemnitate, creditor alienare velit, An abſq. Decreto id ei liceat? Iſto caſu duæ videtur eſſe opiniones, quarum eſt altera, quod creditor d. rem ſibi pignoratam abſq. Iudicis auctoritate diſtrahere minimè poſsit; Idq. proba-
37 ri videtur ex eo quod, † Qui facit aliquid nomine alterius, nõ plus poteſt quàm ille cuius nomine facit. l. Minor. ff. de Procurat. Atqui minor rem ſine Decreto vendere non poſſet, vt notiſsimum eſt, ergo neq. etiam creditor qui eius nomine rem ſibi pignoratam vendidit. Reſpondetur quod licet creditor vendat rẽ minoris, non vendit nomine minoris, ſed uẽdit ex iure ſuo. ideo Decreti ſolemnitas neceſſaria non eſt, ſicut videmus in ſimili, qđ Subſtitutio Pupillaris directa, & expreſſa Matrem excludit. l. Papinianus. §. Sed nec impuberis. ff. de Inoff. teſt. Nec obſtat ſi dixeris Pupillus nõ poſſet preterire matrem, ergo nec Pater qui ei facit Teſtam. cũ qui aliquid facit nominę alterius, nõ plus poſsit quàm is cuius nominę facit. vt diximus. Quia licet Pater faciat teſtament. filio, non tamen facit nomine filii, ſed ipſius Patris teſtam. eſt, ideo non requiritur illa ſolemnitas, quæ in perſona filii requireretur; Ita igitur dicendum in propoſito.

Eſt etiam pro opinione iſta text. in l. 2. C. de Præd. minorum. vbi tutores, vel curatores rem licet pignori nexã, ſi ſine Decreto vendant, dicitur nulla venditio; Si igitur ipſi tutores, vel curatores prohibentur, multo magis debent creditores prohiberi. Huic contextui reſpondetur, quod ibi illa res obligata verè remãſit in bonis Pupilli, eiuſq. periculo perit. textus eſt in l. Pignus. C. de Pignorat. act. Et ideo non valet abſq. decreti interuentu diſtrahi, hancq. eſſe veram rationem deciſionis d. l. 2. ſenſit Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. x. ſub nu. 72. Extenſ. 19. vbi id aliis rationibus comprobat: Vereor tamen ne grauiſsimus iſte vir minus perfectè loquatur circa rationem deciſionis d. l. 2. Nam ibi non ex eo quod res obligata remanſerit in bonis Pupilli

prohi-

prohibetur alienari. quia ſi hoc eſſet, neque etiam creditor id poſſet, quod eſt cõtra text. expreſſum in d. l. 2. Sed ex eo eſt, Et hæc erit optima reſponſio ad d. l. 2. quia Tutores & Curatores vendunt nomine ipſius Minoris, & quemadmodum minor nõ potuiſſet ſine Decreto alienare, ita nec etiã ipſi tutores. arg. l. Minor. ff. de Procur. ſecus verò eſt in creditore, qui licet vendat rẽ minoris vendit tamen iure ſuo, vt dixi ſupra nume. 37. Non mirum igitur ſi aliud Decretum non exigitur, ſed ſolùm ſufficit adhibitũ fuiſſe in obligatione, & iſta eſt veriſſ. ratio Deciſionis d. l. 2.

38 Contraria itaq. eſt opinio communis, & verior, ab omnibus paſsim recepta, quod creditor qui rem minoris cum debitis ſolemnitatibus pignori accepit, poſsit eam ſecundum iuris communis, vel conuentionis ordinẽ inter eos initũ, poſtea vendere abſq. alia ſolẽnitate. vt firmauit Bart. Bald. Salicet. & alii in d. l. 2. Bart. in l. Hoc ius porrectũ. col. fin. C. de Sacr. ſanct. eccleſ. in l. Sed nec Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de Inoff. teſtam. et in l. tutor rerum. ff. de Adminiſtrat. tutorum. inquiens ſufficere, quod ſemel auctoritas Prætoris, & cauſæ cognitio interuenerit; Bald. in l. Si pupillorũ. §. Si pupillus. ff. de rebus eorum. Fulgos. in l. Etiam. num. 2. C. Si aduerſ. vendit. pignorum. Dec. in l. Mandata. num. 4. ff. de offic. eius. & in l. Singularia. num. 10. ff. Si cert. pet. Cagnol. in l. 2. num. 151. C. de Pact. inter empt. et vendit. vbi alios adducit. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. except. 8. Alex. conſ. 189. Viſo ſtatuto nu. 14. & ſeq. lib. 7. Socin. conſ. 8. Præſens cõſultatio. col. 4. verſ. Sed ad hoc reſpondetur. lib. 4. Fabian. de Mon. de empt. & vend. 5. q. princ. in tit. de Solemnit. in alien. rebus Minorum. num. 98. Iodoch. Damhouder. in ſubhaſt. compend. exeg. cap. primo. num. 35. verſ. Quinto. Guglielm. Redoan. in tract. de Alienat. rerum eccleſiaſticarum. fol. 260. num. 2. & 4. Capic. Deciſ. 182. nu. 11. idq. manifeſtò probatur in d. l. 2. & clariſſ. in l. Si pupillorum. §. Si pupillus. ff. de rebus eorũ, quo loci licet dicatur Nullam dubitationem eſſe, quin creditor poſsit inconſulto Prætore rem pignoratam ex permiſſu Prætoris alienare, tutius tamen inquit eſſe creditori ſi prius, quàm vendat Prætorẽ adierit; ex quo

39 colligit Accurſ. † Conſilium legis eſſe ſemper tutiorem partem eligere,

40 ad quod concordantes adducit; † Et id abſq. vlla difficultate procedit cum creditor Agrum, ſeù quid aliud à Parente Pupilli Pignori accepit. l. 1. §. Si communis. & l. Pupillorum. §. Si pupillus. ff. de rebus eorũ. l. 2. C. Si aduerſ. vend. pignorum & ibi glo. & Salicet. notanter Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. poſ. §. x. nu. 78. verſ. Tertio. lib. 1. Eaq. eſt ratio, quia licet res in præſenti dicatur ipſius minoris, tamen nihil fuit geſtum cũ eo, ſed ex conuentione, & facto prædeceſſoris venditur, cum igitur isto caſu perſona minoris non ſit in conſideratione, nimirum eſſe debet ſi prædictæ res valẽt ſine Decreto diſtrahi; ſicut in ſimili videmus quod ſi Pater ſtipulanti fundum ſpoſponderit, ſucceſſeritq. Pupillus in ſtipulatum, poteſt ſine Prætoris auctoritate eum reddere; Idemq. & ſi iure hæreditario alteri ſucceſſerit, qui erat obligatus. Eadem ratione et ſi parens fundũ vẽdidit, vel quis alius cui Pupillus ſucceſſerit, poteſt dici Pupillum cætera venditionis inconſulto Prætore poſſe perficere. vt expreſsim cauetur in l.

Magis puto. §.Si pupillus ſtipulanti.ff. eod. Hipolit. Riminald. Inſt. Quibus alien. licet. vel non. §. vlt. nume.80.

41 Daturq. minori contra talem venditionem in integrum reſtitutio ratione Aetatis ſi in ea ſit ætate cui ſubueniri ſoleat. l. 1. C. de Præd. minorum. Nicol. Vigel. ff. libr. 18. par.2. cap.6. reg. 1. except.8.verſ. Huius.Item nõ valet. d.Pignoris venditio ſi Dolo facta eſt. l. 2.in fine. C. de Præd. minorum. & Nicol. Vigel. d.except.v111. verſ. Tertia replicatio.

42 Ex principali Cõcluſione ſupra firmata, Bart. Alberic. Nicol. de Neap. Bald. & alii d. §. Si pupillus. inferunt ad Eccleſiam quæ obligauit Prædium Creditori cum Decreto Epiſcopi, ceteriſq. ſolemnitatibus, quod creditor poſtea poterit vendere ſine decreto, & aliis requiſitis, ꝙ & firmauit Dec. d.l. Mandata. nu. 4. & Guglielm.Redoan. in præcitato loco num. 1. cum

43 ſeq.vbi latè; † Vndè ex his concluditur ſufficere quod Decretum ſemel apponatur in actu, nec aliter poſtea in executione ipſius actus neceſſariò requiratur, eſt optimus verborum cõtextus. in l. Siue generalis. verſ. Sed vt expediatur quæſtio.ff.de Iure Dot. vbi ſi fuerit conſtitutus curator ad dãdam Dotẽ,quando ea conſtituitur nihil amplius quærendum eſt, vt Terẽtius ibi reſcripſit; Pro quo etiam facit glo. valde notabilis in l.3.§.Sed vtrũ. verſ. Inuito patre. ff. de minoribus, volẽs quod ſufficiat vt à principio in iudicio interueniat Conſenſus Patris, nec nouus requiratur conſenſus, quãdo petitur executio illius ſentẽtiæ. Et ſcripſit Bald.in l. vlt. §.Sin autem in ſecunda in fine. C. de Bon. quæ lib. quod ſi Pater conſenſit in officio tutoris filii, non eſt neceſſarius alius conſenſus pro exercitio illius, ad quod adducit glo. quam dicit ſingularem in l. Lucius titius. in glo. 2.ff. de Adminiſtrat. tutorum, quam ſequitur, & ſingularem appellat Matth. Afflict. in Conſtitut. Siciliæ incip. conſtitutionẽ col. 12. verſ. Decimo quæro, vbi etiam ex hoc dixit quod ſi ĩ promiſſione uendendi feudum interuenit conſenſus Principis, non neceſſe eſt poſtea, ut interueniat in venditione:cui non longè diſsimile eſt, quod ſenſit Imol. & Roman. in l. Vſusfructus. ff. Sol. matrim. quos refert Capic.Deciſ. 182. nu.11. Quod Conſenſus Domini aditus ĩ datione rei feudalis in Dotem marito,operatur vt translatio Dominii quæ fienda eſt,non requirat aliũ conſenſum. Ex quibus ad plura vtilia ac neceſſaria in propoſita noſtri Tractatus materia poteſt vtiliter inferri.

44 Infertur primo, quod vbi in contractu promiſsionis ĩteruenit Decretum Iudicis, non requiritur poſtea in actu ſolutionis,& ſic quando interuenit in actu, non requiritur in executione ipſius actus. ſecundum Socin. in l. 1. §. Fuit quæſitum.ſub n. 5. ff. Ad Trebel.

45 Infertur ſecundo ꝙ ſi in ipſo Contractu in quo interuenit obligatio intercesſit Decretum, in interpellatione nõ requiritur aliud Decretum,ſeù auctoritas Iudicis; quia Decretum nõ dicitur eſſe neceſſarium in ipſa traditione, ſeù executione. Alex. in l. Si ex legati cauſa. n. 4. verſ.Potes concludere. de Verb. obligat. quem refert, & ſequitur Socin. in l. 1. §.Item aquirimus. num.14. ff. de Aquir. poſſ. Bald in l. Magis puto. §. Ne paſsim. ff. de Rebus eorum. vbi dicit,quod licet nullo iure caueatur Decretum bis eſſe interponendum, tamen eſt optima Cautela vt bis interponatur; & Bald.ſequitur Euerard. in ſua Centuria in loco à Locutionis geminatione num. 6.

num. 6. Sebaſtian. Medic. in Tract. de reg. iur. reg. 3. nu. 27. & Carol. Ruin. conſ. 63. num. 6. lib. 5.

46 Infertur 3. quod Decretum adhibitum in Compromiſſo, non requiritur in prolatione Laudi, per quod Compromiſſum purificatur, ſecũdum Bart. in l. 2. ff. de Arbitr. Roman. in l. 1. nu. 34. ff. eod. Bald. in l. Præſes. C. de tranſact. & in l. 1. C. ſi aduerſ. tranſact. Socin. d. l. 1. §. Item aquirimus. nu. 15. & conſ. 52. Viſo inſtrumento Sindicatus, nume. 2. vol. 4. Io. Mar. de Riminald. conſ. 178. num. 5. vol. 1. & dicam tit. ſeq. Inſpect. 8.

47 Infertur 4. notabiliter, vt ſi fuerint vendita bona minoris debita cum ſolemnitate, & Decreto, emptor verò non ſoluat, poterit tunc iuſtè Tutor, vel Curator abſq. alia ſolemnitate, iuſtum pretium ſoluere, ponereque in vtilitatem minoris, & bona pro ſe retinere, & valebit alienatio, poſtquã dicta bona ſemel cum Decreto fuerunt facta alienabilia; Bart. in l. Tutor rerum. per illum textum. ff. de Adminiſtrat. tutorum Dec. ad l. Singularia. num. 9. ff. Si cert. pet. Iaſ. in l. filiusfamilias. §. Diui. num. 28. in ſecunda lect. ff. de leg. 1. Phanuc. in tract. de Lucro Dot. glo. 10. num. 27. Iodoc. Damhoud. in pupillorum Patrocinio tit. de Tutorum, & Curatorum munere cap. 10. num. 43. verſ. Primus hic, Idq. pro valde ſingulari tradidit Petr. de Rauen. Sing. 760. incip. tutor poteſt licite. & Petr. Gerard. Sing. 57. incip. Qualiter tutores. n. 3. Gaſpar. Caballin. in glo. ſuper Conſtitut. Aegid. lib. 5. cap. 9. nume. 14. & Carol. Ruin. conſ. 41. nume. 40. lib. primo. Cuius Deciſionis ratio fuit, quia illa ſolemnitas contractus celebrati cum alio, ſufficit in tutore qui in eius locum ſubrogatur. vt conſiderauit Dec. d. l. Singularia. num. 9.

48 Alias. n. tutor regulariter non poteſt rem Minoris ſibi emere etiam cũ Decreto, et ſi Dolum, & fraudem cõtra S. Cõſulti auctoritatem Prætor cõmiſſum deprenderit, ſuo officio eius debet id reuocare. textus eſt in l. Quãuis. ff. de rebus eorum. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. except. 3. Replicat. 10. facundiſsimus Caſtald. in tract. de Imperatore q. 114. n. 15. Si tamen tutor creditori Patris Pupilli exoluit, vt eius loco ſuccedat, non fit contra S. Conſ. vt reſcripſit Marcellus in l. Non fit ff. de rebus eorum. Sed id hodie correctũ eſt, vt in Auth. Vt hi qui oblig. §. Quod ſi quis:

49 Infertur 5. quod ſi in mandato Minoris ad contrahendum, vel alienandum interuenerit Decretum cum debitis ſolemnitatibus, non requiritur poſtea in actu Procuratoris quãdo nomine minoris contrahit, vt probat textus in l. Tutor rerum. iuncta declaratione Bart. ff. de Adminiſtrat. tutorũ.

50 Declaratur tamen id vt procedat, quando in Mãdato fuit habita diſcuſſio, ſeù cognitio certi Contractus gerendi per Procuratorem ſuper re certa, de modo, & forma, vtilitate, & inutilitate, ſecus ſi eſſet cõſtitutio Procuratoris cum Decreto ad contrahendum, vel alienandum ſimpliciter; Nã tunc non poterit alienatio celebrari abſq. decreto. Feder. de Sen. conſ. 95. incip. Abbas ſubiectus. quem refert, & ſequitur Socin. d. l. 1. §. Item aquirimus. num. 18. & ſeq. & Moderni Fiuizanenſes in tract. de tut. & curat. n.

51 130. † Cui Declarationi multum deſeruit, quod ad hoc, vt Sindicus conſtitutus ad alienandum res vniuerſitatis, poſſit facere actum alienationis, requiritur quod ſit expreſſum quæ bona debeant vendi. alias ſimplex facul

tas vendendi non ſufficit. Bald. in rub. C. de contrah. empt. dicens ſe ita conſuluiſſe, per l. Prohibere. §. Planè. ff. Quod ui, aut clam. Dec. in c. Cum omnes. in fine de conſtitut. & conſil. 142. col. fin. verſ. Et in ſimili. quos refert Roland. à Valle conſ. 90. nu. 28. lib. 1. Ratioq. declarationis eſt, quia requirit Diſcuſsio, An adſint alia bona, quid nam ſit vtilius alienare, et pleraq. alia multa quæ debet Iudex diligenter animaduertere, iuxta ea quæ pleniſſ. tradidimus ſupra tit. primo in princip. alioquin eſſet adinuenta via fraudandi Minores, qui de facili decipi poſſent per ſummiſsionem Procuratoris; Ad quorum Minorum tutelā leges non fuerunt contentæ de arbitrio Hominis priuati, ſed Præſidis Prouinciæ, vel Prætoris viri clariſsimi ſūmeq. probitatis induſtriam elegerūt;

52 Et per hanc Declarationem terminari poteſt quæſtio quam latè diſputauit Iaſ. in l. 1. §. Item aquirimus. num. 8. cū pluribus ſeq. ff. de Aquir. poſſeſſ. An Procurator generaliter conſtitutus à Minore, vel Muliere cum debitis ſolemnitatibus, poſsit omnes contractus abſq. alia ſolemnitate celebrare; an verò requiratur ſolemnitas in ſingulis contractibus poſtea per Procuratorem celebrandis, adeò quod ſi poſtea faciat particulares contractus ſine debita ſolemnitate valeant; An verò requiratur ſolemnitas etiam poſtea in quocunque Contractu particulari.

53 Declaratur ſecundo notabilius vt id non procedat, ſi propter temporis interuallum mutatus eſſet ſtatus rerum Minoris, putà quia tempore Decreti erat vtile ſic fieri, vt decernebatur, ſed poſtmodum antequàm exequeretur, superuenit Pupillo opulēta Hæreditas mobiliū, vel aliter mutatus rerum ſtatus eſſet, ita vt ceſſaret alienandi cauſa; Nam tunc d. res ex Decreto in Mandato appoſito, non poterit alienari. ita notabiliter (& veriſsimè quidem iudicio meo) declarant Addit. ad conſ. Alex. conſ. 189. Viſo ſtatuto, ſub Rub. lib. 7. in litera A.

INSPECTIO V.

54 QVINTA principalis, & vltima ſuccedit inſpectio, quādo Minor emit Prædia, vt quo ad pretiū ſolueret, eſſent Pignori obligata Vēditori. in qua tres ſunt conſiderandi Caſus.

PRIMVS eſt, quando minor emit à Fiſco, vt quoad pretium ſolueret eſsēt Pignori obligata Prędia, quo caſu fauore Fiſci tenet obligatio. l. 2. ff. de rebus eorum. & ibi Alberic. & alii. Angel. in l. Si conſtante. in fine principii. & Alex. nume. 29. verſ. Sed hæc diſtinctio. ff. Sol. matrim. & Io. Lup. in repetit. c. Per veſtras. in 5. Ampliat. num. 1. cum ſeq. de Donat. inter vir, & vxor. Et ratio eſt, ſecundum Nicol. de Neap. in d. l. 2. quia iſta ē obligatio legalis, ex qua Minor ſine alio Iudicis Decreto obligatur.

55 SECVNDVS eſt Caſus, quando minor emit fundum ab aliquo priuato de pecunia alicuius Pupilli, & tunc quamuis res efficiatur iſtius Minoris emptoris, nihilominus remanet obligata illi minori, ex cuius pecunia fuit res empta, textus eſt notabilis in l. 3. in princ. ff. de rebus eorū; Pro quo facit id quod voluit glo. & ibi Caſtr. in l. Si vt proponis. C. de Rei vindicat. Roman. in Auth. Similiter. Fall. 10. C. ad leg. Falcid. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. §. x. tit. de Teſtamentorum potent. nu. 72. Ampliat. 4. lib. primo. Mantua in Gloſſario, Dia-

logo

logo Denarr. Claſſ. 5. cap. 4. num. 2. & Euerard. in loco à Pupillo ad Eccle-
56 ſiā. nume. 8. † Cuius Deciſionis ratio eſt, quia Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum. l. Sed & militis. in princ. ff. de excuſat. tutorum. Alex. in l. 1. §. Ad municipium. ff. Ad leg. Falcid. Rip. in l. 1. num. 14. C. de eden. Felin. in c. In præſentia. col. 14. in princ. verſ. Sed aduerte diligenter. & Dec. c. primo. num. 15. de Probat. Bernard. Diaz. Reg. 219. incip. Eccleſia. in 3. Similit. vbi plenè, & nouiſsimè Nouiſsimi Fauizanenſes de Tut. & Curat. ſub nu. 169. Et hinc eſt quod quamuis minor conſtituat Debitorem in mora abſq. interpellatione, id tamen non procedit contra alium minorem. Caſtr. conſ. 125. lib. 1.

57 TERTIVS erit Caſus, quando Minor emit Prædia ab aliquo priuato qui ſit maior, vt quo ad pretium ſolueret eſſent pignori obligata Venditori; quo caſu omiſsis pluribus dubitandi rationibus quę per Pinell. in l. 1. par. 3. num. 52. C. de Bon. matern. recenſentur, concludendum eſt, cum habeamus caſum legis expreſſum, Minorem nõ poſſe talia Prædia pignori obligare donec ſoluatur pretium, vt voluit Vlpian. in l. 1. §. vlt. & l. 2. ff. de rebus eorum. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. Except. 29. Gozadin. conſ. 15. & 16. quem ſequitur Alciat. Reſpon. 121. num. 2. Sigiſmund. Loſredi conſ. 3. n. 2. Beroi. conſ. 154. num. 19. vol. 1. vbi id limitat, quando fuiſſet iuratum. Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 52. verſ. Ego ingenuè fateor. vbi concludit caſum d. §. vlt, & l. 2. procedere ſolùm in ea facti ſpecie in qua loquitur. ſcilicet in Pignore; in alijs verò omnibus ob maximum d. §. rigorem, putat eius deciſionem ceſſare, latiſsimeque circa Intellectum d. §. vlt. vagatur. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. primo. §. 10. num. 72. Ampl. 4. & Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. caſu 171. nu. 31. libro 2.

58 Pro quo etiam facit, quod ſi habẽs Feudum à Rege obtineat vt illud alienare poſsit, ipſe autem vendat adiecto pacto Pignoris, ſeù Hypothecæ ipſius Feudi donec ſoluatur pretium, valebit venditio, non autem obligatio, vt tradidit Matth. Afflict. lib. 3. Cõſtitut. Neapolit. Rub. 5. nume. 16. & in c. 1. quæſt. 24. Notab. 12. num. 107. de Prohib. Feudi alienan. per Feder. Et rõ Deciſionis iſtius caſus eſſe potuit, Quia vbi Dominium quæſitum eſt minori, cœpit non poſſe obligari, vt expreſsim cauetur d. §. vlt. Itaque rectè procedunt ſecundum communes DD. traditiones, quicquid perperàm locutus fuerit Cagnol. in l. 2. ſub num. 149. C. de Pact. inter empt. & vendit; Sed intelligendo d. §. vlt. & d. l. 2. nouo quodam ſenſu vt nos intelligimus, ſecundum quod latè dicemus infra tit. ſequ. Inſpect. prima numero 20. iſte Caſus falſus prorſus reddetur.

DE VARIIS ACTIBVS, QVI MERAM alienationem non videntur ſapere.

TITVLVS VI.

SVMMA NOTABILIVM.

1 *PActum de retrouendendo, an poſsit per Minorē apponi. Plures circa id conſiderantur Caſus.*

2 *Pactum de retrouēdendo appoſitum à Defuncto, ſeruatur ab Harede minore, abſq. alio Decreto.*

3 *Redimendi ius quod Minor habet ex pacto Patris, ſine decreto diſtrahi nequit.*

4 *Pacto de retrouendendo Minor renū tiare non poteſt.*

5 *Prorogari tempus reuenditioni præſtitum, per Minorem non poteſt.*

6 *Tutor, vel Curator non poteſt Debitori Minoris, tempus Solutionis Debiti prorogare.*

7 *Pactum retrouendēdi poteſt per Minorem apponi, etiam ſine Decreto, quando emit annuum Cenſum.*

8 *Pactum adiectum ad reſolutionē Donationis, vt res reuertatur ad Donantem vel ad alium, validū eſt, etiam in Minore.*

9 *Pactum retrouendēdi per Minorem ex interuallo appoſitum, ſine Decreto non valet.*

10 *Intellectus l. Si ad reſoluendum. C. de prædijs Minorum.*

11 *Pactum appoſitum per Minorem, etiam incontinenti in ipſo Contractu, ſine decreto non valet.*

Declaratur id dupliciter n. 12. et 13.

Contraria ſuperiori ſententia nu. 14.

15 *Intellectus plures ad l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum.*

Nouus Auctoris Intellectus. nu. 20.

16 *Solemnitates omnes requiruntur in Tutore, vel Curatore alienante, quæ in ipſo minore.*

17 *Principis conſenſus difficilis eſt, & plerumq. impoſſibilis.*

18 *Ratio cum eſt expreſſa in textu, vel quando vnica tantùm reddi poteſt licitum eſt ab ea arguere, etiam in pœnalibus exorbitantibus: correctorijs, atq. rigoroſis.*

19 *Ratio quando in pluribus caſibus, eſt eadem, ea decidit omnes Caſus, non extenſiuè, ſed comprenſiuè.*

21 *Locare poteſt Minor ad breue tempus.*

22 *Locandi poteſtatem quoties quis habet ratione adminiſtrationis, alius qui in tali adminiſtratione ſuccedit, tenetur locationem obſeruare.*

23 *Locare poteſt Minor ad longum tempus cum pacto, vt nullum, inde ius*

ius Conductori adquiratur.
Contrarium verius. num. 24.

25 Locare nequit Minor, ſeu Tutor, uel Curator eius ad longum tempus, ſine Decreto.

26 Locatio ad longum tempus dicitur alienatio.

27 Lōgum tempus in Locatione dicitur ad decennium.

28 Emphiteoſim, vel Feudum, Minor diſtrahere nequit.

29 Vſumfructū nequit minor alienare.

30 Emphiteota uendēs inconſulto Domino, non obſeruata ſolemnitate debita, non cadit à iure ſuo, cum venditio ſit nulla.
Ex quo infertur ad Minorem ſine decreto alienantem.

31 Emphiteoſim accipere, vel alijs eius bona ī Emphiteoſim dare nequit Minor.

32 Alienationis appellatione venit Emphiteuſis, & Liuellus.

33 Cenſus Minorum Pradijs imponi nequit, niſi ex vrgenti cauſa, ſeruatis ſeruandis.

34 Minor nō poteſt accipere in Emphiteoſim, & ea de cauſa, ſe obligare ſoluere Canonem, & Liuellum.

35 Feudum ad ſe reuerſum, poteſt Minor alteri concedere ſine decreto.
Contrarium tamen firmatur.

36 Minor an poſsit Mercaturam exercere, & dicta de cauſa eius bona obligare.

37 Minor non poteſt Traficum, ſeu Mēſam Mercatoris, ſine cauſa, & decreto alienare.

38 Traficum poteſt de nouo errigi per Minorem, de pecunijs quas pra manibus habet.

39 Non autem poteſt pro Trafico errigendo, fundū, vel aliud quod poſſit ſeruari, diſtrahere.

40 Mercaturam, vel Traficum an Minor exercere valeat.

41 Mercatoris filius qui ſit minor, non poteſt alienare res, quas Pater venales habuit.

42 Pater ſi diſpoſuit ire ad S. Iacobum, filius non tenetur ire. niſi in teſtamento perceperit.

43 Minor in Mercatorum albo deſcriptus, ſi in Mercatura actu contrahat, an poſſit ſine Decreto ſe, vel bona immobilia obligare.
Quod ſic num. 45.
Contrarium num. 46.

44 Mercatura non conſiſtit in Immobilibus.

47 Conſuetudo circa rerum minorū alienationē ſtrictiſſimè interpratāda.

48 Interpratatio ea ſemper facienda eſt, quę minus lædit ius cōmune.

49 Minor facilius obligat perſonam, quàm bona.

50 Minor 25. & maior 20. poteſt pati ſe venundari ſine decreto.

51 Cautela eſt, vt interueniat decretū in Contractu Mercatoris publicè approbati. niſi adſit Statutum, quod contractus eorum qui ſunt publici Mercatores valeant.

52 Minor an poſſit ſine Decreto Hæreditatem adire.

53 Pupillus poteſt Hæreditatem adire abſq. Iudicis auctoritate.

54 Pupillus quandoq. Curatorē habet.

55 Minor

55 Minor non poteſt abſq. Iudicis auctoritate iuſtis de cauſis Decretū interponentis hæreditatem alienare.
Ampliatur ne dum in Hæreditate aquiſita, ſed etiam in aquirenda num. 56.
Ampliatur ſecundo quod licet fuerit appoſitum Decretum, vt Hæreditas alienari valeat, ſi non vendatur Hæreditas, ſed bona Hæreditaria, alienatio non valet. n. 57.
Ampliatur 3. quod ſi alienetur Hæreditas ex cauſa partim uera, par tim falſa, non valet alienatio nec etiam ex cauſa vera. num. 58.
Declaratur d. Concluſio ſub nu. 59. in fine.
58 Decretum eſt actus indiuiduus.
59 Vtile, per inutile non vitiatur.
Non procedit in Indiuiduis.
60 Decretum an ſit neceſſarium in confectione Inuentarij.
61 Decretum in Inuentario ipſius Hæredis neceſſarium non eſt.
Non procedit quando aditur Hæreditas cum beneficio Legis, & Inuentarij.
62 Hæreditas cum beneficio legis, & Inuentarij quomodo adeatur.
63 Auctor tractatus de decretis. quo tempore lauream Doctoratus accepit.
64 Epiſcopus eſt loco Tutoris, vel Curatoris.
65 Succeſſor an, & quando teneatur ſtare Locationi à Prædeceſſore factæ.
66 Inſinuatio excedens ſummam quingentorum aureorum an requirat Decretum.
Communis quod non. n 67. & n. 69.
Diſtinctio. num. 68.
70 Decretum ſi reperiatur à Iudice interpoſitum, inſinuatio facta præſumitur.
71 Compromittere an poſſit minor.
De immobilibus poteſt. num. 77.
72 Alienare prohibitus non poteſt aliquem actum facere, per quem ſequi poſſit alienatio.
73 Cōpromiſſum alienationis eſt ſpecies.
74 Iurans non alienare Rom. Pontifice inconſulto, non poterit compromittere.
75 Forma interponendi Decretum in compromiſſo.
76 Decretum ſufficit interuenire tēpore Compromiſſi; nec aliter poſtea requiritur in Laudo.
78 Minor an comprendatur ſub ſtatuto diſponente, quod Controuerſiæ inter Affines compromittantur.
Communis quod ſic. num. 84.
79 Statuta debent intelligi, vt non inducant Abſurdum.
80 Minor reſtituitur aduerſus ſententiam Arbitri.
81 Appellare licet à ſententia Arbitrorum ex forma Statuti neceſſariò electorum.
82 Arbiter facit litem ſuam, ſi male iudicat.
83 Statutum tractans de auferēdo ius quæſitum, ſeù de inferendo damnum numquam cōprendit minorē.
85 Statuta generaliter diſponētia comprendunt etiam minores.
86 Compromiſſum eſſe nequit, de eo de

quo non eſt Lis, nec eſſe ſperatur.
87 *Minori quando Litem habet, uel ſperat habere licitum eſt Cõpromittere, vel etiam alienare.*
88 *Tutor, vel Curator poteſt pro exercitio litis, etiam ſine Decreto im mobilia obligare.*
89 *Iuſſus Iudicis de faciendo Compromiſſum, ex Statuti forma neceſſarium, habet vin Decreti.*
90 *Litem mouere, ſeu Actiones exercere nequit Minor, ſed bene ei poteſt moueri lis. num. 92.*
91 *Alienatio ob rei iudicatæ auctoritatem, etiam ſine decreto valida eſt.*
93 *Alienatio rei minoris valida eſt etiã ſine Decreto, ſi fundus Pupillaris à tutore petitus ſit, & aduerſarius non reſtituat, ſed Litis æſtimationem offerat.*
94 *Litis æſtimationi, an, et quñ locus ſit.*
95 *Cautelę ut res minorum poſſint ſine Decreto diſtrahi.*
Quæ locum ſibi vendicant, in mulie re, Furioſo, Prodigo, ac generaliter in qualibet perſona alienari probibita. num. 98.
Nõ procedunt prædictæ Cautelę quã do detegeretur Colluſio. num. 97.
96 *Confeſſio Adulti rei vindicatione cõ uenti, dicentis rem eſſe Aduerſarij, an valeat.*
99 *Trãſigere nequit minor ſine decreto. Ampliatur id, & limitatur non nullis modis. nu. 102. & 103.*
100 *Tranſactio dicitur alienatio.*
101 *Alienationẽ factã à minore ex cauſa trãſactionis abſq. decreto, validã fore, ſenſit Ripa. Sed reprenditur.*
104 *Prælati Eccleſiarum non poſſunt tranſigere de re Eccleſiæ, vt eam alijs dent. Sed ut eam retineant, aliquo dato, vel facto, licitum eſt.*
105 *Forma decreti in Tranſactione.*
106 *Tranſactio de alimentis debitis ex vltima voluntate an ſine decreto fieri valeat.*
107 *Tranſactio ſuper alimentis futuris poteſt etiam ſine decreto fieri, quã do ea à Teſtatore permiſſa eſt.*
108 *Minor poteſt ſine decreto alienare, tranſigere, ac alia oĩa facere, ex voluntate Patris in teſtamẽto uel in Contractu collata.*
Ampliatur id dupliciter. n. 109. et 111.
109 *Voluntas teſtatoris operatur ut alienatio poſſit ſine decreto fieri, etiam ſi teſtam. irritum ſit. ſecus verò ſi probaretur voluntas ex ſcriptura. num. 110.*
111 *Voluntas Patris operatur, q̃ alienatio poſſit fieri ſine decreto, etiã ſtatuto contrarium diſponente.*
Quod intelligendum eſt, ſi alienat. in Minoris vtilitatem tendit. n. 112.
113 *Tranſactio de alimentis debitis ex contractu inter viuos, valida eſt, ſine decreto.*
Nõ cur ſecus diſpoſitũ fuerit ĩ alimẽ tis ex vltima volũt. debitis. n. 114.
115 *Tranſactio quæ vtilis eſt minori, vel alijs tranſigentibus ualida eſt ſine Decreto.*
116 *Interpellatio minori, an fieri ualeat. Variæ afferuntur ſententiæ.*
Diſtinguit Auctor. num. 117.
118 *Minor nõ poteſt Seruo libertatem dare, ſine decreto.*

119 *Permutare numquid minor poſſit.*
120 *Permutatio alienationis eſt ſpecies, venditioniq. æquiparatur.*
121 *In ſolutum dare nequit minor ſine Decreto.*
122 *Datio inſolutum emptioni, & venditioni æquiparatur.*
123 *Laudomia Domino debetur ex Datione in ſolutum.*
124 *Datio in ſolutum continetur in ſtatuto diſponente de alienatione.*
125 *Minor obtinens licentiam vendendi fundum, qui poſtea non vendatur, ſed in ſolutum detur, an talis datio in ſolutum valeat?*
126 *Cedere bonis nequit Minor ex ſe ipſo, quando non moleſtatur à creditoribus.*
Sed numquid poſſit, quando moleſtatur? num. 127. & num. 129. vbi traditur Diſtinctio.
128 *Pupillus carcerari nequit.*
130 *Minor ex ſtatuti forma, bona ſua adminiſtrans, poteſt cedere bonis.*
131 *Minor nõ propterea carcerabitur, quia Iudex nolit in ceſſione bonorum Decretum apponere.* (ri.
132 *Pax põt p Minorẽ ſine Decreto fie*
Ampliatur etiam ſi extaret Statutum, quod Minor non poſſit ſine Decreto contrahere. num. 134.
Limitatur in infante. num. 135.
Limitatur ſecũdo quoties Pax pænali vallaretur ſtipulatione. n. 136.
Contrarium, quod in Pace requiratur Decretum. num. 137.
Limitatur quãdo eſſet iuratũ. n. 140.
133 *Minor tenetur præſtare cautionẽ de non offendendo.*
138 *Iniuriam inultam relinquere verecundia eſt.*
139 *Pax ſi fuerit facta per Minorem ſine Decreto pænali ſtipulatione valata, non valet neque Pax, neque pœna ei adiecta.*
141 *Pacem facienti, conſentire nequit Minor ſine Decreto.*
142 *Conſentire non põt qui facere prohibetur.*
143 *Conſentire alienationi, an, et quãdo poſſit, qui eſt prohibitus alienare.*
144 *Minori non datur reſtitutio aduerſus Pacem habitam.*

IN ſuperioribus Titulis me hactenus ſatis declaraſſe exiſtimo omnes ferè alienationis actus; Verùm quoniam multi, variiq. ſunt actus, qui in meram alienationem tẽdere minimè videntur, de his nobis nunc dicendum reſtat; Pro quorum actuum apertiori, ampliorique. explicatione quamplures Inſpectiones conſiderandas eſſe duximus.

PRIMA INSPECTIO.

1 PRAESENTIS igitur Tituli prima erit Inſpectio, numquid Minor abſq. Iudicis auctoritate poſſit in emptione quam facit apponere Pactum de retrouendẽdo. Vtq. omnium quæ in hac difficili Pacti retrouendẽdi materia perfecta habeatur reſolutio, & vt nullus inde ciſus; ſeu ĩtactus remaneat caſus, quã plures ſunt diſtinguendi caſus.

2 PRIMVS erit, quando emptor fecit pactum de retrouendendo, mortuuſq fuerit ſuperſtite eius filio, & Hærede minore, quo caſu indubiè concludendum eſt, permiſſum eſſe minori abſq. Decreto retrouẽdere, rem

olim

olim per eius Patrem cui minor ſuc-
ceſſerit, cum d. Pacto retrouenden-
di emptam: vt voluit Alberic. in l. 2.
C. de pact. inter empt. & vendit. in
princ. Petr. Foller. in Praxi Cenſuali
verſ. Inſtrumẽto gratiæ pro conſimili
pretio. num. 33. Auguſt. Beroi. conſ.
163. nu. 1. lib. 1. id extendens etiam ſi
in emptione à Patre facta, nulla de hę
rede fuit habita mentio; qui caſus in-
dubitabilis profectò remanet, per ea
quæ habentur in l. 1. & in l. Prædium.
C. quando Decr. opus non eſt, & l.
Magis puto. §. Si pupillus ſtipulanti.
ff. de rebus eorum.

3 SECVNDVS Caſus eſt, cũ Mi-
nor velit alienare ius redimẽdi quod
habet ex Pacto Patris, in quo conclu
di debet, Minorẽ abſq. Decreto haud
poſſe præd. ius redimẽdi diſtrahere, ſe
cundum Alex. conſ. 27. col. 2. verſ.
Plus videtur, incip. Attentis narratis.
lib. 3. quem refert, & ſequitur Fol-
ler. in Praxi Cenſuali. d. verſ. Inſtru-
mento gratiæ. num. 63. circa finem.

4 TERTIVS Caſus eſt, cum Mi-
nor facultati huic retrouendendi ve-
lit renunciare, in quo dicas eum mi-
nimè poſſe, vt conſuluit Alex d. cõſ.
27. col. vlt. verſ. Plus videtur. Fol-
ler. in d. Praxi Cenſ. d verſ. Inſtrum.
gratiæ. num. 62. & Tiraquell. de Re-
tract. Linagier. § 1 glo. 7. num. 31. et
32. & expreſsius de Retract. cõuent.
ad finem Tituli. num. 19. Et præſen-
tis, ſuperiorisq. caſus ratio eſt, quia
idem iudicatur de Actione ad rem, ſi-
cut de ipſa re. ſecundum glo. Bart. &
alios in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. Ti
raquell. & Foller. in præcitatis locis.
& dictum ſatis fuit ſupra libr. primo.
Tit. 3. nu. 3. Qui duo caſus ſupra re-
lati pariter declarãtur quãdo Pactum
retrouendendi eſſet appoſitum ſuper
re immobili, vel mobili, quæ tamen
poſsit ſeruari, ſecus ſi ſuper re mobili
quæ nequeat ſeruari; Nam cum d. rẽ
valeat Minor liberè alienare, ſine a-
lio Iudicis decreto, vt dicã infra lib. 3.
tit. 8. Inſpect. 7. n. 49. multo magis debẽ
poſſe huiuſmodi Pacto renunciare.

5 QVARTVS Caſus, quando Mi
nor, aut Tutor, ſeu alius adminiſtra-
tor vult prorogare tempus reuendi-
tioni præſtitum, & tunc concluden-
dum eſt, non poſſe tale tempus pro-
rogari, quod quando iam tempus fini
tum eſt, nullam habet dubitationem;
Nam tunc ſpecies alienationis eſſet,
rei iam quæſitæ irreuocabiliter; facta
ſiquidem poſt primum tempus proro
gatio, non eſt propriè prorogatio, ſi-
uè extenſio, quod enim iam finitum
eſt, & amplius non eſt, vtiq. exten-
di, ſiue prorogari non poteſt. l. Cum
ſtipulatus ſim, & quod ibi not. ff. de
verb. oblig. c. Ad diſſoluendum extra
de Deſponſat. impub. et tradit latè Ti
raq. de retractu Conuent. §. 1. glo. 7.
nu. 24. Sed etiã (quod magis eſt du-
bium) non poteſt prorogari Pactum
ante tempus finitum, quo tẽpore pro
priè dicit prorogatio. & ita ſenſit Ti-
raquell. de retract. conuent. ad finem
tit. num. 17. & 18. quem refert, & ſe
quitur Foller. in d. Praxi Cenſ. d. verſ.
Inſtrumento gratiæ. nu. 61. Ad quod
firmandum ea præcipuè ratione mo-
6 uentur, † Quia ſi dubium eſt, An tu-
tor, curator, aut quiuis alius admini-
ſtrator poſsit prorogare Debitori Pu
pilli, vel Minoris, aut alterius cuius
adminiſtrationem gerit, tempus ſolu-
tioni Debiti præſtitum, vt per DD. in
l. Qui Romæ. §. Callimacus. ff. de
verb. oblig. quinimmo veriſsimũ eſt,
Curatorem, aut alium adminiſtratorẽ
non poſſe prorogare tempus ſolutio-
ni pręſtitutum. ſecundũ Bald. in l. Pa-
ctum Curatoris. in princip. & Salicet.

 in fine,

in fine,& ibidem Alex. qui dicit id eſſe * commune. C.de pact. Et his quę pro contraria opinione adducebãtur, optimè ſatisfacit Tiraquell. ex intentione Baldi,& aliorum,de retract.cõuent. ad finem tit. nume. 18. Si igitur prorogari nõ põt tẽpus Debitori,quo caſu modicũ affertur præiudicium ipſi Minori,cũ nihil auferatur ab eo.§.Libertas.& ibi glo. Inſt.de ſing. rebus p fideicomiſſ. relict. quanto magis dicendum eſt non poſſe prorogari tempus Pacti de Retrouendendo,per qđ immobilia alienantur?

7 QVINTVS Caſus ẽ, cũ Minor emit annuũ Cenſum cum pacto retro uẽdendi,in quo cõcludatis, ſiuè illud pactũ apponatur ex interuallo,ſiuè in cõtinẽti valere, licet decretũ ſeù alia ſolẽnitas nõ interuenerit, ita dicit Foller. in dicta Praxi Cenſuali d.verſ. Inſtrumento gratiæ.nu.60. Et ea(ſecundũ ipſum) eſt ratio,quia iſtud pactum reuendendi prouenit ex legis diſpoſitione, tenditq. ad validandum ipſum cõtractum Cenſualem,cum ſine dicto pacto contractus nõ eſſet validus , et ſic minor apponẽdo tale pactũ videtur potius geſiſſe rem vtilem & expedientem , quàm ſibi aliquo modo præiudicare; Lœſus enĩ dici haud poteſt, cum fecerit id quod de iure facere tenebatur. l. Inter omnes.§. Cum inter. vbi glo. concordantes adducit. ff. de fideiuſſ. & ita declarat. Foller.in loco vbi ſupra, tenens Cõtractum Cenſualem de quo ibi non poſſe valere , niſi tale pactũ retrouendendi apponatur.

8 SEXTVS eſt Caſus, qñ à principio cũ ſit Donatio minori adicitur pactum,modus, vel conuentio ad reſolutionem Donationis, vt res reuertatur ad Donantem, vel ad aliũ,& tunc abſq. dubio ſeruabitur ꝙ cõuentũ eſt. c. Verum de Cond. appoſ. c. Pontifices.12.q. 3. Tiraquell. de Retrac.couent. ad finem tit. nu. 14. Didac. Couarru. Variarum reſolut.lib. 1.cap.14. num.6. qui licet loquatur in Eccleſia, idem tamen eſt etiam minore, cui res donatur eo pacto, vel onere. vt probatur in l.Cauſam. ff. de Manumiſſ. & l. Si rogatus. ff.de Manumiſſ. vind.quibus iuribus expreſsim cauetur, quod cum minor aliquid cõſequitur ex cauſa lucratiua, teneatur omnino ad implem. pacti in ea re appoſiti, & ita intelligit Cuman. non habere locum l. 1. §.vlt. ff. de rebus eorum. diſtinguẽtem inter cauſam lucratiuam,& oneroſam; Idq. ſequitur latè comprobãs Arius Pinell. in l. 1. par.3.ſub nu. 52. verſ. Infertur 3. & latius ſub num. 54. Illat. 21. C. de Bon.matern.

9 SEPTIMVS Caſus eſt,qñ minor emit rem,& poſtmodũ ex interuallo adiicit pactũ retrouẽdẽdi,quo caſu pactum abſq. Prætoris auctoritate minimè valet. l. Si ad reſoluendum. C. de Præd. minorum vbi Accurſ. intelligit eam procedere,qñ pactum ſit ex interuallo. quã expoſitionẽm probarũt Cuman.in l. 1.§. vlt.nu.1. ff.eod. Salicet.d.l.Si ad reſoluendum.circa princ. Caſtr.conſ.318. col.fin. lib. 1. Auguſt. Beroi.conſ.154.n.20. lib.1.Tiraquell. de Retract. conuent. ad finem tit. in princip. & nu.12. quæ expoſitio optimè procedit ponderando ibi verbum (Contulerat) quod ſignificat perfectã donationem; & verbum (Emiſiſti) cũ non poſſit mitti cautio reſolutiua Donationis , niſi ex interuallo ; Pro quo etiam facit qđ conſuluit Alex. conſil. 106. incip. Super alio dubio. lib.v11. Quod ſcilicet filiusfam. non poſſit ſe ex interuallo obligare ſiñe conſenſu Patris, ad reuendendam rem venditori, reſtituto pretio . ꝙ veriſsimũ ea ratione cenſeo . Quia cum ſemel ius

fuerit

fuerit Minori quæſitum in re immobili, nõ habet poteſtatem minor ius illud à ſe abdicandi ſine Decreto l. 1. §. vlt. & l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff.
10 de rebus corũ. † Qui caſus licet veriſſimus ſit in ſe, non tamen videtur ad id adduci poſſe d.l. Si ad reſoluendum. vt communiter faciunt DD. cum ibi non agatur de Pacto vel conditione, in principio vel ex interuallo appoſito, ſed de ſimplici reuocatione eius quod actum erat, & diſponitur ibi quod cum fuerit iam res minori aquiſita, nõ põt amplius Donatarius reuocare, ꝙ declarat l. Perfecta. C. de Donat. quæ ſub mõ. Nec etiã minor volens põt illã rem refutare, cũ ei hoc ſit interdictũ. l. Magis puto. §. Fũdum. ff. eod. & id ſibi vult ibi textus ſi benè cõſideretur; et ita poſtea inueni d. contextum declarantem, Pinell. in l. 1. par. 3. num. 54. C. de Bon. matern.

11 OCTAVVS Caſus eſt, (& hic dubius) qñ minor in emptione quam facit alicuius rei, nõ ex interuallo, ſed ſtatim apponit pactũ de retrouẽdendo, quo caſu duæ ſunt inuicẽ contrariæ ſententiæ, quarum altera eſt, quod huiuſmodi pactum non ſit validum; & ſic valet cõtractus, non autẽ pactum; cuius opinionis auriga fuit Accurſ. in ſua Diſput. incip. Titius quẽ ſequuntur Io. Andr. in Addit. Specul. in Rub. de pact. col. 1. Alberic. d. l. Si ad reſoluendum. per illũ textum, per quẽ etiã id ſẽſit Angel. Aretin. Inſt. de Aut. tutorũ. ad finẽ principii. ampliſsimus, & eximius Card. Alban. in Lucubrat. ad Bart. in rub. de minoribus. n. 16. inquiẽs incredibile id ſibi uideri poſſe, niſi haberemus textũ ſingularẽ i d. §. vlt. & i l. 1. §. Si minor, & in l. Sed hic. ff. de reb. eorũ. d. Deciſionẽ mirabilẽ appellans: Caſtr. conſ. 112. ad finẽ lib. 1. Gazadin. conſ. 15. n. 7. & ſeq. & conſ. ſeq. nu. 8. Auguſt. Beroi. conſ. 154. in princ. & nu. 19. vbi id limitat qñ iura tũ eſſet; lib. 1. Fabian. de Mon. i tract. de empt. & vendit. q. 7. princ. nu. 1. & Moderni Fiuizanẽſ. in tract. de tut. & curat. ſub n. 146 verſ. Sed tñ ego intelligo. Quę opinio ex difficili, ac nimium rigoroſo Vlpiani reſpõſo i l. 1. §. vlt. ff. de reb. eorum. clarè ꝓbatur. volẽs ꝙ ſi minor 25. annis emerit Prędia, vt quo ad pretium ſolueret, eſsẽt pignori obligata venditori, nõ valeat Pignus; Nã vbi (inquit Vlpianus) Dominiũ quæſitum eſt Minori, cœpit nõ poſſe obligari; ſic igitur dicẽdum iſto caſu, pactum retrouẽdendi à minore appoſitũ non valere, cum oppoſitũ ſit poſtquã Dñium ipſi minori quæſitum eſt, quo cõtextu adeò præſens hęc opinio fortiter firmatur, vt non defuerint qui putauerint illum eſſe mendoſum ſeù corruptum, vt ſeq. dicam opinione. Et pro hac ſentẽtia adducitur etiã d. l. Si ad reſoluẽdum. quæ tñ nihil probat, quia aut loquitur quando pactum ex interuallo apponitur, aut ut verius arbitror, nõ loquit in iſtis terminis vt fuit ſuperiori caſu declaratũ.

12 Qua tñ opinione retenta, eã declara nõ ꝓcedere, ſi i cõtractu fuerit dictũ, ꝙ vẽdidit minori cũ hac cõditione reemẽdi, ſiuè recatãdi, & nõ aliter, nec alio mõ; Nã tunc d. verba operãtur, ꝙ ſi nõ valet vẽditio vt agitur, nõ intelligitur cõtractus celebratus, neq. etiam ex parte qua valere poſſet. ſm Bald. in c. 1. §. Deniq. verſ. Sed pone. Quæ fuer. prima cã benefic. ammitt. Alex. cõſ. 3. Viſo Inſtrum. n. 4. verſ. In tm. vol. 1. Benuenut. Stracc. de Aſſecurat. glo. 35. n. 2. car. 136. quos refert, & ſequit Borgnin. Caualcã. i tract. de tut. & curat. ſub n. 251. verſ. & cõſidera.

Declaratur ſecundo vt non ꝓcedat quoties fuiſſet per minorem iuratum.

Auguſt.

Auguſtin. Beroi. conſ. 154. nume. 19. lib. primo. quod veriſsimum eſt, cum Minor per Iuramentum efficiatur maior. vt latiſsimè dicam libro 3. tit. 8. numero 138.

14 Non tamē defuerunt multi qui cōtra præd. opinionem ita declaratā firmarunt, prout fuit Angel. & Iacopin. in l. Sin autem. ff. de Pact. Caſtr. nu. 4. & Iaſ. num. 2. in l. Contra iuris. §. Si filius. ff. eod. licet re vera prædicti videantur magis firmare contrariū, cum ſe remittant ad Io. Andr. qui contrarium tenet; Ideo Gozadin. conſ. 15. et ſeq. inquit eos firmare negatiuam opinionem, quod optimè deducit. licet Curt. iun. qui pro hac parte conſuluit conſ. 146. & ſeq. velit eos inducere pro hac opinione, cum qua pertranſeunt Caſtr. ſibi contrarius conſ. 318. col. vlt. lib. 1. Bald. conſ. 415. lib. 2. Gozadin. parum ſibi conſtans, in repetit. l. 2. num. 144. C. de Pact. inter empt. & vendit. Cæterùm poſſet ſaluari à contrarietate Gozadin. intelligendo id quod dixit d. l. 2. altero ex tribus modis quos ponit d. conſ. 16. ſub num. 27. verſ. Non obſtat quod dixi in l. 2. Boer. Deciſ. 182. num. 35. inducens pro hac opinione Caſtr. & Iaſ. d. §. Si filius, & d. opinionem ſequitur (pariter pro ea Caſtr. & Iaſ. adducens.) Neguſant. in tract. de Pignoribus. in 4. par. princ. num. 37. Tiraq. latè in tractatu de Retract. conuent. ad finem tit. num. 10. putans in d. l. 1. §. vlt. eſſe aliquod mendum. nec aliter ſibi pſuaderi poſſe inquit; & poſt hos omnes id latiſſ. firmauit grauiſsimus & inſignis vir Arius Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 53. C. de Bon. matern. dicens hanc partem magis à DD. firmari, dum communiter reprendunt opinionem Innocentii in c. Verū. circa medium extra de foro comp. & cōcludunt valere Pactum expreſſum reſolutiuum contractus contra Eccleſiā, vel Minorem tali Pacto ementem. vt poſt Tiraquell. de Retract. Conuent. ad finem tit. num. 14. firmauit Pinell. d. l. 1. ſub d. nu. 53. Moderni Fiuizanenſes in tract. de tutore & Curat. ſub num. 246. vbi inquiunt hanc ipſis videri * communem opinionem, licet eam non ſequantur. Et ſic vt vides in hac difficultate variè ſenſerunt ſcribētes; Ideo vt veritas magis eluceſcat ſunt videnda iura, & rationes quibus quælibet pars firmetur; Veritas etenim diſputando reperitur. l. vlt. §. Miſta. & ibi Bart. nume. 1. ff. de Muner. & honor, & latè exornant Moderni Cortonenſes in eleganti Tract. de cōmuni Opinione in Præfat. nu. 1. Plura igitur pro hac parte, quod tale Pactū validum ſit adduci poſſent, ſed his tātum ſum contentus.

Primo facit. Quia Pactum illud Pignoris, dum pretium non ſolueretur, eſt legi conſentaneum. l. Iulianus. §. Offerri. ff. de Act. empti. & pactum iuri conſonum magis ſeruatur. l. Non impoſsibile. ff. de Pact. glo. Bart. & omnes in l. Ea lege. C. de Condit. ob cauſam. Bart. in l. legitima. ff. de Pact. His tamē & ſimilibus, quæ facilè poſſunt in contrarium adduci, reſpondetur, ea procedere in Maiore qui poteſt ſua obligare, ſecus in minore qui prohibitus eſt, & licet Pactum fuerit ſimul in ipſa conuentione appoſitum, neceſsè tamen eſt quod prius fuerit aquiſita res minori, poſtmodum apponatur Pactum. arg. l. Neq. pignus. ff. de regul. iur. quod pactum non ualet, vt dixi.

Adducitur ſecundo id quod voluit Angel. in l. Contra iuris. §. vlt. ff. de pact. volens per illum cōtextum quod Adminiſtratores vt putà Tutor,

vel

vel Curator, Prælatus, vel ſimiles perſonæ poſsint in actu contrahendi nobis præiudicare, apponēdo pacta pœnalia, vel reſolutiua. Reſpondetur ꝙ Angel. loquitur in his in quibus Adminiſtratores poſſunt præiudicare, videlicet in rebus mobilibus, in quibus non requiritur Decretum. Vel verius dicas auctoritatem ſimplicis Doctoris non eſſe neceſſariam, ideo negari poteſt quod ipſe dicit.

Tertio adducitur l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum. vbi prohibetur Hypotheca ex eo quia iam res erat aquiſita minori, quæ ratio ceſſat in caſu noſtro, cum Dominium non fuerit prius quæſitum, antequam eſſet hypothecata res; Ideo quando ei aquiritur dicitur res cum ſuo onere pertranſire. d. l. cōtra iuris. §. vlt. alias eſt l. ſequ. ff. de pact. vbi DD. notant. Cuius. §. facilis eſt reſponſio, quod licet conuentio ſit facta in eodem contractu ſimul, & ſemel, tamen neceſſe eſt, quod præcedat Dominium cum rei ſuæ pignus eſſe non poſsit. d. l. Neq. pignus. poſtquam igitur fuit aquiſitum Dominiū ipſi Minori nō potuit amplius ſine decreto pactum apponi.

Poſtremo (pluribus omiſsis) facit. quia venditor veriſimiliter non vendidiſſet, ſi putaſſet pactum non valere, quæ ratio efficit quod aut contractus non valeat, aut valeat etiam pactum. arg. l. Si quis aliam. ibi (Nō accepiſſet rem integram.) ff. Sol. matrim. & l. Cum eiuſdem. ff. de Aedil. edic. Reſpondetur quod qui cum minore cōtraxit eo pacto, alioquin aliter non cōtraxiſſet, imputet ſibi ipſi, ſi non curauit vt debitæ iuris ſolemnitates interueniſſent; Sciebat enim aut ſcire debebat, minorem non poſſe obligari abſq. Decreti iuteruentu. arg. l. Regula. ff. de iur. & facti ignor. iuncta. l. Qui cū alio. ff. de reg. iur. Immo præſumitur fraus qñ ſine Decreto contrahitur, quia quando aliquid fit ſine Decreto occultè dicitur fieri. Bart. in l. 1. nu. 5. C. de Præd. Decurion. lib. 10.

Quamobrem contraria ſequitur opinio, quæ ſolùm nititur ī d. l. 1. §. vlt. pluribus modis d. contextum ponderando; & Primò, dum ibi diſponitur quod nō valeat obligatio fundi empti à Minore, donec ſoluatur pretiū; quia vbi Dominium quæſitum eſt Minori, cœpit non poſſe obligari; quæ ratio æquè viget in Pacto retrouendendi, ſicut in Pignoris obligatione. Ponderantur etiam pro hac opinione verba l. ſeq. ſcilicet. l. 2. ff. eod. quæ venit continuatiuè ad ſuperiora, cumq. fuerit in præcedenti lege dictū quod Pupillus aquirit rem, nec Pignus valet, ſubdit l. ſequens, quod immo videtur contrarium, quia Pignus quæſitum eſt cum Dominio, & ab initio adhęſit obligationi, cum in eodem Pacto venditionis fuerit appoſitum Pactum Pignoris, Ergo videtur trāſire cum ipſo Dominio; Et reſpondet ibi Paulus I. Conſ. quod contrarium benè procedit, quando Pupillus à Fiſco emiſſet. Nam tūc Fiſco ius Pignoris ſaluū eſt, ſecus verò eſt in priuato, cū Hypotheca ſit ex conuentione Homin ū; Et ideo fateri oportet Dominiū quæſitum eſſe emptori, poſtea conſtitutā eſſe hypothecam, quæ abſq. Decreti interuentu non valet. Et ſic id probatur non ſolùm auctoritate Vlpiani. d. §. vlt. ſed etiam auctoritate Pauli in d. l. ſeq. Nec obſtat vt inquit Paulus, ꝙ cum Dominio Pignus quæſitum eſt, & ab initio obligatio inhæſit, quia vt declarat Bald. d. §. vlt. quando Dominium præcedit conuentionem, conuentio Pignoris non tenet; Immo etiā ſi præceſſerit conuētio; ſed quando

vnum

vnum non reperitur ſine alio , & iúc quia nullo momẽto temporis res fuit in Dominio Pupilli, ſed tranſit cũ ſuo onere, valet conuentio , vt eſt in hypotheca tacita quam habet Fiſcus. d. l.ſeq. ſecus in caſu priuati. Nam licet conuentio præceſſerit, tamen eſt impoſsibile quod ſit Pignus cõſtitutum, quia neceſſe eſt dicere, quod Dominium tráſeat in Emptorem, & poſtea Pignus conſtituatur . vt declarauimus ſupra. Sic igitur in caſu noſtro, quia primo præceſsit venditio , & conſtitutum, & ſic translatio Domiuii; poſtea eſt conuentio Pacti; & ſic res aliquo momento fuit penès Pupillum; Ideo Pactũ ſine Decreto minimè valet; Huius igitur difficillimi, ac nimium rigoroſi contextus occaſione, variè ſenſerũt ſcribẽtes ad illum varios diuerſoſq. accomodare Intellectus, quos oẽs hic ſubiiciendos fore duxi.

15 Et primo Curt.iun.d.conſ.147.n.1. putat diſtinguendum eſſe, quod aut Minor ipſe emit, aut eius Tutor, ſeù Curator, in primo caſu intelligit procedere. textum d. §. vlt. & ſic opinionem Io. And. & ſequacium, vt Pactũ non valeat; In ſecundo verò caſu cũ Tutor, aut Curator emit nomine Minoris, valet Pactum; quam diſtinctionem videtur probaſſe Cagnol. in l. 2. quæſt. 36. nume. 148. cum ſeq. C. de Pact. inter empt. & vendit. Intellectus iſte reprobatur per Gozadin. d. conſ. 15. num.7. cum ſeq. Alciat. Reſponſ. 121. num.2. qui probauit in ea ſpecie Gozadin. & ambo conſuluerunt contra Curt. iun. prout refert & ſequitur Menoch. de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent.2. Caſu 171. nu.31. Tiraq. in loco ſupra citato num. 10. Pinell. in l. 1. par.3. ſub nu. 53. verſ. Sed eam differentiam. C. de Bonis matern. Nã Minor ex eo prohibetur Pactum apponere, quia nõ poteſt bona ſine decreto obligare, quæ ratio æquè viget in tutore, & curatore, cum neq. etiã

16 ipſe id poſsit, † Omnes etenim ſolemnitates requiruntur quãdo Tutor alienat, quæ requiruntur in Minore alienante. Paris. conſ.98. nu. 34. cum pluribus ſeq. vbi latiſſ. id deffendit, & conſ. 99. vol 1. Plot. in repetit. l. Si quando. num. 198. verſ. Scias ergo. C. Vnde ui, & Borgnin. Caualcã. in tract. de tut. & curat. num. 130. Præterea, Oratio Diui Seueri de qua ĩ principio illius l. 1. loquebatur dumtaxàt in tutore alienare volente, vel obligare; & tñ l. Conſ. d. §. vlt. oſtendit idem eſſe in Pupillo; Vnde non eſt differẽtia vt ex ratione ibi adducta apparet, ibi (Nam vbi Dominium) Item Paulus in l. ſeq. conſuluit, ad hoc vt valeat hypotheca impetrandam eſſe à Principe cõfirmationem; Et ſi verum eſſet quod dicit Curt. potuiſſet I. Cóſ. dare conſilium longè planius, & facilius, quod ſcilicet Contractus celebraretur cum Tutore, vel Procuratore; quàm quod adire Principem,

17 † cuius conſenſus eſt difficilis, & plerunq. impoſsibilis. l. Apud Iulianum. §. vlt. ff. de leg. 1. Ex quibus hãc Curt. intelligentiam ad d. §. vlt. reprobat Alciat. d. Reſp. 121. num.4.

Secundus eſt Intellectus Cum. d. §. vlt. ad finem, ut deciſio d. §. procedat, quando talis obligatio contraheretur poſt venditionem perfectam; et ſic ſumus in ſuperiori Caſu quãdo Pactum ex interuallo apponitur, ſecus ſi à principio. Iſthæc Cum. intelligentia vera eſt in ſe, ſed non conuenit literæ, vt clarè apparet ex illis verbis (Si emerit Prædia vt quo ad pretium ſolueret eſſent Pignori obligata.) & ſic apparet venditionem fuiſſe ab initio cum pacto obligationis, cum non ſepare-

ſeparetur tempus Pignoris à vēditione. Præterea id clarius conſtat ex l. 2. quæ ſubſequitur, ibi (Ab initio obligatio inhæſit.) quæ verba ponderantur à Gozadino d. conſ. 15. & ab Alciato in l. Si tibi pecuniam. in fine num. 21. verſ. Nec ergo. ff. Si cert. pet.

5 Tertius eſt Intellectus, quod ibi Pignus reſcripto Principis confirmari debeat, vt in fine d. l. 2. dicitur, q; propè eundem effectum habet, ac ſi mero iure valeret. arg. l. Nihil intereſt. ff. de reg. iur. quaſi velit ibi Paulus ſine dubio Principem confirmaturum obligationem, idq. à Iure Conſ. Paulo dictum, quia ſentiebat iuſtè facturum Principem confirmando obligationem, quæ iure ipſo valere debuiſſet. vt id clarè deducit Pinell. d. l. 1. par. 3. ſub nume. 52. verſ. Et inde, Id ad alia non inutilia inferens. Iſte tamen Intellectus non ſatisfacit Tiraq. de retract. conuent. ad finem num. 13. Et vltra quod prorſus eſt diuinatiuus, eſt etiam falſus; Nam aut Pignus valet, & non debet peti confirmatio à Principe, cum poſsit eſſe etiam, quod non confirmet; Aut non valet, & habeo intentum ...

6 Tiraquell. in præcitato loco n. 13. circa finem, tenet. quod ſit mendum in litera, d. §. vlt. inquiens non poſſe ſibi perſuaderi quin contrarium ſenſerit I. Conſ. d. §. vlt. & l. ſeq. ad quod dicendum mouetur auctoritate Baldi conſ. 415. Illa ſolemnitas. libr. 2. qui illum contextum citat ad contrarium eius, quod habetur in litera communi, ideq. permiſſet Tiraquell. animaduertere apud Bart. in l. Item quia. in fine principii. ff. de Pact. vbi citat. d. §. quaſi ibi obligatio minoris valuerit: Innaduertenter tamen circa hoc ſim locutus Tiraquell. vt oſtendit Pinell. in præcitato loco ſub nume. 52.

Nam cōmunis litera, quæ negat pactum valere, veriſsima eſt; tum quia ita habetur in libris Florentinis, quorum exempla circumferuntur; cùm etiam quia inſpecta litera quæ habet deciſionem negatiuã, nullo pacto cōuenire poteſt, quod dicit Tiraquell. Nec poſsit dici quod in ea ſit mendũ, cum d. Deciſioni anectatur ratio quæ nullo modo congrueret deciſioni affirmatiuæ; quod etiam oſtenditur ex l. ſeq. in qua manifeſtò apparet deciſionem negatiuam eſſe debere, cum eam limitet in Fiſco; in priuato verò dicat opus eſſe Principis cōfirmatiõe.

Subtiliſsimus Pinellus d. l. 1. par. 3. ſub nu. 52. verſ. Ego ingenuè fateor, fatetur quod ſi cōtra I. Conſ. loqui liceret, contrarium ĩ ſpecie d. §. æquius, & verius ſibi videri; ꝑ multa quæ ibi pro ratione dubitandi adducit; Et tandem in propoſito quæſt. noſtræ cõcludit pactum retrouendendi ab initio in ipſo contractu à minore appoſitum; validum fore. Nec mouet d. §. vlt. in quo tota conſiſtit difficultas, quia intelligit ipſe, illum procedere ſolùm in caſu de quo loquitur, et nullo modo trahendum extra caſum ſuum, nec ab eius ratione arguendũ eſſe, ob maximum illius contextus rigorem, quẽ videtur quaſi improbando cōſideraſſe I. Conſ. in l. ſeq. Exiſtitq. differentia inter obligationem de qua agit. §. ille, & pactum reuendendi, de quo eſt quæſtio noſtra; Nam ibi hypotheca rei emptæ præſupponit rem ſtare penès emptorem, Ideoq. ſi is minor eſt, exigit ibi textus ſolemnitatem in alienatione neceſſariam. Sed pactum reuendendi ab initio afficit emptionem indicans rem firmiter non exiturã penès emptorem, vt minor emens non habeat poſtea de quo conqueratur; nec cùr recuſet reſtitutionem rei; Con-

cludens tandem quamcũque euaſionem à rigore d. §. admittendam eſſe. Miror equidem, quod doctiſsimus pariterq. ſubtiliſsimus Pinell. i d. l. 1. par. 3. à num. 51. vſq. ad n. 55. per quàm plures paginas circa intellectum d. §. vlt. vagatus fuerit, nec aliquid ſubtile, ac veritati, iuriq. conſonum (prout ſui moris eſt) in medium attulerit; Hęc etenim ipſius intelligentia nullo pacto videtur poſſe d. §. conuenire; Nam licet loquatur in Pignore, tamẽ ratio militat etiam in pacto, ac in omni alio contractu, quãdo Dominium quæſitum eſt, cum dicat textus (Nã quãdo Dominium quæſitum eſt, cœpit non poſſe obligari.) quæ ratio militat etiam in pacto; cum neceſſariò fatendum ſit, prius Dominium quæſitum eſſe minori, poſtea pactum appoſitum eſſe, vt ſupra concluſimus; Nec mouet ſi dicatur ſecũdum Pinel. quod cum ſimus in rigoroſis, & exorbitantibus non liceat ab identitatis ratione
18 arguere; † Quia à Ratione in textu expreſſa, vel etiam quando vnica tãtùm reddi poteſt, licitum eſt arguere in pænalibus, exorbitantibus, correctorijs, atque rigoroſis. vt per Iaſ. in Auth. Quas actiones. nume. 22. C. de ſacr. ſanct. eccl. & in l. De quibus. nu. 18. ff. de Legibus. Tiraquell. in tract. Ceſſante cauſa. nu. 158. verſ. Et hæc vſq. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. §. 6. num. 53. lib. primo. & §. 12. nu. 48. lib. 2. & §. 21. Limit. 7. n. 72. lib. 3. quibus in locis hæc eſſe communem ſententiam oſtendit, alios ad id adducens.

19 Præterea qñ in pluribus caſibus eadẽ eſt ratio, ea decidit oẽs caſus non quidem per extenſionem, ſed ſicut genus comprendit ſpecies, ſic generalis ratio comprendit diuerſas ſpecies caſuum emergẽtiũ. vt pulchrè per Petr. & Cin. in l. Iura non in ſingulas. ff. dẽ legibus. & in l. Quod verò contra. C. eod. Bald. in c. Quia. paulò ante finẽ extra de Iudic. inquiens quod quæ rationis nexus conexit, diſpoſitio iuris non ſeparat; Nec id quidem contingit per extenſionem, ſed verius per tacitam diſpoſitionem eiuſdem. ſecũdum Aucar. conſ. 96. Super dicto. col. 1. per textum in l. His ſolis. C. de reuoc. Donat. & pulchrè id declarat Caſtr. conſ. 83. Pręſens caſus. col. 11. lib. 2. Grauetta conſ. 183. num. 3. & in tract. de Antiq. temporum par. 1. num. 36. Iacob. Menoch. qui alios refert conſ. 11. n. 16. lib. primo. & Franc. Burſat. conſ. 76. nu. 15. lib. 1. Ex quibus neceſſariò fatendum eſt, licitum, ac validum eſſe argum. ab identitatę rationis d. § vlt. ad quæſt. noſtrã de Pacto reuendendi; quod ſi verum eſt, prout veriſsimum arbitror, reddentur, elluſoriæ Illationes 20. quas facit Pinell. in præcitato loco. intelligens. d. §. procedere in caſu quo loquitur; Nam attentis his quæ diximus, habebit locum ĩ omni caſu, in quo militat eadem ratio; Et parum quidem vrget diuerſitas quam ipſe oſtendere conatur inter obligationẽ pignoris, de qua d. §. vlt. & pactũ reuendendi, de quo eſt quæſtio noſtra; Nam licet obligatio pignoris ex eo ſit inualida, quia præſupponitur rem apud Emptorem eſſe, & poſtea obligari; Idem etiam eſt in caſu noſtro, cum neceſſariò intelligendum ſit, rem prius quæſitam eſſe minori, poſtea appoſitum pactũ de reuendendo, cum alioquin rei ſuę pignus eſſe non poſsit. l. Neq. pignus. ff. de reg. iur.

Sextus aſſertur intellectus à Borgnino Caualcano in tract. de tut. & curat. ſub num. 246. verſ. quamuis. quod d. §. loquatur de obligatione pignoris

in eodem contractu interpoſita, putás venditor potuiſſe huiuſmodi pactum apponere conſentiente minore, aut eius tutore, & rogato poſtea contractu reperiit non potuiſſe apponi, tam quam interpoſitum ſine cauſæ cognitione, & Decreto Iudicis, & ſic ex lectura d. contractus fuit translatū Dominium in minorem, vti cōtractus validus ex parte venditoris; Obligatio autem pignoris annullata vti contractus inualidus ex parte minoris, quod ſtare poteſt per multa quæ ibi allegat. Nam à principio (inquit ipſe) fuerunt concordes putantes pro parte eorum cōtractū valere, & poſtea celebrato cōtractu apparuit contrarium, & hāc opinio em ſequēdam eſſe dicit, licet non ſit cōmunis; Hæc tamen Modernorum expoſitio potius verbalis, quā iuridica videtur. Nā cum fuerint omnia vno contextu explicata, non videtur vllam diuerſitatis rationem conſiderari poſſe, arg. l. Lecta. §. Dicebam. ff. Si cert. pet. Et facilis eſt intelligentia d. § Sed dubium eſt, ſi nō valet conuentio pignoris, quare valeat venditio, cum contraria omnino ſit faciēda Deciſio, per multa quæ à doctiſsimo Pinello in loco ſupra relato, contrarium prorſus ſuadentia, recenſentur, quibus ipſi non reſpondent, nec aliquam vrgentem rationem cur id fiat oſtendunt, niſi quod ex lectura contractus ſit tranſlatum Dominiū, quod tamen nullo pacto concedi oportet, & ſi concedatur, quare non transfertur Dominium cum conditione appoſitum? Et ex his omnibus remanet adhuc firma opinio Io. Andr. et ſequacium affirmantium pactum non valere, cum nemo d. §. vlt. Rationi reſtè ſatisfecerit. Quid igitur in tanto opinionum conflictu, & in tam magno d. §. rigore conſiderari poteſt? Ipſe pro communis opinionis tuitione, cogitaueram poſſe optimè reſponderi ad d. §. vlt. nouiter (aliter quàm huc vſq. fecerint ſcribentes.) d. contextum intelligendo. Et miror equidem quod tot antiq. viri adhuc nō animaduerterint. Siquidem veriſſimum eſt, ſecundum intentionem Vlpiani d. §. vlt. quod ſtatim atq. res Minori quæſita eſt, obligari non poteſt ſine decreto. Sed quoniam cum Dominio pignus quæſitum eſt, & ab initio obligatio inhæſit, videtur quod obligatio Pignoris valida ſit, vt à l. ſeq. conſiderat Paulus I.Conſ. dum inquit (Sed hic illud videtur mouere, quod cum Dominio pignus quæſitum eſt, & ab initio obligatio inhæſit.) quaſi dicat, fuit in hoc malè locutus Vlpianus. Nam cum pignus quæſitum ſit cum Dominio, & ab initio obligatio inhæſit, debet valere obligatio Pignoris, ſeu Hypothecæ. Nec obſtat ſi ſupra firmauimus quod Paul. in d.l. ſeq. idem confirmauerit, quod Vlpian. diſtinguit id quod fuit dictum d. §. vlt. in Fiſco. & in priuato fatetur non valere pignus, niſi ex reſcripto confirmetur. Nam reſpondetur & in hoc conſiſtit nouus, & ſubtilis quidem Intellectus, quod ſcilicet in d. §. vlt. dictum fuit, quod minor acquirit rē; nec pignus valet, ſubdit poſtea Paulus in d. l. ſeq. quod immo videtur contrarium, quia pignus quæſitum eſt cum Dominio. & ab initio obligatio inhæſit, cum in eodem contractu venditionis fuerit appoſita cōuentio pignoris, & ſic videtur cum ipſo Dominio pertranſiſſe, & reſpondet poſtea Paul. d. l. ſeq. declarando dictum Vlpiani, q̄d contrarium benè procedit quādo Pupillus à Fiſco emiſſet. Ratio quia tūc Fiſco ius pignoris ſaluum eſt, cum ipſo iure ſine hypotheca atq. res ſuo. e

Fiſci, etiam abſq conuentione, quo
ad ſibi pretium ſoluatur; pro quo fa-
cit regula l. 2. C. in quibus cauſ. pign.
tac. contrah. quam l. in ſecundo re-
ſpon. ita intelligit Ferand. Vaſq. de ſuc
ceſſ. creat. lib. primo. § 10. num. 72.
Amplia t. 4. Si igitur (ſubiungit Pau-
lus d. l. ſequ.) talis ſpecies in priua-
to venditore inciderit, Imperiali be-
neficio opus eſt, vt ex reſcripto Pi-
gnus confirmetur, & ſic venit Paul.
I. Conſ. aduerſatiuè ad id quod ipſe
dixerat, quippè quod Fiſco ſint res
ipſo iure obligatæ; non autem dum
loquitur de confirmatione ex reſcri-
pto Principis facienda, aduerſatur di-
cto Vlpiani d. §. vlt. Sed aduerſatur
eius dicto, quaſi dicat, quod id quod
dictum eſt ab Vlpiano d. §. vlt. non
ſit verum niſi in Fiſco, cui res ſunt ip-
ſo iure obligatæ, ſed in priuato opus
eſt, vt reſcripto Principis confirmen-
tur, & ſic Paulus id quod dixit in Fi-
ſco limitat in Priuato, cui non ſunt
obligatæ res ipſo iure; quando nulla
de obligatione facta eſt mentio. niſi
Pignus ex reſcripto confirmetur, &
ſic Paulus venit declaratiuè ad id qđ
dixit in Fiſco, dum requirit confirma-
tionem Principis, non autem loqui-
tur de eo quod dixit Vlpian. d. §. vlt.
quod ſuadetur ex eo quia ita intelli-
gendo relatio fit ad proximiora, pro-
ut fieri debet; Et per iſtum Intelle-
ctum, quod dictum Vlpian. d. §.
vltim. ſit per Paul. Iure Conſ. corre-
ctum in d. l. ſequ. omnis prorſus ceſ-
ſabit difficultas, & communis opinio
rectè defenſita remanebit; Ex quo
putarem omninò concludendum,
quod pactum in contractu emptionis
ab initio à Minore appoſitum de re-
trouendendo, validum ſit, licet De-
cretum non interuenerit.

INSPECTIO II.

SECVNDA erit Inſpectio, nũ
Minor, aut eius tutor, ſeù cura
tor poſsit abſq decreto locare,
in qua vt perfecta habeatur re-
ſolutio tres ſunt conſiderandi caſus.
21 PRIMVS quidem eſt, cum mi-
nor, ſeù eius tutor, aut curator velit
bona ad breue tempus locare, quo ca-
ſu concludi debet eos poſſe abſq. alio
Iudicis decreto, cui ſtare tenetur mi-
nor poſt curam, vel tutelam finitam
l. Codicilli. §. Inſtituto. vbi ſcriben-
tes notant. ff. de leg. 2. & arg. l. Si tu-
telæ. ff. de adminiſtrat. tutorum. Cin.
in l. Emptorem. col. 2. C. Loc. Bartol.
Caſtr. & alii in l. Si filio. §. Si vir. ff.
Sol. matrim. Socin. conſ. 125. num. 6.
libr. 1. Viſa narratione punti. Didac.
Couaru. Variarum Reſolut. lib. 2. cap.
15. nu. 5. circa medium, Arius Pinell.
in l. 1. par. 3. nu. 63. cum ſeq. C. de Bon.
matern. Ferād. Vaſq. de ſucceſſ. creat.
tit. de teſtam. pot. § 2. ſub num. 78.
22 verſ. Nunc videndum. lib. 1. † Vbi-
cunq. enim ratione competentis admi-
niſtrationis quis habet poteſtatem lo-
candi, & locat, alius qui in illa admini
ſtratione ſuccedit, tenetur talem lo-
cationem obſeruare; vt concludunt
glo. & communiter DD. in c. Quære-
lā. extra. Ne Præl. vices ſuas & DD.
Roman. præcipuè, d. l. Si filio. §. Si vir
in quinquennium, per quem textum
dicit Roman. quod Pupillus tenetur
ſtare locationi factæ per tutorem qui
liberam habebat poteſtatem admini-
ſtrandi durante tutela, vt refert, & ſe-
quitur Socin. d. conſ. 125. num. 4.
23 SECVNDVS eſt Caſus, quan-
do tutor locat ad lõgum tempus, ſed
per pactum conuenitur, vt nullũ inde
ius reale conductori adquiratur; quo
caſu etiam vt ſuperiori concludẽdum
eſt;

eſt; vt ſenſit Bald. Io. de Imol. Caſtr. & alii d. l. Codicilli. §. Inſtituto. Bald. in l. Si domus. §. vlt. & ibidem Alex. in fine & Imol. ff. de leg. 1. Imola, & Alex. in addit. ad Bart. in d. §. Inſtituto. Aretin. in l. Si quis ante. col. 1. verſ. Ita puto. ff. de Aquir. poſſ. Bald. in c. primo. §. aut libellario, in fine, in tit. Quibus mod. feud. amitt. Imola in c. Ad audientiam. de Rebus eccleſ. non alien. Auguſt. Beroi. in c. Nulli. num. 32. eod. tit. & conſ. 123. num. 2. lib. 1. intelligens in his terminis procedere glo. d. §. Inſtituto. quæ videtur contrarium firmare; Alex. conſ. 104. ſub num. 3. in cauſa & lite. lib. 3. & conſ. 165. n. 4. Viſis duobus. lib. 2. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 22. & vlt. q. 4. q. princ. num. 8. verſ. Circa tertium. Cum etenim Locatio ad longum tempus ſit prohibita, quia cōductori conſtituitur ius in re vt ſeq. dicam Caſu, quæ ratio vtique per talem pacti appoſitionem ceſſat, Ergo eius quoque diſpoſitio ceſſare debet. arg. l. Adigere. §. Quamuis. ff. de Iure Patron.

24 His tamen minimè refragantibus, non defuerunt qui contrarium ſenſerint, Bald. in Auth. Hoc ius. col. 1. C. de ſacr. ſanct. eccleſ. Cuman. in d. §. Inſtituto. in ſecunda lect. Fabian. de Mon. de empt. & vend. 4. q. princip. quæſt. vlt. Molin. in conſuetud. Pariſien. §. 41. q. 8. Iaſ. qui id optimè cōprobat conſ. 94. col. vlt. libr. 1. Couaruu. variarum reſolut. lib. 2. capit. 16. ſub num. 1. & melius quàm quiſquam alius latè id comprobat Pinell. d. l. 1. par. 3. ſub num. 64. verſ. Saluatur ſecundo glo. Namq. commoditas fructuum quæ ad longum tempus transfertur habetur pro vera alienatione in materia prohibitiua ad euitandam fraudem, vt ſenſit Couaruu. præcitato loco; Et incommodum pateretur minor ſi poſt tutelam, vel curam inueniret rem penès conductorē longi temporis, cum eius interſit tota re frui, non autem locationis penſione; Item nō euitatur damnū ex Clauſula, vel pactione verbali, quæ fraudolenter adiici potuit. l. Seius, & Augerius. ff. ad leg. Falcid. & ita ſenſit Pinell. in loco mox ſupra relato. Cum igitur poſsit minor ex tali Locatione fraudari, eam abſq. Decreto inualidā eſſe crederem.

25 TERTIVS, et vltimus Caſus eſt, cum tutor, vel curator locat bona minorum ad longum tempus. & tunc Locatio abſq. decreto celebrata non valet. Alex. conſ. 104. ſub num. 3. In cauſa, & lite. lib. 3. & conſ. 165. n. 1. Viſis duobus. libr. 2. & conſ. 117. lib. 5. Boer. Deciſ. 234. ſub nu. 3. Pinell. d. l. 1. par. 3. n. 64. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. x. ſub num. 78. verſ. Vnde tutor. vbi id

* *cōiter receptum eſſe teſtatur.

26 Ratio autem eſt, quia Locatio ad longum tempus dicitur alienatio. c. Nulli. & c. Ad audientiam. de rebus Eccl. non alien. glo. in d. c. Nulli. in fine. glo. in l. vlt. C. de Pignor. act. Bald. in Auth. Hos ius porrectum. circa princ. C. de ſacr. ſanct. eccleſ. & c. 1. §. Aut ſi libellarius. Quibus mod. Feu. amitt. Angel. in l. filio. §. vltim. ff. Solut. matrim. Iaſ. in l. Naturaliter. nume. 15. ff. de Aquir. poſſ. & in l. 1. num. 34. & l. 2. num. 39. & l. vlt. nu. 2. C. de Iure emph. Auguſtin. Beroi. conſil. 123. per totum libr. primo. & Fabian. de Mon. in tract. de Empt. & vendit. 22. & vlt quæſt. 4. quæſt princip. num. 9. Nec mirum, cum Locatio ad longum tempus efficiat, vt ius reale in Conductorem tranſeat, vt per prædictos.

Et hinc

Et hinc Angel. in. § Neque. Authen. de Non alienandis. inquit, quod ſi-cut tutor, vel curator minoris aliena-re non poteſt ſine decreto, ita nec lo-care alicui, pro vno vel duobus an-nis, hoc acto, quod finientibus iſtis duobus annis debeat eidem Condu-ctori pro ſe, & Succeſſoribus locari, qa hæc eſt ſpecies alienationis. Alex. d. conſ. 165. num. 1.

27 Dicitur autem longum tempus in propoſito ad decennium, vel vltra, ſe cundum glo. in l. 2. ad finem. ff. Si a-ger vectig Bart. & cęteri in l. 1 §. Quod autem. ff. de ſuperficiebus. & latè Pi-nell. & Vaſq. ſupra citati, vbi pleniſſ. declarant, quæ, & quando dicatur Lo catio ad longum tempus.

INSPECTIO III.

CVM ſimilis Locationi ſit Da-tio in emphiteoſim, cõſequẽs nunc eſt, vt diſpiciamus, An minor poſsit feudum, vel em phyteoſim alienare, ſeù eius bona in Emphyteoſim dare, vel accipere. qua in re duos conſidera caſus.

28 PRIMVS eſt, cum minor Em-phyteoſim, vel feudum alienare ve-lit, & ipſum non poſſe concludas, cũ non tantùm proprium, ſed nec vecti-gale, vel emphyteoticarium prędium vendere valeat. vt reſcripſerũt Cæſa res in l. Etiam C. de præd. minorum. per quẽ textum ita voluerũt ibi Bart. Bald. & Salicet. Nicol. Vigel. ff. libr. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. except. 11. & 12. erudiiſsimus Ca. d. Alban. in Lu-cubrat. in Bart. ad d. l. Etiam. Aemil. Feretr. Reſpon. 43. num. 1. Speculat. tit. de emphyt. §. Nunc aliqua. verſ. 99. num. 122. Rofred. in tract. de Li-bellis. par. 7. in rub. de S. Conſ. Cle-mentiano. num. 2. Roman. conſ. 166. col. 2. in ſecundo dubio. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 5. q. princ. de Solemnit. in alien. rebus minorum. num. 96. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. ſub nu. 72. Extenſ. 5. Iodoc. Dam-houder. in Subhaſt. compend. exeg. cap. 2. num. 15. & ſeq. & Iacob. Me-noch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. caſu 171. nu. 56. lib. 2. Id quod probatur etiam clariſſ. in l. Sed ſi pecunia. §. Si

29 ius. ff. de rebus eorum. † vbi vſum-fructum aliudq. quodcunq. ius minor prohibetur ſine decreto diſtrahere, tam ſi pupillus uſumfrũctum habeat, tam etiam ſi proprietatem, & vſum-fructum, quãuis Oratio nihil de vſu-fructu loquatur, vt inquit expreſsè Vlpian. d. §. Si ius.

30 Animaduertendum tamen eſt in pro-poſito, quod ſi emphyteota vendat in conſulto Domino, non obſeruata ſo-lemnitate Statuti, vel iuris commu-nis, ob quod venditio ſit nulla, non cadit is emphyteota, quia verbum, uẽ dere, non comprendit venditionem nullam. vulg. l. 4. §. Condemnatum. ff. de re iudic. Franc. Curt. ſen. conſ. 8. Viſo inſtrumento col. 1. in fine Frãc. Burſat. conſ. 82. num. 4. & 7. lib pri-mo Franc. Cremens. Sing. 112. Statu-to caueiur. Alciat. in Coment. l. Pau-lus. num. 4. ff. de verborum ſign. Cla-rus in §. Feudum. quæſt. 31. verſ. Sed quæro. & Tiraquell. de retract. Lina-gier. §. 1. glo. 2. num. 6. vbi alios ad-ducit. In propriiſq. terminis noſtris, quod minor vendens feudum ſine de creto non perdat ius ſuum, tradidit Bald. conſ. 9. num. 5. factum tale eſt. lib. 1. inquiens quod non perdit, quia venditio non tenet ratione ætatis, ita quod non poteſt dici quod ſit aliena-tio iuris, vel facti l. Magis puto. §. 1. ff. eod. & l. lex quæ tutores. C. de ad-miniſtrat.

miniſtrat.tut. & Tiraquell.in preciṫato loco.

31 SECVNDVS in propoſito caſus eſt, quando minor vult ſua bona i emphyteoſim, vel feudum dare, vel ipſe ab aliis accipere, quo etiam caſu negatiuè concludendum eſt, non poſſe minoré neque bona in emphyteoſim accipere, neq. aliis dare pro quo ſcribentes adducunt d. l. Etiam. & d. l. Sed ſi pecunia. §. Si ius, quę iura eſſe in propriis terminis huius caſus inquit Paris. conſ. 85. num. 11. lib. 3. ſed re vera dictæ leges nihil in propoſito probant; Loquuntur enim in primo caſu ſupra conſiderato, quod ſcilicet Minor ſine Decreto non poſsit emphyteoſim alienare, ſed an poſsit dare, vel accipere, verbum nullum; Ideo id rectius ꝓbari videtur d. l. Sed ſi pecunia. § Nec vſusfructus. verſ. Simili modo, dum ibi diſponitur, fundo minoris ſeruitutem imponi nequaquam poſſe, & per iſtum contextum id ſenſit Fab. de Mon. ī tract. de empt. & vendit. 22. & vlt q. 4. q. princ. verſ. Circa ſeptimum. nu. 13. Pro quo etiã facit. §. Alienationis. Auth. de Non alien. l. vlt. vbi DD. C. de rebus alien. non alien. c. Nulli. vbi Abb. & alii de rebuſ eccleſ. non alien. quibus locis

32 habetur, quod † Alienationis appellatione venit emphyteoſis, & Liuellus, prohibitaq. alienatione, cenſentur etiam prohibiti iſti contractus. vt per Bald. in Auth. Hoc ius porrectũ. C. de ſacr. ſanct. eccl. Franc. de Cur. cõſ. 63. Antiquiſsima. col. fin. & Dec. conſ. 142. Et pro tenui. col. 2. verſ. Sed prædictis. Atqui minor diſtrahere prohibitus eſt, meritò & huiuſmodi contractus celebrare. Abb. d c. Nulli. col. 3. Alex. conſ. 46. vol. 3 Franc. de Curt conſ. 42. Paris. d. conſ. 85. num. 35. Rubeus. conſ. 138. nume. 1. Auguſtin. Beroi. conſ. 124. num. 17. vbi optimè in propoſito loquitur. lib. 1. Iacob. Menoch. conſ. 29. num. 17. lib. 1. & conſ. 1. num. 85. vbi allegat Alex. conſ. 9. nu. 13. lib. 1. vbi id expreſsim firmat in feudo, Ferãd. Vaſq. in loco ſupra relato; Ampliat. 6. & 7. & Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. ſub num. 14. verſ. Sexto extende, & verſ. Septimo. vbi ampliat id habere locum, etiam in emphyteoſi perpetua, vel temporali conſtitutione vſus fructus, vel alterius cuiuslibet ſeruitutis realis. per textum in d. l. Sed ſi pecunia. §. vlt. & l. vlt. C. de rebus alien. non alien.

33 Nec Cẽſus quidem poſſunt minores ipſorum prædiis ĩponere, niſi ob vrgentem neceſsitatis cauſam. d. l. Magis puto. §. Non paſsim. & l. Ob æs. C. de præd. minorum. debitis tamen interuenientibus ſolemnitatibus, ſecundũ Bald. in l. Iubemus. C. de Sacr. ſanct. eccl. & Reſpon. 518. lib. 5. Afflitt. Deciſ. 249. Tiraquell. de retract. §. primo. glo. 6. quos refert, & ſequitur Bened. Bonius in Tract. de cenſibus Artic. 23. in fine, & Artic. 31. per totum. Quod adeo verum eſt, vt nec maioris vtilitatis occaſione, vt putà cauſa negociationis exercendę, poſſit imponi Cenſus, Capic. Deciſ. 113. quẽ refert, & ſequitur Bonius d. Artic. 31. in fine.

Nec etiam ſolutio Cenſuum abſq. Iudicis Decreto fieri poterit, vt cenſuarius Debitor liberetur. l. Sancimus. C. de Adminiſtrat. tut. Bonius d. tract. de Cenſibus Artic. 62.

34 Non obſtat ſi dicatur quod ſupra iã dicta procedant qñ minor rem propriam daret alicui in emphytheoſim, ſecus quando accipit, & obligat ſe ſoluere Canonem, & Liuellum. quia etiã tunc exigitur decretum, cum ſine

eo

ſo bligari nequeat. l. Magis puto. §. Item prætor. l. Si pupillorum. §. Si pupillus. & §. Si prætor. ff. de rebus eorũ. l. Non ſolũ. & l. ſeq. C. de Præd. minorum, vbi deciditur quod ſicut minor ſine ſolemnitatibus non poteſt alienare, ita nec etiam obligare. Præterea talis obligatio rẽdit ad annuam præſtationem, quæ tam reſpectu recipientis, quàm ſoluentis reputatur inter immobilia. Clem. Exiui de Paradiſo. verſ. Cumque annui reditus. de verb. Significat. & §. pen. Auth. vt hi qui oblig. ſe hab. prohib. Bart. in l. vlt. num. 1. C. de vendit. Reipub. lib. 10. Pariſ. conſ. 53. num. 15. vbi id declarat. & conſ. 85. num. 10. innumeros adducens. lib. 3. Nicol. Bellon. conſ. 23. num. 10. Roland. à valle conſ. 54. num. 9. lib. 2. & Ant. Gabriel. latiſſ. lib. 6. in tit. de verb. ſign. Concluſ. 8.

55 Declaratur principalis iſte Caſus, quod minor poſsit feudum ad ſe reuerſum, alteri ſine Decreto, cæteriſq. ſolemnitatibus in feudum dare. c. 1. in princip. Per quos fiat inueſtit. per quem textum id firmauit Illuſtriſsim. ac Reuerendiſs. Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. Magis puto. §. Si pupillus, in lect. Nicol. de Neap. n. 9. ff. de rebus eorum. & Ruin. conſ. 40. num. 41. lib. 1. Vereor tamen ne grauiſsimi iſti viri minus perfectè loquatur, Siquidem dicitur in textu d. c. 1. in princip. (Inueſtitura quæ de veteri fit, poſſe fieri etiam à minore,) non autem dicitur quod id ſine ſolemnitate fiat; Et parum vrget expoſitio glo. dum ibi dicit meritò id, fieri, quoniam minor non alienat, ſed alienatum inuenit, & maiorum ſuorum factum cõfirmat; quia ſatis eſt ſi id operatur quod minor poſsit in feudum dare, quod aliàs non poſſet, per ea quæ mox diximus ſupra. Et licet minor non alienet, ſed alienatum inueniat, id tamẽ non excludit ſolemnitates, ſed deſeruit loco cauſæ, quæ licet legitima ſit, nihilominus requiritur decretum, arg. l. Ob æs. C. de præd. minorum; Optimeque id cõprobatur ex his quæ diximus ſupra in tit. de Donat. Inſpet. 4. ſub nume. 28. & dicam etiam lib. ſeq. Inſpect. 11. & 12. Tit. 8. Debet igitur decretum interuenire, quo Iudex conſideret diligenter, An id fieri oporteat, & an magis expediat Pupillo concedi vni, quàm alteri. Ex quibus indiſtinctè concludi debet, minorem haud poſſe in emphyteoſim, vel feudum dare, ſeù accipere, vel etiam quomodocunq. ſe, aut eius bona obligare. arg. d. l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff. de rebus eorum.

INSPECTIO IIII.

36 ARGVMENTVM frequens eſt, vtile, ac neceſſarium; Nũ Minor poſsit Mercaturam exercere, eiuſque cã ſua bona obligare. à nemine adhuc quem viderim tactum, nec excogitatum quidem; qua de re valdè ſum ſemper admiratus, cuius vt perfecta habeatur cognitio, plures ſunt conſtituendi Caſus.

37 PRIMVS eſt, cum minor velit diſtrahere traficum, ſeù menſam Mercatoris, quo caſu dicendum eſt, id ipſum non poſſe abſq. Iudicis auctoritate, iuſtis de cauſis Decretum interponentis; quia traficum dicitur de his rebus, quę ſeruãdo ſeruari poſſunt. Nã ſi poteſt augeri quia eſt quid vniuerſale, potius conſeruari poterit, ita certiſsimè recolor me legiſſe apud Bart. licet poſt longam cartarum reuolutionem locum nunquã reperire potuerim; quod pronunciatum ſi verum eſt,

videtur

videtur iſte primus Caſus optimè decidi, cum ea quæ ſeruari poſſunt, à minore diſtrahi prohibeantur, l. lex quę tutores. C de adminiſtrat. tutorũ. Præterea Traficum, ſeù Fondecũ poteſt, & debet connumerari inter annuos reditus vt certiſsimum eſt, Sed redi us annui céſentur immobiles Clem. Exiui de Paradiſo. verſ. Cumq. annui reditus. de verb. ſignif. diximuſq. præcedenti Inſpect. ſub n. 34. Ergo abſq. Decreto alienari non poterit. d. l. lex quæ tutores.

38 SECVNDVS Caſus eſt, quando minor Traficum non habet, ſed velit de nouo erigere, cuius cauſa expendit pecunias quas præmanibus reperiebatur habere; & tunc vtiq. poteſt tale traficum erigere pecunias expendendo; Namq. cum pecunia ſit de rebus quę ſeruando ſeruari nequeũt, & per conſequens ſine Decreto alienari valeat. l. 1. §. fuit quæſitum, vbi omnes ſcribentes adnotant. ff. ad Trebell. & dicam lauſsimè infra lib. ſeq. tit. pen. Inſpect. 17. multo magis poterit in Fondecum conuerti, ex quo facillimè poſſet non modicum percipere lucrum.

39 TERTIVS eſt Caſus, cum minor traficum non habet, ſed de nouo cupiat erigere, ad quod faciendũ velit fundum, ſeù quid aliud quod poſſit ſeruando ſeruari, vendere, ſeù obligare; & iſto caſu cócludas, id ei prorſus denegandum. Non enim reperitur cauſa iſta Mercaturæ inter legitimas alienandi cauſas: cum ſolùm ob æs alienum, vel ſimilé cauſam ſit permiſſa minori ſuorum bonorum alienatio. l. Ob æs. & ibi DD. C. de præd. minorum. et in propriis terminis Capic. Deciſ. 113. quem refert, & ſequitur Bonius in tract. de Cenſibus. artic. 31. in fine. dum firmat, quod cauſa negotiatio is exercendę, non poteſt Minorum Prędiis Cẽſus imponi. Nec obſtat ſi dicas quod in Mercatura à cõmuniter accidentibus ſit lucrum ferè certiſsimum, ideoq. dicatur diſtractio permiſſa, quia negatur eſſe lucrũ certum, immò ſæpè reperiuntur multi decocti, ſeù (vt dicitur) falliti, quod quã facillimè in minore accidere poſſet, qui perfectã animi diſcretione, ac iudicio carere à Legibus cõſideratur. Secundo dato in Mercatura eſſe certum lucrum, adhuc non poterit res minorum abſq. Iudicis auctoritate diſtrahi, cum ſola vtilitas non ſit ſufficiens cauſa interp nendi Decretum; vt latè dicemus lib. ſequ I ſpect. 17. tit. pen.

40 QVARTVS principalis Caſus eſt, cum minor habet traficum, quod ex ſe ipſo exercere velit, & tũc tres alii et ubi ſubdiſtinguendi caſus.

Primus cũ minor eſt pupillus, ſeù impubes, quo in caſu intrepidè concludas, illud exercere minimè poſſe, cũ nullam rem etiam mobilem, & quæ ſeruari non poteſt alienare valeat. ſecundum glo. in l. vlt. C. de Vend. rebus Ciuit. lib. 11. Bart. in l. Pro empto. §. Si à pupillo. nu. 2. ff. Pro empt. Caſtr. in l. Si curator. num. 3. C. de in integr. reſtitut. Iaſ. in l. 1. §. fuit quæſitum. num. 27. ff. Ad Trebell. & Hipolit. Riminald. Inſt. Quibus alienare licet vel non. §. 2 nume 6.

Secundus Caſus eſt, qñ minor eſt adultus, ſed curatorẽ habet & iſto etiã caſu concludas, Adultum non poſſe traficum, ſeù fondecum exercere, cum per dationem curatoris ſit ei bonorũ adminiſtratio ſublata l. Si curatorem habens. C. de in integr. reſtit. minor. & vbi ſcribentes omnes adnotant, Azzo in ſua Summa. C. de Pact. num. 6. videturq. id ſenſiſſe Moderni Anconitani

Z

tani in tract. de Mercat. par.3. nu.19. Tertius & vltimus Caſus eſt, quādo eſt adultus qui curatorem non habeat, & tunc vtiq. poterit tale traficum exercere, cum videatur habere ſuarum rerum adminiſtrationem. d. l. Si curatorem habens. vbi per DD.notatur: Si tamen læderetur reſtituitur in integrum. d. l. Si curatorem, & not. Azzo d. Sum. de Pact. num.6.

41 QVINTVS principalis Caſus eſt, quando minor eſt filius Mercatoris cui ſuccedit, qui velit res quæ ſeruari poſſunt alienare, ex eo quia Pater dictas res venales habuerit, quæritur an poſsit, & non poſſe abſq. decreto aliiſq. ſolemnitatibus diſtrahere, cōcludas. l. 1. §. Si defunctus. ff. de rebus eorum. vbi Bald. id notat. & Alber. qui rationem refert, & alii ſcribentes paſsim. Azzo in Sum. C. Quādo Decr. opus non eſt. num.2. Nicol. Vigel. ff. lib.18. par.2. cap.6. Reg. 1. except. 2. Conſtantin. Harmenopolus in Promptuario Iuris ciuilis. lib. 5. tit. 11. de alienatione. in princ. Ferād. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. num. 77. vbi latè id firmat & Roland. de Curt. conſ. 123. nu.62. ad cauſas vltim. volunt; Ad quod probandum adducit Baldus l. Titium aut Meuium. §. Altero. ff. de adminiſtrat. tut. & l. Cum tabernam. ff. de pignoribus. quæ ſecundum eum ſunt duæ leges ſingulares ad d. §. Si defunctus. prout etiam eas refert Roland. de Curt. d. conſ. 123. quæ leges mea quidem ſententia nihil in propoſito probant, benè credo dictum in ſe eſſe verum, per d. §. Si defunctus. & per d. l. lex quæ tutores. Non obſtat quod Pater habuerit d. res. venales, quoniam id non ſufficit. d. §. Si defunctus; Nam vt ibi dicit Vlpian. (Non enim vtique quod ipſe voluerit vendere, idē etiam poſtea diſtrahendum putauit.) Nec ſtandum eſt præſumptioni tacitę voluntatis, quia fortè Patri fuiſſet vtile ſecundum inæqualitatem, vt per Bald. d. §. Si defunctus. & Rolād. de Curt. d. conſ. 123. num. 63.

42 Ex quo poſtmodum infertur quod ſi Pater diſpoſuit ire ad S. Iacobum, filius tamen non tenetur ire, nec mittere. niſi ipſe in Teſtamento præceperit. c. 2. de Voto glo. in l. 2. ff. de Pollicitat. Bald. & Roland. de Curt. in præcitatis locis.

43 SEXTVS & vltimus Caſus eſt, cum Minor Adultus, eſt approbatus Mercator, atq. in Mercatorum albo deſcriptus, & in Mercaturæ actu contrahat, eiuſq. bona immobilia abſque Iudicis Decreto obliget; nunquid talis obligatio valeat? Hoc eſt dubium fortè nunquam tractatum, nec vſquā relatum, vt inquit Straccha in Trad. de Mercat. par.3. n.29. cuius dubii excitator ipſe fuit. in quo duę videnī poſſe conſiderari opiniones. quarum altera eſt, quod immobilia d. caſu hypothecari nequeant; Pro qua duo potiſſimum faciunt; Primò, Minores ex publico approbati, in alboq. Mercatorum deſcripti, ſunt ſimiles his qui veniā ætatis impetrauerunt, quibus immobilium alienatio vel Hypotheca abſq. Iudicis auctoritate prohibetur. l. Omnes, & l. Eos. C. de His qui ven. ætat. impetrau. Ergo neq. etiam minores in Matricula deſcripti poterunt immobilia ſine decreto hypothecare, Id quod confirmatur ex eo, Quia venia ætatis cauſa cognita conceditur, cum tunc demum concedatur, cum morū inſtituta, probitas animi, & teſtimonium honeſtatis iuſtè probatur. l. 2. C. de His qui ven. ętat. impetrau.

44 Secundo, Mercatura non conſiſtit in immobilibus l. Mercis. ff. de verb. ſign. &

ſignif. & Stracca d. Tract. de Mercat.
par. 3. ſub no. 30. Approbatio igitur
cum fuerit facta in mobilibus, debet
in immobilibus ceſſare; Ergo Hypo-
thecã immobiliũ adhuc remanet pro
hibita & per conſequens ſine Decre-
to facta, erit nulla.

45 Contrarium tamen firmauit Strac-
ca d. Tract. de Mercat. nu. 30. par. 3.
vnica tantum ratione motus. Nã Mer-
catores hodiè ex cõſuetudine plerũ-
que inſtrumentis negotiantur, in qui-
bus de more Hypothecam & omniũ
bonorũ obligationem adiiciũt; Vnde
ſecundum mercaturę conſuetudinem
debent cenſeri approbati, cum actus
agentium ex conſuetudine interpre-
tationem accipiant. l. Mella. §. 1. ff. de
Alim. & Cibar. leg. & actuum deniq.
omniũ eſt conſuetudo, interpres op-
tima. ſecundum Innocent. in c. Olim.
de verb. ſignific. & per hoc, huic ſen-
tentię tamquam rationabili, eſſentiẽ-
dum putat Stracca in præcitato loco.

Nec mouent ea quæ fuerunt in cõ
trarium adducta; Et primò non obſtat
argum. quod fit à ſimili, de eo qui ve
niam ætatis impetrauit, ad eum qui in
albo Mercatorum deſcriptus eſt; Nã
is qui contrahit cum eo qui veniã æta
tis impetrauit, ſcit, ſeù ſcire debet, ve
niam ætatis eo modo cõcedi, ne poſ-
ſit immobilia alienare, ſeù obligare.
l. regula. ff. de Iur. & fact. ignor. iun-
cta. l. Qui cum alio. ff. de reg. iur. ſe-
cus verò eſt in eo qui cũ minore mer
catore contrahit approbato, & in al-
bo Mercatorum deſcripto; quia is in-
telligitur negotiare, ſeu cum eo con
trahere, ſecundum morem, & con-
ſuetudinem Mercatorum. quæ eſt, vt
ſemper in Inſtrumẽtis obligationẽ, et
hypothecam omnium ſuorum bono-
rum adiiciant; alioquin ſi hypotheca
eſſet nulla, ex publica approbatione
quodammodo quis circumſcriptus vi
deretur. Ad ſecundùm verò, poteſt
reſponderi, quod approbatio fuit ge
neraliter facta, tam reſpectu mobili-
um, quàm immobilium, merito igitur.

46 De qua tamen opinione valdè ve-
reor, & crederem contrarium facilè
ſubſtineri poſſe; Nam licet conſuetu-
dõ Mercatorum ſit, vt hypothecam
omniumque bonorum obligationem
adiiciant, poterit tamen id eſſe verum
in Mercatore qui ſit maior, ſecus in
Mercatore minore; Et ad obtinẽdum
ex iſto capite conſuetudinis neceſſari
um eſſet, quod præcisè probaretur cõ
ſuetudinem extare, vt Mercatores e-
tiam minores ſoliti eſſent eorum bo-
47 na ſtabilia obligare; † cum conſue-
tudo circa rerum Minorum alienatio-
nem, ſit ſtrictiſsimè interpretanda. ſe
cundum Dec. conſ. 142. nume. 5. Et
pro tenui. Cum igitur poſsit conſuetu
do circa minores intelligi, quod poſ-
ſint eorum bona quæ in trafico habẽt
obligare, cum in Mercatura (vt ſu-
pra dictum eſt) reperiantur ſolùm mo
bilia quæ aliàs minor obligare abſq.
Decreto minimè poſſet, (intelligẽdo
de his quæ poſſunt ſeruando ſeruari,
vt ſupra dictum fuit.) in his dumtaxàt
debet minor cenſeri approbatus. Prę-
terea deſcriptione in Albo Mercato-
rum, cenſetur minor approbatus; vt
poſsit prædicta mobilia alienare; &
inſuper etiam circa ea quæ in Merca-
tura verſantur ſuá perſoná obligare,
Debet igitur prædicta approbatio ta-
liter intelligi vt minus lædat ius com-
mune quàm fieri poſsit. c. Cum dile-
ctus extra de Conſuetud. l. 2. C. de No
48 xalibus, vbi ſcribẽtes, † Cum ſemper
ea facienda ſit interpretatio quæ mi-
nus, quàm poſsibile ſit ius commune
offendat, iuxta not. per Bart. in l. Oẽs
populi. 6. quæſt. princ. ff. de Iuſtit. &

iure l. vlt. §. In computatione. C. de Iure delib. & ibi glo. & DD. & in l. Si, ſerui veſtri. C. de Noxalibus. Iaſ. in l. Properandum. §. Si autem alterutra. C. de Iudic. Intelligẽdo igitur, vt poſſit minor Mercator obligare ſuã perſonam, non autem immobilia, minus
29 offenditur ius commune; † Cum ipſe facilius ſecundum iuris diſpoſitionem, obliget ſuam perſonam, quàm bona ſecundum Bald. in l. Certi iuris. quæſt. 8. C. Locati.

Et patet quia Minor qui curatorem non habet, poteſt ſe obligare. l. Si curatorem habens. C. de in Integr. reſtit. minorum. glo. in l. 1. §. Fuit quæſitum. ff. Ad Trebell. & not. in l. 1. de Nouat. & tñ ſua bona obligare abſq. Decreto non valet. l. 1. & toto tit. ff. de rebus eorum. & dicam latiſſ. libr. ſeq. tit. pen. Inſpect. 2.

Item Pupillus qui proximus ſit pubertati, Doliq. capax, poteſt delinquere, furari, rapere, mentiri, & Dolum facere. l. Pupillum ff de reg. iur. & l. Impuberem. ff. de furt. Sed tamẽ ita delinquit vt puniatur in corpore, non in pecunia, ita ſcribit Vdal. Zaſ. in l. Is cui bonis. num. 19. ff. de verb. obligat. Hodie tamen tanta eſt hominum auaritia, vt totum contrarium & in minoribus, atq. maioribus vbique ſeruetur.

30 Immo quod magis eſt, maior 20. ann. & minor 25. poteſt pati ſe venũdari, vt partem pretii habeat. §. Serui autem. Inſt. de iure Perſon. & ibi nõ requiritur aliqua neceſſitas, auctoritas, vel Decretum; In bonis autem, & neceſſitas, atq. decretũ requiritur, vt certiſſimi iuris eſt; quæ tamen multo magis eo caſu deberent interuenire, cum ibi agatur de libertate perdẽda; quod ſequitur Card. Albanus in Lucubrat. in Bart. ad l. Magis puto. §. Si pupillus. n. 2. in lect. Nicol. de Neap. ff. de rebus eorum, vbi de Solutione cogitandum relinquit. Inſuper optimè ſtare poteſt, vt per approbationẽ factã in deſcriptione Matriculæ Mercatorum, poſſit contrahere, non tamẽ immobilia alienare, ex his quæ tradit Bald. in l. Non dubium. Opp. 1. & 9. C. de Legibus, & Socin. conſ. 130. ſub nu. 2. lib. 1. licet igiẽ per deſcriptionẽ in albo dicatur habilitatus ad contrahendũ, non dicitur habilitatus ad immobilia alienandum; quia cum vnum poſſit ſine alio ſtare, nõ debet in correctiuis fieri extenſio. l. Præcipimus. C. de Appellat. & not. in l. Si verò. §. De viro. ff. Solut. matrim.
31 † Et ideo nõ perperam multa Italiæ oppida eorũ Statutis decernunt, vt contractus eorũ qui ſunt publici Mercatores valeãt ac eorũ bona immobilia dicta de causa alienare, vel obligare poſſint, licet 23. annorum minores exiſtant. Optima igitur & fortaſsè neceſſaria erit cautela, in locis in quibus huiuſmodi non viget Statutum, curare vt in obligatione immobilium minorum, licet ſint publici Mercatores Iudicis interueniat Decretum, alioquin hypotheca de facili poſſet nullitatis defectum pati, ex his quæ diximus. Quæ omnia ĩ materia Mercatorum minorum, notes perpetuò, quia ſunt pulchra, quotidiana, ac noua, à nemine adhuc quem viderim excogitata, præter vltimũ caſum cuius excitator fuit Stracca, in loco ſupra relato, contra quem ſentiendum eſſe cenſeo; & miror quidem quod Stracca fuerit ita defeſſus vt in integro illo tract. de Mercat. tam ſicco pede pertranſierit, quia que caſus ſupra à nobis conſideratos omittendo, & in vno quem tetigit minus perfectè loquendo.

IN.

INSPECTIO V.

52 QVINTA præſentis Tituli
erit Inſpectio. Num minor
valeat hæreditatē adire, ſeù
aditā diſtrahere: Et dicendū
vtiq. videtur ipſum nō poſſe abſq. de
creto hæreditatem adire. l. Si infanti.
in fine. C. de Iure delib. ibi (& eius de-
creto hoc ius cōſequi.) Namq. abſq.
Decreto obligari nequit. l. 1. l. Magis
puto. §. Si pupillus. & tot. tit. ff. de re-
bus eorum. Sed in hæreditatis aditio-
ne neceſſariò quis obligatur. l. More.
ff. de Aquir. hæredit. (Poſſet etenim
Dānum incurrere minor ex aditione
pp periculū æris alieni.) Ideò tutoris
auctoritas Iudiciſq. decretū interue-
nire debet; Contra q tū deciditur ex-
preſsim in l. Obligari. §. Pupillus. ff.
de Aut. tut. l. Si infanti. C. de Iure de-
lib. & l. Potuit. C eod. & §. Neq. Inſt.
de Aut. tut. ubi habetur poſſe minorē
cū cōſenſu, & auctoritate tutoris, vel
curatoris adire; nec aliud requiritur
decretū, cum nulla de eo nec ibi, nec
alibi fiat mentio, ſed tantū lex conten
ta ſit de tutorum ſeù curatorū aucto-
ritate. Quamobrem vt perfecta hu-
ius dubitationis habeatur reſolutio
plures ſunt conſiderandi caſus.

53 PRIMVS quidē erit, qn̄ hæredi-
tas defertur Pupillo, & tunc vtiq. pōt
abſq. Iudicis auctoritate eā adire, dū-
mō tutoris interueniat auctoritas. d. l.
Obligari. §. Pupillus. d. l. Potuit. & d. §.
Neq. vbi Bald. Aret. Faber. Io. de Plat.
& alii paſsim; Bart. in l. Pupillus. &
Imola in l. Venter. ff. de Aquir. hæred.
Bald. in l. 2. C. Ad S. C. Cōſ. Offic. Mainer.
in l. In omnū. n. 114. ff. de reg. iur. Hipol.
Riminald. Inſt. Per quas pſon. ius no-
bis aquiritur. §. Itē nobis. nu. 81. Si tñ
Pupillus eſſet infans poſſet ſolus Tu-
tor hæreditatē adire. l. Si infanti. C. de
Iure delib. & declarāt. Io. de Plat. &
cæteri. d. §. Neq. idq. pcedit nō ſolū in
hæreditate, ſed ēt in bonorū poſſeſsio-
ne, & in fideicomiſſo. i quibus recipi-
endis oīo reqritur tutoris auctoritas.
d. l. Obligari. §. Pupillus. & d. §. Neq.
vbi ſcribentes cōiter; Adeoq. tutoris
auctoritas in Aditione hæreditatis, in
Bonorū poſſeſsione, & in fideicomiſ-
ſis neceſſaria exiſtit, vt etiā q ſit lucro-
ſa, vel opulēta hæreditas, vel fideico-
miſsum, nihilominus nō poſsit minor
eā ſine tutoris auctoritate accipere,
vt voluerūt cōiter ſcribētes d. §. Neq.
& d. l. Potuit; DD. in l. More. & in l. Pu-
pillus. ff. de Aquir. hæredit. Salic. in l.
Non dubiū, & in l. Quod fauore. C.
de Legibus. Angel. cō l. 317. Statutum.
circa medium, & alii quāplures quos
refert Aldobrandin. d. §. Neque. id
pluribus comprobans.

SECVNDVS eſt Caſus, qn̄ hæ-
reditas defertur Adulto curatorē ha-
benti, & iſto quoq. caſu non requiri-
tur decretū, ſed de curatoris auctori-
te dūtaxàt fuit cōtenta lex l. Cum qui
dā. C. de Adminiſtrat. tut. & ſequūtur
paſsim ſcribentes d. §. Neq. & alii ſu
54 periori caſu relati. † Eſt tū aduerten-
dū iſto caſu q Pupillus pōt quandoq.
curatorē habere. l. curator. & ibi glo.
ff. de tut. & curat. dat. ab his, vt putà
qn̄ tutor eſſet impeditus, vel nullum
minor tutorē haberet, et talis curator
pōt oīa facere, exceptis his quæ ſolē
nitatem Iuris deſiderant. l. curatorem.
ff. de Aut. curat. & ibi Bart. qui idem
tradit in l. curator. ff. de tut. & curat.
dat ab his; Ex quo inferunt DD. talē
curatorem non poſſe hæreditatē adi-
re. l. Cum in vno. § tutor. ff. de Apel-
lat. Bart. Bald. Salicet. & alii commu-
niter d. l. Potuit; Maranta in repetit. l.
Is potest. nu. 152 ff. de Aqu. hære-
di. Socin. conſ. 234. col. pen. vol. 2.

Quæ

Quæ autem ſit ratio, quod curator datus Adulto poſſit Hæreditatem adire, curator verò datus Pupillo, non, tradunt DD. d. §. Neq. & d. l. Potuit, & declarat Maiſter. in l. In totum. num. 119. ff. de reg. iur.

TERTIVS Caſus eſt, quando defertur minori Hæreditas, ſiuè pubeſri, ſiuè impuberi, qui tutorem vel curatorem non habeat, quo caſu debet neceſſariò Iudicis decretum interuenire, vt aditio valeat, & ita procedat d. l. Si infanti. in fine. C. de iure delib. quam ita intelligunt Bald. Salicet. & alii communiter d. l. Potuit. Quando autem, & qualiter valeat minor hæreditatem adire videas plenè apud Robert. Marant. in repet. l. Is poteſt. nu. 144. cum ſeq. ff. de Aquir. hæredit. vbi tres diſtinguit ætates minores, magiſtraliter id declarans.

55 QVARTVS, & vltimus Caſus, cum minor velit Hæreditatem iam aditam diſtrahere, & non poſſe abſq. Iudicis auctoritate iuſtis de cauſis decretum interponentis intrepidè concludas, l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. l. 1. & per tot. C. de Præd. minorum, ad not. per glo. in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. Din. in l. Poteſt pupillus. ff. de Aut. tut. Bart. in l. Tutor. ff. de Bonorum poſſeſſ. faciunt quæ ſcripſit Corn. conſ. 236. ſub num. 11. Diligenter. lib. 4. Cum etenim non poſſit minor immobilia abſq. decreto diſtrahere, cui dubium eſſe poterit, quod neq. etiam Hæreditatẽ immobilia cõtinentem validè alienabit?

56 Ampliatur iſte Caſus, vt non ſolũ habeat locum in Hæreditate iam adita, & aquiſita; ſed etiam in aquirenda, vt eam non poſſit repudiare, neq. alteri ſine Decreto diſtrahere. l. Magis puto. §. Fundum. ff. de rebus eorum. Bart. d. l. Tutor Tiraquell. de retract. Linagier. §. 1. glo. 7. nu. 83. & Ruin. conſ. 101. num. 4. vol. 5.

57 Ampliatur ſecundo notabiliter, quod licet interpoſitum fuerit decretum, vt Hæreditas alienari poſſit, ſi tamen nõ vendatur Hæreditas, ſed vendantur bona Hæreditaria, non valet alienatio, ita notanter conſuluit Auguſtin. Beroi. conſ. 182. nu. 8. & 10. & conſ. 183. in fine, vol. primo. Eaq. potuit eſſe ratio quia Iudex interponẽdo decretum, & concedendo alienationẽ Hæreditatis, potuit ad id moueri, quia in hæreditate continentur commoda, & incommoda, ob quæ incommoda Iudex cõſiderauit eſſe magis vtile minori, vt hæreditas alienetur, ſecus verò eſt in alienatione bonorum Hæreditariorum, quæ bona intelliguntur deducto ære alieno, & ſolùm cõmoda continent; Præterea Decretum eſt ſtricti iuris, nec debet ad ſimilia, vel maiora extendi. l. Si pupillorum. §. Si prætor. ff. de rebus eorum de quo latiſſ. diximus ſupra lib. 1. tit. 1. Inſp. 4. nume. 93.

Ampliatur 3. quod ſi Hæreditas fuerit alienata, in eaq. Decretum interpoſitum ſit, ex cauſa partim falſa, partim vera, non valeat alienatio neq. etiam

58 ex cauſa vera. † cũ decretũ ſit actus indiuiduus. Bart. Caſtr. Bald. et alii in l. Si nõn ſortem. §. Si centum. per illum textum. ff. de cond. indeb. Bald. in l. Certi conditio. §. Quoniam. nu. 3. circa princ. verſ. Secundus. ff. eod. in c. Quoniam frequenter. § Sin autem. num. 2. Vt lit. non cont. & in Margarita Innocent. in verbo Decretũ. q. 2. Alex. in l. Iuſtè poſſidet, & ibi Zaſ. nu. 11. de Aquir. poſſ. Iaſ. in l. Si is ad quẽ. nume. 17. ff. de Aquir. hæredit. Franc. Aretin. in l. Certi conditio. num. 21. ff. Si cert. pet Dec. in l. Cum amplius. n. 2. ff. de reg. iur. Cur. iun. in l. Bonorum

quidem

quidem C. qui admitti. Bald. conſ. 224.
col. 1. vol. 2. Roman. conſil. 454. In
præſenti. col. 2. Fulgos. conſil. 137.
Quia ex facto. col. 2. in fine. Dec. cõſ.
403. col. 5. num. 20, Paris. conſil. 89.
nu. 60. conſ. 98. num. 16. & conſ. 100.
num. 31. & ſeq. lib. 1. & conſ. 85. nu.
43. lib. 3. Natta conſ. 162. nu. 7. lib. 1.
& conſ. 831. in fine. libr. 3. Cur. iun.
conſ. 118. num. 10. & conſ. 170. n. 2.
dicens id eſſe * commune; Grauetta
in reſpon. Pro genero. n. 252. Ruin.
conſ. 160. nume. 27. lib. 2. & conſ. 27.
eod. lib. Roland. à Valle conſ. 99. nu.
21. lib. 1. & conſ. 7. nu. 88. lib. 3. Cephal.
conſ. 207. num. 86. lib. 2. & Neuizan.
conſ. 17. nu. 25. vbi dicit, quod
ſi in caſu aliquo inualido fuerit admiſſus
maior & minor, & fuerit appoſitum
Decretum reſpectu Minoris, vitiabitur
etiam reſpectu maioris; cum
ſit indiuiduum; idem Neuizan. conſ.
85. num. 12. Cæſar Bonus conſil. 85.
nu. 35. inter conſ. Baptiſtæ Martianenſij
lib. primo. Hyp. Riminald. conſ. 5.
n. 211. lib. primo. Afflict. Deciſ. 218.
num. 4. Capic. Deciſ. 51. Ant. Nicell.
de Concordia Gloſſ. Concord. 71. nu.
395. Alciat. in tract. de Præſumpt. reg.
10. par. 3. in fine. Nicol. Moron. de
Treg. & Pace q. 72. num. 9. par. 1. &
Petr. Duen. qui alios adducit reg. 185.
59 num. 4 in 4. Ampliat. † Nec obſtat, quod
vtile per inutile nõ vitietur. l. Siue generalis.
ff. de iure Dot. & ibi Accurſ.
concordantes adducit. Iaſ. in l. 1. §. Sed
& ſi mihi. num. 4. ff. de verb. obligat.
vbi pronunciatum illud (An & quando
Vtile per inutile vitietur) egregiè,
ac magiſtraliter declarat. Quia id nõ
procedit quãdo ſumus in indiuiduis.
l. 1. §. Item quæritur. & §. Item Trebarius.
ff. de Aq quot. & eſti. & l. Grecè.
§. Illud. ff. de fideiuſſ. Atqui decretum
eſt indiuiduum ſecundum Franc.
Aret. d. l. Certi conditio. num. 11. &
firmant alii præcitati; Quando etenim
aliquid traditur pro forma indiuiduũ
dicitur, ſecundum Bart. & ſcribentes in
d. l. Grecè. §. Illud, & declarat notanter
Iaſ. d. §. Sed & ſi mihi. Non debet
igitur Decretum quod in actu requiritur
pro forma, partim valere, partim
verò nõ, cum ſit quid indiuiduum.

Qui caſus ita ampliatus, declarationem
recipit, vt non procedat, quoties
minor venderet Hæreditatem in
qua mobilia tãtùm reperirentur, quia
tunc poteſt abſq. alio Decreto diſtrahere,
vt expreſsim cauetur in l. Ariſto.
§. Si maior. cum l. ſeq. ff. de Iure delib.
Franc. Aretin. conſ. 22. Diligenter.
col. 1. Tiraquell. de retract. Linagier.
§. 1. glo. 7. nu. 87. Cum etenim
in Hæreditate ſint mobilia quæ tractu
temporis deteriora efficerentur, valent
vtiq. ſine Decreto alienari. l. lex
quæ tutores. C. de administrat. tut. intelligendo
de mobilibus quæ nõ poſſunt
ſeruari. Nam in his quæ ſeruantur,
hodie idem diſpoſitum eſt, quod
in immobilibus. d. l. lex quæ tutores,
& probauimus latiſſ. ſupra in Præfat.
numero 15.

INSPECTIO VI.

60 CIRCA hæreditatis materiam
adhuc dubitari cõtingit; † An
in confectione Inuentarii Iudicis
ſit neceſſaria auctoritas;
qua in re vt recto procedamus ordine,
duo ſunt principales conſtituendi
Caſus.
61 PRIMVS eſt, quando ſumus in
Inuentario ipſius hæredis, in quo diſputatione
omiſſa concludas, Decretum
neceſſarium non eſſe, ita ſc. ſerè
Bald. in l. vlt. §. Cum igitur. col. 4. C.
de Iure delib. in Auth. Sed cum teſtator.

tor. C. ad leg. falcid. & in l. facultas. C. de iure Fiſci.lib. 10. Angel. in l. 1. §. hæc ſtipulatio. col. x11. ff. Si cui plus quàm per leg. Falc. Salicet. d. l. vlt. §. 1. & ita concludunt paſsim DD. vbiq.

Declaratur iſte caſus, vt non procedat quando aditur hæreditas cũ beneficio legis, & Inuentarii, quia tunc
62 requiritur Decretum; † Nam q. Iudex aditur qui peractis neceſſariò peragendis, pronunciat Teſtes loco creditorum abſentiũ adhibitos, eſſe idoneos, & bona ſtabilia poſsidentes; ſaluoq. iure creditorum qui vocati cõparuerunt, declarat, & pronũciat præfatum Inuentarium ritè; & rectè inchoatum, deſcriptum, confectum, & perfectum; Ideo hęredem admittendum eſſe ad beneficium l. fin. C. de Iure delib. cum omnibus emolumentis ſolitis, & conſuetis; Ad quæ iudex tunc admittit, & ita declarant huiuſmodi modum adeundi cum beneficio legis, & Inuentarii Bald. & Angel. de Peru. & Guido Pap. in tract. de Inuẽtario, & nouiſsimè Cornel. Benincaſ. primus veſpertini Ordinarii ĩ ampliſſimo Gymnaſio Peruſino interpres, in elegãtiſsimo ſuo tract. de Paupertatę, in fine Operis; vbi formam tradit adeundi cum beneficio legis, & Inuentarii; qui Cornel. Benincaſ. extitit mihi in iure Ciuili approbator ſeù
63 licentiator; † & modò ſunt tres dies, fuit in eodem iure vnus ex meis Promotoribus in meo Doctoratu, ad quẽ perueni die Veneris, hora 14. die 5. Iunij 1573.

SECVNDVS Caſus eſt, & hic dubius, quando ſumus in Inuentario Tutoris, in quo duæ ſunt principales Doctorum opiniones, Prima eſt, vt in eo requiratur decretũ d. l. Tutor qui repertorium. glo. d. l. Tutores. Bart. in §. Hinc nobis, num. 7. Auth. de hæred. & Falcid. vbi glo. dicit id facere pro opinione Martini, qui idem tenet; Bald. in l. Si tutor tuus. num. 1. C. In quibus cauſ. reſt. in integ. non eſt neceſſ. Angel. de Peruſ. in tract. de Inuentario. nu. 11. inquiens ita * cõiter ſeruari; & Moderni Florentinenſes in tract. de tut. & curat. nu. 46. Mouenturq. ad id tenendum validiſsimo argumento: Nam ſi Epiſcopus qui tenet locum hæredis, tenetur Inuentarium facere coram Iudice. l. Non nulli. §. Cum autem. C. de epiſc. & cler. multo magis tenebitur hæres verus, qui tanta dignitate, vitę integritate, ac ſanctitate minimè pollet; arg. Auth. Multo magis. C. de ſacroſanct. eccl.

Secunda modò ſuperiori contraria ſequitur opinio, quam firmauit Cin. in l. Tutores. num 4. C. de adminiſtrat. tut. dicẽs quod communiter ſeruatur fieri coram Tabellione tantũm, & ibi alii DD. ſequuntur; Praticus Pap. cauſis in forma Libelli quo agitur ad rera. tut. §. In ſuo vltimo. ſub num. 12. vbi dicit quod ſic ſeruat * communis conſuetudo. Pro qua ſententia duo potiſsimum faciunt, & primo. Cum Inuentarium nõ conficiatur vno die, nec vno inſtanti, ſed plures menſes perdurare queat, laborioſum nimis eſſet ſemper Iudicem adire; Secundo in d. l. fin. & in Auth. de hæred. & Falcid. quibus in locis traditur forma cõficiendi Inuentarium, nulla fit mentio de præſentia, ſeù decreto Iudicis; ſed ſolùm Teſtium Tabellionum, & Legatariorum; Non debemus igitur nos aliam ſolemnitatem quęrere, quã lex non poſuit. arg. l. illa. C. de Collat. & §. Deinceps. Auth. de Trien. & Semiſſe. Accedit etiam quod Inuentarium eſt actus extraiudicialis. l. fin. C. de iure delib.

Bartolus diſtinguendum eſſe cenſuit

ſuit, quod aut quærimus an requiratur Decretum in Inuentario, quo ad obligandum ipſum tutorem, & tunc vtiq. Tutor poterit adminiſtrare, licet inuentarium coram Tabellione tantùm, ſine Iudice ſit conſcriptum; Aut vero quærimus quantũ ad hoc vt Inuentarium fidem faciat contra debitores quorum nomina in Inuentario cõſcribuntur, & tunc iudicis decretũ neceſſariò exigitur. l. Chirographis. ff. de Adminiſtrat. tut. ita (inquam) diſtinguit Bart. in l. Tutor qui repertorium. num. 9. ff. de Adminiſtrat. tut. & ante eum Cin. in l. Tutores. C. de Adminiſtrat. tut. vbi etiam Salicet. n. 9. quam diſtinctionem ſequitur Mainerius in l. Quo tutela. n. 54. ff. de reg. iur. Franc. de Porcellinis in tract. de Inuentario cap. 2. num. 9. & hæc eſt * communis diſtinctio, vt teſtatur Petr. Duen. reg. 387. num. 15.

Ipſe verò licet diſtinctio ſupra relata ſit in ſe vera, attamen cõtrariæ omnino ſum opinionis, quod indiſtinctè in Inuentario tutoris nullum requiratur Decretum; Ad quod firmandum moueor lege, & ratione; lege ex. §. vlt. Auth. vt ſine prohib. Matr. debitr. ibi (Et aliis qui conſuetè) quaſi velit dicere præſentiam Iudicis de iure nõ requiri, niſi conſuetum ſit; Secundo moueor ratione, Nulla ſiquidem lex eſt, quæ hoc dicat; & iura quæ ad id adducuntur nihil in propoſito probãt; Benè volunt iura vt tutor adminiſtrationem ſuſcipiat per Decretum Iudicis, antequàm res attingat, & ita procedat d. l. tutor. l. legitimos, ff. de legitim. tut. & l. fin. C. arbitr. tut. & ſic Decretum non requiritur ratione ipſius Inuentarii, ſed ex alio, vt ſcilicet tutor adminiſtrationẽ ſuſcipiat, quod in omni tutore neceſſarium eſt, etiam quod nullum fiat Inuentarium, vt latius dictum fuit ſupra in Præfat. n. 87. Et ex eo eſt, quod in Inuentario hæredis non requiritur Decretum vt ſupra concluſimus in primo caſu, quia ſcilicet ipſe poteſt per ſe adminiſtrare, abſq. eo quod Iudex ei adminiſtrationem decernat; ſecus verò in Inuẽtario tutoris; Et ſic ratione adminiſtrationis Decretum requiritur, & in hoc fuerunt decepti ſcribentes, & miror quod non animaduerterint, Parumq. vrget argum. pro contraria ſententia ſupra formatum, quod ſcilicet ſi Epiſcopus tenetur Inuẽtariũ facere, multo magis, & ipſe tutor, quia reſpondetur quod in d. l. Nonnulli. §. Cum autem. C. de epiſcop. & cler. epiſcopus tenetur facere Inuentarium corã Iudice, non quia in Inuentario requiratur Decretum ſed ex eo vt ei admi-
64 niſtratio decernatur, † cum ſit loco tutoris, vel curatoris. §. fin. in Auth. de eccl. tit. col. 9. quem ad hoc allegat. glo. in c. Auditis. de teſtibus. in integr. quam ibi comendat Abb. facit tex. & ibi glo. in c. Quia ea. 3. quæſt. 2. Archidiacon. in c. Quicunque. 12. q. 2. Abb. in c. Contingit. de tranſact. & in c. Ex præſentium. de Pig. Ang. conſ. 245. Quia omne datum. Socin. conſ. 213. Cum in præſenti. colu. 2. vol. 2. Matthesil. Not. 84. Didac. Couarru. variarum reſolut. lib. 2. cap. 15. circa finem. verſ. Ego verò, vbi tenet, qđ quemadmodum Pupillus tenetur ſtare Locationi factæ à tutore, ita & Succeſſor epiſcopi tenetur ſtare Locationi à Prædeceſſore factæ, intelligendo ſecundum eius diſtinctionem, d. cap.
65 15. vbi id latè pertractat; † Et eſt optimus locus in materia Locationis. An & quãdo Succeſſor teneatur ſtare Locationi; Cum ſit igitur Epiſcopus loco tutoris, vel curatoris, non poterit adminiſtrationem ſuſcipere abſq. De-

creto, & in hoc ſolùm exigitur Decretum. vt ſcilicet decernatur adminiſtratio, non autem qđ id exigat Inuẽtarium ex ſe; Et hanc ego puto veriſſimam declarationem, quam videtur ſenſiſſe Bart. conſ. 154. nume. 7. Mariutus. vol. 1. & Bald. in l. Actus. C. de Feudis. Ex quibus ſatis apparet diſtinctionem Bart. neceſſariam non eſſe, cum ad iura quæ videntur Decretum in Inuentario requirere minimè cõueniant; Quo verò ad d. l. Chirographis. dico quod ad hoc vt ex Inuentario poſsit probari contra Debitores oportet Inſtrumentum in Inuentario eſſe deſcriptum, & ita deſcriptum Decreto, ſeu auctoritate Iudicis inſinuetur, & id non ex eo quod ſit de natura & ſubſtantia Inuentarij, ſed quia Inuentarium velut exemplum Inſtrumenti nõ probaret. Auth. Si quis in aliquo C. de Eden. & dixi in Præfat. num. 125.

INSPECTIO VII.

66 AN in Donatione excedente ſummam quingentorum aureorum, ſi fiat à Minore, vel à quolibet alio, ſit neceſſariũ Decretum? & ipſum requiri dicendũ videtur. l. pen. C. de Donat. §. Aliæ Inſt. de Donat. Guglielm. de Cun. in l. Illud. C. de Sacr. ſanct. eccl. Speculat. in tit. de Inſtrum. edit. §. Porrò verſ. Donatio, & ibi Io. Andr. Bald. in Rub. C. Qui admitti, Idq. ſatis probatur ex Definitione Inſinuationis traditæ à Guglielmo d. l. Illud, dum definit, quod Inſinuatio ſit deſcriptio in actis facta Decreto, vel auctoritate Iudicis competentis; Secundo videtur id probari ex glo. in §. Illud in Auth. Vt non fiant pignorat. Sed re vera dicta glo. id non probat, ſed ſolùm dicit qđ requiratur Iudicis auctoritas, diſſeruntq. Decretum, & auctoritas, vt per Canar. in tract. de Inſinuatione q. 10. in princ. quem refert Riminald. §. 1. num. 191. Inſt. de Donat.

67 Cõmuniter tamen ſcribentes in cõtrariam iuerunt ſententiam, Cin. in l. vlt. C. Qui admitti. Bart. in l. Modeſtinus, vbi reprendit definitionem Guglielm., quem ibidem ſequuntur Roman. & Io. de Imo. ff. de Donat. Bald. in l. Sancimus. & in l. Illud. C. de Sacr. ſanct. eccleſ. Angel. Caſtr. & Iaſ. in l. Omnium. C. de teſtam. Io. Faber. & Aretin. Inſt. de Donat. §. primo. vbi * hanc ſententiam * cõmunem dicunt; & ibi etiam Riminald. qui & ipſe de communi teſtatur, nu. 188. Bertrand. conſ. 248. n. 14. Nouiſsimorum. lib. 1. Canar. in tract. de Inſin. quæſt. 10. & Tiraquell. de Legibus Conub. in verbo (epers) glo. 5. nu. 32. clariſsimus. * Clarus, teſtatus, de * communi in. §. Donatio. q. 25. verſ. itèm quæro. Pro qua ſententia adducitur primo ex intentione Bald. d. l. Illud. textus qui ab eo in terminis creditur, in l. vlt. C. de Præd. Decur. lib. 10. vbi permittitur Donatio Decurionibus abſq. Decreto, ergo nec etiam inſinuatio erit neceſſaria. Verùm textus iſte nihil probat, tum quia licet dicatur ibi Decuriones poſſe donare ſine Decreto nõ tamen inſinuatio excluditur, ſed terminos habiles præſuponi dicendum eſt, tum etiam quia debet intelligi d. l. de Donationibus quę inſinuationem non requirunt, vt in eis decretum non exigatur. Præterea d. l. vlt. eſt hodie correcta per Nouellam Conſtitutionem Iuſtiniani conſtitut. 38. in Nouellis. Adducitur ſecundo huiuſmodi Ratio. In inſinuatione cauſæ cognitio nõ requiritur. Bart. d. l. Modeſtinus. & in §. Permiſit. Auth. vt nulli Iud. Sed Decretum ſine cauſæ cognitione interponi non

ni non poteſt. Caſtr. conſ. 38. num. 1. & 2. vol. 2. Corſett. in ſingularibus in verbo Minor. el primo & diximus late in princ. primi libri nume. 31. Ergo in inſinuatione non poterit requiri decretum; Tertio Decretum requiritur ad confirmandum id quod de ſe non valet. l. vlt. C. de Præd. Decur. Bald. in l. Illud. C. de Sacr. ſanct. eccl. Rimi nald. Inſt. de donat. §. 1. num. 195. Sed Donatio in mera voluntate Donantis conſiſtit. l. Lata. in fine, & l. In hac. C. de Donat. ergo inſinuatio non exigit Decretum.

68 Bald. in l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. ff. de Offic. Proconſ. & Leg. putat has opiniones diſtinguendo cõcordari poſſe, quod ſcilicet ſi præd. inſinuatio Donationis contradicta ſit per aliquos, qui dicunt eam fieri per ebrietatem, fraudem, facilitatem, metũ, vel errorem. arg. l. vlt. ff. de Fun. & l. fin. ff. de Act. & obligat. poſt examinationem cauſarum confirmanda, vel infirmãda eſt; & id appellatur decretum; & ita intelligi poteſt glo. in §. Illud. Auth. vt non fiant pignorat. col. 5. & prima opinio ſupra relata; Aut verò præd. Donatio non eſt contradicta, & tunc nullum requiritur decretum, ſed ſufficit quod regiſtretur à Notario mandato iudicis; & ita procedant ſupra adducta pro contraria, & communi opinione; quam diſtinctionem refert I. ſ. in l. Omnium. C. de teſtam. col. 2. & conſ. 51. num. 1. volu. 1. Mainer. in l. Omnia quęcunq. circa princ. ff. de reg. iur. eamq; pluribus comprobat, atq; ab obiectionibus quorundam deffendit Rimin ald. Inſt. de Donat. §. 1. nu. 196.

69 Tu autem indiſtinctè concludas nõ requiri Decretum in inſinuatione, ſed ſolùm præſentiam iudicis, cuius præſentia, et auctoritas operatur ad faciẽdum deſcribi inſinuationem in actis; Non habent etenim Notarii talẽ auctoritatem vt poſsint inſinuationem in actis ponere auctoritate propria, ſed debent eam deſcribere de mandato iudicis, quaſi auctoritas requiratur ad deſcribendum in actis, nõ ad inſinuandum, vt ex illa ſcientia, & præſentia iudicis comprobetur, & id voluit ſentire Cin. in l. vlt. C. Qui admitti, & Bald. d. l. Illud. & ita procedat communis opinio.

70 Benè verum eſt, quod licet Decretum non ſit neceſſarium, ſi tamen iudex illud interponit inſinuatio facta præſumitur. glo. in l. Imperatores. ff. de Priuileg. credit. & in l. 1. C. de iure Fiſc. lib. 10. Bald. in l. Sancimus. C. de Sacr. ſanct. eccl. et Guido Pap. in tract. de Præſumpt. num. 121. & ſeq.

INSPECTIO VIII.

71 PERPVLCHRA eſt dubitatio, Nunquid minor compromittere valeat: in qua duo sũt principales cõſiderandi caſus.

PRIMVS quidem erit, quando ſimpliciter ſit compromiſſum à minore, in quo diſtinguendum eſt, quod aut ſit compromiſſum de re clara quę nullum habeat dubium, abſq; aliqua iuſta compromittendi cauſa, & tunc nullo pacto poterit tale compromiſſum fieri, Bart. conſ. 39. Quæritur an Statutum. in fine, & conſ. 67. Nunquid tutor. in fine, Bald. in l. Ancillæ. C. de furt. & Petr. Duen. reg. 36. fall. 1. quem refert, & ſequitur Ioſeph Ludouic. in Deciſionibus Cauſarum Peruſinarum Deciſ. 2. num. 15. Alienare ſiquidem qui prohibetur, & compromittere prohibitus eſt, cum compromittere Alienationis ſit ſpecies, vt mox infra ſubiciam, Sed alienatio ſine

cauſa per minorem fieri minimè poteſt. vt notiſsimum eſt, ergo nec compromiſſum. Aut uerò per minorem fit compromiſſum de re dubia, iuſta aliqua, ac neceſſaria ſubſiſtente cauſa, & tunc concludas, tale compromiſſū validum fore, dūmodò tutoris auctoritas, Iudiciſq. interueniat Decretum. Bald. in l. prima. & in l. Præſes. C. Si aduerſ tranſact. Roman. in repetit. l. 1. nu. 34. ff. de arbitr. Iaſ. in l. Mandata. n. 5. ff. de Offic. eius. Dec. in l. Cui iuriſdictio. nu. 38. ff. de iuriſdict. omniū Iudic. & in c. Quæ in eccleſiarum. nu. 116. de conſtitut. Card. Abb. & alii in capit. Cum tempore. de Arbitr. Bart. conſ. 159. Viſa, verſ. Præterea. Bald. conſ. 98. per totum. Pupillus ſi e au ctoritate. libro 5. Roman. conſ. 369. Circa primum. in 3. dubio, & conſil. 175. Dictum vltimum laudum. Alex. conſil. 22. Opportunè. col. 1. Quod autem compromiſsio. libr. 2. Cardin. conſil. 85. Ad primum. colum. pen. Dec. conſ. 39. 44. 282. Viſo. num. 3. 300. Viſa. in princip. 445. In caſu. numer. 22. 475. numero. 71. In cauſa. 479. In controuerſia. numero 4. & conſ. 502. nume. 3. Ex duobus. Bart. Socin. conſ. 52. nume. 2. Viſo inſtrumento Sindicatus. lib. 4. & conſil. 18. numero 33. cum ſequ. Perſequendo ordinem, vbi teſtatur de * communi; licet loquatur in rebus eccleſiæ, libro primo. Rip. Reſpon. 175. numero 12. Duo tantum dubia. Ruin. conſil. 11. Viſo compromiſſo. numero 2. & 3. libro 4. & conſil. 129. Viſo compromiſſo. lib. 5. Maranta de ordine Iudic. 14. Diſtinct. Iudic. num. 5. Afflict lib. 3. conſtitut. Neap. Rub. 5. n. 52. & Deciſ. 285. num. 15. Tiraquell. de Legibus Conub. glo. 5. num. 203. Ant. Gomez. de cōtractibus c. 14. de Reſtitut. minorum. n. 15. vbi rationem adducit; Iacob. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 171. nu. 43. Valentin. Forſter. in tract. de Succeſsionibus ab inteſt. lib. 3. tit. de vſufructu quem Parentes habent in bonis. quæſt. 1. 3. Declarat. mihi fol. 323. vbi de * communi teſtatur, & Moderni ab Aſsiſio d. Dec. 2. num. 1. qui omnes concludunt, aut minorem cōpromittere minimè poſſe, aut valere ſequelam, Non poteſt alienare, Ergo

72 nec etiam compromittere. † quandoquidem qui prohibetur alienare, ſicut non poteſt immediatè, ita nec aliquem actum facere, per quem ſequi poſſet alienatio. glo. in l. Item quia. ff. de Pact. & in l. Codicillis. §. Matrem. vbi Bart. ff. de Leg 2. diximuſq. ſupra lib. 1. tit. 3. caſu. 3. num. 7.

73 Compromiſſum namq. alienationis eſt ſpecies. Pariſ. conſ. 134. Nulli. nu. 11. libro 4. Bologni. conſ. 6. col. 2. Matth. Gribald. in ſuis communibus opin. in verbo compromiſſum. num. 3. Moderni ab Aſsiſio in Deciſ. Cauſarum Peruſinarum Deciſ. 47. nu. 15. fateturq. omnes ſupra relati.

74 Et hinc eſt, ꝙ is qui iurauit non alienare Rom. Pontifice inconſulto, non poterit cōpromittere. Speculat. in tit. de arbitr. §. Sed quæritur. verſ. Sed quid Vaſallus. Hoſtienſ. in c. Cum tempore, ſuper verbo Licentiā. de arbitr. in Nouellis. Lap. Allegat. 102. vbi Mādos. in addit. quāplures congerit. Roman. conſ. 369. Circa primum. nu. 18. Grat. Reſpon. 155. Dubitatur. nu. 20. lib. 2. Et ratio eſt, quia qui non poteſt alienare, nequit etiā cōpromittere, ne per viā arbitri cōtingat alienationem fieri. Non poterit igitur Minor abſq. tutoris auctoritate, Iudiciſq. Decreto compromittere.

75 Forma aūt interponendi decretum in cōpromiſſo talis eſt, vt Iudex iuſta lite cognita, & bonū eſſe iudicās cauſam

tiam eſſe potius cõpromittendam, ad hoc vt lites, & expenſæ magnæ quæ inde oriuntur euitentur, quam quod corã Ordinario Iudice tractetur, com promiſſo conſentiat, atq. ſuam auctoritatem, & decretum cum tutoris vel curatoris præſentia interponit; quam formam nobis tradidit eruditiſſ. Menoch. in aureo illo tract. de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu. 171. num.
76 45. † Quod decretum ſufficit interuenire tempore compromiſsi, nec aliter poſtea requiritur in Laudo; quia decretũ reſpicit actũ illius qui cõpromittit, nõ aũt tertii, vt eſt Laudũ. Præterea Laudũ fundatur ex cõpromiſſo, ideo fundam. debet eſſe rectè poſitũ. arg. l. In vniuerſis. C. Qui dare tut. poſſ. Nõ obſtat quod Laudum ſit quædam tranſactio, vt not. in Auth. vt diff. Iudic. §. 1. & in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. Et in ipſa tranſactione interponatur decretum; quippè verum id eſt, non tamen per ſe, ſed iniunctũ cum compromiſſo; Apponatur itaq. decretum in compromiſſo et ſufficiet, licet non interueniat in Laudo. Bald. in l. Præſes. C. de tranſact. Roman. in l. 1. nume. 34. ff. de arbitr. Socin. in l. 1. §. Item aquirimus. numero. 15. ff. de Aquir. poſſeſſ. Dec. in l. Singularia. nume. 11. ff. Si cert. pet. Alex. conſil. 139. Viſo ſtatuto. nume. 15. lib. 7. Io. Maria de Riminald. conſ. 178. num. 5. lib. primo. Lanfranc. in tract. de arbitr. par. 3. §. Iuxta. in princip. Io. Baptiſta Caccialup. in tractat. de tranſact. quæſt. 7. nume. 6. inquiens ita * communiter teneri.

77 Declaratur iſte caſus vt procedat quando fit cõpromiſſum de rebus immobilibus, vel mobilibus, quæ tamẽ poſsint ſeruando ſeruari, ſecus ſi fiat de rebus quæ nõ poſsint ſeruari, quia tunc validum erit compromiſſum, etiam nullo interueniente Decreto. l. lex quæ tutores, & ibi Bart. & alii. C. de adminiſtrat. tut. glo. Bart. & Bald. in l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. Namq. cum talium bonorum permittatur alienatio d. l. lex quæ tutores, quare denegabitur compromiſſum?

78 SECVNDVS principalis eſt caſus, quando extat Statutum quod cõtrouerſiæ inter affines, atq. coniunctos compromittantur. An ſub tali Statuto comprendatur minor, ita vt compellatur cõpromittere, quo caſu duæ ſunt contrariæ opiniones, quarũ altera eſt, quod minor non teneatur vigore dicti Statuti compromittere; Bart. conſ. 40. incip. Quæritur an Statutũ. lib. 2. Alex. conſ. 62. nu. 17. In cauſa, & lite. lib. 7. Dec. conſ. 44. Et diligenter pro tenui. & Lanfranc. in tract. de Arbitr. in vlt. par. quæſt. 48. vbi licet loquatur de rebus alienari prohibitis idem tamen dicendum de Perſonis. Pro qua opinione facit, quod & ſi Statutum generaliter loquatur, intelligendum tamen eſt, ſua generalitate non obſtante de habilibus in materia in qua diſponit. iuxta l. vt gradatim. §. vlt. ff. de Muner. & honor. & l. 1. C. de Sacr. ſanct. eccleſ. vbi DD. notant. Sed minores non ſunt ad compromittendum habiles, & ſi compromittãt ipſo iure non tenet. l. Si pupillus. ff. de arbitr. merito. Reſpondetur pluribus omiſsis (& hæc eſt vera reſponſio) quod tunc demũ minor non dicitur habilis ad compromittendum ſi ſine tutore compromittat, ſecus ſi cum tutore, vt ſenſit expreſsim Gaius d. l. Si pupillus. ff. de arbitr.

79 Secũdo Statuta debẽt ſic intelligi, vt non inducant abſurdum; Siquidẽ omnis abſurditas à iure Municipali dicitur excepta. l. Pomponius. & l. Scire oportet. §. Illud. ff. de Negot. geſt.

Sed

Sed ſi minores per huiuſmodi Statutũ
compromittere tenerentur, duplex
ſequeretur abſurditas, nempè quod
comprenderet perſonas inhabiles, &
grauis læſio minori inferreretur; Ex
eo enim quod minor cõpromittit di-
citur lædi. l. Si minor filio. §. Minores.
& ibi Bart. ff. de Minoribus. Bald. in l.
vlt. in fine C. in quibus cau. in integr.
reſtit. nõ eſt neceſſ. Bart. cõſ. 39. Quæ
ritur an Statutum. Preterea & in alio
pateretur damnum ipſe minor, quia ſi
coram iudice litigaret qui malam fer-
ret ſententiam, faceret litem ſuã; quod
non eſt in Arbitro. Huic argumento
in quo ſcribentes tantopere nituntur
& ad ipſum tanquam ad ſacram An-
corã confugiunt, ex intentione Alex.
conſ. vlt. 6. vol. multis variiſq. reſpõ-
detur modis. Primò, quod textus d.
§. Minores. loquitur de iure commu-
ni quo iure nemo cogitur compromit
tere. ad not. per glo. & latius per Bart.
in l. Qui furti. §. Qui iuſſu. ff. de In-
fam. not. Bald. in c. 1. § Quis. de Pace
ten. & in l. Ex ſtipulatu. C. de Sent. ſe-
cus iſto caſu ĩ quo ius municipale a-
ctat generaliter coniunctos ad com-
promittendum; Vnde minores eo vti
debent iure quo alii in illo loco vtun
tur. l. Sine hærede §. Lucius. ff. de ad-
miniſtrat. tut.
80 Secũdo reſpondetur, quod ſi cõ-
tingat contra minorem iniuſtè iudica-
ri per Arbitros, poterit ſe tueri reſtitu
tione in integrum aduerſus ſententiã.
per id quod habetur l. 2. & tot. tit. C.
Si aduerſ. rem iudic. l. Minoribus 25.
annis. cum l. ſequ. & l. Si ex cauſa. in
fine. ff. de minoribus. Et ſic licet non
poſsit reſtitui aduerſus Statutum vel
compromiſſum factum ex neceſsitate
Statuti; poterit tamen reſtitui aduer-
ſus effectum Statuti. vt declarat Bald.
in l. 1. in princ. C. Si aduerſ. Dot. Alex.
conſ. vlt. lib. 6. & Roland. à Valle de
Lucro Dotis quæſt. 46. circa finem.
Tertio & vltimo, cæteris omiſsis re-
ſpondetur, & per hoc ceſſat omnis di-
81 ficultas. † Quod à ſententia talium
Arbitrorum ex forma Statuti neceſſa-
riò electorum, licet appellare. Bart.
& Bald. in l. vlt. C. de interdic. Alex.
in l. vlt. C. de in integr. reſtit. mino-
rum num. 7. in fine, vbi hanc opinio-
* nẽ * magis cõmunem appellat; Blanc. e
alios congerens d. tract. de compro-
miſsis inter coniunctos facien. quæſt.
10. nume. 10. ceſſat igitur abſurdum
quod iſti conſiderant; Nec minus ob-
ſtat quod minor læditur, quia iudex ini-
què iudicans faciat litem ſuam, ſecus
in Arbitro; Quia vltra reſponſiones
ſupra traditas, quæ rectè & huic ob-
82 iecto conueniunt, reſpõdetur, † quod
etiam arbiter facit litem ſuam, ſi ma-
lè iudicat. l. Si quis in conſcribendo.
C. de pact. & ibi Bart. Bald. Alberic.
Caſtr. Salicet. Iaſ. Dec. & alii, Salicet.
in Auth. Decernimus. C. de Arbitr. Iaſ.
in l. Nõ dubium. C. de Legibus Ploc.
in repetit. l. Si quando. num. 754. verſ.
Quinquageſimo quinto. C. Vnde vi,
vbi dicit cõtra eum dari etiam iuram.
in litem; Speculat. tit. de Arbitr. §. 1.
verſ. Sed ſi arbiter. Abb. in rub. de Ap
pellat. in fine. Angel. conſ. 272. Pri-
mus punctus. & Alex. d. cõſ. vlt. 6. vol.
83 Tertiò principaliter facit, quando
Statutum tractat de auferẽdo ius quæ
ſitum ipſi minori, ſeu de inferendo dã
num, nunquam comprendit minorẽ;
Doctrina Bart. in l. vltim. in fine C. In
quibus cau. reſt. in integ. non eſt ne-
ceſſ. Ant. de Butr. in c. Conſtitutus. de
Reſtitut. in integrum, & Alex. d. conſ.
62. Sed tale Statutum aufert ius ipſius
minoris, infertq. ſibi damnum, cum
poſsit arbiter quid ab eo auferre, &
alteri tradere, merito Doctrina Bart.
d. l. vlt.

l. vlt. communiter reprobatur, vt
icit Alex. contrarium tenens, conſ.
5. Quoniam omne datum. col. 7. vol.
. immemor eius quod dixit d. conſ.
2. Et contra Bart. facit textus in §. Pu
illus. i Auth. de hæred. & Falcid. Nec
acit differentiam text. d. l. vlt. an tra-
tetur de lucro, vel de Damno.
Cōtraria itaq. ſuperiori eſt opinio,
requentiori calculo recepta, quam
enuit Bart. in l. 1. C. Si aduerſ. dot.
n l. Si mater. C. Ne de Stat. defuncti.
ald. Aretin. Caſtr. Salicet. & Alex.
qui dicit * hanc opinionem eſſe ve-
ām, & ita obtinuiſſe.) in l. vlt. C. de
n integr. reſtit. minorū. Angel. Caſtr.
lex. & I ſ. in l. Si plures. ff. de Pact.
quam I. ſ. legit in l. Et ſuum. §. Ho-
lie.) Bald. Angel. (qui ita dicit ſerua-
i in pratica.) Caſtr. Alex. & I. ſ. in l.
urisgentium. §. vlt. ff. de Pact. per
extum ibi qui poteſtatem tutori facit
emittendi gratis, quod neceſſariò re
nittendum erat, quod ſingularè eſſe
nquit ibi Caſtr. Alex. in l. Iusiurand.
f. de iureiurand. Roman. in l. 1. col.
9. verſ. Adde tamen. ff. de arbitr. Bald.
cōſ. 358. Super eo quod quæritur. lib.
3. & conſ. 96. in princ. Pupillus. lib. 5.
Barbat. conſ. 44. Illud affertā. col. pen.
lib. 3. Abb. conſ. 31. lib. 2. Alex. pa-
rum ſibi conſtans conſ. 119. Quoniā
omne datum. num. 34. inquiens quod
de eſſe Statuti eſt, quod etiam mino-
res comprendātur; & conſ. 254 Abū-
dè ſatis, per totum, quod eſt conſ. fin.
lib. 6. vbi latiſſ. hanc opinionem def-
fendit; Dec. quoq. ſibi contrarius in
c. cum M. nu. 31. de conſtitut. & conſ.
22 Et pro tenui, & conſil. 300. Viſa
petitione. col. 3. Ludouic. Bolog. in
in addit. ad conſ. Io. de Anan. conſil.
48. circa præſentem caſum, & hanc
opinionem * tamquam veriorem, ac
magis communem ſequitur quàmplu
rimis comprobando. Blanc. in tract. de
compromiſſ. facien. inter coniunctos
quæſt. 3. num. 39. verſ. minor. Rolā-
dus à Valle in tract. de Lucro Dotis q.
44. num. 9. cum ſeq. Valentin. Fortler.
in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. tit. de v-
ſufructu quem Parētes habent in bo-
nis liberorum præmortuorum prima
quæſt. 3. cōcluſ. Io. de Arnono in ſu-
is Comentariis Comentar. 125. &
Quintil. Mandos. in tract. de Aetate
minori. quæſt. 8. vbi teſtatur de * cō-
muni; Pro qua opinione quamplura
adducuntur, Et primò l. Si plures. ff.
de Pact. vbi de re Pupilli ex neceſsita
te legis; & de eius credito pactū fieri
debet Debitori. licet aliàs non poſſet,
ita & in caſu noſtro; ita ibi infert An-
gel. ex d. l. Si plures. inquiens ita ob-
ſeruari. Adducitur ſecundò l. vlt. C.
de in integr. reſtit. minorum, vbi dici
tur non videri circumſcriptum cū qui
iure communi vſus eſt, quem textū
exemplificant DD. quando Statutum
diſponit, quod cauſæ inter conſan-
guineos debeant compromitti, Si mi-
nor litigat cum conſanguineo, & ſic
compromittere coactus vtitur iure cō-
muni, quia facit id quod habet neceſ-
ſe, & ſi lædatur non reſtituitur prop-
ter hoc quod compromiſerit, cum id
ex neceſsitate fecerit, ita illum con-
textum exēplificant Bald. Caſtr. Alex.
& alii ſupra relati.

85 Mouentur 3. Quia Statuta genera-
liter diſponentia comprendunt etiam
minores. c. conſtitutus. & ibi Innocēt.
& Io. Andr. de Reſtitut. in integr. l. Si
ſine herede. §. Lucius. ff. de Admini-
ſtrat. tut. & §. Pupillus. in Auth. de
hæred. & Falcid. Petr. & Cin. in l. 2.
C. quæ ſit lōga conſuet. declarat Bart.
in l. 1. C. Si aduerſ. dot. & i l. Si mater.
C. Ne de Statu defuncti. Bald. in l. vlt.
C. de in integr. reſtitut. minorum, &
conſ.

conſil. 358. Super eo quod quæritur. num. 2. lib. 3. & conſ. 96. in princ. Pupillus. lib. 5. Alex. conſ. 119. num. 34. Quoniam omne datum. & conſ. 254. quod eſt conſ. vlt. vol. 6. Socin. conſ. 72. lib. 4. Rom. Sing. vlt. Iacob. Nouell. reg. 198. in ſecunda Ampliat. & Blanc. d. tract. de compromiſſ. quæſt. 3. num. 39. verſ. Sexto facit, vbi hanc opinionem * cõmunem dicit. Vltimo, cæteris omiſsis, de quibus per Alex. d. conſ. 254. & per Blanc. d. tractat. de compromiſſ. quæſt. 3. ipſe moueor
86 validiſſ. argumento. † cõpromiſſum eſſe nequit, de eo de quo non eſt lis, nec eſſe ſperatur. l. 2. C. de tranſact. & l. Poſt rem. cum ibi not. ff. de tranſact. c. Expoſita. extra de Arbitr. Roman. conſ. 88. Tribus rationibus. n. 2. & conſ. 403. Pro deciſione nume. 5.
87 † At quando eſt lis, vel eſſe ſperatur, & ſic dubium eſt ius minoris licitum eſt, ac permiſſum alienare, compromittere, ac cętera omnia facere. glo. in l. Pactum curatoris. C. de Pact. Bart. d. conſ. 47. Numquid tutor. lib. 1. & conſ. 39. Quæritur an Statutum. lib. 2. & eſt textus in l. Interdum. §. Qui tutelam. ff. de Furt. Ergo minor ſub tali Statuto cõprehenditur, cum caſu quo eſt lis reputetur habilis, valeatq. de ſuis rebus cum tutoris auctoritate Iudiciſque Decreto diſponere. Ant. de Butr. in c. Conſtitutus. nu. 28. de Re-
88 ſtit. in integr. † Immo etiam abſq. decreto tutor vel curator põt pro exercitio Litis immobilia obligare. l. vlt. §. Defenſionẽ. C. de adminiſtrat. tut. & Azzo in Summa. C. Quando Decr. opus non eſt. nume. 4. verſ. Item pro exercitio litis. Et notat Salicet. d. §. Defenſionem, quod tutores, vel curatores non tenentur de iudicato ſoluendo ſatiſdare, ſed tantum de iudicio ſiſti, & in eam cauſam bona Minorum abſq. decreto obligare valent. Id quod confirmatur ex ſimili. Super alimentis futuris tranſigi non poteſt. l. Cum hi. in princ. ff. de tranſact. cum ab eis Hominis vita pendeat, quando tamẽ ſuper alimentis eſt lis, poteſt cum auctoritate Iudicis tranſigi. d. l. Cum hi, §. Si cum lis, eodem modo dicendum in propoſito, quod licet minor non poſsit compromittere, tamen cũ res propter litem efficiatur dubia, debet poſſe compromittere, cum compromiſſum præſuponat litem vt iam dixi, quod maximè procedit i caſu noſtro, in quo præſuponitur Statutum extare, vt de controuerſiis inter coniunctos fiat compromiſſum; & ſic neceſſariò præſuponenda eſt lis, alioquin fruſtra de Statuti diſpoſitione dubitaretur. Per hoc igitur quod in propoſito validiſsimum eſt argumentum, ab aliis non ita declaratum, cum hac opinione conſulendo, iudicando, ac diſputãdo omnino pertranſeundum eſſe cenſeo.

89 Eſt animaduertendum præterea, q ſi Iudex mandat tutori, vt faciat compromiſſum neceſſarium ex forma Statuti, ille iuſſus, & pronunciatio Iudicis de compromittendo, habet vim Decreti, in tantùm quod valet compromiſſum etiam ex interuallo factũ, ſuper immobilibus ſine alio Decreto. arg. not. in l. Omnium. C. de teſtam. quod ſequitur Io. Baptiſta Caccialup. in tract. de tranſact. quæſ. 7. nume. 7.

INSPECTIO IX.

CONSTITO an Minor cõpromittere valeat, vidẽdum nunc eſt, An poſsit lites exercere, id quod cum poſsit dupliciter contingere, vel quod ipſe alteri litem moueat, vel quod ab alio ipſi

pſi moueatur; ideo de duobus ſepa-
atum tractari debet. Quo ad primum
concludendum eſt, minorē non poſ-
e actiones quas habet cōtra aliquem
exercere, ſeu litem mouere niſi Iudi-
cis accedat Decretum; Et licet caſus
ſte iuris dici minimè poſsit, validiſsi-
na nihilominus ratione nititur; Siqui-
dem qui alienare prohibetur, vtique
& litē mouere vetatur, doctrina Bart.
communiter approbata ad l. Ait Præ-
or. in princip. ff. de Iure delib. qui ad
d ſemper adduci ſolet, (Abſurdum
etenim eſt, ei cui alienatio interdici-
ur, permitti actiones exercere, & ita
Labeo ſcribit prout refert Vlpianus d.
. Ait Prætor.) cum qua doctrina con-
cordat glo. prima propè finem in cap.
docert. verſ. Et dicit. text. extra de
reſcript. glo. prima circa princip in c.
Contingit. extra de tranſact. ſequun-
urq. id DD. paſsim Bart. & Caſtr. d.
. Ait prætor, And. de Iſern. in c. Si va-
allus. de Feudo, tit. Si de feudo fue-
it controu. inter Dom. & agnat. Bald.
n l. vlt. col. 2. verſ. Item regula. C de
Petit. hæreditat & conſ. 250. Viſo iſto
roceſſu, poſt princ. lib. 4. Caſtr. cōſ.
19. Videtur dicendum, circa finem,
ibro 2. inquiens quod ſicut Mulier in
aſu de quo ibi, non poterat alienare
a nec in iudicium deducere. Dec.
onſ 445. In caſu. num. 24. Grauetta
onſ. 197. nu. 7. lib. primo. Tiraquell.
e Legibus conub. glo. 5. num. 207.
Bertachin. in tract. de Epiſcop. in 4.
ar. 4. libri quæſt. 45. verſ. Quæro e-
iam. nu. 145. & Cacheran. in Deciſ.
Pedemont. Deciſ. 62. num. 3. Quod
onfirmatur ex eo. Quia mouendo
item, & ſic actiones exercendo, quis
licitur rem in iudicium deducere; Sed
n iudicio quaſi contrahitur. l. 3 §. Idē
cribit. ff. de Pecul. Minorq. non ſolū
x contractu, ſed etiam ex quaſi con
tractu, vel alio quocunq. modo obli-
gari prohibetur l. Sed ſi pecunia. §. Si
ius. ff. de rebus eorum, & l. Non ſo-
lum. C. de præd. minorum; meritò nō
debet minor abſq. Iudicis auctoritate
litē mouere poſſe. Præterea qui non
poteſt immediatè alienare, vt eſt mi-
nor, non poteſt etiam facere actū per
quem ſequi poſſet alienatio. glo. no-
tab. in l. Item quia. ff. de pact. & in l.
Codicillis. §. Matrem, vbi Bart. ff. de
leg. 2. diximuſq. ſupra latè lib. primo,
91 tit. 3. nume. 7. † Sed mediante ſen-
tentia ſequi poſſet alienatio, quæ pro-
pter rei iudicatę auctoritatem abſque
alio decreto valida eſſet. l. Sed ſi pe-
cunia. §. Item quæri poteſt, in fine. ff.
de rebus eorum qui ſub tut. vel cura.
ſunt. ergo.

92 Quod ad ſecundum, contraria cō-
ſtituenda eſt deciſio, quod minori lis
moueri poſsit, & ſi contra eum fera-
tur ſententia tutoreſq. reſtituant, va-
lebit alienatio propter rei iudicatę au-
ctoritatem, licet nullum interuenerit
Decretum, ita probat expreſsè text.
d. l Sed ſi pecunia. § 1. & §. Itē quæri.
in ſecunda par. l. A Diuo Pio §. vlt. in
fine. ff. de re iudic. & l. 1. C. de Præd.
minorum. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par.
2. cap. 6. reg. 1. except. 25. Curt. ſen.
conſ. 27. Magnificus vir. col. 8. Patiſ.
conſ. 98. n. 79. lib. primo Tom. Gra-
matic. conſ. 15. circa finem, & Iacob.
Menoch. de Arbitrar. Iudic. lib. 2. Cēt.
2. caſu 171. num. 72. Ratioq. eſt, quia
iſta non eſt ſpontanea, ſed coacta, &
neceſſaria alienatio Iudicis auctorita-
te facta, & ob id propriè alienationis
nomine non continetur. Curt. ſen. d.
co ſ. 27. quem refert & ſequitur Ia-
cob. Menoch. d. caſu 171. nume. 72.
Quæuis etenim diſpoſitio de aliena-
tione loquens, non intelligitur de ne
ceſſaria, ſecundum Socin. cōſ. 50. col.

Bb vlt.

vlt. libro 4. Roland. à Valle conſ. 21. n.16. lib. primo. & dixi ſupra in princ. Tract. numero 5.

93 Eſt et alius caſus, quo minor ſua bona in iudicio amittit, nullo interueniẽte Decreto; quippè ſi fundus Pupillaris à tutore petitus ſit, & aduerſarius non reſtituat, ſed Litis æſtimationem offerat, alienatio contingit; d. l. Sed ſi pecunia. §. Item quæri in prima par. Et ratio eſt eadem quæ ĩ ſuperiori caſu, quia hæc alienatio non ſponte tutorum fit, vt dicitur d. §. Item quęri; Pro quo etiam facit optimè l. 1. ff. de fund. Dot.

Contra iſtud tamen videtur aliqualiter obſtare, quod alienatio magis voluntaria, quàm neceſſaria dicatur. Nã aut ille qui conuẽtus fuit per tutorem poſsidebat rem petitam, & tunc præcisè cogitur rem reſtituire, nec poteſt Litis æſtimationem offerre. l. Qui reſtituere. ff. de rei vindicat; Aut Dolo deſiit poſsidere, & tunc idem, quia Doloſo non ceduntur actiones. l. Is qui dolo. ff. de rei uindicat. tutores ergo qui omittunt petere rei reſtitutionem, & recipiunt Litis æſtimationem, ſponte alienant; vnde non debet valere alienatio ceſſante ratione ſupra adducta arg. l. Adigere. §. Quamuis. ff. de iure Patronat. Cui tamen obiecto poteſt facilè ſatisfieri, conſiderãdo quod non procedit huiuſmodi argum. à ſufficienti partium enumeratione, cum non fuerint omnes partes enunciatæ. l. Filius. §. Filiusfamilias. & ibi glo. ff. de Lib. & Poſthum. & latè Euerard. in loco à ſufficiẽti part. enumerat. Sed iſto caſu poteſt eſſe, quod Poſſeſſor culpa deſierit poſsidere vnde ſibi ceduntur actiones, & liberatur dando Litis æſtimationẽ. l. Si culpa. ff. de rei vindicat. & ſic alienatio nõ fit voluntate tutorum vt dicitur in

94 textu. † In Ciuilibus namque cauſis Litis æſtimationi locus non eſt, quando rei vindicatione aduerſus malæ fidei poſſeſſorem agitur, qui rem poſſidet. d. l. Qui reſtituere, vel dolo malo deſierit poſsidere, d. l. Is qui dolo. Item cum actione perſonali certã ſpeciem in qua probabilis eſſet affectio quis deberet, l. Vbi autem. §. vlt. ff. de verb. obligat. quibus caſibus exceptis videtur ſemper & promiſcuè Reus litis æſtimatione ſoluta liberari poſſe, vt declarat notanter Alciat. lib. 3. Parergon Iuris cap. 18. quem locũ notes perpetuò ad materiam æſtimationis litis, cum ibi ab eo quædam nõ iniocunda declarentur.

95 Ex quibus poſtmodum DD. optimas colligũt Cautelas, vt res minorũ poſſint ſine Decreto diſtrahi; quarum altera eſt, quod ſubiiciatur aliquis qui rem petat, & tutor patiatur ſe ſuccũbere; Nam tunc propter rei iudicatæ auctoritatem valebit alienatio, etiam quod nullum interfuerit decretum. d. §. Item quæri.

Altera Cautela è conuerſo eſt, vt tutor patiatur Pupillare Prædium ab aliquo poſsideri, & poſtea petat, Aduerſarius verò offerat litis æſtimationem, uel feratur abſolutoria pro poſſeſſore. d. §. Item quæri; quas Cautelas referunt, & ſequuntur Azzo in Sum. C. Quando Decr. opus non eſt nu. 3. verſ. Item ſi tutor, & verſ. ſeq. Nicol. de Neap. Alberic. & Bald. d. §. Item quæri. Bart. in l. filiusfamilias. §. Diui. num. 9. & ibidem Ripa. num. 59. ff. de leg. primo. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. except. 26. Bertachin. in verbo alienatio. ſub verſ. 170. & in verbo prohibitus. verſ. 48. in ſuo Repertorio. Alciat. lib. 3. Parergon Iuris cap. 18. verſ. Si fundus. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam.

ſtam. pot. §. 10. nu. 73. verſ. Quinto.

96 Et ex his puto malè ſenſiſſe Bald. c. vlt. col. 2. de Confeſſ. volens quod ſi Adultus cõuentus rei vindicatione ſuper re immobili confiteatur in iudicio cum auctoritate curatoris, rẽ eſſe Aduerſarii, non valet; quia eſſet quædã alienatio rei immobilis, ex quo ſequeretur quod prohibitum vna via, concederetur alia; & Bald. reprehendit Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. num. 15. verſ. Nono. Ea motus ratione, quia Adultus eſt capax Iuramenti iudicialis, vel extraiudicialis, Auth. Sacramenta puberum. C. Si aduerſ. vendit. Ergo videtur quod debeat eſſe capax eorũ quæ ab eo dependent; quæ ratio vtiq. mihi videtur inſulſa, et melius reprehendiſſet Bald. ſi huiuſmodi Cautelas allegaſſet, ex quibus minori permiſſa eſt alienatio etiam nullo intercedente Decreto. Et ex his magna excogitari põt Fraus qua poterit rei minoris fieri alienatio, cum Iudicis decretum non requiratur.

97 Vnde ſolent prædicta declarari, nõ procedere quando detegeretur colluſio; Nam tunc huiuſmodi Cautelæ nihil prodeſſent. l. 1. & l. Cum non iuſto. ff. de Colluſ. detegen. Alber. d. §. Item quæri. Bart. num. 9. & Ripa nu. 59. d. l. filiusfamilias. §. Diui.

98 Idq. quod in minore dictum eſt, vẽdicat etiam ſibi locum in Furioſo, Prodigo, in Muliere, ac generaliter in qualibet perſona alienare prohibita. ſecundum Nicol. de Neap. d. §. Item quæri. Et omne id quod iſto Tract. dicitur de minore, adaptari vtique poterit ad omnes perſonas iure communi, vel Municipali diſtrahere prohibitas. attenta ratione ex qua Decretum exigitur.

INSPECTIO X.

QVONIAM ex litibus cõpoſitiones, ſeu trãſactiones ſæpiſsime oriuntur, de ipſis tranſactionibus neceſſariò pertractandum nobis nunc eſt.

99 Quæritur igitur nunquid minori ſit prohibita tranſactio; & vtique paſsim concludunt ſcribentes, eam abſq. decreto prohibitã eſſe; ita ſenſit Accurſ. ad l. 1. C. Si aduerſ. tranſact. & ibidẽ Bart. num. 2. Caſtr. nu. 2. Salicet. nu. 2. verſ. Eſt igitur concluſio. & alii DD. omnes id ibi ſequuntur; Bart. & Iaſ in l. Nulli, & Caſtren. in l. Cum hi. §. Si cum lis. ff. de tranſact. Bald. Caſtr. Salic. & Franc. de Pad. in l. Præſes. C. de tranſact. Iacobin. de S. Georg. in l. 1. col. 1. C. eod. Bald. in l. Pactum Curatoris. ſub nume. 2. vbi etiam Salicet. ſub num. 2. C. de Pact. Ant. de Petruc. in l. 1. num. 130. ff. de Iureiur. Alex. in Apoſtill. ad Bart. in l. Poteſt. ff. de auctoritate tut. & in auth. Hoc ius porrectum. in litera C. C. de Sacr. ſanct. eccleſ. Iaſ. in l. Mandata. num. 4. ff. de offic. eius. & l. fin. nu. 122. C. de iure emph. Plot. in repetit. l. Si quando. n. 166. verſ. Sic etiam. C. Vnde ui. Bald. conſ. 415. libr. 1. Corn. conſ. 252. Primo videndum. col. 5. volu. 3. Socin. iun. conſ. 144. num. 21. & 22. lib. primo. Pariſ. conſ. 12. nume. 39. lib. 2. & conſ. 85. nume. 15. & 34. lib. 3. Aymo Grau. conſ. 197. n. 7. lib. primo. Ruin. conſ. 129. num. 2. & 3. lib. 5. Roland. à Valle conſ. 7. nu. 18. libr. 3. Cephal. conſ. 207. num. 19. lib. 2. & nouiſſ. ordinatiſsimus præceptor meus Thob. Nonius conſ. 88. nu. 16. nec non clariſsimus Hieronim. Gabriel. conſ. 36. num. 23. vol. primo. Euerard. in loco à contractu ad diſtractum. verſ. Quarto volo.

to volo. praticus Papienſis in forma Libelli quo agitur ad re.ra.tut. §. Et curatores erant. ſub nu. 11. Io. Baptiſta Caccialup. in trac. de Tranſact. quæſt. 7. nu. 6. Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. ſub nu. 14. verſ. Octano Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. § x. ſub n. 72. Ampl. 20. Iacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. num. 40. & 41. Valentin. Forſter. in Tract. de Succeſſ. ab inteſt. mihi fol. 323. verſ. primo. & fol. 324. verſ. Idem enim, & Guglielm. Redoan. de alien rerum eccl. in princ. fol. 3. num. 16. & 17. Idq. lege, & Ratione probatur, lege in l. Non ſolum. ibi (Sed neq. tranſactionis) C. de Præd. minorum.

100 Ratione autem, quia tranſactio dicitur alienatio. ſecundum Bald. d. cõſ. 415. Grauetta d. conſ. 197. nu. 7. Menoch. d. caſu 171. nu. 40. & 41. hanc eandem rationẽ reddens; & Gugliel. Redoan. d. fol. 3. num. 12.

101 Ex quo apparet grauiter erraſſe Rip. in l. 1 §. Fuit quæſitũ. in fine. ff. Ad Trebell. dum firmat alienationem factam à minore ex cauſa tranſactionis, abſq. decreto validam fore, & licet fortaſſe voluerit ſentire Ripa q᷎ propter dubium litis euentum debeat permitti tranſactio, decipitur tamen in eo quod putat id abſq. Decreto minori permiſſum, quia ſatis operãtur iura, vt vigore tranſactionis res prohibita alienari, tranſigendo poſsit alienari, abſq. eo quod ſine Decreto fiat tranſactio; vt conſiderauit Feder. de Sen. conſ. 94. quem refert, & ſequitur Abb. conſ. 56. lib. primo qui licet loquatur in tranſactione quæ fit de rebus eccleſiæ, idem tamen ex rationis idẽtitate dicendum eſt in minore. arg. l. Illud. cum vulg. ff. Ad leg. Aquil. Satis ſiquidem operatur tranſactio ſi loco cauſæ deſeruiat, non etiam loco Decreti. arg. eorum quæ diximus ſupra lib. primo. tit. 2. Inſpect. 4. ſub num. 28. & dicemus lib. ſeq. tit. pen. Inſpect. 12. circa finem. verſ. Ego verò. Concludendum igitur eſt, tranſactionem abſque interuentu Decreti fieri minimè poſſe.

102 Quod adeò verũ eſt, vt licet res immobilis dimiſſa ex cauſa tranſactionis, non dicatur alienari. l. Si pro fundo. & ꝙ ibi not. C. de tranſact. Bald. d. conſ. 415. & Alex. conſil. 41. Viſo themate. lib. 6. Tamen ſi minor ſit q̃ui dimittit, exigitur Decretum, ac ſi propria, & vera eſſet alienatio, ſecũdum Salicet. in l. 1. circa finem. C. Si aduerſ. tranſact. Non poteſt ſiquidem minor tranſigere quando agitur vt res remaneat Aduerſario, etiam ſi Aduerſarius eſſet i Poſſeſsione eius rei immobilis. Bart. in l. Nulli. ff. de tranſact. ad quod allegat. glo. in l. Cum hi. §. Si vni, in verbo tranſactio. ff. eod. dicẽs id cordi tenendum; refert & ſequitur Iaſ. d. l. Nulli, id ſingulariſsimum appellans. Contrarium tamen quando minor nõ poſsidet tenuerunt multi, cum non dicatur alienatio ſequi, etiã ſi apud Aduerſarium res remaneat. ad not. in l. Si pro fundo. C. de tranſact. & conſuluerunt Ruin. conſ. 11. col. 2. lib. 4. Dec. cõſ. 474. col. 1. & conſ. 564. col. pen. in fine Roland. à Valle conſ. 15. n. 44. lib. 1. Alciat. Reſpon. 94. num. 5. Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. libr. 2. caſu 171. nu. 74. & Moderni Aſsiſienſes in Deciſ. Cauſarum Peruſinarum Deciſ. 35. num. 8. par. 1. Superiorem tamen ſententiam veriorem crederem, quod requiratur Decretum ẽt iſto caſu, per rationem quam conſiderat Salicet. in l. 1. circa finem. C. de trãſact. quippè propter perpetuã exceptionem quæ paratur contra illius vindicatio-

dicationem. arg. l. 1. ff. Si quis in fraud. Patr. & l. vlt. C. de reb. alien. nō alien. Et ſic paria ſunt alienare, vel perpetuam exceptionem cōtra ſe parare. Pro qua etiā facit d. l. Non ſolum, ibi (quo quomodo) & l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff. de rebus eorū, vbi minor prohibetur oē ius alienare, ergo et illud ius quod habet in re ſuper qua tranſegit.

103 Declaratur modò cōis Concluſio ſupra firmata, vt procedat qñ tranſigitur ſuper re immobili danda Aduerſario, aliquo retento, ſecus verò ſi retineretur res immobilis per minorem, aut eius Adminiſtratorem, aliquo dato Aduerſario, Nam tunc valet trāſactio abſq. Decreto, quia iſta non dicitur alienatio. glo. ſing. quam oēs cōmendant. in d. l. Nulli. vbi Bart & Iaſ. idē Iaſ. ī l. 2. n. 4. ff de offi. eius. & Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. n. 15.

104 Ex quo Bart. d. l. Nulli. infert, ꝙ licet Prælati Eccleſiarum non poſsint tranſigere de re Eccleſiæ, eſt verum vt eam aliis dent, vel alienent, aliàs ſi vt eam retineant, aliquo fortè dato, vel facto tunc licet. & ita conſuluit Abb. conſ. 57. Videtur primo quod ſpectet. & conſ. 63. Illud de iure quæritur. col. 3. lib. primo, ſequitur Iaſ. d. l. Nulli. & Guglielm. Redoan. d. fol. 3. & 4. num. 18. Quod tamen intelligendum ipſe puto, cum Aduerſario datur Pecunia, vel aliud ꝙ non poſſit ſeruando ſeruari; Nam tunc poteſt abſque Decreto dari vt retineatur res immobilis, & ita videntur loqui DD. ſecus ſi daretur alia res immobilis, Nā tūc neceſſarium eſſet Decretum quo Iudex diligenter animaduertat, an talem rem dare expediat Pupillo, an potius eam retinere, & illam dimittere ſuper qua eſt controuerſia.

105 Forma autem Decreti in trāſactio ne talis eſt, vt Iudex diligenter cognita litis ambiguitate, viſiſq. tranſactionis pactis & cōditionibus minori vtilibus, potius quàm damnoſis pronunciet tranſigendum eſſe, & ea celebrata ab ipſo Iudice confirmabitur, quam formam tradidit eruditiſſ. Menoch. de Arbitr. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. nume. 41. & ſequ.

INSPECTIO XI.

SOLET quandoq. tranſactio nō ſolùm Minoribus, ſed etiam Maioribus prohiberi, quippè quando tranſigitur ſuper Alimentis, in qua ſi non interuenerit decretū dicetur nulla; Sed quoniam id abſolutè verum non eſt, duæ ſunt conſiderandæ Inſpectiones.

106 PRIMA erit, quando debentur Alimenta ex vltima voluntate in qua tres ſunt conſiderandi caſus.

PRIMVS eſt qñ trāſigitur ſuper Alimentis præteritis, & tunc vtiq. concludi debet, Trāſactionē valere abſque decreto, vt reſcripſit Gordianus Imperator in l. De alimentis. C. de trāſact. & notatur in l. Cum hi. in ſecunda glo. ff. eod.

SECVNDVS Caſus eſt, qñ fieret tranſactio ſuper Alimentis futuris, & tunc vtiq. contraria ſuperiori faciēda eſt concluſio quod non valeat trāſactio abſq. Iudicis Decreto. Bart. in tract. de Alimentis num. 33. Salicet. in l. 2. num. 9. C. de Pedan. Iudicibus, & probatur d. l. Cum hi. in princ. Eaq. eſt Ratio, quia ex futuris Alimentis depēdet vita Hominis. Bart. d. tract. de Aliment. nu. 33. Bal d. Salicet. & Iaſ. d. l. De alimentis. Plot. in repet. l. Si qñ n. 166. C. Vnde ui. Iacob Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. Cent. 2. caſu 170. in fine & Sebaſtian. Medic. ī tract. de reg. iur. reg. 5. num. 208. & reg. 7. num. 110.

TER-

107 TERTIVS & vltimus eſt caſus, quando fieret tranſactio ſuper alimẽtis futuris, ſed ea tamen eſſet à teſtatore permiſſa, quo caſu licita eſt, etiã nullo interueniente Decreto. Dec. d. l. De alimentis. in fine, & ibidẽ Alciat. nu. 5. & Iacob. Menoch. d. Caſu 170. num. 32. & caſu. 171. num. 68. quod ipſi probant arg. l. Non tantum. § His autẽ. & l. Alieno. §. Qui fideicomiſſariam. ff. de fideicomiſſ. libert. vbi minor manumittit, & alienat ex fideicomiſſo, & iuſſu teſtatoris, quod aliàs facere non poſſet, lege prohibente. & reſcripſerunt expreſsim Cæſares ĩ l. 1. in fine. C. quando Decr. opus nõ eſt, ibi (Si voluntati pareatur Defuncti.)

108 Et generaliter non ſolùm ex vltima teſtatoris voluntate põt fieri tranſactio, ſeù alienatio inconſulto Prætore, ſed etiã ex voluntate Patris collata in contractu, & ſic in actu inter viuos. l. Magis puto. §. Si fundus, & §. Si pupillus, & l. vlt. ff. de rebus eorum. & in propoſito eſt ellegans Cæſarum reſcriptum ad l. 3. C. Quando Decr. opus non eſt. verſ. (Niſi Parentis voluntas, vel teſtatoris.) primum igitur dictum intelligitur de contractu inter viuos, & id fuerunt ſecuti Azzo in ſumma. C. Quando Decr. opus nõ eſt. num. 1. verſ. Item propter. Bart. in l. Qui Romæ. §. Cohæredes. in fine. ff. de verb. obligat. & ibidem Iaſ. nu. 21. & Zaſ. in fine qui putat quod neceſſarium ſit Decretũ. ſed malè equidem putat, per prædicta: Dec. in d. l. De alimentis. in fine Iaſ. in l. Mandata. num. 8. ff. de Offic. eius. Cagnol. in l. 2. nu. 150. vbi latè. C. de Pact. inter empt. & vendit. Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 24. & 51. C. de Bon. mater. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. in prima except. 1. reg. Alex. conſil. 215. lib. 6. Socin. ſen. conſ. 48. col. 3. verſ. Octauo. & conſ. 53. col. 4. verſ. His tamen lib. 1. Pariſ. conſ. 96. & ſeq. lib. primo Iaſ. cõſ. 48. lib. primo. Dec. conſ. 556. & conſ. 558. Neuizan. cõſ. 84. num. 3. Roland. à Valle. conſ. 99. nu. 39. cum ſeq. lib. primo. Bald. Nouell. in tract. de Dote. Spec. 58. Fab. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 5. q. princ. ſub num. 98. verſ. Item quinto. Conſtantin. Harmenopulus in promptuario Iuris Ciuilis. lib. 5. tit. 11. de Alienatione. in princ. Menoch. de Arbitr. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. nu. 67. cum ſeq. & Iodoch. Damhouder. in Subhaſt. compend. exeg. c. 2. n. 21.

109 Adeoque verum eſt ex voluntate teſtatoris poſſe alienationem fieri ſine decreto, vt etiam quod teſtam. irritum ſit adhuc tamen probat voluntatem teſtatoris, vt notanter reſpondet Paulus. I. C. in l. Paulus, quæ eſt lex vlt. ff. de rebus eorum, per quem textum ita ibidem voluere Barr. Bald. & alii. Iaſ. d. l. Mandata. num. 8. & d. §. Cohęredes. nu. 21. Ripa in l. 1. nu. 164. ff. de vulg. & Pupill. N. col. Vigel ff. libr. 18. d. except. prima. verſ. Secunda replicatio. Aretin. conſil. 17. col. 8. & conſ. 103. Roman. conſ. 178. Iacob. Mandell. conſ. 4. num. 41. Roland. de Curt. conſ. 123. num. 69. Ad cau. vltim. volunt. Anton. Gomez. de contractibus. cap. 14. num. 16. & Menoch. d. caſu 171. nu. 70. Et ad id poteſt adduci textus in l. In teſtamento. ff. de fideicomiſſ. libert. & in l. Et ſi trãſferam. ff. de Adim. legat.

110 Notes tamen, quod licet ex teſtamento inualido probetur volũtas teſtatoris, ſecus eſſe ex Scriptura à teſtatore confecta, ex qua eius voluntas minimè probatur. Dec. conſ. 448.

111 Secũdò Ampliatur id verum eſſe, etiam ſi Statuto caueatur, quod bona mi-

na minorum non poſsint alienari, niſi præcedente iuſta cauſa, & Decreto Iudicis, quod Statutum locum non habet quando ex auctoritate data à teſtatore proceſſum eſſet ad alienationem non ſeruata ſolemnitate; ſiuè teſtator ſpecialiter, ſiuè generaliter dederit poteſtatem; ita conſuluit Alex. conſ. 215. in princ. vol. 6. quem ſequitur Rolād. à Valle conſ. 99. n. 41. lib. 1.

2 Intelligas tamen qđ voluntas Patris operatur, quod res immobilis Pupilli poſsit alienari ſine Decreto, quāuis nulla vrgeat neceſsitas, prout regulariter requiritur, non tamen operatur quod poſsit alienatio celebrari, ſi ea in vtilitatem ipſius minoris nō redundaret, ita notanter conſuluit Pariſ. conſ. 85. col. fin. verſ. Nec obſtat. vol. 3. vbi inquit, quod ſi dicatur trāſactionem, ſeù alienationem valere ex quo dependet à facto Paterno, licet nulla interuenerit ſolemnitas; vt id procedat, quando æs alienum non poterat aliter perſolui, ſecus ſi alio modo ſine inōcmodo Pupilli perſolui poſsit, & Pariſ. ſequitur Rolād. à Valle d. conſ. 99. num. 45. Ad quod in propriis terminis poterat allegare Socin. in l. Qui Romæ. §. Cohęredes. n 6. not. quem ibidem refert, & ſequitur Iaſ. nu. 23. ff. de verb. obligat. quam declarationem notes perpetuò, quia notabilis eſt, & multum proficua minoribus. Secundo declara id verum non eſſe ſi contra formam in teſtamēto datam ſit alienatum. l. Tutelam. C. de Adminiſtrat. tut. Nicol. Vigell. per illum textum. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. except. prima. verſ. Huius. Declaratur 3. non procedere quando ſolùm coniectura prædeceſſoris præceſsiſſet vt putà ſi Defunctus res venales habuerit dum viueret, non tamen cauerit vt diſtraherentur, abſtinendum erit à venditione. l. 1. §. Si defunctus. ff. de rebus eorum, & dixi latè ſupra hoc eod. tit. inſpect. 4. num. 41.

113 SECVNDA ſubſequit Inſpectio, quando debentur Alimenta ex contractu inter viuos, & tunc valet tranſactio abſq. Decreto. d. l. Cum hi. §. Planè. Bart. d. tract. de Alim. n. 34. Salicet. Iaſ. & Dec. d. l. De alimentis. Iaſ. in l. Quæ legato. num. 24. de leg. primo. DD. communiter d. l. Cum hi. & Menoch. de Arbitr. Iudic. Cent. 2. caſu 170. in princ. lib. 2.

114 Cur autem ex cōtractu inter viuos permittatur tranſactio abſq. Decreto, cum ſecus diſpoſitum fuerit in contractu ex vltima uoluntate, ea poteſt diuerſitatis ratio reddi, Quia in debitis ex vltima voluntate concurrunt duo vincula, quæ magis ſtringūt, quā vnū. §. Affinitatis. Inſt. de Nupt. & §. Sed hodie. verſ. ſi verò pater. Inſt. de Adopt. nempè fauor alimentorum, & vltimæ voluntatis; In alimētis verò ex contractu inter viuos debitis, eſt vnicus tantum fauor, quippè alimentorum. Secunda poteſt reddi, ratio, quia Alimenta debita ex contractu inter viuos, debentur mihi mea induſtria, & quemadmodum fui diligens in quærendo ea, ita præſumor diligēs in retinendo, ſecus verò in his quæ ex vltima voluntate debētur; quia cum ex aliena prouiſione debeantur ceſſat præd. præſumptio. §. Ex conditionali. Inſt. de verb. obligat. Aliam rationem reddit Duaren. lib. 1. Diſpun. anniuer. cap. 44. quem refert Menoch. d. caſu 170. num. 3.

115 Quid autem ſi fieret tranſactio ſine decreto quæ ipſi tranſigenti vtilis eſſet? eam valere concludas, vt expreſsim deciditur d. l. Cū hi. §. Quid ergo. Noluit enim oratio (vt dicitur in textu) Alimenta per tranſactionem intercipi;

intercipi; de cuius l. Intellectu latè diſcemus lib. 3. tit. 8. num. 128. Procedit tamen id quod diximus quando non receditur à forma Alimētorum; ſecus ſi ab ea recedatur, quia tunc etiam ſi pro Alimentario vtile eſſet, non poſſet tranſactio abſq. decreto fieri, ſecūdum Bart. d. l. Cum hi. §. Si prætor. Ex quibus habes plenè tractatum, an, & quando ſit facienda tranſactio.

INSPECTIO XII.

116 VIDIMVS ſupra quod pōt moueri Lis minori, an etiā Interpellatio ei fieri poſſit; id qđ parum fuit à Doctoribus tactum, nec etiam vt arbitror à Iureconſ. excogitatum; Et ideo cum de hoc legem non habeamus, & vnicuiq. qđ ſibi videtur firmare permiſſum ſit, (iuxta ea quæ edixit Paulus I. Conſul. ex ſententia Labeonis ad l. Qualem. ff. de Arbitr. & Vlpianus ad l. Quia poterat. ff. Ad Trebel.) variè circa id ſenſerunt ſcribentes, & vſq. ad tres reperi ſententias.

Altera eſt, quod quemadmodum minor non poſſet ſine Decreto alienare, ita nec etiam poſſit ei abſq. Iudicis auctoritate Interpellatio fieri, Iacob. de Areti. Bart. Ang. Raphael, & Imol. i l. Si ex legati cauſa. ff. de verb. obligat. prout ibidem refert Alex. nu. 4. & Iaſ. ſub num. 14. verſ. Capio glo. circa finem, vbi dicit hanc ſententiam communem * eſſe, Bald. in l. Quod te. col. 11. ff. Si cert. pet. Pro qua opinione duo potiſſimū faciunt, & primò. Quemadmodum ea quæ ſeruari poſſunt, ſine Decreto alienari non valent, ita nec etiam ſuper his interpellari poterit. Secundò mouetur Bart. argum. l. Is cui. §. Ceſſatum. ff. Vt in poſſ. legat.

Secunda ſuperiori contraria eſt opinio, quam expreſsim firmauit Caſtr. d. l. Si ex legati cauſa. in fine, & Salicet. in l. Mora. num. 5. ff. de Vſur. qđ immò minor Adultus curatorem non habens, poſſit abſq. alio Decreto interpellari. & mouentur contra communem ex l. Sed ſi ex ſtipulatu, quæ immediatè ſubſequitur d. l. Si ex legati cauſa, in ſui generalitate, cum ibi fiat interpellatio Minori de Stico ſeruo qui ſeruari poteſt, & tamen fit ſolùm mentio de tutore, nihil autem dicitur de Decreto, quod vtiq. omiſſum minimè fuiſſet veriſimiliter, ſi neceſſariò requireretur. Secundò mouetur Salicet. in d. l. Mora, ponderando ibi glo. in verbo (Impoſſibilis) vbi dicit conſtitui in mora maiorem 14 ann. & nō diſtinguit, an Curatorem habeat, vel non, Nihilq. de Decreto dicit; Intelligenda eſt igitur præd. glo. quod minor poſſit in Mora conſtitui ſiuè habeat Curatorem, ſiuè non, etiam ſine Decreto: Et parum quidem vrgent ea quæ pro contraria opinione fuerunt adducta. Et primò, quia licet minor alienare nequeat, tamen debet offerre, & oſtendere ſe paratum ſoluere; Nam tunc poſtea Creditor curabit, vt Decretum interueniat, ita reſpondet Caſtr. quem refert Alex. d. l. Si ex legati cauſa, & Salicet. d. l. Mora. Item ad d. §. Ceſſatum reſpondetur, quod ibi interpellatio & monitio fuit iudicialis, vt patet per continuationem quam habet. §. ille ad. §. præcedentem; ideo dicit ibi tex. q contra Adultum indefenſum non valet, quia legitimā perſonā ſtādi in iudicio nō hēt.

Tertia eſt ſententia, quæ opinionū timore diſtinguit, quod Aut in ipſo Contractu in quo interuenit obligatio interceſsit Decretum, & tunc in Interpellatione nullum aliud requiritur

Decretum

Decretum, cum non videatur eſſe neceſſarium in ipſa traditione, ſeù executione. Bald in l. 1. circa medium. C. Si aduerſ. trãſact. & faciunt plura quę diximus ſupra tit. 5. n. 45. Aut in contractu obligationis in quo requirebatur Decretum, ipſum non interfuit, et tunc procedat opinio communis, qđ in interpellatione exigatur decretum ita notanter diſtinguit Alex. d. l. Si ex legati cauſa num. 4. verſ. Potes concludere, quem ibidem ſequitur Iaſ. ſub num. 14. verſ. Capio glo. vbi detegit Alex. furtum, dicens quod ante eum ita diſtinxit Cuman. d. l. Si ex legati cauſa: Verũ hæc Diſtinctio apud me nequaquam eſt tuta, & licet à nemine quem viderim reprobatam reppererim, nihilominus eã omninò falſam eſſe cenſeo; & miror quod tam grauiſsimi viri fuerint ĩ hoc ita decepti. Si quidem primum diſtinctionis membrum non videtur tutum, quia licet in obligatione interuènerit Decretum, debet etiam in interpellatione interponi, cum ſit quidam nouus actus, & noua quædam poſsit obligatio contrahi, ſuper qua non acceſsiſſet Decretum cum in prima obligatione non fuerit excogitatũ de interpellatione. Secundum quoq. diſtinctinctionis membrum peius eſt priore, dũ in eo pręſuponitur quod ſi fuerit celebratus cõtractus ſuper re quæ nõ poſſit ſine Decreto obligari, quod ad hoc vt legitimè interpelletur minor exigatur Decretum, quaſi illud efficiat vt legitimè interpelletur, & conſtituatur in mora, quod vtique eſt tam falſum, quàm quod falſiſsimum. Quomodo enim poteſt interpellari minor, & in mora conſtitui, cum obligatio à principio fuerit omninò nulla, ad eiuſq. obſeruantiam minor minimè teneatur. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. l. 1. & per tot. C. de præd. minorum; Cum igitur ab initio nulla ſit obligatio non poterit Minor interpellari, ad hoc vt interpellatio ſuum operetur effectum, vt ſcilicet in mora conſtituat; Cum vbi nulla ẽ obligatio nulla poſsit eſſe mora. l. Si pupillus. ff. de Verborum obligat. l. Nulla intelligitur. ff. de reg. iur. & c. Nõ eſt in mora. eod. tit. Per hęc igitur huius Diſtinctionis falſitas maniſeſtiſsimè apparet.

117 Quamobrẽ ipſe pro pfecta ac clara præſentis Inſpect. reſolutione, tres caſus conſiderandos eſſe cogitaueram.

Primus eſt, quando Adultus Curatore carens interpellatur monitione Iudiciali, ſiuè Iudicis, & tunc in mora non conſtituitur. cum non habeat legitimam perſonam ſtandi ĩ Iudicio, ita declarat Salicet. d. l. Mora. & Alex. d. l. Si ex ligati cauſa.

Secundus eſt caſus, quando interpellatur à parte ſuper re quæ poſsit ſine Decreto alienari, quo caſu concludas, minorem poſſe interpellari, ac in mora conſtitui; Cũ etenim poſſet prædicta abſq. Decreto alienare, quare non poſsit ſuper eiſdem interpellari, & in mora conſtitui non video; arg. eorum quæ habentur in l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut.

Tertius caſus eſt, quando interpellatur ſuper re quæ non poſsit ſine decreto diſtrahi, & tunc concludas minorẽ non poſſe interpellari, & ita procedat communis opiniò ſupra relata, quam ſequuntur Iacob. Bart. Bald. & cæteri præcitati; quæ vltra ipſos poteſt optimè comprobari ex l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff. de rebus eorum. & l. Non ſolum. C. de Præd. minorum. Non obſtant modò ea quæ pro contraria ſententia adducũtur per Caſtr. Et primò d. l. Sed ſi ex ſtipulatu, quia loquitur de rebus quę ſeruari nõ poſ-

ſunt, cum loquatur de Homine, qui cum mortalis ſit, poteſt vna hora, vel momēto decedere, vt notiſsimum eſt, Ideo poteſt ſine Decreto interpellatio fieri. Quæ tamen reſponſio nihil valet, cum Homo inter mobilia quæ
118 ſeruari poſſunt cōnumeretur. † Nā minor 20. annis non poteſt Libertatē Seruo ſuo dare ſine Decreto, quemadmodum ſine eo non valet immobilia alienare. ita tradit Caſtr. in l. Si minor. nume. 3. ff. de leg. 1. eſt optimus verborum contextus in l. Etiam. §. Ex præterito. ff. de Manum. vindict. in l. Quos retrahi C. Si aduerſ. libert. & in l. vlt. ff. de Curat. Fur. per quem textum id ſenſit Nicol. Vigel. ff. libr. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. except. 32. & tamen fauore Libertatis videretur dicēdum contrarium. Secundò igitur, & melius, reſpondetur quod d. l. intelligitur Iure. ff. quo non requirebatur Decretum, niſi in alienatione Immobilium. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorū. Sed hodie per diſpoſitionē l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. (quæ eſt vna de 50. Deciſionibus ſecundum Cagnol. in l. vlt. poſt princ. C. de Pact. & Benincaſ. Inſt. de Act. in fine Operis, vbi dictas 50. Deciſiones referunt, inter quas connumeratur d. l. Lex quæ tutores:) neceſſarium eſſet Decretum in interpellatione illius Stichi, cum cōnumeretur inter res quæ poſſunt ſeruari, in quibus hodie ex diſpoſitione d. l. lex quæ tutores, idem ſtatutum eſt, quod in immobilibus; ita reſpōdet Raphael prout refert et ſequitur Alex. d. l. Si ex legati cauſa. num. 4. Iaſ. in l. Filiusfamilias. §. Diui. num. 34. in ſecunda lect. ff. de leg. primo. & Aretin. conſ. 22. col. 2. Diligēter, & maturè conſideratis. Non obſtat ſecundo loco glo. ſupra allegata, quæ & ſi indiſtinctè loquatur, intelligenda tñ eſt ſecundum diſtinct. Bart. & communem. Vnde concludendum eſt, quod minor non poteſt interpellari ſuper re quæ ſine decreto alienari nequit, & licet Bart. & cęteri loquātur ſolùm in Adulto Curatorē non habente, putarem tamen idem eſſe etiā in Pupillo habente tutorem, vel in Adulto Curatorem habente, & id attēta ratione qua ipſi mouentur, quæ ratio procedit etiam quod minor tutorē ſeù curatorem habeat, cum ſola ipſorum auctoritas non ſit ſufficiens ad alienandum, ſed requiratur etiam decretum. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum qui ſub tut. vel cura ſunt:

INSPECTIO XIII.

119 CVM permutatio non videatur in alienationem tēdere, poſſet forſan dici ipſam eſſe minori conceſſam; licet etenim non permittatur venditio vnius rei, pro alia re emenda. l. Magis puto. §. Si æs alienum. ff. de rebus eorum; tamen permittitur Permutatio ſecundum Bald. d. §. Si æs alienum. quod eſſe notabile inquit pro rebus eccleſiæ quæ cum non poſsint alienari, poterunt tamen permutari. Permiſſamq. eſſe minori permutationem ſi in eius vtilitatem tendat, voluit Iacob. de Are. d. §. Si æs alienum. quem ibidem refert Nicol. de Neap. Bald. in Auth. Res quæ. C. Commun. de legat. Fabian. de Mon. de empt. & vendit. 22. & vlt. quæſt. 4. quæſt. princ. n. 17. Et ſcripſit Alciat. in l. Alienationis verbum. nume. 3. ff. de verb. ſign. quod Alienatione ꝓhibita, permutatio quādoq. permittitur, cum cauſa prohibitionis fuit ſolùm, Ne qs facultatibus laberetur. l. vlt. ff. de Iure Dot. Ceſſat enim ratio cum tantundem ex permutatione

mutatione conſecuturus ſit:

Decipitur tamẽ Bald. in hoc immemor eius quod dixerat in l. Si pupillorum. in fine princ. ff. de rebus eorum. vbi firmauit, minorem abſq. decreto permutare non poſſe, ſicut nec alienare, quod ſequitur Ant. Gomez. de contractibus. cap. 14. nume. 14. verſ. Quinto extende. vbi id * communiter à DD. ſequi teſtatur. Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. Ampliat. 20. lib. 1. & Marian. Socin. conſ. 3. nu. 21. Viſa & bene conſiderata, part. 2. improbans quãdam permutationem ex defectu cauſæ vrgentis æris alieni, & ob defectum decreti Iudicis, & cognitionis cauſæ; ſine quibus permutationes Prædiorum minorum non valent. Idq. clariſsimè lege, ac ratione probatur; lege in l. Non ſolum. ibi (Neque permutatione) C. de Præd. minorum. Ratione

120 autem; † quia permutatio alienationis eſt ſpecies, venditioniq. æquiparatur. l. vlt. C. de reb. alien. nõ alien. & l. 2. C. de rerum permutat. Ant. Gomez. d. cap. 14. nume. 14. Gughelm. Redoan. in tract. de Alienat. rerum eccleſ. fol. 7. nu. 1. & Io. Baccan. Sing. 4. Nec etiam eſt verum quod ſcripſit Iacob. de Aret. & alii præcitati, q̃d poſsit minor permutare ſi id ei vtile ſit. Id etenim reprobat Bald. d. l. Si pupillorum. in fine princ. Solaq. vtilitas non eſt ſufficiẽs cauſa alienationis rei minoris, vt latè oſtendam lib. ſeq tit. pen. Inſpect. 17. Cum igitur permutatio alienationis ſit ſpecies, vt diximus, debet eſſe minori prohibita etiam ſi in eius vtilitatem redundaret.

INSPECTIO XIIII.

MINOR inſolutum dare nũquid poſsit, aliquando dubitari contingit, quod dubium, vt clarum reddamus, duo ſunt conſtituendi caſus.

121 PRIMVS erit, quando minor vellet abſq. Decreto in ſolutum dare, quo caſu (diſputatione omiſſa) concludas, eum non poſſe. Bart. Bald. & Salicet. in l. Si minor 25. ann. per illũ textum. C. de Præd. minorum. Bart. in l. Si pupillorum. §. Si prętor. ff. de rebus eorum. Nicol. Vigel. ff. libr. 18. par. 2. capit. 6. reg. 1. except. 24. Oldrad. conſ. 248. Roman. conſ. 321. In caſu propoſitæ, vbi in ſolutum dationem, tamquam alienationem ſine Decreto, & aliis ſolemnitatibus factam, non valere conſuluit: Socin. iun. cõſ. 41. nu. 14. Licet in hac. & conſ. 118. Circa præſentem. num. 9. lib. 3. Dec. conſ. 409. nu. 16. Pariſ. conſ. 100. nu. 27. lib. primo Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. lib. 2. caſu 171. num. 50. & Hieronim. Gabriel. conſ. 36. n. 44. cum ſeq. vol. 1. Idq. apertiſsimè probatur d. l. Si minor 25. ann. vbi S. Cõſ. auctoritas non permittit minori, in ſo-

122 lutũ dare. Et Ratio eſt, † Quia Dotio in ſolutum, emptioni, & venditioni æquiparatur. l. Si prædium. C. de Euict. l. Eleganter. in princ. & ibi ſcribẽtes. ff. de Pignor. act. l. vlt. ff ex quibus cau. in poſſ. eatur, & l. Sequitur. §. De illo. verſ. Idemq. fore. ff. de Vſucap. Cin. Bart. Bald. Angel. & Salicet. in l. Libera. C. de Sent. & interlocut. Iudic. Bart. in l. 1. §. Cum prædium. ff. de Pignor. & in l. Si quis aliam. ff. de Solut. & conſ. 221. In quæſtione Domini Cioli. circa medium. Caſtr. conſ. 266. Videtur dicendum. col. 2. verſ. Tertia ratio. lib. 1. Franc. Aretin. cõſ. 32. Diligenter cõſideratis. col. 2. verſ. Nec obſtat ſi dicatur, vbi generaliter inquit, quicqnid de venditione dicitur, & in Datione in ſolutum locum habere: Raph. Fulgoſi conſil. 134. In

qōne verſa. col. 2. verſ. Sed & illud. vbi tamen dicit hanc non veram eſſe, & directam emptionem: conſil. 137. Quia ex facto, in fine primi dubii, & conſ. 190. Viſis toto Proceſſu. col. 2. verſ. Secūdo principaliter. Guglielm. Redoan. in tract. de Alienat. rerū eccleſ. fol. 18. num. 1. cum ſeq. ſequunturq. innumeri alii latè congeſti per Tiraquell. de Retract. Linagier. §. 1. glo. 14. num. 3. cum ſeq.

123 Et hinc eſt quod debetur Laudomia Domino ex datione in ſolutum, ſicut ex venditione. Guido Pap. conſ. 45. In facto præſuponitur. col. 2. verſ. Plus poteſt. Aymo ſuper Conſuetud. Aluern. tit. 16. art. 6. num. 5. & art. 8. nu. 2. & Moderni ab Aſsiſio in Deciſ. Cauſarum Peruſinarum Deciſ. 60. n. 7.

124 Item Datio in ſolutum continetur in Statuto diſponente de Alienatione. ſecundum Dec. conſ. 586. nu. 9. Berrachin. in tract. de Gabellis in 3. membro 8. par. num. 6. Alberic. in ſecunda par. Stat. q. 11. & Moderni ab Aſsiſio d. Deciſ. 60. num. 9.

125 SECVNDVS Caſus eſt, cum minor obtinet licentiā vendendi fundum pro tanto, & fundus poſtea non vendatur, ſed detur in ſolutum; An huiuſmodi datio valeat? Bart. in l. Si pupillorum. §. Si pupillus. ff. de rebus eorum, credidit eā valere; quod probat ex duobus. Et primò ex l. vlt. in fine. ff. Mand. Secundò Datio in ſolutum eſt ſimilis venditioni, vt abundè diximus ſupra num. 122. Ergo data licentia vendendi, debet poſſe etiam in ſolutum dare, quam Bart. ſententiā ſequitur Nicol. de Neap. d. l. Si pupillorum. §. Si prætor: Ipſe verò in cōtraria ſum opinione, ex his quæ habētur d. l. Si pupillorum. §. Si prætor. vbi data licentia à Prætore vendendi, minor autem, ſeù eius tutor nō vendat, ſed obliget, concludit vtiq. ibi Vlpianus, obligationem non valere. De cuius. §. intellectu diximus latiſſ. ſupra libr. 1. tit. 1. Inſpect. 4. nu. 92. cum ſeq.

Poſſent fortaſſe prædicta concordari ita diſtinguendo, quod id quod ſenſit Nicol. de Neap. & Bart. veriſsimū ſit in caſu eorū, quippè in licentia data à teſtatore vendendi tale Fundum pro tanto, qui Fundus ſi pro eadē quātitate non vendatur, ſed in ſolutū detur, non videtur per hoc receſſum à præcepto teſtatoris, immò fuit ei plenè ſatisfactum. ſecus verò eſt in caſu d. §. Si prætor; vbi fuit data licentia vendendi à Iudice, & ſic fuit interpoſitum Decretum, cuius verba ſpecificè, & ad vnguem obſeruari debent, vt ſupra tit. primo d. Inſpect. 4. n. 93. Præterea cum in Iudicis Decreto requiratur cauſæ cognitio, nō debet venire id ſuper quo cauſæ cognitio non præceſsit; quæ rationes ceſſant quando data eſt licentia à teſtatore, & hāc cōcordiam veriſsimam eſſe arbitror, licet à nemine repererim tactam; cuius potuit eſſe ratio, quia mitius agitur cum lege, quàm cum Homine l. Celſus. ff. de Arbitr. & dicam pleniſſ. in Tract. Mitius agitur cū lege, quàm cum Homine. vbi innumeras ferè afferemus differentias inter diſpoſitionem legis, & Hominis.

INSPECTIO XV.

126 POSTQVAM vidimus nū quid Minor poſsit in ſolutum dare; diſpiciamus modò, An poſsit cedere bonis, circa q̄, duos principales conſidera caſus.

PRIMVS eſt, quando minor ex ſe ipſo licet à creditoribus non moleſtetur, bonis cedere velit, in quo indiſtinctè concludas, cum non poſſe

Iacob de Aret. quem refert Alber. in
Rub. C. Qui bon.ced.poſſ.verſ. Item
quæritur nunquid debitor. Cin. in l. 1.
quæſt. 8. C. eod. Bald. Io. Faber. Iaſ.
& alii. §. vlt. Inſt. de Act. Didac. Co-
uaruu. Variarum Reſolut. lib. 2. cap.
* primo. nu. 5. vbi id * commune dicit.
Ratio autem eſt, quia ceſsionis bene
ficium miſerabile eſt, & ſubſidiarium,
ex eo inductum, vt quis carcerem e-
uitare queat. l. 1. in fine. C. de Ceſſ. bo-
norum. Sed cum debitor à creditori-
bus nō moleſtatur, ceſſat prædicta ra-
tio, Ergo. Accedit etiam quod ſi credi
toribus non petentibus admitteretur
ceſsio faciliimè in bonis quærēdis ma
gnum creditoribus generaretur præiudi
cium, quod vtiq. prorſus denegandū eſt,
vt voluit Boer. Deciſ. 349. Quærit an
ciuiliter. col. 8. verſ. Sic etiā Debitor.
& Moderni Ariminēſ. in tract. de Ceſſ.
bonorum quæſt. 7. 4. quæſt. princ. Et
in propriis minorum terminis facit id
quod habetur in l. Magis puto. §. Non
paſsim. verſ. Si modo vrgeat creditor.
ff. de rebus eorum. & in l. Tutor vr-
gentibus. ff. de minoribus, vbi deci-
ditur non ſufficere quod ſubſiſtat æs
alienum, ſed requiri etiam quod credi
tores effectualiter inſtent minorē, ſeù
eius curatorem ad ſoluēdum, de quo
latiſſ. dixi ſupra tit. 1. lib. 1. num. 36.
127 SECVNDVS principalis Caſus
eſt, qū minor nō ex ſe ipſo velit cede
re bonis, ſed moleſtetū à creditoribus,
& iſto caſu duo ſunt alii ſubdiſtinguē
di caſus.

Primus eſt quādo ſumus in Pupillo,
quem bonis cedere haud poſſe cōclu
das, ſed ſatis eſſe qđ ex proprio de-
bito patiatur primum Decretū, ex Pa-
terno verò, ſecūdum. ita voluit Bald.
quem literaliter refert, & ſequitur Sa-
licet. in l. 1. n. 11. verſ. Quæro vnde-
cimo. C. de Ceſſ. bonorū. Brun. d. tract.
de Ceſſ. bonorum. quæſt. 3. 4. quæſt.
princ. n. 14. cum ſeq. Roder. Suarez.
in Declarat. l. 11. Foro. II. lib. 3. tit. de
los Gouernios. nu. 16. & 17. vſq. ad
finem & Moderni Fiuizanenſ. de Tut.
& Curat. ſub nu. 317. verſ. Ego autē.
Et ea potuit eſſe ratio, quia Ceſsio bo
norū adinuenta fuit ne debitor in Car
cerem detineatur. l. 1. in fin. verbis. C.
128 de Ceſſ. bonorum, † Atqui pupillus
carcerari nequit, ſecundum Angel. in
l. Nemo carcerem. C. Ex act. tribut.
lib. 10. quem ſequitur Rom. conſ. 120.
& Paris. conſ. 94. nu. 40. libr. primo.
Cum carceratio fieri non poſsit, niſi
quis ſit contumax, ita quod contuma-
citer ſoluere ceſſet, quæ contumacia
cum non poſsit accidere in pupillo. l.
Contra pupillum. ff. de Re iudic. car-
cerari minimè poterit, & per conſe-
quens nec etiam bonis cedere.

Secundus eſt Caſus, quando ſu-
mus in Adulto, in quo cōcludunt DD.
quod valeat cedere bonis, Iudicis ta
men interueniente Decreto, cū Ceſ-
ſio ſit alienatio quę aliter fieri nequit,
l. Magis puto. §. Non paſsim. ff. de re-
bus eorum. & ita volunt Bald. & Sa-
licet. in l. 1. C. de Ceſſ. bonorū. Iaſ. (re-
miſsiuè tamen.) §. vlt. nu. 11. verſ. At
autē minor. Inſt. de Act. Roder. Sua-
rez. in loco ſupra citato ī primo caſu,
& referunt Moderni Ariminenſ. d. q. 3.
4. q. princ. licet in fine d. q. videantur
ab iſtorum opinione recedere. & Mo-
derni Fiuizanenſ. in tract. de tut. & cu-
rat. ſub n. 317. verſ. Ego autem. quem
caſum ita indiſtinctè verum eſſe, mini
129 mè cēſeo, ſed ita diſtinguerē, † Qđ
aut Adultus q vult cedere bonis hēt
ſolūmodò bona mobilia, aut iura, &
Actiones ad mobilia cōpetentia, vel
cōpetentes, q̄ ſine Iudicis auctoritate
diſtrahi valēt. l. lex quæ tutores. C. de
Adminiſtrat. tut. & tūc dicerem iſtum

Adultum

Adultum poſſe bonis cedere ſine decreto. Cũ etenim hmõi bona abſq. vlla ſolemnitate alienare queat, cur eſt quod bonis cedere non valeat. cũ bonorum ceſsio nil aliud ſit, quàm alienatio.l. 1. & tot. tit. de Ceſſ. bonorũ. Aut vero Adultus nõ mobilia, ſed immobilia ſolummodò habet, quæ regulariter ſine Iudicis decreto alienari non poſſunt: Et iſto caſu remitterem arbitrio Iudicis, An potius Adulto expediat bonis cedere, aut bona quæ habet in ſolutum dare, vel aliter creditoribus perſoluere: Et id quod Prætor minori vtilius eſſe cõſpexerit, exequetur, ſuam impartiendo auctoritatem, arg. l. Magis puto. §. Item prætor. & l. Si pupillorum. §. Si Prætor. ff. de rebus eorum; vbi Prætor animaduertere habet an vẽdere, vel potius obligare permittat; ita igitur & iſto caſu animaduertat, quid minori opportunius futurum ſit, An bonis cedere, in ſolutum dare, vel aliter ſatis creditoribus facere.

130 Si autem minor ex Statuti forma bona ſua adminiſtrare poteſt, ex eo quod forſan Mercaturã exerceat, vel quid ſimile, à ceſſante ratione quare non poſsit carcerari, poterit cedere bonis, vt ſenſere præfati Ariminenſes d. quæſt. 3. 4. q. princ. in fine. Et quando minor cedit bonis non tenetur cedere cum Iuramento l. Quæ ſub conditione. ff. de Condit. inſtitut. per quem textum id ſenſit Roderic. Suarez. in præcitato loco num. 16.

131 Si verò Iudex nollet Decretũ apponere in Ceſsione bonorũ, non propterea carcerabitur minor, ex eo qa non ſtat per eum quo minus ſoluat, ſed per beneficiũ ętatis, quod in carcerem reſolui minimè debet. ita dicũt Bald. & Salicet. in l. 1. C. de Ceſſ. bonorum. Et ita in propoſito concluderem, licet DD. omnes breuiter confusè, & in quibuſdam malè loquantur; Multaq. etiam neceſſaria omittendo:

INSPECTIO XVI.

132 POSTREMA præſentis tituli eræ inſpectio. An minor Pacem inire valeat, & vtiq. ipſum abſq. Decreto eam facere poſſe, paſsim concludunt ſcribentes, dummodò tutoris, vel curatoris interueniat auctoritas. Bald. in l. Pactum curatoris. num. 3. C. de Pact. & in l. 2. num. 4. C. de in integr. reſtitut. minorum. Caſtr. d. l. Pactũ. & in l. Reſcriptum. §. Plerunq. nu. 6. ff. de Pact. Io. Crot. in l. 4. §. Cato. in prima lect. ſub nu. 108. cum ſeq. vbi quinq. circa id conſtituit caſus. ff. de verb. obligat. etũdiſsimus Cardin. Albanus in Lucubrat. in Bart. ad l. Congruit. ff. de Offic. Præſid. vbi multa de Pace recẽſet. Abb. conſ. 268. n. 3. Illud in effectu. lib. 2. dictam opinionem * communiorem & indubitatam appellans. Nell. à S. Gemin. in tract. de Bannit. in 3. par. ſecundi temporis quæſt. 32. num. 32. cum ſequ. Nicol. Moron. in tract. de Treg. & Pace quæſt. 48 per totam. Franciſc. Herculan. in tract. de Caut. de non offenden. cap. 38. nu. 6.

133 dicens quod exemplo Pacis quã poteſt facere minor, tenetur præſtare cautionem de non offendendo, vel etiam eam recipere, de quo poteris per eum videre.

134 Ampliatur id verùm eſſe, etiam ſi extaret Statutũ, quod minor non poſſit ſine decreto cõtrahere; adhuc etenim Statuto minimè obſtante poterit ſine decreto Pacem inhire, ita conſuluit Abb. d. conſ. 208. Crot. d. §. Cato. ſub nu. 109. id * commune appellans. Ferett. in tit. de Feriis. n. 55. vt etenim dicunt

dicunt præfati, iſtud non eſt propriæ contrahere; ſed remiſsio Iniuriarum.

135 Limitatur præd. Concluſio, vt nó procedat in infante qui nullo modo poteſt facere Pacem. ſecundum Vbert. de Bob. quem refert, & ſequitur Speculat. in tit. de Homicid. in princ. nu. 6. Nell. à S. Gemin. d. quæſt. 32 ſub num. 32. verſ. Videamus ergo. dicens in hoc omnes concordare. Io. Crot. & alii ſupra relati; Infantis etenim nullus eſt conſenſus. l. In negotiis. ff. de reg. iur. l. 1. cum ibi not. ff. de Nouat. & l. 1. C. de Fal. mon.

136 Limitatur ſecundò id locum non habere, quoties Pax pœnali vallaretur ſtipulatione, ita ſenſit Bald. d. l. Pactum curatoris. circa finẽ, & ibi Salicet. ſub num. 2. verſ. Et ex hoc inferunt. Guido de Suzz. in l. Si minor. §. vlt. ff. de Minor. Corſett. in tract. de Priuileg. Pacis, Priuileg. 88. Nouell. in pratica Crim. in vlt. par. nu. 88. Ferett. d. tit. de Feriis nu. 54. & 56. Abb. d. conſ. 208. ſub nu. 2. verſ. Fateor tamen. ſubtiliſſ. ac plurimum honorandus Præceptor meus Thob. Nonius conſ. 152. num. 11. & doctiſsimus, ac prudentiſsimus Ludouicus Senſius, (ad præſens celeberrimi noſtri Hieronimiani Collegii Prior meritiſſ.) conſ. 155. num 9. vterq. inter Conſ. Criminal. Diuerſorum Tom. primo. Quæ tamen limitatio diſplicuit Aduocatis Curial. Marchiæ conſ. 150. nu. 33. d. Tom. primo, vbi ſubtiliter conatur fauore Fiſci eam impugnare.

137 Non tamen defuere plerique qui contra ſuperiorem ſententiam ita declaratam, auſi ſunt firmare, quod Pax per minorem, ſeù eius Tutorem, aut Curatorem abſque decreto fieri haud poſsit. quorum primus fuit Vbert. de Bobio, qui vt ſæpiſsimè audiui fuit primus qui hic Peruſiæ Cathedram Magiſtralem erexit. quem refert, & ſequitur Speculat. in tit. de Homicidio in princ. num. 6. Bald. in l. 1. nume. 7. & Caſtr. in l. Conuentionum. num. 4. ff. de Pact. qui dum ſimpliciter referunt Speculat. videntur ipſius opinioni adherere. idq. non dubiè firmauit Corſett. in tract. de Pace. in princip. ſub nu. 15. Iodoc. Damhouder. in Pupillorum Patrocinio tit. de tutorum, & curat. munere cap. 10. n. 75. vbi hanc opinionem tamquam tutiſsimam, ac maximè ſecuram, (vt ipſe teſtatur) inſequi non veretur. Io. de Arno. in ſuis Comentariis Coment. 188. id pro notabili tradens. Iulius Ferett. d. tit. de Feriis n. 53. taciteque id ſenſiſſe videtur Præceptor meus Nonius d. conſ. 152. num. 4. et Caſſan. in Conſuetud. Burgund. tit. Des iuſtices. §. 5. verſ. S'il n'à grace, num. 164. Et hanc ſententiam quicquid DD. circa id intricatè loquãtur veriſsimam cenſeo, cùm ob auctoritatem prædictorum, tum etiam ob rationem Speculat. d. num. 6. verſ. Illud. Namq. ſi abſq. Decreto etiam viliſsimum Prædiũ diſtrahere nequit minor. l. Magis puto. §. ſi æs alienum. & l. Si fundus. ff. de rebus eorum. quãto magis cenſebitur prohibitus Pacẽ habere? in qua de Dignitate, ac honore pertractatur, qui non modò viliſsimis facultatibus, ſed propriæ vitę anteponi debet, ſecundum Barbat. conſil. 47. Scribitur præclarè. col. 19. lib. primo. Debetq. quis velle potius mori, quàm relinquere Honorem ſuum. Petr. Gerard. Notab. 82. incip. Quæ ſunt contra. Picus in l. Fructus. in primo not. ff. de Rei vindicat. quos refert, & ſequitur Neuizan. in Silua Nupt. cap. 1. nu. 34. Et Honeſtas pręferri debet oĩ lucro. vt ſcribit Caſtr. in l. 1. nume. 5. ff. de Iudic. in Prælect. Auenionic. & Iaſ. in l. Reprehendẽda. in 3. not.

in 3. not. C de Inſtitut. & ſubſtit.
138 Verecundiaq. eſt, iniuriam inultam
relinquere, textus eſt notab. in l. Mi-
les. §. Socer. ff. Ad leg. Iul. de Adul-
ter. & ibi Caſtr. nu. 1. in Prælect. Aue-
nionic. & illum text. ad id not. Angel.
conſ. 246. In ſplendidiſsima Ciuitate
Florentiæ. Crot. d. §. Cato. num. 109.
& Aduocati. Curial. Marchiæ d. conſ.
151. nu. 4. Vnde non ita de facili ad-
mittendum eſt, quod minor valeat ſi-
ne Decreto facere Pacem.

Nec quicquam refragatur id quod
dicunt contrarium ſentientes, quippè
quod facere Pacẽ non ſit aliquod ius
perdere, ſed lucrari. l. Creditor. § 1.
ff. Mandat. ſed eſt quoddam reconci-
liare, quod quilibet diligens, ac pru-
dens Paterfam. faceret. Quia ſatis
perditur dum amittitur Honor, & di-
gnitas, ex his quæ diximus. Nec ali-
quis prudens ita de facili cum dedeco
re Pacem haberet. Et ſi quiſpiã obii-
ceret quod fauore Pacis innumera fe
rè ſint Priuilegia inducta vt latè per
Corſett. in tract. de Priuileg. Pacis.
Ideo ſpeciali Pacis fauore, ea ſine De
creto celebrari poſsit. Reſpondetur
quod ſatis priuilegiata dicitur Pax, ſi
eius cauſa interponatur Decretum, q
aliàs niſi ob æs alienum interponi non
valet. l. Ob æs. cum ſimilibus. C. de
Præd. minorum, & illum fauorem q
in Pace interponatur Decretum, con-
ſiderauit Speculat. in præcitato loco;
Ne igitur duo circa idẽ videantur ſpe
cialia concurrere contra l. 1. cum ibi
not. C. de Dot. promiſſ. fateri omni-
nò oportet, Iudicis Decretum requi-
ri, qui habeat diligenter animaduer-
tere, an minori expediat Pacem ha-
bere. Idq. confirmatur ex eo. Nam
Bald. Salicet. Alex. Iaſ. & cæteri om-
nes d. l. Pactum curatoris, admittunt
non poſſe per minorem Pacem fieri,
quando dedecus eſſet, nec tamen di-
cunt quis nam id animaduertere de-
beat. Vnde ipſe dicerem id totum Iu-
dicis arbitrio repoſitũ eſſe, qui ſi per-
ceperit vtile eſſe minori pacem face-
re ſuam in ea impartietur auctoritatẽ,
ſin minus eam denegabit. In dubio ta-
men fauore Animæ ſemper cõſulerẽ,
quod pronior debeat eſſe Prætor ad
interponendum Decretum.
139 Hacq. opinione retenta vtiliſsimè
quidem inferri poteſt, quod ſi fuerit
habita Pax per minorem pœnali ſtipu
latione vallata, in qua non acceſſerit
Decretum, non valet Pax, nec etiam
pœna ei adiecta, tum quia minor ta-
lem pœnam apponere prohibitus eſt,
vt mox diximus ſupra Limit. 2. num.
136. tum etiam quia cũ Pax fuerit nul-
la, non poſsit nec etiam pœna ei ad-
iecta valere. arg. l. 4. §. Condemna-
tum. ff. de Re Iudic. & comprobatur
ex his quæ dicemus infra tit. VIII. In-
ſpect. 13. num. 92.
140 Limitatur ſupra dicta Concluſio vt
non procedat quoties iuratum eſſet,
tunc enim licet non interuenerit De-
cretũ, virtute tamen Iuramenti Pax
omninò ſeruanda eſt. Abb. d. conſ. 8.
Aduocati Curial. Marchiæ d. cõſ. 151.
Iulius Ferett. d. tit. de Feriis. num. 51.
& Moderni Peruſini in tract. de Caut.
de non offenden. cap. 38. num. 6.
141 SED quid ſi non ipſe minor faciat
Pacem, ſed alteri eam facienti cõſen-
tiat, vtiq. ſecũdum opinionem quam
nos veriorem credimus concludendũ
eſt, quod quemadmodũ ipſe ſine Iu-
dicis auctoritate Pacem facere prohi-
bitus eſt. ita & alteri conſentire pro-
142 hibeatur. † Siquidem qui nõ poteſt
aliquid facere, neque alteri facienti
cõſentire poterit. arg. eorum quæ ha
bentur per glo. in l. Cum pater. §. Li-
bertis, in verbo (Alioquin) vbi etiã
Bart.

Bart. ff. de leg. 2. Bart. in l. Iubemus. num. 6. C. Ad Velleianum, et in l. Si fundus. nu. 3. ff. de Pignor. Pro quo etiã plurimum facit id qđ ſcribit Bald. in l. 2. circa princ. C. Si aduerſ. don. quod non obeſt Filio minori conſenſus in re quę ſine decreto alienari nequit, quia ſicut minor non poteſt ſine Decreto alienare, ita nec alienãti cõſentire. Et Ratio eſt, ſecundum eum, quia licet à contrahente habeat cauſam Dominii, tamen ab ipſo minore diceretur Dominiũ habere, & ab eo euelleretur, quod prohibitum eſt, & Bald ſequuntur Salicet. d. l. 2. num. 2. & in l. Si fundus. §. Si ureſciente. ff. de Pignoribus Bertachin. in tract. de Epiſcopo par. 4. q. 45. Hippol. Riminald. conſ. 56. nu. 22. vbi plures refert. lib. 1. & Guglielm. Redoan in tract. de Alienat. rerum eccleſiaſticarum ſub Rub. de Significat. verbi Alienatio. fol. 11. nume. 1. & ſeq.

Et diſtinguunt omnes præcitati cir-
143 ca conſenſum præſtãdum, † Quod Aut quis eſt prohibitus alienare ratione iuris, vt Vſufructuarius, & poteſt conſentire Proprietario alienãti Fundũ. l. Intereſt. C. de Vſufruct. Aut quis prohibetur propter imbecillitatem cõſilii, & intellectus vt minor, & mulier, & tunc non poteſt alteri conſentire, ita declarat Bart. & Salicet. d. l. Si fundus, & alii ſupra relati. ita igitur dicẽdum in propoſito, quod cum minor ratione imbecillitatis dicatur prohibitus abſq. Decreto Pacem habere, quẽadmodum ipſe nõ poſſet eam facere, ita nec alteri eam facienti conſentire, per diſtinct. ſupra traditam. Et licet ille cum quo fit Pax, non dicatur à minore cauſam Pacis habere, ſed ab eo qui eã facit, dicitur tñ Pax ab ipſo minore pricipaliter emanare, qſi ipſe cõſentit Paci; Nãq. ſi minori, tã in Pace, quàm in quolibet alio actu, id quod per ſe non poteſt, permitteretur alteri conſentiendo, facillima adinuenta fuiſſet via alienandi, ac alios actus omnes exercendi, quod vtiq. admittendum non eſt. arg. l. Magis puto. §. Si pupillus ſtipulanti. ff. de rebus eorum. Et in propriis terminis Conſenſus, ſcribit Dec. quem ſequitur Cagnol. in l. Aliud eſt. ff. de reg. iur. quod cũ quis prohibetur aliquid facere, prohibetur & conſentire, quando eadem eſt ratio; quæ quidem rationis identitas; Ne minori ob imbecillitatem intellectus aliquod præiudiciũ paretur, ęquè ineſt quãdo alteri conſentit, ac ſi ipſe principaliter faceret. Ex quibus puto generaliter cõcludendum, quod cum minor vendere, obligare, pignorare, Pacem facere, ac alia deniq. multa facere prohibeatur, non poſſit neq. etiã alteri prędicta facienti cõſenſum præſtare, abſq. tutoris, vel curatoris, Iudiciſq. auctoritate, aliiſq. ſolemnitatibus in dictis actibus neceſſariis, de quibus latè diximus ſupra lib. 1. tit. 1.

144 Prætermittendũ tamen in propoſito non eſt, quod minori non datur reſtitutio aduerſus Pacẽ habitã. Bald. Salicet. Alex. Iaſ. & cæteri d. l. Pactũ Curatoris, Crot. d. §. Cato. nume. 110. Nell. à S. Gem. d. q. 32. in fine Moderni Gualdens. d. tract. de Treg. & Pace quæſt. 48. nume. 4. par 2. et nouiſsimè Sforz. Odd. in eleganti ſuo tract. de Reſtitutione in integrum, in ea quæſt. An minor reſtituatur aduerſus remiſsionem Iniuriarum & Pacem habitam; vbi latè inſiſtit; & Io. Ign. in repetit. l. Donationes. num. 6. C. de Donat. inter vir. & vxorem.

TRACTATVS
DE DECRETIS,
CAETERISQ. SOLEMNITATIBVS
in Contractibus Minorum, aliorumq́. his ſimilium, adhibendis.

LIBER TERTIVS.

De Virtute, & effectu Decreti.

TITVLVS SEPTIMVS.

D. OCTAVII SIMONCELLI
Calliensis. V. I. D. & Eq.

SVMMA NOTABILIVM.

1 DECRETVM *facit ceſſare beneficium reſtitutionis. Communis opinio eſt in contrarium. numero. 3. Quæ ampliatur, & Declaratur.*

2 *Debitor ſolnens cum auctoritate tutoris, vel curatoris, Iudicisq. decreto, remanet perfectè liberatus.*

4 *Decretum non tollit beneficium l. 2. C. de Reſcind. vendit.*

5 *Remedium extraordinarium, quando pinguius providet, quàm Ordinarium, non excluditur per ordinarium.*

6 *Decretum facit ceſſare Reſtitutionē, quando pretium rei fuit per Iudicem taxatum.*

7 *Tutor vēdens rem minoris pretio viliori excuſatur, ſi Iudicis æſtimatio præceſſerit.*

8 *Iuramentum facit ceſſare Reſtitutionem in integrum.*

9 *Decretum interpoſitum in Libertatis datione, facit ceſſare Reſtitutionem.*

10 *Decretum interpoſitum ſuper ætate facit ceſſare Reſtitutionem.*

11 *Minor ad quid petat ſe reſtitui, & quomodo formabitur Libellus, & poſitiones. & nume. 12. 13. 15. & 16.*

14 Em-

14 *Emptor non tenetur reſtituere fructus perceptos ex re empta, pro rata pretij reſtituendi.*

17 *Minor vendicans Prædia alienata, tenetur reſtituere pretium.*

Ampliatur quod teneatur pretium cum vſuris, & meliorato Prædio, ſumptus meliorationis reſtituere. num. 18.

19 *Minori alienata, ſeù obligata vendicāti, Doli exceptio opponitur, niſi pretium reſtituat, licet alienatio ſeù obligatio fuerit nulla.*

20 *Minor vendicans Prædia, an debeat probare, pretium in eius vtilitatem non verſum.*

An verò Aduerſarius in vtilitatem minoris verſum eſſe.

21 *Minor quando facta eſt alienatio, ſine debitis ſolemnitatibus, poteſt agere contra quoſcunque poſſeſſores. Nec poteſt tunc poſſeſſor d. bona retinere pro melioramentis, vel expenſis neceſſarijs factis.* num. 23.

22 *Minoribus datur Iuram. in litem cōtra tutores, vel curatores, ſinè ſolemnitatibus elienantes.*

24 *Minor quando Tutelæ, vel alia actionem æſtimationem Prædij conſecutus eſt, vendicatio Prædij ex æquitate inhibetur.*

25 *Decretum Iudicis an ſuppleat defectum non interuenientis tutoris, vel curatoris.*

Diſtinguitur. num. 26.

27 *Intellectus l. Bonorum. C. Qui admitti.*

28 *Iudex ſupplet defectum tutoris, vel curatoris, quando ſolus tutor, vel curator ſufficeret.*

Bart. Diſtinctio circa id conſtituens differentiam inter tutorem, et curatorem. num. 29.

Reprobatur dicta Diſtinctio. nu. 30.

31 *Iudex cum ſupplet defectum tutoris, vel curatoris, debet de hoc fieri expreſſa mentio.*

32 *An præſumatur pro Decreto.*

Non præſumitur quando reperitur Contractus in quo de Decreto non habeatur mentio. num. 33.

34 *Ex diuturnitate temporis præſumitur pro Decreto.*

Declaratur niſi pars neget ſolemnitatem interueniſſe. num. 35.

Item quando ex facie Inſtrumenti docetur ſolemnitatem non interueniſſe. num. 36.

37 *Præſumitur pro Decreto, quando interponitur ſup actu qui dependet à Iudicis arbitrio.*

38 *Non præſumitur pro decreto quando ſolemnitates non fuerunt enunciatæ.*

Item quando fuit interpoſitum à Iudice Rurali, ignaro, & Idiota. num. 39.

40 *Decretum interponi non poteſt in contractibus minorum, per Officiales Caſtrorum, & Villarum.*

41 *Præſumitur pro Decreto, cum interponitur à Iudice maiori ſuntq. in eo ſolemnitates enuntiatæ.*

42 *Enuntiatæ ſolemnitates quando dicantur.*

43 *Minor præſumitur is cui Prætor tāquam Minori Curatorem dedit.*

44 *Decretum facit præſumi contra- ctum factum fuiſſe in vtilitatem Eccleſiæ.*

45 *Decretum facit ceſſare omnem præ- ſumptionem Doli, metus, vel fraudis.*

46 *Decretum facit præſumi Cõtractum palàm, et bona fide factum.*

47 *Præſumitur pro Decreto ſi interue- nit debitum temporis, interual- lum, ſecus è contra.*

48 *Non præſumitur quãdo fuit ſubre- ptum, vel obreptum Iudici. Item quando pars plenè non edocuit. & quando eſſet error manifeſtus. nu. 49. & 50.*

51 *Præſumitur pro Decreto, ſed ad- mittitur probatio in contrarium. & num. 52.*

VIDIMVS hucvſque de va- riis alienationis actibus, cum interuentu Decreti celebran dis; conſequens nunc eſt, vt de Virtute, & effectu ipſius Decreti pertractemus; id quod vt perfectè ab ſolutum habeamus, triplex adhiben- da eſt Inſpectio.

PRIMA INSPECTIO.

1 ERIT igitur prima Inſpectio; Nunquid virtus effectuſq. De- creti faciat ceſſare reſtitutio- nem in integrum; in qua duæ videntur poſſe conſiderari opiniones; Altera eſt quod reſtitutio ceſſet, quã tenuit Fabian. de Mont. in tractat. de empt. & vendit. 5. quæſt. princ. tit. de Solemnitat. in alien. Minorum rebus ſub num 95. in fine. Et pro ea adduci tur primò l. Ait prætor. §. Permittitur. ff. de minoribus. Omiſsis pluribus, ex intentione glo. Bart. & aliorum d. §. Permittitur. reſpondeas, quod ideo ibi denegatur reſtitutio, quia ſolutio fit ex neceſsitate Debitori impoſita ut ſoluat; Ideo debet ei ſuccurri. arg. l. Si fideiuſſor. §. Neceſſarium. & l. De d. e. ff. Qui ſatisd. cogant. ſecus verò in emptione quæ ex voluntate fieret; Nam tunc non obſtâre Decreto com-
2 petit reſtitutio. † Ideo factum eſt, quod ſi Debitor ſoluat cum auctoritate Tu tutoris, vel Curatoris, ac etiam Iudi- cis, perfectè remanet liberatus, adeò vt licet poſtea ſit conſumpta pecunia culpa, vel facilitate eorum, nulla cõ petit reſtitutio. d. §. Permittitur. & l. Sancimus. la prima. C. de Adminiſtrat. tut. quia venditio, alienatio, & alii contractus fiunt ex voluntate; Solu- tio verò debiti fit ex neceſsitate. vt declarat. glo. Bart. & cæteri commu- niter d. §. Permittitur. Oddofred. & alii DD. paſsim in l. 1. C. Si aduerſ. ſo- lut. Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. Conſ. Clementiano. num. 5. & Ant. Gomez. de contracti- bus c. 14. nu. 4. rectè declarans quo- modo minori ſit facienda ſolutio. Id quod non crederem ita ſimpliciter in telligi debere, quando ſola Iudicis in- terfuit auctoritas, ſed neceſſe eſt quod debitor curet ſibi fieri præceptum ad ſoluendum, alioquin ſecurus minimè erit, quin minor aduerſus d. ſolutio- nem reſtituatur. d. §. Permittitur. & l. Sãcimus la prima. C. de adminiſtrat. tut. Porr. Ioan. de Plat. & cæteri in §. Nunc admonendi. Inſt. Quibus alien. licet vel non: Secundò adducitur. l. Minor 25. ann. ex aſpectu. ff. de mi- noribus. Cui tamen contextui ex intẽ tione Bart. ibi num. 5. reſpondetur id procedere in decreto ſuper ætate, ſe- cus verò in decreto ſuper alienatione permit-

permittenda; quæ reſp. (licet Bart. ni-nil alleget) clarè probatur in l. De æ-tate. ff. de Minoribus.

3 Contraria quamobrem ſequitur o-pinio communis, et verior, quod de cretum non tollat reſtitutionem in in-tegrum; glo. vlt. in l. Eos. C. de His qui ven. ætat. impetr. glo. Bart. Bald. Salicet. ac poſteriores omnes d. l. Ait prætor. §. Permittitur. glo. Bald. & Sa licet. in l. Siquidem. C. de præd. mino rum, & ibidē Alex. in Addit. ad Bart. Bart. in l. Minor ætas. num. 5. ff. de mi noribus & in l. 2. nu. 2. C. de fideiuſſ. minorum Bald. in l. 1 circa prin. C. Si aduerſ. tranſact. Roman. in l. Pupillus. n. 11. ff. de Aquir. hæredit. Salicet. in l. Iuſiurandum. § Pupillus. n. 4. quem ibidem refert Iaſ. num. 11. verſ. Sali-cet. hic. ff. de Iureiur. idem Salicet. in l. Eos. in fine. C. de his qui ven. ætat. im-petr. Iaſ. in l. Cunctos populos. in ſe-cunda lect. in fine. C. de Sum. trinit. et fide catol. in Auth. Sacramenta pube-rum. circa princ. C. Si aduerſ. vendit. & in l. Exigendi. nu. 23. C. de Procur. Alex. in l. Si quis cum aliter. nu. 15. ff. de verb. obligat. Sebaſtian. Sapia in l. De ætate. num. 9. ff. de minoribus. Bu-tigella in l. Is cui bonis. num. 20. ff. de verborum obligat. Vbaldinus de Mō-te Biano ad l. Minoribus in princ. C. Si tut. vel curat. interuen. Abb. in c. Cū cauſa. num 6. de empt. & vendit. & in c. Conſtitutus. num. 9. de in integr. reſtit. Io. de Plat. in § Nunc admonē-di, & ibidem Port. num. 7. Inſt. Qui-bus alien. licet vel non. Emanuel. Co-ſta in Coment. l. Gallus. §. Et quid ſi tantum. in 7. fundam. nu. 47. ff. de Li-ber. & Poſthum. Card. Alban. in Lu-cubrat. in Bart. ad l. Magis puto. §. Si pupillus. num. 8. in lectur. Nicol. de Neap. ff. de rebus eorum. Cuman cōſ. 115. ſub nume. 6. incip. Antonius Be-nedicto. Gozadin. conſ. 44. num. 12. Non eſt dubium, Martin. Grat. Lau-dens. conſ. 16. num. 3. Pariſ. conſ. 89. num. 60. lib. 1. Mantua conſ. 197. nu. 1. vol. primo inquiēs hoc eſſe mirabile, cum aliàs dici ſoleat ipſum decretum omnem defectum ſupplere, & ſuſpi-tionem Doli, ac fraudis tollere, l. 1. C. de Præd. Curial. Azzo in Summa. C. de Præd. minorum. num. 7. verſ. Si verò Decretum. Rofred. in Tract. de Libellis par. 5. in Rub. de Officio Iudi cis quo datur reſtitutio minori. nu. 11. practicus Papienſ. in forma Libelli in Act. reali. §. Veris, ac legitimis. nu. 8. Petr. de Vnzola in pratica Artis Nota riat. tit. Quid ſit proximus pubertati, in fine. num. 8. & tit. ſeq. pariter nu. 8. in finē Alexander Bald. Troian. in ſuo Pomilego, in verbo Decretum. Ant. Gomez. in tract. de contractibus tit. de empt. & vendit. cap. 2. ſub nume. 22. Verſ. Item adde. & cap. 14. de Reſti-tut. minorum. n. 4. Mauritius in tract. de reſtitut. in integr. cap. 225. & no-uiſsimè D. Sfor. Odd. in eleganti tract. de reſtitut. in integr. par. 3. in ea quæſt. An interuentus Iudicis, & Decreti in terpoſitio faciat ceſſare reſtitutionem in integrum. vbi d. Concluſionis ratio nē refert. Pro qua opinione plura fa-ciunt, & primò l. Tutor. ff. de Minori-bus & l. vlt. C. de fideiuſſ. minorum, quibus iuribus deciditur, quod et ſi de cretum interfuerit, non id circo ſi in-ſtum fuerit reſtitui, denegandū id au-xilium. Secundò facit quod reſcripſit Imperator Alexander, in l. 2. C Si tut. vel curat. interuen. vbi deciditur mi-norem circumuentum reſtitui, etiam ſi quid egerit præſente curatore, in Iu dicio. Tertiò, & vltimo id clariſſ. pro-batur in l. Si quidem. C. de Præd. mi-norum. & ibi DD. omnes aduocant; & in l. Si res. ff. de minoribus.

Amplia-

4 Ampliatur concluſio iſta ita commu
niter firmata, vt Decretum non ſolùm
nõ tollat beneficium reſtitutionis, ſed
nec etiam auferat beneficiũ l. 2. C. de
Reſcind. vendit. licet etenim venditio
facta ſit cum auctoritate Iudicis, pars
tñ quæ decepta reperitur vltra dimidi
am, non excluditur, quo minus vẽdi-
tio retractari poſsit. Abb. c. cum cau-
ſa. col. 2. verſ. Et vide aliani. de empt.
& vendit. vbi contra Bart. in l. 1. C. de
Præd. Curial. lib. 10. dicit; quod licet
propter decretũ Iudicis tollatur præ-
ſumptio fraudis. non tamen excludi-
tur probatio in contrariũ; & ideo pro
bata lœſione vltra dimidiam iuſti pre
tii, non obſtante decreto cõtractus re
tractari debet; Roman. & Alex. n. 16.
in l. Si quis cum aliter. ff. de verb. ob-
ligat. Alex. in l. Pretia rerum. nu. 8. ff.
Ad leg. Falcid. Imol. Roman. & Alex.
in l. Pacta nouiſsima. C. de pact. Pan-
tal. de Crem. qui hanc ſententiam ab
impugnationibus quorundam egre-
giè defendit, in reper. l. 2. num. 104.
vſq. ad 108. C. de Reſcinden. vendit.
* & iſta eſt vera, & * communis opinio
quicquid falsò dixerit Matth. Gribald.
in ſuis commun. opin. in verbo Reme
dium legis, verſ. Remedium. quæ ſen-
tentia euidentiſſ. probatur ratione.
Nam ſi decretũ faceret ceſſare reme-
dium d. l. 2. ſequeretur, quod ea nõ
haberet locum in minore, quod vti-
que, vltra quod eſſet contra genera-
litatem ipſius, nimis foret iniquum,
quod maiores eſſent magis priuilegia
ti quàm minores, qui innumeris ferè
Priuilegiis potiuntur l. 1. & toto tit. ff.
de minoribus. Intelligendum tamen
id eſt, quoties ab initio interuenit de-
cretum, ſecus quando contractus nul
lus ex conſenſu partium confirmare-
tur, quia tunc ceſſat remedium d. l. 2.
vt dixi ſupra i Præfat. circa finem ſub
num. 125. verſ. & licet. Benè verum
eſt quod per interuentum decreti lœ
ſionem non adfuiſſe præſumetur, ſed
neceſſe erit eam euidentiſſ. probare,
vt concludunt Pantal. in repetit. d. l.
2. & Grat. conſil. 15. libro 2. Com-
petunt igitur minori læſo remediũ re-
ſtitutionis, & remedium d. l. 2. con-
tra ea quæ ſenſit Bart. in l. 1. C. Si ad-
uerſ. Fiſc. & ibidem Angel. & Aymõ
Graue. conſ. 7. num. 2. & num. 12. &
conſ. 151. num. 6. quippè minori lœ-
ſo vltra dimidiam non dari reſtitutio-
nem, cum etenim habeat commune
remedium d. l. 2. debet ceſſare ſpecia
le remedium reſtitutionis. l. In cauſæ
la ſeconda. ff. de Minor. Contrarium
namq. voluit Bald. d. l. 1. & ibi Iaco-
* bin. à S. Georg. dicens * communiter
teneri cum Baldo: Salicet. d. l. Siqui-
dem. Pantal. de Crem. in repetit. d.
l. 2. nu. 54. & ibidem Caghol. n. 105.
& poſt eos Pinell. in ſecunda par. c. 1.
nu. 19. Abb. in c. Cum dilecti. nu. 5. de
empt. & vendit. Gozadin. conſil. 44.
nu. 14. & Didac. Couaruu. variarum
reſolut. lib. 1. c. 3. nu. 11. verſ. Tertiò.
5 Non obſtat d. l. In cauſæ. † quando-
quidem quando remedium extraor-
dinarium prout eſt reſtitutio pinguius
prouidet, non excluditur per ordina-
rium. glo. communiter approbata in l.
vlt. C. Si aduerſ. rem iudic. Bart. in l.
In prouinciali. §. 1. num. 2. ff. de Nou.
oper. nunciat. Pantal. d. l. 2. nu 55. &
ibidem Pinell. nu. 9. c. 1. par. 2. Matth.
Gribald. in ſuis commun. opin. in ver-
bo Reſtitutio in integrũ. verſ. Remedi
um. & ingenioſiſsimus Sforz. Odd. in
elegantiſſ. tractatu de Reſtitutione in
integrum, qui infra paucos Menſes e-
detur, in ea q. An reſtitut. ceſſet vbi cõ
petit aliud remediũ. Quò autẽ pingui
us prouideatur per reſtitutionem, quã p
remediũ d. l. 2. vide Pantal. d. l. 2. n. 55.

Decla-

6 Declaratur modò præd. concl. vt nō procedat qñ prætiū rei fuiſſet per Iudicē taxatū tunc etenim reſtitutio nō cōpetit, vt notāter declarat glo. & ibi Bart. d. l. Ait pror. §. Permittitur glo. Bart. & Salicet. d. l. Siquidem vbi etiā Alex. ad Bart. & Roman. in l. Pupillus. n. 11. ff. de Aquir. hęredit. Et notes ꝙ licet qñ interponitur Decretum ſuper alienatione non ſit neceſſe, qđ Iudex taxet quanto pretio res vendatur, ſi tñ pretium taxauerit, præter ceſſationem remedii reſtitutionis in integrum, ſequitur & alius mirabilis effe-
7 ctus, † quod ſi tutor vendidit rē minoris, pretio viliori, præcedente Iudicis æſtimatione, tutor excuſatur. l. vlt. iūcta gloſ. C. de Magiſtr. conuen. vbi Bart. multum exclamat, enixè rogādo, ne de hac notabili declaratione in ꝑpetuum obliuiſcamur: ſequitur Bald. d. l. vlt. in 6. q. or. Iaſ. in l. Plus autem. nu. 8. Inſt. de Act. & id pro valde ſingulari tradidit Roman. Sing. 80. Excuſatur. & ibi Nicol. Pignatell. in Addit. & Gaſpar Caba. lin. ſuper Conſtitut. Aegidian. lib. 5. c. 9. nu. 12. Quod tñ ſanè intelligas niſi manifeſtū eſſet æſtimationē illā eſſe iniuſtā; vel ſi de hoc eſſet publica fama in Vicinia, & locis circūſtantibus. Nā tunc tutor non excuſatur, dicendo ſe credere illam æſtimationem eſſe iuſtam. arg. L. Si tutor petitus. C. de Peric. tut. & declarat. Bart. d. l. vlt. circa finem.
8 Secūdò declaratur, vt nō procedat, qñ interfuit Iuramentū, ꝙ facit ceſſare reſtitutionē in integrum ſm DD. in Auth. Sacram. ꝓpuberū. C. Si aduerſ. vēdit. Angel. & Caſtr. in l. Si duo patroni. §. Idē Iulianus. & ante eos Bart. ff. de Iureiur. Bald. in l. 1. C. de reb. credit. & in l. 1. C. Si aduerſ. vēdit. Thom. Gramat. conſ. 31. n. x. & ſeq. & Io Bernardin. Diaz. reg. 219. Fall. 4. Id ꝙ in vno tm̄ capite procedit qñ ſcilicet ex ſui facilitate eſſet lœſus, ſecus ſi rōne Doli Aduerſarii. tūc etenim Iuramēto minimè obſtāte poterit reſtitutionem petere. Cor. Iaſ. & cæteri in repetit. d. Auth. Sacramenta puberū. & Io. Bernardin. Diaz. d. reg. 219. Fall. 4.
9 Tertiò declarāt, in Libertatis datione. Nā aduerſus eam minor non reſtituitur ſi Decretum Iudicis interuenit. l. pen. C. ſi aduerſ. libert.
10 Quartò declarāt, qñ decretū īterponitur ſup ætate; qa tunc nō reſtituitur minor. l. Minor adito. §. vlt. ff. de minoribus. vbi Bart. n. 5. & alii oēs id adnotāt. Sebaſt. Sap. in l. De ætate. n. 9. ff. eod. Sforz. Odd. in ꝓcitato loco, verſ. Limitatur igitur primo. vbi rōnem refert duobus modis id notabiliter declerās. Cōcludēdū eſt itaq. cū Ampliationibus & Limitationibus ſupradictis minori dari reſtitutionē in integrū, ēt ꝙ interceſſerit decretū; ꝙ ſi nō īteruenit ſupuacuum eſt de vili pretio pertractare. cum S. Conſ. auctoritas, retento Dñio alienādi viā obſtruxerit; l. 2. & l. Siquidem. C. de Præd. minorū.
11 SED difficultas ē, qūo reſtituatur minor, quomō formandus ſit Libellus, & ad quid petat reſtitui. circa quod tres ſunt conſiderandi caſus.
12 PRIMVS eſt, qñ minor l. editur ī vēdēdo, quia ſibi nō expediebat vēdere & tūc abſq. dubio ꝑ reſtitutionē rem ipsā recuperabit. vt ſēſit Accurſ. Bart. Bald. Salicet. & alii in l. Siquidē. C. de Præd. minorū. & Roland. à Valle cōſ. 38. n. 4. lib. 1. Poteritq. tūc minor agere, tā contra tutores, aut curatores alienantes, quā etiā contra emptores, cum id eius electioni tribuatur, vt per Ploт. in repetit. l. Si qis. nu. 103. verſ. & ſicut poteſt. C. de Reuoc. Donat. et nouiſsime Nouiſsimi Huizaraenſes in tract. de tut. & curatorum. 171.

SECVN-

13 SECVNDVS Caſus eſt, quando minor eſt lœſus in eo, quod malè vendidit, quia benè expediebat ſibi vendere, ſed fuit deceptus in pretio, cum deberet vendere pretio cariori, quo caſu concludendum eſt electionem eſſe emptoris conuenti, vel vt ſuppleat iuſtum pretium, uel rem reſtituat. glo. Bart. & Bald. d.l. Siquidē. Bart. in l. 1. C. ſi aduerſ. credit. & in l. Si res. §. primo. ff. de Iure Dot. inquiēs ſe millies per illum textū feciſſe ita praticari, quibus in locis inquit Bart. reſtitutionem dari ad pretiū, non tamen apperit an ſit dāda electio emptori, prout alii omnes intellexerunt; præcipuè Salicet. d. l. Siquidem, aſſerens opinionem glo. veriſsimam eſſe, nec emptori electionem ex æquitate denegandam, ne cōpellatur rem habere, pro pretio quo noluit: glo. in l. Patri. §. 1. in verbo (Oporteat.) ff. de minoribus Fulgos. d. l. Si res. §. 1. Alex. in l. Non intereſt. C. Quod met. cauſa Abb. & alii in c. Conſtitutus. de in integr. reſtit. Cuman. conſ. 180. ad finem. Socin. conſ. 57. num. 47. lib. 4. Gozadin. conſ. 44 nu. 12. & 14. Roland. à Valle conſ. 59. n. 7. lib. primo. & Roder. Soarez Allegat. 21. num. 5. Et iſte caſus videtur optimè probari poſſe in l. Si res. §. primo. l. Quoties, & l. Plerunq. ff. de Iure Dot. Quibus tamen minimè refragantibus, non defuere qui contrarium ſenſerint, quod immò minor lœſus in pretio, per reſtitutionem rem præcisè auocet, pretiumq; reſtituat; vt fuit Cin. & Alberic. d.l. Si quidem. Caſtr. in l. Non intereſt. num. 4. C. Quod met. cau. & in Praxi ita iudicatum fuiſſe tradidit Fulgos. d.l. Si res. §. primo. Didac. Couarruu. Variarum reſolut. cap. 3. ſub nu. 11. verſ. Tertio hinc deducitur. Natta conſ. 548. n. 32. lib. 3. Grauetta conſ. 7. num. 12. verſ. Et ſi dicas. lib. primo. Menoch. de remed. recup. poſſ. Remed. 15. quæſt. 15. nu. 138 & ſeq. & Arius Pinell. in l. 2. nu. 21. C. de Reſcind. vendit. vbi ſubtiliſsimè, ac egregiè quidem opinionē hanc contra cōmuuem defendit; inquiens inſuper q; in Praxi nec vidit, nec audiuit obſeruari diſtinctionem glo.

14 Nō teneturq. emptor pro rata pretii reſtituendi reſtituere fructus ex re empta perceptos. Cepoll. de Simulat. Contract. primo Caſu princ. ſub nu. 7. verſ. Si verò contractus. & hāc eſſe communē opinionem & in Praxi receptam, tradit Pinell. d. l. 2. libr. 2. in ſecunda par. cap. Vlt. num. 1. Emanuel Soarez in Cōmun. Opin. in verbo fructus. num. 353. quos refert, & ſequitur Borgnin. Caualcan. in tract. de tut. & curat. ſub num. 145. vbi teſtatur de communi, & contrarium ſentiētes adducit; & nouiſſ. eruditiſſ. Gabriel. conſ. 33. num. 6. vol. primo. vbi alios recenſet.

15 TERTIVS. Caſus eſt, quando minor eſt lœſus, non in eo quod vendidit, nec in eo quod malè vendidit, ſed in eo quod pecuniam quam recepit in malos vſus conſumpſit, vel aliter perdidit; & tunc reſtituendus eſt minor aduerſus ſolutionem ſibi factā, per tit. Si aduerſ. Solut. & ita concludit Bart. & Salicet. d.l. Siquidem in fi-

16 ne. † Qui tamen caſus intelligi debet, quādo emptor fuit in aliqua culpa non ſoluendo cum omni iuridica ſolemnitate aliàs ex caſu, vel culpa alterius non daretur reſtitutio in emptorem. Bart. in l. Sine. §. Interpoſito. ad finem. ff. de Adminiſtrat. tut. & Pinell. d. l. 2. num. 28. in fine. Et ex his tribus caſibus pōt optimè colligi quō ſit formandus Libellus, et poſitiones, per minorē ad petēdam reſtitutionē.

RE-

RESTAT adhuc & aliud dubiũ
17 circa reſtitutionis materiam; † Siquidem minor vendicans prædia alienata tenetur reſtituere pretium. l. Non ſolum. ad finem.C.de præd. minorum & l. Si à te. C. de pact. inter empt. et vendit. Ancar. conſ. 34. nu. 20. Natta conſ.631. n.1. lib.3. Roland.de Curt. conſ. 123. nume.65. Ad cauſas vltim. volunt. Cephal.conſil.207. num.1. & num.37. lib.2. & Euerardus in loco, à
18 pupillo ad eccleſiam.ſub nu.4. † Teneturq. etiam pretium cum vſuris, & meliorato prædio, ſumptus meliorationis reſtituere. l. Si prædium. in fine C.de Præd. minorũ. & ſequitur Azzo in ſua Summa. C.Quando Decr.opus non eſt,in fine.Competit igitur minori actio,tam in perſonam,quàm in rẽ, ſeù rei vindicatio.l.Magis puto §.pen. ff. de rebus eorum. & l.3. C. de præd. minorum Nicol.Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap.6. reg.2. Caſtr. conſ.105.nu.2. Si non intereſſet. lib. 2. Cephal.conſ. 115. lib. 2. & Rofred. in tract, de Libellis par. 8. in Rub. Conſtitutio Federici Imperatoris in fine. Sed tenetur reſtituere pretium quatenus probatur in eius vtilitatem verſum, ſecũdum Bart. & alios in l. Prædiorum. C. de præd.minorũ, ceteriq. omnes pre-
19 citati ſequuntur. † Quamquam etenim diſtractio, ſeù obligatio inutilis fuerit, tamen Tutori,vel Minori alienata, ſeù obligata vendicanti, Doli exceptio non inutiliter opponitur,Ne pupillus ex damno alieno lucrum captet, textus eſt in l. Si fundus.§.Quãquam. l. Si pupillorum. §. Si obligauerit. ff.de Rebus eorum.l.Quamquam. l. Vtere, & l. Si prædium.C.de Præd. minorum. & l.Conſilio. §.primo.ff.de Curat. Fur. Si igitur minor pecunia, vel re, quã ex alienatiõe ſuæ rei accepit, locupletior factus eſt, & eã non reſtituat, Doli mali exceptio cõpetit.
20 Sed non leuis poſtmodũ oritur difficultas, quis nam debeat probare.An pupillus pretium in eius vtilitatẽ non verſum, An verò Aduerſarius in vtilitatem minoris verſum eſſe, circa quod notabiliter diſtinguit Accurſ. d.l. Prædiorum; Quod aut contractus eſt aliquis, & petitur reſcindi, vt quando minor reſtituitur aduerſus vẽditionẽ, & tunc vtiq. tenetur minor reſtituere pretium, quod accepit, niſi probet illud malè perditum, vel inutiliter conſumptum; Aut verò cõtractus eſt nullus, vt quando facta eſt venditio ſine Iudicis Decreto, & tunc emptori incumbit onus probandi pretium verſũ fuiſſe in vtilitatem, & cõmodum minoris. quam Diſtinctionem ſequitur Bart. Bald. & Salicet. d. l.Prædiorum. vbi etiam Illuſtriſsimus,ac Reuerendiſsim. Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. Salicet. in l. Si prædium, in fine. C. de Præd. minorum. Iaſ. in l. Nã poſtea. §. Si minor. num.21. ff. de Iureiur. Hippolit. Riminald. Inſt. Quibus alien. licet vel non. §. vlt. num.61. et conſ.5. nu.76.lib.primo. Corn.conſil. 71. num.6. & conſ. ſeq.num.9.vol.3. Marian. Socin. conſ. 15. nu. 22. lib.1. vbi in fauorem minoris (etiam indiſtincte) firmat: Natta conſ.631.num. 5. vol.3. & Pinell. in repetit.l. 2.in 3. par. cap.1. nu.25.C. de Reſcind.vendit. atteſtans diſtinctionem d. glo. inter Nullitatem, & reſtitutionem, vt in hac minor probet pretium nõ fuiſſe verſum, in illa probet emptor pretium verſum fuiſſe in vtilitatem minoris, * communem eſſe, licet eam non ſequatur; Quæ Diſtinctio videtur & lege, & Ratione optimè comprobari poſſe, lege, in l. Si prædium. verſ. Emptor l. Prædiorum, & l.Vtere. C. de Præd. minorum. Ratione autem,

cuia vnuſquiſq. debet probare quod eſt cauſa ſuæ intentionis l. Actor.cum ſimilibus C. de Probat. Sed in nullitate emptor cenſetur agere, quo ad pretium quod ſibi reſtitui vult; In reſtitutione autem minor in totum agit, ac proinde vnuſquiſq.probabit fundam. ſuæ intentionis.

Pileus tamen Gloſſator antiquus in ſuis quæſt. quæſt. 118. relatis hinc inde argumentis, concludit quod etiam ſi ſine Decreto ſit facta Alienatio, nihilominus teneatur ipſe minor probare pecuniam amiſſam, in eiuſq. vtilitatem minimè verſam. è contra Pinell. d.l.2 par.3.cap.primo. num. 25.vult indiſtinctè, quod tam in reſtitutione, quàm etiam in Nullitate ſemper onus probandi incumbat emptori; Et ex eo præcipuè probat, quod voluit Bart.in l. 1. C. Si aduerſ. Credit. vbi ēt Bald. num.5. & Salicet. nu. 3. & alii quamplures quos ipſe refert, quod ſi minor reſtitutionem petens, probauerit ſe læſum in vendendo, emptor probare debet pretium verſum fuiſſe in vtilitatem minoris: & multa ſiquidé alia noua, ac ſubtilia recenſet, licet aliquā tulum confuſè. Verùm ipſe neq.Bart. neq. Bald. nec Salicet. in d.l. 1. inuenire potui, id dicere, ad quod Pinell. cōtra diſtinctionem Accurſii adducit, de quo nō parum miror, & quicquid ipſe ſubtiliſando dixerit puto diſtinctionem Accurſ. tamquam communem, & veram ſequendam eſſe; Nā cum fuerit facta alienatio cum Decreto Iudicis, ſi eſt læſus minor reſtituitur, ſed non habet emptor præſumptionem contra ſe, ex quo interuenit Iudicis Decretum, quod omné fraudis, ac Doli præſumptionem tollit.vt dicā īfra in fine n.45. ſecus verò in ſecundo Diſtinctionis membro, in quo ideo emptor cogitur pbare pretium verſum in vtilitatem minoris quia habet præſumptionē contra ſe, ex quo fuit facta alienatio abſq. Decreto, vt videtur conſideraſſe Iaſ.d.§.Si minor. num.21. Nec ex eo quod conſtet pecunias ad manus minoris perueniſſe, præſumitur factus locupletior, ſed neceſſe eſt, probari minorem locupletiorem factum, ſpeciesq. locupletationis deduci debet. Angel.conſ.160. D. Caterina ad finem Curt. iun. conſ. 26. in fine. vbi dicit hanc opinionem commun é, & de iure veriorem.Hip. Rim.qui alios refert conſ.5.nume.77. libro primo.

21 Et iſto ſecundo Diſtinctionis membro, quando facta eſt alienatio ſine debitis ſolemnitatibus, non ſolùm poterit agere minor cōtra emptorem, ſed etiam contra quoſcumq. poſſeſſores, vniuerſales, et ſingulares.l.Magis puto. §. Si æs alienum. &§.Maneat. ff.de rebus eorum. Caſtr. conſ. 105. nu. 2. in ſecunda. par. vbi ponit remedium vtilius, & formam Libelli contractū reſcindendi: Roman.conſ. 321. In caſu propoſitæ Pariſ. conſ. 100.vol.primo, & Moderni Fiuizanenſes de tut. & curat. ſub num. 123.verſ. Quo caſu, & latius ſub nume. 152. cum aliis ſequ. vbi quomodo id procedat latè declarant.

22 Item contra tutores, vel curatores poterunt minores in litem iurare; Nā ex quo contra legum interdicta contraxerunt, dicūtur eſſe in Dolo.l. Quēadmodum, in fine. C. de Agricol. & Cenſ.lib. 10. quod latè deducit Plot, alios allegans in repetit. l. Si quando. n.199.verſ.vbi ergo tutor.C.Vnde ui.

23 Nec poteſt poſſeſſor bonorum minoris, retinere dicta bona pro melioramentis per eū in dictis bonis factis, nec pro expenſis neceſſariis; Nā cum bona ad ipſum cum vitio peruenerint, non po-

non poterit ea retinere ope exceptio
nis ſed neceſſe habebit illam reſtitue
re, c. vlt. de Ordin. cognat. Iaſ. in l. 1.
num. 10. C. de Seru. fugit. Capic. De-
ciſ. 119. Menoch. de Recup. poſſ. Re-
med. 11. n. 21. verſ. Declaratur nunc.
& latius Remed. 15. num. 154. verſ.
Secundus eſt caſus. & num. 537. verſ.
Quintus eſt caſus. & Borgnin. Caual-
can. de tut. & curat. ſub num. 165.

24 Et notes quod quando Tutelæ, vel
alia Actione minor æſtimationem præ
dii conſecutus eſſet, vendicatio præ-
dii ex æquitate inhibetur, teſte Vlpia
no in l. Illicitè. ff. de rebus eorum qui
ſub tut. vel cura ſunt. ſequitur Nicol.
Vigel. ff. libr. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1.
except. 42.

INSPECTIO II.

25 SECVNDA principalis ſucce-
dit Inſpectio, numquid Decre-
tum Iudicis ſuppleat defectum
non interuenientis tutoris, vel
curatoris; glo. in l. Si curatorem ha-
bens. C. de in integr. reſtit. minorum,
videtur tenere quod ſic; quod appro
bauit Corn. conſ. 36. in princ. Videtur
prima facie. lib. primo. amplians id e-
tiam in Muliere, vt Iudex valeat ſup-
plere defectum Conſanguineorum:
Probatq. id clariſsimè videtur, ex l.
Ait prætor. §. Permittitur. ff. de mino-
ribus, & l. Bonorum. C. Qui admitti.

Contrarium ſenſit Accurſ. in l. vlt.
C. Si propter public. penſitat. & in l.
vlt. in verbo (Præſidis) C. de fideiuſſ.
minorum. Signoroll. de Homod. cõſ.
214. In cauſa vertenti. nu. 5. qui mo-
uetur ex not. in iuribus ſupra addu-
ctis, ac etiam ex not. d. l. Si curatorē
habens. Cuius opinionis vrgens eſt
ratio, quia defficeret vnum de ſubſtā
tialibus & neceſſariis ꝓpter quod nō
valeret alienatio. l. Cum hi. §. Prætor.
ff. de tranſact. & notauit glo. d. l. vlt.
C. de Fideiuſſ. minorum.

26 Ipſe verò pro iſtarum opinionum
concordia, duos caſus conſtituendos
eſſe duxi, quorum erit Primus, quan
do ſumus in actu in quo requiratur au
ctoritas tutoris, vel curatoris, & cum
ea ſimul Decretum Iudicis, vt in alie
natione immobilium minoris. l. 1. &
tot. tit. ff. de rebus eorum. l. 1. & per
tot. C. de Præd. minorum. & tunc vtiq.
concludi debet, quod Iudex nō poſ-
ſit tutoris, vel curatoris defectum ſup
plere; & ita loquitur d. l. vlt. C. Si pro-
pter public. penſit. & d. l. Cum hi. §.
Si prætor. & ita procedat glo. d. l. Si
curatorem habens, dū arguit pro par
te negatiua; & iſtum caſum firmauit
expreſsè Bart. Bald. Caſtr. Salicet. A-
lexand. Ioan. Sicchar. Vbalionus de
Monte Biano nobilis Perufin. ac reli-
qui omnes * communiter. d. l. Si cura
torem habens, Bald. in Rub. C. de cō-
trahenda empt. quæſt. 24. Salicet. in l.
Bonorum. ſub num. 3. C. Qui admitti.
& in l. Dudum, in fine. C. de Contrah.
empt. inquiens hoc caſu eſſe cautelā,
vt duo Iudices adhibeantur, vnus qui
interponat Decretum, alter verò qui
ſuppleat tutorum vel curatorum de-
fectum: Io. de Plat. in §. Neq. verſ. Itē
habet locum. & ibidē Angel. Aretin.
ſub nu. 3. Inſt. de Aut. tut. Petr. de Vn-
zola in Pratica Artis Notariat. tit. An
de cōtractibus ſuis teneatur pubes re
ſpondere; ſub nu. 3. verſ. Sed quid ſi
minor, & Tiraquell. de Legibus Co-
nub. glo. 8. num. 153. quod ea ratione
probatur, quia deficeret vnum de ſub
ſtantialibus neceſſariis in alienatione
minorum, nempè tutoris, vel cura-
toris auctoritas. vt dixi. Præterea Iu
dex fungeretur duplici officio, quod
eſſe non poteſt, quando repugnat, vt

eſt in caſu noſtro, arg. l. vlt. ff. de offic. Præt. l. Præſes. la 4. ff. de offic. Præſid. & l. Nemo. la 3. & ibi etiam glo. C. de Aſſeſſ. Ex quibus remanet expeditus iſte primus caſus.

27 Nec obſtat ſi contra obiicias, de l. Bonorū. C. Qui admitti. vbi et auctoritas tutoris requiritur in agnoſcenda poſſeſſione bonorum, vt ibi, & etiam Iudicis in decernendo. l. 1. §. Decretalis. ff. de Succeſſ. edic. & l. vlt. C. Qui admitti, & tamē Iudex poteſt defectum tutoris ſupplere, vt ibidem apparet; Quia reſpondetur ex mente Baldi d. l. Si curatorem, quod iſte caſus cōmunis procedat in actibus principaliter ordinatis ad alienationem. lex verò Bonorum, in actibus ordinatis principaliter ad aquiſitionem, licet in conſequentiam Minor in obligatione poſtea incidat. quę Bald. reſponſio magis ſubtilis, et colorata eſt, quàm vera, & iuri conſona; cum ſit contra principium Inſt. de Auctoritàt. tut. iūcto. §. Neq. vt animaduertit Alex. d. l. Si curatorem habens. Alia eſt igitur melior reſponſio Salic. quam ſequitur Alex. d. l. Si curatorem habēs, quod ſcilicet d. l. Bonorum loquatur quando iure communi requirebatur Decretum, ſed caſus noſter loquitur de Decreto quod requiritur in actu iure ſingulari, nempè ratione minoris ætatis; & ideo in d. l. Bonorum Decretum Iudicis ſupplet non interuenientis tutoris defectum, quia potentius operatur illud quod geritur de iure communi, quàm quod iure ſpeciali agitur. l. Eius militis. §. Militia miſſus. ff. de Teſtament. milit. eſt textus ad literam in. §. Quia verò veriſimile. Auth. de non alien.

28 SECVNDVS Caſus eſt, quando ſumus in actu in quo ſolus Tutor vel Curator ſufficit, ita quod Iudicis Decretum non exigatur, & tunc poteſt Iudex defectum tutoris, vel curatoris ſupplere, ſiuè ſimus in actu neceſſario, vt in ſolutione facienda, d. l. Ait prætor. §. Pemittitur, ſiuè ſimus in actu voluntario d. l. Bonorum. & l. Si infanti. in fine. C. de iure delib. & ita procedat dictum glo. d. l. Si curatorem habens. vbi Bart. & Salicet. & ante eos, antiquiores ſecuti fuere: Maranta in repetit. l. Is poteſt. num. 150. ff. de Aquir. hæredit. Tiraquell. de Legibus Conub. glo. 8. num 66. & ſeq. & Io. Sichard. d. l. Si curatorem habens. num. 14. Tom. primo.

29 Bart. autem quem DD. communiter ſequuntur, in d. l. Si curatorem habens, diſtinguit; quod aut ſumus in actu liberationis qui dicitur neceſſarius, & tunc vt iam diximus ſupplet Iudex defectum Tutoris, & ita procedat. d §. Permittit. aut ſumus in actu obligatorio, vel voluntario, & tunc iterum ſubdiſtinguit, aut ſumus in curatore, & auctoritas Iudicis ſufficit, aut ſumus in tutore tantum, & tunc ſi pupillus tutorem non habeat, vel habeat, ſed eius præſentia haberi non poſsit Iudex poteſt ſupplere Tutoris defectum, vt dixi ſupra de Curatore. ſi verò Tutorem habeat minimè poteſt. Et ratio differentiæ inter Tutorem, & Curatorem eſt, quia habenti Tutorem Tutor dari non poteſt. l. Cū iure. C. Qui pet. tut. poſſ. §. Interdum. Inſt. de curat. habenti verò curatorem curator dari poteſt. l. Venni. ff. de tut. & curat. dat. ab his, & ſic cum poſsit Iudex alium curatorem dare, poteſt etiā officium curatoris ſibi aſſumere ſecus in tutore, vt diximus, ita notant DD. d. l. Si curatorem.

30 Quam ſanè differentiam inter Tutorem, & Curatorem non admittunt, Fulgos. & Salicet. vt animaduertit Alex.

Alex. qui eos ſequitur, in d. l. Si curatorem. Nam quemadmodum habenti curatorem, curator dari poteſt, cauſa tamen cognita. l. Curatorem.cũ ibi not.ff. de curat. dat. ab his & notatur d. l. Ventri, ita etiam habenti tutorem poteſt dari curator ex cauſa. d. l. Curatorem, cum ibi not. Ex quo ſatis apparet non ſubſiſtere differentiam inter tutorem, & curatorem, vnde generaliter, & indiſtinctè concludi debet, poſſe Iudicem tutoris, vel curatoris ſupplere defectum, quando ſola eorum auctoritas ſufficit, nec aliquod exigitur Decretum.

31 Nota tamen in Pratica quod cũ Iudex ſupplet defectum tutoris, vel curatoris, debet Notarius de hoc facere expreſſam mentionem in actis, dicendo. ſciens, & cognoſcens D. Iudex eum eſſe minorem, & prædicta ſine tutoris auctoritate facere, ſuum Decretum interpoſuit, & auctoritatẽ. l. Bonorum. C. Qui admitti, ita docet nos Bart. quem communiter oẽs DD. ſequuntur d. l. Si curatorem habens. Aretin. & cæteri. §. Neq. Inſt. de Aut. tut. & Corn. conſ. 36. in princ. Videtur prima facie, lib. 1. Io. Sichard. d. l. Si curatorem habens. n. 14. Tom. 1. & l. fin. in fine C. de Iure delib. Tom. 2.

INSPECTIO III.

32 POSTREMA huius tituli eſt Inſpectio, An præſumatur pro Decreto, in qua duæ aliæ ſunt ſubdiſtinguendæ Inſpectiones, quarum altera erit, ſi repeiatur contractus in quo nulla habeatur mentio de decreto, An ipſum interueniſſe præſumatur, circa quam duo ſunt ſubdiſtinguendi caſus.

33 PRIMVS eſt, quando reperitur contractus poſt aliquod tẽporis ſpatium quod tamen non ſit longiſsimũ, & tunc crederem indiſtinctè, quod in tali contractu non interuenerit decretum, cum veriſimile minimè ſit, quod nulla de eo eſſet habita mentio, ſi interueniſſet; & eo ipſo quod quis producit inſtrumentum, in quo de Decreto non fiat mentio, dicitur probare illud non interfuiſſe. arg. l. Super ſeruis. C. Qui milit. poſſ. vel non. lib. 12. Faciunt quæ habentur in glo. magna l. t. C. de fide & iure haſt. Fiſc. lib. x. & in propriis terminis id ſenſit glo. in l. Si contra. C. Si quis ignor. rem minoris eſſe, vbi etiam Salicet. inquiens, quod tutor interuenerit, vel Iudicis Decretum, eſt ſolemnitas extrinſeca quæ nõ præſumitur: idem voluit Corn. conſ. 36. num. 3. In hac conſultatione lib. 2. Anton. Gomez. de contractibus cap. 11. ſub num. 17. & Brun. in Tract. de forma tit. de Probat. & Præſumpt. formæ col. 9. verſ. Circa aliam. Siquidem qui tale inſtrumentũ producit, in quo de decreto non habeatur mentio, dicitur habere intentionem fundatam, vt iam dictum eſt; Et qui aſſerit illud interfuiſſe, neceſsè eſt quod aliter probet, alioquin ſequeretur abſurdum, quod etiam ſi non interceſsiſſet decretum, venditio, ſeu alienatio valeret contra l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. & C. de præd. minorũ per tot. Ne igitur reddantur elluſoria tot iura in minorũ fauorẽ inducta, concludendũ eſt, dicto caſu nõ præſumi decretũ interueniſſe.

34 SECVNDVS Caſus eſt, quã reperitur Inſtrumẽtum in quo nõ appareat de decreto, ſed ſit factũ per multos annos antea, quo caſu cõcludunt DD. ex diuturnitate tẽporis pro Decreto præſumi, licet de eo non appareat. Hoſt. Io. And. & alii in c. Alberic. de Teſtibus, & i c. Illud. de Præſcript. Imol. & Romanus in l. Qui in aliena. ff. de

ff. de Aquir. hæred. Alex. qui hanc opinionem * communem dicit. in l. Sciẽdum. num. 19. ff. de verb. oblig. & ibidem Crot. qui et ipſe de communi teſtatur. num. 9. licet contrarium ſentiat reſpondens ad omnia quæ pro communi adducuntur: Ancaran. cõſ. 135. Ex conſiliis. vbi conſuluit quod ex curſu 30. annorum purgatur omne vitiũ, quia præſumitur auctoritas Decreti, & Superioris interueniſſe. Aretin. cõſ. 36. Caſus talis eſt. Alex. conſ. 79. Circa primum de quo quæritur, ſecundo dubio lib. primo. Corn. conſ. 109. in fine lib. 3. Dec. conſ. 35. col. pen. Socin. conſ. 15. libro primo. Ripa. Reſpon. 213. ſub nu. 3. Quia dubia. Addit. ad Notab. Mattheſil. notab. 12. nume. 4. & 5. vbi de * communi teſtantur; Grauetta de Antiq. tem. par. 3. in princ. & per tot. vbi inſuper dicit quod quãdo cum antiquitate tẽporis concurrit alia præſumptio, vt puta poſſeſsio, vel quaſi, longi temporis; ſciente, & patiente Aduerſario, tunc tempus x. annorum ſufficit. l. Si filius. C. de Petit. hæredit. & l. Qui in aliena. verſ. Sed ſi non adierit, cũ ibi not. ff. de Aquir. hæredit. & nouiter eruditiſſ. Menoch. conſ. 90. num. 30. lib. primo.

35 Quod tamen declaratur, niſi altera pars neget ſolemnitatem extrinſecam interueniſſe, vt cõſuluit Alex. conſ. 9. vol. 3. quem refert, & ſequitur Afflitt. Deciſ. 345. num. 5. & Ant. Gomez. de contractibus cap. 11. ſub num. 17. verſ. Item adde. inquiens q non præſumitur talis ſolemnitas, quando non fuit oppoſitum à parte, nec Iudicem poſſe ex officio allegare, vel opponere:

36 Declaratur ſecundò vt non procedat quando ex ipſa facie Inſtrumenti docetur ſolemnitatem non interueniſſe. Alex. conſ. primo. col. pen. vol. 4. Socin. iun. conſ. 56. nu. 22. volum. 2. Natta conſ. 162. nu. 29. lib. 1. vbi dictam declarationem tritam appellat. & nouiſſ. eruditiſsimus Burſat. conſil. 23. num. 16. lib. 1. & Grau. de Antiq. temp. par. 3. num. 27. quod tamen intelligit ipſe non quando in Inſtrumento nihil diceretur de Solẽnitate, quia adhuc præſumeretur, ſed quando in ipſo Inſtrumento enunciatur ipſa ſolemnitas quę apparet minus legitima.

SECVNDA ſubſequitur Inſpectio quando in contractu fuit appoſitũ decretum, de eoq. fuit in Inſtrumento facta mẽtio, An tunc præſumatur omnes debitas ſolemnitates interueniſſe? circa quod plures ſunt conſiderandi caſus.

37 PRIMVS eſt, quãdo Decretum interponitur ſuper aliquo quod depẽdet ex arbitrio Iudicis, & tunc indiſtinctè concludas pro Decreto prę́ſumi, ex his quæ not. Aretin. §. Semel autem. Inſt. Quibus ex cau. maior. Claud. Seyſel. in l. Sciendum. nu. 31. verſ. & breuiter pro concordia. ff. de verb. obligat. Præſumitur ſiquidẽ pro Iudicis præcepto etiam abſque cauſæ cognitione, in his quæ ſpectant ad ipſius officium. Ancar. in c. Ea quæ. col. 3. verſ. Et intellige. de reg. iur. in 6. & Felin. in c. Si quando. colum. 7. verſ. Et adde. de Reſcript.

38 SECVNDVS Caſus eſt, quando ſumus in actibus in quibus nõ poteſt Iudex arbitrari, niſi ſecundũ formam datam à lege, vt ſcilicet interponatur Decretum in alienatione rerum minoris, quod fuit interpoſitum, ſed aliæ ſolemnitates neceſſariæ non fuerunt enunciatæ, quo caſu concludi debet pro decreto non præſumi. Accurſ. in l. 1. C. de Iure haſt. Fiſc. lib. 10. Bald. in l. 1. ff. de Rebus eorum. in l. Ex his. C. de Teſtam. milit. & in c. primo. §.

Si in-

Si inſtrumentum; verſ. Quæro igitur. de Nouo Feudo Angel. in l. Imperatores. ff. de Priuileg. credit. Caſtr. in l. Cum hi. §. Si prætor. num. 2. & 3. ff. de tranſact. Faber in. §. vlt. nu. 3. Inſt. de fideiuſſ. Vbertin. Zuccard. in repetit. Rub. C. Qui admitti. nu. 36. Felin. c. Quoniam cõtra. col. 21. verſ. Sexta concluſio, & ibidem Dec. num. 55. verſ. Et iſtud. de Probat. Bald. conſil. 74. Ad intelligentiam quæſitorum. lib. 1. Petr. de Ancar. conſ. 280. Quæſtio proponitur. Alex. conſil. 213. in fine. Viſis, & ponderatis lib. 7. Corn. conſ. 98. col. 2. ibi (Prędictis.) lib. 1. & cõſ. 71. num. 2. libr. 3. Pariſ. conſ. 98. nu. 12. & conſ. 100. num. 17. lib. primo. & conſ. 85. nu. 39. lib. 3. Dec. conſ. 60. col. 2. Neuizan. conſ. 85. nu. 6. Ruin. conſ. 63. num. 17. conſ. 69. num. 5. & conſ 186. num. 11. lib. 1. Natta conſ. 631. num. 27. lib. 3. Roland. à Valle. conſ 99. n. 25. lib. 1. & Cephal. conſ. 207. in fine. libr. 2. Et non multi ſunt dies quod in hac materia de iure reſpondidi in quadam cauſa Peruſina, cumq. obiiceretur quod cõtractus licet multos pateretur defectus, nihilominus pro Decreto præſumi, quod omnes ſolemnitates interuenerint; reſpondebam ipſe, quod cum in dicto cõtractu fuerit ſimpliciter appoſitum Decretum, nihilq. fuerit de debitis ſolemnitatibus enunciatum, non poteſt pro Decreto præſumi, ex his quę diximus. ex quibus apparet deceptos fuiſſe Alex. conſ. 80. col. 11. lib. 5. Socin. conſ. 115. col. 11. lib. 1. & clarius Imol. conſ. 98. per totum qui contra prædicta ſentiunt.

59 TERTIVS Caſus eſt, quando fuit interpoſitum Decretum, fuerũtq. in eo ſolemnitates enũciatæ, ſed fuit interpoſitum à Iudice Rurali, ignaro, & Idiota; & iſto quoq. caſu pro Decreto nõ præſumi concludas; Bart. & Bald. in l. Tutores. ff. de Confirm. tut. Iaſ. cap. primo. col 4. verſ. Limita prędicta. vbi dicit hoc perpetuò mẽti tenendum. Qui Feud. dare poſſ. in l. Pacta nouiſsima. ſub num. 9. verſ. Limita prædicta. C. de Pact. & in Rub. C. qui admitti. n. 7. Claud. Seyſel. d. l. Sciendum. num. 32. Purpurat. in l. 1. n. 661. ff. de offic. eius. Pantal. de Crem. in repetit. l. 2. nu. 105. C. de Reſcind. vendit. facit id quod voluit Innocent. & Hoſtien. in c. Accedens. el Primo. Vt lit. non conteſt. Abb. in c. Niſi eſſent. in primo not. de Præben. Bald. in c. Cum parati. colum. 1. verſ. Item licet omnia. & ibi Præpoſit. n. 5. verſ. Nota ex text. de Appellat. Aretin. conſ. 69. verſ. Præterea. Pariſ. conſ. 98. nu. 21. lib. 1. Neuizan. conſ. 85. nu. 7. & Roland. à Valle conſ. 90. nu. 47. lib 1. Maranta in tract. de Ord. Iudic. in 6. par. in 9. Actu verſ. Iuramentum. nu. 21. Alciat. in tract. Præſumpt. Reg. 3. Præſumpt. 10. num. 10. Marſil. Sing. 438. inquiens hoc menti tenendũ perpetuò: Petr. Gerard. Notab. 57. in fine, vbi dicit hoc eſſe magnum, & notabile dictum, tenendum perpetuò mẽti: Petr. Duen. in ſuis Regulis reg. 189. Limitat. prima & tertia. & Ant. Gabriel. alios adducens in ſuis Concluſ. lib. 2. tit. de Senten. Concl. 5. Limit. 1. num. 22.

Id quod valdè notandum eſt, pro Poteſtatibus, Vicariis, & aliis Iudicibus Caſtrorum, qui vili mercede interponunt Decretum, pro quorum Iudicũ Decretis ex iam ſupra relatis minimè præſumitur. Et ratio eſt, quia nõ eſt veriſimile, quod talis Iudex fecerit ſeruari ſolemnitates iuris, quas ipſe ignorat, vt videtur conſideraſſe Aretin. d. conſ. 69. verſ. Præterea. Rolãd.

à Valle

à Valle d conſ.90. num. 47.& Alciat. d. reg. 3. præſumpt. 10. num. 10.

40 Quinimmo qđ notabilius eſt, paucíſq. cognitum, non poteſt decretum interponi in contractibus minorum, per Officiales Caſtrorum & Villarum, ſecundum Angel. ſingulariter, ī Auth. Vt diff. Iudic. § Si tamen. col. 9. Bertachin. in Repertorio in verbo Decretū Iudicis, verſ. 131. & in verbo Officialis Caſtrorum. verſ. primo. Pro quo eſt quod ſcripſit Natta conſ. 162. num. 20. lib. primo. Nam iura (inquit ipſe) permittunt alienationem bonorum pupilli, cum Decreto Prætoris Vrbani, vel Præſidis Prouinciæ viri clariſsimi. l. 1. in princ. & tertia. ff. de Rebus eorum. & ſic videtur electa induſtria clariſsimorum virorum. Idque optimè confirmatur ex eo, quod Decretum interponere circa alienationē rerum minorum, eſt mixti Imperii, ſecundum Rofred. in tract. de Libellis par. 7. in Rub. de S. Conſ. Clementiano ſub num. 4. verſ. Item non intelligas, dixiq. ſupra tit. primo. n. 75. quo mixto Imperio Iudices Rurales carēt; Et ex hoc innumeræ poſſent alienationes minorum reſcindi cum talium Iudicum Decreto celebratæ, in quo impoſsibile eſt debitas fuiſſe ſeruatas ſolēnitates quas ipſi prorſus ignorāt.

41 QVARTVS & vltimus principalis caſus eſt, cum interponitur Decretum à Iudice maiore, in eoq. omnes debitæ iuris ſolemnitates enunciātur, & tunc procedat dictum Specul. in tit. de Empt. & vendit. §. Nunc dicendum. el primo verſ. Et breuiter ſcias. quod præſumatur pro Decreto. quem communiter fuerſit ſecuti DD. Bald. in l. Cum hi. §. Si prætor. circa finem. ff. de tranſact. in l. Iuriſgentium. § Quod ferè. col. 1. in fine verſ. Sed nunquid in iudiciis. ff. de Pact. in l. Quæcunq. §. vlt. ff. de Public. in l. Non aliter. ff. de Adopt. in l. 2. §. fin. in vlt. quæſt. ff. Si ex noxal. cauſa agatur, in l. 1. in 3. notab. ff. de rebus eorum. l. vlt. C. de præd. minorum, in l. Quæcunq. C. de Bon. quæ lib. in c. primo. in princ. col. 6. tit. Qui feud. dare poſſ. in c. In præſentia. col. vlt. verſ. Et licet præſumatur. de Renunciat. & in Addit. Specul. tit. de Appellat. col. 15. Bart. Bald. Alex. latè Iaſ. & cæteri omnes in l. Sciendum. ff. de Verb. obligat. Io. de Imol. in l. Si quis cum aliter. in fine. ff. eod. Iaſ. in l. Pacta nouiſſima. n. 8. ff. de Pact. & in Rub. C. Qui admitti. n. 7. Pantal. de Crem. in repetit. l. 2. num. 104. C. de Reſcind. vend. Felin. latè in c. Quoniam contra. in 7. Concluſ. & ibidem Dec. num. 55. de Probat. Feder. de Sen. conſ. 249. circa finem, Dominus Michael. Petr. de Ancar. conſil. 280. Quæſtio proponitur. Bald. conſ. 475. verſ. Et not. lib. primo conſ. 184. nu. 2. Ad intelligentiam. lib. 2. & conſ. 66. col. 1. verſ. Quo ad vltimum pactum. lib. 3. Caſtr. conſ. 89. Super eo quod quæritur. Alex. conſil. 79. Circa primum. col. 6. conſ. 80. Viſis themate. colu. 2. verſ. Præſumitur enim decretum & conſil. 92. Viſo, & opportunè diſcuſſo. col. 3. libr. 5. Iaſ. conſ. 119. col. 1. in fine, verſ. Confirmo. vol. 1. Dec. conſ. 209. in princ. vſq. ad nu. 3. In caſu propoſito. & conſil. 222. num. 9. verſ. Et dato. Viſo puncto. Corn. conſ. 348. col. 3. verſ. Tamē non videtur. vol. 1. conſ. 71. nu. 2. & 8. & conſ. 109. lib. 3. Io. de Imol. (hūc caſum nimium indiſtinctè defendēs.) conſ. 98. & ſeq. vbi pulchrè in propoſito; Socin. conſ. 115. col. vlt. vol. primo. & conſ. 158. col. 4. ibi (Confirmatur) vol. 2. Curt. ſen conſ. 43. col. 4. Bolognin. conſ. 59. Viſis igitur. Pariſ. conſ. 33. num. 2. & conſ. 98. num. 12. ib. 1 Iri-

lib primo. & conſ.12.n.57. cum ſeq.
lib.2. Gramatic.conſ.15. nu. 3. Natta
conſ.162.n.19. lib.1. inquiens DD. id
*, cõiter ſequi; Guido Pap.cõſ.23.col.
5.n.6. lib.1.Signorol.de Hõmod cõſ.
251.n.4.verſ.Item propter auctorita-
tẽ.Neuizan.innumeros ferè ad id cõ-
gerens, conſ.85.n.2.Stephan. de Bar-
ber.conſ.105.n. 2. Ad cauſ.vlt. volũt.
Colleg.Aduocatorũ Curial. pro Mar-
ch.cõſ.150. inter conſ.Crim.Diuerſo-
rũ. n.23. Tom.1.Grauetta in Reſpon.
ro genero in princ. nu.10, Roland.à
Valle conſ.90. nu.10. & 42. conſ. 99.
num.21. lib.primo. & conſ.2.nu.62.
lib. 3. Præceptor meus vir ſummi in-
genii, acrique iudicii, Thob. Nonius
conſ. 57. num.8. & conſ.88.num.17.
eruditiſſ. Gabriel. conſ. 23.num.6.&
9. vol.1. & conſ.33. num.4. Hippolit.
Riminald. conſ.6. nu. 78. & conſ.42.
nùm.56. lib.1. Ceppol. Caut.259. in-
cip. Tutores ſemper deſiderant. Fa-
bian. de Mon.in tract.de empt.& vẽ-
dit.5. q. princip. tit. de Solemnitat. in
alien. Minorum rerum. ſub num. 101.
Alciat.(licet in puncto iuris contrariũ
ſentiat.) in tract. de Præſumpt. reg.3.
Præſumpt. 10.Trigon. Sing. 122. Io-
doc.Damhouder. in Subhaſtat. com-
pend. exeg. cap. 2. nume.25. & latiſſ.
Anton. Gabriel.in ſuis Concluſ. tit. de
Sentent. Concl.5. in princ.Et ne uidea
mur niti ſolùm Auctoritatibus id pro-
batur in l. Ab ea parte. ſecundo reſp.
ff. de Probat. in l. Manumiſsio per li-
beros.ff.de Manumiſſ.vind.& ĩ l. He-
rennius.§. Caia. ff. de Euict. Vnde in-
dubitanter concludendum eſt, præſu-
mi pro decreto Iudicis, dũmodò fue-
rit per maiorem Iudicem interpoſitũ,
fuerintq. in eo debitæ iuris ſolemnita
42 tes enunciatæ; † Quæ tunc demum
enunciatæ dicuntur, quando contine
tur in Inſtrumento, ꝙ Iudex tali ven-
ditioni cauſa cognita, Iuris ſolemnita
te ſeruata, vel alia huiuſmodi ſint ap-
poſita verba; licet non fuerint particu
lariter omnes ſolemnitates enũciatæ.
Alberic. quẽ refert, & ſequitur Caſtr.
in l.Actus oẽs. in fine.C.de Feriis idẽ
Caſtr. in l.Cum hi.§.Si prætor.nu.2.ff.
de Trãſact.& conſ.174.Contra ſuperius
riius conſulta.col.2. verſ. Præterea di-
cebat Baldus in lib. 1. Alex. conſ. 80.
col.2. poſt princ.lib.5.et conſ.212.in
fine, Viſis ac ponderatis. libro. 7. Iaſ.
conſ.40. col.pen. circa medium.verſ.
Tertiò reſpo. detur. lib. 3. Bolognin.
conſ. 59. col. 4. & Grauetta de Anti-
quit. tempor. par.2. nu.9. & num. 14.
verſ.Rurſus, vbi de * communi teſtat.
Sunt tñ qui intelligant, tunc præſumi
pro decreto qñ ſolẽnitates particulã-
riter exprimuntur in decreto,non aũt
qñ exprimuntur in genere. Io.Faber.
§. fin. circa finẽ Inſt.de fideiuſſ. Felin.
in c. Qm̃ contra. col.21.verſ.Limita,
ſeù declara. de Probat. & Pariſ. conſ.
12. num.58. lib.2 & conſ. 85. nu.39.
lib.3. Iſtam contrarietatem in concor-
diã reducit Alciat. in tract. Præſumpt.
rẽg.3. Præſumpt. 10.nu.5. videlicet ꝙ
prima opinio procedat in decreto mo
dicam cauſæ cognitionẽ exigente.Se-
cũda verò in decreto requirẽte maxi
mã cauſæ cognitionẽ. Ipſe tñ putat ẽ
ꝓ decreto pręſumi et ſi in genere di-
catur,cauſa cognita, vel iuris ſolẽnita
tẽ ſeruata. ꝙ tñ procedit ex cõſuetu-
dine vt videtur cõſideraſſe Neuizan.
conſ.85. n.6. verſ. Nõ obſtat. De iure
etenim certiſsimũ eſt, non ſufficere ſi
ꝑ Notariũ, vel Iudicẽ dicatur in gene
re,cauſa cognita,Iuriſq.ſolẽnitate ſer
uata; ſed neceſſe eſt, ꝙ fiat ſeparatus
tractatus,ſeũ ſeparata ſcriptura ĩ qua
oẽs debitę Iuris ſolẽnitates cõprẽdã-
tur.Doctrina Caſtr. conſ.38. Super eo
quòd quæritur. libr. 2. què infiniti alii

ſequuntur, quos latè congeſsi ſupra lib. primo. tit. primo. Inſpect. 7. n. 100. licet tamen hodie de cõſuetudine huiuſmodi tractatus ſeu ſeparata ſcriptura non ſit neceſſaria vt dictum fuit ſupra d. I ſpect. 7. num. 104. Præſumitur igitur pro Decreto, cum fuerit à maiore Iudice interpoſitum, & fuerunt generaliter in inſtrumento Solẽnitates enunciatæ, quod non de iure cõi, ſed ex conſuetudine procedit.

43 Et ideo ex talis Decreti præſũptione inſurgit, vt præſumatur minor is, cui Prętor tamquã minori cura orẽ dedit, Bald. in l. Iure noſtro. § Propter litem. verſ. Quinto uoto. ff. de Teſtam. tut. in l. Cum te mi. orem. col. 2. verſ. Interdum ætas. C. de Probat. & conſ. 66. col. 1. verſ. Quo ad vltimũ. lib 3 Corn. conſ. 69. n 30. verſ. Item concurrit. & conſ. 98. num. 1. Videtur prima facie. libr. 1 vbi dicit quod cum quis allegat minorem ætatem tenetur eam probare, ſecus tamen eſt ſi fuerit datus tutor, vel curator, quia tunc præſumitur pro minori ætate. propter Decretum; pariq. ratione idẽ in probatione furoris: Id ꝙ procedit quando agitur ad ſuſtinendum validitatẽ ipſius Decreti, ſecus quo ad alium effectum, Alex. conſ. 21. col. 11. verſ. Poteſt etiam reſponderi, lib. primo. et Grauetta de Antiquit. tempor. par. 2. numero 32.

44 Reſultat ſecundò ex præſumptione Decreti, quod vbi eſt interpoſitum in alienatione, vel alio contractu eccleſiæ, cenſetur factum in vtilitatem ipſius; Bald. in c. 1. in princ. verſ. Et ego addo. de His qui Feud. dare poſſ. vbi id reputat egregium; & in c Sicut circa finem verſ. Item quæro. de Re Iudic. Dec. in c. Quoniam contra. num. 42. de Probat. Iaſ. in l. Pacta nouiſsima. num. 8. C. de pact. Alex. conſ. 79. col. 4. in fine verſ. Fortificatur. lib. primo. & Ant. Gabrielius tit. de Sentent. Concluſ 5. lib. 2. num. 2. vbi alios, virtutis Decreti recenſet effectus:

45 Item 3. cæteris quamplurimis omiſſis, Decretum facit ceſſare omnẽ pręſumptionem Doli, metus, vel fraudis; Bart. in l. 1. per illum textum. C. de Præd. Decur. lib. 10. Bald. in c. primo. col vlt. de Confirmat. vtil. vel inutil. Abb. in c. Cum cauſa. col. 2. verſ. Et vide aliam. de empt. & vendit. Caſtr. conſ. 174. Contra ſuperius conſulta. lib. primo. Pariſ. conſ. 39. n. 1 5. lib. 4. Curt. iun. conſ. 67. colum. 2. in fine, & conſ. 118. col. 3. in princ. Natta conſ. 631. nume. 25. lib. 3. Roland. a Valle conſ. 90. num. 11. cum ſeq. lib. primo. Cephal. conſ. 207. nu. 16. lib. 2. Aemil. Ferett. Reſpon. 43. nume. 3. Hippolit. Riminald. conſ. 42. num. 56. & nu. 81. lib. 1. Mantua conſ. 197. num. primo. vol. primo. & Iodoc. Damhouder. in pupillorum patrocinio tit. de Tutorũ & curatorem munere cap. 8. num. 41. & in Subhaſtat. compend. exeg. cap. 2. num. 23. & ſeq.

46 Et ideo quando in contractu interuenit Decretum Iudicis, cõtractus dicitur palam, & bona fide fieri, Bart. in l. Frater à fratre. num. 50. verſ. Tertio quæro. ff. de cond. indeb. Imol. in l. 1. §. Fuit quæſitum. colum. 3. ff. Ad Trebell. Alex. in l. Tranſactione. C. de Tranſact. Iaſ. in l. Pacta nouiſsima. num. 9. verſ. Quarto facit. C. de Pact. Quod ſanè dictum intelligas, quando Decretum fuit ritè, & ſolemniter interpoſitum., ita prædicta intelligit Hippol. Riminald. conſ. 5. n. 130. libr. primo. Et è contra occultè dicitur fieri, cum aliquid fit ſine Decreto, quando illud requiritur. ſecundum Bart. d. l. 1. num. 5. C. de Præd. Decur. libr. 1.

Declaratur modò 4. caſus ſupra relatus

47 latus, pluribus modis. † Primò, vt procedat, vbicunq. interuenit debitũ temporis interuallum, in quo veriſimiliter poteſt præſumi Solẽnitates interueniſſe, ſecus ſi eodem inſtãti quo petitur Decretum concedatur, quia tunc omnia geſta præſumuntur præcipitanter facta, & negotio non bene diſcuſſo. Andr. Sicul. in c. Eccleſiæ S. Mariæ. de Conſtitut. vbi dicit id ſæpe allegaſſe & vtile eſſe ad infringendas quamplures alienationes, quę fiunt ꝑ minores, Decreto ita præcipitanter interpoſito; Iaſ. in l. 2. ff. de offic. eius. & ibidem Purpurat. num. 12. idẽ Iaſ. in l. 2. §. Prætor ait, primo notab. ff. de In ius voc. in l. Iudices. col. 1. verſ. Tertio facit. C. de Iudic. ĩ l. Nec quicquam. §. Vbi decretum. num. 69. ff. de offic. Proconſ. & leg. & in l. 2. n. 16. C. de eden. inquiens non valere Decretum in alienatione, quando interponitur tunc, dum petitur, proųt quotidie faciunt Iudices; Ancaran. conſ. 72. Viſis diligenter actis, Alex. conſ. 218. Viſis verbis. col. vlt. lib. 2. Corn. conſ. 98. verſ. 2. vol. 1. Curt. ſen. cõſ. 46. col. pen. in princ. Ruin. conſ. 107. num. 14. lib. 1. Pariſ. conſ. 98. nu. 18. lib. primo. Roland. à Valle conſ. 99. num. 43. & conſ. 99. num. 26. lib. primo Neuizan. latiſſ. conſ. 85. n. 4. cum ſequ. Brun. in tract. de Forma car. 84. col. 1. Corſett. in Singul. in verbo Minor, inquiens quod de iſta Theorica dum eſſet Scolaris Bononiæ, lucratus fuit diploidem Serici, cum de iure ita ex improuiſo reſpondiſſet; Cattell. Cotta in ſecũda par. Memoral. in verbo Decretũ, Alciat. de Præſumption. reg. 3. Præſumpt. 10. nume. 8. & Gabriel. latiſſ. tit. de Sentent. Concluſ. 5. num. 34. lib. 2. ſuarum concluſ.

48 Declaratur ſecundò vt non procedat, quando fuit ſubreptum, vel obreptũ Iudici. l. 1. l. Magis puto. §. Manet. & l. Et ſi præſes. vbi DD. id adnotant. ff. de rebus eorum, l. Cum verò. §. Subuentum, vbi Benedict. de Plumb. ff. de fideicom. libert. Io. de Plat. in l. 1. col. 11. C. de Præd. Curial. lib. 10. Caſtr. conſ. 201. Viſis, & ponderatis lib. 1. Roman. conſ. 335. Circa primum. col. fin. Corn. conſ. 132. Fũdata, ante finem lib. 2. & conſ. 99. Magnũm dubium. lib. 4. Hippolit. Riminald. conſ. 5. num. 162. libr. primo. & Neuizan. latiſſ. quamplures ad id cõgerens d. conſ. 85. num. 8. Dictumque fuit latè ſupra in principio primi libri. numero 27.

49 Tertiò declaratur, non præſumi ꝑ Decreto, quando pars plenè non edocuit iudicem de negotio, ita voluit Bald. conſ. 375. vol. 3. per textum in l. 1. C. de Præd. Decur. libr. 10. quem refert, & ſequitur Alciat. d. reg. 3. Præſumpt. 10. num. 9.

50 Quartò declaratur quando in tali Decreto eſſet error manifeſtus, ſeù vitium viſibile, ſecundum Bald. in l. 2. in vlt. quæſt. ff. Si ex nox. cauſa agatur, per not. in l. Imperatores. ff. de Priuileg. credit. & ſenſit Alciat. d. Præſumpt. x. in fine.

51 Declaratur 5. niſi alia probatio vrgentior, vel certa excluderet hanc præſumptionem; Bart. in l. Ambitioſa. col. 7. verſ. Viſis, & examinatis. ff. de Decret. ab ord. fac. Bald. in c. Sicut, in fine de re iudic. Imol. in l. Si quis cũ aliter col. fin. verſ. Item aduerte. ff. de verb. obligat. Alex. in l. Pretia rerum. col. pen. verſ. Tenet etiam Ludouicus. ff. Ad legem Falcid. & conſ. 85. col. 3. verſ. Et bene facit. lib. 2. & Gabriel. qui alios allegat Concluſ. 5. tit. de Sent. num. 35. lib. 2. Suarum Concluſ. Ex quo ibidem nu. 36. infert q̃d ſtante enormiſsima læſione non præ

ſumitur pro Decreto, quia iſta Præſumptio, illam præſumptionem excludit, ſecundum Caſtr. conſ. 164. col. 2. verſ. Nec obſtat quod decretum libr. 52 primo. † Siquidem licet præſumatur pro Decreto, admittitur tamen Probatio in contrarium, Speculat. tit. de Empt. & vendit. §. Nunc dicendum. verſ. Et breuiter. gloſ. in l. 1. C. de fide Inſtrumen. & iure haſt. Fiſc. libro 10. Aquens. in l. Sciendum. colu. vlt. ff. de verb. obligat. Cagnol. in Rub. C. Qui admitti. numero 65. Purpurat. in Tract. de Aſſeſſore. numero 134. Dec. conſil. 209. In caſu propoſito. in principio. conſ. 351. col. penult. in fine, & conſil. 479. colum. 2. Calcan. conſ. 24. Et primo. col. 20. Pariſ. conſ. 98. num. 14. & conſ. 100. num. 19. lib. primo. & conſ. 85. n. 40. lib. 3. Ruin. conſ. 63. num. 16. conſ. 69. col. 6. in fine verſ. Secundo non obſtat, & côſ. 107. n. 14. lib. primo. Neuizan. conſ. 85. num. 9. & Roland. à Valle conſil. 90. num. 44. & conſ. 99. nu. 29. libr. 1. Quando igitur per probationes receptas conſtat contrarium eius quod dicitur in decreto Iudicis, ſtandum eſt probationi, & non decreto, ex quo apparet illud fuiſſe prolatum ex falſis cauſis, & falſis allegationibus, quo caſu eſt nullum, & obreptitium, & perinde habetur, ac ſi non fuiſſet interpoſitum; Pariſ. d. côſ. 85. nume. 41. libr. 3. Cedit namq. Veritati opinio, & Probationi præſumptio, l. Regula. §. Qui ignorauit. ff. de Iur. & facti ignor. &. §. Si quis rem. Inſt. de legat. Multas alias Ampliationes, & limitationes ad id congerit Ant. Gabriel. in ſuis Concluſ. tit. de Senten. Concluſ. 5. lib. 2. quas poteris apud eum videre; Volui ſolummodò has principales Declarationes tetigiſſe.

QVANDO DECRETO opus non eſt.

TITVLVS VIII.

SVMMA NOTABILIVM.

1 *Pater Tutor, vel Curator filij emancipati, immobilia ſui filij diſtrahere nequit.*

2 *Pater legitimus adminiſtrator filij exiſtentis in poteſtate, eius bona abſque vrgenti, & neceſſaria cauſa, diſtrahere prohibetur.*

3 *Patris auctoritas non ſupplet defectum iuſtæ cauſæ, ſed ſolùm Iudicis loco eſt.*

4 *Pater ſi filij bona alienat, Aduerſarius habebit probare cauſam ſpecialitatis, vel Limitationis, filio dicta bona vindicante.*

5 *Pater legitimus filiorum in poteſtate exiſtentium adminiſtrator, nũquid valeat ex legitima cauſa, filiorum bona ſine Decreto alienare.*

Com-

Communis eſt, quod poſsit. num. 9.

Ampliatur vt procedat etiam in Epiſcopo. numm. 14.

Declaratur, vt non procedat, quãdo vltra prohibitionem legis, concurreret Hominis quoque prohibitio. num. 15.

6 *Pater non poteſt Hæreditatem Maternam inter filios minores, abſq. decreto diuidere.*

7 *Lex concedens alicui ſimpliciter licentiã faciendi actum; quem prius facere non poterat, intelligitur ſeruata tamẽ debita ſolemnitate.*

8 *Dictio (Ritè) ſolemnitatem iuris importat.*

10 *Pater diligit filios, magis quàm ſe ipſum. & multa de Patris affectione.*

11 *Patri magna adhibetur fides circa alienationem rerum minorum.*

12 *Mulier ſi Statuto prohibeatur contrahere ſine conſenſu Conſanguineorum, ea Statuti ſolemnitas non requiritur in filia Patri renũtiante.*

13 *Fieri cum aliquid permittitur, in caſu aliàs permiſſo, ĩtelligitur etiam non obſeruata ſolemnitate aliàs requiſita.*

16 *Adultus curatore carens habetur pro maiore ad hoc vt per eum geſta valeant.*

17 *Adultus curatore carens, poteſt bona ſine decreto alienare.*

Communis eſt in contrarium. nu. 20.

Ampliatur vt procedat etiã in Mobilibus quæ ſeruari poſſunt. n. 21.

Secus in his quæ ſeruari nequeunt, numero 22.

18 *Rubr. ff. de rebus eorum. declaratio.*

19 *Intellectus l. Si curatorem habens. C. de in integr. reſtitut.*

23 *Minor licet veniam ætatis impetrauerit prohibetur tamen ſine decreto alienare.*

24 *Statutum diſponens, quod legitima ætas intelligatur in 18. anno non intelligitur quo ad alienationem.*

Contrarium num. 25.

Receptior eſt prima opinio. nu. 26.

27 *Contractus ſi ſit aliqua ratione nullus, præter minorem ætatem, & Minor veniam ætatis impetrauerit, non poteſt nihilominus ſine decreto alienare.*

28 *Minor quatuordecim annis, cũ quo eſt diſpenſatum ſuper ætate, etiã per Papam, nõ habet legitimam perſonam circa adminiſtrationem Beneficiorum.*

29 *Curator, vel Procurator per minorem diſpenſatum ad Beneficia, ſine Decreto dari, vel conſtitui nõ poteſt.*

30 *Executores quibus à Teſtatore data eſt alienandi licentia, poſſunt ſine decreto alienare.*

Ampliatur etiam ſi teſtam. irritum eſſet, adhuc etenim probat volũtatem Teſtatoris. num. 31.

Ampliatur etiam ſi Teſtator, non eſſet perfectæ ætatis, ſed Adultus Curatorem habens, qui contradiceret. num. 32.

Declaratur prædicta Concluſio, ſi alienatio eſſet vtilis minori, ſecus è contra. num. 33.

Decla-

Declaratur ſecundò etiam ſi in ſpecie data ſit poteſtas de tali fundo alienando, ſecus ſi in genere. num. 34.

Contrarium verius.

35 Executores quibus alienandí licentia data eſt, an poſſint rem quam velint diſtrahere.

Communis eſt quod nõ poſſint. n. 36.

Noua circa id traditur Diſtinctio. nume. 37.

38 Executores quibus data eſt vendendi licẽtia poſſunt inſolutum dare, obligare ac alia omnia facere.

39 Executoribus licentia alienandi data valet, etiam ſi data fuerit in Codicillis minus ſolemnibus.

40 Teſtator faciens contractus in teſtamento, irrito teſtamento non irritantur contractus.

41 Conſuetudo attendi debet, etiam in his quæ ſunt iuris Diuini.

42 Conſuetudo poteſt tollere ſollemnitatem Decreti in alienatione rerum minorum.

43 Cõſuetudo circa rerum minorum alienationem ſtrictiſſ. interpratãda eſt.

44 Minor licet ſit Doctor, nõ tamen poteſt ſine Decreto alienare.

45 Minor poteſt alienationi ſine decreto factæ etiam inuitis emptoribus ſtare, vel etiam eam reuocare.

46 Doctor licet ſit minor, ſi omiſerit aliquas allegationes, non reſtituitur in integrum.

47 Notarius in Notariorum matricula deſcriptus, ſi errauit in arte Notariatus, non reſtituitur, licet ſit minor.

48 Iudex præcipitanter, & indebitè decretum interponens punitur in publicatione Bonorum, & Dignitatis amiſſione licet ſit minor.

49 Fructus rerum immobilium poſſunt per minorem ſeù eius tutorem, vel curatorem, ſine Decreto diſtrahi.

Ampliatur vt nõ ſolùm poſſit tutor, vel curator fructus, alienare, ſed cogatur, alioquin periculum ad eum ſpectaret. num 53.

Ampliatur ſecundò etiam ſi prohibita eſſet omnis alienatio. num. 54.

Declaratur vt procedat in fructibus iam perceptis, ſecus in annuis redditibus. num. 56.

50 Fructus iuris præſumptione non cẽſentur poſſe triennio conſeruari.

51 Seruando ſeruari non poſſe, propriè illę res dicuntur, quæ in naturali ſua bonitate, non põſſunt vltra triennium ſeruari.

52 Veſtimenta non præſumuntur poſſe vltra triennium conſeruari.

55 Res Litigioſa, & ſequeſtrata, ſi cõmodè retineri nequit, valet alienari, licet aliàs non poſsit.

57 Annui reditus inter immobilia connumerantur.

58 Poſſeſsio ſola rei immobilis, poteſt à minore ſine decreto diſtrahi.

Contrarium de iure verius. nu. 59.

60 Minor fundum, ſeù quid aliud à ſe bona fide poſſeſſum, ſine Decreto diſtrahere prohibitus eſt.

Ampliatur vt procedat etiam quod minor poſsideat bona fide, & ſine titulo. num. 62.

Redditur tamen inexpugnabilis contractus,

tractus, de re aliena bona fide poſſeſſa, factus, ratione Iuramenti. num. 61.

63 Repudiatio valet per minorem ſine Iudicis decreto fieri.

64 Fideicomiſſum de re immobili relictum minori ſub conditione, poteſt per minorem ſine decreto remitti.

65 Donatio de re immobili minoris nomine, ab extraneo acceptata, poteſt per minorem non ratificari, et ſic repudiari, etiam ſine decreto.

66 Mulier poteſt repudiare Donationē ſibi factam, non dum acceptatam omiſſa ſolemnitate Statuti.

67 Mulier poteſt hæreditatem, nō dum agnitam, ſine Conſanguineorum conſenſu repudiare.

68 Legatum minori relictum ſine Iudicis Decreto repudiari nequit.

69 Intellectus l. Magis puto. §. fundum. ff. de rebus eorum.

70 Remiſſio eius quod non dum eſt aquiſitum facilius toleratur, quàm alicuius proprij, & iam aquiſiti.

71 Reſtituere Legatū n minor, ſeù eius tutor, vel curator poſſit ſine Decreto.

72 Alienatio rei minoris ex negligentia proueniens, valida eſt, etiam ſine decreto.

Contrarium de iure verius. nu. 74.

73 Procurator habens liberam tranſigendi facultatem, licet de Debito liquido tranſigere nequeat. id tamen non procedit in tranſactione tacita quę prouenit ex negligētia.

75 Redemptionis cauſa poteſt minor ſine Decreto eius bona diſtrahere.

Ampliatur vt ſi id facere neglexerit, incidat in pœnam priuationis Hęreditatis. num. 76.

Ampliatur ſecundò vt id procedat etiam in Redemptione Carcerum. num. 78.

Contrariam ſententiam firmat Autor. nume. 79.

77 Lex vel Statutum vbicunq. procedit abbreuiando ætatem 20. annorum ceſſat reſtitutio ſicut è contra quando elongaret vltra tempus 25. annorum, ea competeret.

80 Rei tempore peritura multa tributa ſunt ſpecialia.

81 Molendina poſſunt per minorem ſine decreto diſtrahi.

Ampliatur vt minor poſſit ſine Decreto diſtrahere, etiā bona in Mōtibus ſita. num. 83.

Ampliatur ſecundò etiam in Hortis malorum aureorum. num. 84.

Ampliatur 3. etiam in bonis Eccleſiæ. num. 85.

Contraria ſuperiori ſententia verior eſt. nume. 86.

82 Pater licet Aduentitia filiorum diſtrahere prohibeatur Molendina tamen, ſeù alia periculis obnoxia poterit alienare.

87 Dotis cauſa an poſſit minor bona diſtrahere.

88 Dotis vel Donationis propter Nupt. cauſa, licitum eſt minori bona mobilia quæ ſeruari non poſſunt, ſine decreto alienare.

89 Dotis, vel Donationis propter Nupt. cauſa immobilia ſine Decreto diſtrahi nequeunt.

Decla-

Declaratur vt non procedat, quando Dos fuit ſemel conſtituta cum decreto. num. 93.

Declaratur ſecundò quādo minor cōſtitueret Dotem in vltima voluntate. in qua minor poteſt ſine Decreto diſponere. num. 94.

Declaratur 3. quando mulier minor vellet ſeipſam dotare. num. 95.

Reprobatur iſta tertia Declaratio.

Diſtinctio circa principale dictum. nume. 96.

90 Dotis fauore inductum eſt, vt poſſint minoris immobilia alienari, interueniente tamen decreto.

91 Dotis cōſtitutio à minore ſine Decreto facta in immobilibus nulla eſt.

92 Lucrum Dotis nō percipit Maritus, quando ea à minore ſine Decreto conſtituta eſt.

97 Minoris bona Religionem ingredientis, transferuntur in Monaſteriū, abſque decreto.

Ampliatur etiam quod quis non faciat profeſsionem propriam, ſed ſolùm alicuius modi viuendi, offerens ſe eccleſiæ ſeculari. num. 99.

Ampliatur ſecundò etiam in Prodigo. num. 100.

Ampliatur tertiò etiam in Muliere. num. 101.

Declaratur modò, dummodò ſit maior quatuordecim ann. num. 102.

Declaratur quando quis eſſet circūuentus doloſis perſuaſionibus Abbatis. num. 103.

Declaratur 3. quando quis eſſet effectus Monacus per metum reuerētialem patris. num. 104.

98 Emphyteuſis eccleſiaſtica licet tranſferri non poſsit in duriorem perſonam, tamen ex deuolutione vniuerſali trāsfertur in Monaſteriū.

105 Ingreſſus Religionis ſufficiens, ac iuſta eſt cauſa interponendi Decretum.

Contrarium verius. num. 106.

107 Ingrediens Religionem, An, & quomodo debeat bonis renūtiare.

108 Studiorum cauſa iiſdem gaudet priuilegiis, quibus cauſa pia.

109 Studij cauſa dicitur legitima cauſa interponendi decretum.

Declaratur id dupliciter. num. 112. & 113.

110 Studij cauſa, et Dotis æquiparātur.

111 Argumentū de Alimentis ad Studia validum eſt.

114 Pecunia ſine Decreto diſtrahi valet.

115 Pecuniam quam minor 7 manibus reperitur habere poteſt ſine Decreto expendere.

Quod ſanè intelligendum eſt, vt tutor vel curator pecunia minoris vtiliter vtatur num. 117.

116 Pecunia dicitur de rebus quæ non poſſunt ſeruando ſeruari.

118 Pecunia ad honeſtam lucri partē poſita, non poteſt per minorem ſine Decreto diſtrahi.

119 Cenſus, ſeù nummi ad Cenſum præſtiti poſſunt per minorem ſine Decreto recipi.

120 Decretum non requiritur quandò quis tenetur aliquid de neceſsitate facere.

121 Societatem officij ſi minor habeat poterit

poterit ei ſine Decreto Diſdicta fieri.

122 *Pecunia minoris ad Prædiorũ emptionem depoſita, ſeù deſtinata, nequit ſine decreto diſtrahi.*

123 *Pecunia emptioni Prædiorum deſtinata an dicatur mobilis, vel immobilis.*

124 *Vtilitas eſt legitima alienandi cauſa etiam nulla interueniẽte ſolemnitate.*

Communis opinio, & verior eſt in cõtrarium. num. 125.

Diſtinctio. num. 129.

126 *Intellectus l. Ob æs. C. de Præd. minorum.*

127 *Eccleſia in caſu ſibi vtili poteſt alienare, minor verò non. Quæ ſit ratio differentiæ quæritur.*

128 *Intellectus l. Cum hi. §. Eam tranſactionem. ff. de tranſact.*

130 *Vtilis ſi euidenter ſit Alienatio minori, poterit ratificare Cõtractum debitas adhibendo ſolemnitates, quod denegatur Aduerſario.*

Intelligitur tamen id niſi pars aduerſa ante actum conſumatum opponat defectum ſolemnitatis. n. 131.

Item poteſt pars aduerſa agere, vt perſona priuilegiata, in cuius fauorem actus irritatur, declaret an velit ſtare conuentioni, an ab ea recedere. num. 132.

133 *Iuramentum an firmet cõtractum minoris ſine decreto, & alijs ſolemnitatibus celebratum.*

Communis, & recepta ſcribentium ſententia eſt quod ſic. nu. 137.

Ampliatur 20. modis. à nume. 139. vſque ad num. 162.

Limitatur 32. modis. à nu. 164. vſq. ad num. 206.

134 *Diſpoſitio ſimpliciter loquens, non intelligitur diſponere in materia iurata.*

135 *Minor eadem facilitate, qua inducitur ad contrahendum, inducitur etiam ad iurandum. & eadem imbecillitas quæ ineſt contractui, cenſetur etiam ineſſe Iuramento.*

136 *Iuramentum licet repreſentet minorem, maiorem, non tamen facit eum ſagacem, nec prudentẽ.*

138 *Iuramentum facit minorem haberi pro Maiore.*

142 *Contractus appellatione cõtinetur, etiam Donatio.*

153 *Cautela vt quando minor comparet in Iudicio ſine Curatore, obligetur. & per eum geſta valeant.*

157 *Statutum ſimpliciter annullans Cõtractum, non habet locum in iurato.*

168 *Iuramentum nihil operatur quando ſtatutum requirit certam ſolẽnitatem, qua non adhibita diſponit, vt Inſtrumentum nullam faciat probationem.*

169 *Nihil etiam operatur Iuram. quãdo ſtatutũ interdiceret minori bonis, niſi contrahat cum auctoritate Curatoris, vel alia ſimili ſolemnitate.*

170 *Quemadmodum etiam minori minus officit, ſi ſtatutum faciat capientem non capacem.*

173 *Dolus vnius cum altero compenſatur.*

188 Iuramentum hodie de conſuetudine nõ exigit, vt præſtetur ſuper Euãgelijs, uel alijs ſcripturis ſacris.

196 Iuramentum ſecundum, nihil operatur, quando per aliud Iuramẽtum eſſet prius iuratum contrarium.

Limitatur quando emptor, vel alius primum Iuram. ignoraſſet. n. 197.

Limitatur ſecundò quando quis prius iuraſſet contrahere Matrimoniũ, deinde iurauerit intrare Religionem. num. 199.

Limitatur 3. niſi ſecundum Iuramentum eſſet litis deciſiuum, delatum à parte parti. num. 200.

Limitatur 4. in Inſtrumento neceſſario quod defertur per Iudicem in defectum plenæ probationis. nume. 201.

Limitatur 5. in minore qui iurauit nõ reuelare ſecreta. num. 202.

Vltimo limitatur quando minor præſtitit primum Iuramentum Patri, vel alteri, cuius intereſſe poſſit. num. 203.

206 Iuramentum conualidat contractũ minoris, quando nullus eſt ratione minoris ætatis, ſecus ſi aliquo alio defectu ſit nullus.

Idq. perpulchrè reſoluitur per octo Caſus.

210 Iurans non venire contra Contractum ratione minoris pretij, an dicatur renũtiaſſe remedio l. 2. C. de Reſcind. vendit.

218 Minor deceptus vltra dimidiã qui ſĩpliciter iurauit nõ venire cõtra, intelligitur iuraſſe reſpectu minoris ætatis, ideo non excluditur à beneficio l. 2. C. de Reſcind. vẽdit.

219 Iuramento nõ obligatur filiusfam. in alienatione Aduentitiorum in quibus Pater habet vſumfructũ.

220 Feudo conceſſo abſque paribus curiæ, non conualidatur infeudatio Iuramento.

221 Mors ſuperueniens confirmat Donationem inter virum, & vxorẽ. quod tamen non procedit quando Donatio excederet quingentos aureos, nec eſſet inſinuata.

222 Clauſula non obſtantibus, licet remoueat defectus qui obſtat impetrationi, ſecus tamen ſi ſint plura obſtantia.

223 Iuramentum efficit minorem, maiorem, quod eſt verum fictè ex diſpoſitione iuris, ſecus ſi vltra diſpoſitionem iuris, ex mente Teſtatoris requiratur maior ætas.

224 Mulier minor alienans fundum dotalem, uel ſe pro alio obligans, vel minor ſi facit Pactum de non ſuccedendo, Iuramen. non conualidat Contractum.

225 Adultus curatorem habens obligatur Iuramento.

Contrarium. num. 226.

Conciliatio nu. 227. & 229.

228 Opinio illa in dubijs quæſtionibus tenenda eſt, quæ diſtinguit.

230 Iuramentum generale, vt nullo pacto contrauenire poſſit, quomodo præſtandum ſit.

233 Enormiſſima læſio non poteſt quacunque verborum generalitate remitti.

CVM

CVM ſatis abundè huc vſq. viſum fuerit, de variis Actibus in quibus exigitur Decretum; & de virtute, effectuq. ipſius Decreti; inſtituti noſtri ratio expoſtulat, vt Quando Decreto opus nõ eſt videamus. qua in re vt recto procedamus ordine plures ſunt adhibendæ Inſpectiones.

PRIMA INSPECTIO.

SVNT multi qui putant quod Pater legitimus Filiorum Admiuiſtrator, eorum bona abſq. decreto diſtrahere valeat, quod ut perfectè remaneat expeditũ tres ſunt principales conſtituendi Caſus.

1 PRIMVS eſt, quando Pater eſt tutor, vel curator filii emãcipati. quo caſu ſi res immobiles filii alienare velit, requiritur neceſſariò Iudicis Decretum, cum debita cauſæ cognitione, ita probat Vlpianus in l. Si pupillorum. §. Si pater. ff. de rebus eorum. & expreſsius comprobatũt Cæſares in l. Cum emancipatis. C. de Præd. minorum, per quæ iura ita voluerunt Caſtr. Alex. Iaſ. & cæteri in l. Præſes. C. de Tranſact. Bald. in l. 1. ſub nu. 1. verſ. Sed hic eſt dubium. ff. de Rebus eorũ. Io. Baptiſta Caccialup. in tract. de tranſact. quæſt. 7. nume. 4. & Menoch. de Arbitrar Iudic. Cent. 2. Caſu 171. num. 54. lib. 2.

2 SECVNDVS Caſus eſt, cũ Pater eſt legitimus adminiſtrator Filii exiſtentis in poteſtate, ratione vſusfructus ſibi competentis, & nulla ſubſiſtente neceſſaria cauſa diſtrahere cupiat. & tunc concludas, eũm non poſſe. l. 1. 2. & vlt. §. Sin autem æs alienũ. C. de Bon. quæ libr. Bald. d. l. 1. Caccialup. d. quæſt. 7. nu. 4. ſequunturq. DD. omnes referẽdi in ſeq. Caſu. Nec dubium id habet; Nam cum Pater nõ ſit dominus ꝓprietatis, nec vlla ſubſit neceſsitas Filii nõ debet ei ſine cauſa diſtractio permitti, contra iura ſuperius adducta.

3 † Patris etenim auctoritas non ſupplet defectum iuſtæ cauſæ, ſed ſolùm Iudicis loco eſt, atq. ita Decretum ſupplet. vt declarat Menoch. d Caſu. 171. num. 54. in fine Roland. à Valle conſ. 99. nu. 39. verſ. Vlterius. lib. 1. quem ſequitur Borgnin. Caualcan. in tract. de tut. & curat. ſub nu. 291. verſ. Quod ſecus, inquiens quod dũ Pater eius filii bona alienat, debent ſaltem interuenire ſolemnitates reales, ſi non perſonales, videlicet quod immineat æs alienum, & ꝙ fiat alienatio ex vrgenti, & neceſſaria cauſa.

4 Si autem Pater alienaret, cum ſit regula negatiua, vt Pater alienare nequeat, d. §. Sin autem æs alienum, fundata ſatis erit intentio filii vindicantis rem alienatam, vt ferè in terminis cõſuluit Dec. conſ. 60. col. 2. Nam ſufficit habere regulam, Aduerſarius verò habebit probare cauſam limitationis, vel ſpecialitatis. Bart. in l. 2. num. 1. ff. Si quis in ius. voc. non ierit. Iaſ. in l. vlt. num. 14. C. de Edict. D. Adr. toll. Dec. in l. 1. num. 8. ff. de reg. iur. & conſ. 8. num. 1. Et ſic is in quem pater alienauit, non poterit condemnationem euitare, niſi probet alienationem ex legitima cauſa factam. doctrina Bart. in l. Si fortè. ff. de Caſtr. Pecul. Alex. conſ. 18. lib. 3. & Pinell. id pluribus comprobans. in l. 1. par. 3. num. 23. C. de Bon. matern.

5 TERTIVS principalis caſus eſt, & hic dubius, quando pater eſt legitimus adminiſtrator filii in poteſtate exiſtentis, ratione vſusfructus ſibi cõpetentis, & neceſſaria aliqua ex cauſa ipſius filii, vt putà aeris alieni, vel

alterius ſimilis, iuxta not. in l. Ob æs. C. de Præd.minorum, velit immobilia diſtrahere, quo caſu duæ ſunt inuicem repugnantes opiniones, quarum eſt altera, vt Decretum neceſſariò requiratur, licet alienatio fiat à Patre, quam tenuit Salicet. in l.Præſes, nu. 5. C.de Tranſact. & ibidem Iaſ. num. 5. in puncto iuris d. opinionem veriorē exiſtimans, & licet ibi circa princ. dixerit, quod id firmauit ſolus Salic. tamen id voluit Iacob. de Aren. in l. 1. in princ.ff.de rebus eorum, vbi etiam Nicol. de Neap. nu.3. & Alber. verſ. Quærit Iacob.2.Roman.in l.Singularia, quem ibidem refert Iaſ. ſub num. 19.ff. Si cert.pet. Curt.iun.d.l.Præſes, nu.5. Ioan.Crot.in l.frater à fratre, nume.30. & 31. ff.de condit. indeb. Nicol. Vigel. ff.lib.18.par. 2.cap.6.Reg. 1. Except.6. vbi indiſtinctè loquitur, licet leges quas allegat in primo tantùm caſu intelligendæ ſint. Gomez. de contractibus cap. 14. ſub num.13. vbi reprehendit Azzo. contrariæ opinionis autorem. Io.Ign.de S.Conſ.Syllan.l. 3.§.Eleganter,nu.203. Quæ ſententia pluribus, hiſce præcipuè optimè ſuaderi videtur, & primò ex l. Si pupillorū.§.Si pater.ff.de rebus eorū. & l.Cum emancipatis. C.de præd. minorum. Quibus iuribus, & ſi d. opinionem videantur clariſsimè probare, poteſt tamen facilè reſponderi, quod ſcilicet procedant in patre qui ſit adminiſtrator filii emancipati, & ſic in primo caſu, quæ iura ita intelligi debere declarat Iaſ.d.l.Præſes.ī prin. & Crot.d.l.Frater à fratre, nu.30. vbi triplicem differentiā in propoſito tradunt, inter filium emancipatum, & eū qui ſit in poteſtate.

Mouentur ſecūdò ex eo quod ſcripſit Bald. in l.Generaliter, colum.2.in princ.verſ. Extra ego quæro. C.de Se

6 cund.nupt. quippe † quòd pater legitimus filiorum adminiſtrator, qui opulentam hæreditatem maternam acceperunt, non poſsit inter filios qui ſint minores talia bona abſq. Decreto diuidere, Cum talis diuiſio cenſeatur alienatio. Si igitur in fortioribus terminis non poteſt pater inter proprios filios quorum curam gerit, ſolùm diuidere bona, multo minus poterit inter extraneos alienare. Reſpondetur quod Bald.d.l. Generaliter, loquitur de diuiſione voluntaria, quæſtio verò noſtra de alienatione neceſſaria, vt conſiderat Iaſ.d.l.Præſes, nu. 5.

7 Tertiò facit doctrina glo.cōiter approbata, in l. Si quando, in prin.1.glo. C. de inoff.teſtam. volens quod cum lex concedit ſimpliciter licentiam alicui, faciēdi actum quem prius facere non poterat, intelligatur ſeruata tamē ſolemnitate. Satis ſiquidem eſt, quod lex concedat licentiā prohibito, abſq. eo, quod etiam deroget ſolemnitati. Sed lex ſimpliciter concedit licentiā patri legitimo adminiſtratori, vt poſſit alienare res immobiles filii, quas aliàs non potuiſſet.l. vlt.§.Sin autē æs alienum. C. de Bon. quæ lib. Cum igitur fuerit in hoc diſpenſatum cum patre, intelligi debet ſeruata ſolēnitate. Et huic quoque glo. reſpondetur, negando quod prius nō poſſent ex cauſa neceſſaria filiorum bona alienari, vt ſeq. opin. oſtendam. Adducitur 4. & vlt. l. vlt.§.Sin autem æs alienum, verſ. Sed pater quidē. C. de Bon. quæ lib. ponderando dictionem (Ritè) ibi

8 poſitam † quæ ſolemnitatem iuris importat, glo.in l. Non putauit. §. Non quis, & ibi Bart. ff. de Bon. poſſ. contra tab. in l. Hoc colore. ff. de inoff. teſta. & in l. Sed & ſi lege §.Scire. ff. de petit. hæredi. Debet igitur intelligi quod pater habeat licentiam ritè res filiorū

vendere

vendere, id eſt cum ſolemnitatibus, a iure requiſitis, & ſic cum Decreto. Reſpondent Iaſon, & alii d. l. Præſes, & Ioan.Crot.d. l. Frater à fratre, quod dictio (Ritè) non importat authoritatem Iudicis, ſed ordinē qui ſeruari debet in d.alienatione, quia primò bona mobilia ſi extant alienanda ſunt, deinde immobilia quæ magis inutilia ſint, vt dicitur d.§.Sin aūt æs alienum, & ita hāc dictionē Ritè, in propoſito intelligit Tiraq.in Præfat.l.Si unquam,nu.35.C.de Reuoc.donat. vbi quāplura de iſta Dictione recenſet; & ſic vt vides opinio iſta nulla nititur lege vel ratione, cui reſponderi facilè nequeat.

9 Quamobrē contraria ſuccedit opinio, qđ immo Pater legitimus filiorū adminiſtrator ex neceſſaria cauſa, minorū bona ēt abſq. Decreto diſtrahere valeat, cuius opinionis auriga fuit Azzo.in ſumma Rub. C. de bon. quæ lib. nu.11.verſ.Et pro conſeruatione, quem fuerūt ſecuti Iacob.de Aren. in l.1.nume.5.C.Si aduerſ.vendit.Franc. de Aret.in l.vlt.§.Pupillus. ff. de verbor. obligat.Bald.in l.prima. in princ. dicens quod iſtud dictum non reperitur alibi, & in l. Si pupillorum. §. Si pater. ff. de rebus eorum,in l.Cum emancipatis. C. de Præd. minorum. d.l.Præſes, colum. 1. d.l. vltim. §. Sin aūt æs alienū, in l.Iuſiurandum quod ex cōuentione.§ fin.ff.de iureiur.l.De re filiorum,in 2 lect.ff.de tranſac. vbi id ſingulare eſſe dicit. l. Et ſi fine. §. Quęſitum 2.lectu. ff. de minoribus. l. Alias autem,col.fi.ff. de iureiur.l.Singularia. ff.Si cert.pet.dicens hoc eſſe ſingulare, & aureum; idq ēt expreſſim firmauit in Margarita Innocent.in verbo alienatio,col.1.verſ. Alienatio neceſſaria, inquiens hoc eſſe ſingulare, & iterū in verbo Parentes,colū.1. verſ.Pater eſt legitimus.Caſtr.num.5. dicens id eſſe ſingulare, & menti tenēdum. Alex. in fine, Iaſ.in prin. vbi dicit hanc eſſe * communem opinionē, & temerarium eſſet, conſulendo & iudicādo ab ea recedere, cæteriq. DD. omnes in l.Præſes.C.de tranſac. Aret. Caſtr.Roman.Fulgoſ.Corn Soci.Dec. & alii d.l.vlt.§.Sin autem æs alienum. Roman.in l. Singularia, colum.7.& Iaſon. nume.19. ff. Si cert. pet. Io. Ign. l.3.§.Eleganter.num.166.ff.ad S.Conſul.Syllan.Benedict.in cap.Rainutius, in verbo Duas, nume.255. de teſtament. Tiraquell. latiſsimè in Præfat. l. Si unquam, nume. 28. C. de Reuocan. donat. Socin. conſil.66. Viſa donatione, colum.vlt. verſ.Tertiò quia Pater, lib. 3. Dec. conſil. 209. In caſu propoſito, nume.3.Pariſ.conſ.101. nume.83.lib.primo. Ruin.conſil.101. Ponderatis omnibus, nume.2. libr. 5. Natta conſil.179. nume. 7. lib.primo. Alciat. Reſpon.358. per totum, incip. lex ſi infanti, vbi cum hac opinione DD. * communiter pertranſire, & eā in d. l. Si præſes, ab argumentis contradicentium defendiſſe inquit. Grauetta, conſil. 74. nume.1. Roland. à Valle, conſil. 99. nume. 39. verſicu. Vlterius, lib. primo, & Hieronim. Gabriel. conſil. 36.nume. 31. volu.1. Fabian.de Mon. in tract.de emptio.& venditio.5. quæſtio.prin. titul. de Solemnitat.in alien.minorum rebus, ſub nume.98. verſ. Item & quarto fallit. Ioann. Baptiſta Caccialup. in tractat. de tranſact. quæſtio.7.num.4.Loriot. de conſanguinit. Aziom. 40. Alciat.in tractat.Præſumpt. Regul.prima. Præſumpt.2. numer. 6. Emanuel Soarez in Additio. ad Anton. Gomez.de contractibus cap.14. in litera A. vbi hanc ſentētiam eſſe * communem teſtatur, inquiēs quod aliquantulū negligēte Azzon.

Azzon.in præſentia Lolter Gomez.re fert: Ferdinand.Loaz in repetit. l.Filiusfamilias. §. Diui. nu. 16. ff. de leg. 1.vbi dicit quod licet iſtud dictum videatur habere aliquam difficultatem, * communiter tamen approbatur; Pinell. in l.1. par. 3. num.21. vbi latè & ſub num.29. & 64. C.de Bon.matern. vbi non ſolùm teſtatur de * communi, ſed etiam dicit ſe vidiſſe ſecundū hāc Azzo.opinionē iudicatum fuiſſe. Didac. Conaruu. Variarum Reſolut.lib. primo. cap.8. num.6. dicens hanc eſſe * communem; Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtam.pot. ſub nu. 72. 15. Extenſ. & latiſſ. nu.80. libr. 1. qui pariter de * communi teſtatur.Valentin.Forſter. in tract.de Succeſſ.quæ ab inteſt. defer. lib 3. tit. de vſufruct. quem Parent. habent in bonis liberorum præmortuorum. Concluſ. 3. Limitat. prima,qui & ipſe * communem hāc eſſe fatetur: Menoch.de Arbitrar. Iudic. Cent.2. caſu 171. nu.54. libr.2. Cattel. Cotta (dicens hoc eſſe ſingulare) Memorabile incip. Decretū Iudicis. Hippolit. Marſil. ſing. 498.Io.de Arno. in ſuis Dialogis Dialogo 31.incip. Pater, vbi hoc dictum illuſtre, famoſum, & aureum appellat, inquiēs etiam aliàs ita iudicatum fuiſſe: Moderni Americi in tract. de Patria poteſtate effectu 12. Ampliat.2. nu.9.Nouiſsimi Fiuizanenſes in tract.de tut.& curatore ſub num.291. verſ. Quod ſecus, & Moderni Aſsiſienſes in Deciſ. Cauſarum Peruſinarum.Deciſ. 13.nu. 11. par.prima, vbi & ipſi quoq.hanc ſententiā * communem eſſe referunt. Et ſic vt vides, opinio iſta ex numero, ac auctoritate Doctorum proculdubiò * communis ac magis communis appparet. Pro qua poſſent quamplura argumēta adduci, ſed ipſe hiſce ſolùm contentus ero. Primò huiuſmodi adducitur ratio, Quod ideo in Patre non requiritur Decretum, quia illud adinuentum eſt, Ne minores fraudentur vt ſæpiſſ. diximus, quæ ratio

10 vtiq. ceſſat in patre, † cùm ipſe diligat filios, magis quàm ſe ipſum, l.Cōtra pietatem.C.de Teſtam. manumiſſ. & l. Iſti quidem. ff. Quod met. cauſa, Et melior Amicus quem habeat filius, eſt Pater. ſecundū Bald.in c. Per tuas. de Probat. Nullus ſiquidē Amor vincit paternum. l. vlt. C. de curat.Fur.& ibi Bart. & Alberic. latiſſ. Socin.iun.in l.Centurio. num. 208. ff. de Vulg. & Pupill.& Caſſan. qui multa in propoſito recenſet conſ.14. num.14. Et hinc legitur quod Dauid Rex planxit Abſalonem tribus diebus, & tribus noctibus, licet adinuicem eſſent inimici, vt habetur. 11. Regum 18.& ſequ. Cum igitur pater filium plurimum diligat,eademq. caro cenſeatur. § Hac auctoritate. 35. quæſtion. 3. non debet cenſeri quod ipſe fraudare filium velit, aut poſsit vnquam; Immo plus operabitur eius præſentia, & conſenſus, quàm mille Iudicū Decreta,præſerum iſto caſu quo pater habet vſum fructum quem non præſumitur velle amittere, niſi vtilis & ipſi, & filio eſſet.

11 † Siquidem circa alienationem rei minoris magna adhibetur fides Patri. glo.in l. Magis puto. §. In primis. ff.de rebus eorum.Et multum re vera de eo confidere debemus, quādo eſt diligentiſſ. et prudētiſſ. Paterfam.prout fuit, & eſt optimus,ac honorandus Pater meus Laurentius Simoncellus qui (poſt trium filiarum dotationem, poſt ingentes expenſas quas cōtinuò habuit in familiæ educatione, præcipuè quatuor filios ſatis honorificè Studiorum cauſa, extra Patriam ſuſtinendo.) ſi non amplam, ſaltem debitam, ac honeſtam facultatē relicturus eſt; quod

quod ſolùm diuina prouidētia, ac ſua
quadam incomparabili prudentia fa-
ctum eſſe fateri oportet; Quando igi-
tur Patres eſſent huiuſmodi, poſſet
vtiq. Decreti ſolemnitas omitti: Verũ
& ſi lex plurimum de Patre confidat,
& nos quoq. multum de eo confide-
re debeamus, nihilominus lex non tã
tum de eo præſumit, quin etiam ve-
lit quod ĩ alienatione quam de rebus
filii facit, Decretum accedat. l. Si pu-
pillorum. §. Si Pater. ff. de rebus eorũ,
quæ lex licet intelligi debeat in patre,
qui ſit Adminiſtrator filii emancipati,
vt vidimus ſupra primo caſu, nõ pro-
pterea Emancipatio, affectionem, ac
dilectionem illam Paternã, quæ à Na-
tura inſita eſt, auferre poterit vnquã,
quod & d. §. Si pater. clariſsimè ſuade
tur, dum ibi vult Vlpian. quod inter-
ueniat Decretum, ſed tamen q̃ pro-
nior debeat eſſe Prætor ad conſentien
dum patri, & ſic conſideratur ibi quę
dam fiducia, quam lex habet de pa-
tre, & nihilominus Decretũ exigitur.
Secundò adducitur aliud ſuperiori ar-
gumento nõ multum diſsimile ex au-
ctoritate Baldi in l. Pactum. quæſt. 21.
C. de Collat. quem refert, & ſequi-
tur Socin. reg. 261. Fall. prima quippè.
12 † Quod ſi ex Statuto non poſsit Mu-
lier contrahere ſine Conſenſu duorũ
Conſanguineorum, ea Statuti ſolem-
nitas non requiritur ſi filia Patri renun
tiat; Nam propter naturalem Patris
affectionem ipſi plurimum tributum
eſt, per multa iura quæ Bald. illic alle-
gat, & latiſſ. id comprobat Tiraquell.
in Præfat. d. l. Si vnquam. num. 26. &
ibi plura de affectu Paterno. Quem-
admodũ igitur intelligitur remiſſa Sta-
tuti ſolemnitas in patre, ita quoq. in
eo debet cẽſeri remiſſum Decretum.
Hoc argumẽtum quemadmodum ſu-
periori nõ eſt diſsimile, ita & eadem
reſponſione tollitur; Nam cùm habea
mus caſum legis expreſſum, quæ rectè
affectum Paternum perſpectum ha-
buit, vt in reſponſ. primi argumenti
iam deduximus, & nihilominus De-
cretum expoſcit, debet vtiq. ceſſare
argumẽtatio ĩ paterna affectione fun
data. Tertiò (cæteris omiſsis) id op-
timè probari videtur in l. vlt. §. Sin au-
tem æs alienum. C. de Bon. quæ lib. in
qua præſens hæc opinio fundatur; De
ciditur namq. ibi quod Patri eſt inter-
dicta Aduentitiorum alienatio, ſpecia
liter tamen ob cauſam neceſſariã æris
alieni permiſſa; nec aliqua fit mentio
de Decreto, vnde cum nullibi talis ſo-
lẽnitas ſcripta ſit in patre legitimo ad-
miniſtratore, debemus vtiq. dicere in
patre eam ceſſare. Huic poſtremo ar-
gumento ſatisfieri poteſt conſideran-
do quod in d. §. Sin autem æs alienum.
dubitatur ſolùm an pater poſsit Aduẽ
titia filiorum alienare, & diſponitur
quod poſsit, in caſu neceſſario; tradi-
turq. ordo quem ſeruare habet. de ſo
lemnitate autem nihil dicitur, quia ibi
de ea dubitari non contingerat, ſed p̃-
ſupponuntur termini habiles. iuxta l.
Cum teſtamento. ff. de Teſtam. Et ſic
communis iſta opinio magis auctorita
te, quàm lege, aut ratione nititur.

Quid igitur tenendum? Ipſe quidẽ
nunquam auderem contra tot patrum
ſententiam quicquam proferre, Vnde
concludo cum communi opinione,
quam vltra iã ſupra adducta pulchra
13 ratione comprobo, quippè. † Quan
do aliquid permittitur fieri ĩ caſu aliàs
permiſſo, intelligitur etiam non ſerua
ta ſolemnitate in eo caſu aliàs requiſi
ta, ne huiuſmodi permiſsio ſit ſuper-
flua. l. 1. ff. Ad Municip. & l. Si quan-
do. ff. de leg. 1. Iſta eſt doctrina glo. &
omnium in l. Si quando. C. de Inoff.
teſtam; Atqui æs alienum, vel alia ſi-

milis

milis, neceſsitas ſunt inter caſus propter quos bona minoris alienari valēt interueniente tamen Iudicis Decreto, l. Ob æs, & ibi not. ſcribentes. C. de Præd. minorum, Cum igitur Patri ſimpliciter permittatur ob huiuſmodi caſus aliàs permiſſos, alienare, debet intelligi vt etiā id poſsit ſine Iudicis decreto; Et per hanc rationem, (ne alienæ laudis ſim occultator) copioſiſsimus, pariterq. ingenioſiſsimus Tiraquell. in Præfat. d. l. Si vnquam. num. 34. verſ. Ego verò. tenet, quod iſta cō munis Azzon. ſententia, ſit etiam in puncto iuris veriſsima.

14 Quā Amplio, ut procedat etiā in Epiſcopo, qui cum ſit Pater Pauperum, quaſi legitimus Adminiſtrator poteſt alienare res immobiles ſine Iudicis decreto. §. Si quis in nomine. in Auth. de Eccl. tit. Bald. in l. Si prædia. ff. de rebus eorum. Cuman. in l. 1. in princ. l. Si pupillorum. §. Si Pater. & l. Qui neq. ff. eod. Caſtr. d. l. Præſes. num. 5. vbi etiam Iaſ. num. 4

15 Declaratur modò id vno notabili modo, ut ſcilicet non procedat quando talium rerum quas Pater velit alienare, expreſsè eſſet per Hominē prohibita alienatio, quo caſu vt prohibitio aliquid operetur, requiritur quod in caſu neceſsitatis interueniat Decretum Iudicis, vt notanter voluit in ꝓpoſito ſolus quē viderim, Ferdinand. Loaz. in repetit. l. Filiusfam. §. Diui. num. 16. ff. de leg. primo.

INSPECTIO II.

16 ADVLTVS Curatore carēs, habetur pro maiore quātum ad hoc vt per eum geſta valeant. Alex. in l. Si curatorē. C. de in integr. reſtit. minorum. & ibi glo. pen. dum dicit quod videtur Paterfam. & valet id quod facit; Iaſ. in l. Iuſiurandum quod ex conuentione. §. Pupillus. col. pen. ff. de Iureiur. Ex quo crediderunt nōnulli quod Adultus Curatore carens valeat eius bona abſq. Decreto diſtrahere, quam dubitationem vt magis veritas eluceſcat, ad partes diſputandam eſſe duxi, cum veritas diſputando reperiatur. l. vlt. §. Miſta. & ibi Bart. num. 1. ff. de Muner. & honor. c. Graue. & ibi glo. in verbo Veritas. 35. quæſt. 9. Duæ igitur circa hoc ſunt opiniones.

17 Altera eſt affirmatiua, quam firmauit Io. Fab. & Aretin. §. Nunc admonendi. Inſt. Quibus alien. licet vel nō. & poſt eos Riminald. ibidem. num. 21. Primò adducitur pro iſta opinione. l. Iuſiurandum. quod ex conuentione. §. Pupillus. ff. de Iureiuran. vbi Paulus I. Conſ. inquit, quod pupillus nequit iuſiurandum deferre, & ratio eſt, quia Ius adminiſtrandarum rerum ei nō cō petit, ſecus verò in adulto vt à contrario ſenſu ibi colligunt DD. Contextus iſte nihil dicit de Alienatione, ſed ſolùm de Iureiurando. Præterea non valet ibi ſumi argum. à ſenſu cōtrario, quia reſultaret correctio iurium; iuxta doctrinam Bald. & aliorum ad l. Cō uenticulam. C. de Epiſcop. & Cleric. Corrigeretur ſiquidem. l. 1. in fin. ff. de minoribus. Vlterius, dato qd habeant ius adminiſtrandarum rerum, debet intelligi de mobilibus, & ita poſſent ꝓcedere ea q́ in prin. Inſpect. dicta ſunt. Secundò adducitur Rub. noſtra. ff. de rebus eorū qui ſub tut. vel cura ſunt, ſine decreto non alien. Ergo à ſenſu cōtrariò res eorum qui ſub tutela, vel cura non ſunt, poterunt ſine Decreto diſtrahi. Cui argumento ex intentione grauiſsimi, ac excellentiſſ. viri Ferdinand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtam. pot. §. 10. ſub num. 73. verſ.

Non etiam obſtat, lib. primo. multipliciter reſponderi poteſt, cuius reſponſiones cum veriſsimæ ſint, atq. ſubtiles, multumq. ad materiam noſtri tractat. pertineant, cum declarationem Rub. ff. de rebus eorum, (ex qua tota iſtius tract. pendet materia) contineant, eas hic recenſere optimum fore
18 duxi. † Reſpondetur igitur primò quod illa verba. Qui ſub tut. vel cura ſunt uidentur ibi poſita ad tollendum caſum magis dubium; Siquidem videbatur quod minores curatorẽ habentes poſſent cum eorum auctoritate contrahere, & ſic per curatores Decreti ſuppleretur defectus; Pro quo facit glo. in l. 1. C. Si tut. uel curat. interuen; nõ autem videtur excluſus caſus minus dubius, quando ſcilicet curatorem non habent, & iſta potuit eſſe huius Rub. intentio. Secundò, ſi à d. Rub. ſumeretur argum. à contrario ſenſu ſequeretur plurium iurium correctio, contra d. l. Conuenticulam. cum ibi not. Item ſi ex d. Rub. deberet ſumi argumen. à cõtrario ſenſu, ſequeretur quatenus Rub. dicit, (ſub tutela) quod ſi eſſet pupillus Tutorem non habens, poſſet ſine decreto bona alienare arg. l. Iam hoc iure. ff. de Vulg. & Pupill. quod vtiq. eſt tam falſum, quàm quod falſiſsimũ. Poſtremo. Rub. C. de Præd. minorum indiſtinctè dicit, de Præd. & aliis rebus minorum ſine Decr. non alien. nec vllam uim facit habeant Curatores, nec ne, cum idem ſit vtroq. caſu, merito. Ex quibus remanet perfectè declárata Rubr. noſtra. ff. de rebus eorum. Tertiò adducitur optimus verborum cõtextus in l. Si curatorem. C. de in integr. reſtitut. minorum.

19 Huic legi, in qua ſcribentes tantopere nituntur, facilè ſatisfit, intelligẽdo quod loquatur in bonis mobilibus quæ ſeruari non poſsint, quę bona licet poſsint ſine Decreto, & curatoris auctoritate diſtrahi, per dationem tamen curatoris cẽnſetur adminiſtratio interdicta; Cum non abſimilis habeatur minor curatorem habens, ei cui à Prætore Curatore dato bonis interdictum eſt, vt expreſsim dicitur d. l. Si curatorem, Idq. optimo ſimili ſuadetur.; Adultus curatore carens poteſt Hæreditatem adire per ſe ipſum. l. Impuberibus. ff. de Aquir. hæredit. ſed quando curatorem habet, videtur ei interdicta adminiſtratio. vt not. Bald. d. l. Impuberibus. Mainer. in l. In totum. num. 120. ff. de reg. iur. Io. Ign. in l. 3. § Eleganter. ſub nu. 230. verſ. Et iſta opinio. ff. de S. Conſ. Sillan. vbi de intellectu d. l. Si curatorem. latè vagatur; Ita igitur in caſu noſtro dicendum eſt, quod licet Adultus curatorẽ carens poſsit mobilia diſtrahere, videtur tamẽ ei diſtractio prohibita ex curatoris datione, & ita putarem omninò intelligi debere d. l. quam inueni poſtea ita intelligi per Roland. à Vall. conſ. 54. num. 35. lib. 2. licet ſimpliciter pertranſeat, & per Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. ſub num. 73. verſ. Primo ergo. lib. primo. qui latè inſiſtit ad probãdum quod d. l. Si curatorem, loquatur ĩ mobilibus, eam multipliciter ponderando.

20 Huic ſuperiori contraria eſt opinio communis, & verior, quam tenuit Iacob. de Aret. Bart. & cæteri in l. Si ex legati cauſa. ff. de verb. obligat. Alex. d. l. Si curatorem. in princ. limit. ſecũda. & ibidẽ Vbalionus de Monte Biano, cuius lecturas vidi manu ſcriptas; Iaſ. in l. Si conſtante. num. 221. ff. Solut. matrim. Hoſt. Io. de Imol. Ant. de Butr. num. 28. & alii paſsim in c. Conſtitutus. de in integr. reſtitut. Io. Gaufredi in prima par. Collectarii lib. primo. c. Beneficio. num. 7. de Reſtitu. in

integrum. Iaſ. conſ. 40. & 48. Vt veritas. lib. primo. & Roland. à valle conſ. 54. ferè per totũ. lib. 2. Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. ſub num. 73. verſ. Prædictis tamen non obſtantibus. lib. 1. id quampluribus comprobans. & Benuenut. Stracca in tract. de Mercat. par. 3. nu. 25. Et pro iſta communi ſententia poſſent plura in medium afferri, ſed quatuor præcipuè ſufficiẽt, Adducitur primò l. Non ſolum, l. Minorum. & l. Si minorum. C. de Præd. minorum. quæ generaliter, & indiſtinctè loquuntur, prohibendo minori ſuarum rerum alienationem ſiuè curatorem habeat, ſiuè non; Secundò facit l. Si prædium. C. de Præd. minorum, ibi (Vel Adulta ſine Decreto) quæ lex generaliter, & indiſtinctè loquitur, & expreſsius id ibidem probatur, quia dum loquitur de pupilla alienante, dicit textus (Tutore auctore) quia ſine eo nulla eſſet dubitatio, ſed dũ ſubdit de Adulta, non repetit curatore auctore, quia videbatur valere ſine eo, cum eſſet Adulta & poſſet ſua bona adminiſtrare, abſq. eo quod curatorem haberet, & nihilominus ſubdit textus ꝙ Adulta (ſcilicet non habens curatorem) nõ poteſt ſine Decreto alienare: Mouentur tertiò prædicti ex l. Si ad reſoluendum. C. eod. vbi in fortioribus terminis hæc opinio probatur.

21 Ampliatur, vt minor curatore carens non ſolùm prohibeatur diſtrahere Immobilia, ſed etiam mobilia quæ poſsint ſeruando ſeruari, vt ſenſit glo. in l. 2. in verbo (Non alienent) C. de His qui ven. ætat. impetr. & in l. 2. in verbo (Poſſunt) C. Si aduerſ. Donat. Id quod cæteris omiſsis ea validiſsima quidem ratione probatur; Nam quando duo caſus ſunt parificati per legẽ antiquam, lex noua poſtea ſuperueniens, & aliquid diſponens in vno ex caſibus parificatis, intelligitur idẽ ſtatuere in alio etiam in materia correctoria. gloſ. in l. Si quis ſeruo. C. de Furt. & in l. Quod verò contra. ff. de Legibus. Sed in alienatione immobilium sũt parificati per leges antiquas minores habentes curatorem, & non habentes, vt mox ſupra concluſimus, Ergo l. noua, quippè l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. quæ de nouo diſponit, vt minores curatores habentes non poſsint ſiue Decreto alienare, etiam mobilia quæ ſeruari poſſunt; habebit etiam locum in alio caſu parificato. ſcilicet in minore non habente curatorem.

22 Mobilia tamen quæ ſeruando ſeruari minimè poſſunt, poteſt minor curatore carens etiam non interueniente Decreto diſtrahere. l. lex quæ tutores. & l. vlt. §. vlt. C. de Adminiſtrat. tut. & l. fin. C. Quando Decr. opus nõ eſt, & ita cõcludunt paſsim DD. d. l. Si curatoré, & in §. Nunc admonendi. Inſt. Quibus alien. licet vel non. Io. Gaufredi d. c. Beneficio. num. 7. Ant. Butr. d. c. Conſtitutus. nu. 28. Iaſ. conſ. 48. Vt veritas lib. primo. & Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. num. 74. in fine, lib. primo.

INSPECTIO III.

23 VIDERETVR ſiquidem dicendum, quod minor qui veniã ætatis impetrauit, poſſet eius bona abſq. Iudicis decreto diſtrahere; niſi eſſent textus expreſſi contrarium decidentes, quippè l. 1. & l. Eos. C. de his qui ven. ætat. impetrau. per quæ iura id firmarunt Bart. d. l. 1. & d. l. Eos, vbi Caſtr. Salicet. & alii. Iaſ. in l. Mandata. n. 5. ff. de offic. eius. Nicol. Vigel. ff. libro 18. par. 2. cap. 6.

cap. 6. reg. 1. except. 9. Caſtr. cõſ. 106. num. 2. Incipiendo à ſecundo. & cõſ. 161. Non eſt dubium quod d. Donatio. par. 2 Bartolom. Socin. conſ. 130. Viſa contingentia facti. nu. 3. vol. primo. quod eſt repetitum conſ. 235. vol. 2. Marian. Socin. conſ. 79. num. 56. In caſu ad me tranſmiſſo, & conſ. 63. nu. 50. Præſupponendo ante omnia. par. 3. Dec. conſ. 39. colum. 2. verſ. Tertio Hipp. Riminald. conſ. 5. num. 188. lib. 2. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 3. quæſt. princ. in fine. Anton. Gomez. de Contractibus. cap. 14. nu. 12. Harmenopulus in promptuario Iuris Ciuilis. lib primo. tit. 12. verſ. Tum itaq. Petr. de Vnzola in Pratica Artis Notariat. in cap. de Perſonis ſex ſitu et diuiſiones. nu. 16 & in c. Ex tribus cõſiſtunt Contractus. num. 5. Alexander Baldi Troian. in ſuo Pomilego in verbo Minor, & Ferandus Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. lib. 1. §. 10. ſub nu. 73. verſ. Quinto pro hoc, & duobus verſ. ſeq.

24 Hinc decidi poteſt, & alia ſimilis quæſtio, quod ſi Statutum diſponat, quod ætas 18. annorum, intelligatur ætas perfecta, & legitima, prout extat Florentiæ, & multis aliis in locis, huiuſmodi Statutorum; non erit legitima ætas quo ad alienationem bonorum immobilium, vt poſsit ſine Decreto celebrari, arg. d. l. 1. & d. l. Eos, Caſtr. d. conſ. 106. ſub nu. 2. Bart. Socin. d. conſ. 130. nu. 3. Dec. conſ. 39. ſub num. 3. referens Caſtr. conſ. 171. ſecundum antiquam impreſsionem, ſecundum nouam verò eſt d. conſ. 106. & nouiſsimè Roland. à Valle conſ. 7. num. 17. lib. 3.

25 Contra prædicta tamen ſenſit Caſtr. ſibi contrarius in l. Omnes. num. 9. C. de His qui ven. ætat. impetr. & pro hac parte conſuluit Corn. conſil. 208. per totum, In præſenti cõſultatione. vol. 3. id latè defendens; & Cardinal. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. Magis puto. §. Si pupillus. ff. de rebus eorũ. Mouentur autem, quia per Statutum diſponitur, quod maior 18. an. omnium ſit, & intelligatur maior, ſed maio. id poſſet, Ergo. vt ea quæ diſpoſita ſunt à iure in maioribus 25. an. militent vigore huius iuris Municipalis in maioribus 18. ann. & iſta fuit mens Statuti, aliàs nihil operaretur. Secundò mouetur Cardin. Alban. Quia ſtatutum idẽ poteſt in ſua Ciuitate, quod poteſt ius Commune quo ad omnes, l. Omnes populi. ff. de Iuſt. & Iure. Item ſecundum eundem ſuperiori ſententiæ reluctatur ratio l. 1. C. de His qui ven. ætat. impetr. Et in Ciuitate Bergomi in qua huiuſmodi viget Ius Municipale, ſeruatur vt poſsint maiores 18. annorum ſine Decreto alienare, vt teſtatur idem Cardin. d. §. Si pupillus. nu. 4. Nec obſtant d. l. 1. & d. l. Eos quia ſecundum Caſtr. loquuntur, quando fit conceſsio per Reſcriptum, quod non eſt ita fauorabile, ſicut quando fit per modum legis, vel Statuti; ideo ſecundum ipſum quantum ad omnia reputabitur ætas legitima, & valebit cõtractus, ſine ſolemnitate quæ requiritur in contractibus minorum.

26 Prior tamen ſententia vti receptior eſt; ita & verior; Siquidem huiuſmodi Statutum poteſt verificari tribus in caſibus, primò in contractibus & obligationibus in quibus non contineatur alienatio. ſecundò verificari poteſt in contractibus in quibus contineatur alienatio mobilium, & aliarum rerum quæ poſſunt ſine Decreto alienari. tertiò in contractibus ſuper alienationibus immobilium. Cum poſsit igitur præd. Statutum altero de tribus caſibus intelligi, debet omninò intelligi,

vt ſolùm loquatur de primis duobus caſibus, non de tertio, ad hoc vt ius commune minus lędatur, quàm poſsibile ſit, ad not. per Bartol. in l. omnes populi, in 6. quæſt. princ. ff. de iuſt. & iure, & DD. in l. Si ſerui veſtri C. de Noxalibus, & ſic ceſſat difficultas ſuperfluitatis, quam conſiderauit Corn. d. côſ. 108. Videturq. certè id deciſum fuiſſe per d. l. 1. & d. l. Eos, quibus commoda differentiæ ratio reddi nequit, à caſu præd. ſtatuti. Nec quicquam facit ratio differentiæ à Caſtr. conſiderata in d. l. Eos, quod ſcilicet d. l. Eos, loquatur quando fit côceſsio per reſcriptum, quod non eſt ita fauorabile, ſicut quando fit per modum legis, vel Statuti, quaſi ſentiat quod diſpoſitio Statuti concedens Minori auctoritatê alienandi, ſit fauorabilior, quàm reſcriptum eam denegans, quod vtique eſt tam falſum, quàm quod falſiſsimum. Namque licet prohibitio alienationis ſit exorbitans, & quaſi iniqua, cum rerum ſuarum liberam adminiſtrationem tollat. l. Non vſque. ff. Si à Paren. quis fuer. manum. tamê in caſibus à iure, ſeu ſtatuto prohibitis, vt in caſu Minorum, non dicitur eſſe iniquitas, vt reſcripſerunt Cæſares in l. Dudum, in fine. C. de contrah. empt. & declarauimus latè ſupra lib. 1. tit. 1. nume. 4. Sed eſt merus fauor Minorû, cum nulla alia ratione illud ſit inductum, niſi vt ipſis conſulatur. Ergo fauorabilius eſt reſcriptum, alienationem denegans, quàm eſſet ſtatutum ſi eam concederet, & miror equidê quod Caſtr. ita locutus fuerit. Nec etiam obſtant ea quæ côſiderauit Cardin. Alban. quod ſcilicet, idem poſſit ſtatutum in ſua Ciuitate, quod ius cômune quo ad omnes, quia fateor id ſtatutum potuiſſe, ſed inficias eo, id voluiſſe. Cum etenim poſsit intelligi ſtatutum in caſu quo minus lædatur ius commune, debet in eo intelligi. tunc autem vera eſſet ratio Cardinal. ſi ſtatuto expreſsim caueretur, vt maior 18. annorum habeatur pro maiore, & poſsit alienationem ſine Decreto celebrare. Parumque etiam reluctatur ratio d. l. 1. vt conſiderat idem Cardinal. quia etiam in d. l. Eos, Cæſares ſatis cognitam habuerunt dictam rationem, & nihilominus denegarunt Minori alienationem ſine Decreto, licet veniam ætatis impetrauerit. Et per hæc, opinionem iſtam tamquã veriorem ſequor, licet tamen puta rem diligenter conſiderãda eſſe uerba ipſius ſtatuti. An loquatur per verbum (Eſt) vel (Intelligatur) quippè quod Maior 18. annorum ſit, vel intelligatur legitimæ ætatis. Sunt etiam conſideranda uerba. An ſint prægnantia, vel ſimplicia, quæ omnia ſecundnm facti contingentiam ingenioſis ponderanda relinquo.

Et ex huius concluſionis Deciſione apparet, Caſtren. etiam in alia quæſtio. malè locutum fuiſſe in d. l. Eos.
27 nume. 8. † dum putat quod ſi contractus ſit alia ratione nullus, vt ſi dicat ſtatutum, non valere contractum Minoris 25. annis ſine certa ſolemnitate, & aliquis minor veniam ætatis impetret, & poſtea ſine illa ſolemnitate côtrahat, immobilia alienando, talem alienationem valere, quod vtiq; eſt contra ſuperius adducta, cum eadem ratio militet in ſtatuto, quæ in reſcripto, immo maior cû ſtatuta ſint ſtrictè intelligenda, vt minus lædant ius commune, quàm fieri poſsit, vt iam diximus. Et quemadmodum Princeps ſua indulgentia maturitatem conſilij dare non poteſt, quam tenera ætas Minoribus denegat, vt conſiderat Marian. Socin. d. conſil. 63. nume. 50. ita etiam

etiam nec Statutum poterit hanc conſilii maturitatem tribuere; & eò maximè quia in reſcripto requiritur ætas 20. annorum, debetque probari, & concurrere honeſtas morum, & animi probitas eius cui conceditur venia ętatis.l.Omnis.C.de His qui ven.ætat. impetr. Statutum verò reducit ad minorem temporis metam, id eſt 18. annorum. Ideo ſuadere videtur ratio, ꝙ generalitas Statuti, limitetur prout generalitas Reſcripti Principis.

28 Infertur etiam ex hoc, quod minor 14. ann. cum quo eſt diſpenſatum ſuper ætate, etiam per Papam, non habet legitimam perſonam circa adminiſtrationem Beneficiorum. glo. in c. Ex ratione de Aetat. & qualit. cũ qua ibi pertranſeunt indifferenter omnes, adducentes. d. l. Eos. & ibidem Petr. de

29 Ancar. in fine ſubdit, † quod diſpenſatus in ætate, non habet adminiſtrationē Eccleſiæ, nec Bonorum ſine Decreto ſuperioris, & id ſequitur Io. Baptiſta Ferett. conſ. 282. num. 1. vol. 2. ſubdens ibidem num. 2. quod curator, vel procurator ad Beneficia per minorem diſpenſatum, non poteſt ſine Decreto dari, vt not. in c. Si annũ. de Iudic. lib. 6. vbi generaliter deciditur ꝙ conſtitutus in minori ætate non habet perſonam legitimam, neque conſenſum ĩ huiuſmodi ſpiritualibus, neque ad agendum, neq. ad defendendum, neq. ad alia faciendum. Ex quibus omnibus generaliter, & indiſtinctè concludendum eſt, qđ minor neq. per diſpenſationem Papæ, nec per Reſcriptum Principis, neq. etiam per Statutum dicitur habilitatus ad alienandum immobilia, ſine Iudicis, vel Superioris Decreto; niſi ſpecialiter, & in indiuiduo dictum eſſet, quod valeat de immobilibus diſponere etiam abſque Iudicis auctoritate; Nã tunc Pont. Princeps, vel Statutum poſſunt iuri cõmuni derogare; ad not. in l. Oẽs populi. ff. de Inſt. & Iure; ſed non pręſumũtur id feciſſe, niſi ſpecialiter exprimãt.

INSPECTIO IIII.

SOLENT ſæpiſsimè teſtatores ſuorum Teſtamentorum Executores relinquere, quibus pro debitis ſoluendis, vel pro executione teſtamentorum alienandi licentiam tribuunt, circa quod de duobus principaliter dubitari contingit. Ideo duo ſunt neceſſariò cõſtituendi caſus.

30 PRIMVS eſt, an iſti executores quibus à teſtatore data eſt alienandi licentia, valeant abſq. decreto id facere, in quo vno ore omnes concludunt eos poſſe. Accurſ. in l. 1. §. 1. in verbo (Cauerint) & ibidem Iacob. de Aren. Bart. & Bald. ff. de rebus eorum. Bald. in l. 1. C. de Sacr. ſanct. eccl. in l. 1. in princ. & in l. Si hæres. ff. de Condit. ob cauſam Salicet. in l. Si quis ad declinãdam. C. de Epiſcop. & Cleric. Luc. de Pen. in l. ultim. circa finem verſ. Non obſtat. C. de Princip. agent. in rebus lib. 12. Alex. in Addit. ad Bart. in l. Aurelio. §. Gaius. ff. de Liberat. leg. Iaſ. in l. Si frater, in fine. C. Qui teſtam. facere poſſ. in Auth. Ingreſsi. C. de Sacroſanct. Eccl. & in l. 1. §. Fuit quæſitũ. in fine. vbi etiam Ripa n. 19. ff. Ad Trebell. Dec. in c. In præſentia. ſub nu. 27. de Probat. clariſsimus Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. Si curatorem habens. C. de In integr. reſtitut. minorum. Angel. conſ. 175. Viſò n. 2. Bald. conſ. 287. Dicta mulier. ſub nu. 4. lib. 4. Alex. conſ. 62. num. 1. & 2. Viſa facti narratione. lib. 2. & conſ. 27. nu. 1. lib. 3 Pariſ. conſ. 85. num. 50. lib. 3. & Thom. Gramatic. conſil. 15. numero 2. Et ita fuiſſe deciſum tradit Afflict.

Deciſ.

Deciſ. 285. & ſingulare dicit Marſil. Sing.465.& Ferand.Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. nu. 76. id mirabile appellans . Id quod euidentiſsimè probatur in l. 1. §. Præterea. ff. de rebus eorum. l. 1.& l.Prædium. C.Quando Decr. opus non eſt.

31 Ampliatur etiam ſi Teſtamētum irritum eſſet , adhuc etenim volūtatem teſtatoris probat , l. Paulus , quæ eſt l. vlt. ff. de rebus eorum, vbi etiam ſcribentes. Iaſ. in l.Mandata. num.8. ff.de offic. eius. Ripa in l. 1. num.164.ff.de Vulg.& Pupill. Ant. Gomez. de contractibus cap.14. num. 16. & latius dixi ſupra.tit. 1. Inſpect. 11. num. 109. & num.3.vbi & alia ponitur Ampliatio quæ optimè poteſt, & huic Concluſioni deſeruire.

32 Ampliatur ſecundò etiam ſi teſtator nō eſſet pfectæ ætatis, ſed eſſet Adultus ; Nam adhuc poteſt dare licētiam Executoribus ſuis vt alienent, ex cuius permiſsione poterunt ſine Decreto alienare. Bald. in l. 1.nu.1.ff. de rebus eorum. per l. Aurelio. §. Gaius.ff. de liberat. leg.quod procedit etiam in Adulto habente curatorem. d. § Gaius , & ibi glo. Bart. in primo. notab. Salicet. num. 5.Caſtr. num. 5.Angel & Fulgoſ. in l. Si frater.C.Qui teſtamen. fac. poſſ. quod verum eſt, etiam ſi curator ſit præſens , & contradicat, Angel. & Fulgoſ.d.l. Si frater, quos ſequitur Iaſ. ibidem num. 2. & in l. 1. §. Fuit quæſitum. nu.40. vbi etiam Ripa num. 10. ff. Ad Trebell.

Contra dictam Ampliat ſenſit Bald. d.l. Prædium. (ſiuè vt eſt in non nullis Codicibus) in l. Illud. C. Quando Decr. opus non eſt , vbi intelligit qđ tunc poſsit teſtator Executoribus ſuis concedere alienandi licentiam , ſi ſit legitimæ ætatis , ſecus ſi eſſet Adultus; quem refert Iaſ. in l.Mandata. num.8. ff.de offic.eius. Nam tunc licet valeat Teſtamentum in aliis, non tamen valet quo ad iſtam poteſtatem alienandi. Sed videns forſan Bald. quod id contrariatur his quæ dixerat in d. l. 1. ff. de rebus eorum, diſtinguit, quod aut pmittit minor in Teſtamento alienationē pro Executione contractus, & tunc non valet dicta permiſsio, & ita procedat opinio quam tenuit in d. l. Prædium.aut verò permittit alienationem pro executione vltimæ voluntatis, & tunc valeat, cum minores iure cenſeantur maiores , quo ad teſtandum. l. Aurelio. § vlt. ff. de liberat. leg. Crederem tamē ipſe Bald. malè locutum fuiſſe tam circa reprobationem Ampliationis, quàm etiam circa diſtinctionem , Cum minor tamquam Teſtator ideſt tanquam habilitatus à lege in illo actu teſtādi poſsit permittere in Teſtamento , quod alii Teſtatores poſſunt. arg. l. Quidam conſulebant . ff. de re iudic. Præterea ſæpe eſt , quod ex perſona mea quis conſequitur qđ ego non habeo. l. Si poſt mortem. §. vlt.ff de Bonorum poſſ.contra tab.& latè Iaſ. in l. Si emancipati. C.de Collat. Et per hæc , & alia id firmat Vaſq. d. §. 10. num.76. circa finem. Vnde in diſtinctè concludendum cenſeo , minorem poſſe licentiam dare executoribus ſuis in Teſtamento, vt alienent, quicquid ſenſerit Bald. qui poſſet forſan à contrarietate ſaluari , quod ſcilicet in d. l. Prædium. voluerit Teſtatorem eſſe ætatis legitimæ , quia Teſtamentū non valebat, ne duo circa idē concurrerēt ſpecialia,contra l 1.cum ibi not. C. de Dot. promiſſ. quippè quod Minor det Executoribus licentiam alienandi , & quod id fiat in teſtamento minus perfecto. Baldum autem loqui in d.l.Prædium. in Teſtam.imperfecto videtur colligi ex verbis Iaſ.d.l. Manda-

Mandata num.8. Sed in d. l. 1 loquitur Bald. quando Teſtam. eſt validū, quo caſu vnū dumtaxat ſpeciale cōcurrit.

33 Declaratur quod tunc demum executores poſsint res minorum ſine Decreto diſtrahere, ſi alienatio eſſet vtilis minori, cum alioquin ſola vtilitas de per ſe non ſit cauſa ſufficiens ad alienandum. l. Si fundum. in princ. ff. de Rebus eorum, & dicam latiſſ. hoc eod. tit. Inſpect. 18. ita declarat Bart. in l. Qui Romæ. §. Coheredes. in fine. ff. de verb. obligat. quem referunt Addit. ad eum in l. 1. ff. de rebus eorum. Quæ Bart. Declaratio apud me nequaquam eſt tuta. Siquidē executores ex permiſſu Teſtatoris poſſunt ſine Decreto res minorum alienare, ſiuè eis ſit vtile, ſiuè non, vt indiſtinctè iuribus & auctoritatibus ſupra adductis probatur. Benè verum eſt, quod ſola vtilitas de per ſe, non eſt ſufficiens cauſa alienandi, vt dicit Bart. Sed qui dicunt poſſe ex permiſſu Teſtatoris etiam ſine Decreto minorum bona diſtrahi, non fundant ſe in vtilitate, ſed in licentia, & permiſsione teſtatoris, quæ verè, & de per ſe ſufficiens eſt alienandi cauſa, iuribus ſupra adductis, dummodò ſecundum menſuram Debitorum, & bona fide fiat.

34 Secundò, & notabilius declaratur, quod executor poſsit ſine Decreto alienare, ſi in ſpecie data ſit poteſtas de tali fundo alienando, alioquin ex mādato generali non poſſunt executores mittere manum ad immobilia, niſi cū Decreto, ita declarant Addit. ad Conſ. Alexan. conſil. 27. nume. primo. libro 3. referentes ita etiam tenere Luc. de Pen. in l. vltim. nume. 3. C. de Princip. agent in rebus. lib. 12. Verum cū præd. Addit. in eo quod tantum intereſt, vt plus intereſſe minimè valeat, malè ſenſerint; mirum eſſe non debet ſi & in hoc quod in Hominum opinione conſiſtit, decipiantur; Siquidē hæc eorum Declaratio falſiſsima eſt, Nam leges ſupra adductę loquūtur de permiſsione à Teſtatore facta, in genere, ergo generaliter & indiſtinctè intelligendæ ſunt arg. l. De pretio. ff. de Public. & l. Non diſtinguemus. ff. de Arbitr. Præterea ex eo poteſt executor ex permiſsione teſtatoris fundum particularem ſine Decreto diſtrahere, quia alienatio non à minore, in cuius contractu decretum exigitur, prouenit; ſed ab ipſo Parente qui cum poſſit liberè abſq. Decreto de ſuis rebus diſponere executores quoq. ex perſona Parentum debēt id poſſe. cum eadem vigeat ratio ſi i ſpeciè data ſit poteſtas de tali fundo alienando, ſicut quando data eſſet poteſtas in genere, Ergo eadem iuris diſpoſitio arg. l. Titia. ff. Ad leg. Aquil. Et alienationem ſine Decreto poſſe fieri ex voluntate teſtatoris, ſiuè poteſtas data ſit in ſpecie, ſiuè in genere, voluit Alex. conſ. 215. in princ. vol. 6. quē ſequitur Roland. à Valle conſ. 59. num. 41. lib. primo. Et per hæc manifeſtò Addentium error apparet; Vnde indiſtinctè concludendum eſt, Executores quibus à Teſtatore alienandi licētia tributa eſt, poſſe ſine Decreto diſtrahere.

35 SECVNDVS principalis caſus eſt, quando executores velint ad eorum libitum de dictis bonis diſponere dubitatur an poſsint; & iſto caſu duæ ſunt opiniones; Prima eſt, quod poſſint, quamlibet rem alienare, ſecundum Accurſ. in l. Prædium. C. Quando Decreto opus non eſt, Innocent. in c. Cum monaſterium, circa finem, in glo. in verbo Abdicatio. extra de Stat Monacorum, & Thom. Giamatic. ſubtiliter id defendens conſ. 15. ſub num. 2. Idq. ſecundum Accurſ. d. l. Prædi-

um. vi-

42 ne tolli; † licet etenim aliàs in alienatione rei minoris requiratur decretum; per conſuetudinē tamen induci poteſt, vt minorum bona abſq. eo alienari valeant; Angel. in l. Diuturna, ex glo. ibi. ff. de legibus, quod rarò alibi inueniri dicit; Nicol. de Neap. in l. 2. in fine. ff. rebus eorum. Bald. in c. 1. col. 1. Per quos fiat inueſtit. per illum text. & in l. vlt. §. Neceſsitatem. nu. 17. C. de Bon. quæ lib. P. Paul. Pom. in Addit. ad Bart. ſuper Rub. C. Quādo Decreto opus non eſt; Iaſ. in l. De quibus. num. 63. ff. de Legibus. & in l. Mandata. num. 8. ff. de offic. eius, inquiens id eſſe notabile; Franc. Rip. Reſpon. 213. ſub num. 3. verſ. Accedit ad augendum, incip. Quia dubia, Thom. Gramatic. conſ. 28. num. 13. In cauſa venerabilis Monaſterij, & Neuizan. conſ. 85. nu. 6. Io. Bernard. Diaz. reg. 219. in 7. fall. Petr. Rauen. de Conſuetud. Sect. 4. num. 56. & Sect. 5. ſub num. 27. verſ. Item limita. Benuenut. Stracca in tract. de Mercat. in 3. par. num. 30. Iodoc. Damhouder. in Pupillorum Patrocinio tit. de Tutorum, & Curatorem munere cap. 10. nu. 26. & in Subhaſt. compend. exeg. cap. primo. nu. 29. & Ant. Gabriel. lib. 6. ſuarum Concluſ. tit. de Cōſuetud. Ampl. 20. nu. 56. Idq. lege, & Ratione probatur, lege, in l. More. ff. de Aquir. hæredit. ibi Moræ noſtræ Ciuitatis. Ratione aūt probari poſſe videtur, quia Solemnitates valent Cōſuetudine tolli. Bald. in l. 1. C. Ad Vellei. & conſ. 318. Quidam nobilis. libr. 2. & Roch. de Curt. in c. Cum tanto. Sect. prima. num. 28. de Conſuet.

43 Quod tamē cum temperamento intelligendum eſt, videlicet quod prædicta conſuetudo circa minorum rerū alienationem ſtrictiſſ. interpretanda ſit ſecundum Dec. conſ. 142. Et pro tenui. num. 5. Et ideo Bald. in l. Si pupillorum. §. vlt. ff. de rebus eorum, inquit, Stante quod Eccleſia poſsit rem in Emphyteoſim dare; & conſuetudo ſit quod detur in tertiam generationē, Eccleſia verò velit in infinitum concedere, vtiq. non valeret, quia grauior efficeretur conditio Eccleſiæ, intelligens tamen non valere in perpetuū, ſed quatenus valere poteſt, quia id quod eſt vltra modū, reducitur ad modum. l. Placuit. ff. de vſur. & l. Qui tabernas. ff. de contrah. empt. & ita dicit Bald. d. §. vlt. qui licet loquatur in Eccleſia, idem tamen dicendum puto etiam in minore, vt ſi aliquo caſu ſit conſuetudo circa contractus Minorū ſtrictiſſ. ſit intelligenda, nec valeat actus, niſi quatenus ſe extendit cōſuetudo. Quomodo autem probanda ſit huiuſmodi conſuetudo, quippè eam eſſe obtentam in contradictorio iudicio, vel etiam probetur per productionem plurium Inſtrumentorum, in quibus appareat non fuiſſe ſeruatas ſolēnitates aliquas, vel aliter, cum nō ſit præſentis indagationis, remitto me ad materiā conſuetudinis pertractantes.

INSPECTIO VI.

ADEO vehemens, & efficax eſt pro Doctore præſumptio, vt trahat Homines in opinionem, eos haud vnquam decipi poſſe. Nā cum alios doceat, ac adminiſtret, eū fraudi ſuppoſitum eſſe dici minimè debet; ex quo dicendum videtur, poſſe ſine Iudicis Decreto de ſuis bonis diſponere, licet ſit minor; Cum etenim adinuētum ſit Decretum (vt millies diximus) ad euitandas fraudes, quæ fraudis ſuſpitio vtiq. in minore qui ſit Doctor ceſſare videtur, Decreti quoq. interuentus ceſſare debet. arg.

bet. arg. l. Adigere. §. Quamuis.ff.de Iure patronat.

44 Qua tamen præſumptione minimè refragante, contrarium verius eſſe cē ſeo, quod & ſi minor ſit Doctor, nihilominus in eius contractu Decreti neceſſariò requiri, quam ſententiam tenuit Bald. in l. Sed & milites. §. qui autem ſecundo notab. ff. de excuſat. tut. Franciſc. Aretin. in l. 3. ff. de lib. & poſthum. quos refert, & ſequitur Bart. Bolognin. in repetit. Auth. Habita. nume. 136. C. Ne filius pro Patre. Pro qua opinione inquit Bolognin. facere textum optimum in l. Si fundus. ff. de rebus eorum. qui textus re vera non meretur ad id adduci, cum nil penitus in propoſito probet, licet tamē dictum in ſe veriſsimum eſſe exiſtimē ea quippè ratione, Decretum ideo inductum eſt, vt minor ob imbecillitatem ætatis fraudari nequeat, vt ſupra in Præfat. num. 24. quæ quidem ratio viget etiam in Doctore qui ſit minor. Nec obſtat quod cum ſit Doctor, & per conſequens præſumatur doctus, atq. adeo perſpicax, vt decipi minimè valeat, Quia literatura (vt ita dicam) ac Doctoratus, ætatis defectum non ſupplet, ideo dicitur neceſſarium Decretum in oī cōtractu quem celebrat.

45 Præterea minor poteſt alienationi ſine Decreto factæ, etiam inuitis emptoribus ſtare, & ſi placet etiam reuocare, ob defectum ſolemnitatis, vt per Tiraquell. de Vtroq. Retract. de Retract. conuent. tit. 2. n. 150. in fine. Non debet igitur minor per Doctoratus dignitatem, priuilegium iſtud Decreti amittere, quia cum omnia, tam Doctoratus, quàm interuentus Decreti, ſint in eius fauorem inducta, nō debent in eius odium retorqueri, arg. l. Quod fauore. C. de legibus. conceſſo tamen quod per conſecutionē Doctoratus minor legitimæ iudicetur ętatis, non debet tamen iudicari in his q̄ tendunt in eius detrimentum, arg. eius quod dicitur de Epiſcopo, qui licet per Epiſcopalem dignitatem eximatur à Patria poteſtate Auth. Sed Epiſcopalis dignitas, & Auth. Præsbiteros. C. de Epiſcop. & Cleric. Id tamen procedit quatenus patria poteſtas eſt cōtra eum, ſecus ſi eſt fauor filii Epiſcopi, quia tunc durat in Patris poteſtate, vt ſenſit Accurſ. in l. Si ex cauſa. §. Papinianus, & ibi Bart. ff. de minoribus. Iaſ. in l. Patre furioſo. nu. 48. ff. de His qui ſunt ſui, vel alieni iuris, & in l. Qui ſe patris. num. 18. C. Vnde ui, ita igitur dicendū in minore qui ſit Doctor, quod aut Doctoratus non ſupplet defectus annorum, vel ſi ſupplet, debet ſuplere in his quæ in eius fauorem tē dunt; Ex quibus concludi debet minorem Doctorem non poſſe de ſuis bonis ſine Iudicis auctoritate diſponere, præcipuè quia Doctoratus non reperitur inter legitimas cauſas interponēdi Decretum.

46 Si tamen minor qui ſit Doctor omiſerit aliquas allegationes, non poterit petere reſtitutionem in integrum. Bart. in l. 1. num. 3. & Salicet. num. 6. C. Qui & aduerſ. quos. Nicol. de Neapol. in l. Sed & reprobari. numero. 3. ff. de Excuſat. tutorum. referens quod quidam Archiepiſcopus Capuanus omnes Doctores redeūtes de Studio examinari volebat, & quamplures reprobari fuerunt, & vellet Deus (inquit ipſe) quod fieret nunc: Bart. Socin. in l. Centurio. ſub num. 1. ff. de Vulg. & Pupill. DD in l. Profeſsio. C. de Muner. patrim. lib. 10. Socin. iun. conſ. 69. nume. 49. lib. 1. Petr. Rauen. Sing. 284. & Benuen. Stracca de Mercat. par. 3. nu. 27. vbi id pluribus comprobat. quod tamen intelligēdum eſt

milis, neceſsitas ſunt inter caſus propter quos bona minoris alienari valẽt interueniente tamen Iudicis Decreto, l. Ob æs, & ibi not. ſcribentes. C. de Præd. minorum, Cum igitur Patri ſimpliciter permittatur ob huiuſmodi caſus aliàs permiſſos, alienare, debet intelligi vt etiã id poſsit ſine Iudicis decreto; Et per hanc rationem, (ne alienæ laudis ſim occultator) copioſiſsimus, pariterq. ingenioſiſsimus Tiraquell. in Præfat. d. l. Si vnquam. num. 34. verſ. Ego verò. tenet, quod iſta cõmunis Azzon. ſententia, ſit etiam in puncto iuris veriſsima.

14 Quã Amplio, ut procedat etiã in Epiſcopo, qui cum ſit Pater Pauperum, quaſi legitimus Adminiſtrator poteſt alienare res immobiles ſine Iudicis decreto. §. Si quis in nomine. in Auth. de Eccl. tit. Bald. in l. Si prædia. ff. de rebus eorum. Cuman. in l. 1. in princ. l. Si pupillorum. §. Si Pater. & l. Qui neq. ff. eod. Caſtr. d. l. Præſes. num. 5. vbi etiam Iaſ. num. 4

15 Declaratur modò id vno notabili modo, ut ſcilicet non procedat quando talium rerum quas Pater velit alienare, expreſsè eſſet per Hominẽ prohibita alienatio, quo caſu vt prohibitio aliquid operetur, requiritur quod in caſu neceſsitatis interueniat Decretum Iudicis, vt notanter voluit in ꝓpoſito ſolus quẽ viderim, Ferdinand. Loaz. in repetit. l. Filiusfam. §. Diui. num. 16. ff. de leg. primo.

INSPECTIO II.

16 ADVLTVS Curatore carẽs, habetur pro maiore quãtum ad hoc vt per eum geſta valeant. Alex. in l. Si curatorẽ. C. de in integr. reſtit. minorum. & ibi glo. pen. dum dicit quod videtur Parerſam. & valet id quod facit; Iaſ. in l. Iuſiurandum quod ex conuentione. §. Pupillus. col. pen. ff. de Iureiur. Ex quo crediderunt nõnulli quod Adultus Curatore carens valeat eius bona abſq. Decreto diſtrahere, quam dubitationem vt magis veritas elucescat, ad partes diſputandam eſſe duxi, cum veritas diſputando reperiatur. l. vlt. §. Miſſa. & ibi Bart. num. 1. ff. de Muner. & honor. c. Graue. & ibi glo. in verbo Veritas. 35. quæſt. 9. Duæ igitur circa hoc ſunt opiniones.

17 Altera eſt affirmatiua, quam firmauit Io. Fab. & Aretin. §. Nunc admonendi. Inſt. Quibus alien. licet vel nõ. & poſt eos Riminald. ibidem. num. 21. Primò adducitur pro iſta opinione. l. Iuſiurandum. quod ex conuentione. §. Pupillus. ff. de Iureiurau. vbi Paulus I. Conſ. inquit, quod pupillus nequit iuſiurandum deferre, & ratio eſt, quia Ius adminiſtrandarum rerum ei nõ cõpetit, ſecus verò in adulto vt à contrario ſenſu ibi colligunt DD. Contextus iſte nihil dicit de Alienatione, ſed ſolũm de Iureiurando. Præterea non valet ibi ſumi argum. à ſenſu cõtrario, quia reſultaret correctio iurium; iuxta doctrinam Bald. & aliorum ad l. Cõuenticulam. C. de Epiſcop. & Cleric. Corrigeretur ſiquidem. l. 1. in fin. ff. de minoribus. Vlterius, dato qđ habeant ius adminiſtrandarum rerum, debet intelligi de mobilibus, & ita poſſent ꝓcedere ea q̃ in prin. Inſpect. dicta ſunt. Secundò adducitur Rub. noſtra. ff. de rebus eorũ qui ſub tut. vel cura ſunt, ſine decreto non alien. Ergo à ſenſu cõtrariò res eorum qui ſub tutela, vel cura non ſunt, poterunt ſine Decreto diſtrahi. Cui argumento ex intentione grauiſsimi, ac excellentiſſ. viri Ferdinand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtam. pot. §. 10. ſub num. 73. verſ.

Non etiam obſtat, lib. primo. multipliciter reſponderi poteſt, cuius reſponſiones cum veriſsimæ ſint, atq. ſubtiles, multumq. ad materiam noſtri tractat. pertineant, cum declarationem Rub. ff. de rebus eorum, (ex qua tota iſtius tract. pendet materia) contineant, eas hic recenſere optimum fore
18 duxi. † Reſpondetur igitur primò ꝙ illa verba. Qui ſub tut. vel cura ſunt uidentur ibi poſita ad tollendum caſum magis dubium; Siquidem videbatur quod minores curatorẽ habentes poſſent cum eorum auctoritate contrahere, & ſic per curatores Decreti ſuppleretur defectus; Pro quo facit glo. in l. 1. C. Si tut. uel curat. interuen; nõ autem videtur excluſus caſus minus dubius, quando ſcilicet curatorem non habent, & iſta potuit eſſe huius Rub. intentio. Secundò, ſi à d. Rub. ſumeretur argum. à contrario ſenſu ſequeretur plurium iurium correctio, contra d. l. Conuenticulam, cum ibi not. Item ſi ex d. Rub. deberet ſumi argumen. à cõtrario ſenſu, ſequeretur quatenus Rub. dicit, (ſub tutela) quod ſi eſſet pupillus Tutorem non habens, poſſet ſine decreto bona alienare arg. l. Iam hoc iure. ff. de Vulg. & Pupill. quod vtiq. eſt tam falſum, quàm quod falſiſsimũ. Poſtremo. Rub. C. de Præd. minorum indiſtinctè dicit, de Præd. & aliis rebus minorum ſine Decr. non alien. nec vllam uim facit habeant Curatores, nec ne, cum idem ſit vtroq. caſu, merito. Ex quibus remanet perfectè declarata Rubr. noſtra. ff. de rebus eorum. Tertiò adducitur optimus verborum cõtextus in l. Si curatorem. C. de in integr. reſtitut. minorum.

19 Huic legi, in qua ſcribentes tantopere nituntur, facilè ſatisfit, intelligẽdo quod loquatur in bonis mobilibus quæ ſeruari non poſsint, quę bona licet poſsint ſi. e Decreto, & curatoris auctoritate diſtrahi, per dationem tamen curatoris cenſetur adminiſtratio interdicta; Cum non abſimilis habeatur minor curatorem habens, ei cui à Prætore Curatore dato bonis interdictum eſt, vt expreſsim dicitur d. l. Si curatorem, Idq. optimo ſimili ſuadetur.; Adultus curatore carens poteſt Hæreditatem adire per ſe ipſum. l. Impuberibus. ff. de Aquir. hæredit. ſed quando curatorem habet, videtur ei interdicta adminiſtratio. vt not. Bald. d. l. Impuberibus. Mainer. in l. In totum. num. 120. ff. de reg. iur. Io. Ign. in l. 3. § Eleganter. ſub nu. 230. verſ. Et iſta opinio. ff. de S. Conſ. Sillan. vbi de intellectu d. l. Si curatorem. latè vagatur: Ita igitur in caſu noſtro dicendum eſt, quod licet Adultus curatore carens poſsit mobilia diſtrahere, videtur tamẽ ei diſtractio prohibita ex curatoris datione, & ita putarem omninò intelligi debere d. l. quam inueni poſtea ita intelligi per Roland. à Vall. conſ. 54. num. 35. lib. 2. licet ſimpliciter pertranſeat, & per Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. ſub num. 73. verſ. Primo ergo. lib. primo. qui latè inſiſtit ad probãdum quod d. l. Si curatorem, loquatur ĩ mobilibus, eam multipliciter ponderando.

20 Huic ſuperiori contraria eſt opinio communis, & verior, quam tenuit Iacob. de Aret. Bart. & cæteri in l. Si ex legati cauſa. ff. de verb. obligat. Alex. d. l. Si curatorem. in princ. limit. ſecũda. & ibidẽ Vbalionus de Monte Biano, cuius lecturas vidi manu ſcriptas; Iaſ. in l. Si conſtante. num. 221. ff. Solut. matrim. Hoſt. Io. de Imol. Ant. de Butr. num. 28. & alii paſsim in c. Conſtitutus. de in integr. reſtitut. Io. Gaufredi in prima par. Collectarii lib. primo. c. Beneficio. num. 7. de Reſtitu. in inte-

integrum. Iaſ. conſ. 40. & 48. Vt veritas. lib. primo. & Roland. à valle conſ. 54. ferè per totũ. lib. 2. Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. ſub num. 73. verſ. Prædictis tamen non obſtantibus. lib. 1. id quampluribus comprobans. & Benuenut. Stracca in tract. de Mercat. par. 3. nu. 25. Et pro iſta communi ſententia poſſent plura in medium afferri, ſed quatuor præcipuè ſufficiẽt, Adducitur primò l. Non ſolum, l. Minorum. & l. Si minorum. C. de Præd. minorum. quæ generaliter, & indiſtinctè loquuntur, prohibendo minori ſuarum rerum alienationem ſiuè curatorem habeat, ſiuè non; Secundò facit l. Si prædium. C. de Præd. minorum, ibi (Vel Adulta ſine Decreto) quæ lex generaliter, & indiſtinctè loquitur, & expreſsius id ibidem probatur, quia dum loquitur de pupilla alienante, dicit textus (Tutore auctore) quia ſine eo nulla eſſet dubitatio, ſed dũ ſubdit de Adulta, non repetit curatore auctore, quia videbatur valere ſine eo, cum eſſet Adulta & poſſet ſua bona adminiſtrare, abſq. eo quod curatorem haberet, & nihilominus ſubdit textus ꝙ Adulta (ſcilicet non habens curatorem) nõ poteſt ſine Decreto alienare: Mouentur tertiò prædicti ex l. Si ad reſoluendum. C. eod. vbi in fortioribus terminis hæc opinio probatur.

21 Ampliatur, vt minor curatore carens non ſolùm prohibeatur diſtrahere Immobilia, ſed etiam mobilia quæ poſsint ſeruando ſeruari, vt ſenſit glo. in l. 2. in verbo (Non alienent) C. de His qui ven. ætat. impetr. & in l. 2. in verbo (Poſſunt) C. Si aduerſ. Donat. Id quod cæteris omiſsis ea validiſsima quidem ratione probatur; Nam quando duo caſus ſunt parificati per legẽ antiquam, lex noua poſtea ſuperueniens, & aliquid diſponens in vno ex caſibus parificatis, intelligitur idẽ ſtatuere in alio etiam in materia correctoria. gloſ. in l. Si quis ſeruo. C. de Furt. & in l. Quod verò contra. ff. de Legibus. Sed in alienatione immobilium sũt parificati per leges antiquas minores habentes curatorem, & non habentes, vt mox ſupra concluſimus, Ergo l. noua, quippè l. lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut. quæ de nouo diſponit, vt minores curatores habentes non poſsint ſine Decreto alienare, etiam mobilia quæ ſeruari poſſunt; habebit etiam locum in alio caſu parificato. ſcilicet in minore non habente curatorem.

22 Mobilia tamen quæ ſeruando ſeruari minimè poſſunt, poteſt minor curatore carens etiam non interueniente Decreto diſtrahere. l. lex quæ tutores. & l. vlt. §. vlt. C. de Adminiſtrat. tut. & l. fin. C. Quando Decr. opus nõ eſt, & ita cõcludunt paſsim DD. d. l. Si curatorẽ, & in §. Nunc admonendi. Inſt. Quibus alien. licet vel non. Io. Gaufredi d. c. Beneficio. num. 7. Ant. Butr. d. c. Conſtitutus. nu. 28. Iaſ. conſ. 48. Vt veritas lib. primo. & Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. §. 10. num. 74. in fine, lib. primo.

INSPECTIO III.

23 VIDERETVR ſiquidem dicendum, quod minor qui veniã ætatis impetrauit, poſſet eius bona abſq. Iudicis decreto diſtrahere; niſi eſſent textus expreſſi contrarium decidentes, quippè l. 1. & l. Eos. C. de his qui ven. ætat. impetrau. per quæ iura id firmarunt Bart. d. l. 1. & d. l. Eos, vbi Caſtr. Salicet. & alii. Iaſ. in l. Mandata. n. 5. ff. de offic. eius. Nicol. Vigel. ff. libro 18. par. 2. cap. 6.

cap. 6. reg. 1. except. 9. Caſtr. cõſ. 106. num. 2. Incipiendo à ſecundo. & cõſ. 161. Non eſt dubium quod d. Donatio. par. 2 Bartolom. Socin. conſ. 130. Viſa contingentia facti. nu. 3. vol. primo. quod eſt repetitum conſ. 235. vol. 2. Marian. Socin. conſ. 79. num. 56. In caſu ad me tranſmiſſo, & conſ. 63. nu. 50. Præſupponendo ante omnia. par. 3. Dec. conſ. 39. colum. 2. verſ. Tertio Hipp. Riminald. conſ. 5. num. 188. lib. 2. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 3. quæſt. princ. in fine. Anton. Gomez. de Contractibus. cap. 14. nu. 12. Harmenopulus in promptuario Iuris Ciuilis. lib primo. tit. 12. verſ. Tum itaq. Petr. de Vnzola in Pratica Artis Notariat. in cap. de Perſonis ſex fiunt diuiſiones. nu. 16 & in c. Ex tribus cõſiſtunt Contractus. num. 5. Alexander Baldi Troian. in ſuo Pomilego in verbo Minor, & Ferandus Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. pot. lib. 1. §. 10. ſub nu. 73. verſ. Quinto pro hoc, & duobus verſ. ſeq.

24 Hinc decidi poteſt, & alia ſimilis quæſtio, quod ſi Statutum diſponat, quod ætas 18. annorum, intelligatur ætas perfecta, & legitima, prout extat Florentiæ, & multis aliis in locis, huiuſmodi Statututum; non erit legitima ætas quo ad alienationem bonorum immobilium, vt poſsit ſine Decreto celebrari, arg. d. l. 1. & d. l. Eos, Caſtr. d. conſ. 106. ſub nu. 2. Bart. Socin. d. conſ. 130. nu. 3. Dec. conſ. 39. ſub num. 3. referens Caſtr. conſ. 171. ſecundum antiquam impreſsionem, ſecundum nouam verò eſt d. conſ. 106. & nouiſsimè Roland. à Valle conſ. 7. num. 17. lib. 3.

25 Contra prædicta tamen ſentit Caſtr. ſibi contrarius in l. Omnes. num. 9. C. de His qui ven. ætat. impetr. & pro hac parte conſuluit Corn. conſil. 208. per totum, In præſenti cõſultatione. vol. 3. id latè defendens; & Cardinal. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. Magis puto. §. Si pupillus. ff. de rebus eorũ. Mouentur autem, quia per Statutum diſponitur, quod maior 18. an. omnium ſit, & intelligatur maior, sed maio. id poſſet, Ergo. vt ea quæ diſpoſita ſunt à iure in maioribus 25. ann. militent vigore huius iuris Municipalis in maioribus 18. ann. & iſta fuit mens Statuti, aliàs nihil operaretur. Secundò mouetur Cardin. Alban. Quia ſtatutum idẽ poteſt in ſua Ciuitate, quod poteſt ius Commune quo ad omnes, l. Omnes populi. ff. de Iuſt. & Iure. Item ſecundum eundem ſuperiori ſententiæ relucatur ratio l. 1. C. de His qui ven. ætat. impetr. Et in Ciuitate Bergomi in qua huiuſmodi viget Ius Municipale, ſeruatur vt poſsint maiores 18. annorum ſine Decreto alienare, vt teſtatur idem Cardin. d. §. Si pupillus. nu. 4. Nec obſtant d. l. 1. & d. l. Eos quia ſecundum Caſtr. loquuntur, quando fit conceſsio per Reſcriptum, quod non eſt ita fauorabile, ſicut quando fit per modum legis, vel Statuti; ideo ſecundum ipſum quantum ad omnia reputabitur ætas legitima, & valebit cõtractus, ſine ſolemnitate quæ requiritur in contractibus minorum.

26 Prior tamen ſententia vti receptior eſt; ita & verior; Siquidem huiuſmodi Statutum poteſt verificari tribus in caſibus, primò in contractibus & obligationibus in quibus non contineatur alienatio. ſecundò verificari poteſt in contractibus in quibus contineatur alienatio mobilium, & aliarum rerum quæ poſſunt ſine Decreto alienari. tertiò in contractibus ſuper alienationibus immobilium. Cum poſsit igitur præd. Statutum altero de tribus caſibus intelligi, debet omninò intelligi,

vt ſolùm loquatur de primis duobus
caſibus, non de tertio, ad hoc vt ius
commune minus lędatur, quàm poſsi
bile ſit, ad not. per Bartol. in l. omnes
populi, in 6. quæſt. princ. ff. de iuſt. &
iure, & DD. in l. Si ſerui veſtri C. de
Noxalibus, & ſic ceſſat difficultas ſu-
perfluitatis, quam conſiderauit Corn.
d. cõſ. 103. Videturq. certè id deciſum
fuiſſe per d. l. 1. & d. l. Eos, quibus com
moda differentiæ ratio reddi nequit, à
caſu præd. ſtatuti. Nec quicquam facit
ratio differentiæ à Caſtr. conſiderata
in d. l. Eos, quod ſcilicet d. l. Eos, lo-
quatur quando fit cõceſsio per reſcri-
ptum, quod non eſt ita fauorabile, ſi-
cut quando fit per modum legis, vel
Statuti, quaſi ſentiat quod diſpoſitio
Statuti concedens Minori auctoritatẽ
alienandi, ſit fauorabilior, quàm re-
ſcriptum eam denegans, quod vtique
eſt tam falſum, quàm quod falſiſsi-
mum. Namque licet prohibitio alie-
nationis ſit exorbitans, & quaſi ini-
qua, cum rerum ſuarum liberam ad-
miniſtrationem tollat. l. Non vſque. ff.
Si à Paren. quis fuer. manum. tamẽ in
caſibus à iure, ſeu ſtatuto prohibitis,
vt in caſu Minorum, non dicitur eſſe
iniquitas, vt reſcripſerunt Cæſares in
l. Dudum, in fine. C. de contrah. empt.
& declarauimus latè ſupra lib. 1. tit. 1.
nume. 4. Sed eſt merus fauor Minorũ,
cum nulla alia ratione illud ſit indu-
ctum, niſi vt ipſis conſulatur. Ergo fa
uorabilius eſt reſcriptum, alienatio-
nem denegans, quàm eſſet ſtatutum
ſi eam concederet, & miror equidẽ
quod Caſtr. ita locutus fuerit. Nec
etiam obſtant ea quæ cõſiderauit Car
din. Alban. quod ſcilicet, idem poſsit
ſtatutum in ſua Ciuitate, quod ius cõ-
mune quo ad omnes, quia fateor id
ſtatutum potuiſſe, ſed inficias eo, id
voluiſſe. Cum etenim poſsit intelligi
ſtatutum in caſu quo minus lædatur
ius commune, debet in eo intelligi.
tunc autem vera eſſet ratio Cardinal.
ſi ſtatuto expreſsim caueretur, vt ma
ior 18. annorum habeatur pro maio-
re, & poſsit alienationem ſine Decre
to celebrare. Parumque etiam relu-
ctatur ratio d. l. 1. vt conſiderat idem
Cardinal. quia etiam in d. l. Eos, Cæ-
ſares ſatis cognitam habuerunt di-
ctam rationem, & nihilominus dene
garunt Minori alienationem ſine De-
creto, licet veniam ætatis impetraue
rit. Et per hæc, opinionem iſtam tam-
quã veriorem ſequor, licet tamen pu
tarem diligenter conſiderãda eſſe uer
ba ipſius ſtatuti. An loquatur per ver
bum (Eſt) vel (Intelligatur) quippè
quod Maior 18. annorum ſit, vel in-
telligatur legitimæ ætatis. Sunt etiam
conſideranda uerba. An ſint prægnan
tia, vel ſimplicia, quæ omnia ſecun-
dum facti contingentiam ingenioſis
ponderanda relinquo.

Et ex huius concluſionis Deciſione
apparet, Caſtren. etiam in alia quæ-
ſtio. malè locutum fuiſſe in d. l. Eos.
27 nume. 8. † dum putat quod ſi contra-
ctus ſit alia ratione nullus, vt ſi dicat
ſtatutum, non valere contractum Mi-
noris 25. annis ſine certa ſolemnitate,
& aliquis minor veniam ætatis impe-
tret, & poſtea ſine illa ſolemnitate cõ
trahat, immobilia alienando, talem
alienationem valere, quod vtiq; eſt
contrà ſuperius adducta, cum eadem
ratio militet in ſtatuto, quæ in reſcri-
pto, immo maior cũ ſtatuta ſint ſtrictè
intelligenda, vt minus lædant ius cõ-
mune, quàm fieri poſsit, vt iam di-
ximus. Et quemadmodum Princeps
ſua indulgentia maturitatem conſilij
dare non poteſt, quam tenera ætas
Minoribus denegat, vt conſiderat Ma
rian. Socin. d. conſil. 63. nume. 50. ita
etiam

etiam nec Statutum poterit hanc conſilii maturitatem tribuere; & eò maximè quia in reſcripto requiritur ætas 20. annorum, debetque probari, & concurrere honeſtas morum, & animi probitas eius cui conceditur venia ætatis. l. Omnis. C. de His qui ven. ætat. impetr. Statutum verò reducit ad minorem temporis metam, id eſt 18. annorum. Ideo ſuadere videtur ratio, quod generalitas Statuti, limitetur prout generalitas Reſcripti Principis.

28 Infertur etiam ex hoc, quod minor 14. ann. cum quo eſt diſpenſatum ſuper ætate, etiam per Papam, non habet legitimam perſonam circa adminiſtrationem Beneficiorum. glo. in c. Ex ratione de Aetat. & qualit. cũ qua ibi pertranſeunt indifferenter omnes, adducentes. d. l. Eos. & ibidem Petr. de
29 Ancar. in fine ſubdit, † quod diſpenſatus in ætate, non habet adminiſtrationẽ Eccleſiæ, nec Bonorum ſine Decreto ſuperioris, & id ſequitur Io. Baptiſta Ferett. conſ. 282. num. 1. vol. 2. ſubdens ibidem num. 2. quod curator, vel procurator ad Beneficia per minorem diſpenſatum, non poteſt ſine Decreto dari, vt not. in c. Si annũ. de Iudic. lib. 6. vbi generaliter deciditur quod conſtitutus in minori ætate non habet perſonam legitimam, neque conſenſum ĩ huiuſmodi ſpiritualibus, neque ad agendum, neq. ad defendendum, neq. ad alia faciendum. Ex quibus omnibus generaliter, & indiſtinctè concludendum eſt, qđ minor neq. per diſpenſationem Papæ, nec per Reſcriptum Principis, neq. etiam per Statutum dicitur habilitatus ad alienandum immobilia, ſine Iudicis, vel Superioris Decreto; niſi ſpecialiter, & in indiuiduo dictum eſſet, quod valeat de immobilibus diſponere etiam abſque Iudicis auctoritate; Nã tunc Princeps, vel Statutum poſſunt iuri cõmuni derogare; ad not. in l. Oẽs popu li. ff. de Inſt. & Iure; ſed non præſumũtur id feciſſe, niſi ſpecialiter exprimãt.

INSPECTIO IIII.

SOLENT ſæpiſsimè teſtatores ſuorum Teſtamentorum Executores relinquere, quibus pro debitis ſoluendis, vel pro executione teſtamentorum, alienandi licentiam tribuunt, circa quod de duobus principaliter dubitari contingit. Ideo duo ſunt neceſſariò cõſtituendi caſus.

30 PRIMVS eſt, an iſti executores quibus à teſtatore data eſt alienandi licentia, valeant abſq. decreto id facere, in quo vno ore omnes concludunt eos poſſe. Accurſ. in l. 1. §. 1. in verbo (Cauerint) & ibidem Iacob. de Aren. Bart. & Bald. ff. de rebus eorum. Bald. in l. 1. C. de Sacr. ſanct. eccl. in l. 1. in princ. & in l. Si hæres. ff. de Condit. ob cauſam Salicet. in l. Si quis ad declinãdam. C. de Epiſcop. & Cleric. Luc. de Pen. in l. ultim. circa finem verſ. Non obſtat. C. de Princip. agent. in rebus lib. 12. Alex. in Addit. ad Bart. in l. Aurelio. §. Gaius. ff. de Liberat. leg. Iaſ. in l. Si frater, in fine. C. Qui teſtam. facere poſſ. in Auth. Ingreſſi. C. de Sacroſanct. Eccl. & in l. 1. §. Fuit quæſitũ. in fine. vbi etiam Ripa n. 19. ff. Ad Trebell. Dec. in c. In præſentia. ſub nu. 27. de Probat. clariſsimus Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad l. Si curatorem habens. C. de In integr. reſtitut. minorum. Angel. conſ. 175. Viſò n. 2. Bald. conſ. 287. Dicta mulier. ſub nu. 4. lib. 4. Alex. conſ. 62. num. 1. & 2. Viſa facti narratione. lib. 2. & conſ. 27. nu. 1. lib. 3 Pariſ. conſ. 85. num. 50. lib. 3. & Thom. Gramatic. conſil. 15. numero 2. Et ita fuiſſe deciſum tradit Afflict.

Deciſ. 285. & ſingulare dicit Marſil. Sing.465.& Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. nu. 76. id mirabile appellans . Id quod euidentiſsimè probatur in l. 1. §. Præterea. ff. de rebus eorum. l. 1.& l.Prædium. C.Quando Decr. opus non eſt.

31 Ampliatur etiam ſi Teſtamẽtum irritum eſſet, adhuc etenim volũtatem teſtatoris probat, l. Paulus, quæ eſt l. vlt. ff. de rebus eorum, vbi etiam ſcribentes. Iaſ. in l.Mandata. num.8. ff.de offic. eius. Ripa in l. 1. num.164.ff.de Vulg.& Pupill. Ant. Gomez. de contractibus cap.14. num. 16. & latius dixi ſupra. tit. 1. Inſpect. 11. num. 109. & num.3.vbi & alia ponitur Ampliatio quæ optimè poteſt, & huic Concluſioni deſeruire.

32 Ampliatur ſecundò etiam ſi teſtator nõ eſſet pfectæ ætatis, ſed eſſet Adultus; Nam adhuc poteſt dare licẽtiam Executoribus ſuis vt alienent, ex cuius permiſsione poterunt ſine Decreto alienare. Bald. in l. 1.nu. 1.ff. de rebus eorum. per l. Aurelio. §. Gaius.ff. de liberat. leg. quod procedit etiam in Adulto habente curatorem. d. § Gaius, & ibi glo. Bart. in primo. notab. Salicet. num. 5.Caſtr. num. 5.Angel & Fulgoſ. in l. Si frater.C.Qui teſtamen. fac. poſſ. quod verum eſt, etiam ſi curator ſit præſens, & contradicat, Angel. & Fulgoſ.d.l. Si frater, quos ſequitur Iaſ. ibidem num. 2. & in l. 1. §. Fuit quæſitum. nu.40. vbi etiam Ripa num.10. ff. Ad Trebell.

Contra dictam Ampliat ſenſit Bald. d.l. Prædium. (ſiuè vt eſt in non nullis Codicibus) in l. Illud C. Quando Decr. opus non eſt, vbi intelligit qđ tunc poſsit teſtator Executoribus ſuis concedere alienandi licentiam, ſi ſit legitimæ ætatis, ſecus ſi eſſet Adultus; quem refert Iaſ. in l.Mandata. num.8. ff.de offic.eius. Nam nunc licet valeat Teſtamentum in aliis, non tamen valet quo ad iſtam poteſtatem alienandi. Sed videns forſan Bald. quod id contrariatur his quæ dixerat in l. 1. ff. de rebus eorum, diſtinguit, quod aut pmittit minor in Teſtamento alienationẽ pro Executione contractus,&tunc non valet dicta permiſsio, & ita procedat opinio quam tenuit in d. l Prædium.aut verò permittit alienationem pro executione vltimæ voluntatis, & tunc valeat, cum minores iure cenſeantur maiores, quo ad teſtandum. l. Aurelio. §. vlt. ff. de liberat. leg. Crederem tamẽ ipſe Bald. malè locutum fuiſſe tam circa reprobationem Ampliationis, quàm etiam circa diſtinctionem, Cum minor tamquam Teſtator ideſt tanquam habilitatus à lege in illo actu teſtãdi poſsit permittere in Teſtamento, quod alii Teſtatores poſſunt. arg. l. Quidam conſulebant . ff. de re iudic. Præterea ſæpe eſt, quod ex perſona mea quis conſequitur qđ ego non habeo. l. Si poſt mortem. §. vlt.ff de Bonorum poſſ.contra tab.& latè Iaſ. in l. Si emancipati. C. de Collat. Et per hæc, & alia id firmat Vaſq. d. §. 10. num.76. circa finem. Vnde indiſtinctè concludendum cenſeo, minorem poſſe licentiam dare executoribus ſuis in Teſtamento, vt alienent, quicquid ſenſerit Bald. qui poſſet forſan à contrarietate ſaluari, quod ſcilicet in d. l. Prædium. voluerit Teſtatorem eſſe ætatis legitimæ, quia Teſtamentũ non valebat, ne duo circa idẽ concurrerẽt ſpecialia,contra l. 1.cum ibi not. C. de Dot. promiſſ. quippè qđ Minor det Executoribus licentiam alienandi, & quod id fiat in teſtamento minus perfecto. Baldum autem loqui in d.l. Prædium. in Teſtam.imperfecto videtur colligi ex verbis Iaſ.d.l.

Manda-

Mandata num.8. Sed in d. l. eloquitur Bald. quando Teſtam. eſt validũ, quo caſu vnũ dumtaxat ſpeciale cõcurrit.

33 Declaratur quod tunc demum executores poſsint res minorum ſine Decreto diſtrahere, ſi alienatio eſſet vtilis minori, cum alioquin ſola vtilitas de per ſe non ſit cauſa ſufficiens ad alienandum. l. Si fundum. in princ. ff. de Rebus eorum, & dicam latiſſ. hoc eod. tit. Inſpect. 18. ita declarat Bart. in l. Qui Romæ. §. Coheredes. in fine. ff. de verb. obligat. quem referunt Addit. ad eum in l. 1. ff. de rebus eorum. Quæ Bart. Declaratio apud me nequaquam eſt tuta. Siquidè executores ex permiſſu Teſtatoris poſſunt ſine Decreto res minorum alienare, ſiuè eis ſit vtile, ſiuè non, vt indiſtinctè iuribus & auctoritatibus ſupra adductis probatur. Benè verum eſt, quod ſola vtilitas de per ſe, non eſt ſufficiens cauſa alienandi, vt dicit Bart. Sed qui dicunt poſſe ex permiſſu Teſtatoris etiam ſine Decreto minorum bona diſtrahi, non fundant ſe in vtilitate, ſed in licentia, & permiſsione teſtatoris, quæ verè, & de per ſe ſufficiens eſt alienandi cauſa, iuribus ſupra adductis, dummodò ſecundum menſuram Debitorum, & bona fide fiat.

34 Secundò, & notabilius declaratur, quod executor poſsit ſine Decreto alienare, ſi in ſpecie data ſit poteſtas de tali fundo alienando, alioquin ex mãdato generali non poſſunt executores mittere manum ad immobilia, niſi cũ Decreto, ita declarant Addit. ad Conſ. Alexan. conſil. 27. nume. primo. libro 3. referentes ita etiam tenere Luc. de Pen. in l. vltim. nume. 3. C. de Princip. agent in rebus. lib. 12. Verum cũ præd. Addit. in eo quod tantum intereſt, vt plus intereſſe minimè valeat, malè ſenſerint; mirum eſſe non debet ſi & in hoc quod in Hominum opinione conſiſtit, decipiantur; Siquidè hæc eorum Declaratio falſiſsima eſt, Nam leges ſupra adductę loquũtur de permiſsione à Teſtatore facta, in genere, ergo generaliter & indiſtinctè intelligendæ ſunt arg. l. De pretio. ff. de Public. & l. Non diſtinguemus. ff. de Arbitr. Præterea ex eo poteſt executor ex permiſsione teſtatoris fundum particularem ſine Decreto diſtrahere, quia alienatio non à minore, in cuius contractu decretum exigitur, prouenit; ſed ab ipſo Parente qui cum poſſit liberè abſq. Decreto de ſuis rebus diſponere executores quoq. ex perſona Parentum debẽt id poſſe. cum eadem vigeat ratio ſi ĩ ſpeciè data ſit poteſtas de tali fundo alienando, ſicut quando data eſſet poteſtas in genere, Ergo eadem iuris diſpoſitio arg. l. Titia. ff. Ad leg. Aquil. Et alienationem ſine Decreto poſſe fieri ex voluntate teſtatoris, ſiuè poteſtas data ſit in ſpecie, ſiuè in genere, voluit Alex. conſ. 215. in princ. vol. 6. quẽ ſequitur Roland. à Valle conſ. 59 num. 41. lib. primo. Et per hæc manifeſtò Addentium error apparet; Vnde indiſtinctè concludendum eſt, Executores quibus à Teſtatore alienandi licẽtia tributa eſt, poſſe ſine Decreto diſtrahere.

35 SECVNDVS principalis caſus eſt, quando executores velint ad eorum libitum de dictis bonis diſponere dubitatur an poſsint; & iſto caſu duæ ſunt opiniones; Prima eſt, quod poſſint, quamlibet rem alienare, ſecundum Accurſ. in l. Prædium. C. Quando Decreto opus non eſt, Innocent. in c. Cum monaſterium, circa finem, in glo. in verbo Abdicatio. extra de Stat Monacorum, & Thom. Gramatic. ſubtiliter id defendens conſ. 15. ſub num. 3. Idq. ſecundum Accurſ. d. l. Prædium. vi-

um. videtur, & lege, & ratione probari, lege, in l. 1. §. 1. ff. de rebus eorum. & l. 1. C. Quando Decr. opus nõ eſt, & l. Prædium. C. eod. Quibus tamen iuribus reſpondetur, quod probent executores ex permiſſu Teſtatoris poſſe alienare, non autem ibi dicitur quod poſsint manus imponere ad quam velint rem, & ſic debet intelligi quod poſsint ſecundum quod permittitur à Iure, cum Teſtator præſumatur ſe confirmare cum diſpoſitione iuris communis. l. Si duo. vbi gloſ. & DD. ff. de Aquir. hæredit. Secundò ꝑ hoc facit, (ſecundum glo. in d. l. Prædium.) l. 2. & 3. C. de his qui ven. ætat. impetrau. Sed re vera dictæ leges nullo pacto probant, vt cuiq. patere poterit; Adducitur tertiò l. Creditoris. ff. de Diſtract. Pignorum. Reſpondetur quod ideo ibi poteſt Creditor ex pluribus pignoribus ſibi obligatis, quem velit ad ſui cõmoditatem diſtrahere, quia ei ſunt omnia obligata, nec poteſt Debitor conqueri ſi meliorem vẽdat, cum ipſe meliorem obligauerit; ſecus verò in caſu noſtro, cum Teſtator dederit alienandi licentiam ob vtilitatem Minoris, non autem ob damnum: Ratione id demum probatur, Quia cum generaliter Teſtator de rebus ſuis vendendis mandauerit, debet executor generaliter quamcunq. rem poſſe alienare. arg. l. 1. §. Generaliter. ff. de legat. præſt. cum ſimilibus. Huic quoq. Rationi reſpõdetur, quod quamuis quis habeat generale mandatum, tamen ex bona fide gerere debet. l. Creditor. §. Lucius. ff. Mand. Et ita intelligit Bald. d. l. Magis puto. §. Item prætor. quod executores vltimarum voluntatum qui habent liberum arbitrium vendendi, intelligitur de libero arbitrio proportionato, ſecundum menſuram Debitorum, & Legatorum. Ex quo infert ad Abb. & Rect. Eccleſiarum, vt ſecundum modum neceſsitatis, moderandus ſit modus alienationis:

36 Contraria eſt ſententia, quæ magis recepta videtur, cum glo. in d. l. Prædium. * communiter reprobetur, vt ꝑ Bart. & Bald. in l. Magis puto. §. Item prætor. & Nicol. de Neap. in l. 1. n. 5. ff. de rebus eorum, Luc. de Pen. in l. fin. col. 3. verſ Quid ergo ſi Teſtator. C. de Princip. agent. in rebus lib. 12. vbi d. ſententiam egregiè defendit: et Pariſ. conſ. 85. num. 50. lib. 3. Hæc opinio ex tribus præcipuè ſuadetur. Primò ex l. Si quis ad deliberãdam. verſ. Et ſiquidem, & verſ. vbi autem. C. de Epiſcop. & Cleric. vbi executor non poteſt quam velit rem diſtrahere, ergo idem in caſu noſtro dicendum eſt. Secundò adducitur l. Igitur. ff. de Iure delib. vbi pariter cum facienda eſt alienatio, debet fieri de re minus dãnoſa, & non de immobilibus, vel aliis ꝓcioſioribus. Adducitur 3. l. Magis puto. §. Item prætor. ff. de rebus eorum, vbi ĩ propriis minorum terminis, cum facienda eſt alienatio debet fieri de re minus damnoſa, non de magna, vel præcioſa poſſeſsione, vt Vlpian. ibi decidit, & dictum latè fuit ſupra libro primo. in princ. n. 49. verſ. Sexto.

37 Ipſe verò crederem poſſe dictas opiniones diſtinguendo concordari; ꝗ aut eſt data executoribus poteſtas ſimpliciter de vendendo, & tunc ſolùm poſſunt rem minus damnoſam vendere, dummodò ſit ſufficiens ad implendum id propter quod diſtrahitur, per not. in l. Quandiu. C. de Diſtract. pignorum, & arg. eorum quæ habentur in l. Magis puto. §. Non paſsim. ff. de rebus eorum. & ita procedat opinio communis. Aut verò conceſſa eſt executoribus alienandi licentia, eo

adiecto

dicto vt poſſint quamcunq. velint
em diſtrahere, vel pro libito volun-
atis, & tunc poſſunt quamcunq.rem
elint diſtrahere, & iſto caſu proce-
lat opinio glo.in d. l. Prædium, & a-
iorum; quam diſtinctionem ne mihi
ſcribam tradidit Salicet.d.l.Prædium.
n fine, & ante eum videtur ſenſiſſe
Bart. in l. Alio n.9.ff.de Alim.& cibar.
egat. Intelligas tamen ſecundum Di-
tinctionis membrum vt procedat,niſi
nala fide executores diſtraxerint,glo.
l. l. Quandiu. Bart. d. l. Alio. & Bald.
l. l. Prædium, & Alex. conſ.62. num.
. & 2. Viſa facti narratione. lib.2.Do
us etenim dicitur exceptus in quacû
que lata poteſtate l. Creditor. §. Lu-
ius.ff.de Mand.

Poſſuntq. prædicti executores qui-
us vendendi eſt data poteſtas, non
olùm vendere, ſed inſolutum dare,
bligare, ac alia omnia facere, cum
lis poteſtas ſit data ab Homine,quo
aſu omnis Alienationis ſpecies conti
etur. l. Sicut. §. Venditionis. ff. Qui-
us mod. pign.vel hipot. ſolu.licet ſe
us ſit quando à Iudice, vel P.ætore,.
lis poteſtas conceditur, l. Si pupillo-
um, §. Si prætor. ff. de rebus eorum,
uam differentiã docuit Bart. d.l.Alio.
um.11. quem ſequitur Benedict. Ca-
rà in tract. de execut. vltim. volunt.
nembro 6. nu. 93 & ſeq. dixi latè ſu-
ra lib. primo. & tit.primo. Inſpect.4.
um.92. et latius dicemus in alio meo
ractatu, Mitius agitur cum lege,quã
um Homine.

Et non ſolùm valet licentia execu-
oribus data in Teſtamento ſed etiam
Teſtator fecerit Teſtamentum erre
querit executores quibus oblitus fue
t dare licentiam vendendi, ſi poſtea
odicillos faciat minus ſolemnes, &
et eis auctoritatem vendendi,adhuc
net licentia, & valet inde ſecuta ve

ditio, ita declarat Bald d. l. vltim. per
illum textum. ff.de rebus eorum.Et ra
tio é quia licet Teſtam. irritum ſit ad-
huc tamen Teſtatoris probat volunta
tem d. l. vltim. vbi Bart. & Bald. Ro-
man. conſ. 178. & Mandell. conſil. 4.
numero 41.

40 Ex quo Bald. infert quod ſi Teſta-
tor in teſtamento facit Contractus, ir-
rito teſtamento non per hoc irritatur
contractus, & ſic quod nullum eſt,ali
quid quandoq. operatur, quod ſequi
tur Illuſtris præceptor meus Thob.No-
nius Inſt.de teſtam. in princ. num. 58.
Ex quibus habes perfectiſſ.abſolutam
materiam executorum vltimarum vo
luntatum; à nemine adhuc ita plenè,
& diſtinctè declaratam.

INSPECTIO V.

41 EA Conſuetudinis eſt vis,atque
potentia, vt non modò circa
res humanas leges abrogãdo
diſponere poſſit, iuxta not. p
DD. in l. De quibus ff. de legibus; ſed
etiam quod mirum eſt in his quæ ſunt
iuris Diuini Conſuetudo attendi de-
beat. ad not.in c.2.de feriis, vbi in fe-
ſtiuitatibus celebrandis ſeruanda eſt
Conſuetudo loci.& ſubdit ibi Abb.idê
eſſe in Baptiſmo, & aliis ritibus,& ſo-
lemnitatibus. Potiuſq. inſpicienda eſt
Conſuetudo, quàm ipſa Natura.Bald.
in l. 1. §. Beſtias. per illum textum. ff.
de Poſtul. Et Diuus Hieronymus hu-
ius noſtræ almę Domus Sapientiæ No
uæ,q Hieronymiana nuncupatur Aca-
demia, Protector glorioſiſsimus, in-
quit, quod quælibet Patria abundat
in ſenſu ſuo, vt refert Sum. Pont. in c.
Certificari. de Sepult. ita vt admirari
minimè debeamus ſi tot ſolemnitates
à iure inductæ, vt minorum indemni-
tati conſulatur, valeant Conſuetudi-

42 ne tolli; † licet etenim aliàs in alienatione rei minoris. requiratur decretum; per conſuetudinē tamen induci poteſt, vt minorum bona abſq. eo alienari valeant; Angel. in l. Diuturna, ex glo. ibi. ff. de legibus, quod rarò alibi inueniri dicit; Nicol. de Neap. in l. 2. in fine. ff. rebus eorum. Bald. in c. 1. col. 1. Per quos fiat inueſtit. per illum text. & in l. vlt. §. Neceſsitatem. nu. 17. C. de Bon. quæ lib. P. Paul. Pom. in Addit. ad Bart. ſuper Rub. C. Quãdo Decreto opus non eſt; Iaſ. in l. De quibus. num. 63. ff. de Legibus. & in l. Mandato. num. 8. ff. de offic. eius, inquiens id eſſe notabile; Franc. Rip. Reſpon. 213. ſub num. 3. verſ. Accedit ad augendum, incip. Quia dubia, Thom. Gramatic. conſ. 28. num. 13. In cauſa venerabilis Monaſterij, & Neuizan. conſ. 85. nu. 6. Io. Bernard. Diaz. reg. 219. in 7. Paul. Petr. Rauen. de Conſuetud. Sect. 4. num. 56. & Sect. 5. ſub num. 27. verſ. Item limita. Benuenut. Stracca in tract. de Mercat. in 3. par. num. 30. Iodoc. Damhouder. in Pupillorum Patrocinio tit. de Tutorum, & Curatorem munere cap. 10. nu. 26. & in Subhaſt. compend. exeg. cap. primo. nu. 29. & Ant. Gabriel. lib. 6. ſuarum Concluſ. tit. de Cõſuetud. Ampl. 29. nu. 56. Idq. lege, & Ratione probatur, lege, in l. More. ff. de Aquir. hæredit. ibi Moræ noſtræ Ciuitatis. Ratione aũt probari poſſe videtur, quia Solemnitates valent Cõſuetudine tolli. Bald. in l. 1. C. Ad Vellei. & conſ. 318. Quidam nobilis. libr. 2. & Roch. de Curt. in c. Cum tanto. Sect. prima. num. 28. de Conſuet.

43 Quod tamẽ cum temperamento intelligendum eſt, videlicet quod prædicta conſuetudo circa minorum rerũ alienationem ſtrictiſſ. interpretanda ſit. ſecundum Dec. conſ. 142. Et pro tenui. num. 5. Et ideo Bald. in l. Si pupillorum. §. vlt. ff. de rebus eorum, inquit, Stante quod Eccleſia poſsit rem in Emphyteoſim dare; & conſuetudo ſit quod detur in tertiam generationẽ, Eccleſia verò velit in infinitum concedere, vtiq. non valeret, quia grauior efficeretur conditio Eccleſiæ, intelligens tamen non valere in perpetuũ, ſed quatenus valere poteſt, quia id quod eſt vltra modũ, reducitur ad modum, l. Placuit. ff. de vſur. & l. Qui tabernas. ff. de contrah. empt. & ita dicit Bald. d. §. vlt. qui licet loquatur in Eccleſia, idem tamen dicendum puto in minore, vt ſi aliquo caſu ſit conſuetudo circa contractus Minorũ ſtrictiſſ. ſit intelligenda, nec valeat actus, niſi quatenus ſe extendit cõſuetudo. Quomodo autem probanda ſit huiuſmodi conſuetudo, quippè eam eſſe obtentam in contradictorio iudicio, vel etiam probetur per productionem plurium Inſtrumentorum, in quibus appareat non fuiſſe ſeruatas ſolẽnitates aliquas, vel aliter, cum nõ ſit præſentis indagationis, remitto me ad materiã conſuetudinis pertractantes.

INSPECTIO VI.

ADEO vehemens, & efficax eſt pro Doctore præſumptio, vt trahat Homines in opinionem, eos haud vnquam decipi poſſe. Nã cum alios doceat, ac adminiſtret, eũ fraudi ſuppoſitum eſſe dici minimè debet; ex quo dicendum videtur, poſſe ſine Iudicis Decreto de ſuis bonis diſponere, licet ſit minor; Cum etenim adinuẽtum ſit Decretum (vt millies diximus) ad euitandas fraudes, quæ fraudis ſuſpicio vtiq. in minore qui ſit Doctor ceſſare videtur, Decreti quoq. interuentus ceſſare debet. arg.

bet. arg. l. Adigere. §. Quamuis. ff. de Iure patronat.

44 Qua tamen præſumptione minimè refragante, contrarium verius eſſe cẽſeo, quod & ſi minor ſit Doctor, nihilominus in eius contractu Decretũ neceſſariò requiri, quam ſententiam tenuit Bald. in l. Sed & milites. §. qui autem ſecundo notab. ff. de excuſat. tut. Franciſc. Aretin. in l. 3. ff. de lib. & poſthum. quos refert, & ſequitur Bart. Bolognin. in repetit. Auth. Habita. nume. 136. C. Ne filius pro Patre. Pro qua opinione inquit Bolognin. facere textum optimum in l. Si fundus. ff. de rebus eorum. qui textus re vera non meretur ad id adduci, cùm nil penitus in propoſito probet, licet tamẽ dictum in ſe veriſsimum eſſe exiſtimẽ ea quippè ratione, Decretum ideo inductum eſt, vt minor ob imbecillitatem ætatis fraudari nequeat, vt ſupra in Præfat. num. 24. quæ quidem ratio viget etiam in Doctore qui ſit minor. Nec obſtat quod cum ſit Doctor, & per conſequens præſumatur doctus, atq. adeo perſpicax, vt decipi minimè valeat, Quia literatura (vt ita dicam) ac Doctoratus, ætatis defectum non ſupplet, ideo dicitur neceſſarium Decretum in oĩ cõtractu quem celebrat.

45 Præterea minor poteſt alienationi ſine Decreto factæ, etiam inuitis emptoribus ſtare, & ſi placet etiam reuocare, ob defectum ſolemnitatis, vt per Tiraquell. de Vtroq. Retract. de Retract. conuent. tit. 2. n. 150. in fine. Non debet igitur minor per Doctoratus dignitatem, priuilegium iſtud Decreti amittere, quia cùm omnia, tam Doctoratus, quàm interuentus Decreti, ſint in eius fauorem inducta, nõ debent in eius odium retorqueri, arg. l. Quod fauore. C. de legibus. conceſſo tamen quod per conſecutionẽ Doctoratus minor legitimæ iudicetur ætatis, non debet tamen iudicari in his q̃ tendunt in eius detrimentum, arg. eius quod dicitur de Epiſcopo, qui licet p Epiſcopalem dignitatem eximatur à Patria poteſtate Auth. Sed Epiſcopalis dignitas, & Auth. Præsbiteros. C. de Epiſcop. & Cleric. Id tamen procedit quatenus patria poteſtas eſt cõtrarium, ſecus ſi eſt fauor filii Epiſcopi, quia tunc durat in Patris poteſtate, vt ſenſit Accurſ. in l. Si ex cauſa. §. Papinianus, & ibi Bart. ff. de minoribus. Iaſ. in l. Patre furioſo. nu. 48. ff. de His qui ſunt ſui, vel alieni iuris, & in l. Qui ſe patris. num. 18. C. Vnde vi, ita igitur dicendũ in minore qui ſit Doctor, quod aut Doctoratus non ſupplet defectus annorum, vel ſi ſupplet, debet ſuplere in his quæ in eius fauorem tẽdunt; Ex quibus concludi debet minorem Doctorem non poſſe de ſuis bonis ſine Iudicis auctoritate diſponere, præcipuè quia Doctoratus non reperitur inter legitimas cauſas interponẽdi Decretum.

46 Si tamen minor qui ſit Doctor omiſerit aliquas allegationes, non poterit petere reſtitutionem in integrum. Bart. in l. 1. num. 3. & Salicet. num. 6. C. Qui & aduerſ. quos. Nicol. de Neapol. in l. Sed & reprobari. numero. 3. ff. de Excuſat. tutorum. referens quod quidam Archiepiſcopus Capuanus omnes Doctores redeũtes de Studio examinari volebat, & quamplures reprobari fuerunt, & vellet Deus (inquit ipſe) quod fieret nunc: Bart. Socin. in l. Centurio. ſub num. 1. ff. de Vulg. & Pupill. DD. in l. Profeſsio. C. de Muner. patrim. lib. 10. Socin. iun. conſ. 69. nume. 49. lib. 1. Petr. Rauen. Sing. 284. & Benuen. Stracca de Mercat. par. 3. nu. 27. vbi id pluribus comprobat. quod tamen intelligẽdum eſt

Ii 2 in actis

in actis doctoreis, ſecus in agibilibus, & ita procedit glo. d. l. Profeſsio, vt ibidem declarat Bart. & Bologn. d. Auth. Habita. num. 137.

47 Hinc Bald. d. l. Profeſsio. infert, quod ſi Notarius deſcriptus ſit in Matricula Notariorum, non poterit reſtitutionē petere, ſi errauit in arte Notariatus,
48 dato quod ipſe ſit minor. † Ex quo ipſe nouiter inferri poſſe arbitror, quod Iudex qui præcipitanter, & indebitè Decretum interpoſuerit, debet puniri in publicatione bonorum, & dignitatis amiſsione, vt ſenſit Barg. in tract. de contractibus verſ. 13. Combinat. verſ. Plus dico, in fine col. 4. referens Salicet. in l. Iubemus. §. His quoq. C. de Sacr. Sanct. Eccl. qui inuehit contra Iudices interponentes Decretum ſuper contractibus indebitè, quod puniuntur in publicatione bonorum, & dignitatis amiſsione, quos ſequitur Neuizan. conſ. 21 num. 10. quod ſi Minori acciderit, non poterit reſtitutionem petere, ex eo quod ſit minor, Cum Solemnitates Decreti, ſint Solēnitates iuris, ad actus Doctoreos, pertinentes. Vnde non eſt reſtituendus minor. Nam dicēdo ſe Doctorem, & allegando ſe lapſum in ſolemnitatibus iuris ad actus Doctoreos pertinentibus, allegaret turpitudinē ſuam, Turpe enim eſt Patritio viro ignorare ius in quo verſatur. l. 2. §. Initium. ff. de orig. iur. Et ſic deſiderium, & profeſſio diſcrepant, vt reſcripſerunt Cæſares d. l. Profeſsio, & Bart. in l. 1. num. 3. C. Qui & aduerſ. quos, &c.

INSPECTIO VII.

ET ſi Minor de ſuis bonis diſponere abſque Iudicis Decreto generaliter, & indiſtinctè prohibeatur. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum, lauſsim. eq; diximus ſup. in prin.
49 tractatus. † Fructus tamen rerum immobilium abſque aliquo Decreto diſtractionem permiſſam eſſe oēs DD. admittūt glo. notab. in l. 1. C. Si aduerſ. vſucap. quam ad hoc pro ſingulari allegat Angel. & Imol. in l. 1. § fuit quæſitum. ff. ad Trebell. glo. in l. Diuortio, quæ aliàs incipit, fructus. §. Interdum, verſ. Reddet. ff. Sol. matrim. Azzo in ſum. C. de Præd. minorū in fine, Bald. tit. de Pace cōſtant. c. 1. in fine col. 10. verſ. Quid de fructibus, & ibidem Iacob. Aluaro. verſ. Si verò Pacis. col. fin. Angel. in l. Procurator totarum. ff. de Procurat. & i l. 1. ff. Sol. matrim. Pinell. in l. 1. par 2 ſub nu 43. C. de Bon. materno. Nico. Vigel ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. Reg. 1 except. 20. Alex. co. ſ. 49. nu. 4. Maturè ponderatis lib. 1. Dec. cōſ. 472. Teſtator. nu. 5. Tiraquell. qui alios cōgerit de vtroq. retract. de retract. Lignagier. §. 1 glo. 7. nu. 52. Conſtantinus Harmenopul in Prōptuario Iuris Ciuilis lib. 5. tit. 11. de Alienatione. verſ. Iam ergo. Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. nu. 13. Petr. de Vnzol. in Practica Artis Notariat. in rub. ex tribus conſiſtunt Cōtractus. nu. 5. Iodoc. Damhouder. in pupillorū Patrocinio tit. de tutorum, & curatorum munere c. 10. nu. 24. & Guglielm. Redoan. in tract. de alienat. rerum Eccleſiaſticarum, in rubr. de rerum Eccleſiaſticarū alien. fol. 58. nu. 25. Idq. apertiſsimè lege, & ratiōe probatur, lege, in l. vlt. . §. fi. C. de adminiſtrat. tutorum. Rōne verò, Quia regulariter res quæ ſeruādo ſeruari nequeunt, ſine ſolemnitatibus alienari valēt. l. lex quæ tutores. C. de adminiſtrat. tut. glo. in c. Abbatibus. 12. q. 2. & habetur in c. 1. Ne ſe-
50 ſo de vacan. meritò. † Cum fructus iuris præſumptione, non cenſeantur poſſe trriennio conſeruari, ſecundum glo. in l. 1.

l. 1. C. Si aduerſ.uſucap.Felin.in c.vlt. ſub nu.3.verſ.Quę autem,de accuſat. Alex.d.conſ.49.nu.4.d l.lex quæ tutores,& l.vlt.C.quando Decr.opus non eſt. † Propriè autem ille dicuntur res, quæ ſeruando ſeruari nequeunt, quæ in naturali ſua bonitate nō poſſunt vltra triennium ſeruari, quin tēpore corrumpantur,vt ſunt vinum, frumentū, oleū,& ſimilia.glo.in l. 1. C.Si aduerſ. ſu cap.& in.l.Diuortio.§. Interdū. ff. Sol.matrim.Iaſ.in l. 1.§.fuit quæſitum. nu.33.& ibi.Ripa.n.18.ff.ad Trebell. Ant.Gomez.de cōtract. cap.14.n.13.

52 Item veſtimenta in quibus eſt præſumptio,quod vltra triennium nō poſſint conſeruari, licet de facto quādoque aliud contingat. glo.in.d.l. 1.vbi et Bal.& Iaſ.d.n.33.vbi alios adducit.

53 Ampliatur vt non ſolùm poſsit minoris tutor fructus ſine Decreto alienare,ſed cogatur,alioquin periculum ad eū ſpectaret,ſi ceſſauerit in diſtractione earum rerū quę tpe depereūt. l.Tutor qui repertorium.§.1. ff.de adminiſt.tut.& Accur.in l.vlt.§.fi.C.eod.

54 Ampliatur ſecundò,vt et ſi prohibita eſſet oīs alienatio,diſtrahi nihilominus poſſunt dicta bona quæ cōſeruari nequeunt, vt voluit glo. vlt.in c.1. de Cler.egrot. in 6.Et generaliter non ſolùm fructus, ſed pecunia deſtinata ad expendendum,vinum,oleum, frumētum,ac oēs deniq. res quæ ſeruari minimè valent, poterunt per Minorem, ſeu eius tutorem, aut curatorem ſine Decreto alienari . gl.in l. Ait Prætor, in fi.ff.de iure delib Pinell.d.l. 1.par.2. nu.42.verſ. Et proximis.Roderic.Suarez.tit.De las arras,nu.61.& ſeq.verſ. Sed vtrum minor. & Boer. deciſ.209. nu.4.Caueturq. id expreſsim d. l.lex quæ tutores.

55 Et hinc eſt, quod licet res litigioſa, & ſequeſtrata non poſsit regulariter alienari,ſi tamen comodè retineri nequit, debet alienari, & pretium apud ſequeſtrum poni, vt not.Bart.& Bald. in l.Si oleum,per illum tex.ff.de Dolo l.Propter,& ibi Bald.ff.Depoſiti.Hinc etiam eſt, quod qui vendidit res perituras, non dicitur hæreditatem adire. l.Pro hærede.§.Seruos.ff.de acqui.hæred. facit glo.in c.Is cui, de elect.in 6.

56 Declaratur modò id,vt procedat in fructibus iam perceptis quę ſeruando ſeruari nequeunt, ſecus ſi Minor vellet omnes fructus annuoſque reditus, quos perpetuò percepturus eſt, alie-

57 nare. † Nam tunc annui reditus inter immobilia connumerantur , ideo non poſſunt ſine Decreto diſtrahi. Clem. Exiui de Paradiſo, de verbor.ſignific. &.§.pen.vbi glo.in verbo (Reditus) Auth. vt qui oblig.ſe hab.perhib glo. in l. Iubemus , in verbo Annonas. C. de Sacr.San.Eccl. Bart.in l. vlt.num.1. C.de vendend.rebus Ciuit.lib.10. Pariſ. optimè id declarans,conſ. 53. nu. 15.& conſ.85.nu.10.lib.3.Nicol. Bellon.cōſ.23.nu.10.Rolan.à Valle , cōſ. 54.nu.9. lib.2.& nouiſsimè Iacob.Menoch. conſ.29.nu. 16.lib.1.Ant.Gabr. latiſs. lib.6.ſuarum concluſ.tit.de verbor.ſign. concluſ.8.& copioſè Tiraq. in trac.de retract . conſanguinit. §. 1. glo.6.nume. 3.

INSPECTIO VIII.

58 QVOD poſſeſsio alicuius rei immobilis poſsit à Minore ſine decreto diſtrahi , paſſim concludunt ſcribentes , gloſ.in l. 2. § . Si à pupillo.ff. pro emptore. & ibi Bart. ſub num. 3.& Imol. nu 7.Iacob.de Aren. Nicol.de Neap. Bald. & Alberic. in l. Magis puto , in princ. Salicet.in l. vlt.C.de Fideiuſſ.minorū.Alex.in l.Poſſeſsionē.nu.3.ff.de acquir.

Aquir. poſſ. Iaſ. in l. 1. §. Si vir vxori. nume. 14. ff. eod. Tiraquell. de Legibus Comub. glo. 5. n. 161. & expreſſius num. 170. & pro ſingulari tradidit Petr. de Rauen. Singul. 542. incip. Tu ſcis, & hæc eſt * communis opinio vt teſtatur Hippolit. Riminald. infra pro contraria opinione citandus; Et pro iſta ſententia plura adducuntur. Et primò. Qui Poſſeſsioné dumtaxàt amittit, non alienat. l. Item ſi res. §. Sunt & alia. ff. de Alienat. iudic. mutan. cauſa facta. & l. Non alienat, ff. de reg. iur. Ergo poterit ſimplex, & nuda Poſſeſſio ſine decreto in alium transferri. Reſpondetur per DD. ibidem, quod id procedit accipiendo alienationem propriè, & ſtrictè, ſecus ſi largè accipiatur. Sed minori omnis Alienationis ſpecies eſt prohibita, non tantùm propria, ſed etiam impropria, ac impropriiſsima vt dixi ſupra libr. primo, in princ. nu. 13. merito. Vel etiam reſpondeas non alienat, vt ſcilicet teneatur edicto de quo ibi, vt declarant DD. ibidem. Secundò facit, Quia alienatio poſſeſsionis, minoris eſt præiudicii, quàm vbi agitur de Dominio, & proprietate, vt videtur probari in l. Poſſeſsionem. ff. de Aquir. poſſ. Barr. in l. Admonendi. col pen. verſ. Sed eſt aduertendum. ff. de Iureiur. Matthesil. Notab. 3. Nota qđ in Iudiciis & Dec. q alios adducit c. De appellationibus. in fine, de Appellat. Poteſt facilè reſponderi, quod immò Poſſeſsionis alienatio ſit maximi præiudicii, cum per Poſſeſsioné perueniatur ad aquiſitionem Dominii. Inſt. de Vſucap. in fine princ. Sed in translatione Dominii exigitur Decretum, vt notiſſ. eſt, Ergo & in alienatione Poſſeſsionis, per quã ad Dominium peruenitur. arg. l. Oratio. ff. de Sponſalibus. Tertiò & vltimo (cæteris omiſsis) plurimum facit. l. Poſſeſsionem. ff. de Aquir. poſſ. inducendo à cõtrario ſenſu. Verum his, & ſimilibus quæ adduci poſſent, facilis eſt reſponſio, quod ſcilicet nõ poſſit ibi ſumi argum. à ſenſu contrario, quia legum reſultaret cõtrarietas, vel correctio, l. 2. C. de Condit. inſert. & l. Conuenticulam. C. de Epiſcop. & Cleric. & Riminald. ad id plura congerens. §. 2. n. 20. Inſt. Quibus alien. licet vel non. Replicari tamen poſſet, qđ immò nulla ex hoc ſequatur correctio, cum nulla ſit lex, quæ prohibeat Poſſeſsionem dumtaxàt alienari, & propterea Nicol. de Neap. in loco ſupra relato, mouetur ea ratione, Quia in Oratione Diui Seueri, in qua prohibetur rerum minorum alienatio nihil dicitur de Poſſeſsione. Verùm ſi id diceremus certè ſequeretur correctio, vt clariſſ. oſtendam in cõtraria opinione. Vel etiam reſpondeas quod licet in d. l. Poſſeſsionem, dicatur Poſſeſſionem poſſe diſtrahi à Minore cum tutore, non propterea excluditur Decretum, ſed ſubintelligitur, præſuppenendo terminos habiles. arg. l. Qui teſtamento. ff. de teſtam. & multoties in iure in re minoris licet fiat mẽtio de Tutore dumtaxàt, ſemper ſubintelligitur Decretum, ad quod plura poſsẽ exempla referre, ſed pro nunc vnum ſufficiat; In l. 1. in princ. ff. Quæ res pign. oblig. non poſſ. dicitur, quod pupillus ſine Tutoris auctoritate Hypothecam dare nõ poteſt, & tamen ſubintelligit ibi gloſ. neque etiam cum Tutore, ſine Iudicis Decreto, ita & in caſu noſtro.

59 Contraria igitur eſt opinio, quam tenuit Bart. parum ſib. conſtans, in repetit. l. Creditores in prima quæſtio. princip. ſub num. 5. C. de Pignor. videturq. id ſenſiſſe Angel. in l. Is cui bonis. ff. de verb. obligat. prout refert

Tiraquell.

Tiraquell. de Legibus Conub. glo. 5. num.60. Hippolit. Riminal. Inſt. Quibus alien. licet vel non. §. 2. num. 18. cum ſeq. hanc opinionem egregiè defendens; quam ipſe tamquam veriſsimam iuriq. conſonam, ac minoribus fauorabilem ſequendam cenſeo. Et nota quod poſſet ſaluari Bart. à contrarietate; Nam cum in d. l. Creditores hanc ſententiam firmauerit, reſpondens ad contraria, apparet eam veriſsimam iudicaſſe. Sed d. l. 2. §. Si à pupillo, vbi videtur contrarium tenere, perfunctoriè, & tranſitoriè loquitur, id non examinans, ſed vnico tantum verbo refert, ſubdens poſtea id diuinationem continere.

Tria potiſsimum pro hac opinione adducuntur; Primò, Prohibita alienatione, cenſetur prohibita etiam Pignoris obligatio. l. vlt. C. de rebus alien. non alien. & in terminis minorū tradidimus ſupra libr. 2. Tit. 5. Inſpect. 3. Sed dicit Bald. in c. primo. §. Præterea. de Caricor. in Vſibus Feud. qđ licet Pignoris obligatio nō ſit propriè alienatio, ſaltem reſpectu Poſſeſsionis dicitur alienatio meritò. Secundò facit ꝙ per Poſſeſsionem peruenitur ad aquiſitionem Dominii. Inſt. de Vſucap. in fine princ. Ergo non debet minor ius iſtud quod habet, poſſe ſine decreto alienare, cum quodlibet ius ſit prohibitus alienare minor, l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. ff. de rebus eorum. Tertiò, & vltimo adducitur optimus verborum contextus in l. Magis puto. §. 1. & ibi etiam glo. ff. de rebus eorum. vbi habetur quod Tutores non poſſunt alienare fundum alienum bona fide poſſeſſum, abſq. Decreto; quē textum ad hoc reputat ſingularē Aretin. in l. 1. §. Si vir vxori. col. 2. in fine. ff. de Aquir. poſſeſſ. Cum etenim ibi fundus eſſet alienus patet quod Dominium non erat penès Pupillum, ſed ſolùm Poſſeſsio, & tamen d. alienatio reſpectu poſſeſsionis ſolius facta, ſine Decreto non valet. ita vrgentiſsimè quidem ſententiam iſtam firmauit Riminald. d. §. 2. ſub num. 19. & ante eum videntur. d. §. ad id ponderaſſe Bart. d. l. Creditores, & Tiraquell. de Legibus Conub. d. glo. 5. num. 70. Et per d. §. cuius per difficilis eſt ſolutio, puto omninò concludendum eſſe cōtra communem, quod minor nec etiā ſimplicē, et nudam poſſeſsionē abſq. Iudicis auctoritate diſtrahere valeat.

60 Quod autem minor nequeat fundum, ſeù aliam rem à ſe bona fide poſſeſſam, ſine Iudicis Decreto alienare, vltra auctoritatem Vlpiani d. l. Magis puto. §. 1. id ibidem firmarunt Accurſ. Bart. Bald. & cæteri. glo. in l. Cū emancipatis. C. de præd. minorum. Iaſ. in l. Mandata. num. 5. ff. de offic. eius, & in Auth. Sacram. puberum. nu. 27. C. Si aduerſ. vendit. vbi etiam Franc. Curt. in repetit. nu. 15. Azzo in Summa. C. de prēd. minorum. ſub num. 1. Rofred. in Tract. de Libellis. par. 7. de S. Conſ. Clementiano num. 3. in fine. Tiraquell. de Retract. Linagier. §. 1. n. 17. Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. tit. de Teſtam. por. §. 10. nu. 72. Ampl. 10. lib. 1. & Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. caſu. 171. num. 59. libro 2. Cuius Deciſionis ea eſt ratio, quia pupillus eſt quaſi dominus, cum habeat publicianam. l. 1. ff. de Public. & d. l. Magis puto, §. 1. vbi etiā glo. & Vaſq. d. nu. 72. Præterea donec euincatur, pupilli fundus dicitur, vt conſiderat gloſ. d. §. 1. & Menoch. d. caſu 171. numero 59.

Ex quo idem Vaſq. d. nu. 72 infert,
61 † quod quemadmodum Contractus factus à minore de rebus propriis redditur inexpugnabilis, ratione Iuramēti. d. Auth.

ti. d. Auth. Sacramenta puberum. idem ſit in contractu facto à Minore, de re quam bona fide poſsidet, vt etiam tunc reddatur inexpugnabilis ratione Iuramenti.

62 Ampliatur concluſio principalis vt procedat, nedum quando minor poſſidet rem alienam bona fide, cum titulo, ſed etiam quando poſsidet bona fide, & ſine titulo. Accurſ. d. l. Magis puto. §. 1. in glo. magna. & Vaſq. d. §. 10. extenſ. 11. nu. 11. dictam glo. ſingularem appellans; Nõ poterit igitur ſola poſſeſsio per minorem ſine Decreto alienari, cum fundus à minore bona fide poſſeſſus, ĩ quo poſſeſsionẽ duntaxàt habet, alienari nequeat.

INSPECTIO IX.

63 LICET Repudiatio videatur alienationem ſapere, eam nihilominus poſſe per minorem ſine Iudicis Decreto fieri, paſsim concludunt ſcribentes. Bart. in l. Tutor. circa princip. ff. de Bonorum poſſ. Iaſ. in l. vlt. num. 49. ff. de Conſtitut. Princip. Felin. c. 2. col. 5. verſ. Ad idem q not. extra de Cõſtitut. Federic. de Sen. conſ. 9. Barbat. conſil. 1. col. 11, verſ. Adducere poterat. vol. 3. Caſtr. conſ. 171. ſub nu. 2. In caſu præſenti. in antiquis conſ. 11. lib. 2. Corn. conſ. 11. num. 2. lib. 3. Roman. conſ. 174. Viſis. Imola conſ. 74. In caſu. Ludouic. Gozadin. conſ. 26. num. 15. Laurent. Siluan. conſ. 25. nu. 32. & ſeq. Roland. à valle conſ. 15. num. 29. cum ſeq lib. primo. & Curt. iun. conſ. 120. ſub nu. 7. Præſupponitur in facto. par. 2. & in Tract. Feudi par. 2. quæſt. 2. car. 10. verſ. Secundò pro eadem opinione. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 22. & vlt. quæſt. 4 quęſt. princ. num. 15. & Menoch. de Arbitrar. Iudic. Cent. 2. caſu 171. num. 52. lib. 1.

64 Hinc Iaſ. in l. Mandata. num. 7. ff. de offic. eius ſcripſit fideicomiſſum de re immobili relictum minori ſub conditione, poſſe per eum ſine Decreto remitti. l. De fideicomiſſo. in fine. C. de tranſact. & ibidem Bald. inquiens rarò alibi iſtud reperiri in iure.

65 Hinc Caſtr. d. conſ. 171. ſub num. 2. inquit, quod & ſi minor uigintiquinq. annorum non poſsit immobilia diſtrahere ſine Iudicis Decreto, l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. ſi extraneus recipiat Donationẽ de re immobili eius nomine, poſſet illam non ratificare, & repudiare, meroq. iure valeret repudiatio ſine decreto, ſi non haberet curatorem. Si autem haberet, ſecus eſſet. & Caſtr. refert, & ſequitur Vbertin. Zuccard. in repetit. Rub. C. de pact. nu. 119. & Cæſar Lambertin. in tract. de Iure Patronat. Artic. 9. 2. quæſtio. princ. num. 20. lib. 3.

66 Et hinc etiam eſt, quod poteſt Mulier repudiare Donationem ſibi factã, non dum acceptatam; omiſſa ſolemnitate Statuti, loquentis de Alienationibus Mulierum. quia debet ĩtelligi vbi ius eſt quæſitum in re. Felin. c. 2. ſub n. 6. verſ. Pro iſta limitatione. de conſtitut. & Io. de Arno. in ſuis Dialogis, Dialogo 11.

67 Item Mulier ſine conſenſu Conſanguineorum poteſt repudiare, non dũ agnitam Hæreditatem. vt per Caſtren. d. conſ. 171. & Tiraquell. latè de Legibus Conubialib. glo. 3. num. 28. Ita etiam Prælatum poſſe Hæreditatem, non dum agnitam repudiare, ſcripſit Roland. à Valle cõſ. 15. num. 32. cum ſeq. lib primo. quẽ ſequitur Menoch. d. caſu 171. num. 52. Vnde concludẽdum eſt, quod minor poſsit ſine Decreto repudiare: Nec obſtat in propoſito textus qui multum prima facie videtur

detur vrgere, in l. Magis puto. § fun
dum. ff. de rebus eorum, ibi. (eſſe e-
nim & hanc alienationē.) Si igitur Re-
pudiatio eſt alienatio vt non obſcurè
decidit Vlpian. d. §. fundū. nemo am-
bigit eam ſine Decreto fieri nō poſſe.
l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum. ex-
preſſimq. cauetur d. §. fundū; † vbi
minor fundum ſibi legatum ſine Iudi-
cis auctoritate repudiare non poteſt,
per quē textum id firmauit Capic. De
ciſ. 18. num. 13. Cæſar Lambertin. in
Tract. de Iure Patronat. Artic. 9. 2. q.
princip. 3. libri in princ. & ſub nu. 15.
verſ. Nec obſtat. d. §. fundū. circa cu-
ius intellectum latè inſiſtit; Guglielm.
Redoan. in tract. de alienat. rerum Ec
cleſiaſticarum fol. 14. nu. 1. 2. & ſequ.
& Euerard. in loco à pupillo ad Eccl.
nu. 2. † Quippè reſpondetur, quod
non ſolùm prohibetur minor aliena-
re, & diminuere Patrimonium, ſed
etiam, omittere, renunciare, & deſi-
nere aquirere bona, ad quæ habet ius
plenum, & efficax adquirendi, fauo
re minoris ætatis; Vnde meritò nō po
eſt repudiare legatum ſibi relictum,
ſine Decreto. & ita d. §. Fundum. in
propoſito declarat Ant. Gomez. de cō
tractibus. cap. 14. n. 14. verſ. Sed omiſ-
ſis aliis, & Cæſar Lambertin. in præci
tato loco ſub num. 21. verſ. Quinta ſit
Concluſio; Vel melius reſpondeas, q
d. §. fundùm. loquitur in Legato, qđ
aquiritur ignoranti, licet reuocabili-
ter; & tranſit directa via in Legatariū.
l. A Titio. ff. de Furt. & l. Cum Pater.
§. Surdo. ff. de leg. 2. & declarat Au-
guſtin. Beroi. c. primo. nu. 107. de in
tegr. reſtitut. vbi aliter intelligit. d.
§. fundum: ſecus verò eſt in repudia
tione Donationis, vel alterius rei non
dùm aquiſitæ, cum neque etiam reuo
cabiliter adquiratur niſi ſcienti, & cō
ſentienti, vt clarè colligitur ex rōne
70 d. §. fundum. † Facilius tamq. tole-
ratur remiſsio eius quod non dum eſt
aquiſitum, quàm alicuius proprii, &
iam aquiſiti, arg. l. Qui autem. in prin
cip. ff. de His quæ in fraud. credit. idq.
quàmplurimis dictis egregiis latè ex-
ornat Cæſar Lambertin. in loco mox
ſupra relato num. 7. cum ſeq. Aliudq.
eſt alienare quod ſuum eſt, aliud ve-
rò non acquirere. l. Si ſponſus §. Si ma-
ritus. ff. de Donat. inter vir. & vxor. fa
cit l. Alienationis verbo. §. Per occa-
ſionem. ff. de verb. ſignificat. l. vlt C.
de Codicill. & l. Non fraudantur. vbi
Dec. latè. ff. de reg. iur. & Cardinalis
Alban. multa ad id adducens ſimilia in
Lucubrat. in Bart. ad d. §. fundum.

71 Cum igitur minor poſsit ſine Decre
to repudiare, vt iam vidimus, An etiā
ipſe, uel eius tutor poſsit reſtituere le
gatum, vel fideicommiſſum alicui reli-
ctum à pupillo Hærede inſtituto abſq.
Iudicis Decreto, diſpiciamus. qua in
re diſtinguendum eſt, quod aut teſta-
tor rem ſuam legauit, aut rem ipſius
pupilli; primo caſu, poteſt tutor ſine
Iudicis auctoritate reſtituere legatum
ei cui relictum eſt, vt probat expreſ-
ſim textus in d. l. Magis puto. §. Si fun
dus legatus. in prima ſui par. quem al-
legat glo in l. 1. §. 1. ff. eod. Et ratio
eſt quia iſto caſu ceſſat Oratio, vt di-
cit ibi textus, Nam fundus legatus ef-
ficitur Legatarii à morte Defuncti l.
A Titio. ff. de furt. cum ſimilibus. & ſic
ceſſat Oratio quæ loquitur de rebus
pupillorum, cum d. res numquā fue-
rit in Dominio pupilli. Præterea ſi res
in qua minor eſt inſtitutus, & cuius ē
factus dominus per aditionem, poteſt
alienari ſine Decreto ex permiſsione
Defuncti. arg. l. 1. §. 1. ff. de rebus eo-
rum. & l. 1. in fine. C. Quando Decr.
opus non eſt. Ergo multo magis pote
rit res legata à pupillo inſtituto ſolui

Legatario ſine Decreto, cum illius rei legatæ nunquam pupillus fuerit effectus Dominus. per quæ ita ſenſit Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de teſtam. potent. §. 10. nu. 75. lib. primo. Secũdo verò caſu quando teſtator legat rem ipſius pupilli, tũc poteſt tutor dictam rem reſtituere ſine Iudicis Decreto; Nam cum fundus ſit minoris, vendicat ſibi locũ Oratio Seueri; Ideo requiritur Decretũ ipſius Iudicis, qui habet diligenter conſiderare, an minori expediat d. fundum legatum præſtari, & præhabita diligenti cauſæ cognitione, quod minori vtilius eſſe exiſtimauerit, decernere. d. §. Si fundus legatus. in ſecunda par. Ex quo notãt Bart. & Bald. quod rei Heredis legatę, non tranſit ipſo iure Dominium in Legatarium, contra l. A Titio. ff. de Furt. & cõtra glo. in l. 2. C. com. de leg.

INSPECTIO X.

TACITI, & expreſsi, regulariter, idem eſt iudicium. l. Cum quid. ff. Si cert. pet. plus tamen quandoq. operatur tacitum, quàm expreſsũ ad not. in l. vlt. C. de Repud. Hæredit. & in propoſito noſtro alienatio quæ expreſsim per pupillum ſine Decreto celebrari ne-
72 quit, tacitè tñ ei permittitur; † Ideo alienatio quæ prouenit ex Negligentia, valida cenſeri debet, etiam ſi nullum interfuerit Decretum: vt voluit Bald. in l. Sed ſi pecunia. §. Si ius, verſ. An ergo. ff. de rebus eorum. Roman. conſ. 199. num. 13. in fine Præſens Statuti particula. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 5. quæſt. princip. tit. de ſolemnitat. in alien. Minorum rebus. nume. 98. verſ. Item & tertiò. & ita re vera concludendum eſt ſecundũ vnum Intellectum glo. d. verſ. An
73 Ergo. † Et pro hoc facit, quod ſcribit Salicet. in l. Præſes. nume. 2. C. de trãſact. quod licet Procurator habeat generalem, & liberam facultatem tranſigendi, non intelligitur tamen ei data poteſtas, vt de Debito liquido tranſigere poſsit, quod ipſe intelligit in expreſſa Tranſactione, et remiſsione, ſecus in tacita quæ pvenit ex Negligentia. Item facit quod dixit Cæſar Lambertin. in tract. de Iure Patronat. 9. Artic. 2. quæſt. princ. lib. 3. num. 20. verſ. Tertia ſit concluſio.
74 † Contrarium tamen ipſe de iure verius eſſe cenſeo, ex communi regula quæ habet, Non licere minori alienationem ſine Decreto celebrare, vt latiſſ. oſtendimus ſupra lib. 1. tit. 1 in princip. & cum non reperiatur iure cautũ id limitari ex cauſa Negligentiæ, ſtandum eſt Regulæ. Et parum quidẽ vrget d. l. Sed ſi pecunia. §. Si ius. verſ. An ergo. cum remiſsio, ſeù alienatio Vſusfructus de qua ibi, fuerit omninò inualida, vt ſenſit ibidem gloſ. quam fuit ſecutus Nicol. de Neap. dumq. in textu ibi dicitur, (Et manifeſtum eſt reſtaurari debere.) debet intelligi, quatenus de facto exiuit de bonis eius, vt ibidem dicit glo. quæ licet plures intellectus retulerit, huic tamen ſtandum eſt, tamquam poſteriori, iuxtà tradita per Iaſ. in l. Pacta nouiſsima. num. 2. verſ. Quarto decimo. C. de Pact. cum concordantibus per eum adductis. alioquin ſi vera eſſet ſuperior ſententia, adinuenta eſſet via quã facilè minores deciperentur, contra l. Magis puto. §. Si pupillus. ff. de rebus eorum. Vel verius dicas quod pręſens hæc dubitatio reducẽda ſit ad terminos tituli. C. Si maior fact. alienat. ſine Decr. factam rat. hab. de quo dicam latiſſ. tit. vlt. per totum.

INSPECTIO XI.

INTER ſpecialia multa quæ Redemptioni Captiuorum tribuuntur, eſt & illud, vt minor valeat, dicta de cauſa immobilia abſque Decreto diſtrahere. Angel. in §. Si vnũ. per illum textum Auth. Vt cum de Appellatione cognoſ. Bertach. in ſuo Repertorio in verbo Alienatio. verſ. 70. Bald. Nouell. in tract. de Dote par. 6. Priuileg. 63. & Io. Lopez in repetit. c. Per veſtras. amplia. 5. nu. 1. cum ſeq. Idq. clariſsimè ſecundum iſtos probatur. d. §. Si vnum. verſ. Hanc autem pœnam. dum ibi dicitur. Quoniam in prædictis omnibus quæ pro Captiuorum Redemptione data, vel expenſa probabuntur, Contractus huiuſmodi tamquam à perſona ſuæ poteſtatis, & legitimæ ætatis factos, firmos eſſe decernimus. Secundò facit quod voluit Bald. conſ. 5. Conſiderata cauſa. lib. 5. quod ſcilicet vxor poſsit ſe obligare pro redemptione Mariti captiui, licet huiuſmodi obligationes quæ pro Maritis fiunt, magis prohibeantur, quã pro cæteris. Auth. Si qua Mulier. C. Ad S. Conſ. Macedon. Tertiò videtur id manifeſtò probari ex Auth. Si captiui. C. de Epiſcop. & Cleric. vbi in hac redemptionis Captiuorum cauſa, minores pro maioribus 25. ann. accipiunt.

76 Ampliatur ut non ſolùm poſsit minor dicta de cauſa ſine Decreto diſtrahere, ſed ſi id facere neglexerit, incidat in pœnam priuationis Hæreditatis, iuxta diſpoſitionem d. §. Si vnum. verſ. Hanc autem pœnam, & d. Auth. Si captiui. Et quod mirabilius eſt non reſtituitur in integrum, ſecundum Salicet. in l. 1. in fine. C. de Filiofam. minore, & Bald. Nouell. d. Priuileg. 63.

77 † Ex quo colligitur quod ubicunque lex, vel Statutum procedit limitando ætatem, putà abbreuiando ætatẽ 25. annorum, tunc ceſſat reſtitutio in integrum; ſicut è cõtra quando lex, vel Statutum elongaret ætatem 25. ann. tunc etiam vltra illud tempus daretur reſtitutio, textus notab. in l. vltim. C. de Repud. Hæred.

78 Ampliatur ſecũdò quod dictum eſt de Redemptione Captiuorum, vt procedat etiam i redemptione Carcerum, vel alia ſimili ſeruitute, ex his quæ not. Salicet. d. l. 1. in fine, & Bald. Nouell. d. Priuileglo 63. Quod ſanè intelligendum eſt, in his qui octauum, & decimum ſuæ ætatis annum impleuerint. d. Auth. Si captiui. & d. §. Hãc autem pœnam.

79 Ipſe verò contrariam ſententiã veriorem arbitror, Ea motus ratione, Ne duo circa idem ſpecialia concurrant, contra not. in l. 1. C. de Dot. promiſſ. quippè quod minori dicta de cauſa ſit permiſſa diſtractio; et quod ea ſine decreto fiat. Nec obſtat id quod dicitur d. §. Si vnum. verſ. Hanc autem pœnam. quia debet intelligi, quod iudicentur legitimæ ætatis, ad hoc vt alienare poſsint, & quod is qui ex Captiuitate rediit, neceſsitatem habeat, prædictos contractus ratos habere, vt colligitur ex textu ibi (Neceſsitatem ſcilicet.) exponendo in quo tanquam maiores iudicentur; nõ autem dicitur ibi quod poſsint ſine Decreto alienare. Videmus etenim quod licet minor veniam ætatis impetrauerit, & ſic legitimæ iudicetur ætatis immobilia tamen ſine Iudicis decreto diſtrahere nequit, vt cauetur expreſsim in l. Omnes, & in l. Eos. C. de His qui ven. ætat. impetr. ita igitur dicendum in propoſito, qđ fauore liberationis minor 25. ann. maior verò 18. legitimæ iudicetur ætatis, quantum ad hoc vt poſsit

immobilia alienare, ſeu quod id ſine Decreto poſsit, non admitterem ipſe; & fauor Liberationis deſeruiet loco cauſæ, nõ ẽt loco Decreti, vt dicemus Inſpect.ſeq. Vnde ex his oĩbus cõclu dendũ eſt, ꝙ minor poſsit ſine Decreto alienare cã redimẽdi quẽ à Captiuitate, vel Carcere, ſed dictus fauor dũtaxà: deſeruiet loco cauſæ, vt illa iudicetur iuſta cauſa interponendi Decretum. Et ex his rñdetur etiam ad alia ſupra pro cõtraria opinione adducta.

INSPECTIO XII.

80 QVAMPLVRA ſunt inducta ſpecialia ex eo ꝙ res tẽpore perirent, et deteriores redderentur, prout exornãt Iaſ. & Ripa in l. Cũ res. ff. de Dam. infec. Propte

81 rea putarũt nõ nulli, † ꝙ Molendinã q̃ ſtant in periculo Aquarum. valeant ꝑ Minorem abſq. Decreto diſtrahi, cuius dicti ut vera habeatur reſolutio, duo ſunt diſtinguendi caſus.

PRIMVS eſt, quando ſunt quędam Molendina, quæ ad inſtar Nauiũ ſuper Flumine meant, ac ambulant, cuiuſmodi multa ſunt (ſecundum Tiraquell. infra citandum.) in Ligeri Flumine, in Pado, & in Thiberi, vt teſtatur Caſtr. in l Fluminum. in princip. circa medium. ff. de Damn. infec. quo caſu cum ea rebus mobilibus aggregari ſoleant, valẽt ſine decreto, vel alia ſolemnitate diſtrahi, iuxta ea quæ habentur in l. Lex quæ tutores. C. de Admin. tut. ita poſt Rip. in l. Quo minus. n. 126. ff. de Fluminibus. concludit Tiraq. de retract. lnag. §. 1. glo. 7. n. 92.

SECVNDVS eſt caſus, quando ſunt Molendina Solo coherentia, quæ cũ ſint poſita in Flumine quotidie deteriorantur, & per impetum Aquarũ ſunt in periculo totalis deſtructionis, & ẽt iſto caſu concludi debet ea poſſe ſine decreto alienari, cuius opinionis auriga fuit Angel. in l. Non ſolum. ff. de Petit. hæredit. inquiens id menti tenendum; & ibidem Fulgos. id cõmẽdat, Ripa d. l. Quo minus. nu. 126. in fi. Io. Lopez. in c. Per veſtras. §. 18. nu. 4. de Do..at. inter vir. & vxo. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vend. 4. quæſt. princ ſub num. 20. verſ. Nono quæro. Rub. Alex. conſ. 138. nu. 3. vbi id extollit, inquiens neminẽ contradicere. Tiraqu. de retract. Linagier. §. 1. glo. 7. ſub n. 92. & Redõa. de alienat. rerũ Eccleſiaſticarum. fol. 34. n. 14. Pro qua opinio..e facit optimus verborum contex.us in l. Verũ. § Si locupleti. ff. de Minor. ꝑ quẽ Petr. de Rauen. Sing. 277. tradidit, ꝙ ſi minor emat Molendinũ, ꝙ eſt ſubiectum impetui Aquarũ,

82 reſtitui poteſt. † Itẽ licet Pr̃ aduẽtitia filiorũ diſtrahere ꝓhibeatur, Molendina tñ, ſeũ alia q̃ tẽpore pereunt, poterit alienare, quaſi tũc alienãdi cauſa ſit neceſſaria. l. Ariſto. ff. de Iure delib. & latè Pinell. poſt alios quos cõgerit. l. 1. par. 3. nu. 26. & ſeq. C. de Bon. mater. Prædictorumq. rõ eſt, quia ea quæ sũt in periculo Diluuionis Aquarum computantur inter mobilia, æquiparãturq. rebus q̃ ſeruari nequeũt. sm̃ Rub. d. cõſ. 138. & Bertach. in Reper. verſ. Bonorũ immobilium. circa finem. Ideoq. ſine decreto diſtrahi valent. arg. l. Lex quæ tutores. C. de Adminiſtrat. tut.

83 Ampliatur id vt procedat, etiam in bonis in montibus ſitis, quæ cũ aquis diluuãtur. Nam, & hæc inter mobilia quæ non poſsint ſeruari computantur ſecundũ Bart. in l. 2. n. 19. ff. ſolut. matr. Alex. ſub nu. 3. limit. 10. & Iaſ. ſub n. 2. limit. 7. in l. ſciendũ. ff Qui ſatiſd. cogã.

84 Ampliatur 2. vt id etiam locum habeat. in Hortis Malorum aureorũ, qui ſunt in periculo continuo propter frigora hyemalia. Bertachin. in ſuo reper

tòrio, verſ. Bonorũ immobiliũ. circa ſinē ꝙ dictum nota tu Firmanæ, & Gaetane qui huiuſmodi hortos habes, quos (licet ſis minor, & re vera ſint imobiles) poteris nihilominus ſecũdũ prędicta ſine Decreto diſtrahere.

85 Ampliatur 3. vt ẽt bona Eccleſiæ q̃ inũdationi, vel ſimili periculo ſunt expoſita, poſsint ſine ſuperioris auctoritate alienari, ſecundũ Ang. d. l. Non ſolũ. intelligẽs id ꝑcedere ẽt in Prælato.

Et ex his, cum Molendinum ęquiparetur domui, etiam in Statutis, & pœnalibus ſecundũ Alber. in l. pen. §. vlt. ff. de his qui deiecer. vel efuder. & in 2. par. ſtat. q. 35. item quæritur ſi ex ſtatuto. in fi. inferri põt ad Domũ exẽptilem, quæ ſolo affixa non ſit de qua loquitur Andr. Iſer. & Cardin. Alexan. in cap. 1. §. Si vaſallus Tit. hic finit lex: prout refert Tiraq. de Retract. Linagier. §. 1. glo. 17. nu. 118. quæ propter pericula quibus ſuppoſita eſt, inter mobilia connumeratur. Facit glo. in §. Cum in ſuo, in verbo inedificatur, in princ. Inſt. de rerum diuiſ. iuncto textu in l. Titius. ff. de aquir. rerum dom. & eſt melior textus de iure, in l. Quidam decedẽs. §. Vſque adeo. ff. de adminiſtrat. tut. ibi (vel ne veſtis, vel ne domus, vel alię res periculo ſubiectę). ibi enim ponitur Domus inter mobilia. Vnde dici debet, quod ea poſsit ſine Decreto diſtrahi, tamq̃ quid mobile, periculo ſubiectum. l. lex quæ tutores. C. de admin. tutorum: Contrarium tamen verius arbitror, Siquidem Domus regulariter reputatur immobilis, neć valet à minore ſine Decreto diſtrahi Bertachin in ſuo Repertorio. in verbo Domus. Dec. cõſ. 403. col. 6. ſub num 22. uerſ. primo. Natta conſ. 162. nu. 10. lib. 1. & Auguſtin. Beroi. cõſ. 182. nu. 4. vol. 1. Clariſsimèq. deciditur d l. lex quæ tutores. Non obſtat d. l. Quidam decedens. §. Vſq. adeo; quia vel loquitur in Domu quæ exiui poſsit; vel verius loquitur ſecundum tempora antiqua, ſecundum quæ permiſſum erat, Vrbana Prędia, Mãcipia, Domus, atq. alia quæ intra ciuitatem ſunt, vendere præter Prædia, & Mancipia, Ruſtica, vt expreſsim cauit Imperator d. l. lex quæ tutores. in princ. Accurſ. in. l. Tutelam. C. eod. & d §. Vſq. adeo. nec refragatur quicquam, quod Domus exemptilis, periculis obnoxia iudicetur mobilis. Namque licet reputetur mobilis: non tamen eſt de rebus quæ ſeruando ſeruari nequeant. cum poſsit in naturali ſua bonitate, vltra triennium conſeruari, contra naturam eorum quæ non poſſunt ſeruando ſeruari, iuxta ea quę dixi ſup. tit. eod. n. 51. Ideoq. neceſſariò exigetur Decretũ. d. l. lex q̃ tutores, & illud periculũ deſtructionis, deſeruiet loco cauſę, vt Iudex aĩaduertat, an periculum tale ſit, qđ expediat Domũ vendere, vel potius periculis occurrere, nõ autẽ erit loco decreti, vt mox infra ſubiiciã.

86 Ex quibus ego, dũ prędicti volũt, ꝙ Molendina, ſeù alia ſubiecta inũdationi propè Mare, vel flumẽ, uel ſimili periculo obnoxia, poſsint abſq. alio Decreto alienari. minus pfectè eos locutos fuiſſe animaduerti. Namq; licet bona ſint ſubiecta periculo inundatiõis, vel ſimili, nõ ideo abſq. Decreto alienari debent. Et periculũ qđ ipſi cõſiderant erit pro cã Decreti, quæ neceſſaria ẽſt in diſtractione immobilium, in quibus de neceſsitate requiritur Decretũ ẽt ſi talia ſint, vt illis carere expediat. l. Magis puto. §. Si ęs alienum. & l. Si fundus ſterilis. ff. de rebus eorum & l. Ob ęs. C. de Præd. Minorũ. & ſic iuſta alienandi cã nõ ſufficit, abſq. Iudicis Decreto. Vt ẽt colligitur ex l. Ariſto. ff. de iur. de Lib. & l. ult. C. de cur. fur.

tur. quibus iuribus expreſsim cauetur, quod licet ſit iuſta alienandi cauſa, debet nihilominus Iudicis Decretum interuenire, qui rectè conſideret, an cauſa quæ dicitur iuſta, uerè ſit iuſta. & an prædictorum bonorum alienatio ſit vtilis ipſi Minori, & alia huiuſmodi. Videmus etenim Molendina, aliaque bona etiam inundationi, & periculis obnoxia, ex communi hominũ opinione, & conſuetudine vt pretioſa æſtimari, quæ hominum opinio in his maximè attendi debet. l. Pretia rerum. ff. ad leg. falcid. Quibus accedat, ꝙ ex huiuſmodi bonis fructus quottãnis percipimus, ac ſi omnino ſtabilia eſſent. Ideoq. immobilia cẽſentur, ex doctrina Baldi in prohem. feud. col. 6. verſ. Sed quæro quomodo, quem ſequitur Tiraquell. de retract. Linagier. §. 1. glo. 7. nu. 121. in fine. Et hunc doctorum errorem prius detexit Pinell. in l. 1. par. 3. nu. 28. verſ. Ego non dubito hos Patres erraſſe. quem ſecutus fuit Valentin. Forſter. in tract. de ſucceſſ. ab ineſt. lib. 3. Concluſ. 3. limit. 1. fol. magno 321. & in hoc cum ipſis ipſe pertianſeo, & antequam eos uidiſſem ita ſentiebam, & in alio propoſito, per eandem rationem idem firmaui ſupra lib. 1. tit. de Donat. Inſpect. 4. nu. 28. & nunc magis in eadem opinione perſiſto, ob grauiſsimorum autorũ Pinelli, & Valentini Forſter. auctoritatem.

INSPECTIO XIII.

87 Ex ſpeciali fauore Dotis, cuius cauſa ſemper, & ubiq. priuilegiata eſt, vt reſcripſit Pomponius ad. l. 1. in princ. ff. Sol. matrim. ſenſerunt non nulli quod cauſa dotis, vel donatiõis propter Nuptias, valeat minor ſua bona abſque Iudicis Decreto diſtrahere, circa quod duo ſunt conſiderandi caſus.

88 PRIMVS eſt, qñ conſtituitur dos in bonis mobilibus, quæ non poſsint ſeruando ſeruari, quo caſu concludẽdum eſt, huiuſmodi dationem validã eſſe, ſine Iudicis auctoritate iuxta diſpõnem l. lex quæ tutores. C. de adm. tutorum, & ad not. ibi per ſcribentes, glo. in. l. 1. C. Si aduerſ. Donat. & ibi Bart. Salicet. & Caſtr. nu. 2. inquiens quod Sponſalitia largitas fieri cum ſoleat in rebus mobilibus Iudicis Decretum non requiritur, in rebus verò immobilibus hæc ſponſalitia largitas fieri non poteſt etiam interueniente Decreto, cũ nõ poſsit ſubeſſe iuſta cauſa, illud interponendi, cum d. Donatio ad maritũ nõ redeat: Neguſſant. in tract. de pignoribus par. 2. in 4. membro. nu. 74. & ſeq. vbi dicit quod licet Mulier non poſsit dare in Dotẽ bona immobilia ſine Decreto Iudicis, & auctoritate Curatoris tamen reſpectu aliarum rerum quæ alienari non ſunt prohibitæ, poterit puella ſe dotare abſque curatore, & Decreto. l. 1. C. Si aduer. Dot. Ex quo infertur, quod ſi donatio propter Nupt. vel dos conſtituatur in aliqua pecuniarum quãtitate, valida erit conſtitutio, cum pecunia ſit de rebus quæ ſeruari nequeunt. l. 1. §. Fuit quæſitum, vbi. DD. ff. ad Trebell. & dicam latiſſ. infra inſpect. 16. & ita infert in datione arrarum cauſa matrimonii Roderic. Suarez in. l. 1. tit. de las arras ſub nu. 67.

89 SECVNDVS caſus eſt, qñ cõſtituitur dos in immobilibus vel mobilibus quæ tamen poſsint ſeruari, & tũc contraria ſuperiori facienda eſt deciſio, quippè quod dicta de cauſa abſq. Decreto bona diſtrahi haud valeant. glo. in. l. 1. C. Si adner. donat. & ibi Bart. Caſtr. Salicet. & alii. glo. Bart. Caſtr. cæteri-

cerique cõmuniter in.l.1. C. Si aduerſ.
dot.& ibi Addit.ad Salicet. qui dicunt
id eſſe ſpeciale fauore dotis: glo. in.l.
Titia.ff.de iure dot.Bart.in.l.Si conſtã-
te.nu. 77.ff. ſolut. matrim. & id l.item
quia,circa finem,ff.de Pact.Bal. in.l.1.
in.8.priuileg.dot.ff.Sol.matrim.& in l.
nulla. in fine. C. de iure Dot. Bald. de
Bartolin.in repetit. l.1.nu. 371. ff.Sol.
matrim. vbi de * communi teſtatur:
DD.communiter in l.lex quæ tutores.
C. de Admin. tut. & in l. Prædia. C.de
præd.minorum.Io. de Imol. c. conſti-
tutus.n.12.de in integr. reſtit. inquiẽs
ob dandam dotem ſorori, legitimam
eſſe cauſam interponendi Decretum:
Ioann.Sichard. ad l. certi iuris. nu.12.
C.locati,& l. Nulla.n.2.C.de iure.dot.
tom.primo.Nicol.Vigel.ff.lib.18.par.
2.c. 6.reg. 1.except.30.Roderic.Suar.
in l.1.tit.de las Arras. nu.61.vſque ad
nu.67.vbi dicit hanc ſententiam * cõ-
munem eſſe;Paul.de Cittadin.in tract.
de iure Patron.in.3.par.2.cauſæ queſt.
7.nu.11.& quæſt 12.nu.21.verſ. Deci-
mum priuilegiũ. & Cæſar Lambertin.
in tract pariter de iure Patronat.artic.
3.5.quæſt.princ.1.par.1.libri, in princ.
& artic.8. 5.quæſt.princ. 1.par. 1.libri
nu.20. Babtiſta de S.Blaſio in tract. de
priuileg.dot.cent.1.nu.62.Rol.à Valle
in tract.de Lucro. dotis.quæſt.45.n.2.
Borgnin. Caualcan. in tract. de tut. &
curat. ſub nu. 157. & Menoch. de ar-
bitr.Iudic.cẽt.2.caſu. 171.lib.2.nu.47.
& ſeq. & conſ.29.nu. 15. lib. 1. Bald.
conſ.108.lib.1.Caman.cõſ 109.col.2.
Corn.conſ.3.col.pen.verſ. & inſuper,
& conſ.207.nu.2.videtur prima facie.
vol.3.Pariſ.conſ.62.nu.35.lib.4.Curt.
iun.conſ.168.nu.20. Calcan.conſ. 11.
in prĩc.Gabriel. cõſ.33.ſub.n.3.vol.1.
probaturq. hæc communis opinio.ex
d.l.lex quæ tutores. l. prædia (ſecun-
dum vnum intellectum) C. de præd.
minorum,& l.vlt.verſ.cum autem. C.
Si maior fact.alien.de cuius legis Intel
lectu in propoſito videas latè per Ro
der. Suar. in præcitato loco nu. 62. in
ſuper idq; Ratione comprobatur, ſi-
quidem in conſtitutione dotis requiri
tur cauſę cognitio.l.Si ex cauſa.§ 1 do
tis.ff de minoribus.quæ verſatur ad co
gnoſcendum an ſupperant facultates;
An vir ſit tanta dote dignus, & alia
huiuſmodi quæ in cauſæ cognitione
verſantur,quæ cauſę cognitio ad Iudi
cem ſpectat.l.Magis puto.§ Non paſ-
ſim.ff.de rebus eorũ.Bald. d. cõſ.108.
& Roland.à Valle d.quęſt.45 ſub.n.2.
ex quibus apparet malè ſenſiſſe Fa-
bian. de Mon.in tract. de empt. & vẽ
dit.tit.de Solemnitat. in alien. minorũ
rebus 5. quæſt.princ.nu. 97. dum vult
in conſtitutione dotis, vel donationis
propter Nupt. nullam ſolemnitatem
requiri;ad quod adducit.glo.in d.l.lex
quæ tutores, verſ. (De Dote) quæ
glo.contrarium re vera ſentit,cum ve
lit quod dicitur in l.Ob æs.C.de pręd.
minorum,habere etiam locum in do-
te, quæ tamen lex neceſſariò Decre-
90 tum exigit. † Et licet regulariter res
immobiles minorum etiam cum De-
creto, niſi ſubſiſtat æs alienum, diſtrahi
nequeant. d. l. Ob æs; poſſunt tamen
ex cauſa dotis;etiam ſi nõ adſit æs alie
num,Iudicis tamen accedente auctori
tate, cum in d. l. Ob æs. non exclu-
dantur caſus ſimiles, vt ibidem glo. &
DD. adnotant; & cauſam dotis inter
æs alienum cõnumerari, dicit Azzo in
in Sum.C.de præd.minorum. ſub nu.3.
& ſic ſpeciali fauore dotis inductum
eſt,vt immobilia alienari valeant cum
Decreto tamen,Iudicis glo in l.Titia.
& ibidem Salicet. ff.de Iure Dot. Bap-
tiſta de S.Blaſio de priuileg. dotalibus
cent.1.nu.62. Io. B. ſchei de Legitim.
Nupt.lib.6.nu.29.Apoſtilla ad Salicet.
in l.1.

in l. 1. C. ſi aduerſ. Dot. inquiens id eſſe ſpeciale, & notandum ad l. 1. ff. Sol.matrim. dum ponuntur Priuilegia Dotis. & ſequuntur paſsim DD. præcitati. Siquidem poſſunt benè ſimul ſtare, quod ſit legitima cauſa alienandi, & tamen requiratur Decretũ: d. l. Obſes: erit igitur cauſa Dotis in hoc priuilegiata, vt propter ipſam dicatur Decretum ex legitima cauſa interponi. Cum ergo, Vir, vel Fœmina ætate minor Matrimonium contrahit, diligenter habet Iudex animaduertere, qualis ſit Viri, & qualis Vxoris conditio, & ꝓ ſuo arbitrio, & ex ratione Dos propter Nupt. vel Dos conſtituatur, quo arbitrio declarato ſuum interponet Decretum, ita docet eruditiſſ. Menoch. d. caſu 171. num.49.

Idq. poterit multum in Praxi deſer-
91 uire, † Nam ſi fuerit conſtituta Dos à minore in immobilibus ſine Decreto, nulla erit conſtitutio, perinde ac ſi facta non eſſet, arg. l. Quoties. ff. qui ſatisd. cogant. quo caſu vbi nulla reperitur facta Dotis conſtitutio, nõ poterit tractari de Lucro Dotis, cum non entium nullæ ſint qualitates l. Eius qui
92 in prouincia. ff. Si cert. pet. † Nõ poterit igitur Maritus quærere de Lucro Dotis quando conſtituta ſit in immobilibus ſine Decreto, Bald. in l. 1. col. 1. C. Si aduerſ. Dot. Corn. conſ. 3. col. pen. verſ. Et inſuper. volu. 3. & latiſſ. Roland. à Valle d. quæſt. 45. per totam, quod tamen durũ viſum fuit Gaualcano in tract. de tut. & curat. ſub num. 158. minimè forſan percipiens intentionem Rolandi. Ideo tu vir qui minorem in vxorem accipis ſis cautus vt facias eam tibi conſtitui cum decreto Iudicis, alioquin lucrum Dotis ex legis Municipalis ordinatione tibi debitum percipere minimè poteris.

93 Declaratur notabiliter communis iſta concluſio vt non procedat quando Dos fuerit ſemel conſtituta cũ decreto, primo Marito; Nam poterit poſtea ſecundo, vel tertio Viro conſtitui abſq. alia ſolemnitate, Caſtren. conſ. 183. nu.6. lib. primo. Ruin. conſ. 61. libr. 3. Tiraquell. de Legibus Connub. glo. 6. ſub nu. 181. & ſeq. & Caualcan. de tut. & curat. num. 161.

94 Secundò Declaratur non procedere, quando conſtitueretur Dos in vltima volũtate, in qua minor poteſt ſine Decreto diſponere, Bald. in l. ſi ff. de rebus eorum. & l. vlt. C. Quando Decr. opus non eſt, Paul. de Citadin. in tract. de iure patron. in 3. par. 2. Cauſæ quæſt. 7. n. 11. quem refert, & ſequitur Cæſar Lambertin. in eod. tract. artic. 3. 5. quæſt. princ. 1. par. 1. libri num. 3. Et ratio eſt, quia adultus in vltima voluntate cenſetur maior. l. Aurelio. §. Gaius. ff de liberat. leg. et dixi ſupra eod. tit. Inſpect. 4. num. 38. verſ. Ampliatur ſecundo.

95 Tertiò declaratur vt procedat, quãdo minor uellet dotare Sororem, quia tunc requiritur Decretum; ſecus verò ſi mulier minor vellet ſe ipſam dotare; Nam tunc ſolius curatoris auctoritas ſufficeret, vt reſpondidit Celſus ad l. Quæro. ff. de Iur. Dot. Præterea ſi mulier minor abſq. Decreto dotari nequiret, non eſſet ei vſui reſtitutio, cum iam actus nullus eſſet. l. 2. C. de Præd. minorum, Sed mulier lœſa in Dotis modo reſtituitur. l. Si ex cauſa. §. In Dotis. ff. de minoribus. merito. Et per hæc ita intelligit ſuperius adducta, Stephan. Forcatul. in Necyomãt. Dialogo 39. num.4. & 5. id quod ſenſit etiam Io Siccard. ad l. Nulla. nu. 2. C. de Iure Dot. Tom. primo inquiens, & hoc hodie videtur approbare conſuetudo, licet de iure contrarium verius ſit quàm ſanè intelligentiam verã haud

haud eſſe reor, quandoquidem ratio decre
ti ne decipiatur minor, æquè viget
in minore dotante Sororē, ac in mulie
re minore ſe ipſam dotante, ut certiſ-
ſimum eſt, meritò eadem adhibenda
eſt ſolemnitas. Et parum equidem ad
uerſatur d. l. Quæro, quia procedit in
primo caſu ſupra à nobis cōſiderato,
quando ſcilicet conſtituitur Dos in Pe
cunia, vt d. l. Quæro. expreſsim caue-
tur, quo caſu licita erit Dotis conſti-
tutio abſq. Decreto, vt ſupra conclu-
ſum eſt. Vel etiam dicas quod licet ibi
dicatur, Dotem conſtitui cum curato-
ris conſenſu, non propterea excludi-
tur Decretum, arg. l. 1. in princip. iun-
cta gloſ. ff. Quæ res pign. oblig. non
poſſ. Nec quicquam etiam facit Ratiō
p Forcatul. conſiderata quod non cō-
peteret reſtitutio, ſi Dos ſine Decreto
conſtitui nequiret, quoniam Reſtitu-
tio cōpetit etiam quando interfuit de-
cretū, vt firmaui ſuperiori tit. Inſpect.
prima. & ita poteſt procedere d. l. Si
96 ex cauſa. §. In Dotis. † Concludendo
in hac Inſpect. ipſe nō ita ſimpliciter,
& indiſtinctè dicerem, quod Dos in im
mobilibus abſq. decreto conſtitui ne-
queat, ſed notabiliter diſtinguerem,
quod aut Maritus uult ipſarum rerum
corpora in Dotē accipere, & tunc ni-
hil amplius quærendum eſt; aut verò
ea vendi vult, & Pecuniam habere,
& tunc adeundus eſt Iudex qui cauſa
cognita Tutori permittat dicta corpo
ra vendere, & ex ea alienatione Do-
tem conſtituere, ita egregiè diſtinguit
Terentius in l. Sine generalis, verſ.
Sed vt expediatur quæſtio. ff. de Iure
Dot. quam diſtinctionem per illum te
xtum probat doctiſsimus Hotoman.
in tract. de Dotibus, in ea par quæ eſt,
de Perſonis quæ Dotem conſtituere
poſsint, verſ. Difficilior aliquanto. fo-
lio. 93.

INSPECTIO XIIII.

97 PER ingreſſum religionis decre
ti defectus ſupplentur, & ideo
bona minoris intrantis religio-
ne trāsferuntur ī ipſum Mo. aſterium
licet neq. tutoris, neq. Iudicis interue
nerit auctoritas, Petr. Cin. Io. Faber.
Alberic. Bart. Bald. Alex. Iaſ. cæteriq.
oēs in Auth. Ingreſsi. C. de Sacr. ſanct.
Eccl. Iacob. Aretin. in l. 1. ff. de fund.
Dot. & in l. Quidam. ff. de Reb. dub.
Nicol. de Neap. in l. 2. 1. u. 2. ff. de re-
bus eorum. Bald. in l. Generali. C. de
Sacr. ſanct. eccl. Iaſ. in l. vlt. lib. 34. C.
de pact. Specul. de Stat. Monacorum.
nu. 5. lib. 4. Innocent. Io. And. Abb.
num. 10. Petr. de Ancar. num. 15. Dec.
num. 27. Auguſtin. Beroi. nu. 149. vbi
hanc ſententiam * cōmunem eſſe di-
cit. & ſequuntur indifferenter omnes
ī c. In præſentia. extra de Probat. Car
din. c. Rainaldus. verſ. Dilectus. quę-
ſtion. 9. de teſtamen. & Appoſtilla ad
Abb. in c. Relatum. el primo. col. vlt.
de teſtam. Lapus Allegat. 25. & 106.
Bald. conſil. 248. nu. 2. vol. 2. Roman.
conſil. 166. num. 2. conſ. 281. col. 2.
verſ. Tertio. & conſ. 394. nu. 6. Bart.
Socin. conſil. 62. num. 15. In præſenti
conſultatione, vol. primo. Natta conſ.
173. num. 1. & conſ. 180. nu. 7. lib. 1.
Aug. Beroi. conſ. 94. nu. 9. vol. primo.
Marian. Socin. in tractat. Oblationum
Libello 9. quęſt. 5. Fabian. de Mon. de
empt. & vendit. 22. & vltim. quæſtio.
4. quæſtio. princip. verſ. Circa duode
cimum. num. 18. Stephan. de Federic.
in tract. de Interpretat. Iur par. prima.
nume. 67. Tiraquell. de Priuileg. Piæ
cauſæ Priuileg. 100. verſ. Horum prę
cipua ratio. & in titul. Res inter alias
acta verſ. Ad hęc. & de Legibus Co-
nub. glo. 8. nu. 190. Ferand. Vaſq. de
Succeſſ. creat. §. 10. ſub nu. 78. verſ.

Decimo nono. libr. 1. Guglielm. Redoan. de alienat. rerum eccleſiaſticar. in Rub. de ſignificatione verbi Alienatio, fol.43. nume.2. & nemo tandem quem viderim ab hac opinione diſcrepat, quæ lege ac ratione, præter iſtorum auctoritatem clarè probatur. Lege, in d. Auth. Ingreſsi, in §. Illud. in princ. in Auth. de Monach. d c.In præſentia, & c. De his, in fine, de Sepultur. Ratione autem, quia minor ingrediendo Religionem, eius bona aquiruntur Monaſterio in conſequentiam ſuæ perſonæ, licet enim principaliter non poſsit minor bona in alium transferre, bene tamen poteſt in conſequẽtiam ſuæ perſonæ. Cin.d.Auth.Ingreſſi. Canon d. c.In præſentia.& Roman. conſ.166. num.2. Multa namq.in conſequentiam conceduntur, quæ principaliter fieri nõ poſſunt. l. Quædam. ff. de Aquir.rerum domin. & l. I. modicis.ff.de Contrah. empt. † Et ideo eſt, quod licet Emphyteuſis Eccleſiaſtica transferri non poſsit per alienationem in duriorem perſonam, putà in eccleſiam, ex illa tamen deuolutione vniuerſali transfertur in Monaſterium, quo Emphyteota fuit ingreſſus; quia non cenſetur eſſe alienatio prohibita, cum Emphyteuſis cenſeatur tranſire, non per ſe, ſed cum vniuerſitate bonorum. Ancaran. conſ.164. quem refert, et ſequitur Beroi. d. c. In præſentia.n.152. Item quando prohibitus alienare ingreditur Monaſterium non dicitur alienare, cum bonorum translatio fiat ipſo iure, & vniuerſaliter, Bart. per illum textum in l. Si adoptauero. ff. de Præcar. Iaſ. 1. colum. 12. in finalibus verbis. C. de Iure Emphyt. Dec. d. c. In præſentia. ſub n.27. vbi etiam Beroi. num.152. & conſ. 94. num.9. libr. primo. Siquidem prædicta alienatio ingredientis Monaſteriũ reſultat neceſſariò ex legis diſpoſitione, in qua nulla requiritur ſolẽnitas Nico. de Neap. l. 2. ff. de rebus eorum. Petr. de Ancar. d. c. In præſentia. nume. 15. Bald. conſ. 248. num.2. vol. 2. Natta conſ. 280. n. 7. lib. 1. & Tiraquell. de Legib. Conub. glo. 8. num. 190. Vnde ex his concludi debet, quod minorum bona Religionem ingredientium, in Monaſterium ipſo iure transferuntur, abſq. Tutoris Iudicisq. auctoritate.

99 Ampliatur id verum eſſe, non ſolũ quando quis ingreditur Religionem, faciendo profeſsionem propriam, ſed etiam quando quis offert ſe, & ſua eccleſiæ ſeculari, vel alteri pio loco, licet non faciat profeſsionem propriã, ſed ſolùm alicuius modi viuendi; Marian. Socin. in tract. Oblationũ Libello 9 quæſt. 5. verſ. Arbitror tamen.

100 Ampliatur ſecundò vt id procedat, non ſolùm in minore, ſed etiam in Prodigo cui bonis eſt interdictum, qui aliàs prohibetur alienare. l. Is cui bonis. ff. de verb. oblig. & dixi ſupra in Præfat. num.76. poteſt tamen ſe, & ſua bona in Monaſterium transferre, quia dedicare ſe, & ſua Monaſterio, eſt bona, & ſancta prodigalitas. Alberic. quem refert, & ſequitur, Iaſ. d. Auth. Ingreſsi. num.3.

101 Ampliatur tertiò ad exemplum minoris, etiam in Muliere, ſtante Statuto, quod non poſsit ſe obligare ſine cõſenſu conſanguineorum; ſi ſe, & ſua offerat Eccleſiæ ſine illa ſolemnitate, valet; quia iſte eſt actus ſpiritualis ſuper quo Statutum diſponere nequit. l. Priuilegia. C. de Sacr. ſanct. Eccleſ. Beroi. qui alios adducit d.c. In præſentia. num. 158.

102 Declaratur modò, id procedere à Minore 25. ann. dummodò ſit maior quatuordecim. d. c. In præſentia. & ita poſt alios quos allegat declarat Iaſ. d. Auth.

Auth. Ingreſsi. numero 4.

103 Declaratur ſecũdò vt id verum ſit, quando minor ſua ſponte, abſq. Dolo vel fraude Monaſterium ingreditur, ſecus verò quando quis eſſet conuentus doloſis perſuaſionibus Abbatis, ob magnas ipſius facultates; Nam tunc licet ingreſſus teneat, tamẽ bona non aquiruntur Monaſterio, ſed eius Agnatis, vel Cognatis. c. Conſtituit. 20. quæſt. 3. quem textum pro iſta declaratione ſingulariſsimum eſſe inquit, Abb. d. c. In præſentia. c. Præterea. el primo. de offic. deleg. & c. Cum dilectus. colu. vlt. Quod met. cauſa Speculat. tit. de Stat. Monacorum verſ. vlt. Felin. d. c. vlt. vbi quomodo id procedat notanter declarat. Bald. in Auth. Siqua mulier. col. vlt. C. de Sacr. ſanct. eccleſ. Roman. dicens ſe ita reſpondiſſe Auditoribus Rotæ, in l. 1. §. Si ſtipulanti. col. 12. ff. de verb. obligat. Iaſ. in Auth. Ingreſsi. in princ. & ibidẽ P. P. Pariſ. in Addit. ad Bart. in prima Addit. Lap. Allegat. 47. Quidam iuuenis. Cepolla Caut. 229. & Corſett. in ſuis Singularibus in verbo (Religio.)

104 Declaratur tertiò quando quis eſſet effectus Monacus per metum reuerentialem Patris; quia tunc ipſo iure viriatur ingreſſus, glo. notab. in c. Præſens. uerſ. Patrem ſecundo q. 3. quam Imola in l. Si cum dotem. §. Eo autem tempore. ff. Solut. matrimon. alibi non eſſe inquit. Facit textus. c. Cum verũ. & ibi Ant. de Butr. de Regular. & trãſeunt. ad relig. Barbac. c. Cauſam matrimonii. colu. 6. de offic. Delegati & Iaſ. d. Auth. Ingreſsi in princ.

105 SED in propoſito noua occurrit dubitatio, an unquid iſta cauſa Ingreſſus Religionis, ſit potens, ac iuſta cauſa interponendi Decretum, quam dubitationem nemo excitauit, nec parũ de ea dubito, cum hinc inde, & iura, & rationes conſiderari poſsint; Et pro ea parte quod ingreſſus Religionis ſit iuſta cauſa interponendi Decretum, facit primo. Quia, vt Homines ingrediantur Religionem, diuinuſq. augeatur cultus, quàplura ſunt inducta ſpecialia. § Sed & hæc præſenti. in Auth. de Sanct. Epiſcop. & in Auth. Niſi rogati. C. Ad Trebell. Reſpondetur quod priuilegia non ſunt multiplicanda, licet namq. Religio in multis reperiatur priuilegiata, tamen cum in hoc priuilegiata non probetur; ſtandum eſt iuri communi, quod diſponit vt minorum bona alienari nequeat, niſi ex quibuſdam cauſis inter quas illa non reperitur. Secundò adducitur § Illud quoq. in Auth. de Monach. vbi diſponitur quod ingredi volens in Monaſterium, antequam ingrediatur licentiam habeat, ſuis vti, quo voluerit modo. Qui tamen. §. procedit in eo qui eſt habilis ſuis vti, vt eſt maior, ſecus verò in minore qui inhabilis omninò reputatur ad donandum, ſeu alienandum, exceptis quibuſdã cauſis, inter quas illa non reperitur. l. Ob æs. cum ſimilibus. C. de Præd. minorum. Nec obſtat ſi dicatur minor poteſt ingredi Monaſterium, ergo debet poſſe ſuis vti, quo voluerit modo, cum d. §. Illud quoque. loquatur de eo qui ingredi vult Monaſterium, quippè quia notum eſt, quod minor poteſt ingredi Religionem, nõ autem de ſuis diſponere, vt notiſsimũ eſt; Et licet poſtea Religionem ingrediendo, tunc temporis dicatur habilis ad transferendum in Religionem quã ingreditur, tamen ex hoc non iudicatur qualitas diſpoſitionis præcedentis. Illa enim diſpoſitio iam præceſsit, et ſecundum qualitatem eius iudicatur, ex quo ſequitur quod cum tunc temporis minor inhabilis iudicet. illa cauſa ingreſſus non ſit iuſta cauſa inter-

ponendi decretum. Adducitur 3. c. De his, circa finem de Sepultur. vbi dicitur, quod liberum eſt his qui ingrediuntur Religionem, bona ſua non ſolùm Religioſis, ſed etiam quibuslibet priuatis conferre. Huic contextui qui videtur in terminis (vt dicunt) probare, poteſt facillimè reſpōderi, quod loquatur in maiore, præſupponēdo terminos habiles arg. l. Qui teſtamento. ff. de Teſtam. & l. 1. cum ibi not. C. de Sacr. Sanct. Eccl.

106 Contraria itaq. ſuccedit opinio, quā ipſe tamē veriorem ſequendam cenſeo, quod Ingreſſus Religionis non ſit ſufficiens ac iuſta cauſa interponendi Decretum. c. In præſentia de Probat. vbi minoris bona ex eo in Religionē transferūtur, quia ipſam ingreditur, & ſic ſpeciali fauore Religionis inductū eſt, vt minor qui confert ſe Monaſterio, dicatur etiam in conſequentiam ſuæ perſonæ bona quoq. dedicaſſe; ſecus verò quando priuatæ perſonæ velit donare, vel alienare, quia tunc non dicuntur obligata bona in conſequentiam ſuę perſonę, & ſic cum ceſſent rationes ſupra à nobis cōſideratæ (Cur ſit quod bona dicantur in Monaſterium transferri) debet diſpoſitio quoq. ceſſare. Inſuper duæ ſunt viæ, duo patēt aditus vt is qui Religionem ingredi cupit, poſſit antequàm ingrediatur, de ſuis bonis diſponere, primus eſt, per viam contractus, ſeù diſpoſitionis inter viuos, Alter verò per viam Teſtamenti, ſeù vltimæ voluntatis. Cum autem minor reperiatur prohibitus de ſuis bonis diſponere per diſpoſitionem inter viuos l. 1. & tot. tit. ff. de Rebus eorum. Per Teſtamentum verò poſſit ad libitum diſponere l. Aurelio. § vlt. ff. de liberat. leg. dictumque fuit ſup. eod. tit. Inſpect. 13. nu. 94. Modò reperiuntur iura quæ volūt, quod is qui Religionem ingreditur; poſſit quo voluerit modò ſuis vti bonis, vt que reſpectu minoris omnino intelligendum eſt, quod poſſit vti, ſecundū modum ſibi permiſſum, ſcilicet per viam Teſtam. non autem per viam diſpoſitionis inter viuos, ne dicamus tot iura quæ prohibent minores poſſe contrahere eſſe correcta, ſeù limitata cum prædicta limitatio nullibi probetur, ſuperfluaq. eſſet omnino, cum minoribus de ſuis diſponere alia ſit via prouiſum; Lex autem nunquam prouidet niſi in caſu neceſſario. l. Poſtliminij in fine. ff. de capt. & Poſtliminio. uerſ. & l. 1. §. Ex reſcripto. verſ. Igitur. ff. de ventre inſpic. Ex quibus cōcludendum eſt, quod ingreſſus Religionis non eſt ſufficiens, ac legitimā cauſa vt interponatur Decretum. Vnde apparet decipi Auguſt. Beroi. d. c. In præſentia nu. 155. dum vult, quod minor qui ingredi vult Religionem, poſſit etiam priuato fine aliqua ſolemnitate donare.

107 Quomodo autem, & quo tempore per minorem Religionem ingredientem, ſit facienda renunciatio, aut obligatio, fuit nouiter diſpoſitum per Sacrum Concilium Tridentinum Seſſ. 25. cap. 16. incip. nulla, & aduertant Iudices vt quando aliquis minor qui Religionem ingreſſus fuit, velit antè profeſsionem de ſuis bonis diſponere, vt Decretum minimè interponāt, niſi de ſuis rebus diſponendi licentiā habuerit ab Epiſcopo, ſiuè eius Vicario, cum aliter facta renunciatio, ſeù obligatio etiam iurata, & in fauorem piæ cauſæ ſit irrita, & nullius effectus, vt per Sacrum Concilium dicto capit. 16. iuſtè ac ſanctè diſpoſitum extat.

INSP.

INSPECTIO XV.

108 CVM ſtudiorum cauſa iiſdem perfruatur priuilegiis, quibus cauſa pia, Salicet. in l. Filiæ cuius, ſub n. 12. C. Famil. herciſcun. Alex. in l. Ita ſtipulatus nu. 28. ff. de verb. obligat. & in addit. ad Bart. in l. Si cui annuum. ff. de Ann. legat. & in l. vni. §. Habeant. C. de ſtud. liberal. lib. 11. & latè doctiſsimus Conciuis meus in Tract. de priuileg. Scolar. priuileg. 1. Nec mirum cum, & ipſa quoq. Studiorum cauſa, dicatur cauſa pia. vt per prædictos, non erit hoc in loco (piorum cauſarum materiã proſequẽdo)
109 omittendum, † An cauſa ſtudii, dicatur legitima cauſa interponendi Decretum, quod dubium, & ſi ſæpiſſ. in facto contingat, cum vt plurimum hi qui ſtudent, ſint minores. 25. Ann. & prædia ſeù alia diſtrahant, non tamen reperij à Doctoribus tactũ, immò nec excogitatum quidem, de quo non parua ſum equidẽ admiratione affectus. Breuiter igitur circa id peragẽdo ipſe crederem, quod ea ſit legitima, ac iuſta cauſa interponendi Decretum; ad quod dicendum hiſce moueor.

110 Primò cauſa ſtudii, & Dotis æquiparantur. Bartol. l. 1. in fine. ff. Solut. matrim. Caſtr. l. Sed Iulianus. §. Quamquam. nu. 3. ff. Ad Macedon. l. Macedoniani. nu. 2. C. eod. in auth. Quod locũ nu. 3. C. de Collat. vbi dicit quod magis priuilegiatum videtur ſtudium, quàm dos: & conſ. 242. col. 2. verſ. Sed his. vol. 2. & plenè alios congerens Conciuis meus d. Tract. de priuileg. Scolar. priuileg. 3. Sed cauſa Dotis dicitur legitima cauſa interponendi Decretum, vt voluit Io. de Imola. c. conſtitutus. nu. 12. de in integr. reſtitut. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. Except. 30. & diximus latè ſup. Inſpectio. 13. caſu. 2. num. 90. vbi ſola exhitatio eſt, an dos ſine Decreto conſtitui valeat, ſed eam poſſe cùm Decreto conſtitui nemo ambigit. idem ergo dicendũm in cauſa ſtudii, quæ doti æquiparatur.

111 Secundò moueor, quia valet argumentũ de Alimentis ad ſtudia. l. Qui filium, in fine, vbi etiam Bald. id not. ff. vbi pupill. educari debeat, Bart. in l. De bonis. §. Non ſolum. ff. de Carbon. edicto, & in l. Legatis in princ. ff. de Alim. leg. & Iaſ. in l. Cum hi. §. Qui tranſigit, in fine. ff. de tranſact. ſed Alimentorum cauſa, eſt legitima ad interponendum Decretũ, Rofred. in tract. de libellis par. 7. in rub. de. S. Conſ. Clementiano ſub nu. 4. verſ. Item admittunt, & Io. de Imo. d. c. conſtitutus nu. 12. merito.

Hiiſque non obſtat ſi dixeris priuilegia extendi minimè debere c. Priuilegia. 3. diſtin. quandoquidem Scolarium, ſeù Studiorum priuilegia tamquam fauorabilia extenduntur. cap. Odia, iuncta gloſſ. de regul. iur. in 6. Bald. in l. Non ſolùm. in princip. ff. de excuſat. tuto. Iaſ. in l. Si ita ſtipulatus eſſem. num. 17. ff. de uerbor. obligatio. Felin. cap. fin. num. 2. de Magis. & cõſ. 18. nu. 14. Horat. Lucius de priuileg. Scolar. Priuileg. 13.

Tertiò facit l. fin. C. de Alim. pupill. præſt. l. Cum plures. §. Cum tutor. ff. de adminiſtrat. tutor. & l. Qui filium. ff. Vbi pup. educ. deb. quibus iuribus deciditur, quod cauſa ſtudii Tutor rectè expendit, nec iudicio Tutelæ tenetur. quinimmò d. l. Qui filium. dicitur, id etiam abſque Decreto poſſe per tutorem fieri, licet tamen ipſe aliter intelligam d. l. vt latè explicaui ſupra, in Præfat. in §. Requiſito, numero 27.

Poſtremò

Poſtremo moueor per textum qui videtur in terminis probare in l.De bonis.§.Nò ſolū ff.de Carb.Edic.vbi hæc formalia recenſentur verba.Non ſolū Alimenta præſtari debent pupillo, ſed & in Studia, & in cæteras neceſsarias impenſas debet impendi pro modo facultatium . Erit igitur Studiorum cauſa i hoc priuilegiata,vt ex ea legitimè interponatur Decretum, ſed abſq.decreto non poterit alienatio celebrari, ne duo circa idē ſpecialia concurrant, vt & ſupra in Dote conclusimus.

112 Intelligendum tamen id eſt, quando minor ſtudens non haberet Pecuniam, vel in numerato, vel in nominibus quæ conuenıri poſsint, vel in fructibus conditis, vel in redituū ſpe, atq. obuentionum: Item quando aliæ res mobiles non extarent præter Prædia quæ diſtrahi poſsint;quæ oīa poſtquam Iudici per diſcuſsionem bonorum liquebunt, tunc immobilium alienationem conceder, l.Magis puto §. Non paſsim. & l.prima.§.Quod ſi forte. ff. de rebus eorū, alioquin aliter facta alienatio, ſeù obligatio nulla prorſus redderetur, iuxta ea quæ latè tradidimus ſupra lib. primo. tit. 1. num. 44. verſ. Quærere quinto loco.

113 Declaratur ſecundò id procedere quando minor cauſa Studii ſui ipſius vellet bona diſtrahere,ſecus ſi pro altero extraneo,quia tunc neque etiam cum Decreto poſſet, cùm etiam pro cauſa pia non ſit ei permiſſa Donatio, vt latè firmauimus ſupra tit.2.Inſpect. 2. ſub num.17. verſ. Quamobrem cōtraria. Quæ omnia notes perpetuò, quia ſunt quotidiana, & noua, à nemine adhuc in propoſito excogitata; Et diebus elapſis cū ex improuiſo de hoc interrogatus eſſem, reſpondidi quod credebam,exemplo Dotis poſſe, Studiorum cauſa minorum immobilia diſtrahi dummodò interueniret Decretum cum cauſæ cognitione, cæteriſq. ſolemnitatibus, & nunc magis deliberato conſilio, in eadem opinione perſiſto,per ſuperius iam adducta.

b[illegible]l

INSPECTIO XVI.

114 PECVNIAM tamquam quid mobile quod ſeruando ſeruari nequeat, poſſe per minorē ſine Iudicis auctoritate diſtrahi, paſsim concludunt ſcribentes; id quod cum non ita indiſtinctè, ac abſolutè verum ſit, tres diuerſos conſidera caſus.

115 PRIMVS erit, cum minor Pecuniam quām reperitur habere expēdit, quo caſu concludi debet, quod minor ſeù eius tutor poſsit talem pecuniam expendere, et diſtrahere,etiā nullo accedente Decreto. ita concludunt Bart. num. 3. Caſtr. num. 5. circa finem, Alex. num.4.Iaſ. num.29. Ripa num.17. cęteriq. omnes in l. 1. §. Fuit quæſitum. ff. Ad Trebell. per glo. ibi poſitam, quam omnes cōmuniter receptam eſſe, & notabilem inquiunt. Bart. in l. Si ex legati cauſa. num. 5. ff. de verb. obligat. & in l. Poteſt. nu. 3. ff. de Aur. rut. Bald. in l. Si curatorem. habens. verſ. Hic adde vnum. C. de In integr. reſtitut Minorum. inquiens hoc alibi non eſſe, niſi in dicta gloſ. in l. Sed ſi ex ſtipulatu. in fine. ff de verb. obligat. in l. Quod ſi fortè. quā legit cum l. Ratam. §. vltim. in fine. ff.ſol.matrim. & in l. 1.in princip.ff. de rebus eorum.ad glo. peregrinam appellans. Salicet.in l.tutores vel curatores, in 2. notab. per illum textum. C. de adminiſtrat. tutorum. Dec. in l. Si filiusfam. ſub nu. 5 ff. Si cert.per. Ludouic. Gomeſ. Inſt.de Act.§ Item ſeruiana, ſub nu.20.Bartol.conſ.70.Reuerendiſsi-

rendiſsime Domine, nu.2.lib.1.Bald. conſ. 247. Præmiſſo ſtatuto, colum. 2. lib.1. Alexã. conſ.92.col.1.Perſpectis diligenter, lib.6.& conſ.49.colum.2. lib.1.Roman.cõſ.183.Cur.ſen.cõſ.71. Princeps, num.9.Pariſ.conſil.21.num. 75.lib. 2. Natta conſ.496. nu. 14.lib.3. & Roland. de Curt. conſ.123. nu. 69. Ad cau. ultim.volunt. Tiraquell. latè de retract. Linagier. §.1.glo. 7. nume. 105. Bertachin. in tract. de Epiſcopo, lib.4.in 4.par.quæſt.44.nume.142.Rol. land. à Valle in tract. de Lucro dotis quæſt. 45.circa finem. Rom.ſing.104. Tu habes. Conſert. in ſuis ſingan uerbo Pecunia. Cremenſ.ſing. 60. Pecunia. Ferand.Vaſq. de ſucceſſ.creat.tit. de teſtam. pot.§. 10. ſub nu. 72. verſ. Sic ergo, lib.1.elegantiſs. Alphan. in ſuis Collectaneis, Collectan.20 verſ. Adde quod non habet. Gaſpar Cabal lin. in gloſſ. ſuper conſtitut.Aegidian. lib. 5. cap.91 nume.18. Riminald.Inſt. Quibus alien. licet, uel non. §.2. nume.7.Roderi. Suar. in tit.De las arras, nume.67.& Arius Pinell. in l.1.par.2. nume.43.C.de Bon. matern.dicens id communiter * receptum eſſe, itaque uſu obſeruari, cum ſæpè ſolus tutor, vel curator ex pecunia Minoris emat, vel eã fœnori tradat, & planè ad uſus neceſſarios Minorum eam expendat. l.3.C.de vſur.pup.& l.4. C.de Admini ſtrat.tut.

116 Ea autem eſt ratio, quia pecunia dicitur de his rebus quæ ſeruando ſeruari nequeunt, Auth. Nouiſsima,iuncta l. Lex quæ tutores.C.de adminiſt. tut.l.Ariſto.§. vlt. cum l.ſeq.ff.de iure delib.l.Iulianus.ff. de petit.hæredit c. vlt.de pignorib.&.§.conſtituitur.Inſt. de vſufructu. glo.in c.1.de Con o.d.la tiſs.Tiraquellus innumeros ferè congeres more ſuo, d.§.1. glo 7.nume. 104 & poſt eum Rimi.ald. d.§.2. nume.7.Pinell.& Vaſq.in locis ſupra relatis,& Guglielm. Redoan.de aliena, rerum Eccleſiaſticarum fol.60.num.9. Non obſtat l.Tutores vel Curatores. ibi (Aurum, Argentumque & quicquid vetuſtate temporis nõ mutatur) C. de admini.tuto.licet etenim negari haud poſsit, quod pecunia repoſita in capſa vel in muro poſsit perpetuò cõſeruari, ut ad ſenſum patet, illa tamẽ res dicitur ſeruando ſeruari poſſe, quã ex ea fructus percipitur, & nihilominus conſeruatur, vt apparet in prædiis, & poſſeſsionibus noſtris, quod in pecunia non contingit qua ſi vtaris ad vſum, ad quem eſt deſtinata, nempè ad numerationem.l.1.ff.de cõtrah. empt. non conſeruatur, immò aſsidua permutatione, & expenſione conſumitur, cum Dominium eius in alium transferatur.d.§. Conſtituitur: Et ſi ponas eam in Capſa, vel in Muro, licet ibi per multos annos conſeruari poſſit, non tamen dicitur, de rebus quæ ſeruando ſeruari poſſunt, cum ibi ſtando non afferat vtilitatẽ ſecũdum vſum ad quẽ inuenta eſt, vt poſt Bartol. declarat Iaſ. d.§. Fuit quæſitum, nume.31.Riminald.d.§.2. nume.8.& Roder. Suar.in l.1.titu. De las arras, ſub nume.67.

117 Intelligendus tamẽ eſt iſte primus caſus, vt tutor, uel curator pecunia minoris vtiliter vtatur, non vt donet, vel perdat.l.vlt.ff. de curat.fur. & l.filiusfamilias.ff.de Donat. per quæ iura ita declarauit Pinell. d.l. 1. par. 2. ſub nume. 43. Et ideo quia tutor debet vtiliter vti pecunia Minoris, tenetur illam dare ad cambium, & honeſtam partem lucri, non autẽ tenere in abſcondito, alioquin tenebitur de ſuo reddere tantundem. Bart. in l. Tutor qui repertorium.§ Si poſt.ff.de admi. niſt.tut. Roman.ſing.179.& ibi Add. Rolan.

Roland. à Valle conſ.49. num. 34. & ſeq. lib. primo. & recentiores Fiuizanenſes in tract. de tut. & curat. num. 113. vbi alios allegāt; In locis autem vbi Mercatura non exercetur tenetur Tutor pecuniam cōuertere in emptionem prædiorum, vt per prædictos Fiuizanenſes.num.115.

118 SECVNDVS Caſus eſt, quando pecunia ad honeſtam partem lucri poſita eſt, vt putà ſi minor habeat cēſum, ſit eques, eam in Mercatura, vel in alia negociatione exerceat, quo caſu concludēdum eſt, talem pecuniam abſque decreto alienari minimè poſſe, ſecundum Roman.conſ.188. quem refert Pomat. in Addit. ad Bart. d. §. Fuit quæſitum. Bald.c. Cum cauſa, ad finem extra de Re iudic. Tiraquell.de Retract. Linagier. §. 1. glo.7.nu.113. inquiens, quod Pecunia quæ poſita ē in Banchis Campſorū, cuiuſmodi ſunt Lugduni, Genuæ & Venetiis iudicatur immobilis, & Io. Baptiſta Aſin. in Comentar. de Relig. & ſumpt. funerum ad l. Si quis ſepulchrum. §. Prætor. vel Magiſtratus, circa princ. vbi dicit quod pecunia quæ eſt in Negociationibus non valet ſine Prætore alienari. Idq. ex pluribus probatur, & primo ex l. 3 §. Nec vſusfructus, & §. Si Lapidicinas. ff. de rebus eorum, vbi pupillus non poteſt alienare vſūfructum quem habet,& ſi ſolus vſusfructus pupilli ſit.Secundò,id quod re poſitum eſt ad honeſtum lucrum, dicitur in reditu annuo, vt clarum eſt, ſed annui reditus inter immobilia cōputantur. Clem.Exiui de Paradiſo.de verborum ſign.ideoque ſine decreto alienari nō poterit. Tertiò facit quia ea quæ ſeruando ſeruari poſſunt.alienari non valent. l. 1.& 101. tit.ff. de rebus eorum.cum ſimilibus. Sed huiuſmodi pecunia dicitur poſſe ſeruando ſeruari, cum illa res dicatur poſſe ſeruari, ex qua fructus percipitur,& nihilominus ſeruatur, vt poſt Bart. & alios declarat Iaſ. d.§. Fuit quæſitum. nu. 31. Sed nulli dubium quod huiuſmodi pecunia conſeruatur, ex eaque fructus percipitur, non minus quam ex poſſeſsionibus & prædijs, meritò. Id quod eſt notabile propter Cenſus, & Societates Officiorum quæ tantùm hodie ſunt in vſu, vt nequeant per minorem, ſeu eius Tutorē alienari abſque Decreto, per prædicta. Et Cenſus ad hoc vt legitimus exiſtat ſecundum Bullas, & ordinamenta Pontificum, debet eſſe perpetuus, nec vnquam poſſe ex parte dantis reuocari, Ideo dubitari minimè contigit de re-

119 petitione eius, qui dat; † Sed dubiū eſt ſi reſtituatur Cenſus, ſeu Nummi ad Cenſum præſtiti, an valeant abſq. Decreto per minorem recipi? quare crederem ipſe quod ſic. ea ratione, quia ex natura ipſius cōtractus eſt,ut debeat, ad libitum eius qui pecuniam accipit, reſtitui, alioquin contractus

120 non valeret, † Atqui cum quis tenetur aliquid de neceſsitate facere non requiritur Decretum. l. A diuo Pio.§. vlt.in fine.ff.de Re iudic.vbi Alex.Iaſ. & cæteri id adnotant, & probatur in l. 3. §.1.& 2.ff.de rebus eorum. ergo. Si autem d.Pecunia fuerit conſumpta, inutiliterq.expenſa tenebitur ipſe tutor, ſeu curator, d. l. Tutores, vel Curatores.

121 In Societatibus verò officiorum fiunt (ut vulgò dicitur.) Diſdictę quas vtiq. à Minore fieri poſſe arbitror, etiā nō accedente decreto, præſertim quia eſſet in infirmitate conſtitutus, ex qua ſequi poſſet Mors, & dictarum Pecuniarum perditio, ſi Diſdicta non fieret, licet autem dicti Nummi qui ad offic. ſocietatem dantur, in maximo exiſtāt

pericu-

periculo, cum per mor. e amittatur, niſi p quindecim dies ante Mortis aduentũ fuerit facta Diſdicta, nihilominus non valet talis ſocietas ſine decreto alienari, cum illud periculum deſeruiat pro cauſa diſdictam faciendi, quã debet Iudex diligẽter inquirere, an id minori expediat; nõ aũt loco decreti, iuxta ea quę ſupra eod tit. tradidimus. Inſp. 12. n. 86. verſ. Ego verò. Et hæc notes, & licet hodie multũ ſint vſui recepta, de his tñ DD. nihil pertractant.

122 TERTIVS caſus, qñ pecunia ipſius minoris eſt depoſita, ſeu deſtinata ad emptionẽ prædiorũ, & tũc abſq. Iudicis auctoritate diſtrahi nequit, vt cõcludunt paſsim ſcribentes. Rapha. Cuman. Alex. nu. 5. Iaſ. nu. 37. Ripa. nu. 9. & alii ferè oẽs. d. §. Fuit quæſitũ. Barb. c. 1. col. vlt. extra de feud. inquiẽs ſpeciale eſſe in pecunia pupilli, & minoris, vt ſi ea ſit deſtinata i emptionẽ prędiorũ pro re imobili habeatũ, & p cõſequẽs nõ poſsit ſine decreto diſtrahi; Rom. in l. Si ex legati cauſa. col. 4. ff. de verb. oblig. in l. Quid ergo. §. Vſuras. uerſ. Quid ergo. ff. de Cõtr. & vtili act. Iaſ. in l. A diuo Pio. §. vlt. ff. de re iudic. Gomes. §. Itẽ ſeruiana. nu. 21. Inſt. de act. Io. Lup. i Rub. de Donat. inter vir. & vxor. §. 38. col. 2. verſ. Et pecunia. Io. Bapt. Aſin. in Comment. de Religioſ. & ſumptibus fun. ad l. Si qs ſepulchrũ. §. Prætor, vel Magiſtratus, in fine. inquiens idẽ iudicari de pecunia deſtinata ad emptionẽ prædiorũ, ꝙ de re immobili: Butr. conſ. 38. circa fi. & Corn. conſ. 225. col. 2. in 2. caſu princ. in fine lib. 1. Rom. conſ. 188. col. ult. vlt. dub. In hac cauſa, vbi id notabile eſſe inqt; & Sing. x. incip. Tu habes ꝙ pecunia, dicens textum d. §. Vſuras, vnicum, et ſingulare, & à nemine præterq̃ à ſe ad notatũ; Cremens. Sing. 59. incip. Pecunia. Corſett. in ſuis ſingular. i verbo Pecuniam, Tiraqu. latè de retract. Lignagier. §. 1. glo. 7. nu. 106. Bertachin. in tract. de tpo lib. 4. in 4. par. quæſt. 44. ſub n. 142. Rolãd à Valle in tract. de Lucro Dotis. q. 91. nu. 3. & 16. vbi refert text. d. § Quid ergo, procedere ex ſpeciali fauore minorũ. Horat. Lucius concıuis meus vir equidẽ ſummi ingenii, in tract. de Priuileg. Scolar. Priuileg 27. verſ. Quarto Amplia, doctiſſ. Alphan. in ſuis Collectan. Iur. Ciuilis Collectan. 20. verſ. Niſi pecunia. & Gaſpar. Caballin. in glo. ſuper cõſtitut. Aegidian. lib. 5. c. 9. n. 19 Caſſan. in con ſuetud. Burgund. tit. de Droietz. appartenẽs. §. 2. in verbo tant meublet verſ Quid autẽ de pecunia. latiſsimè Ferronus in Comentariis con ſuetud. Burdigal. tit. de Dote. §. 6. & iterum titulo de teſtament. §. 8. Carocius vir quidem doctiſſ. in elegantiſſ. Commẽt. ad reg. Cum quid. de regul iur. in 6. par. 2. Ampl. 2. nu. 6. referens ad id Io. Dilect. de Arte teſtan. i Rub de Variis teſtatorum præceptis. Caut. 5. n. 5. vbi colligit Caut. ne minoris pecunia conſumetur, vt ſcilicet teſtator iubeat eã deponi penès aliquem ad emptiones prædiorum. Idq. euidentiſſ. probatur in l. 3. Quid ergo. ff. de Contrar. Iudic. tut. facit textus in l. fideicomiſſũ. §. Tractatũ. verſ. Quid tñ. ff. de Iudic. & in l. Quæ filiũ. de legat. 3. Eſt textus melior de iure in l. A diuo Pio. §. vlt. in fine. ff. de re iudic. ubi in pecunia pupilli deſtinata ad emptionẽ prædiorũ poſſe fieri executionẽ iudicati abſq. decreto decidit Vlpian. eo quia illa eſt alienatio neceſſaria in qua non requiritũ decretũ l. 3. § Itẽ quęri põt. ff. de reb. eorũ. & dixi ſuperiori caſu n. 120. Ergo à cõtrario ſenſu ſi alienatio eſſet voluntaria, ſine decreto fieri nequiret. Et iſtũ caſũ tandẽ oẽs ſequuntur nemine cõtradicẽte licet varia, ac magna inter DD.

t) altercatio, † An pecunia emptioni prædiorum deſtinata ſit mobilis, vel immobilis. & quamplures pro vtraq. parte recenſet Tiraquell. d. §. primo. glo.7. num. 106. & ſeq. receptior tamen & * magis communis eſt opinio, quod d. pecunia non reputetur, tamquam immobilis ut per Tiraquell. vbi ſupra num. 105. Boer. Deciſ. 109. Socin. iun. conſ. 120. num. 18. lib. 1. Hippolit. Riminald. quamplures pro hac opinione referens conſ. 56. nume. 81. lib. primo. Pinell. d. l. 1. par. 3. nume. 104. et Ferand. Vaſq. de Succeſſ. creat. §. 10. ſub nume. 72. verſ. Contrariam partem. lib. 1. quod tamen in propoſito noſtro nihil refragatur ex iuribus iam adductis; eaq. potuit eſſe ratio, vt in pecunia minoris ſit ſpeciale, quod alienari nequeat quãdo emptioni Prædiorum eſt deſtinata, Barbat. d. c. primo. & Roland. à valle d. quæſtio. 91. nume. 16. tribuentes id ſpeciali fauori minorũ, qui in multis priuilegiati exiſtunt. l. 1. & tot. tit. ff. de minoribus.

INSPECTIO XVII.

124 NON debet aduerſus minores obſeruari quod pro ipſis excogitatũ eſt, teſte Vlpiano ad l. 3. §. Diuus. in fine. ff. de Carbon. edicto. Ideoque quàmplures voluere, quod ob vtilitatẽ poſſit minor ſine decreto alienationẽ celebrare. glo. in l. Cum hi. §. Eam trãſactionem, per illum textum. ff. de tranſact. & in l. 2. ff. de Acceptilat. Speculat. in tit. de empt. & vendit. §. Nũc dicendum reſtat. verſ. Hoc quoq. Aretin. in l. Magis puto. §. Si æs alienum. ff. de rebus eorum. Bald. d. l. Cum hi. § Eam tranſactionem in prima, & ſecunda lect. in l. Contra iuris. per illum textum. C. de pact. in l. Ita conſtante. ff. de Iure Dot. & in l. Quæcunq. poſt princ. C. de Bon. quæ lib. Alexan. l. Mutum. §. vlt. ff de Aquir. hæredit. Iaſ. in l. Is cui bonis num. 5. ff. de verb. obligat. & in l. Non eo minus. n 3. verſ. Secundo facit. C. de Procurat. & §. Actionum. num. 43. Inſt. de Act. Io. Faber §. Actionum, in fine Inſt. de eo cui libert. cauſa. Barbat. in Rub. de rebus Eccleſ. non alien. col. 4. verſ. Tertio limita. & conſ. 35. Sapienter. col. pen. verſ. Modò in propoſito. libro 2. Roman. conſ. 453. Viſa per totum, Alex. conſ. 125. col. 3. lib. 1. Iaſ. conſ. 219. Egregius vir. colu. 3. verſ. Nec obſtat illud. lib. 2. Dec. c. Quæ in eccleſiarũ. col. 3. num 28. verſ. Addatis tamen. extra de conſtitut. & conſ 124. Placet mihi. col. 2. verſ. Quarto etiam dici poteſt. Socin. iun. conſ. 28. Quia difficultas. col. pen. ſub num. 10. verſ. Secundo facit. lib. 2. & Ludouic. de Alpher. inter conſil. Crim. Diuerſorum conſil. 151. num. 31. & ſeq. Tom. primo. Tiraquell. plurimis id comprobans de Legibus Conub. glo. 8. nume. 62. cum ſeq. quæſt. 8. Bertachin. in Repertorio in verbo Alienatio. verſ. 50. in ſecunda. Fallen. Corſett. in ſingularibus in verbo Pupillus. vbi latè. Gugliel. Redoan. in tract. de alienat. rerum Eccleſ. in Rub. de cauſa vtilitatis num. 185. & ſeq. fol. 133. & eruditiſs. Cardinalis Albanus in Lucubrat. in Bart. ad d. l. Cum hi. §. Eam tranſactionem. vbi expreſsim firmat ualere alienationem ſine cauſa, & ſine Decreto factam, ſi eſt vtilis ipſi Minori. Nititur autẽ hęc opinio ex pluribus pcipuè ex tribus, primò. Ex eo quod diximus in principio, Nõ debere aduerſus Minores obſeruari, quod pro ipſis excogitatũ eſt, d. l. 3. §. Diuus. in fine. Pro quo etiam facit l. Quod fauore. de Legibus. cum ſimilibus. Adducitur ſecundò Auth. Itẽ ſi præ-

ſi prædium. C. de Sacr. ſanct eccl. vbi licet Eccleſia ſit prohibita diſtrahere, quando tamē res ſunt ſteriles permittitur alienatio. Idem ergo & iſto caſu. Tertiò cæteris omiſsis ē optimus verborum contextus, qui vt dici ſolet ponit gladium ad radices, in l. Cùm hi. §. Eam tranſactionem. ff de tranſact. vbi licet prohibita ſit tranſactio ſine Decreto, ſine eo tamen valet, quando tranſigens meliorem ſuam conditionem efficeret.

125 Contraria tamen (his minimè refragantibus) eſt ſententia, quæ vti receptior eſt, ita & verior, quam amplexi ſunt Iacob. Butrigar. Bart. Angel. Alberic. Fulgoſ. Caſtr. Iaſ. aliique ferè omnes d. §. Eam tranſactionem. * cōmuniter d. glo. ibi poſitam reprobantes, glo, in l. Si fundus ſterilis. ff. de rebus eorum. & in l. Ob æs C. de Præd. minorum. Aretin. in l. Mutum. circa finem. ff. de Aquir. hæredit. Bart. in l. 2. num. 3. C. de Agricol. & Cenſit. lib. x. Bald. ſibi contrarius, in l. Pupillorum. in fine principii. ff. de rebus eorum. in l. vltim. §. Neceſsitate. col. 5. verſ. Et ideo. C. de Bon. quæ lib. & c. primo de Tranſact. Caſtr. in l. Mandata. num. 2. ff. de offic. eius & ibi Dec. immemor eius quod aliàs dixerat, & ibidem Iaſ. parum ſibi conſtas num. 10. dicēs glo. ibi contrarium aſſerentem * communiter reprobari, vt dicit etiam Caſtr. d. nu. 2. Roman. in rep. l. Si vero. §. De viro. Fall. 12. num. 61. ff. Sol matrim. Iaſ. in l. Contra iuris. in fine. ff. de Pact. vbi de * communi teſtatur. Ripa ī l. Is cui bonis, qui & ipſe hanc * cōmunem eſſe dicit, num. 47. ff de verb. obligat. Petr. Stella in repetit. l. Si duobus. §. Si prius. num. 25. ff. de Bonorum poſſeſſ. contra tab. Ant. c. vt ſuper. ad finem, & ibi Io. de Imol. num. 9. de rebus eccl. non alien. Felin. c. Cauſam. quæ. col. pen in princ. de Iudiciis. reprehendens Bald. contrarium ſentientem in d. l. Contra iuris. Auguſtin. Beroi. c. primo. nu. 147. de in integr. reſtitut. Barbat. parum ſibi conſtans inter conſ. Curt. Sen. conſ 64. col. 20. Bald. conſ. 475. Quidam col. 2. lib. primo. Socin. conſ. 80. n. 12. Præſens conſul atio. lib 4. Ruin. conſ. 63. nu. 12. conſil. 69. col. 5. verſ. Non obſtat igitur. & conſ. 169 num. 11. lib. 1. Natta conſil. 631. n. 35. lib. 3. vbi teſtatur de * communi. Auguſtin. Beroi. conſ. 32. nu. 2. conſ. 83. num. 5. & conſ. 183. nume. 3. lib. 1. Roland. de Curt. conſ. 123. nu. 66. Ad cauſ. vlt. volunt. Roland. a valle conſ. 59. num. 33. cum ſeq. & n. 38. teſtans de * communi. lib. primo. conſ. 54. num. 42. lib. 2. & conſil. 7. nu. 26. lib. 3. Cephal. conſ. 207. nu. 29. libr. 2. & nouiſsimè, cōſulens egregius Frāc. Burſat. conſ. 82. nu. 21. lib. 1. vbi alios quàmplures citat, inquiens id de iure * communi ſeruari. excellentiſſ. Hieronym. Gabriel. conſ. 36. ſub num. 47. vol primo Hippolit. Rim. conſ. 5. num. 50 lib. primo. Afflict. Deciſ. 87. Magnū eſt dubiū. & Capic. Deciſ. 113. in cauſa Baliorum. Bertachin. in tract. de Epiſcopo lib. 4. in 4. par. in tit. de Poteſtate Epiſcopi in tempor. circa res eccleſiaſt nume. 110. Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. 4. q. princip. verſ. Nono quæro. ſub num. 20. & in 9. q. 4. q. princ. Iacob. Menoc. de Arbitr. Iud. Cent. 2. caſu 171. Extenſ. 14. num. 60. cum ſeq. lib. 2. & de Remed. Adipiſcen. poſſeſſ. Remed. 3. ſub num. 80. circa finem. & Pinell. in repetit. l. 1. par. 3. ſub num. 31. C. de Bon. matern. dicens opinionem iſtam * magis communē, & veriorem eſſe. Io. Ign. de S. Conſ. Syllan. l. 3. §. Eleganter. nu. 101. & ſeq. Quæ quidem opinio lege & Ratione optimè comprobari videtur.

tu,lege l. magis puto.§ Si æs alienum ff.de rebus eorum,vbi ſi tutores allegent expedire prædia vendere,& vel alia comparare, vel certò illis carere prætor id ei pmittere nequit; Ea autẽ eſt ratio,vt ibidem cauetur, quia prætori non liberum arbitrium datum eſt diſtrahendi res pupillares, ſed ita demum,ſi æs alienum immineat. & inferius eodem.§.iterum ſubdit Vlpianus, Non enim paſsim diſtrahi iubere prętori tributum eſt,ſed ita demum ſi vrgeat æs alienum. ponderando igitur dicta verba(ſed ita demum)quę bis in eodem.§.repetita fuere, liquidò conſtabit vtilitatem non ſufficere ad alienationem rei minoris, ſed ita demum ſi urgeat ęs alienum, ad hoc vt geminatio illa aliquid operetur, profectò geminatio qualitatis reddit qualitatẽ neceſſariam.glo.notab. in.c.Vt circa, in verbo (omnia,& ſingula) extra de elect. & ſequitur Hippolit. cum concor.per eum adductis conſ.11. nu.62. lib.1. Ad id ponderari etiam poteſt l. Ob æs.C.de præd. minorum.per quæ iura,quæ tàm præciſè, ac determinatè loquũtur voluit Rofred. in tractat.de libellis par.7.iñ rub.de de S. Conſ.Clementino ſub nu.4.verſ.Item admittũt

126 †qđ licet in d.l.Ob æs,dictio tantũ, non determinet pcedens ſcilicet ob æs alienum tantum.Sed ſubſequẽs,ſcilicet taantum cauſa cognita,durum tamen eſt.(inquit ipſe) contra ſtimulũ calcitrare, cum dictis iuribus ſæpe repetatur dictio,Ita demum,ac dictio tãtum, Vnde apparet non ſubſiſtere intelligentiam quam pro nota tradu.t, Anibal. de Canon. & latiſſ. Alciatus qui de ea plurimum gloriatur lib.4.diſpunct.cap.5.quod ſcilicet dictio,tantum,non determinet pręcedentia,Ob æs alienum tantum, ſed ſubſequentia ſcilicet tantum cauſa cognita;..on aduertentes quod ante eos eundem intellectum ad d.l.Ob æs,cõſiderauit antiquiſsimus Rofred.in præcitato loco, & poſtea ab eo diſceſsit videns difficultatem aliorum iurium quę idem determinant quod d.l.Ob æs,& tam præciſè ac clarè loquũtur vt cauillari aliquo pacto nequeãt. Volui hæc obiter dixiſſe cum d.l.Ob æs, ſit de titulo ad iſtum tractatũ pertinente. Secũdò id probatur ex l.ſi fundus ſit ſterilis.ff.de rebus eorum vbi licet fundus ſit ſterilis, ſaxoſus, vel peſtilẽs nihilominus alienatio prohibetur. Azzo in Sum.C. de præd.minorum nume.2. quibus adſtipulatur textus l.vltima.in fine. ff.de curator. furio.Hippolit.Riminald.cõſil.5.nume.39. libr. primo. Iacob. Cuiacc.in expoſit. Nouellarum Conſtitutionum. Nouella 7. poſt princip. verſ. & hæc quoque.Ratione demum probatur quia ſi ſubſiſtẽte neceſsitate non poſsũt res minorũ immobiles alienari ſine Decreto, glo.in l. Mãdata.ff. de offic. eius.latiſsimeq. diximus ſup. lib. 1. in princ. quantominus propter vtilitatem minoris?quam rationẽ conſiderauit Iaſ.eam claram appellãs d. l. Mandata nu.10. quę quidẽ ratio optimè concludit non poſſe ob vtilitatem fieri alienationẽ ſine Decreto,ſed qđ mirabilius eſt,neq. etiã cũ decreto,cũ id prætori denegatum ſit, per ea quæ iam diximus,per quæ cum hac opinione omnino pertranſeundum cenſeo. Non obſtant mõ ea quæ ſup.in cõtrariũ adducta fuere, primò non debere in odiũ retorqueri quod in fauorẽ inductũ eſt. Quandoquidẽ etiã id quod res minorũ diſtrahi nequeat, niſi ob æs alienum tantum, fuit in minorum fauorem inductum; & licet alienatio, qua de agimus ſit minori apprimè vtilis, adhuc tamen vtilitas non eſt ſufficiens cauſa alienandi, cum magis

gis fauorabile conſiderarint Legumlatores minorum res alienari non poſſe niſi ob æs alienum, quàm etiã in caſu utiliſsimo diſtrahere. Siquidem ipſis rectè perſpectum erat in iuribus ſupra adductis vtilitatẽ Minorum adeſſe,& nihilominus prohibuerunt Prætori alienationem cõcedere. Nec ẽt cõparatio quæ ſecundo loco fiebat de Eccleſia ad Minorẽ quicquã cõi opinioni refragatur, quippè rñdetur primò, negando Eccleſiam ẽt in caſu ſibi utili poſſe alienationẽ celebrare abſq. ſolemnitatibus. c. Sanè 12. q. 2. c. Tua nuper. extra de His quæ fiunt à Prælat. & Clementi. 1. extra de rebus Eccleſ. non alienan. & faciunt quamplura adducta per Tiraquell. de Legibus conub. gloſſ. 8. numer. 57. cum ſeq.

127 Præterea reſpõdetur diuerſam eſſe rationem inter eccleſiam, & minorẽ. Nam cum eccleſia nunquam poſsit effici maior, lex facilius diſpenſat ut in caſu ſibi vtili poſsit diſtrahere, ſecus uerò in minore qui propter ętatem in breui efficietur maior, quam diuerſitatis rationem tradidit Alberi. poſt Din. in l. Si fundus ſit ſterilis. ff. de rebus eorum. Bart. in l. Si pupillorum. in princ. ff. eod. in l. Iubemus, nu. 7. & in Auth. Quas actiones, num. 1. C. de ſacr. ſan. Eccl. Io. de Imol. c. Vt ſuper, num. 9. de rebus Eccl. non alien. Rolan. de Curt. d. conſ. 123. nu. 66. Auguſt. Beroi conſ. 83. nu. 16. vol. 1. Hippolit. Riminald. conſ. 5. num. 106. lib. 1. & Capic. deciſ. 113. nu. 7 Facit in ſimili glo. in l. Niſi finita, in princ. ff. de tut. & rat. diſtrahẽdis, & ſic ſatis eſt diuerſa ratio inter Eccleſiam, & minorem licet Roman. in repetit. l. Si verò. §. De uiro, nu. 61. ff. ſolut. matrim. dicat, quod nunquã rationem diuerſitatis videre potuit, licet multi multa loquantur. Tertiò loco d. §. Eam tranſactionem, in quò tota præſentis indagationis difficultas conſiſtit, nemo adhuc fuit qui rectè ſatisfecerit, & licet multi d. §. deguſtauerint, omnes tamen in ſolutũ reliquerunt, vt ibidem Iaſ. qui cogitandum reliquit, & ſolutionem cõmodè reperiri non poſſe, inquit ingenioſiſsimus Tiraquell. de legibus conub. gl. 8. nu. 63. Duasq; dumtaxat ſolutiones reperii, quarum altera fuit Caſtr. d. §. Eam tranſactionem, quod ideo ibi ita diſpoſitũ ſit, quia textus vlterius procedit, id exprimendo, quæ quidem Sol. fragilis eſt, cum d. §. non procedat per uiam extenſionis, ſed per viam declarationis à ceſſante Ratione iuxta. c. Ceſſante de Appell. & ita hanc ſolutionẽ reprehẽdit Tiraquell. d. glo. 8. num. 63. & ante eum Dec. (quem non allegat) in. c. Quæ in Eccleſiarum. num. 28. de conſtitut. alia fuit ſol. quod d. §. procedat in forma, ſeù ſolemnitate, priuato tantum fauore inducta, ſecus ſi publico, vt in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, & minorum, ita ſoluit Io. Fab. in. §. Ne huius Inſtitut. de eo cui libert. cau. cum qua ſolutione videtur per tranſire Tiraquell. d. glo. 8. num. 63. & Felin. quem Tiraquellus non vidit in. c. cauſam. nume. 8. de Empt. & vendit. Verùm, & hæc ſol. licet à nemine quem viderim improbetur, nihil valet, nullibi etenim iſti probant quod magis fauore publico ſit inductum. Ne minor ſua bona alienet, quàm quod ne quis de Alimentis tranſigat, immo ſi fauor publicus eſt prohibere alienationem minoribus, multo magis erit prohibita Alimentorum tranſactio, ex qua hoĩs uita depẽdet. Bart. in trac. de Alimen. n. 33. & ſic, vt vides nemo adhuc rectè rñdit d. §. eam tranſactionẽ, & miror equidem

quod

quod tam grauiſsimi viri qui de eo lo
cuti fuere, aliquid boni non attulerint
& neſcio quo pacto Pinell. in præcita
to loco, vbi communem opinionem
verißimam eſſe dixit, d. §. in ſolutum
reliquerit.

128 Quamobrem ipſe puto nouo quõ-
dam ſenſu d. §. intelligendum eſſe, &
primò præſupponẽdum eſt, vt dicitur
in textu, quod eam tranſactionẽ Ora
tio improbat, quę idcirco fit vt quis re
pręſentatam pecuniam cõſumat. No-
luit enim Oratio vt ibidem ſubdit Vl-
pian. Alimenta per tranſactionem in
tercipi. ſed quando Alimenta per trã
ſactionem non intercipiuntur, immo
melior fit tranſigentis conditio, licitũ
eſt tranſigere etiam debita non inter-
ueniente ſolemnitate, ſecus verò eſt
in minore qui alienare prohibitus eſt,
etiam ſi melior ſua conditio efficiatur
d. l. magis puto. §. Si æs alienũ. l. Si fun-
dus, & l. Ob æs. Si autem quæras, (& in
hoc conſiſtit intellectus, ſeù reſponſio
d. §. Eam tranſactionem) cur ſit quod
minor non poſsit ſine Decreto melio
rem ſuam conditionem efficere, cum
id licitum ſit de Alimentis tranſigenti?
& tunc reſpondeas conſiderando Ra
tionem diuerſitatis inter caſum d. §. Eã
tranſactionem, & caſum minoris, cum
in d. § appareat id eſſe vtile tranſigen
ti, & vlterius etiam cõcurrit perfecta
animi diſcretio ipſius tranſigentis qui
cum ſit maior, & per conſequens ha-
beat integri animi iudicium, non pote
rit facilè decipi, ſecus verò eſt in mi-
nore, in quo licet quid vtile eſſe appa
reat, poterit tamen aliquo alio reſpe-
ctu eſſe inutile, quod vtique minor ca
rens iudicio conſiderare nequit, &
ideo inductum eſt, vt nec etiam in ca-
ſu vtili alienare valeat; Præterea, &
clarius diuerſitatis ratio apparet, ſiqui
dem tranſactio regulariter non fit, niſi
de re dubia. l. 1. ff. de tranſact. cum igi
tur res ſit dubia pmiſſum eſt tranſigẽ-
ti, vt etiam ſine Iudicis auctoritate trã-
ſigat; Poſſet etenim eſſe, quod ſi de re
dubia, & lite incerta tranſactio nõ fie
ret, quod ille contra ſe ſententiam re-
portaret, cum incerta ſit victoria litis,
vel Iudicii. l. Quod debetur. ff. de pe-
cul. Ideo nimirum ſi in caſu in quo po
teſt damnum conſequi, ſi euidens con
ſequatur cõmodum, id ei permittatur.
abſque interuentu Decreti, quæ ratio
ceſſat in minore qui ob ſolam vtilita-
tem alienare nequit, iuribus iam ſup.
adductis, & cum in re quam diſtrahe-
re cupit, nullum dubium, nullaque ſit
lis, non debet id ei permitti, contra iu
ra id expreſsim firmantia, & ob du-
bium litis euentum permiſſum eſt etiã
minori, quod poſsit compromittere,
tranſigere, ac alia facere, vt dixi ſup.
lib. 2. tit. 6. Inſpect. 8. nu. 87. Vnde non
eſt mirum ſi poſsit maior de alimentis
tranſigere etiam nulla interueniente
ſolemnitate; & ſic vt vides longè di-
uerſus eſt caſus d. §. eam tranſactio-
nem, à caſu noſtro & ita nouiter vltra
omnes. DD. intelligendo d. §. remane-
bit rectè defenſata communis opinio
quod ſcilicet vtilitas, non ſit ſufficiens
cauſa interponendi Decretum, vt re-
ctè conſiderat Capic. d. deciſ. 113. &
Natta d. cõſ. 631. nu. 35. Et ideo Bald.
conſ. 184. Ad intelligentiam quæſito-
torum in fine lib. 2. quem refert, & ſe-
quitur Natta d. conſ. 631. n. 18. ſcripſit
quod non eſt iuſta cauſa alienandi res
minorum quia propter guerram ſteri
les effectæ ſint, nam iſta ſterilitas non
habet perpetuam cauſam, ſed addas
tu quod etiam ſi perpetuam haberet
alienari nequiret. dicta l. Si fundus ſit
ſterilis.

129 Si tamen cuiquam communis opi-
nio videretur dura, poſſent diſtinctio

nis

ois fœdere iſtæ opiniones in concordiam reduci. quod ſcilicet prima opinio procedat in re ſterili, quæ etiam ſit damnoſa, vt quia res eſſet in extimo pro re pretioſa, vel periculum eſſet amiſsionis ob circumſtãtes Tirannos; concluſio autem communis habeat locum in re quæ non offerat commodũ, neq. incõmodum, ita diſtinguit Alber. Bald Iaſ. & Dec. d. l. Mandata, & refert Capic. d. Deciſ. 113. circa finem. Pro qua facit l. vlt. §. Si autem æs alienum. ibi (Steriles quidem, non autem inutiles.) C. de Bon. quæ lib. Et in proprijs terminis facit l. Si fundus ſit ſterilis. in princip. in finalibus verbis. ff. de rebus eorum.

Hæc tamen quæſtio ſuper qua tantopere fatigantur ſcribẽtes eluſoriam
130 ferè reddi poſſe videtur. † Nam ſi alienatio euidenter erit vtilis minori, poterit vtiq. minor ratificare contractum, adhibendo debitas ſolemnitates, quod denegatur Aduerſario, Doctrina Innocent. quam cæteri ſequuntur in c. primo. extra de His quæ fiũt à Præl. glo. in c. primo. extra. Ne ſede vacan. Fulgoſ. quem ſequitur Iaſ. d. §. Eam tranſactionem. nu. 2. verſ. Limita tamẽ. Petr. Stella in repetit. l. Si duobus. §. Si prius. nu. 30. ff. de Bonorum poſſ. contra tab. Ruin. conſ 40. nu. 7. & 8. & Franc. Buſatt. conſ. 82. nu. 11. libro 1 Mattheſil. Notab. 155. Nota qđ ſi minor, ubi aſſerit quod ſi minor fiat perfectæ ætatis, poterit cogere aduerſarium adimplere illum contractũ. Idem ſi adhuc durat minor, & ſit paratus facere interuenire ſolemnitatem neceſſariam. arg. Inſt. de Aut. tut. in princ. & l. Iulianus. §. Si quis pupillo. ff. de Act. empti: Tiraquell. quampluſimis id comprobans de Legibus Connub glo. 8. quæſt. x. num. 92. cum ſeq. Pinell. multa ad id allegãs, in repetit. l. 1. par. 3. nu. 32. C. de Bon. matern. Cardin. Alban. in Lucubrat. in Bart. ad d. l. Magis puto §. Si pupillus. num. 8. inquiens tunc demum dici alienationem nullam, ſine Decreto factam, ſi Minor vult; nouiſsimè Nouiſsimi Fiuizanenſes in tract. de tut. & curat. nu. 170. & Guglielm. Redoan. in tract. de alienat. rerum eccleſiaſticarũ fol. 186. num. 6. Cum igitur contractus claudicet, vt dicit Iure Conſ. d. l. Iulianus. §. Si à pupillo. non video ad quid deſeruiat huiuſmodi quæſtio. Nam ſi minor animaduerterit alienationem euidenter ſibi vtilem eſſe, poterit vtique tacere, vel debitas facere interuenire ſolemnitates, quæ in principio actus interuenire debuiſſent, vt colligitur ex Mattheſil. d. Notab. 105. aliàs eodẽ modò periclitaretur declaratio minoris, quo actus principalis. arg. l. Doli. verſ. Idemq. ff. de Nouat. Pinell. d. l. 1. par. 3. ſub num. 36. verſ. Videtur tamen. quod cum denegetur Aduerſario, parum, aut nihil profectò intererit, contractus valeat, nec ne, cum ad libitum valeat minor, aut tacere, aut contractũ confirmare, vel reſcindere.

131 Quod tamen intelligas, niſi pars aduerſa ante actum conſumatum opponat defectum ſolẽnitatis, tunc etenim non erit electio perſonæ priuilegiatæ. ita notanter ex Baldo declarat Iaſ. in l. Non eo minus. num. 1. verſ. Limita. C. de Procurat. Io. Lup. in repetit. Rub. de Donat. inter vir. & vxor. §. 63. num. 7. Tiraquell. d. glo. 8. nu. 83. Caſſan. in cõſuetud. Burgund. Rub. 4. §. 1. nume. 27. & Pinell. d. l. 1. par. 3. ſub num. 32. verſ. Hæc tamen. plura alia ad id congerens:

132 Secundò intelligas quod licet poſſit contractus claudicare, poteſt tamẽ pars aduerſa agere, vt perſona priuilegiata in cuius fauorem actus irrita-

tur

mr declaret, an velit ſtare conuentioni, an ab ea recedere. l. Iulianus § Si quis colludente. ff. de Act. empt. ibi (Hactenus agendū, vt aut iterur emptioni, aut diſcedatur.) & in ve. ſ. ſeq. eiuſdem. §. agitur de minore circūuento, & idem reſpondetur quem modū agendi alibi non reperiri aſſerunt ibi Caſtr. & Fulgos; Bald. in l. Dolum. nu. 2. vbi etiam Salicet. num. 1. C. de Peric. & com. rei venditæ. Ial. in l. Trāſactione finita, ad finem. C. de Tranſact. & § Actionum. num 42. Inſt. de Act. quos refert, & ſequitur Pinell. d. l. 1. par. 3. nu. 34. & ſeq. vbi latè pertractat de modo agēdi d. §. Si quis colludente de quo latiſſ. Gabriel Saray. i addit. ad Notab. Mattheſ. Notab. 155.

INSPECTIO XVIII.

IVRAMENTI materia quam ī hac poſtrema inſpectione aggredimur admodum frequēs, et perutilis eſt, nec non in Praxi apprimè cōmendabilis, cum nullus ferè hodie celebrari ſoleat contractus quin iuſiurādi religione munitus ſit. Pro huius itaque materiei apertiori, amplioriq. explicatione diligentiſſ. diſcutiendū eſt, Nunquid verum ſit, id quod paſsim
133 tradunt ſcribentes, † quippè Minoris contractum iuramento firmari, etiā quod debitæ non interſint ſolemnitates; qua in re duæ ſunt contrariæ opiniones, quarum altera eſt, iuramentum Decreti, vel curatoris defectum minimè ſupplere, vt videntur ſenſiſſe Bulg. Cin. cæteriq. Vltramōtani oēs in Auth. Sacramenta puberū. C. Si aduerſ. vendit. dum intelligunt d. Auth. obligare minorem quando Iudicis Decretum, Curatoriſq. interuenit auctoritas, quippè quod tollat beneficium reſtitutionis, ſi vero prędicta non interuenerint, iuramentum nihil operabitur. pro qua opinione quàmplura poſſent adduci, ſed tria ſunt potiſsimum, ex quibus præſens hæc quæſtio reddi videtur. Et primò minor abſq. Iudicis, curatoriſue auctoritate alienare nequit. l. 1. & tot. tit. ff. de rebus eorum, ideo d. alienatio contra generalem legis prohibitionem facta dicetur nulla, iuramento non obſtante. Cui tamen obiecto facillimè reſpondetur, ſiquidem quod nō procedat quoties inter-
134 uenit iuram. † Nam diſpoſitio ſimpliciter loquens, non cenſetur diſponere in materia iurata, niſi de iuramēto fiat expreſſa mentio. glo. in c. Cum non deceat. de Elect. in 6. & ibi Ioan. And. Inocent. c Cum inter. in fine de Renunc. Alex. conſ. 38. col. 2. volu. 3. Neuizan. conſ. 98. nu. 51. & Ant. Gabriel. latiſſ. in ſuis concluſionibus, in tit. de iureiurando concluſ. 5. & lib. 6. tit. de Statutis concluſ. 11. num. 4. Secundò, Decretum (vt millies diximus) adinuentum fuit, ne deciperentur minores, quæ quidem deceptio difficillimè euitari poterit ſi Iuramento De-
135 creti defectus ſuppleatur; † Cū eadem facilitate qua minor inducitur ad contrahēdum, inducatur etiam ad iurandum; eademque imbecillitas quæ ineſt contractui, cenſetur etiam ineſſe iuramento. arg. l. Doli. verſ. Diuerſū. ff. de Nouat. & ita in minore arguit Abb. in Diſputat. Stante Statuto. ſub 2. mēbro Diſtinctionis primi dubii. Bart. in l. Si ex cautione. ad finem. C. Non num. pecun. & conſ. 88. n. 3. In quæſtione inter Franciſcum. Ancaran. cōſ. 338. Viſa copia. n. 2. Socin. iun. conſil. 48. nu. 36. vol. primo. Ruin. conſ. 135. col. fin lib. primo. Grauetta conſ. 192. num 9. Neuizan. conſil. 22. nume. 10. Illuſtris præceptor meus nobiliſsimi, auguſtiſsimeq. Peruſini Gymnaſii luci diſsimum

diſsimum Sidus, Raimaldus Rodulphi- us in quodam ſuo reſpon.ſo incip. Ad primum reſpondeo. et Gramatic. De-
136 ciſ. 76. num. 16. cum ſeq. † Inſuper licet Iuramentum repræſentet maiorem, ipſum minorem non tamen facit eum ſagacem, nec prudentem. Bald. ad Rub. C. de rerum permutat. verſ. Item quæritur. Ruin. conſ. 60. ſub nu. 25. Dec. conſ. 45. num. 1. & conſ. 180. in fine, quos ſequit Cephal. conſ. 207. nu. 62. lib. 2. Non debet igitur minor iuramento obligari, ne de facili decipiatur, ſi non interueniat Decretum; Et huic quoq. argumento quod multum videtur ſtringere, reſponderi poteſt, quod ceſſet eadem ratio fragilitatis propter auctoritatem Iuramenti, eiuſq. reuerentiam, per quam nō eſt dicendum, minorem ita facilem fore ad iurandum ſicut ad alienandū, prout conſiderat Imol. c. Cum contingat nu. 90. de Iureiur. & Aretin. § 1. col. fin. Inſt. de Donat. Ad iuramētum etenim præſumitur quis magis deliberatè accedere, & ſic ceſſat eadem ratio fragilitatis, Butr. & Imol. c. Si diligenti. de For. competē. Archidiacon. c. 2. de Pact. in 6. Alex. in Rub. de verb. oblig. pat. in fine, & conſ. 42. col. 4. volu. 1. Curt. conſ. 43. num. 12. quos refert & ſequitur Riminald. Inſt. Quibus alien. licet vel non. in princip. nu. 215. Adducitur 3 l. Non dubium. C. de Legibus. Rēdetur huic Cæſarū reſcripto, vt procedat in perpetuò phibitis à iure Ciuili, ſed in caſu noſtro minor non eſt perpetuò prohibitus, ſed ad tempus, multiſq. ex cauſis alienatio conceditur. l. Ob æs. C. de Præd. minorū, cū ſimilibus. ita reſdet Accurſ. d. l. Non dubium. & l. 1. ff. de Iureiur. Quæ tamen reſponſio non videtur tuta, & eam reprobat Io. Ign. d. l. Non dubium. Quamobrē aliter reſpondeas ex intimio-
ne Salic. d. Auth. Sacramēta puberum. nu. x. verſ. Ad legem Non dubium. q. ea loquatur in contractu ipſo iure tuſſo, iure cōi, ſecus verò q̄n nullus eſt ſpeciali beneficio ætatis, maiorem ſolemnitatem requirētis, quàm ius cōe; Facilius namq. tolluntur iura ſpecialia, quàm cōia. §. Quia verò. Auth. de Non alien. aut permutan. rebus eccl. l. Eius militis §. Militia miſſus. ff. de Mil. teſtam. & ante Salicet. ita reſpondit Bald. l. 1. ff. de Iureiur. & ſequitur Franc. Curt. in repetit. d. Auth. Sacramenta puberum. num. 30.
137 Contraria itaq. ſuccedit opinio cōmuniter ab oībus recepta, q. per iuramentū, Iudicis, curatoriſq. ſuppleatur auctoritas, glo. in l. 1. & in Auth. Sacramenta puberum. vb. Bart. Bald. Caſtr. Salice. Iaſ. Corn. Franc. Curt. Cum. iun. cæteriq. ferè oēs Citramōtani. C. Si aduerſ. vend. Dīn. in c. Non eſt obligatorium, circa medium de reg. iur. in 6. Dec. in c. Sicut n. 105. de Probat. Abb. Io. de Imola, Felin. Alciat nu. 113. vbi de cōi teſtatur, cæteriq. cōiter. in c. Cum conti. gat. de Iure iur. & ita practicare vniuerſum Mundū hācq. cōem eſſe, dixerunt Salicet. & Iaſ. d. Auth. Sacram. puberum. Nicol. de Neap. l. 1. in princ. ff. de reb. eor. Bald. in l. 1. circa medium verſ. Liberationes ergo. C. Si aduer. tranſact. Ioan. de Plat. Io. Faber. Aretin. & Hippolyt. Riminald. nume. 24. in §. 2. Inſt. Quibus alien. licet. vel non. Addit. ad Bart. ad l. lex quæ tutores. in vltim. addit. C. de adminiſt. tutorum Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. Effectu 3. Iuramenti. ff. de Iureiur. inquiens hanc opinionem cōmunem eſſe, & ita de Conſuetudine ſeruari. Vbaldinus de Monte Biano nobilis Peruſin. ad interpretationem l. Si curatorem habens. circa finem. C. de in integr. reſtit. Minorum, & in d. Auth.

Sacramenta puberum. ſuper. qua longam facit repetitionem, cujus interpretationes habui manu ſcriptas; Angel. conſ. 160. verſ. Super tertio. col. 3. Domina Caterina. Aretin. conſ. 22. numero. 8. Abb. conſ. 39. libr. primo. Ancaran. cóſ. 338. num. 2. Viſa copia. Stephan. Bertrand. conſ. 148. n. 7. vol. 11. Caſtr. conſ. 141. col. pen. verſ. Sed iuramentum. Viſis, & conſideratis. Alex. conſ. 53. num. 4 cum ſeq. Viſis, & ponderatis. vol. 3. Corn. conſ. 36. num. 8. cum ſeq. In hac conſultatione. conſ. 69. nu. 35. conſ. 109. in fine. Videtur prima facie. & conſ. 186. num. 17. vol. 2. & conſ. 71. n. 9. Quod non valeat alienatio. vol. 3. vbi inquit hãc ſententiam * communem eſſe, & totum Mundum eã ſeruare. Bart. Socin. conſ. 139. in princip. & num. 5. Præſentis conſultationis. volum. 2. teſtãs de * communi. Dec. conſil. 31. col. 1. in fine. & conſil. 181. col. 2. Ripa Reſpõ. 4. tit. de Donat. Iacob. Mandell. cõſil. 11. nu. 3. Grauetta conſ. 7. in fine Hieronymus Gabrielius inter excellentiſſimos vrbis Aduocatus p̃clariſsimus, conſ. 13. nu. 2. cum ſeq. & conſ. 127. num. 7. & 8. vol. primo. Cephal. conſ. 207. nu. 8. & ſeq. lib. 2. Auguſt. Beroi. conſ. 154. num. 8. & ſeq. lib. primo. & in quæſt. Familiar. quæſt. 27. Abb. in quæſt. Stante Statuto. nume. 4. verſ. In contrarium. Rofred. in tract. de libellis. par. 7. in Rub. de S. Conſ. Clemẽtiane in fine, & in Rub. Conſtitutio Federici Imperatoris. nume. 21. Petr. de Vnzola in pratica Artis Notariatus. in Rub. An de contractibus ſuis teneatur pubes reſpondere. n. 4. & in expoſit. Auth. Sacramenta puberum. quam ponit poſt Rub. vltimus caſus in quo minor non reſtituitur. nu. 4. verſ. Et quo ad exceptionem. Bertachin. in Repertorio in verbo alienatio. nu. 50. verſ. Fallit. praticus Papienſis in forma Libelli quo agitur ad reſtitutionem in integrum. in fine. Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. num. 18. Iodoc. Dãhouder. in Pupillorũ Patrocinio in tit. de tutorum, & curatorum mun. cap. 7. num. 48. Stracca in tract. de Mercat. par. 3. n. 32. moderni Amerini in tract. de Patr. poteſtate effectu. 4. num. 46. & ſeq. vbi de * cõmuni teſtantur, moderni Fiuizanenſ. in tract. de tutor. & curat. nu. 168. Franc. Marci in Deciſ. Parlam. Delphin. quæſt. 477. in princ. par. 1. & Euerardus in loco, à Vi, energia, ſeù efficacia iuramenti num. 3. & 7. Ex quorum auctoritate dubitari minimè poteſt, quin hæc opinio communis ſit. quæ clariſſ. probatur d. Auth. Sacramenta puberum. ſecundum communem intellectum.

Eaque poteſt huius Deciſionis cõ-
138 ſiderari rõ, † Quia Iuramentũ facit minorem haberi pro maiore. ſecundũ glo. & DD. d. Auth. Sacram. puberum. glo. in l. 2. C. de Reſcind. uendit. Abb. Diſputat. 2. incip. Stante Statuto. num. 20. verſ. Quarto Iuramentum. Alex. conſ. 27. col. 2. lib. 1. Natta conſ. 631. num. 8. lib. 3. Cephal. conſ. 207. nu. 7. lib. 2. Collegium Aduocat. Curial. Pro Marchia. conſ. 150. nu. 17. inter conſ. Crimin. Diuerſorũ. Tom. primo. Euerardus in loco, à Vi, energia, ſeù efficacia iuramenti. num. 2. & Moderni Aſsiſienſes in Deciſ. Cauſarum Peruſinarum. Deciſ. 54. num. 3. par. prima. Item in Spiritualibus minor reputatur maior. c. vlt. de Iudic. in 6. Sed iuram. eſt quid ſpirituale, cum quis obligetur Deo, & conſiſtat in maxima religione, Ergo illius prætextu reputabitur Maior, & per conſequens poterit ſine Decreto diſtrahere. Et notes quod totum hoc tribuendum eſt præd. Auth. Sacramenta puberum. Nam ante dictã

conſtitu-

conſtitutionem ſi minor vendidiſſet ſine Decreto Dominium in emptorem haud tranſtuliſſet, immò etiam ſi Decretum interueniſſet, ſed neceſſaria in eo requiſita non interueniſſent, adhuc tamen poſſet minor vindicare directa rei vindicatione, & actionem etiã habere contra Tutorem. l. Magis puto, circa finem. ff. de rebus eorum. & ita ſcripſit Rofrèd. in Tract. de Libellis. par.7.in Rub. Conſtitutio Federici Imperatoris. in fine. Quæ concluſio ita fortiter firmata, Ampliatur ac etiam limitatur plurimis modis.

139 Ampliatur primo, vt procedat nõ ſolùm in pubeſte maiore 14. annis, ſed etiam in impubere minore, qui ſit proximus pubertati, ſecundum Bart. nu. 9. inquiens ita DD. * communiter tenere. Salicet. num.8. Caſtr. num.6. & Iaſ. qui id latiſſ. diſputat num. 15. in d. Auth. Sacraméta puberum. vbi etiam Franc. Curt. nu.17. cum ſeq.& nu.26. in fine, vbi poſt longam diſputationẽ inquit, quod durum eſſet in iudicando ab iſta opinione recedere: Bart.in §. Præterea num.2. Inſt. Quibus non eſt permiſſum facere teſtamen.Bart.& Salicet. in l. Qui iuraſſe. in princ.ff.de Iureiur. Roman. in l. Is cui bonis. & ibidem Ripa ſub n.58.de verb. oblig. Cagnol. in l. Pupillus. ff. de Reg.iur. Hoſtienſ. Io. Andr. Imol. & Alciat. in c. Cum contingat. nu.91. verſ. Quarto infertur. de Iureiur. glo.& communiter DD. ĩ c.primo de Delict.puerorum. Paul. de Alcazar. & Geminian. in c.Quamuis de pact. lib.6.Archidiacon. in cap.2. & c. Quamuis. eod. tit. Abb. conſ. 108. Illud in effectu quæritur. volum.2. Corn. conſ. 258.incip. Quamquam. lib.4. & conſ. 36. nu.9. cum ſeq. In hac conſultatione. vol. 2. Ripa Reſpon.4. in princ. in tit de Donat.Ferand.Vaſq.de ſucceſſ.creat. lib. 3. §. 28. num.60. facundiſſ. Caſtilion tract. de Imperatore. quæſt. 73. nu.3. Afflict. Deciſ. 322. num.5 Mar doſ. in tract. de Aetate minori. quæſt.9. nu.5. & Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. ſub num. 18. vbi hanc eſſe * communem opinionem teſtatur, & conſulendo, & iudicando ab ea non eſſe recedẽdum dicit, licet in puncto iuris d. Ampliationem falſam eſſe oſtendat, & vrgentiſsimis quidẽ mediis.Ideóq. non nulli contrarium ſenſere, vt fuit Fulgoſ.conſ.237.inquiens in hanc ſententiam * communiter itum eſſe. & Alciat. qui alios adducit. d. c. Cum cõtingat. nu.91. & ſeq. dicens hanc eſſe * magis communem ſententiam. qđ eſt magnum verbum. & crederem ꝑfectò ipſum decipi, quandoquidem ſi rectè dinumerabitur numerus, ac põderabitur Doctorum auctoritas, apparebit magis communem eſſe præcedẽtem, quæ videtur non dubiè probari in c. Ex literis. el 2. de Sponſalib. iuncto c. primo.de Delict. puerorum. ſiquidem in materia iuramenti ſtandum eſt iuri Canonico c. 2. de Iureiur. in 6. Sed de iure Canonico impubes Doli capax obligatur Iuramento d. c.Ex literis. merito. Præterea in iudicando, in dubiis opinionibus prout eſt iſta, debet teneri illa opinio quæ fauet animæ, & Religioni. l. Sunt perſonæ. ff. de Relig. & ſumptibus Funerum, & arg.c. vlt. de Re iudic. ex quibus omnino concludendum cenſeo, minorẽ Doli capacem obligari iuramento. Caſtr.tamen conſ. 105. Si non intereſſet iuramentum par. 2. de hoc latè diſputat, & poſtmodum concordando opiniones diſtinguit, quam diſtinctionem poteris apud eum videre. ac etiam Io. Siccard. ad d. Auth. Sacramẽta puberum. nu. 26. cum ſeqq. diſtinguit inter Ius Ciuile, & Canonicum.

140 Ampliatur II. vt procedat etiam in pubere muto, quia & ipſe intelligit per ſigna, ex quibus poterit iurare, cū verborum expreſsio non ſit neceſſaria, Iacob. Petr. & Cin. d. Auth. Sacramenta puberum, & ibidē Salicet. nu. 9. & Corn. in repetit. nu. 10. Pro quo facit l. Diſcretis verſ. Sin autem, C. Qui teſtamenta facere poſſ.

141 Ampliatur III. vt id locū habeat, non ſolùm in contractibus propriis in quibus hinc inde oritur oblig. ſed etiā in impropriis, & ſic in Donatione, ſtipulatione. & ſimilibus. glo. Bart. n. 18. Salice. nu. 12 Iaſ. nu. 71. Curt. iun. nu. 137. & alii DD. oēs d. Auth. Sacram. puberum. Alex. in l. Pōponius. §. prętetera. nu. 7. ff. de Aquir. poſſeſſ. Aretin. Felin. & Dec. c. In præſentia in vlt. notab. extra de probat. Alex. conſ. 125. col. 5 & ſeq. vol. 1. & cōſ. 79. col fin. verſ. Nec etiam poſſet, vol. 4. Corn. conſ. 238. Quāquam lib. 4. Socin. cōſ. 279. viſi donatio e lib. 2. Ripa Reſpō. 4. in princ tit. de donat. Dec. conſ. 180. col 3 verſ. Accedit quod in Iuramento, & conſ. ſeq. verſ. Et hoc confirmatur, vbi teſtatur de * commun. Auguſtin. Beroi. conſ. 154. nu. 8. vol. 1. practicus Papienſis in forma libelli quo petitur reſtitutio in integrū, in verbo Iurauit. nu. 4. & latiſsimè Ant. Gabriel. in ſuis concluſ. tit. de minoribus, cōcluſ. 7. nu 5. vbi infinitos congerit duobus modis id declarās; licet etenim d. Authen. Sacram puberum loquatur dum-

142 taxat in contractibus † Cōtractus tamen appellatione cōtinetur etiam donatio, & ſtipulatio l. Si donationis. C. Quod met. cauſa. l. Si quis emptionis. C. de Præſcript 30. ann. & l. Cōtractus. C. de fide inſtrumentorum. & ideo dicit Rofred. in ſuis Libellis vt referunt Bart. Salicet. & Iaſ. d. Auth Sacram. puberum. quod ea locū habeat etiam in contractibus impropriiſsimis vt ſuper quacunq. obligatione iuretur, ſiuè perſonali, vel reali, dicēs quod illud verbum (contractus) in d. Auth. latiſſ. accipitur, ſicut in l. Omnem obligationē. ff. de Iudic. & l. Quæſitum. ff. de fide. Inſtrumentorum. licet enim tractetur de odio reſpectu bonorum temporalium, tamēn principaliter tractatur de fauore, nempè de ſalute animæ quæ cunctis rebus præferenda eſt. l. Sancimus. C. de Sacr. Sanct. Eccl.

143 Ampliatur IIII. etiam in quaſi cōtractu, vt putà in aditione hæreditatis & ſimilibus. Si igitur minor ſine curatore adiret hæreditatem, & iuraret, quāuis non interueniant debitæ ſolemnitates, & fuerit etiam læſus non reſtituitur. glo. magna, in vlt. ſui par. in d. Auth. Sacram. puberum. dum allegat l. 3. §. Idē ſcribit. ff. de Pact. Iaſ. d. auth. nu. 73. verſ. Adde quintam, & Bernā. conſ. 37. nu. 10. vol. 3.

144 Ampliatur V. vt id procedat non ſolùm in contractu, ſed etiam in diſtractu, vt in liberationibus, & quietationibus factis per adultum cum iuramento. glo. in l. 3. §. contrarium. ff. de contrar. & vtili act. quam ſequuntur Bart. nu. 20. Salicet. nu. 17. Iaſ. nu. 72. cæterique omnes in d. auth. Sacram. puberū. Imol. poſt Angel. qui dictam glo. ſingularem appellat in l. Pomponius. §. Si is qui precario, in fine, per illum textum. ff. de Aquir. poſſeſſ. Bald. in rub. & in l. 1. C. de Pac. & in l. Siue apud acta. C. de Tranſaction. & in l. Pactum 2. & quæſt. C. de Collat. Alex. in l. Pomponius. §. Præterea, ubi de * communi teſtatur. ff. de aquir. poſſeſſ. & Ant. Gomez. de Contractibus cap. 14. ſub nu. 18. verſ ſexto extende. Eaque potuit eſſe Ratio, quia liberationes ſpecies ſunt conuentionis. l. 1. §. Cōuentionis. ff. de Pact. & ſic ſunt contractus libera

ſtiū

torii, adeo quod ex liberatione inſurgit, quoddam tacitum pactum de non petendo, cum duarum ſit plurivè placitum & conſenſus. l. 1. ff. de pact. Itq. quod dicitur in contractu locum habet & in diſtractu. l. Pomponius. §. Is qui precario. ff. de Aquir. poſſ.

145 Ampliatur VI. etiã ſi Iuramentũ nõ interponeretur in ipſo contractu, ſed ante, vel poſt, glo. in d. Auth. Sacramē. puberum in verbo (Super) quã ſe iunntur ibidem Bart. nume. 10. Iaſ. nu. 26. Cum ium. nu. 22. & alii communiter. & Ant. Gomez. in Tract. de contractibus. cap. 14. ſub n. 18. verſ. Secundo extende.

146 Ampliatur VII. etiam ĩ contractu turpi, nã & ille Iuraméto firmatur, sm̃ Bart. in d. Auth. ſub nu. 18. & ex méte Rofredi, & põt exẽplificari licet ipſe non dicat, in c. Debitores. extra de Iureiur. vbi iurans ſoluere Vſuras, tenetur adimplere iuram. & ſic eas perſoluere, licet poſſit poſtea repetere. Nec mouet. c. Non eſt obligatorium. de reg. iur. in 6. cum ibi not. quia illud procedit qñ iuramentum continet turpitudinem ex parte iurantis, ſecus ſi ſolùm ex parte recipientis, vt in caſu d. c. Debitores. & ita declarat Abb. in c. 1. in fine extra de pact. & repetit Felin. d. c. Debitores. num. 3.

147 Ampliatur VIII. etiamſi in Iuramẽto non interueniret præſentia alterius contrahentis. Bart. d. Auth. Sacram. puberum. num. 12. glo. in Can. Quoties. in verbo (& poté) prima q. 3 idq. cõprobat Iaſ. in l. Stipulatio iſta. §. Alteri. tium. 4. poſt Alex. & alios ibi. ff. de verb. obligat. & eſt * communis opinio licet non nulli contrarium ſenſerint, vt teſtatur Alciat. c. Cum contingat. num. 109. de Iureiur. Euerard. in loco à Vi Iuramenti. nu. 10 Siquidem in actibus qui depẽdent ex ſola voluntate vnius nõ requiritur partis præſentia, vt in ratihabitione. l. Pomponius ſcribit. ff. de Negot. geſt. Sed Iuramen. eſt huiuſmodi vt per Bart. d. Auth. nu. 13. merito. Item Iuram. præſtatur Deo. c. Debitores. extra de Iureiur. Deus autem ſupplet abſentiam. cum vbiq. præſens ſit. l. Properandum. §. Cum aũt. C. de Iud. c. Sñi de Pact. in 6. Non obſtat modò textus in l. Certum. §. Si quis abſente. ff. de Confeſſ. quem pro contrario allegauit Bart. in precitato loco, ſiquidem rñdetur, licet ipſe non dicat, quod ille textus loquitur de Iuramento promiſſorio ſimpliciter ꝙ per ſe non obligat, l. Si quis pro eo. ff. de fideiuſſ. Concluſio autẽ noſtra loquitur de Iuramento promiſſorio lato ad confirmationem qđ per ſe obligat, vt tradit Bart. in d. Auth. in prima Opp. bona tñ erit Cautela, quod ſi non poſſit præſentia partis haberi, vt iuretur in manibus Tabellionis, vel alterius publicæ perſonæ, qui acceptet Iuram. pro ipſo qui ſuper eo prætenderet intereſſe. vt poſt Cin. tradit Iaſ. in d. Auth. Sacram. puberum. nu. 75.

148 Ampliatur IX. non ſolùm in minore contrahente, & iurante, ſed etiam ſi alicui contrahenti cõſentiret, vt putà Filius minor conſentit Patri alienanti, & iurat nõ venire cõtra, & licet filius alienare nequeat bona aduentitia étcum Iuramento, tñ poterit conſentire Patri alienanti. l. vlt. §. Filiis autem. C. de Bon. quæ lib. & caſu quo conſentiret Patri iurando, excluditur à retractando, glo ſingularis i. §. Sed ſancitum. in verbo, Neque ſcriptum. in Auth. de Nupt. colum. 4. quam Angel. ibidem ſequitur multùm eam comendans Iaſ. d. Auth. Sacram. puberum. nu. 74. dicens d. glo. eſſe valde ſingularem. & ibi Franc. Curt. in repetit. numero 47. in fine vbi d. gloſ. ait eam eſſe dicit.

Quod

Quod adeò verum eſt, vt non ſolùm reſtitui non poſsit, ſed nec etiam poterit propter iurament. allegare metum reuerentialem Patris. gloſ. d. §. Sed quod ſancitum. & dicam infra Limit. 11. num. 179.

849 Ampliatur x. ſiuè Minor iurauerit non retractare, ſiuè quibuſcunq. verbis, ipſius contractus confirmationem denotantibus. Bart. poſt Rofred. num. 24. Iaſ. n. 26. & cæteri DD. in d. Auth. Quod comprobatur ex Regula illa, quod vbi quid non reperitur pro forma non refert ſi ex æquipollentibus fiat l. Si mater. C. de Inſtitut. & Subſtitut. latè Euerard. in ſua Cent. in loco ab Aequipollentibus. Sed nulla reperitur data forma circa conceptionē verborum, quando præſtatur Iuramētum. Ergo poterit quibuſcunque verbis præſtari.

850 Ampliatur xi. vt non tantum procedat quando iuram. interponitur ſuper contractu rerum ſuarum, ſed etiā ſi iterponeretur ſuper re aliena. Nam licet hæc verba Meum, Tuum, Suum, & alterius. requirant etiam, ad aliquē rem iure Dominii pertinere, vel quaſi, vel alio iure. l. 2. C. de condit. inſtitut. & l. 2. ff. de Religioſ. & ſumpt. Funerum, debet id tamen intelligi (Super contractibus rerum ſuarum.) hoc eſt ſuper contractibus obligationum ſuarum. Vnde licet res ſit aliena, ſi tamen obligatio ſit ſua conualidatur cōtractus, & impeditur reſtitutio; ita voluit Rofred. in tract. de Libellis. par. 7. in Rub. conſtitutio. Feder. Imperator. nu. 11. quem refert, & ſequitur Bart. num. 23. in d. Auth. Sacramenta puberum. vbi etiam Salicet. nu. 18. Iaſ. nu. 27. & Franc. Curt. in repetit. num. 15. Militat etenim, & iſto caſu ratio periurii. Poteſtq. Ampliatio iſta altero de duobus modis exemplificari, & primò ex intentione Salicet. d. nume. 18. quando minor pro alio fideiuſſerit, et iurauerit non contrauenire, iuramentum namque habebit ſibi obſtare. Iaſ. verò & Franc. Curt. vbi ſupra exemplificant quando res aliena poſsideretur à minore bona fide, ita quod ei cōpetat publiciana, & tunc ſicut prohibetur alienare ſine Decreto, ita etiam res alienas bona fide poſſeſſas. l. Magis puto. §. primo. & ibi glo. ff. de rebus eorum. de quo latè diximus ſupra eod. tit. Inſpect. 8. num. 60. & vterq. exemplum poterit d. Ampliationi conuenire. Et quod quemadmodum contractus factus à minore de rebus propriis redditur inexpugnabilis ratione iuramenti, idem ſit in contractu facto à minore de re quam bona fide poſsidet, vt etiā tunc reddatur inexpugnabilis ratione iuramenti dixit Vaſq. de ſucceſſ. creat. §. 10. num. 72. Ampliat. 10. lib. primo.

851 Ampliatur xii. vt id locum habeat, etiam quod iuretur per Procuratorem. c. In appellatione. extra de iurament. calumn. lib. 6. & c. Præſentium. de teſtibus, pariter lib. 6. per quæ iura ita tenet Salicet. in d. Auth. num. 19. & Corn. in repetit. num. 11. Anton. Gabriel. in ſuis concluſ. lib. 2. tit. de minoribus. num. 21. ampliat. 10. quod dicit ipſe procedere attēta diſpoſitione iuris Canonici, licet forſan aliud dicendum, attenta diſpoſitione iuris Ciuilis; & Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. ſub num. 18. verſ. Septimo.

852 Ampliatur xiii. vt id procedat non ſolùm in contractibus, ſed etiā in Iudicio. Vnde ſi minor 25. ann. habens curatorem ſine quo non habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio. l. 1. & tot. tit. C. Qui legit. perſon. non hab. ſi comparet in iudicio iureq. nō contrauenire iudicio, ſeù ſententiæ p

tale

tale iuramentum co..ualidatur iudiciũ ita ſentit glo.3. in fine. Salicet. nu. 15. Iaſ. num. 76. vbi dicit cũ d. glo. * omnes tenere. & Corn. in repetit. nu. 15. vbi de communi teſtatur. in d. Auth. Sacram. puberum. Speculat. in tit. de Act. §.primo. verſ. Q d ſi minor. Bart. in l. minor 25. ann. ff. de Procur. & in l. Minor 25. ann omiſſam. ff. de minoribus. Iaſ. in l. 1. nume. 60. ff. Si quis in ius uocat. non ierit, Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. effectu. 70. Iuramenti. ff. de iureiur. Imol. d. c. Cum contingat. n. 62. vbi de * communi teſtatur. Ant. Gomez. de contractibus. cap. 14. ſub num. 18. verſ. Octauo. & Capella Toloſ. quæſt. 45. Eaq. potuit huius ampliationis eſſe ratio, quia in iudicio quaſi contrahitur. l. 3. §. Idem ſcribit. ff. de Pecul. l. 2. in fine & ibi glo. ff. de Præſt. ſtipulat. merito eadem ſit diſpoſitio quæ in contractu, cum valeat argumentum de contractibus ad iudicia. l. Non eſt mirum. ff. de Pignorat. act. Et d. ampliationem perpetuò eſſe notandam, & nunquam obliuiſcẽdam inquit Iaſ. in d. Auth. nu. 77. verſ.

153 Nota perpetuò. † Ex ea enĩ elicitur mirabilis Cautela, & Pratica quando minor comparet in iudicio ſine curatore, vt facias eum iurare de non veniendo contra Proceſſum & ſententiã quia tunc valet iudicium, ſententia & Proceſſus. ex quo ſequitur limitatio ad totum tit. C. Qui legit. perſon. non hab. Declarat ampliatio iſta pluribus modis vt per Bart. conſ. 101. Gerardus de Tuderto, quem refert Iaſ. d. Auth. num. 78. & Corn. in repetit. nu. 26. cum ſeq. vbi plures declarationes refert. non nulliſq. modis eam declarat Gabriel. libro 2. tit. de minoribus concluſ. 5. num. 12.

154 Ampliatur XIIII. vt ex illo cõtractu confirmato detur actio, & exceptio, ſm glo. in d. auth. in verbo, cuſtodiantur, quam ſequitur Bart. ibidem nu. 25. & alii DD. omnes arg. l. Statuas. ff. de Aquir. rerum domin. & facit qđ de ſtipulatione alteri facta notat Bart. in l. Siquis pro eo. nu. 6. ff. de fideiuſſ. & Iaſ. in l. Stipulatio iſta. §. Alteri. n. 4. de verb. obligat. Item facit id quod de pacto nudo confirmato iuram. tradunt DD. per illum textum in l. Siquis maior. C. de tranſact. & Iaſ. in l. Iuriſgẽtium. §. ſed cum nulla in 11. limit. ff. de Pact.

155 Ampliatur XV. hoc adeo verum eſſe, vt minor neque etiam poſsit petere abſolutionem à iuram. ad reſciſſionem ipſius cõtractus. Caſtr. d. Auth. nu. 9. & eſt ex mente Bart. in l. Si quis pro eo. in 5. caſu. ff. de fideiuſſ. prout deducit ponderando eius verba; Abb. in cap. Cum contingat. nu. 21. verſ. Et animaduertendũ, & nu. 22. verſ. Octauus caſus. extra de Iureiur. & in ſua diſputat. incip. Stante Statuto. ſub nu. 20. & ſeq. vbi refert ferè omnia quæ dixit d. c. Cum contingat. Petr. de Ancar. c. 1. extra de conſtitut. Alciat. d. c. Cum contingat. nu. 77. & Auguſtin. Beroi. conſ. 16. nu. 10. lib. 1. Immò etiã petita abſolutione à iuram. cõtractus firmus remanet, & eſt neceſſe recurri ad reſtitutionẽ in ĩtegrum, iuxta notabilem declarationem Corn. diſtinguẽtis, in conſ. 287. col. pen. & fin. vol. 4. Quod aut contractus ſuſtinebatur ſolo iuram. & tunc illo ſublato annullatur contractus, aut contractus ſuſtinebatur etiam alio iure, & tunc etiam remoto iuram. contractus eſt ſeruãdus.

156 Ampliatur XVI. etiam ſtante ſtatuto annullante contractum minoris ſine ſolemnitate ab eo requiſita celebratum; & ſic licet cum prohibitione legis cõcurrat etiam ſtatutum, adhuc tamen confirmabitur cõtractus ſi per mino-

minorem iuratum fuerit. Alex. conſ. 9. col.4. verſ. Aut non interuenit. vol. 2. quem ſequitur Ant. Gabriel. tit. de minoribus Côcluſ. 5. n. 9. & Hieronim.

157 Gabriel côſ. 127. n. 16. vol. 1. † Quod manifeſtò ea probatur ratione. Nam ſtatutum ſimpliciter annullans contractum, non habet locum in iurato, glo. notab. in c. Cum non deceat. de elect. in 6. Alex. conſ. 27. col. fin. vol. 1. Roman. conſ. 343. 444. & 446. Pariſ. qui alios refert côſ. 16. nu. 88. vol. 2. Ruin. conſ. 100. nu. 8. vol. 3. vbi de * communi teſtatur, Gozadin. conſ. 16. nu. 5. vbi & ipſe quoq. teſtatur de * communi, & Ant. Gabriel. latiſſ. pluribus modis id declarans lib. 2. ſuarum Concluſ. tit. de iureiur. Côcluſ. 5. & Hieronim. Gabriel. d. conſ. 127. nu. 17.

158 Ampliatur XVII. et ſi minor blanditiis, vel ſuaſionibus inductus ſit ad iurandum. Nam adhuc iuram. firmatur contractus, vt per Iacob. de Beluiſ. in cap. 1. §. Item ſacram. circa finē de Pace Iuram. firm. quem refert, & ſequitur Ant. Gabriel. lib. 2. ſuarum Concluſ. tit. de minoribus Concluſ. 5. num. 30.

159 Ampliatur XVIII. et quod ipſe minor non fuerit certioratus, tempore iuramenti de beneficio reſtitutionis ſibi competentis, ita voluit Bart. dicens ſe ita conſuluiſſe in d. Auth. Sacram. puberum. nu. 16. vbi ita * communiter ſeruari inquit. & ibi Salicet. n. 20. Caſtr. cæteriq. omnes magis communiter, & præcipuè Iaſ. nu. 54. cum ſeq. vbi d. opinionem * communem aſſerit, & temerarium eſſe ab ea recedere, inquit. Bart. & Angel. in l. 2. C. de Reſcind. vē dit. & in l. Sciendum nu. 8. ff. de verb. obligat. vbi Angel. Aretin. Cin. & alii. Bart. in l. Duo patroni nu. 60. ff. de Iure iur. & ibi Salicet. Caſtr. Fulgoſ. Alex. nu. 34. cum ſeq. vbi de * communi teſtatur, & Iaſ. latiſſ. nu. 34. dicens ita tenendum in conſulendo, & iudicando. Ange. in l. Qui iure militari. ff. de Milit. teſtam. Roman. in l. In repudianda. ff. de Aquir. hæredit. Caſtr. in l. vlt. in fine. ff. Ad Velleia. Cagnol. in l. 2. nu. 107. vbi alios recenſet, * de communi teſtatum faciens. C. de Reſcind. vē dit. vbi nouiſſ. Purell. in 2 par. nu. 10. Archid. c. 2. de Pact. in 6. Abb. in c. primo. de Empt. & vendi & Ioan. de Imol. in c. Cum cauſam. eod. tit. dicēs quod hanc Bart. opinionem Pratica, & conſuetudo approbauit. & in d. c. Cū contingat. ſub nu. 51. verſ. Præterea inquiens ita * communiter praticari. Bart. conſ. 90. num. 1. Dilecto Domino. lib. 1. Bald. conſ. 380. lib. 3. Caſtr. conſ. 122. col. 3. verſ. Nec obſtat etiā lib. primo. Alex. conſ. 22. col. 4. Viſo libello producto & conſ. 42. col. 9. Super præmiſſo themate, vbi dicit, quod iſta eſt * côis ſententia quā côis ſtilus approbat. vol. 1. conſil. 127. circa finem Viſo proceſſu. & conſ. 222. Viſa facti narratione. vol. 2. ubi pulchrè loquitur. Socin. conſ. 48. in fine. libr. 4. Pariſ. conſil. 56. nu. 1. lib. 1. Neuizan. conſil. 22. nu. 9. & Cephal. conſ. 207. nu. 10. vbi hanc ſententiam * crebriorem eſſe dicit. libr. 2. Hieronim. Gabriel. qui alios refert, conſ. 127. nu. 12. vol. primo. Bauer. in tract. de Virtute iuramenti Priuileg. 18. Curia Delphin. quæſt. 237. incipi. Plus dixi. Tiraquell. latiſſ. in Præfat. l. Si vnquam. num. 135. & in princip. nu. 130. C. de Reuocan. Donat. Ant. Gomez. de contractibus. cap. 14. ſub nume. 18. verſ. Quinto extende. & Ant. Gabriel. lib. 2. ſuarum concluſ. tit. de Iureiur. concluſ. 3. vbi infinitos propemodum pro vtraq. parte recenſet, & tandem in fine concludit hanc opinionem * magis communē eſſe. Bona tamē eſſet Cau-

tela

tela vt inquit Bart. & alii in d. Auth. & minor, ad effugiendas difficultates certioretur de beneficio ſibi cōpetenti.

160 Ampliatur xix. etiam in Prodigo cui fuerit bonorum adminiſtratio interdicta, dum tamen ſit ſenſu capax, aliudq. extrinſecum non obſiſtat, Ant. Abb. & Imol. nume. 63. cum ſeq. vbi recitat opiniones diuerſas & earū rationes, & fundamentā pro vtraq. parte in c. Cum contingat. extra de Iureiur. Abb. in Diſputat. 2. Stante Statuto. Franc. Aretin. in l. Is cui bonis, ad omnia contrariæ opinionis argumenta reſpondēs. ff. de Verb. oblig. Bald. in l. Pactum. quæſt. 8. C. de Collat. & ita fuit deciſum in Deciſ. Capellæ Toloſ. quæſt. 498. quam refert, & ſequitur Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. Effectu 8. Iuram. in fine. ff. de Iureiur. vbi hanc eſſe * communem opinionē audacter aſſerit licet aliqui voluerint tenere contrarium. Euerard. in loco à Vi, Iuramenti. nu. 14. verſ. Decimo. inquiens hanc opinionem * communiorem.

161 Verùm ipſe de hac ampliat. fortiter dubito, & credo contrariam ſententiam veriorem, ac magis communem eſſe, quam tenuit Iacob. de Aret. Bart. Bald. Angel. Petr. de Ancar. Caſtren. Alex. & cæteri ferè omnes in d. l. Is cui bonis. Angel. in l. Si quis pro eo. ff. de fideiuſſor. Bald. in l. 1. C. de Sacr. ſanct. eccl. colum. 4. in l. 2. q. x. C. de Reſcind. in l. 1. ff. de curat. Fur. in c. Ex parte. extra de Conſuetud. in c. primo. §. Item ſacramenta. propè finem ſui apparatus, in tit. de Pace iuram. firm. & d. l. Pactum. quæſt. 7. dicens quod ſi Prodigus cum Curatore iurauit tenet contractus, ſi ſine; procedat opinio Bart. in l. vlt. §. Filii autem. C. de Bon. quæ lib. & in Rub. ff. de Iureiur. Bart. & Bald. in l. Qui habet. ff de Tutel. Pe. de [illegible] & Abb. d. c. Cum conting. [illegible] tin. in. §. Item Prodigus. [illegible] Quibus non eſt permiſſ. facecere teſtam. Guglielm. Mainer. qui de hoc latè diſputat in l. Furioſi. num. 18. cum ſeq. ff. de reg. iur. Feder. de Sen. conſ. 31. Bald. conſ. 128. Supra adultus. lib. 3. Vdal. Zaſ. Sing. Reſp. lib. 2. c. 35. Bertrand. conſil. 48. nu. 16. lib. primo. Curt. iun. conſ. 53 Habita diligentia. n. 5. in fine. Didac. in c. Quamuis. par. 2. §. 3. nu. 8. de Pact. in 6. Reuerendiſs. Cantutius præceptor meus præſtantiſſ. mihiq. plurimum obſeruandus ad præſens ſacræ Rotæ Auditor meritiſsimus in quodam ſuo conſil. incip. Præter. ea verſ. Secūdo principaliter. Franc. de Crem. Notab. 118. Ant. Gomez. de contractibus cap. 14. nu. 31. vbi alios recenſet. & hæc opinio * communis eſt ſecūdum Iacob. Butr. in d. l. Is cui. prout ibidem referunt addit. ad Alex. num. 14. & ad Bart. ſub n. 7. verſ. Ego idem. Iodoc. Damhouder. in pupillorum patrocinio tit. de tut. & curat. mun. cap. 8. num. 29. & num. 41. & 42. vbi dicit hanc ſententiam * cōmunem eſſe, declarans eam non procedere quando vltra iuramen. interueniſſet Decretum. & iſta opinio re uera * magis communis eſt, vt ex auctoritate, & numero eam ſequentium facilè apparet.

162 Ampliatur xx. etiam ſi minor generaliter iuraſſet quod numquam veniet contra aliquem cōtractum quem ſit facturus; Nam iuram. ita generaliter præſtitum ſufficit, nec aliquod iuram. ſpeciale poſtea requiritur, quando cōtrahit, glo. Iacob. de Aret. Bart. & Fulgoſ. d. Auth. Sacram. puberum Innocent. d. c. Cum contingat. colu. 134. verſ. Item vlterius, inquiens d. opinionem de iure * veriorem eſſe. & ibidem Imol. nume. 63. vbi ad omnia

contrariæ partis fundamenta reſpondet. Siquidem cum nõ requiratur partis præſentia, ſecundum Bart. non intereſt quod d. Iuram. præſtetur etiam antequam contrahatur, & nullus acceptet; Et quãdo quis iurat, Deus ſupplet præſentiam Aduerſarii. cap.2. de Pact. in 6. cum ſimilibus.

163 Contrarium tamen tenuit Rofred. in tract. de Libellis. par.7. in Rub.cõſtitutio Feder. Imperat. num. 18. Cin. Salicet. ſub n.12. vbi hanc opinionem latiſſ. defendit, dicens eam * veriorẽ eſſe. & Iaſ. ſub nume. 75. inquiens ita * cõmuniter omnes Vltramontanos tenere in d. Auth. Sacramen. puberum quæ loquitur de iuramento minoris, & dicit (Super contractibus.) ſed iſto caſu non interuenit iuram. ſuper contractibus. merito. Et ſi dicas dicitur fieri ſuper contractu, etiam ſi fiat ante, ſecundũ glo. in d. Auth. in verbo (Super.) Reſpondetur quod id debet intelligi in continenti, ita quod in eſſe credatur, arg. l. Lecta. §. Dicebam. ff. Si cert. pet. Secundò Iuram. excludit iuſtam defenſionem, & allegationem, ergo requiritur expreſsio ſpecierum. l. Sed & ſi quis. §. Quæſitum. ff. Siquis caut. & multoties quis in genere iurat quod non eſſet in ſpecie iuraturus multaſque alias rationes pro hac opinione adducit Salicet. in d. Auth. ſub nu. 12. reſpondeas ad omnia quæ adducuntur in contrarium. Immò quod magis eſt, iſtud ampliat, etiam ſi iuram. fiat coram Tabellione, vel etiam coram Iudice; Nam adhuc tale Iuramentum non validabit contractũ qui poſtea fiet. Has opiniones diſtinguendo concordat Caſtr. in repet. d. Auth. nume. 31. & aliam longam diſtinctionem affert. Hambert. Bonenc. in repetit. d. Auth. num. 7. cum ſeq.

164 Limitatur modò d. Concluſio, nõ nullis modis, quas limitationes diligẽter nota, quia quælibet ipſarum poterit optimè deſeruire pro Cautela, ſiuè pro remedio contra d. Auth. Sacramẽta puberum; limitatur inquam primo vt locum habeat in Pubere, ſecus in Impubere. glo. in d. Auth. Sacramen. puberum. in verbo. (Puberum.) & in l. vlt. in verbo (Poterit.) ff. de Libera li cauſa. Angel. Caſtr. & Alex. qui dicit iſtam opinionem magis * communiter teneri per Legiſtas. in l. Qui iuraſſe. ff. de Iureiur. Pariſ. conſ. 99. nu. 17. vol. primo. & Curt. iun. conſ. 53. colum. 2. & Ant. Gabriel. latiſſ. lib. 2. ſuarum Concluſ. tit. de Minoribus, Concluſ. 5. nu. 39. & nouiſsimè Menoch. conſ. 29. nu. 37. lib. primo. Idq. clariſſ. probatur in d. l. Qui iuraſſe. in princ. & in d. Auth. Sacram. puberum. vbi DD. ſolùm dubitant de Impubere proximo pubertati, doli capace. de quo dicas vt ſupra in prima Ampliat. An autẽ obligetur iuramento quo ad Deum vide per Beatum Thom. in 22. 22. 89. quæſt. artic. 5. circa finem. & per Imol. in repetit. d. c. Cum contingat. colum. 4.

165 Limitatur 11. quando extaret Statutum, prout in multis Ciuitatibus Italiæ, extat, quod contractus minoris licet iuratus non valeat, niſi ſeruata certa ſolemnitate, alioquin Contractus præſumatur fictitius, & ſimulatus, ſeù Dolo initus, quo caſu contractus non firmatur Iuramento d. Auth. Sacram. puberum. ibi (Per vim, vel metum) vbi Bald. col. 2. dicens quod iſta eſt noua Cautela. Salicet. num. 26. Iaſ. nume. 84. & 85. verſ. Tu teneas opinionem Bart. inquiens quod hæc opinio eſt * communis, & ab ea in iudicando recedendum non eſſe: Corn. in repetit. num. 113. & Vbalionus de Monte Biano ſuper verbo contractibus.

bus. verſ. Eſt verum. ad id multos antiquos referens, cuius lecturas manu ſcriptas habui; Bart. in l. Omnes populi. in 2. quæſt. 3. quæſt. princ. ad finem. ff. de inſt. & iure. Bald. in l. Ne Patronis. C. de Oper. libert. Imol. d. c. Cum contingat. nu. 46. Abb. quæſt. 2. Stante Statuto, per totam, vbi plenisſ. pertractat. Barbat. conſ. 6. vbi latisſ. & conſ. 41. vol. 4. Simon à Monte Sancto in ſeu conſ. Criminal. Diuerſorum conſil. 154. Tom. primo. vbi infinitos recenſet, oẽs de * communi teſtantes. doctiſsimus Hieronym. Gabriel. conſ. 13. nume. 6. cum pluribus ſeq. vol. primo. egregiè d. opinionẽ defendens, oſtendens eam communiorem eſſe. contrarium tamen verius eſſe, & * communiter receptum inquit Franc. Curt. in d. Auth. nume. 59. qui alios id tenentes refert. & hanc Bart. & aliorum doctrinam paſsim, & indiſtinctè veram non eſſe dixit Io. Crot. d. l. Omnes populi. num. 47. verſ. Li-
166 mitatur hæc concluſio. † Verùm ipſe teneo qđ ſuperior opinio ſit * magis communis, & verior intelligendo tamen eam ſi ſtatutum fingeret Dolũ, & ſimulationem ex aliquibus coniecturis propinquis, & veriſimilibus ad præſumendum verum Dolum, ſecundum ea quæ not. in l. Dolum. C. de Dolo. Nam tunc nõ dicitur Dolus fictus, ſed verus, qui cum nõ poſsit directò probari, ſed per coniecturas, poſſunt per Statutum tales coniecturæ declarari, & ſpecificari. vt notanter declarat Caſtren. in repetit. d. Auth. ſub. nu. 25. verſ. Si tamen Statutum. vbi etiã Corn. num. 113. verſ. Et prædicta vera. Ideo ſi Statutum introduxit quandam Solemnitatem qua omiſſa præſumeret contractum ſimulatum, & Doloſum, eo quia minores in tali loco communiter ſolent decipi, vtiq. tale Statutum cum ſit fundatum in propinquis, & veriſimilibus coniecturis, validum erit. vt declarat Corn. d. nume. 113. Crot. d. l. Omnes populi. nu. 47. in fine. Roman. conſ. 12. & Abb. cõſ. 72. vol. primo. Item ſi Statutum dicat quod ſi minor habens curatorem contrahat ſine eo, cum de facili poſsit haberi, præſumatur Dolo inductus hęc erit ſatis bona præſumptio. arg. l. vlt. ff. de Rit. Nupt. Caſtr. & Corn. ſupra citati. & Abb. d. quæſt. Stante Statuto. Sub num. 12. verſ. Nunc ne. & verſ. Secundum membrum. Et dixit Bald. in d. Auth. colum. 3. verſ. Sed quæro nunquid. quem fuit ſecutus Roderic. Suar. in Declarat. l. 4. libro ſecundo. For. leg. tit. de Las Arras. nume. 32. valere Statutũ, quod non valeat contractus minoris licet ſit iuratus, ſi fiat ſine Decreto, ſi ſtatutum ſit factum rationabili cauſa, vt putà quia malitia Hominis illius loci erat multũ prompta ad decipiendum minores. Nã cum habeat in ſe æquitatem, & rationem naturalem non poteſt dici tale Statutum eſſe iuri contrarium. & ſic de facto dicit ſeruari idem Bald. in l. Non dubium. C. de Legibus. Vnde concludendum eſt, minorem iuramẽto non obligari, quando extaret Statutum, quod ſi ſine aliqua ſolemnitate contraheret contractus præſumatur ficti-
167 tius, & ſimulatus. † Quod tamen intelligendum eſt, quando Statutum facit expreſſam mentionem de iuramẽto ſecus ſi ſimpliciter diſponeret, qđ contractus factus per minorẽ ſine decreto, præſumatur factus Dolo, vel ſimulatione. Nam tunc tale Statutum non extenditur ad contractus iuratos niſi in Statuto, de Iuramento fiat expreſſa mẽtio, vt latè determinat Alex. conſ. 170. Viſo & opportunè examinato Proceſſu. colum. 9. & ſeq. lib. 2.

Namq. diſpoſitio ſimpliciter loquens non cenſetur diſponere in materia, iurata, niſi de iuraméto fiat expreſſa mé tio. gloſ. in c. Cum non deceat. & ibi ſcribentes de elect. in 6. dixiq. ſupra in princ. præſentis Inſpectionis. n. 134.

168 Limitatur III. quando Statutum requirit certam ſolemnitatem in contractu, qua non adhibita vlterius procedit, quod Inſtrumentum nullam faciat probationem, tunc iuramentum nihil operatur, quia ſicut inſtrumentum nó probat contractum, ita nec iuramentum. Cagnol. in l. Si librarius. nu. 43. ff. de Regul. iur. et Ant. Gabriel. lib. 2. tit. de minoribus concluſ. 5. nu. 33. & lib. 6. tit. de ſtatutis. concluſ. 11. n. 11. vbi alios adducit.

169 Limitatur IIII. quando ſtatutũ interdiceret minori bonis, niſi cótrahat cú auctoritate curatoris vel alia ſimili ſolemnitate. Pốt enim ſtatutũ in locis, ſicut lex, bonis interdicere Subdito. l. Imperator. ff. Ad Trebell. & l. In quęſtione. §. Quibus. C. Sent. paſſ. Nã tunc non valebit iuramétum minoris, quia non habet adminiſtrationem arg. l. Tutor. §. Prodigus. ff. de iureiur. ita declarat Vbalionus de Mốte Biano nobilis Peruſin. in d. Auth. Sacram. puberũ. ſuper verbo Cốtractus, circa finem. verſ. Secundum remedium. cuius repetitiones habui manu ſcriptas.

170 Limitatur V. ſi ſtatutum faciat capiétem, non capacem; Nam impedimentum iuris excuſat a Periuro. arg. l. fin. ff. Qui ſatisdit. cogant. & l. Iubemus. §. Economus. C. de Sacr. ſanct. eccleſ. ad quod etiã facit, quod ſcripſit Bald. in l. vni. C. de his quæ pœnæ nominę de illo q iurauit ſoluere decem Titio infra menſem, & in termino Titius eſt excommunicatus, non eſt periurus ſi non ſoluit, quia excuſatur impedimẽto Iuris, ita refert, & ſequitur idem Vbalionus in loco mox ſupra relato, verſ. Quartum remedium. vbi receſſet quatuor remedia ad hoc quod iuramentum præſtitum à minore nó valeat, ſed hæc duo tantum, tamquàm notabiliora volui referre.

171 Limitatur VI. vt non procedat in iuramento præſtito in contractu ſimulato, quia ſicut ſimulatus eſt contractus, ita & iuram. glo. quam auream appellat Franc. Curt. in repetit. d. Auth. nu. 65. in l. Ab emptione. C. Plus valere q agitur. quam ibi ſequuntur Cin. Bald. & Angel. Bart. in l. Si quis pro eo. ff. de fideiuſſ. Bald. in Rub. ff. de iureiur. & in l. 1. C. de oper. libert. Ang. in l. 1. C. de Dot. cau. non num. Imola in l. Nemo pốt. ff. de leg. 1. Iaſ. in d. Auth. num. 62. & ibi in repetit. Corn. nu. 74. Franc. Curt. n. 65. & Humbert. de Bonenc. nu. 49. & Abb. quæſt. 2. Stante ſtatuto. ſub nu. 15. cum ſeq. vbi plenè pertractat ſimulationis materiã circa Iuramentum, plures diſtinguendo Caſus.

Declarat̃ id tñ in iuramento de obſeruantia contractas, ſecus ſi iuret, prędicta oĩa, & ſingula vera eſſe, vt cóiter hodie ſolent Tabelliones in inſtrumentis apponere; tunc etenim nó poterit quis obiicere ſimulationem, quia detegeret ſuum periurium, ideo audiri nó debet arg. l. Tranſactione. C. de tranſact. & c. Inter dilectos. de Donat. Imol. d. c. Cum contingat. nume. 80. Corn. in d. Auth. nu. 74. verſ. Item tertio. & Abb. d. Diſputat. 2. ſub nu. 15. verſ. Sed nunc proſequor.

Declaratur 2. qñ ſimulatio interuenit ex vtraq. parte, ſecus ſi ex parte iurantis tm̃. vt quia vnũ gerebat in corde aliud in ore, vel quia dolosè vſus eſt verbis ſimplicibus. Nã tunc iuram. intelligit̃ ſm̃ intentioné recipiétis eũ, & ſic Deus recipere videtur eũ. c. qua

cunq.

cinq.§ Oibus.22.q.5. Corn.d.nu.74. vbi & aliàs declarationes refert.

172 Limitatur VII.qñ iuram.eſſet interpoſitum Dolo.glo. ordinaria in l. 1. in glo. fin. in princ. quam ibi ad hoc notat Bald. C. ſi aduerſ. vendit. glo. 2. in c. 1. §. Item ſacram. de Pace Iuram. firm. vbi id not. Bald. in 4. q. Salicet. Caſtr. Iaſ. & alii in d. Auth. Sacram.puberum. Imola d. cap. Cum contingat. Abb. conſ. 107. in 4. dubio. vol. 2. & Ancar. conſ.88. conſ. 176. in ſupradicta contentione.& conſ.340. Pro hac limitat. facit quia Dolo deceptus non conſentit, cum deficiat vnum ex ſubſtantialibus Iuramen i. iuxta not. per gloſ. in Auth. Quod eis. C. de Nupt. Et ideo ſi cõtractus eſſet aliàs de iure validus non tolleretur in integrum reſtitutio quia ſi opponatur de iuramento replicabitur de Dolo ,put dicit glo. d.§.Item ſacram. ſi verò cõtractus eſſet aliàs de ſe nullus,nõ firmaretur Iuramẽto, nẽc eſſet neceſſaria reſtitutio. l.In cauſæ.in princ.la 2. ff. de i integr. reſtitut.minorum. & videtur optimè probari in c. Cum contingat. c. Licet mulieres,& c.Quãuis. de iureiur.in 6. quibus in locis excipitur iuram. Dolo extortũ. & tñ iura canonica magis fauent iuramẽto & pluris roboris ei attribuunt,quã ciuilia, vt notant ſcriben

173 tes in d. Auth. † Quod ſanè intelligẽdum eſt, niſi Dolus iurantis interueniat. Nam tunc vnius Dolus cum altero compenſatur, prout voluit Bart. in l. Si alterius. C. Si minor ſe maior.dixerit.facit l. Si cum ambo. ff. de compenſat. & l. Viro. ff. ſolut. Matrim. & ita declarat Corn. in repetit. d. Auth. num. 188. circa finem.

174 Limitatur VIII. qñ iuram.eſſet interpoſitũ per vim,vel metũ. tunc etenim nullius erit effectus. d. Auth. Sacram.puberum. ibi Per vim aũt. & ibi Bart. in fine Iaſ. num. 29. & 60. & alii oẽs. Et iſto caſu iuramen.eſt ipſo iure nullum,ideo non cõfirmat contractũ, vt cauetur in d.Auth. ponderãdo verba illa , Nullius momenti , quæ denotant ipſo iure.glo.in l.Iulianus. §. ſi q̃ bona. ff.Ex quibus cau. in poſſ. eatur, & ita notant oẽs in prægalleg. Auth.Sacram.puberum . Nõ tñ id procedit de iure canonico quo iuram. per metum præſtitũ valet ipſo iure, & ſeruari debet ; Vnde pro reſciſsione actus opus eſt petere abſolutionẽ à iuram.Caſtr. Iaſ.Curt.iun. & alii in d. Auth. faciunt not. per Innocent. in c.Venerabilẽ. in fine. extra de elect.Io.And.i c.Ad aures. extra.Qđ met.cauſa. Cagnol.in l. 2.n.102. C. de Reſcin. vendit.vbi reprehendit Bart.ibi aliter ſentientẽ,Afflict.Deciſ.322. & rurſus Deciſ.393.Si tñ poſt iuram. ui, vel metu extortum, quis iurauerit,non facere matrimoniũ de tali vi,vel metu, iuram.non valet. ſecundum Salicet. & Caſtr.in d.Auth. quod eſt intelligendum ſi tempore ſecundi iuramenti durabat idem metus, & eadem vis, aliàs per ſecundum iuramen. purgaretur præcedens. l.2.vbi glo. ff. Quod met. cauſa.

175 Limitatur IX. cum minor doloſè & ſcienter in iudicio negat veritatem cũ iuramento.Nam tunc non obſtante iuramento poteſt in integr. reſtitui.Nec obſtat. d. Auth. Sacramen. puberum , quia loquitur quando quis veniendo contra iuram. eſſet periurus , cum lex nolit eſſe cauſa periurii. l. 1. C. ſi aduerſ. vendit. ſed iſto caſu dato quod minor reſtituatur , non per hoc tamẽ in periurium incidit reſtitutionem petendo . Nam in periurio iam incidit iurando falſum . ita notanter tradidit Mattheſil. Notab. 165. Tu vide.Bald. in l. 1. C. ſi aduerſ. Delict. & Iaſ.in d. Auth. nume.67.

Limita-

176 Limitatur x. in minore qui per erro ſem iurauerit, vt iuramento errantis contractus minimè firmet. l. Si ex falſis. C. de tranſact. & l. Si quis pro eo. in princ. ff. de fideiuſſ. Corn. in repetit. d. Auth. nume. 13. & Humbert. de Bonenc. num. 47. Alex. conſ. 28. col. pen. vol. 1. quem refert, & ſequitur Beroi. conſ. 22. num. 42. lib. 2. Errans etenim non conſentit. Contractuſque per Errorem conſenſum impediens é ipſo iure nullus. l. In omnibus. ff. de act. & obligat. Vbi enim eſt error nulla eſt voluntas. cum nil ſit tam contrarium conſenſui, quàm error. l. Si per errorem. ff. de iuriſdict. omnium Iudic. Cephal. conſ. 207. num. 65. lib. 2.

177 Limitatur xi. in contractu minoris qui ſit Ebrius, qui propter defectum conſenſus non tenet. arg. c. Sanè 15. q. 1. vt nec etiam iurameto firmetur. c. Vnuſquiſq. & ibi not. glo. 22. q. 4. & Humbert. de Bonenc. in repetit d. Auth. num. 46. Hinc eſt, quod generalis renunciatio quæ non valet in caſibus veriſimiliter non cogitatis, propter defectum conſenſus. l. Sed & ſi quis. §. Quæſitum. ff. Si quis caut. non confirmatur iuraméto ſecundum Cin. in l. 1. q. 3. C. Comod. quem refert, & ſequitur idem Humbert. in d. Auth. nume. 50. & generaliter in omni caſu in quo deficiat conſenſus iuramétum nihil operabitur.

178 Limitatur xii. cum iuramentũ fuerit à minore præſtitum calore Iracundiæ, quia tunc non eſt obligatorium, cum ſuos neceſſarios comites non habeat, quippè Diſcretionem, & Iuſtitiam. 22. q. 1. c. Et iurabunt. Non enim videtur actus omnino voluntarius, & ſic non videtur Deus talem obligationem indiſcretam recipere. 15. q. 1. c. Non eſt. Abb. in quæſt. 2 Stante Statuto. num. 21. verſ. Quartus caſus. Et faciunt ea quæ notant. in l. Quicquid calore. ff. de reg. iur.

179 Limitatur xiii. in contractu facto nimia reuerentia interueniente. l. 1. §. Quæ onerandæ. ff. Quarum rerum actio non detur. not. glo. in c. Quem admodum. in princ. extra de iureiur. Iaſ. in d. Auth. num. 74. & Humbert. de Bonenc. in repetit. num. 48. Bart. in l. Pactum quod dotali. quæſt. 1. C. de Collat. Crot. in l. Stipulatio hoc modò concepta. colũ. 15. ff. de verb. oblig. Socin. reg. 150. Limit. 7. Grauetta conſ. 7. nu. 6. & Cephalus latè conſ. 207. num. 72. lib. 2.

180 Limitatur xiiii. in minore iurante ſoluere Mutuum ſub ſpe futuræ numerationis, quo caſu non reputatur maior, quo ad hoc ut currant tempora nõ opponédæ Exceptionis, non nũmeratæ pecuniæ, quæ alias intra biennium debet opponi. l. In contractibus. C. Non num. pec. ita ſingulariter declarat Bald. in l. vlt. ad finem. C. Non num. pecun. Iaſ. in Auth. num. 65. & Franc. Curt. num. 66. in repetit. eiuſdem Auth. Felin. in c. Si cautio. col. 1. de fide inſtrument. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de Teſtamentorum. por. §. x. num. 50. Cuius limitat. ea eſt ratio, quia deſſicit conſenſus, eo quia pecunia non numeratur prout ſperabatur, ideo Iuram. non repreſentet eum maiorem, vt d. Iuramento obligetur vt per DD. ſupra relatos.

181 Limitatur xv. in iuramento ex falſa cauſa præſtito, quod nihil operatur, vt latiſſ. per Pariſ. conſil. 96. nu. 24. volum. primo.

182 Limitatur xvi. vt non procedat in Teſtaméto, quia illud non confirmatur iuramento minoris, vt reuocari non poſſit. Rofred. in tract. de Libellis. par. 7. in Rub. conſtitutio Federic. Imperat. nume. 9. vbi id tribus firmat

mediis Bart. in l. Si quis. in princ. num. 14. de leg. 3. in l. Cum duobus. §. Idē ſcribit. ff. Pro ſocio, & in l. Stipulatio hoc modò concepta. ff. de verborum obligat. Bald. in l. 3. ad finem. C. de Sacr. ſanct. eccl. in Auth. Hoc inter liberos. C. de Teſtam. & pulchrè in d. §. Item ſacram. Bald. Salicet. Iaſ. num. 63. in d. Auth. vbi Corn. in repetit. ſub nume. 30. verſ. Non autem firmat. dicens ita * cōmuniter teneri. & Franc. Curt. ſub nu. 67. in fine & Alex. conſ. 18. num. 2. Viſis capitulis, qui multa ad id allegat, dicens hanc eſſe * magis communem opin. lib. 2. Idq. probatur in l. Verba contraxerunt. ff. de verb. ſign. per quem textum dicit gloſ. in l. Teſtamentum. in verbo (contractus) C. de teſtam. quod teſtamentum non erit contractus. Ex quo Bald. ibi infert, quod Statutum loquens de contractu non vendicat ſibi locum in Teſtamento. Quomodò autem id procedat videas latiſſ. apud Humbert. Bonenc. in d. Auth num. 65. cum pluribus ſequ. vbi tres diſtinguendo caſus circa id latè vagatur.

183 Limitatur XVII. vt non procedat ī Iuramento aſſertorio, hoc eſt quando minor iurauit ſe eſſe maiorem, quo caſu licet minor nō poſsit venire cōtra contractū per reſtitutionē in integrum, tamquam minor, quia ſuo mēdacio punitur, tamen poterit dicere de nullitate contractus, ob ſolemnitates iuris communis, vel Municipalis non ſeruatas. ita declarat Bart. in d. Auth. ſub nu. 1. quem alii omnes ibidem ſequuntur. Imola d. c. Cum contingat. colu. 65. verſ. An autem. Bart. conſil. 162. num. 3. In quæſtione prædicta. Roman. conſ. 12. col. fin. Socin. conſ. 61. col. 3. & conſ. 66. col. 3 verſ. Et ideo dicit. vol. primo. Ruin. conſil. 135. nu. 1. & conſ. 141. col. 2. vol. primo. Marſil. ſing. 299. Cremens. Sing. 162. Riminald. Inſt. Quibus alien. licet vel non. §. 2. nu. 28. cum ſeq. vbi alios refert. & Ant. Gabriel. lib. 2. tit. de minoribus cōcl. 5. n. 41. Mouēturq. prædicti ex notab. dicto Ioan. Andr. in Addit. Spec. in tit. de Sent. §. Vt autē. in princ. dicentis, quod licet iuramentum corporaliter præſtitum aſſerētis ſe eſſe maiorem, excludat illum penitus à beneficio reſtitutionis in integrum, non tamen excludit eum à beneficio nullitatis allegandæ. ita intelligendo l. Si alterius. in fine. C. Si minor ſe maior. dixer. Nec obſtat qđ vult Corn. conſ. 121. in fine. Videtur in hac conſultatione. vol. 3. quem refert, & ſequitur Pariſ. conſ. 97. n. 32. vol. 1. qđ ſcilicet per d. l. Si alterius. tollatur etiam remedium Nullitatis, ex illis verbis (Nullam tibi ſupereſſe auxilium.) Quia optimè ſatisfacit. Riminald. d. §. 2. num. 30. Quam limitat. Amplia vt procedat etiam in pupillo proximo pubertati, Doli capace. quia ſi iurauerit ſe maiorem, ratione ſui Doli, & Delicti non poterit reſcindere contractū. cuius dicti auriga fuit Guglielm. de Suz. in d. Auth & ibi Franc. Curt. in repetit. nu. 20. & ſeq. vbi iſtud mirabile, & ſtupendum eſſe inquit, alios ad id adducēs. Sublimitatur id niſi minor aſſerat ſe maiorem alteri coniuncto, quia coniunctus præſumitur ſcire ætatem coniuncti. l. Octaui. ff. Vnde cogn. l. De tutela. & ibi Bart. C. de in integr. reſtitur. minorum. Gugliel. de Suzz. in d. Auth. & Franciſ. Curt. numero 21.

184 Limitatur XVIII. quando actus ſiuè contractus imprubatur principaliter fauore publicæ utilitatis, quia tūc non firmatur iuramento. c. Si diligenti. de foro compet. glo. in l. 2. iuncta. l. Quēadmodū. C. de Agric. & Cēſit. lib. 11.

lib. 11. Bart. in l. Si quis pro eo, verſ. Secundo quandoq. probatur. ff. de fideiuſſ. Ant. & Nicol. d. c. cum contingat. Petr. de Ancar. in c. licet mulieres extra de Iureiur. & Anto. Gomez. de cōtractibus. cap. 14. ſub nu. 24. Ex quibus infertur ad pactum per quod prorogatur inſtantia Iudicii, vt non confirmetur Iuramento quia eſt contra publicam vtilitatem. l. Properandum. C. de Indic. ita firmant DD. ſup. relati, & Corn. in repetit. d. Auth. ſub nu. 48. & Humbert. de Benenc. n. 115. vbi & ad alia ſimilia inferunt. Prædicta tamen vera eſſe intelligit Corn. vbi ſup. de Iure Ciuili, ſecus de Iure Can. cū poſſit ſeruari ſine diſpēdio ſalutis ęternę.

185 Limitatur xix. quādo Contractus, ſiue actus continet aliquod mortale peccatum, vel aliquod turpe cōtra bonos mores. quia tūc non confirmatur Iuramento, vt occidere hominem, committere furtum, adulterium, vel quid ſimile contra bonos mores. c. Nō eſt obligatorium de Reg. iur. in 6. c. vnuſquiſque. 22. q. 4. & facit Auth. Qđ eis. C. de Nupt. Corn. in repetit. d. Authēt. Sacram. puberum. nu. 41. & Humbert. Bonenc. nu. 60. cum ſeq. & Din. d. c. Non eſt obligatorium. Namq; Iuramentum non eſt inuentum vt ſit iniquitatis vinculum. cap. 1. extra de Iureiur. lib. 6. Ideoq. remiſsio Doli futuri, quæ præſtat expreſsè occaſionem delinquēdi. l. Si vnus. §. illud. ff. de Pac. non confirmatur Iuramento. c. Quēadmodum. §. vlt. & ibi not. gl. extra de Iureiur. Ex quo ſequitur illatiuè quod remiſsio cautionis facta per proprietarium vſufructuario, de vtendo, fruendo arbitrio boni uiri. ex eo non valet, quia præbet occaſionem delinquendi. Ideo Iuramento, non confirmabitur, per prædicta.

186 Limitatur xx. quando minor promitteret aliquid impoſsibile cum Iuramēto quo caſu minimè obligatur. l. Impoſsibilium. ff. de reg. iur. & c. Nemo poteſt. de reg. iur. in 6. notat Din. d. c. Non eſt obligatorium, & plenius d. c. Nemo poteſt. cui enim dubiū eſſe poteſt, quod ſiquis promittat dare Solem vel Lunam, Cœlum digito tangere, vel quid ſimile licet iurauerit, non teneatur? cum id ſit impoſsibile, nec poſſit Iuram. efficere vt impoſsibile, poſſibile fiat.

187 Limitatur xxi. cum Iuram. nō eſſet corporaliter præſtitum tactis Euangeliis, vel aliis ſcripturis Sacris. glo. 1. in princ. in cap. 1. §. Item Sacram. de Pace iuram. firm. Bart. in d. Auth. Sacram. puberum. nu. 7. Bald. nu. 7. Salicet. col. 2. Iaſ. ſub nu. 13. & alii poſteriores ibi ſequuntur. & Ant. Gabriel. lib. 2. tit. de minor. Concluſ. 5. nu. 34. cum ſeq. vbi latè declarat, quàmplures ad id adducens. Ratio autem eſt, quia quando in aliqua lege eſt expreſſum quod Iuramentum debeat corporaliter præſtari, ita ſemper præſtandum eſt, aliàs nō valet. c. Laudabile. vbi Abb. in 2. Notab. extra de Frigid. & Malefic. Sed in d. Auth. Sacram. puberum. coniungendo eam cum l. 1. C. eod. expreſſum eſt quod Iuram. ſit corporaliter præſtandum, merito.

188 De cōſuetudine tñ hodie nō ſeruatur tactus Euāgeliorum, vel aliarū ſacrarum ſcripturarū, ſed ſufficit tactus cuiuſcunq. libri, vel ſcripturæ, ſecundum glo. in Auth. Iuſiurandum quod præſtatur ab his. in uerbo Quatuor. & in §. Item Sacram. in glo. 1. de Iuram. firm. & ſequuntur alii relati per Gabriel. d. Concl. 5. nu. 36. cū ſeq. vbi aliis etiam modis id declarat.

189 Limitatur xxii. in Iuramēto præſtito per Adminiſtratorem qui non habeat ad hoc ſpeciale mandatum. Nam

illud

illud non noceret minori quo minus poſsit contractum per adminiſtratorẽ factum reuocare. Vnde iuram. tutoris, uel curatoris pręſtitum in cõtractu rerum pupilli, uel adulti non nocet ei, & proptetea poterit illũ reſcindere. Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. Effectu 8. iuram. ſub num. 129. in fine. ff. de iureiur. Cagnol. alios referens, in l. 2. nu. 108. C. de reſcind. vendit. Alex. conſ. 21. lib. 5. & Bauer. in tract. de virtute iuram. caſu 44. Ex quo infertur ad iuram. Prælati præſtitũ in contractu rerũ eccleſiaſticarum, ut non noceat eccleſiæ, quin poſsit illum reſcindere. Bald. in l. Generaliter. C. de rebus credit. in l. 1. col. 4. C. de Pact. & in d. §. Item ſacram. Iaſ. in d. Auth. nu. 64. & ibidem Curt. iun. num. 182.

190 Limitatur XXIII. in iuramento generali pręſtito per minorẽ de non veniendo contra aliquem contractum p ſe initũ. vt per Cin & alios in d. Auth. & Ant. Gabr. alios adducens lib. 2. tit. de minoribus, conclu. 5. n. 44. Idq. ẽt locũ habet ſi minor generaliter iuraſſet, ꝙ nũquam ueniet contra aliquem contractum quem ſit facturus, Nã tale iuram. ita generaliter præſtitum nihil operabitur, ut ſecũdũ uetiorẽ ſententiã concluſimus ſupra Ampliat. XX.

191 Limitatur XXIIII. in actu concernente fauorem alterius quàm iurãtis, ſeù damnum & illius cui iuratur; Nã iſto caſu iuramento non confirmatur actus, ſeũ contractus. ita declarat Caſtren. conſ. 198. incip. Notandum primo. lib. primo. prout refert, & ſequitur Curr. in repetit. d. Auth. num. 63.

192 Limitatur XXV. in dependentibus à mera uoluntate, ut putà minor conſtituit Procuratorem, & iurauit ſe illum non reuocaturum. nihilominus Iuramento non obſtante poterit illum reuocare. glo. ſing. in c. vltim. de Procurat. lib. 6. Bart. in l. Cum precario. ff. de Precar. Angel. in l. Et in perpetuum. ff. de Procurat. Francisc. Curr. in repetit. d. Auth. nume. 68. Ioan. And. pulchrè in Nouellis in c. Tua nobis. extra de Offic. Vicar. Alexand. conſ. 160. Viſis capitulis. lib. 2. & Ant. Gabriel. latiſſ. lib 2. tit. de iureiur. concl. 1. num. 7. cum ſeq. ubi ad plura infert in quibus iuramen. non operatur, cum dependeat à mera uoluntate.

193 Limitatur XXVI. id non procedere quando minor alienaſſet feudum ſine Decreto, tunc etenim alienatio non conualidatur. quia iuramen. contra legem feudorum uon ualet, ut con ſuluit Bald. conſ 8. factum. uol 3. qu. m refert, & ſequitur Anton. de Petrut. in repetit. l. 1. Effectu. 8. iuramenti. nu. 132. ff. de iureiur.

194 Limitatur XXVII. in Minore Iudeo, Heretico, ſiuè excõmunicato. Namq. cum nõ ſit de ſacro nr̃o Ouili, iuramẽto nõ obligantur. ſecundum Bald. d. §. Item ſacram. col 4. in fine Ludouic. Rom. in l. Pactum dotali C. de collat. et in l. Qui ſuperſtitis. (licet ibi uideatur id reprobare.) ff. de Aquir. hær. dit. Iaſ. in d. Auth. nu. 65. ubi etiam Franc. Curt. in repetit. n. 67. ubi id optimè declarat, & Ruin. conſ. 159. col. pen. & & ſequ. uolum. 5.

195 Limitatur XXVIII. in minore Prodigo cui fuerit bonorũ adminiſtratio interdicta, qui iuramẽto non obligatur, Iacob. de Arer. Bart. Bald. Angel. Petr. de Ancar. Caſtr. Alexan. & cæteri ferè oẽs in l. Is cui bonis. ff. de uerb. oblig. & latè concluſimus ſupra ſecũdũ ueriorem * ac magis cõem opinionẽ. § Ampl. XIX. uerſ. Verum ipſe.

196 Limitatur XXVIIII. ut id non procedat qñ minor prius iuraſſet de non alienando ſine auctoritate Curatoris, & Iudicis decreto, & ita ſolent cauti

Patres facere filios ſuos iurare. & ita etiam cautæ Mulieres promittere per iuram. de non alienando fundum dotalem, quia poſtea aliena io quę fit ſecundo loco, cum iuramento non tenebit, primo iuramento obſtante. ita ſingulariter decidit glo. quam ſequuntur Hoſt. & Io. Andr. in Nouell. in c. Licet mulieres. extra de iureiur. idem Ioan. Andr. in c. Cum contingat. extra eod. Hoſtienſ. in ſua Summa in tit. de iureiur. §. Quia comites, vbi id optimè cõprobat. Imol. in c. Dilecto. extra de Præben. Gugliel. Benedict. in c. Rainutius. verſ. Et vxorem. num. 180. de teſtament. Bart. in l. Si quis pro eo. ſub num. 9. verſ. Pro hoc induco. ff. de fide iuſſ. in. l. Is cui bonis. in fine. ff. de verb. oblig. & in. l. Si prædiũ. C. de iure Dot. Alberic. i. l. vni. col. pen. C. de rei vxo. act. Alex. in. l. Stipulatio hoc modo cõcepta. ff. de verb. oblig. Roman. Alex. & Iaſ. in l. Duobus. §. vlt. ff. de iure-
* iur. qui id * cõmuniter receptum eſſe inquiunt. Roman. in l. Qui ſuperſtitis. ff. de Aquir. hæredit. Corn. in repetit.
* d. Auth. ſub num. 75. vbi de * communi teſtatur. & ibidem Iaſ. nume. 60. et Franc. Curt. nu. 62. cum ſeq. Imol. in l. Cũ. uir. ff. de vſucap. & in l. Si æſtimatis. ff. Sol. matrim. Ant. de Petrut. in repetit. l. 1. effectu 8. iuram. num. 134.
* ff. de iureiur. inquiens id eſſe * communiter receptum. Aretin. Melchior Chling. & poſt eos Riminald. nu. 223. Inſt. Quibus alien. licet vel nõ, in principio. Alex. conſ. 16. Ponderatis narratis. vol. 3. & conſ. 102. vol. 4. Riminald. conſ. 409. num. 12. & Roland. à Valle conſ. 62. num. 5. lib. 2. Speculat. in tit. de empt. & vendit. §. Tertio loco. verſ. Et nota generale conſilium. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 18. Requiſitio. 29. Limit. prima. nu. 147. cum ſeqq. & nu. 153. vbi id magiſtraliter declarat; & Ant. Gabriel. alios adducens libro 2. tit. de iureiur. concluſ. prima. in princ. Pro qua opinione eſt optimus verborum contextus in c. Intellecto. de iureiur. vbi nõ valet alienatio facta à Rege cum iuramento quia prius iurauerat de non alienando; Huic contextui reſpondet Didac. Couaruu. in ſecunda par. Relect. §. 2. num. 3. cum ſeq. contrariam opinionem latè defendens. quibus tamen non obſtantibus, Id confirmatur ex eo, Nam cum in primo iuramento cõcurrat diſpoſitio iuris cõmunis prohibentis alienalionem rerum minorũ. vtiq. ſi minor poſt conſentiat, & iuret, non debet alienatio valere. quia Pactum de non alienando appoſitum in contractu quod habet concurſum iuris communis, offuſcat ſecundum iuramen. quod à primo eliditur, vt notant DD. in l. Ea lege. C. de condit. ob turp. cauſam. & i l. Filiusfam. §. Diui. de leg. primo. Imol. d. l. Cum vir. d. c. Dilecto col. 8. & d. c. Cum contingat. num. 83. cum ſeq. Hippolit. Riminald. poſt multos quos congerit Inſt. Quibus alien. licet vel non. in princip. Roland. à Valle d. conſ. 62. num. 5. et Gabriel. in præcitato loco num. 3. vbi dupliciter id ſublimitat. ſecus verò ẽ quando actus ſuper quo præſtatur iuram. non eſt illicitus, & pendet à mera voluntate contrahentis, quia tunc primum iuramen. non impedit actum poſtea factum, licet faciens ſit per iurus vt declarat Abb. in c. Intellecto. col. 2. de iureiur. & Corn. conſil. 102. col. 2. vol. primo. Ex quo Gabriel. d. concluſ. prima. nume. 7. cum ſequ. ad plura inferr.

Sublimitatur modò præd. limitatio
197 non nullis modis. † Primò quando emptor primum iuramentum ignorauit, quod in dubio præſumitur. l. Ve-

rius. ff. de Probat. quia tunc non obſtante primo iuramento, ſecundum, minorem obligat, nec primum emptori nocet, qui probabiliter illud ignorauit. arg. l. Et liberi. ff. de cōtrah. empt. & l. vlt. ff. Pro ſuo. Bald. d. c. Cum cōtingat. col. 5. num. 14. Imol. d. l. Cum uir. num. 14. Franc. Curt. in repetit. d. Auth. nu. 64. verſ. Secundo modero. vbi etiam Vbalionus de Monte Biano ſup verbo contractibus. verſ. Alias dixit Imola, vbi circa id latè inſiſtit. Bald. conſ. 118. Quędam mulier. col. 1. vol. 3. Alex. d. conſ. 16. col. 3. Ruin. conſ. 66. col. fin. & conſ. 118. col. 2. vol. 2. Campeg. in tract. Dot. tit. de Pact. dotal. quæſt. 14. & Gabriel. latè d. concluſ. prima. num. 6. Hæc tamen declaratio diſplicuit Imol. ſibi contrario, in d. c. Cum contingat. nu. 85. quem ibidem ſequitur Alciat. nu. 48. Et Hyppolit. Riminald. inſt. Quibus alien. licet vel non. in princ. nu. 233. latè defendit, d. Declarationē indiſtinctè veram eſſe. imputet enim ſibi ipſi ſi cautius non negotiauit. arg. l. Veteribus. ff. de pact. Debuit enim eſſe cautus ex quo contractus erat de genere prohibitorum. arg. eorum quę not. in l. Qui

199 cum alio. de reg. iur. † Sublimitatur ſecundo, quando minor prius iuraſſet contrahere Matrimonium, deinde iurauerit intrare Religionem, quia eo caſu fauore Religionis tenet ſecundū iuramentum contra primum. ita tradidit Vincent. in c. Ex publico. de cōuerſ. coniugat. Speculat. eod. tit. in fine. quos refert, & ſequitur Ant. de Petrut. in repetit. d. l. 1. Effectu 8. iu-

200 ramenti. n. 135. † Sublimatur tertiò. niſi ſecundum iuramentum eſſet litis deciſiuū delatum à parte, parti. Quia tunc ſtabitur ſecūdo iuramento. l. Duobus. §. vlt. & ibi DD. ff. de iureiur. et Ant. de Petrut. vbi ſupra. nume. 135.

201 † Sublimitatur quartò, non procedere in iuramento neceſſario quod deffertur per iudicem in defectum plenę probationis; Nam ſi iudex primò detulit vni, poterit poſtmodum ex cauſa defferre Aduerſario, & ſtabitur ſecundo, ita dicunt Angel. & Alex. d. l. Duobus. §. vltim. & Ant. de Petrut. in

202 præcitato loco; † Sublimitatur quinto. in minore qui iurauit non reuelare ſecreta. Nam ſi producatur in teſtem, & iurat dicere veritatem tenetur hoc facere, attento ſecundo iuramento & non primo. ita dicit Abb. in c. Si ſacerdos. de offic. Ordin. vbi allegat Innocent. in c. Qualiter, & quando. de Accuſat. & Anton. de Petrut. d. l. 1. ſub

203 nu. 135. † Sublimitatur ſexto, et vltimo quādo minor pręſtitit primum iuramen. Patri vel alteri cuius intereſſe poſsit, tunc enim licet poſt conſentiat alienationi, & iuret, debet tamē pręferri primū iuram. quia iuri alteri quęſito, per ſecundum actum præiudicari nequit. arg. l. vlt. ff. de pact. ſecus verò ſi minor ſibi ipſi iurauerit. Nam tunc ſeruabitur ſecundum iuramentū, ex quo per primū nemini fuit ius quęſitum. arg. l. Si repetendi. C. de Condit. ob cauſam, ita declarat Bald. in c. Veniens. de iureiur. Curt. in d. Auth. n. 57. verſ. Tertio modero. Bertrand. conſ. 203. col. fin. vol. 3. Alex. d. cōſ. 16. col. 3. Gramatic. conſ. 31. num. 15. & conſ. ſeq in princ. & Campeg. in tract. Dot. tit. de Pact. dot. quæſt. 14. Quæ tamen Declaratio dubitabilis videtur ex his quæ tradit Alex. d. l. Duobus. §. vlt. Quia glo. d. c. Licet mulieres, fundat ſe in ea ratione, quia primum iuram. eſt licitum, ſecundum illicitum. ideo primum debet attendi. Præterea confirmatur per Alciat. d. c. Cum contingat. numero. 47. Siquidem cum iuram. etiam ſibi ipſi factum, prin

cipaliter videtur directum Deo.c.Debitores,de Iureiur.meritò debet poſſe acceptari à quolibet abſente cuius inte.ſit,iuxta glo.in c.Quoties.1.q.7. Felin.in c. Si cautio.nu. 2. de fide inſtrum.Alex & Iaſ in.l.Stipulatio iſta.§. Alteri.ff.de verb.obligat.Riminald. licet loquatur in mulier. Inſt. Quibus alien. licet. vel non, in princ.nu. 237. vbi id noua ratione confirmat.

204 Limitatur xxx. quando minor contrahit vt maior.purà quia in inſtrumento nulla ſit facta mentio de ætate minoris,licet ipſe verè ſit minor, tunc profectò,ſi errando contrahat, & iuret, non obligatur iuramento,ita elegãter tradidit Socin.iun.conſ. 3.col.pen.nu. 45 vol.2.quem ſequitur Hippolit. Riminal.Inſt. Quibus alien. licet vel nõ §.2.nu.27. Qui etenim vt minor iurat,dicitur renuntiare beneficio minoris ætatis,vt paſsim tradunt ſcribentes d.Auth. Sacram. puberũ, quod ceſſat in eo qui neſcit ſe eſſe minorem.Cum nemo iuri quod ignorat dicatur enũtiare.l.Mater decedens.ff.de Inoff.teſtam. & latè exornat Menoch. conſ. 1. nu. 218.lib.1.

205 Limitatur. xxxi. vt non procedat quando minor nõ eſſet certioratus tẽpore iuramenti de beneficio reſtitutionis ſibi competentis. Cin.in l.2.quæſt. 6.C de Reſcind. vendit. Bald. in. l. Si duo § Idem Iulianus.in 1.not.ff.de Iureiur.Alberic.in d.Auth.col. 3. & ſeq. Ludouic. Roman.d.l. Si duo. §.Idẽ Iulianus. in fine, vbi etiam Aretin. in 1. not.vbi teſtatur de * cõmuni. Marian. iun.conſ.48.col.7.& ſeq.vol.1.dicens iſtam opinionem eſſe magis veram,& magis * communem .Tiraquell.alios congerens in l.Si vnquam. nu. 146. C. de reuocan.donat.& Anton.Gabriel. qui quamplures adducit lib. 2.de Iure iurando concluſ.3.in princ.licet poſtmodum inferius contrariam opinionẽ veriorem, ac magis communem eſſe firmauerit. vt & nos oſtendimus ſup. Ampliat. 8.

206 Limitatur xxxii. & vltimo notabiliter, vt communis concluſio procedat,quando cõtractus eſſet nullus ratione minoris ætatis, ſecus ſi aliquo alio defectu ſit nullus,quia tunc Iuramento non firmatur. Bart. in d. Auth. ſub nu.13.verſ.tamẽ ad vnum.& rurſus nu 20.vbi etiam Caſtr.nu.8.& 10. Salicet.nu 22.Iaſ.nu.46. Curt.iun. nu. 107. & alii poſteriores oẽs id ibi firmant.Bart.in l. 2.nu. 10. quem pariter omnes DD.ſequũtur.C.de reſcind.vẽdit.Aretin.conſ.12.in 2. dubio inferẽs quod diuiſio facta per minorem, non validatur Iuramento quando illa erat per Patrem prohibita in teſtamẽto, & ſic quando cõtractus eſt inualidus alia ratione, quàm minoris ætatis. Imola conſ.1.col.2.Iaſ.conſ. 118. col.2. poſt medium.vol.4.Dec.cõſ. 235.col.2.& conſ.349.ſub.nu.6.Ripa reſpon.4.ſub tit.de Donat.n.12.Caſſan. cõſ.7.col.2. nu.26 Bellon.conſ.4.col.11.Pariſ.cõſ. 96.nu 63.lib.1.& conſ.93.nu.17.lib.3. Ruin.conſ.98.nu.7.lib.1.& nouiſsimè Iacob.Menoch. vir doctiſsimus conſ. 29.nu.39. Verũ quia id nõ eſt indiſtinctè,& abſolutè verum,cum totum dependeat à verbis quibus iuram. concipitur, ſecundum quorum cõceptionẽ iudicandũ erit, Nunquid iuramẽto firmetur cõtractus minoris. Ideo vt cuncta complectamur, plures caſus conſtituendos eſſe duximus.

207 Primus eſt,cum minor ad beneficiũ ætatis dumtaxat ſe reſtrinxit, expreſſim iurãdo nõ cõtrauenire ratione minoris ætatis,& tunc utique iuram.taliter præſtitum non firmat contractũ niſi reſpectu defectus qui poſsẽt ex ætate prouenire;ſecus verò ſi contractus

alia

alia ratione quàm ætatis ſit inualidus;
ad no:. per Bartol. & alios, in. l. 2. C.
de Reſcind vendit.o. notat Bartol. Sa
licet. & alii quamplures in dicta Au-
thent. Sacrament. puberum. Qui et-
enim remittit defectum ætatis, alios
vtique defectus remittere nõ videtur
Bald.d l. 2 quæſt. 9. dicens hanc eſſe cõ
munem * ſententiã, prout ibidẽ refert
& ſequitur Cagnol. ſub nu. 103. idem
Bald. in l. 1. col. pen. verſ. Vnũ ſcias. C.
de furt. Rofred. in Tract. de Libellis
par. 7. in Rub. cõſtit. Feder. Imperat. n.
15. Pileus in ſuis. qq. q. 20. Abb. Diſpu-
tat. 2. Stãte Statuto. caſu 9. nu. 21. verſ.
Item turpitudo. Imo. d. cap. Cum con-
tingat ſub nume. 53. Burgos latè in ca-
pit. Cum cauſa. colum. 14. & ſeq. de
empt. & vendit. Dec. conſil. 349. co
lum. 3. & clarius Grauetta conſil. 7.
colum. 11. Neuizan. conſ. 8. num. 24.
Auguſtin. Beroi. conſ. 22. nu. 50. vol. 2.
dicens hanc eſſe * communem ſenten
tiam, & latius nu. 52. vbi ex Alex. re-
fert quod difficile eſſet in Pratica obti
nere contra auctoritatẽ gl. in. l. 2. C. de
Reſcind. vendit. & d. c. Cum cauſa, quę
volunt, quod ſi minor rem vendat, &
fuerit lœſus vltra dimidiam iuſti pre-
tii, quo caſu duplex ei daretur reme-
dium, vnum ratione ætatis, videlicet
Nullitatis, alterum ratione lęſionis re
medio d. l. 2. ſi iurauerit non contraue
nire, dicunt gloſſ. prædictæ, quod per
Iuram. ſolùm excluditur remediũ æta
tis, & non aliud; quæ gloſſ. in hoc ſunt
* cõmuniter receptæ vt teſtatur Alex.
in l. Stipulatio hoc modo concepta. li-
mit. 3. ff de verb. obligat. quem refert,
& ſequitur Beroi. latè id comprobans
d. conſ. 22. nu. 52. cũ ſeq. Hippolit. Ri-
minald. (licet in alio propoſito) Inſt.
Quibus alien. licet vel non. in princi-
pio nu. 253. cũ ſeq. & Menoch. d. conſ.
19. num. 39. & iſte primus caſus nul

lam profectò dubitationem continet.
Namq; cum fuerit Iuram. limitatum
ad vnum Caſum tantùm, quippè mino
ris ætatis, limitatum debet effectum
producere. l. In agris. ff. de Aquir. re-
rum domin. vbi etenim plura obſtant
nõ ſufficit vt vnum tollatur. arg. §. Af-
fi. itatis. Inſt. de Nupt. Nec erit iſto
caſu neceſſaria aliqua abſolutio à Iu-
ramento, cum agitur ad reſcinden-
dum ex remedio d. l. 2. Nam cum con
querens non iurauerit niſi ratione mi
noris ætatis, cuius quidem ætatis præ-
rogatiua non contrauenit, ſed alia, ra-
tione læſionis iuſti pretii, ſuper qua
Iuram. non eſt interpoſitum, ſuperua-
cua foret abſolutio à Iuramento, cum
non entium nullæ ſint partes, vulg. l.
pen. ff. Si cert. pet.
208 Secundus Caſus eſt, quando minor
iureiurando reſtrinxit ſe ad benefi-
cium iuris communis, vt putà quia iu-
rauit non venire contra ratione bene
ficii ſibi competentis iure communi,
vel expreſsius, iurauit nõ venire con
tra, ratione l. 2. C. de Reſcind. vendit.
quo caſu concludendum eſt, tolli ſo-
lùm defectum iuris communis, non
autem defectũ iure ſpeciali ſibi com-
petentem. Ideò poterit venire contra
ratione minoris ætatis, Salicet. d. Auth.
Sacrament. puberum. nu. 22. & Imol.
d. c. Cum contingat. nu. 53. Et id per
rationes ſuperiori caſu adductas, quæ
& huic optimè conueniunt.
209 Tertius eſt caſus, quando minor iu
rat non venire contra contractum ra
tione minoris pretii, & tunc certum
eſt, per ſup. dicta, non fuiſſe renuntia
tum beneficio ætatis. cum Iuram. ſit li
mitatum ad minoritatem pretii tantũ.
Ergo debet limitatum effectum pro-
210 ducere. d. l. In agris. † Sed dubium
eſt, an per tale Iuram. dicatur re: un-
tiatum remedio d. l. 2. qua in re gl. ibi-
dem

dem in glo.magna,verſ.Niſi & ipſe iu raſſet.tenet quod per tale iuramentū, videlicet iurauit non contrauenire ratione minoris pretii.dicatur renunciatum beneficio d.l.2.quam glo.fuit ibidem ſecutus Bald.quæſt.8.&.9. i fine. Contrarium tamen verius eſſe ſenſit Imola d.c.cum contingat.nu.54. Pro quo facit quia renunciatio eſt ſtricti iuris, ſtrictéq. intelligéda.ſecundū Dec. in.l.Poſtquam liti.n.16.C.de Pac. Sed poteſt eſſe minus pretium etiā quod non ſit vltra dimidiam, ergo de illo debet intelligi iuratum; minor probatur, Nam poteſt eſſe minus pretium etiam inter dimidiam cuius vigore cō peteret reſtit. in integrum,cum minori ſubueniatur quando lęditur, etiam ſi ſit modica lœſio,dummō non ſit minima; ex his quæ not.in l.Scio. ff.de in integr.reſtitut.in l.Si ex cauſa.in princ. ff.de minoribus,& in.l.2. C. ſi aduerſ. vendit. pignorum, & ſic ſatis videtur operari iuram, ſi operatur quod tollatur remedium reſtitutionis in integrum competens ratione lœſionis minoris pretii, ſi ſit lœſio in dimidia, vel intra dimidiam. Ideoq. videtur dicendum quod non trahatur ad enormem lœſionem, quando videlicet eſſet læſio vltra dimidiam. Secundò facit id qđ voluit Bart.Bald.& alii. d. l.2.quod ſi dicatur in inſtrumento venditionis, quod talis vendidit rem pro tanto pretio,& ſi in aliquo plus valet,illud donat,non tamen per hoc intelligitur renunciatum beneficio d.l. 2. quia talis adiectio refertur ad modicum, per ea quæ habentur in l. Hæc adiectio. ff.de verb.ſignificat. & in l.Cum filius. §.cū pater,ff.de legat.2.Per hæc igitur concludendum cenſeo quod ſi per minorem ſimpliciter fuerit iuratum,non venire contra ratione minoris pretii, nō trahatur dicta renunciatio quando eſſet valdè enormiter lęſus, & ſic vltra dimidiam iuſti pretii, ſecus verò in maiore qui ſi iuret non venire contra ratione minoris pretii,ſatis erit ad tollendum remedium d. l. 2. cum maiori non competat remedium ratione minoritatis pretii, niſi ſit vltra dimidiam, ex his quæ habentur in l. In cauſæ. §. Idē Pōponius. ff.de mino ibi, iuncta d.l.2.Pro quo facit qđ habetur in l. 2. ff. de Liber. & Poſthu. & qđ in ſimili not.Bart. in l. Siquis, in fine de leg. 3.

211 Quartus caſus eſt, quando ſuper vtroq. caſu ſup. relato expreſsim iurauit minor, & tunc nullo illorum modorum cōtrauenire poterit,quemadmodum etenim ſuper quolibet particulariter iurando ſibi præiudicatur,eodem modo ſi expreſsim ſuper vtroque iurat, debet conualidari contractus, & per conſequens iuram.præiudicare. Salicet.in d.Auth. Sacram. puberum.ſub nu.22.Imol.d. c. cum contingat.ſub nu.53.& Pinell.d.l.2.par.3. nu.9. Ideo ſi minor iurat non venire contra ratione minoris ætatis nec ratione minoris pretii,ex prima parte renunciationis, ſeù iuram. tollitur remedium reſtitutionis competens pro lœſione infra dimidiam, vel in dimidia,ſecunda verò pars iuram. erit neceſſariò intelligenda, vt aliquid operetur, de minori pretio vltra dimidiam, ita declarat Imol. d.c.Cum contingat.nu. 54.verſ.Item etiam.

212 Quintus eſt caſus,quando generaliter, & indefinitè iurauit, dicendo, & prędicta omnia in inſtrumento contéta obſeruare iuro. ſed tamen ex verbis præambulis, vel adiunctis iuramento poteſt colligi eius reſtrictio, putà quia dixerit Tabellio,& talis ſciens ſe minorem iurauit corporaliter tactis ſcripturis, non contrauenire, & tunc iuram. debet omnino reſtringi

ad beneficium ætatis, quia illa genera litas, & verba indefinita, cum appareant poſtea declarata, perinde eſt, ac ſi dixiſſet, iurauit non contrauenire ratione minoris ætatis, quo caſu illi tantùm defectui non autem aliis videtur renunciare. Salicet. in d. Auth. ſub nu. 22. & ibidem Corn. in repetit. ſub. nu. 99. verſ. Sed hoc.

213 † Ampliatur iſte caſus, etiam ſi dixiſſet, & iuro prædictis nullo modo, pacto, vel via contrauenire, quia adhuc intelligi debet, nullo modo, vel via ratione ætatis de qua prædixit. arg. l. Titia. §. Idem reſpondit. ff. de verb. obligat. & l. Si Seruus plurium. in fine. ff. de leg. primo. Salicet. vbi ſupra & Imol. d. c. Cum contingat. ſub nu. 53. verſ. Si autem iurat ſimpliciter.

214 Sextus eſt caſus, quando minor ſimpliciter iurat contractum ſeruare, nec ex verbis præambulis poteſt aliqua reſtrictio colligi quo caſu videtur eſſe aliquod dubium, cum duæ reperiantur inuicem contrariæ opiniones, quarum altera eſt, vt per huiuſmodi ſimplex Iuram. iurans ſibi præiudicet in vtroque remedio, tam competenti iure communi, quàm ſpeciali iure, ſcilicet ætatis. ita tenet Angel. in d. Auth. vbi ita DD. * communiter tenere inquit. vt ibidem refert Corn. in repetit. nume. 99. verſ. Si verò minor ſimpliciter. & Salicet. nu. 22. circa finem. Siquidẽ vna Renuntiatione plura iura tolli poſſunt. l. 1. §. Sed videndum. ff. de ſucceſſ. edicto. † Contraria tamen opinio communis eſt, & verior. quod per ſimplex iuramẽt. minor non ſibi præiudicet in vtroq. remedio, ſed ſolùm operatur iuramẽtum quod repreſentat eum maiorem. vt diximus ſupra. nu. 138. Vnde videtur iuraſſe non venire cõtra ratione minoris ætatis. ſecus verò ſi contractus aliquem

215

alium defectũ patiatur, glo. Bart. Bald. Angel. & Caſtr. in l. 2. C. de Reſcind. vend. glo. ult. c. pen. de empt. & vẽdit. glo. & Io. Andr. in c. Cum cauſa. de empt. & vendit. & ibi Barb. col. 6. dicens hanc ſententiam æquiorem, & * communiorem eſſe, prout refert, & ſequitur Gagnol. d. l. 2. nu. 3. glo. in ſimili in l. Frater à fratre. in ſecunda. glo. magna. ff. de condit. indeb. Bart. num. 14. et Caſtr. num. 10. vbi DD. ita * communiter pertranſire inquit. licet in repetit. num. 5. diſtinguat inter ius ciuile & canonicũ. in d. Auth. ſacram. puberum. vbi etiam Iaſ. nume. 46. & Corn. in repetit. ſub n. 33. vbi dicit id * cõmuniter teneri, & rurſus ſub nu. 99. negans verum eſſe quod DD. cõmuniter contrariã opinionem ſequantur, prout videtur voluiſſe Angel. ſupra citatus. Socin. ſen. in l. 1. §. Si quis ita. num. 10. ff. de verb. obligat. Imol. d. c. Cum contingat. ſub nu. 53. verſ. Item aduerte. inquiens quod hæc opinio videtur æquior. & ibidem Alciat. num. 46. Auguſtin. Beroi. c. primo. nu. 155. de in integr. reſtitut. Ioann. Sichard. ad l. Rem maioris. nu. 14. C. de Reſcind. vendit. Tom. primo. Fulgoſ. conſil. 237. Dec. qui alios citat conſil. 349. col. 4. & conſ. 403. col. pen. Pariſ. conſ. 96. num. 63. lib. primo. & conſil. 93. num. 17. lib. 3. Ripa. lib. 3. Reſpon. cap. 15. num. 12. Socin. iun. conſil. 43. num. 19. lib. primo. Ruin. conſ. 98. nu. 7. lib. primo. Caſſan. conſil. 7. num. 25. Bellon. conſ. 4. nume. 4. Aymo Grau. cõnſil. 7. num. 6. Auguſtin. Beroi. conſ. 22. ſub nu. 49. vol. 2. inquiens id eſſe * commune, nec ab hac opinione in iudicando recedendum eſſe. & nouiſſ. Iacob. Menoch. conſ. 29. num. 39. & 40. & conſ. 84. num. 46. libr. primo. Et hæc eſt * communis, magis communis, verior, & æquior opinio, vt ex

cum cre

numerò, & auctoritate prædictorum
euidentiſſ. apparet. Iuramentum pro-
fectò ſolùm operatur, quod minoré,
maiorem repreſentat. l. 1. cum ibi not.
C. ſi maior fact. alienat. dictumq. fuit
ſupra num. 138. Nec me mouet quod
vna renuntiatione plura iura tolli va-
leant. quandoquidem id procedit, quã
do apparet quod quis velit pluribus
defectibus renũtiare. ſecus in caſu no-
ſtro in quo cum ſimus in dubio facien
da eſt interpretatio contra contrahé-
té cum minore. imputet enim ſibi ipſi
ſi cautius non negotiauit, curando vt
minor ſuper vtroq. remedio iuret, arg.
l. Veteribus. ff. de Pact. iuncta l. Qui
cum alio. ff. de regul. iur. præſertim cũ
iuram. cenſeatur pręſtitum ſecundum
qualitatem perſonæ. arg. l. Plenum. §.
Equitii. ff. de vſu, & habit. & ſic tam-
quam à minore intelligitur præſtitum
iuram. quo caſu minoritatis dumtaxàt
216 ſuppletur defectus; † Ampliatur cõ
munis iſte caſus, etiam ſi generaliter
fuerit iuratum aliqua ratione, vel cau
ſa non contrauenire. Nam adhuc per
iuram. ſolùm dicetur ſublatum impe-
dimentum minoris ætatis, non autem
dicetur excluſum enormis lœſionis,
vel aliud impedim. ex quo actus an-
nullari poterat. quoniam per huiuſmo
di Iuramen. generaliter præſtitum nõ
cenſetur cogitatum de enormi lœſio-
ne, nec de alio ĩpedimento annullati-
uo, ſed ſolùm de Aetate ita notanter
declarat Abb. d. c. Cũ cõtingat. col. 16.
verſ. Nonus caſus, quem refert, & ſe
quitur Auguſtin. Beroi. d. conſ. 22. ſub
nume. 55. vol. 2. Hyppolit. Riminald.
conſ. 5. num. 113. & ſeq. libr. primo.
Et iſta Ampliatio veriſsima eſt, per ea
quæ in ampliat. ſuperioris caſus dicta
ſũt, licet. n. iſto caſu ex verbis pręam-
bulis non fiat reſtrictio, ſat eſt, quod
generalitas reſtringitur ad minoré ęta
tem. Nec videatur tibi mirum quod
iuram. ſit ſimplex, & ſit generalibus
verbis conceptum. Namq. iuram. ſim-
plex dupliciter concipitur, vel verbis
indefinitis, putà iurauit non contraue-
nire, vel generalibus, veluti, iurauit
non cõtrauenire aliquo modo, ratio-
ne, vel cauſa. & quod iſta verba ge-
neralia. Iurauit non contrauenire ali-
quo modo. ſimplex inducant iuramen
tum, voluerunt Socin. iun. conſ. 48. nu.
19. Viſo puncto ſupradicto. lib. primo.
& Io. Petr. Ancaran. in ſuis familiar.
qq. lib. primo. q. 20. nu. 4. Et idem ſi
dictum fuerit aliqua ratione, vel cau-
ſa, vt in eadem controuerſia conſul-
uerunt Ruin. conſ. 212. Viſa, & benè
intellecta. num. 6. verſ. Nec obſtat iu-
ramen. lib. primo. Dec. conſ. 349. Con
ſuluit, poſt principium. & egregiè ac
ſubtiliſſ. quidem id deducit excellen-
tiſſ. ac acutiſſ. Præceptor meus Franc.
Cantutius ad pręſens meritiſsimus Sa-
cræ Rotæ Auditor in quodam ſuo cõ-
ſilio incip. Præter ea. verſ. Tertio.
217 † Declaratur modò iſte communis
caſus, quod licet minor qui ſimplici-
ter iurauit, non poſsit venire cõtra re-
ſpectu ætatis, quo ad id quod ſuum fa
uorem, ſuamq. utilitatem principali-
ter continet, ſi vltra prohibitione le-
gis, concurrat etiam prohibitio teſta-
toris, poterit contrauenire propter ꝓ-
hibitionem teſtatoris, quæ ſimul cum
prohibitione legis concurrit; quia hoc
etiam Teſtamenti fauorem continet,
vt per Bald. in l. Quoties. col. 1. C. de
fideicom. ſicut in ſimili dicitur de Prę
lato qui ſuper alienatione rei eccleſiæ
iurauit non contrauenire aliqua ratio-
ne, vel cauſa; Na licet ipſe non poſ-
ſit contrauenire ratione ſui intereſſe,
& vtilitatis ꝓpriæ. tamen poterit con
trauenire ratione intereſſe, & vtilita-
tis eccleſiæ. Abb. cap. 2. colum. vlt. de

iureiur.

itreiur. & Auguſt. Beroi. conſ. 22. nu. 58. cum ſequ. vbi alios ad id adducit, libr. 2. De qua tamen ſimilitudine ipſe dubito, licet dictum in ſe verum eſſe cẽſeam, ob plurium defectuũ concurſum. cum ſimplex iuram. minoris ætatis dumtaxat impedim. remoueat, non aliud, vt latè concluſimus. Ex quo ad plura in Praxi vtiliſſ. quæ quottidiè eueniunt, vtiliter poteſt inferri.

818 Infertur primò, ꝙ ſi minor fuerit deceptus vltra dimidiam licet iurauerit ſimpliciter non uenire contra, tamen intelligit reſpectu minoris ætatis, ideo ex remedio d. l. 2. poterit venire contra, ſecundum Caſtr. nu. 2. Iaſ. n. 46. & 79. in d. Auth. Sacram. puberum. & ibi in repetit. Corn. nu. 33. nu. 99. & nu. 102. vbi de * communi teſtatur Franc. Curt. num. 34. & Io. Igne. nu. 75. & latiſſ. Cagnol. d. l. 2. num. 103.

819 Infertur 2. ad filiosfam. qui prohibẽtur alienare aduẽtitia in quibus Pater habet vſumfructum. l. vlt. §. filiis aũt. C. de Bon. quæ liber. ponè modò ꝙ filius iuraret in alienatione talium rerum. certè non firmaretur contractus iuramento, quia etiam filius maior nõ poteſt alienare ſine cõſenſo Patris. ita tradunt Bald. Ang. Salicer. & Caſtr. d. l. vlt. §. Filiis autem. Iaſ. in d. Auth. nu. 47. & Franc. Curt. in repetit. n. 35. & Auguſtin. Beroi. conſ. 22. num. 51. volum. 2. vbi latè vagatur circa intellectum d. §. Filiis autem.

820 Infertur 3. in minoribus concedẽtibus feudũ abſq. paribus curiæ, quia nõ cõualidatur infeudatio iuramẽto, ſm̃ Bald. d. §. Itẽ ſacram. verſ. Pone Adultus. per textum in c. 1. Si de inueſtitur. inter Dom. & Vaſ. lis oriatur. Iaſ. in d. Auth. nu. 48. & Franc. Curt. in repetit. nu 35. Namq. non infirmatur conceſſio ex eo quia ſit minor, ſed quia non adhibuit pares Curiæ, qui ſunt illi qui h... ſunt ... ndum ab eod. m principe.

821 Infertur 4. ꝙ licet Mors ſuperueniens co. firmet do ationem i ter virũ, & vxorẽ quæ alias no. vale. ... quia Mors aufert prohibitione m legis, non tamen cõfirmat, quãdo don. tio excederet quingentos aure ..s, & ... n. eſſet inſinuata, quia Mors nõ poteſt ſupplere duos defectus. Soci. in l. Inter virũ. ff. de reb. dub. & in l. 1. col. 17. verſ. Circa primam. ff. Solut. matrim.

822 Inferi 5. ꝙ licet clauſula (Non obſtãtibus, remoueat defectum qui obſtat impetrationi, ſecus eſt ſi ſint plura obſtantia. quia tunc illa clauſula nõ ſupplet ad oia, ſed oportet ꝙ de oĩbus fiat mentio, ſecũdum Bald. in l. 1. C. de Furt. Neuizan. conſ. 8. nu. 23. & coi ſil. 12. incip. Patres. inter conſilia Bruni.

823 Infertur 6. ꝙ licet iuram. efficiat minorem, maiorem, tñ id verum eſt fictè ex diſpoſitione iuris, ſecus ſi vltra diſpoſitionem iuris ex mente teſtatoris requiratur maior ætas, quia tunc debet verè, & propriè, non autem fictè interuenire; Cum in dubio vbi ſit mẽtio de maiori ætate, itelligatur de vera, & propria ętate maiori, non autem de illa quę ex fictione legis inducitur, & præſertim in materia alienationis. l. Eos. & l. vlt. C. de His qui ven. ætat. impetrau. Siquidem in dubio verba debent intelligi naturaliter, non ciuiliter. l. Gallus. §. Et quid ſi tantum. ff. de lib. & poſthum. Crot. in l. 1. §. Si quis ita. in princip. ſub 4. notab. ff. de verb. obl gat. Si fuerit igitur per minorem iuratum, per iuramentum ſupplebitur defectus iuris communis, nõ autem defectus ex Teſtatoris diſpoſitione prouenients, vt latius declarat Auguſtin. Beroi. conſil. 22. ſub nume. 61. cum ſequ. volum. 2.

824 Infertur 7. & vltimo (cæteris omiſſis) ad mulierem minorẽ quæ alienat

fundum dotalem, vel ſe pro alio obligat; vel etiam ad minorem qui faciat pactum de non ſuccedendo, & ſic de ſingulis. Nam cum concurrat duplex defectus, & iuram. non ſuppleat niſi defectum minoris ætatis, non conualidatur contractus, alia ratione quà n ætatis inualidus; & hoc per ſupradicta per quæ aliàs de facto conſultus, reſpondidi, quendam contractum à muliere minore factum inualidum eſſe, non obſtante Iuramento quod defectum minoritatis dumtaxat ſupplet, nō autem defectum ſexus muliebris, qui ſexus Peruſiæ, vbi de iure reſpondidi ex iuris Municipalis diſpoſitione ſine Iudicis Decreto contrahere prohibitus eſt. Quę omnia diligenter nota tes, quia ſunt quotidiana multum ꝗ. poterunt in Praxi deſeruire; & ad alia quamplura his ſimilia poterit quotidiè vtiliſsimè quidem inferri.

225 Septimus caſus eſt, & hic dubius, quando Adultus Curatorem generalem habens, abſq. eo iurat, quo caſu duæ ſunt contrariæ opiniones, quarū altera eſt affirmatiua, quod Adultus Curatorem habens obligetur Iuramē to licet ſine eo iuret, prout ſētit Petr. quem refert Salicet. in d. Auth. nu. 11. & ibi Raphael. & Corn. in repetit. nu. 9. inquiens ita DD. * communiter tenere. Imol. d. c. Cum cōtingat. nu. 61. qui pariter de * cōmuni teſtatur. Bald. d. §. Item Sacramenta. quæſt. 3. & ibi. Aluar. col. 4. verſ. Quęro ſubſequenter. vbi dicit quod * omnes DD. tenent iſtam opinionem. Alex. in l. Si curatorem habēs. col. fi. C. de In integr. reſtitut. minorum, & hanc opinionem vbique * ex conſuetudine ſeruari inquit Iaſ. in d. Auth. nu. 36. verſ. Quid tenendum. Ripa i l. 1. § Fuit quæſitum nu. 28. ff. ad Trebell. Alex. conſ. 27. viſo libello, lib. 1. Grauetta alios congerens conſ. 7. nu. 16. Io. Mauric. in tract. de reſtitut. in integr. cap. 309. Io. Petr. Ancar. in ſuis qq. familiar. lib. 1. quæſt. 50. nu. 17. & Practica Artis Notariat. Petri de Vnzola in rub. vltimus caſus quo minor non reſtituitur, in expoſit. d. Auth. Sacram. puberum. quā poſuit ſub d. tit. verſ. & quo ad exceptionē. nu. 5. Adducitur primo. pro opinione iſta. Qñ non interuenit Decretum cōtratus minoris Iuramento firmatur, vt latè deduximus ſup. nu. 137. Ergo eodem pacto debet conualidari quando iurat ſine interuentu curatoris. Immo quod magis eſt Iudicis Decretum ſupplet defectum tutoris, vel curatoris, vt dixi ſup. lib. 3. tit. 7. Inſpect. 2. Iuram. autem ſupplet defectum Decreti, ergo debet etiam ſupplere defectū non interuenientis curatoris. arg. l. De acceſsionibus, cum ibi not. ff. de Diuerſ. & temp. præſcrip. Secundò Iuram. minorem repreſentat maiorem, vt not. DD. in d. Auth. & dictum fuit ſup. hac eadem Inſpect. nu. 138. Ideo fingit eū non habere curatorem. Poſtremo (cæteris omiſsis) facit, quia in fauorem animæ inductum eſt, vt Iuram. minoris ſit ſeruandum, vt omnes not. in d. Auth. & d. c. Cum contingat. quæ ratio æquè militat in habente curatorē,

226 ſicut in non habente. † Contraria ſuperiori eſt ſententia, quam tenuit Salicet. in d. Auth. nu. 11. & ibidem Albericus. col. 2. inquiens ita obtinuiſſe corā magnis peritis. glo. d. §. Item Sacramenta. Bald. conſ. 201. vobis ſpectabilibus. col. fin. lib. 1. Alex. conſ. 222. ſub nu. 2. verſ. Et cum d. opinione, viſa facti narratione lib. 2. & Cur. iun. cōſ. 53. col. 2. Et duo potiſsimum adducit Salicet. d.° nu. 11. primum eſt, Quia per dationē curatoris videtur, ei interdicta ne dum alienatio, ſed etiam facultas iurādi, vt ſic iuram. non producat effectum cōſuetum

ſuetum arg. l. Si curatorem habens. C.
de in integr. reſtit. minorum. Secun-
dò adducit glo. in l. Iuſiurandū. §. Pu-
pillus, in verbo debet, in fine. ff. de Iu-
teiur. quæ vult quod minor curatorē
habens nō poſsit Iuram. deferre, quia
in eius detrim. iuratur. Ergo nec ipſe
contra ſe conuentionaliter iurare po-
terit, per quæ duo Salicet. cum hac
opinione pertranſit. Tertiò confirmo
hanc opinionem ipſe, vltra ſcribentes
validiſſ. medio. Adultus curatorem ha
bens æquiparatur Prodigo, vt probat
expreſsè textus d. l. Si curatorem ha-
bens, ibi (cum non abſimilis ei habea
tur minor curatorem habēs, cui à præ
tore curatore dato bonis interdictum
eſt.) Atqui Prodigus non obligatur Iu
ramento ſecundum Iacob. de Aret.
Bart. Bald. & Angel. in l. Is cui bonis. ff.
de verb. obligat. & eſt communis, ac
magis communis ſententia, vt probaui
mus ſup. Ampliar. 19. quicquid nō nul
li malè ſenſerint. Ergo quemadmodū
Prodigus non obligatur iuramēto, ita
nec etiam adultus curatorem habens,
cum non abſimilis ei habeatur. Quid
227 igitur tenendum? † Ego puto quod
diſtinctio cuiuſdā quem tacito nomi-
ne refert Salicet. in d. Auth. nu. 11. ſit
omnino tenenda, quam tenuit Cin. di-
cens eam * communem, prout refert.
& videtur eam ſequi Salicet. vbi ſup.
Quod aut Adultus fuit interrogatus,
an curatorem haberet, & dixit ſe non
habere, & tunc non iuuetur. l. 3. C. Si
minor ſe maior. dixer. & ſic Iuram. illo
caſu validabit contractum, cum mali-
tia mendacium dicentis ſuppleat æta-
tem. d. l. 3. Aut verò non fuit de hoc in
terrogatus, vel ſi fuit dixit ſe curato-
rem habere, & tunc iuuatur, quia con
tractus vigore Iuramenti minimè con
ualidabitur. arg. l. 1. C. ad S. Conſ. Mace
don. & cum hac diſtinctione pertran-
228 ſeundum cēſeo. † Cū in dubiis quæ
ſtionibus illa opinio ſit tenenda quæ
diſtinguit, c. Super literis, & ibi not.
Imol. in pri. c. de reſcript. & probatur
in. §. Cum ex aliena. Inſt. de rerum di-
uiſ. Salicet. in l. Filię cuius. ſub n. 5. verſ.
expeditus. C. Fam. herciſcun. Aretin.
Inſt. de empt. & vendit. in princ. col. 2.
verſ. Et iſtam. Grat. reſpō. 30. nu. 33. &
118. nu. 7. & 132. n. 7. vol. 1. Socin. cōſ.
66. nu. 28. verſ Et hæc opini. lib. 1. Soc.
iun. conſ. 39. nu. 78. & cōſ. 121. nu. 36.
vol. 2. Pariſ. cōſ. 92. n. 30 lib 2. Cephal.
conſ. 208. n. 2. lib. 2. & Rolād. de Curt.
conſ. 123. nu. 31. Ad cau. vltimi. volu. 1.
& eo maximè in caſu noſtro id locum
habere debet, cum diſtinctio qua de
agimus ſit communis. Nec multum
me mouent argumenta ſupra. pro cōi
opinione adducta. & primò. dum di-
cebatur, quod quemadmodū Iuram.
ſupplet defectum Decrèti, ita etiam
debet ſupplere defectum non interue
nientis curatoris. quippè reſpondetur
quod per dationem curatoris, non tā
à lege, quàm etiam à Iudice interdici-
tur ei adminiſtratio. Præterea per da
tionem curatoris nedum adminiſtra-
tio dicitur Adulto interdicta, ſed etiā
facultas iurandi, vt dixi ſup. in 2. ar-
gum. contrarię opinionis. per qđ non
ſolùm ad primum ſed ad reliqua om-
nia argum. optimè ſatisfactum eſſe cē
229 ſeo. † Vel etiam aliter poſſent for-
ſan prædictæ opiniones concordari,
quod prima opinio procedat, quando
Iuram. ſit generaliter conceptum, vt
ſeq. caſu dicemus. Alia verò opinio
intelligatur quādo Iuram. eſt ſimplex.
ita declarat Dec. cōſ 403. nu. 22. verſ.
Quartò reſpōdetur, vbi vult defectū
omiſſæ ſolemnitatis nō poſſe ſuppleri
Iuramento ſimpliciter præſtito, & ta-
men ibi Dec. loquitur de omiſsione
ſolemnitatis ſtatuti requirentis Decre

tum Iudicis, vt patet nume. 12. verſ. Venio ad ſecundum,& num.19.verſ. Poſtremo conſiderandum eſt, & ita etiam conſuluit Socin.iun.conſ.48.nu. 18.& 19. iunctis num.præcedentibus, & ſubſequentibus. Ruin. conſ.159.in fine. Super eo lib.5. Idque optimè deducit ſubtiliſſ. ſubtilitatum pater, ac excellentiſſ. Præceptor meus Franc. Canturius,nunc præclariſsimus Romanæ Rotæ Auditor,in quodam ſuo conſilio incip.Præter ea.verſ. Nec obſtat ſi dicatur. Ex quibus p rfectè abſolutus remanet peruulis, ac valdè frequens iſte caſus penultimus.

230 Octauus,ac vltimus eſt caſus, quando minor generaliter iurat, non contrauenire ratione minoris ætatis, vel alia quacunq. ratione, vel cauſa, quo caſu ſtante huiuſmodi generali Clauſula nullo pacto poteſt contrauenire, quia tunc virtute illius Clauſulæ tam generalis,Iuramentum validat contractum quacunq. ratione inualidũ. Bart. nu.13.Caſtr.nu.10. & Iaſ. nu. 46. in d. Auth.vbi etiam in repetit. Corn.n. 33. & 99. cum ſeq.Caſtr. nu.5.& Io. Ign. nu.75.Bart.in l.2.col'3.n. 11.& 12. C. de Reſcind.vendit.quem DD.* cõmuniter ſequuntur,præcipuè Cagnol.i.u. 110.vbi inquit id eſſe * commune, & ita ſeruari ĩ Pratica;& Pinell in 3 par. nu.9.vbi alios congerit,Alciat. d.c. Cũ contingat.nu. 133. & Auguſtin.Beroi. c.1.nu.155. de In integrũ reſtitut. vbi duplicem tradit formã pręſtandi Iuramentum generale, ita vt nullo pacto contrauenire poſsit.Abb.cõſ.31 lib. 2. Alex.cõſ.42.lib.1.cõſ. 89.n.2. & conſ. 222.ſub n.2.viſa facti narratione lib.2. & cõſ 17.vol.3.Dec.cõſ.349.Cõſuluit poſt princ piũ.verſ Nõ obſtat Iuram, & rurſus nu. 5.in fine & n.6.verſ. Sed tamen videtur,& conſ.403. Quamuis in caſu.col.pen.nu. 22. poſt medium,

verſ. Quartò reſpondetur.Imola con ſil. primo, col. 2.nume.3.verſ. Sed ad dicta iura.Socin.conſil.48.in fine.lib.4 Curt. ſen. conſil. 44. col. 8. & conſil 66. col. 17. Pariſ. conſil.96.lib.primo Ruin. conſil. 212. nume. 6. verſ. Nec obſtat Iuram.lib.1.& conſ. 159. ſupe eo,ad finẽ lib. 5.Aymo Grauetta alio referens conſ.7.ſub nu.4.& conſ.18 nu.3.Neuizan.conſ.8.nu.27.Auguſti Beroi.conſ.154.nu.12.lib.1.& Hiero nim.Gigas in conſ.feud.conſ.227. n 7.& n. 15.Hippolit.Riminald.Inſt.q bus alien.licet vel nõ,in princ.n.2 cum.ſeq.Petr. Ancaran. in ſuis Fami quæſt.q.20.nu 4.lib. 1.cũ ſeq.Ant.G mez.de cõtractibus c.14.n. 20.in fin vbi admonet contrahentes,& Tabe liones,vt in hoc habeant eſſe cauti, ſecundũ eorũ intentionem verba p nantur.Pratica Artis Notariat.Petri Vnzola in rub.vltimus caſus eſt ĩ q minor non reſtituitur.nu.6.in fine,v tradit formã generalis Iuramẽti, qu pè quod ita iuretur. Iuro non contr uenire ratione minoris ætatis, vel n noris prætii,vel qualibet alia ration vel cauſa, ſed prædicta firma, & ra habere. Duplicem formam præſtan Iuram.generale,ita vt nullo pacto trauenire poſsit,tradit Auguſtin.Ber cap.1. nume. 155. de In integr. reſ quæ videtur conuenire cum ſuperi forma tradita à Petr. de Vnzola. nume. 6. in fine.

231 Limitatur vltimus iſte caſus, qua do adeſſet enormiſſ. læſio in ipſo c tractu, quia tunc Iuramentum non obligatorium, & propterea pot minor contrauenire, etiam nulla ſolutione petita. Hippolit. Rimina Inſt. quibus alien. licet vel non. nume.26.Ant.de Petrut.in repetit. Effectu 3. iuram. nume. 133. ff.de iur. Cagnol. qui alios refert egre

hanc opinionẽ defendẽs contra eos qui contrariũ tenent, in l. 2. nu. 98. cum ſeq. C. de Reſcinden. vendit. Cuman. conſ. 180. videtur prima facie. Anton. de Butr. conſ. 45. incip. Domina orabilis. Petr. de Ancar. conſ. 83. viſis diligẽter. circa finem. conſ. 180. col. fin. conſ. 329. pro maiori intelligẽtia. col. fin. & conſ. 375. In ſuprad. quæſt. col. 1. Calderin. cõſ. 8. Dux puellæ, in tit. de iureiur. Iaſ. conſ. 133. col. 10. lib. 4. Dec. cõſ. 45. in fine. dicens hanc eſſe * cõmunẽ. cõſ. 180. cũ ſeq. & conſ. 351. Ripa reſpon. 4. ſub tit. de donat. Socin. conſ. 104. lib. 4. Socin. iun. cõſ. 48. n. 24. & conſ. 144. nu. 25. lib. 1. Curt. iun. cõſ. 53. col. pen. & conſ. 141. col. 2. Cephal. alios latè congerẽs. conſ. 207. nu. 74. lib. 2. & nouiſſ. eruditiſsimus Burſat. conſ. 75. ſub nu. 5. lib. 1. qui alios contrarium ſentientes refert, & tandẽ concludit iſtã opinionem * æquiorem, veriorem, magiſq. cõmuniter obſeruari. Abb. diſputat. 2. incip. ſtante ſtatuto. ſub nu. 21. caſu 9. verſ. Item turpitudo. Matth. Gribald. in cõmun. opinionibus in verbo, læſio, inquiẽs quod iſta eſt * magis cõmunis, & verior opinio. Lauren. Chircoui. commun. opin. cent. 3. concl. 8. & centur. 4. concluſ. 8. vbi lauiſſ. & Ant. Gabriel. ſuis commun. concluſ. tit. de Iure Dot. lib. 3. Concl. prima, nume. 8. & 11.

232 Ampliatur prædicta limitatio, etiã ſi minor in ipſo cõtractu promiſiſſet non venire contra neq. ratione enormis, neq. enormiſſ. læſionis, prout cõmuniter fieri ſolet; Nam adhuc præd. Clauſula non obſtante, poterit contrauenire, & contractũ reſcindere. Abb. & alii in cap. Quintauallis. de iureiur. Imol. ſub nu. 56. & Alciat. qui alios adducit. n. 88 d. c Cũ contingat. Socin. conſ. 253. col. 5. Dec. conſ. 180. Ripa. d. reſp. 0 . 4. num. 14. & Neuiza. conſ. 25. num. 5. cum pluribus ſequẽtib. & conſil. ſequen. nu. 5.

233 † Enormiſsima etenim læſio, non poteſt quacũq. verborum generalitate remitti. l. Creditor. §. Lucius. ff. Mãd. & l. Si libertus ita iurauerit. ff. de oper. libert. Ant. de Butr. Abb. & alii d. cap. Quintauallis. Corn. in repetit. d. Auth. num. 95. cum ſeq. & nume. 103. vbi latè. Ancaran. conſ. 330. colum. 5. Caſtr. conſil. 74. quia fruſtra. colum. 2. Dec. d. conſil. 180. Grattetta conſil. 142. nume. 24. illuſtris præceptor meus Rainaldus Rodulph. Peruſinę Academiæ decus, & ornamentum in quodam ſuo conſilio incip. Sexus muliebris, in cauſa cuiuſdam mulieris minoris, quę ſua bona donauit, adhibito Iuramẽto ſuper quo ad illius contractus reſciſsionẽ, & ipſe quoque conſului. Guido Pap. quæſtio. 519. & melius quam quiſquam alius Cagnol. d. l. 2. nu. 87. & 88. inquiens quod ita ſe habet * communis obſeruantia, & pratica, & quod vtq. ita praticant Aduocati, infinitos propemodum adducens ad ornamentum d. l. Si libertus. Ideoq́ue dicit Caſſador. in Deciſ. vnica ſub titu. de empt. & vendit. quod Rota quæ æquitati innititur, in caſu enormis læſionis, non curat de iuramento, nec de aliis Clauſulis quæ per Notarios apponi ſolent.

Et iſthec omnia diligẽter nota, quia ex his non ita de facili vt cuncti putãt firmabitur contractus minorum, mulierum, & aliarum perſonarum his ſimilium, virtute iuramenti. Nam licet quotidie in iſtorum contractibus apponi ſoleat iuram. ſi non ita generaliter ſecundum formam mox ſupra traditam, fuerint iuramenti uerba concepta, ſed ſecundum contrahentium intentionem, non erunt illorum contractus iuramento celebrati, adeo ſit

mi-

mi, quin aliquo reſpectu reſcindi, ſeù annullari valeant. Et ideo Tabelliones habent in hoc eſſe multum cauti, vt ſecundum eorum intentionem uerba ponant, & non aliter; alioquin maximum parari poteſt præiudicium minoribus, vel aliis contrahentibus, in quorum contractibus interponitur iuramentum. Et per hæc ſit tandem ſuprema manus impoſita huic difficili, vtili, atq. in Praxi valde frequenti iuramentorum tractationi, quam non perpetuò, quia nullibi ita declaratam ac dilucidatam reperies.

SI MAIOR FACTVS ALIENATIONEM ſine Decreto factam ratam habuerit.

TITVLVS VIIII.

SVMMA NOTABILIVM.

1 DIFFERENTIA inter duos titulos. C. Si maior fact. rat. hab. lib. 2. et titul. Si maior fact. alien. ſine Decreto fact. rat. hab. lib. 5.

2 Minor alienans rem ſuam iuris ſolemnitate ſeruata, ſi maior factus alienationem ratam habeat, amplius reſtitui non poteſt.

Quod tamen non procedit ſi Dolus interueniat. num. 3.

4 Ratihabitio tribus dicitur fieri modis

5 Ratihabitionis huius tacitæ tempus eſt quadriennium.

Quod cum vtile ſit, à die perfectæ ætatis ſcienti, non autem ignoranti currit. num. 6.

7 Intellectus. l. 3 §. Scio. ff. de minoribus.

8 Minoris contractus cum eſt nullus, & ſit ex cauſa oneroſa, ſi poſt perfectam ætatem tacuerit minor, vel aliàs ratum habuerit, amplius reſtitui non poteſt.

9 Ratihabitionis huius tempus eſt quinquennij.

Quod quinquennium incipit currere à die ætatis perfectæ xxv. anno numero 11.

Niſi aliter ex forma Statuti quis ſ maior pronuntiatus. num. 12.

Quod tamen reprobatur. num. 13.

10 Diſpoſitio l. vltim. C. Si maior fact. alien. ſine Decreto fact. rat. ha locum habet quatuor in caſibus.

14 Minoris res cũ titulo lucratiuo ali nata, Ratihabitione poſt mino ætatem conualidatur, Quod tem pus decennũ eſt inter præſentes, vicennij inter abſentes.

Quare aliter diſpoſitum ſit in præſ te, quàm in abſente. num. 15.

Ampliatur præd. concluſio vt con metur actus poſt maiorem ætat vt valeat vt ex tunc, num. 16.

Ampliatur 2. in hærede minoris m

iore

iore effectu. num.19.
Ampliatur 3. in eo cui fuerit p Prætorem bonorum adminiſtratio interdicta infra certum tempus. numero 20
Ampliatur 4. in Prodigo, ac in oī perſona alienari prohibita. nu.21.
Ampliatur 5. etiā quod non ipſe minor ſed eius tutor, rem pupilli pro facto proprio ipſiusmet tutoris obliget, vel alienet. num.22.
Ampliatur 6 etiamſi per Reſcriptum Principis iā maior factus obtineret, vt reſcinderentur geſta in minori ætate, ratificata poſt 25. ann. num.23.
Declaratur modò id, quando contractus eſt nullus, ex eo ſolùm, quod non interuenit Decretum, ſecus ſi alia ratione. nu.24.
Contrarium verius. num.2 .
Declaratur 2. vt non procedat in Donatione remuneratoria. num. 27.
Contrarium verius. num.29.
Declaratur 3. quando interuenit dolus. num. 32.
Idq. ampliatur. num. 33. 34. & 35.
Declaratur 4. in minore ſciente, ſecus in ignorante. et in eo etiam qui dubitat. num. 37. & 38.
Declaratur 5. in contractu ſimulato. num.40.
Declaratur 6. ſupra relati caſus vt procedant de iure Ciuili, ſecus de iure Canonico. num.41.
Contrarium verius.
Declaratur 7. quando contractus duplici vitio laboraret. nu.44.
Declaratur 8. quando Tutor, vel Curator, non vt minoris, ſed vt propriam rem alienauit. num.45.
Declaratur 9. quando paucis poſt diebus quam maior factus eſſet, ratū haberet. num.48.
Declaratur poſtremo, quando minor, maior effectus declarat ſe nolle ratificare. num 49.
17 *Ratihabitionis natura eſt, vt trahatur retrò ad tempus initij.*
Declaratur id notabiliter. nume.18.
26 *Decretum accipitur in genere & in ſpecie.*
28 *Donatio remuneratoria contractus onerosus dicitur.*
30 *Donatio quæ fit cauſa remunerationis, verè, & propriæ, liberalis, ac gratuita dicitur.*
31 *Donatio propter Nuptias confirmatur lapſu quinquennij poſt minorem ætatem.*
36 *Dolus etiam verus de præterito remitti poteſt.*
38 *Dubitans æquiparatur ignoranti.*
39 *Minor ſi habuerit notitiam vēditionis in genere, non ſufficit, niſi tenor venditionis incunctis eius partibus innotuerit.*
42 *Contrahens cum minore ſine ſolemnitate dicitur eſſe in dolo.*
43 *Temporis quinquennij, decennij, & v.cennij curſus, non præſcriptionem, ſed ratihabitionem inducit.*
46 *Præſcribi an poſſint quæ alienari nequeunt.*
47 *Præſcribi res minorum, an, & quādo poſſint.*
50 *Praxis reuocandi alienationem factam à minore, non dū ratificatā.*

HAC TE-

HACTENVS quæ ad actus omnes in minori ætate geſtos perti ent, ſatis ſuperq. tractaſſe mihi videor; hoc nunc reliqui eſt, vt ordinis ſuſcepti memor vltimam tractatus partem aggrediar; videlicet. Quando minor maior factus, alienationem ratam habuerit.

1 † Sed priuſquam poſtremum hunc Ratihabitionis titulum aſſumam, perutile, ac neceſſarium fore duxi, declarare, quænam exiſtat differentia inter duos C. Titulos qui ſub eadẽ ferè verborum forma concepti uidentur, quorum alter eſt, libr. 2. C. Si maior fact. rat. hab. alter verò. Si maior fact. alienat. ſine Decreto fact. rat. hab. lib. 5. Cod. qui quidem tituli videntur vnũ, idemq. diſponere. Videndum eſt igitur quænam ſit inter eos differentia, & quo pacto in quolibet tit. dicatur quis ratum habere. Glo. vlt. in l. 1. C. Si maior fact. rat. hab. libr. 2. quam ibidem ſequitur Bart. & Salicet. Curt. iun. cõſ. 50. n. 8. quem refert, & ſequitur Bellon. conſ. 18. num. 17. illam differentiam eſſe putarunt; quod titul. Si maior fact. rat. hab. lib. 2. C. intelligatur cum alienatio nulliter, ob iuris ſolennitatem non ſeruatam, à minore celebrata, verbis expreſsim vel facto, perfecta ætate co firmata eſt. Titul. verò Si maior fact. alienat. ſine Decr. fact. rat. hab. procedat cum alienatio nulla, ex defectibus in alio titulo conſideratis, ſolo temporis curſu tacitè cõfirmata eſt, quæ confirmatio à ſola legis diſpoſitione dependet. Quam ſanè differentiam puerilẽ, & Iureconſ. minimè dignam, credidit inſignis Modernus Iacob. Menoch. de Remed. Recup. poſſ. Remed. 15. ſub nu. 106. ex pluribus d. differentiam reprobans. Et primò ex l. 1. C. Si maior fact. alienat. ſine Decret. fact. rat. hab. ex illis verbis (Conſe ſum dediſſe.) quæ de expreſſo conſenſu, quàm quod de tacito intelligi poſſunt, immo de expreſſo tamquam de potentiori intelligi debent. Secundo reprobatur d. differentia ex l. 2. eiuſdem tit. ibi (Speciali confirmatione.) ex quibus verbis non obſcurè videtur elici illum titulũ lib. 5. loqui cum ſecuta eſt expreſſa cõfirmatio, & ratihabitio. Cui accedit quod ſi non alia ratione differrent hi duo Tituli, fruſtra promulgatus eſſet Titul. lib. 2. cuius cõſtitutiones à Diocletiano, & Maximiano æditæ ſunt noſtræ ſalutis anno 287. cum iam ex l. 1. & 2. illius tit. lib. 5. cuius conſtitutiones Gordiani ſunt, ab illo æditæ anno noſtræ ſalutis 239. vt eruditè nobis declarat eruditiſſ. Menoch. d. nu. 106. in quibus legibus iam cautum erat tacitã ratihabitionem ex curſu temporis ætate perfecta, geſtum ætate minori confirmare, ita vt non amplius co queri is olim minor poſſet; Si ergo tacita hũc pariebat effectum, quanto fortius expreſſa? Quamobrem alia ab eodem Menoch. traditur differentia, quippè quod tit. lib. 2. ĩ eo differat à Tit. lib. 5. Siquidem tit. lib. 2. loquitur quando à minore validè, & cum legitimis ſolẽnitatibus erat celebratus contractus, ſed minori læſo ſui facilitate, vel Aduerſarii caliditate conceditur in integrum reſtitutio ex prętoris edicto l. 2. C. de præd. minorum. Suadeturq. id ex eo quia d. tit. lib. 2. poſitus eſt inter titulos, de reſtitut. in integrum minori concedenda, pertractantes. Præterea ſuadent id verba l. 1. eiuſdem Tit. ibi (manere integram.) Nam integra res manet, quæ integra ſemel fuit, nõ ergo fuit ab initio nulla, ſed valida, ſed reſcinditur poſtmodũ probata læſione, & ſic ſuccuritur minori per reſtitutionem in integrum, niſi poſt maio-

rem ætatem confirmauerit. Loquitur igitur præd. tit. libro. 2. quando actus erat legitimè confectus, & validus, Tit. verò lib. 5. loquatur cum contractus à minore celebratus ė nullus ob defectum non obſeruatæ ſolemnitatis iuris communis, qui ſanè contractus à maiore effecto, vel expreſsè, vel tacitè ratificatur, ac velutì de nouo ſtabilitur. Et quod dictus titul. loquatur quando contractus eſt nullus probatur ex poſitione tituli, qui poſitus eſt inter titulos oſtendētes alienationem à minore factam nullā eſſe, quod ipſius tituli inſcriptio manifeſtò oſtēdit, (Si maior fact. alienat. ſine decreto factam rat. hab.) quam titulorum differentiam videntur ſenſiſſe, glo. in l. 3. §. 1. in verbo (comprobauerint.) ff. de minoribus. quam vno verbo probauit ibi Iacob. Cuiacc. & idem fortè voluit ſentire Alban. conſ. 11. num. 2. quos refert, & ſequitur pluribus comprobando. Iacob. Menoch. d. Remed. 15. num. 106. cum ſeq. & Ant. Gomez. de Contractibus. cap. 14. n. 11. quam ſanè differentiam antequam præd. viderem, veriorem, magiſq. iuri conſonā eſſe, mihi ſemper viſum fuit, cùm ex inſcriptione Tituli, tum etiam ex auctoritate Caſtr. d. l. 1. in fine. C. Si maior fact. rat. hab. libro 2. à quo forſan prædicti ſumpſerunt, licet eum non allegent, vel eundem habuerunt ſpiritum quem ipſe habuit, quod facillimè eſſe poteſt. Et circa horum titulorum differentiam, latè inſiſtit Maurit. in tract. de reſtitut. in integrum. capite. 312.

Expedita hac titulorum differentia, quemadmodum ſunt duo diuerſi tituli hanc ratihabitionis, ſeù ratificationis materiam pertractantes, ſic duæ ſunt neceſſariò conſiderandæ Inſpectiones.

PRIMA INSPECTIO.

2 PRIMA igitur erit īſpectio quādo minor rem ſuam alienauit, iuris ſolemnitate ſeruata, ita vt de iure ſubſiſtat alienatio; ſed tamen poteſt beneficio minoris ætatis reſcindi, cum minor fuerit ſua facilitate læſus; quo caſu ſi maior factus alienationem confirmet, ſeù ratam habeat, amplius reſtitui minimè poterit; & de hac ratihabitione loquit̄ dictus titulus, Si maior fact. rat. hab. lib. 2. C. vt vidimus ſupra & eos amplius d caſu non poſſe reſtitui cauetur expreſſim in l. 1. & 2. eiuſdem Titul. quod etiam probauit Vlpianus ad l. 3. §. 1. ff. de minoribus. Adeoque verum id eſt, vt etiam ſi minoris bona communia, ſint ab altero minore alienata ſine ſuo mandato, & is qui non vendidit factus maior ratificet; quī autē vēdidit reſtitui petat, non tamen is qui ratificauit poterit reſtitui, ſingularis ē caſus in l. vni. C. Si in com. eademq́ue cauſa in integr. reſtitut. poſtul. glo in l. 2. C. Si maior fact. rat. hab. Cephal. conſil. 51. num. 14. verſ. Tertio adducor, & Menoch dicto Remed. 15. nu. 129. declarans tunc demum id verum eſſe, cum cauſa eſt diuidua, ſecus ſi indiuidua; tunc etenim vnius reſtitutio prodeſſet alteri, per multa quæ ibi ipſe allegat.

3 † Declaratur modò præd. cōcluſio vt vera ſit, quando geſta per minorem, fuiſſent abſq. Dolo geſta, ſecus ſi Dolus interfuiſſet, quia tunc ratihabitio nihil operatur. l. 1. C. Si maior fact. rat. hab. declarabimuſq. latius infra Inſpect. ſeq. nmu. 25.

4 Præſenſq. hæc ratihabitio tribus dicitur fieri modis. Primò fit verbis expreſsis, vt putà ſi minor id quod in minori ætate geſsit, effectus maior expreſsè

preſsè ratificet: Secundus ratihabendi
modus eſt, qui tacitè dicitur fieri, la-
5 pſu ſcilicet temporis, † quod tempus
non quinquennii eſt, vt putauit Pariſ.
conſ. 33. num. 29. & conſ. 49. num. 14.
& 15. lib. primo. ſed eſt quadriennii,
vt expreſsim cauit Imperator in l. vlt.
C. de Temp. in integr. reſtit. glo. in l.
Verum. §. Sciendum. ff. de minoribus.
Iaſ. in l. Nam & poſtea. §. Si minor.
nume. 5. ff. de iureiur. Roder. Suares.
Allegat. 21. nu. 5. cum ſeq. Alciat. reg.
prima. Præſumpt. 42. nume. 3. Iacob.
Menoch. d. Remed. 15. n. 114. & no-
uiſſ. moderni Fiuizanenſ. in tract. de
tut. & curat. ſub nu. 77. verſ. Si verò.
6 & num. 142. † Quod quadriennium
cum vtile ſit, à die perfectæ ætatis ſci-
enti, non autem ignoranti currit, vt
omnes fatentur. d. l. vlt. & tradit latiſ-
ſimè Tiraquell. de Retract. Conſang.
§. 35. glo. 2. n. 43. & Iacob. Menoch.
d. Remed. 15. nu. 115. plures aucto-
ritates ad id cōgerens. Adeoque iſtud
verum eſt, quod ſi iſte minor effectus
maior ſtetiſſet per cētum annos quod
ignoraſſet huiuſmodi læſionem, ad-
huc poſſet infra quadriennium à die
ſcientiæ in integrū reſtitui. Tiraquell.
de Retract. Linagier. §. 35. nume. 21.
Caſtr. conſ. 440. col. 2. volu. 2. Alex.
conſil. 4. col. pen. vol. 2. Corn. conſil.
229. num. 13. vol. 2 conſ. 214. col. 2.
vol. 3. & conſ. 244. nu. 3. vol. 4. Man-
tua (in Legali Philoſophia vir equidē
conſumatiſsimus.) in ſuo Gloſſario
Dialog. Denarr. Claſſ. 15. cap. 20. nu.
2. Benintend. Deciſ. 69. Agebat Cæ-
ſar. & Deciſ. 71. Dubiū erat. Menoch.
d. num. 115. intelligens ſufficere præ-
ſumptā ſcientiam ad hoc vt iſtud qua-
driennium currat, & Fiuizanenſes. d.
tract. de tut. & curat. num. 142. circa
finem. vbi allegant Pinell. in Auth. Niſi
tricennale. num. 58. & ſeq. C. de Bon.
matern. qui firmat quem non reſtitui
vltra quadrageſimum annum ex capi-
te ignorantiæ: Tertia eſt Ratihabitio-
nis ſpecies, quæ facto aliquo induci-
tur, quæ tàm tacita, quàm expreſſa vi-
detur eſſe, vt inter vtranq. colloca-
uit Salicet. in l. 1. C. Si maior fact. rat.
hab. & Curt. iun. conſ. 50. num. 9. quę
Ratihabitionis ſpecies inducitur ſi mi-
nor recipiat fructus diuiſionis iam ce-
lebratæ, conueniat creditores, debi-
tum aliquod perſoluat, aut aliud quid
ſimile gerat, per quod comprehēda-
tur, actum in minori ætate, à ſe facto
ipſo poſt maiorem ætatem cōfirmari:
Cui tamen tertiæ Ratihabitionis ſpe-
ciei fortiter obſtare videtur textus in
l. 3. §. Scio. ff. de minoribus. quo caue
tur, minorem qui Hæreditatem adiuit,
& factus maior, debitores Hæredita-
rios exigendo, aditionem confirma-
uit, adhuc tamen in integrum reſtitui.
7 † Huic legi ex intentione ſcribentiū,
præſertim gloſ. Bart. & aliorum. d. §.
Scio. reſpondetur, quod dicti. §. di-
ſpoſitio, procedat, ex eo quia illa ex-
actio, & actus neceſſarius erat ad adi-
tionem Hæreditatis. ex quo ſequitur
quod quotieſcunq. actus conſequens
eſt neceſſarius ad principium, ſemper
attendatur initium, non autem finis.
Alia & melior eſt ſolutio, quod diſpo
ſitio d. §. ex eo procedat, quia aditio
Hæreditatis fuit ab initio ſolemniter,
& validè celebrata, & cum ſit aliquis
actus in maiori ætate, dicitur haberi
reſpectus ad id quod validè fuit cele-
bratum in minori ætate: Ideo ſi in ma-
iori ætate aliquid fiat, adhuc compe-
tit reſtitutio, ſecus verò ſi ab initio ſo-
lemniter, & perfectè non eſſet facta
aditio quia tunc vt imperfecta finem
aditionis inſpicimus, quæ ſi perficiatur
tempore maioris ætatis, non principiū
ſed finem inſpicimus. ita ſenſit Cuiacc.
d. §. Scio.

d. §. Scio. quem refert, & ſequitur Menoch. d. Remed. 15. nu. 126. Hæc tamen ſolutio diſplicuit nouiſsimo Fiuizanenſi in tract. de tutor. & curat. ſub n.75. uerſ. Licet iſto caſu. vbi ex multis eam reprobat, & ipſe d. ſolutionis falſitatem euidentiſsimè comprobo, quandoquidem Titulus Si maior fact. rat. hab. lib. 2. loquitur quando contractus erat ab initio ſolemniter, ac perfectè cum debitis ſolemnitatibus celebratus, quo caſu ſi poſt maiorem ætatem aliquid celebretur, dicitur haberi ratum id quod in minori ætate geſtū erat. denegaturq. reſtitutio licet actus fuerit perfectus, & ſolemnis. d.l.1.et 2. eiuſdem tit. probauimusq. latè ſupra auctoritate multorum, præcipuè Menochii, de quo miror ipſum non animaduertiſſe, quod prædictus intellectus eſt de directo contra ea quę ſupra firmauerat, circa declarationem. d. tit. Si maior fact. rat. hab. lib. 2. Cod. vbi denegatur reſtitutio licet actus ab initio fuerit ſolemniter celebratus, vt ipſemet & alii quamplures fatentur. Et ſic vt vides huius contextus ſolutio difficilior eſt, quàm pleriq. putēt. & moderni Fiuizanēſ. in tract. de tut. & curat. dum de intellectu d. §. Scio. pertractant, maximam eius difficultatem animaduertentes dixerunt ſomniaſſe quandam ſolutionem, quæ cum ſatis pulchra, ac ſubtilis ſit, eam relatu dignam eſſe cenſui. Siquidem (dicunt ipſi) minor effectus maior reſtituitur vſq. ad vigeſimum nonum annum de eo quod ſolēniter fecit in minori ætate, & in maiori non ratificauit, ſecus de eo quod tacitè in maiori ætate, vel etiam expreſsè ratificauit, cum ad illud non detur reſtitutio. l. 1. & 2. C. Si maior fact. rat. hab. & in d. §. Scio. non datur reſtitutio maiori affecto de eo quod ratificauit; ſed benè datur reſtitutio aduerſus Hæreditatis aditionē quam non ratificauit, ex capite læſionis, vt cauetur in illis verbis (Initio inſpecto.) hoc eſt inſpecta Hęreditatis aditione, & nō exactione facta, & ſic reſtituitur aduerſus Hæreditatis aditionē circa futura quæ non ratificauit, non autem circa præterita quæ Hæres factus maior iā ratificauit. & hanc nouam, ac ſubtilem eorum conſiderationem colligunt ex l. Si mulier. ff. de minoribus. vbi minor non reſtituitur aduerſus ſolutionem factam Hæreditario nomine, licet reſtituatur aduerſus aditionem Hęreditatis, quod eſt rationabile, quia de eo quod non approbauit non debet pati pœnam. ſic igitur in propoſito dicendum circa alienationem ſeù contractum factum à minore continentem plura capitula diſtincta, quia ſi in ætate perfecta, minor tacitè vnum capitulum ratificauit, aduerſus illud non dabitur reſtitutio. d. §. Scio. Et per hæc, et alia ſimilia hunc intellectum comprobāt præfati Fiuizanēſ. qui ſatis ſuſtineri poteſt, licet videatur nimium reſtringere titulum. Si maior fact. rat. hab. libro 2. Cod. & tit. Si maior fact. alienat. libr. 5. generaliter loquentes, quod ſi poſt maiorem ætatem aliquid fiat, ex quo appareat confirmari, id quod geſtum eſt in minori ætate, denegatur reſtitutio aduerſus totum actum quem ratificaſſe uidetur.

INSPECTIO II.

ALTERA eſt inſpectio, cum contractus rei minoris ipſo iure nullus, à maiori effecto ratificatur, & de hac ratificatione loquitur Tit. Si maior fact. alienat. ſine Decreto fact. rat. hab. vt latè deduximus ſupra in princ. huius tit. In qua Inſpect. duo sūt cōſiderēdi caſus,

PRIMVS CASVS.

8 PRIMVS Caſus erit, cum rei alienatio è facta titulo oneroſo, vel quia vêdita, pignori ſuppoſita, aut quid ſimile continens onus, ſit per minorem geſtum; & tunc ſi per quinquenniũ poſt perfectã ætatem tacuerit minor, vel aliter ratũ habuerit, non cõpetit amplius reſtitutio. Et hæc quoq; Ratihabitio ſeu Ratificatio iiſdẽ tribus dicitur fieri modis, quibus ſuperior. Primò ſi verbis expreſſis. l. 2. C. Si maior fact. alienat. ſine Decr. fact. rat. hab. ibi (Speciali confirmatione.) idq. dubium non habet. Secundò fit hæc ratihabitio, facto, vt putà petendo, pretium ſoluendo, dilationes concedendo, vel alia huiuſmodi exercendo. Tertiò têporis curſu,
9 † quod tempus eſt quinquennii, in hoc primo caſu actus oneroſi. l. vltim. C. Si maior fact. alienat. ſine Decreto fact. rat. hab. quod ſenſit Accurſ. in l. vlt. C. de contractibus iudic. Alberic. in l. Qui tacet. num. 9. ff. de reg. iur. Dec. in l. Quod initio. num. 11. ff. eod. Cardin. Alban. in Lucubration. in Bart. ad d. l. vlt. Nicol. Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. 1. except. 38. Bart. conſil. 162. in princ. Bald. conſ. 134. Ad intelligentiam quæſitorum. verſ. Nunc venio. lib. 2. Aretin. conſ. 127. colum. 3. Alex. conſ. 117. num. 2. vol. 5. Corn. conſil. 207. per tot. Videtur prima facie. volum. 3. Dec. conſil. 232. num. 5. & ſequ. Signoroll. de Homod. conſil. 135. num. 9. Pariſ. conſ. 33. nume. 29. cum ſequ. & conſ. 49. num. 17. 18. & 24. lib. primo. & conſil. 36. num. 95. verſ. Tertio tollitur. lib. 2. Franc. Curt. iun. conſil. 120. Præſupponitur in facto nume. 8. par. 2. Bellon. conſ. 13. num. 27. Grauetta conſ. 102. num. 7. lib. 1. Neuizan. conſ. 84. n. 14. Natta conſ. 503. nume. 14. lib. 3. Alciat. Reſponſ. 164. nume. 12. Hieronym. Grat. Reſponſ. 47. num. 28. lib. primo. Ruin. conſ. 41. nu. 51. lib. primo. & præclariſsimus præceptor meus Thob. Nonius conſ. 88. nume. 19. nec non Hieronym. Gabrielius non pœnitendæ doctrinæ vir, conſ. 13. ſub num. 13. cum ſeqq. vbi latè inſiſtit. & conſ. 36. nu. 55. vol. 1. Balb. in tract. Præſcript. in prima par. 6. par. princip. caſu 23. nu. 45. Titaquell. de Retract. Côuention. §. primo. glo. 2. ſub num. 61. Caſſan. in conſuetud. Burgund. in titul. Des mains mortes. §. 10. num. 16. fol. 313. Harmenopulus in Promptuario Iuris Ciuilis. lib. primo. tit. 12. verſ. Si res. & verſ. Cæterum. practicus Papienſis in forma Libelli in Act. reali, in gloſ. Variis, ac legitimis. ſub nume. 7. Ant. Gomez. de contractibus. cap. 14. nu. 11. Ferand. Vaſq. de ſucceſſ. creat. tit. de Teſtam. pot. §. 10. ſub n. 78. uerſ. Decimo ſeptimo. libro primo. Iacob. Menoch. d. Reme. xv. num. 149. Ant. Gabriel. in ſuis concluſ. in tit. de minoribus. concluſ. 4. per tot. Borgninus Caualcan. in tract. de tutor. & curator. nume. 146. verſ. At ſi res minoris. & Gaſpar Caballin. in gloſ. ſuper Conſtitut. Aegidian. lib. 5. cap. 9. nu. 10. qui omnes concludunt quod ſi minor verbis, facto, vel tacitè per quinquennium poſt perfectam ætatem tacuerit, dictam alienationem ratificaſſe dicitur, ita vt maior, non poſsit amplius petere reſtitutionem in integrum, aduerſus alienationem factam tempore minoris ætatis, per textum clarum in l. vltim. C. Si maior fact. alienat. ſine Decr. fact. rat. hab. cuius legis diſpoſitio, locum habet quatuor in
10 caſibus. † quando ſcilicet alienatio ſit facta ab ipſo minore cum curatoris,

vel

vel tutoris conſenſu. vel è contra à
curatore præſente, ſciente, & con-
ſentiente minore. Tertiò cum mi-
nor curatorem non habens venia ętatis impetrata, alienat. Quartò cum
habens curatorem venia ætatis impe-
trata ſine eo alienat. Et in his quatuor
caſibus dumtaxàt vendicat ſibi locum
diſpoſitio d.l. vltim. vt ibidem firmant
glo. Bart. Salicet. num. 3. verſ. Quæ-
ro pro elucidatione. Corn. conſil. 207.
nume. 6. lib. 3. Ruin. conſ. 63. nume.
21. in fine. lib. primo. Alciat. Reſponſ.
364. nume. 12. Natta conſ. 162. num.
3. lib. 2. Capic. Deciſ. 92. num. 2. quos
refert, & ſequitur Iacob. Menoch. d.
Remed. 15. nume. 149. intelligens d.
l. habere locum etiam cum ſolus Tu-
tor nomine tamen pupilli, ſicque ad-
miniſtratorio alienat. non tamen d. l.
diſpoſitio locum ſibi vendicat in pupil
lo ſine Tutore contrahente, vt decla
rat idem Menoch. conſil. 29. nume. 51.
11 lib. primo. † Et iſtud quinquennium
præd. Caſu oneroſo, incipit currere à
die ætatis perfectæ 25. annorum, ut cla
rè deciditur d. l. vltim. ibi (Ideſt poſt
12 25. annos.) † Quod tamen declarat
Menoch. d. Remed. 15. num. 152. ve
rum eſſe, niſi ex forma Statuti pro-
nuntiatus ſit quis maior, vt putà Sta-
tuto Mediolani (prout ipſe refert) ętas
viginti annorum pro perfecta habe-
tur. quo caſu ſecundum, illud quin-
quennium incipiet currere à die ętatis
perfectę (ex forma Statuti.) 20. anno
13 rum. † Ipſe tamen puto in hoc Me-
noch. minus perfectè locutum, Siqui-
dem cõcluſimus ſupra hoc eodem li-
bro tit. 8. Inſpect. 3. nume. 24. & 26.
ſecundum receptam Doctorum ſen-
tentiam, quod licet ætas 20. annorum
habeatur pro perfecta vigore ſtatuti,
non intelligitur tamen perfecta quo
ad alienationem. Ergo non debet ne-
que etiam quo ad ratihabitionem hu-
iuſmodi ętas haberi pro perfecta, cum
iſta Ratihabitio alienationem inducat;
& quoties ætas reputatur legitima,
non eſt intelligenda quo ad alienatio
nem. ſed quo ad alia negotia exercen
da. l. 1. & 2. C. de His qui ven. ætat.
impetrau. lateque oſtẽdimus ſupra d.
Inſpect. 3. num. 26.

CASVS II.

14 SECVNDVS Caſus, eſt cũ res
minoris titulo lucratiuo, vt pu-
tà Donationis, alienatur. Nam
& tunc ratihabitione alienatio
illa conualidatur. Verbis expreſsis, &
facto, vt ſuperiori caſu docuimus, &
Temporis curſu, quod tempus diuer
ſum eſt à ſuperiori, cum illud ſit quin-
quennii, illud verò decennii inter p̃-
ſentes, & vicennii inter abſentes, d. l.
vlt. vbi id expreſsim cauetur, & ibi
glo. Bart. Bald. Salicet. & alii, Illuſtriſ-
ſimus ac Reuerendiſs. Cardin. Alban.
in Lucubrat. in Bart. ad Rub. ff. de Mi-
noribus. in fine, & ad d. l. vlt. Nicol.
Vigel. ff. lib. 18. par. 2. cap. 6. reg. pri-
ma. except. 38. Abb. conſ. 11. nu. 19.
Corn. conſ. 36. In hac conſultatione.
num. 4. & 13. cum ſequ. vol. 2. Socin.
conſ. 147. col. 4. vol. primo. Iacob. Mã-
delli. conſ. 11. num. 14. Grauetta conſ.
102. nu. 7. lib. primo. eruditiſſ. præce-
ptor meus d. conſ. 83. n. 19. Conſtan-
tin. Harmenopul. in Promptuario Iu-
ris Ciuilis. lib. 1. tit. 12. verſ. Quod ſi
cui. & verſ. Si minor, id intelligens ẽt
ſi minor veniam ætatis impetrauerit.
& verſ. At cum donationes. Ant. Go-
mez. de contractibus c. 14. nu. 11. Be-
roi. q. 44. nu. 5. Menoch. d. remed. 15.
num. 158. Borgnin. Caualcan. de tut.
& curat. nu. 146. idq. ſequuntur om-
nes ferè ſuperiori caſu relati, conclu
dentes quod q̃n alienatio non eſt per-
fecta,

fecta, nec ſolemniter à legitimo tuto-re facta, & titulo lucratiuo, ſi minor effectus maior tacuerit per decem annos inter præſentes, & viginti inter abſentes, non poterit amplius contrauenire, cum per lapſum dicti temporis cenſeatur alienationem ratificaſſe. d. l.
15 vlt. † Quare autem aliter ſit diſpoſitum in præſente, quàm in abſente, duplex poteſt conſiderari ratio. Altera eſt, quia in abſente magis de facili cadit obliuio. l. Peregrè. ff. de Aquir. poſſ. iuxta illud vulgare. (Di longo da occhio, di longo dal cuore) vt inquit Corn. d. conſ. 36. nu. 20. Altera eſt ratio ſecundum eundem Corn. quia magis difficilis eſt probatio dictæ proteſtationis, & declarationis ſuæ voluntatis ſi longè abeſſet, quàm ſi eſſet præſens: Hi duo caſus ſup. relati ampliantur, & declarantur non nullis modis.
16 Ampliantur primo in tantum verũ eſſe, vt cofirmentur actus poſt maiorem ætatem, ſi per quinquennium, decennium, vel vicennium nihil fuerit dictum, vt valeant vt ex tunc, non vt ex nunc, & ſic non de nouo conualidatur actus, ſed præſumitur, & fingitur ab initio valuiſſe. d. l. vlt. ibi (quaſi ab initio) & retrotrahitur ad tempus cõtractus, vt conſuluit Alex. conſ. 117. lib. 5. quẽ refert, & ſequitur Dec. conſ. 209. nu. 4. & conſ. 232. nu. 5. & ſeq. & Ant. Gabriel. in tit. de Minoribus. con
17 cluſ. 4. nu. 2. † Ita namq. eſt de natura cuiuslibet ratihabitionis, vt trahatur retrò ad tempus initii, & contractus. l. vlt. C. Ad Macedon. l. Licet. ff. de ſſlu di. c. Ratihabitionem. de reg iur. in 6. & declarat Alex. d. conſ. 117. num. 2.
18 † Ex quo declaratur illa communis regula quæ habet, quod cum actus eſt omnino nullus ratihabitio cofirmat actum vt ex nunc, non vt ex tunc. Bart. in l. Obſeruare. ff. de Offic. Pro-conſ. Dec. in l. Quod initio, in fine. ff. de reg. iur. Roman. ſing. 778. incip. Iudex. & Petr. Duen. reg. 31. in 4. Fall. Nam illa procedit in ratihabitione inducta ab homine, quando ſcilicet ratihabitio fit verbis expreſsis, vel facto & tunc redditur actus validus vt ex nunc, à die ratihabitionis, ex eo quia actus is nullus, non legis diſpoſitione, ſed hominis, conualidatur; qui quidem homo cum fingendi poteſtatem non habeat, non poteſt facere vt in præteritum retrotrahatur ſuus actus, & ita intelligi debent Bart. Dec. & alii ſup. relati. Secus verò eſt in ratihabitione tacita quæ legis diſpoſitione inducitur, temporis curſu, quæ vt ab initio actum ſine Decreto celebratũ confirmat, licet eſſet ipſo iure nullus, quia cum lex fingere poſsit, poteſt etiam operari vt ratihabitio præteritum reſpiciat, retroq. trahatur vt notanter conſuluit Aretin. conſ. 128. nu. 5. quem refert, & ſequitur Menoch. d. Remed. 15. num. 153. cum ſeq. reprehendens Pariſ. & Curt. iun. contrarium ſentientes: & Moderni Fiuizanenſ. de Tut. & Curat. num. 148. dicamq. latiſſ. in alio meo Tract. Mitius agitur cum Lege, quàm cum homine.
19 Ampliatur 2. vt diſpoſitio d. l. vlt. procedat non ſolùm in ipſo minore, ſed etiam in eius hærede maiore effecto, vt per DD. d. l. vlt. & Dec. conſ. 209. nu. 4. In caſu propoſito. cui tempus quod defuncto ſuperfuit, currit, vt voluit Conſtantin. Harmenopul. in Promptuario Iuris ciuilis lib. 1. tit. 12. verſ. Quod ſi intermedio.
20 Ampliatur 3. vt d. l. vltim. diſpoſitio procedat etiam in eo cui per Prætorẽ fuerit adminiſtratio interdicta, infra certum tempus, qui durante prohibitione alienat; ſi per quinquennium tacuerit in contractu oneroſo, aut per decem-

decennium, vel vicennium in contra-ſtu lucratiuo, confirmatur cõtractus; nec amplius reuocari poteſt. vt ſingulariter tradidit Roman. Sing. 771. incip. Iudex. Cagnol. in l. Quod initio. num. 2. ff. de regul.iur. P. Paul. P. & Alex. ad Bart. in d. l. vlt. & Iacob. Menoch. d. Remed. 15. num. 170.

21 Ampliatur 4. etiam in Prodigo qui tacuit per quinquennium, decenniũ, vel vicennium, poſtquam ſanæ mentis effectus eſt, vt per P. Paul. P. ad Bart. d. l. vlt. vbi ad id citat Roman. d. ſing. 771. & Hieronym. Gabriel. conſ. 13. ſub num. 20. & 21. vol. primo. Et generaliter in omni caſu, ſiuè ex Statuti diſpoſitione, ſiuè quouis alio modo quis ſit prohibitus alienare, ſi prohibitione ceſſante, per quinquenniũ, vel decennium iuxta diſpoſitionem d. l. vlt. tacuerit, ratificabitur alienatio, nec poterit amplius reuocari, d. l. vlt. & l. vni. C. de contractibus Iudic. vbi in ſimili diſpoſitum extat, quod Donatio facta habenti adminiſtrationem in Vrbe, non ſubſiſtit, niſi poſt depoſitam adminiſtrationem præterierit quinquennium.

22 Ampliatur 5. etiam quod non ipſe minor, ſed eius Tutor rem Pupilli ꝑ facto proprio ipſiusmet Tutoris obliget, vel alienet, quia adhuc poterit minor poſt minorem ætatem, talem obligationem ratam habere, iuxta diſpoſitionem d. l. Vltimæ, vt reſcripſerunt Cæſares ad l. Si in rem. C. Si res alien. pign. data ſit. vbi etiam Accurſ. id adnotat; Non tamen validatur retrò à tempore obligationis, cum ratihabitio non faciat ceſſare cauſam retrò impedientem, In caſu uerò in quo faceret ceſſare validat retrò in præiudicium ipſius, non tertii, cui ratum habens medio tẽpore obligaſſet, ita notanter declarat Salicet. d. l. Si in rem.

23 Ampliatur 6. etiam ſi per reſcriptũ Principis iam maior factus obtineret, vt reſcinderentur geſta i minore ætate, poſt 25. ann. iam ratificata; l. 2. C. Si maior fact. rat. hab. per quem textum id dixit facundiſsimus Caſtaldus in tract. de Imperatore. quæſt. 3. verſ. 14. in qua quæſt. quinque, & centum recenſet Caſus i quibus Imperator ligat ſibi ipſi manus, adeò vt etiam proprium reſcriptum reiciat. Verùm aduertas quod d. l. 2. non benè probat id ad quod Caſtald. eam adducit; Dicitur enim ibi, Qui poſt 25. an. ea quæ in minori ætate geſta sũt rata habuerint, fruſtra reſciſsionem eorum poſtulãt; quaſi dicat, qđ is qui iam maior factus ratum habuit qđ geſsit i minori ętate, non poteſt de iure reſciſsionẽ petere, Non autem denegatur ibi talis poteſtas Imperatori, quin poſſet ſi uellet, ex ſpeciali beneficio concedere reſciſsionem eorum, quæ iam poſt minorem ætatem rata habita fuere, etiã quod id ſit contra ius, Vnde dant con ſilium DD. & remedium vt in caſu ꝑ legem prohibito Imperator dicat, Nõ obſtãte tali lege, tũc etenim huiuſmodi conceſsio valet, & tenet, ſecundũ Bart. in l. 1. nume. 4. C. de Petit. bon. ſubl. lib. 10. quod pro ſingulari tradit Veronenſ. caut. 56. incip. Et eſt cautela pulchra. & cautel. 116. incip. Non nulli, poſt mediũ, nec non caut. 220. Supplicatur. poſt medium, & Caſtald. d. q. 3. in fine verſ. Notandum tamen eſt, vbi infinitos ad id adducit.

24 Declaratur modò, vt d. l. vlt. diſpoſitio, tunc demum locum habeat, cum contractus eſſet nullus, ex eo ſolùm, quia non fuiſſet appoſitum decretum; ſecus verò ſi ex aliqua alia cauſa, (nẽpè quia cęteræ ſolẽnitates non adfuerint,) Contractus ſit nullus. Nã tunc non ratificatur ex deciſione d. l. vlt. vt

ſenſit

ſenſit Accurſ.d.l.vlt. in verbo Minorum.verſ.Porrò.inquiens d. l. vlt. non habere locum vbi minor Curatorem habens,ſine eo non imperrata venia alienauit, l. Si curatorē habens. C. de In integr. reſtitut. minorum, quaſi uelit dicere deficit alienatio iſto caſu ex alio capite, quàm ex defectu non interpoſiti Decreti.& eū Accurſio pertranſit Salicet.ibidem.nu.4.verſ.Quid ſi non tantum. & ante eum ibi Cin. & Iacob.de Aren. verſ.Hoc principium. Deciſ.Neapol.92.in Nouis, Roderic. Suar.in tit.Des las arras.ſub n.67.Ant. Gabriel.tit.de minoribus. Concluſ. 4. nume. 5. cum ſeq. & conſuluit Corn. conſ.207.nu.7.lib. 3.id firmans ex verbis d.l.vlt.ibi (Occaſione prætermiſſionis Decreti.) Ergo à contrario ſenſu (ſecundum eum) ſi alia occaſione quàm prętermiſsionis Decreti contractus erit nullus, non ratiſicabitur diſpoſitione d. l. vlt. quod confirmat ex eo quia tit. præcedens & tit. Si maior fact.alienat.lib.5.Cod.loquuntur ſolū quando nullitas cauſatur ex defectu Decreti. Secundum ſubiectam igitur Titulorum materiam ratificabitur cōtractus, ſolùm cum eſt nullus ex defectu non interpoſiti Decreti.arg.l.Imperator.ff.de in diem adiect.idq́ue firmauit etiam Curt.iun.conſ.50.& ſeq.

25 Contrarium tamen,& melius ſenſit ingenioſiſsimus Menoch. d. Remed. 15. ſub nu.142. verſ. At ipſe, quod immò omne nullitatis vitium ex quouis capite tollatur, in terminis d.l.vlt. Nullaque conſtituenda ſit differentia in nullitatis ſpecie. Et in anguſtum redigendo ea quę ipſe ſubtiliter, ac copioſè pro veriori hac ſententia recenſet, tria ſunt potiſsimum quæ eam indubi-

26 tatam reddunt. † Primò. Decretum accipitur in genere,& in ſpecie, in ſpecie accipitur, pro actu ſeparato à cauſæ cognitione, cæteriſq́ue ſolemnitatibus, ut probatur in.l.3.C. Si quis ignorans. ibi (ſine cognitione cauſæ, & interpoſitione Decreti.) Habet etenim Decretum præcedere, vt antecedens neceſſarium, cauſæ cognitio, quæ in multis verſatur, vt ſup. lib. 1.tit. 1.latiſſimè dictum fuit. In genere autem ſumitur Decretum quatenus in ſe complectitur cauſæ cognitionem,& cætera ſolēnia, quę in huiuſmodi alienationibus exiguntur; Decreto igitur in propoſito, alienare intelligitur, cū fit alienatio cum interuentu omnium ſolemnitatum, vt ex inſcriptione titulorum de hac materia tractantium facilè dignoſci queit. Siquidem tit. ff. de rebus eorum qui ſub tut. vel cura ſunt, ſine Decr.non alienand. inquit in genere, bona minorum non eſſe alienanda ſine Decreto; & tamen in l.Magis puto. §.Ne paſsim.ff.eod. enumerat ea quæ neceſſariò interuenire debent in hac alienatione, de quibus latiſſ. diximus ſup. lib. 1.tit.1.per tot. Idem etiam probatur ex inſcriptione tit.C.de Præd.& aliis rebus minorum ſine Decreto nō alien.iuncta.l.Ob æs. C. eod. Sumitur igitur in propoſito eum Decreto alienare, cum integra ſolêmnitate quę in dicta alienatione exigitur, dum ergo dicitur in d.l.vlt. (Occaſione pretermiſsionis Decreti.) non debent illa verba aſſumi ꝓ ſingulari illo actu auctoritatis interponendæ, ſed pro integro ac perfecto Decreto, iuncta cauſæ cognitione, cęteriſq. ſolemnitatibus, quod ipſe ſolitus ſum comprobare, ponderãdo verba d.l.vlt.ibi.(Quaſi ab initio legitimo Decreto) Siquidē Decretum non dicitur legitimum, niſi omnia ſolemnia interuenerint, d. l. Magis puto.§.Non paſsim.& dum ibi fit mentio de legitimo Decreto intelligi debet ad differentiam ſimplicis De-

creti,

creti, quod non eſt legitimum ſine debitis ſolemnitatibus. Secundò mouetur idem Menoch. Prouidere ſolùm cum nullitas actus eſt in illo ſingulari. Decreti non interpoſitu, eſt cõſtituere differentiam inter nullitatẽ actus. vno. vel altero modo cauſatam, & tamen nullam differentiæ rationem afferre. Nam quemadmodum non poteſt ſine cauſæ cognitione, & cæteris ſolemnitatibus alienare, ita nec etiam poteſt ſine Decreto, & ècontra. Ergo idem ius ſtatuendum eſt. arg. l. Illud. ff. Ad leg. Aquil. Tertiò id ipſe probat ex l. 2. C. Si maior fact. alien. vbi expreſſa Ratihabitio tacitæ æquiparatur, ſed per expreſſam omne nullitatis vitiũ, ex quouis capite eo caſu tollitur, idẽ ergo ex tacita. Ex quibus omnibus eruditiſs. Menoch. putat ſatisfactum leui argumentationi Corn. d. conſ. 207. nume. 7. & iſtam ſententiam probauit idem Corn. ſibi contrarius, conſil. 36. nume. 22. lib. 2. Pariſ. conſil. 49. nu. 58. lib. 1. & Grat. Reſpon. 47. in fine, lib. 1. quos refert Menoch. dicto Reme. 15. ſub nu. 148. Beroi. queſt. 43. quidam in contractu diuiſionis. nu. 4. & ſeq. Moderni Fiuizan. in tract. de Tut. & Curat. idq. etiam videtur ſenſiſſe Gaſpar Caballin. in gloſ. ſup. Conſtitu. Aegid. lib. 5. cap. 9. nu. 10. Hieronim. Gabrielius cõſ. 13. n. 22. vol. 1. vbi teſtatur de magis cõi. Et cũ hac opinione, tãquã veriori omnino ptranſeundũ cenſeo.

27 Declaratur 2. id quod dictum eſt. 2. caſu, de donatione, non procedere in donatione remuneratoria, in qua non obſeruatur curſus decennii, aut vicennii, ſed quinquennii tantum ſufficit, vt conſuluit Corn. conſ. 36. nume. 13. In hac conſultatione. lib. 2. quem fuit ſecutus Socin. iun. conſ. 102. num. 39. lib. 2. & Menoch. d. Remed. 15. nume. 159. cum ſequ. afferens rationem.

28 † Quia donatio remuneratoria cõtractus onerosus appellatur, illiq. æquiparatur. l. Si pater. §. 1. ff. de donat. vbi glo. & omnes adnotant. Tiraquell. in. l. Si vnquam. in verbo donatione largitus. num. 13. & ſeq. C. de Reuocan. donat. & ſequuntur multi alii quos refert Menoch. d. Reme. 15. nu. 161.

29 Contra id tamen conſuluit Curtiun. conſ. 141. col. fin. verſ. Non obſtat etiam præmiſſis. quem ſequitur Ant. Gabriel. in tit. de donationibus. concluſ. 4. nu. 4. quæ quidem opinio verior abſque dubio erit, ſi teneas opinionem
30 illam, † quod donatio quæ fit cauſa remunerationis verè, & propriè, & etiam liberalis, & gratuita dicatur, vt firmauit glo. in l. Donari. ff de reg. iur. & in l. Sed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de Petit. hęredit. in verbo (obligauerit.) vbi dicit id eſſe ſine dubio. Dec. & Cagnol. d. l. Donari. Faber in rub. Inſt. de donat. & Aretin. in princ. eiuſdem tit. nume. 2. Imol. in rub. de donat. extra nume. 1. ſequunturq. multi alii quos refert Pinell. in l. 1. par. 3. ſub nu. 60. verſ. Aſſero igitur, vbi per multas paginas egregiè, ac ſubtiliter d. opinionem defendit. Præterea, omiſſa circa id opinionnm varietate, crederem in propoſito diſpoſitionem d. l. vlt. dum loquitur de donatione, pcedere etiã in donatione Remuneratoria, vt in ea requiratur decenniũ, vel vicennium; non autem quinquennium, vt perperam opinati ſunt Menoch. & alii per ipſum relati. Siquidem donatio remuneratoria in propoſito noſtro eiuſdem naturæ iudicatur, cuius qualibet alia donatio. Nam neque etiam cum Decreto poteſt donatio celebrari per minorem d. l. vlt. quod procedit etiã in Donatione remuneratoria, quam neque etiam cum Decreto poteſt minor celebrare, vt latè concluſimus ſupa

lib.primo. tit. 2. Inſpect.4. Et videm Menoch. dicit loc ſupra relato num. 162. Ideo Iuſtinianus inter Caſus lucratiuos, & oneroſos differentiam poſuit, quia Donatio regularis, & propria, nec etiam cum Decreto celebrari de ſe minoris poteſt, vt ipſemet Iuſtinianus fatetur. d. l. vlt. ſ. Cum autem. l iſta ergo de cauſa maius tempus exigitur, vbi maior nullitas adeſt. qua ratione ſic ſta. te, maius tempus exigetur in Donatione Remuneratoria, cum adſit maior nullitas, cum nec etiam cum Decreto ea fieri valeat, vt iam dictum eſt, & ſic erit neceſſarium decennium, vel vicennium, non autem quinquennium, prout perperam præfati ſenſerunt. Poſſet tamen ſuperior opinio ſaluari, vbi ex meritis ius agendi competeret, ſecus ſi agẽdi ius minimè competeret, iuxta ea quæ diximus ſupra libr.primo. tit. 2. Inſp. 4.

31 n. 31. † Vel etiam aliter poſſet prædicta Declaratio deffendi, vt ea vera ſit in donatione propter Nuptias, quæ confirmatur lapſu quinquennii, poſtquam minor factus eſt maior, cum tamen aliæ Donationes non confirmentur, niſi lapſu decennii, vel vicennii, ut poſt Corn. & Soci. iun. declarat Menoch. conſ. 29. num. 33. lib.primo. ita intelligens. d. l. vlt. ſ. vlt. in illa parētheſi. (Excepta propter Nuptia donatione.) quæ verba licet plures habeāt intellectus is cæteris verior eſt, ſecundum Menoch. in præcit. loco.

32 Declaratur 3. d. l. vlt. non procedere cum alienatione interuenit Dolus, tunc etenim ex Ratihabitione non cōualidatur contractus. Bald. conſil. 45. contractus. libro 2. Roman. conſ. 54. colum. 1. in fine verſ. Tertio iſta pars. Pariſ. conſ 49. nu. 5. & conſ. 100. nu. 69. lib 1. Ruin. conſ. 170. nu. 29. verſ. Sed videtur obſtare. lib. primo. Curt. iun. conſ. 50. per tot. & conſil. ſeq. Marc. Ant. Natta conſ. 162. num. 34. lib.primo. Iacob. Menoch. conſ. 29. nu. 49. lib. 1. & d. Remed. 15. num. 177. Ant. Gabriel. in tit. de Minoribus, concluſ. 4. num. 8. Fiuizanenſes de tut. et curat. ſub nume. 146. & Gaſpar Caballin. in glo. ſuper cōſtitut. Aegidian. lib. 5. cap. 9. ſub n. 10. dicens id * communiter receptum. Et licet in toto tit. C. Si maior fact. alienat. nullū ſit verbum de Dolo, debet neceſſariò tamen intelligi ipſum exceptum. Cum in omni diſpoſitione intelligatur exceptus Dolus. l. Creditor. ſ. Lucius ff. Mand. & latè Pariſ. d. conſ. 49. num. 3. & 4. Inſuper, ſi p expreſſam ratificationem contractus doloſus ratificari minimè valet. l. 2. C. Si maior fact. rat. hab. Ergo multo minus ratificabitur per tacitam ratihabitionē, vt in propoſito ar-

33 guit Roman. d. conſ. 49. nu. 5. † Quæ quidem concluſio adeo vera eſt, ut etiam quando Dolus præſumitur ex inobſeruantia ſtatuti, contractus non firmetur ex diſpoſitione d. l. vlt. ſecundū Roman. d. conſ. 54. col. 2. verſ. Idem colligit Barbat. conſ. 70. colu. 3. verſ. Præterea hoc idem colligitur volu. 3. Curt. iun. d. conſ. 50. per tot. Ruin. d. conſ. 170. nu. 29. verſ. Sed videtur obſtare. Hierony. Gabriel. inter Vrbis Aduocatos celleberrimus. cōſ. 13. nu. 14. 15. & ſequ. lib.primo. vbi circa id latè inſiſtit.

34 Idem etiam in Dolo præſumpto reſultante ex læſione, cenſuit Barb. cōſ. 42. nu. 14. in fine. lib. primo. & conſ. 70. col. 3. verſ. Et licet iſta vol. 3. Cōtrarium tamen, & melius (mea quidē ſententia) ſenſit Pariſ. conſ. 49. col. 4. verſ. Ad quorum veram reſolutionē lib.primo. & literatiſsimus Menoch. d. Remed. 15. n. 179. cum ſeq. vbi hanc ſententiam incōuincibiliter ueriorem

eſſe

eſſe oſtendit. Namq. (inquit ipſe) certum eſt contrahentem ſine ſolemnitatibus à iure requiſitis eſſe in Dolo præſumpto, & mala fide. c. Qui contra iura. de reg. iur. in 6. & ibidem Din. glo. notab. vbi etiam Bart. in l. 1. C. de fide Inſtrumentorum. libr. 10. pulchrè per Bald. conſ. 347. Quæro quidam nobilis. lib. primo. Verùm qui cõtrahit cum minore ſine Decreti interpoſitione dicitur eſſe in mala fide, & Dolo præſumpto, cum non obſeruet iuris ſolemnia, & tamen Dolus iſte præſumptus extinguitur tacita hac ratihabitione. quod ſecus eſſet ſi dicta conſtitutio non haberet locum in Dolo præſumpto. Nec obſtat quod dictũ eſt, in qualibet diſpoſitione cẽſeri Dolum exceptum. d. § Lucius. Siquidem verum id eſt, in Dolo vero, non præſumpto. vt notanter declarat Socin. in l. Cum filiusfamiliàs. in princ. nu. 1. ff. de verb. obligat. quem ſequitur eruditiſsimus vir Iacob. Menoch. in loco ſupra relato. num. 179. in fine.

35 Ampliatur 3. hæc Declaratio, vt cẽſeatur Dolus exceptus, etiam ſi Dolus cognitus ſit illi facto maiori. Curt. iun. d. conſ. 51. quem refert Ant. Gabriel. d. tit. de minoribus. concl. 4. num. 11. & Hieronym. Gabriel. d. conſ. 13. nu. 17. vbi id latè pertractat. Decipitur tamen Curt. in hoc. Si enim maior effectus, non ignorauit, ſed Dolum nouit, illi renunciaſſe dicitur. ſecundum glo. in l. 1. C. Si maior fact. rat. hab. ex textu l. Si quis rationes. ff. de Liberat. leg. & Pariſ. conſil. 49. nu. 42. & ſeq.

36 lib. primo. † Siquidem Dolus etiam verus, de præterito remitti poteſt. d. l. Si quis rationes. gloſ. Iaſ. & cæteri in l. Si vnus. §. Illud. ff. de Pact. Dolus autem de futuro remitti non põt. l. Aurelio. §. Caius. ff. de Liberat. leg. latè Dec. conſ. 187. n. 3. & conſ. 192. num. 4. verſ. Secundo principaliter. & in l. Contractus. nu. 42. ff. de reg. iur. & ſic hæ duæ Ampliationes cum Limitationes ad dictam 3. Declaratione. Poſſet tamen ſaluari præſens Ampliatio eam intelligendo ſecundum Gabriel. d. conſ. 13. num. 17. cum ſeqq.

37 Declarantur ſupra relati caſus 4. loco. vt non procedant niſi in Minore ſciente venditionem, ſecus ſi eã ignorauerit, ita intelligit d. l. vlt. Bart. & alii ibidem. Pariſ. conſ. 49. lib. primo. Marian. iun. conſ. 59. col. 2. verſ. Nec his obſtat. lib. primo. Natta conſ. 162. nu. 31. & 32. lib primo. Ant. Gabriel. d. concluſ. 4. tit. de minoribus. nu. 12. Iacob. Menoch. in præcitato loco. nu. 185. Lanzanenſes in tract. de tutor. & curator. ſub num. 146. circa finem. & Hieronym. Gabriel. conſ. 36. num. 60. volu. primo. Siquidem ille curſus temporis non inducit præſcriptionem, ſed quandam tacitam ratihabitionem, quę cadere non poteſt in ignorantem. ſecundum Bald. in l. Mater. in 4. Opp. C. de Rei vindicat. & in l. 1. Opp. 9. C. Qui admitti. & in l. Obſeruare. §. Proconſ. & leg.

38 † Idq. non ſolùm procedit i ignorante, ſed etiam in eo qui dubitat; Dubitans enim equiparatur ignorãti, quia neuter itelligitur iuri ſuo renunciare. ſecundum Bart. in l. Manifeſtiſsimi. §. 1. per illum textum. C. de Furt. et Bald. in l. leges ſacratiſsimæ. C. de Legibus inquiens quod ita parcitur dubitanti, ſicut ignoranti. Ex quo Natta d. conſ.

39 162. num. 32. & ſeq. infert, † non ſufficere vt minor habuerit notitiam in genere, venditionis factæ. niſi etiam tenor venditionis innotuerit in cũctis eius partibus, quia tunc vt dubitans haberi poteſt. Ad quod facit gloſ. notab. in c. Concertationi. in verbo (Sciuit) de Appellat. in 6. quæ vult, quod

non dicatur aliquis ſcire factum, niſi illud nouerit cum ſuis qualitatibus. qđ ſequitur Speculat. titul. de Appellat. §. Qualiter. verſ. Cautus etiam ſit, Multaque alia ſimilia ad id congerit Natta d. conſ. 162. num. 32. & ſeq. & conſ. 456. num. 18. lib. 2. & conſ. 635. numero 11. lib. 3. Sed poterat in propriis terminis noſtris allegare Corn. conſ. 207. Videtur prima facie. nume. 8. in fine. lib. 3. dicens quod licet minor habuerit notitiam venditionis, non autem habuit notitiam quod non interuenerit Decretum, ita vt potuerit credere non poſſe eam impugnare, tacēdo non cenſetur conſentire, vel ratificare; quia qui credit non poſſe recuſare, non cenſetur habere velle. argum. l. Is qui putat. cũ duabus ll. ſeq. ff. de Aquir. hæred. Oportet igitur vt habeatur tacitus conſenſus, quod Minor habuerit notitiam defectus venditionis, quippè quod non valuerit propter dictam rationem, quæ notitia cũ non appareat, præſumitur ignorantia. l. Verius. ff. de Probat.

40 Declarãtur 5. ſupra relati Caſus, vt non procedant, quando cõtractus eſſet ſimulatus. ſic egregiè rñdit Bald. conſ. 45. Quandoque contractus. lib. 2. quem ſequitur Natta d. conſil 162. num. 34. inquiens alibi id non legiſſe. & Iacob. Menoch. d. Remed. 15. num. 683. vbi reddit rationem iſtius Declarationis. Namque ſimulatus contractus non eſt cõtractus. l. Simulatę Nuptiæ. ff. de Rit. Nupt. l. Emptor. ff. de Aquir. poſſ. arc. Pluraq. tradit Franc. Ripa in l. Nemo poteſt. ff. de leg. primo. num. 65. & num. 67. vbi oſtendit, Simulationem fortius reddere contractum nullum, quàm faciat Dolus; Si ergo vbi eſt Dolus, non ratificatur, fortius nec vbi eſt Simulatio.

41 Sexto declarantur ſupra relati Caſus, vt procedant de iure Ciuili, ſecus verò de Iure Canonico quo attento non habet locum d. diſpoſitio, propter malam fidem illius qui ſcit contractum non valere. Anton. Butr. conſil. 45. Domina Orabilis. colum. 3. uerſ. Nõ obſtat. quam ſequitur Ruin. conſ. 41. numero 51. libro primo. Pariſ. ad Bart. in d. l. vltim. Anton. Gabriel. d. tit. de minoribus. concluſ. 4. nume. 15. & Iacob. Menoch. conſil. 29. numero 46. lib. primo. vbi re vera de hac opinione dubitat. Huiuſque. Declarationis

42 ratio eſt, † quia qui contrahit cũ minore ſine ſolemnitate, dicitur eſſe in Dolo, & mala fide. c. Qui contra iura. vbi Din. de reg. iur. in 6. Boer. quęſtio. 1. num. 54. Socin. iun. conſil. 69. num. 45. lib. primo. qui dixit hanc eſſe pręſumptionem iuris, & de iure; quæ in oppoſitum probationem non admittit; Curt. iun. d. conſ. 50. nu. 5. & Menoch. d. conſ. 29. nu. 48. meritò contrahens cũ minore ſine debita ſolemnitate, cum ſit in mala fide, non poterit poſt tempus in d. l. vlt. præſtitutum eiuſdem legis exceptiõe ſe tueri, Contra quod tamen ſenſit Menoch. & immo etiam de iure Pontificio vendicet ſibi locum diſpoſitio d. l. vlt. † Nã

43 curſus d. temporis, quinquennii, decennii, & vicennii, non Præſcriptionem, ſed Ratihabitionem inducit. vt adnotant omnes in d. l. vltim. Calcan. conſ. 22. in fine & Natta conſ. 162. nu. 31. libr. primo. Præterea ætate perfecta huic alienationi, ſi non aſſiſtit lex, nec etiam reſiſtit, quo caſu nullũ ſubeſt malæ fidei impedimentum, & ſic ceſſat regula d. c. Qui contra iura. vt egregiè declarat Bart. in l. Sed & ſi lege. §. Scire. nume. 4. ff. de Petit. Hæredit. & Balb. in repetit. l. Celſus. numero 21. ff. de Vſucap. & Menoch. d. Remed. 15. num. 188. cum ſequ. vbi ſubtili-

ſubtiliter id deffendit.

44 Septimo declarantur dicti caſus, qñ cõtractus duplici vitio laboraret, Nullitatis ſcilicet, & Lœſionis. tunc etenim ſublata ex curſu temporis Nullitatis cauſa, non tamen intelligitur ſublata cauſa lœſionis, vt clarè deciditur in l. 1. C. Si maior fact. alienat. ſine Decr. fact. rat. hab. vbi Bart. Bald. Salicet. et alii, Pant. de Crem. in repetit. l. 2. nume. 98. C. de Reſcind. vendit. & ibidem Ioannes Sichard. ſub numero 14. Tom. primo. Auguſt. Beroi. conſil. 22. nu. 53. volum. 2. Ant. Gomez. de contractibus. cap. 14. nu. 11. & Menoch. d. Remed. 15. n. 184. Cuius deciſionis ea eſt ratio, quia contractus reſciſsio ex cauſa lœſionis, ẽt Maiori conceditur. l. 2. C. de Reſcind. vendit. quam rationẽ adfert Menoch. d. nu. 184. inquiens eam conſideraſſe Gordianum Imperat. in d. l. 1. vbi tamen de hoc nihil dici animaduerti.

45 Declarantur 8. dicti caſus, vt non procedant, quando tutor ipſe ſolus, vel curator rem minoris, non vt minoris, ſed vt propriam alienauit, quo caſu non eſt locus conſtitutioni. d. l. vltim. C. Si quis ignor. rem Min. eſſe. qui Titul. immediatè præcedit dictum Tit. C. Si maior fact. alien. ſiue Decr. fact. rat hab. & ita intelligit prædicta gloſ. in d. l. vltim. C. eod. in verbo (Minorum.) verſ. Item adhuc opponitur. & ibi Bart. & Salicet. numero 5. verſ. Quæro quid ſi Tutor. & Iacob. Menoch. d. Remed. 15. numero 163. vbi declarat quod text. l. vltim. C. Si quis ignor. rem minoris eſſe. non obſtat diſpoſitioni d. l. vltim. C. Si maior fact. alienat. Siquidem illo Titul. C. Si quis ignorans. non agitur, cum Tutor, vel Curator nomine Pupilli vel minoris diſtrahit, ſed ſola hæſitatio eſt in d. textu ex latere aquirentis, an ſciens, vel ignorans rem minoris ſine Decreto emat, quo caſu ſi quis ignorans rem Minoris eſſe ſine Decreto comparauerit, cum ſit in bona fide, præſcribit Emptor. l. 1. & l. vltim. C. Si quis ignorans. vbi ſancitum extat, Emptorem bonæ fidei per decem annos inter præſentes, & viginti inter abſentes præſcribere rem Minoris, cuius Emptor eam eſſe ignorabat, ſecus verò ſi ſciret, & eſſet in mala fide vt tot. titul. C. Si quis ignorans. vbi magna conſtituitur differentia inter bonam fidem, & malam fidem, vt & ibidem Azzo in Sum. animaduertit.

46 † Nec quicquam facit qđ quemadmodum ea quæ alienari nequeunt, non poſsint nec etiam vſucapi. l. Alienationis verbo. ff. de verb. ſign. & ibi Alciat. gloſ. in l. Vbi lex. ff. de vſucap. cum ſimilibus. Siquidem dupliciter reſpondetur, & primò negando, quod prohibita alienatione, dicatur prohibita vſucapio, vel præſcriptio. ex his quæ ſcribit Bart. in l. Cum filiusfamilias. §. Diui. numer. 22. ff. de leg. 1. idque egregiè defendit ſubtiliſsimus Pinell. in repetit. Auth. Niſi tricennale. numero 25. cum ſeq. C. de Bon. matern. vbi plura, & validiſsima quidem argumenta recenſet, reſpondens ad d. l. Alienationis, & ad alia omnia quæ in contrarium adducuntur. Secundò reſpondetur, eſto verum eſſe, prohibita alienatione, cenſeri prohibitam etiam vſucapionem. Præſcriptio tamen, vel vſucapio incipit currere poſt legitimam ætatem, quo tempore licita eſt alienatio. l. 1. & vltim. C. Si quis ignorans. gloſ. in d. l. prima. & in l. ſecunda. C. de Vſucap. pro Empt. & in l. vltim. in verbo minorum. circa finem. C. Si maior fact. alienat. Corn. conſilio 207. numero 5. volum. 3. Balb.

in tracta. Præſcript. in prima parte, 6. part.princ. Caſu 23.in fine,& Pinell.in repetit.d.Auth. Niſi tricennale,nu.25. in fine.Poſſunt igitur per prædicta res minorum concurrente bona fide, & titulo cum errore facti,uſucapi,poſtq. ceſſat minor ætas.

47 Circa materiã autem præſcribendi res minorum,breuis,ac compendioſa eſt reſolutio, quod ſi eſt impubes minor 14. annorũ nulla præſcriptio, vel Vſucapio contra eum currit, neq. eſt opus reſtitutione. l. Bonæ fidei. ff. de Aquir. rerum dom. Si verò eſt Adultus, & ſic maior. 14.annorum, Vſucapio rei mobilis currit, ſed reſtituitur. l. vni. C.Si aduerſ. Vſucap. Sed hodie non currit ipſo iure.l.vlt.C. In quibus cau. reſtit. in integr.non eſt neceſſ. Præſcriptio verò rei immobilis non currit, tamquã magis præiudicialis,& quia non poteſt alienari ſine Decreto.l.2.C.Quibus non obic.long.temp. præſcrip. vbi communiter DD. Præſcriptio verò triginta vel quadraginta annorum non currit mero iure contra minorem impuberem, ſed contra Adultum benè currit, ſine ſpe reſtitutionis,quia non poteſt perfici in minori ætate, ſed in maiori vltra quadriennium.l.Sicut in rem.propè finem.C.de Præſcript.30.vel.40.annorum,ita magiſtraliter nos docet Ant. Gomez. de contractibus cap. 14.nu.3. Et generaliter quomodo procedat Præſcriptio circa res minoris,& quomodo aduerſus eam reſtituatur, vide bonam glo. in l.vlt.in glo.magna in fine. C. Si maior fact.alien.glo.& ibi DD. in l.Bonæ fidei.ff.de Aquir.rerum domin. & in l. Etiã ei.ff.de minoribus. Salicet.in l. 1. C.Si aduerſ. Vſucap.& in l. vlt. C. In quibus cauſ. in integr.reſt.non eſt neceſſ. Balb. & alii materiam Præſcriptionũ pertractãtes; Volui ſolùm hæc pauca dixiſſe ob declarationem l. 1. Et vlt.C.Si quis ignor.rem Min. eſſe ſine Decr. comp. qui tit.cum videatur ad noſtri tractatus materiam pertinere, aliquid de eo tetigiſſe mihi viſum fuit de quo latè Ign. de S. Conſ.Syll. l.3.§. Eleganter.num.205.Declaratur igitur (ad rem redeundo.) d.l.vlt.C. Si maior fact. alien.ſine Decr.fact. rat. hab. non procedere quãdo tutor, vel curator rem minoris, non vt minoris, ſed vt propriam alienauit; tũc etenim locus non eſt conſtitutioni l. vlt. C. Si quis ignorans rẽ minoris eſſe. vt mox ſup. declarauimus. Vnum in propoſito d.l.vlt.C Si maior fact. alienat. animaduertendum eſt, quod cum minor ſibi præiudicet ſpatio quinquẽnii, maior verò decennii,deterioris conditionis videatur eſſe minor, quàm maior, contra omnia iura,quæ innumera ferè minoribus Priuilegia tribuunt, vt tot. tit.de minoribus, quod tamen verum minimè eſt;cõſiderandum eſt quippè, quod immò melioris conditionis eſt minor, quàm Maior,prout omnia iura exclamant, & d.l.vlt.quæ videtur contrarium ſtatuere,loquitur cum venditur res voluntate minoris, quo caſu maiori volenti ſtatim præiudicatur, minori autem non, cum expectetur quinquennium, Acc dit,quod ſi maior volens non fuiſſet, contrauenire debet, litem conteſtando,vel aliis legitimis modis Præſcriptionem interumpendo. In caſu verò d. l. vlt. ſufficit quocunq. modo minor cõtrariam voluntatem declaret. ita ſenſit Accurſ.& Azzo d.l.vlt. & ibidem Salicet. nu. 3. verſ.Contra hoc.& Anton.Gabriel.in tit.de minoribus. Concluſ. 4. in fine. Ratio autem eſt, quia iſte curſus temporis, propriè non eſt præſcriptitius, ſed Ratihabitionis inductiuus. Salicet. d.l.vlt.nu.3.verſ.Et eſt ratio & ibi om

nes DD. ad..otant. Calcan. conſ. 22. in fine. & Marc. Ant. Natta conſ. 62. nu. 31. lib. primo. Ideo ſufficit qđ minor quocunq. modo ſuam contrariam voluntatem oſtendat.

48 Nono declarantur prædicti caſus, vt non procedant, quãdo paucis poſt diebus, quàm maior factus eſſet, confirmaret, ſeù ratum haberet, ita notãter declarat Mauritan tract. de reſt. in integr. cap. 312. in fine dicens in Senatum Dolanum ex bono, & æquo in quadam facti ſpecie ita limitaſſe d. tit. C. Si maior fact. quam ſanè declarationem falſam prorſus eſſe exiſtimo, cũ in d. l. vlt. generaliter, & indiſtinctè ſtatuatur, quod poſt minorem ætatem valeat minor confirmare id quod in minori ætate geſtũ erat, & quoties quis ad tempus prohibitus eſt, ſtatim adueniente tempore dicitur prohibitio remoueri. l. Pater filium. §. fundum. ff. de Legat. 3. Alex. cõſ. 17. col. 1. lib. 2 Dec. conſ. 386. col. 2. Socin. iun. conſ. 63. col. 1. & conſ. 139. per tot. lib. 1. & latè Tiraquell. de Retract. conuent. §. 1. glo. 2. nu. 44. & arg. eorum quæ de teſtamento habẽtur in. §. Præterea. Inſt. Quibus non eſt permiſſ. fac. teſtam.

49 Declaratur poſtremo, vt d. l. vlt. nõ procedat, quando minor, maior effectus ante quam labatur tempus quinquennii, decennii, vel vicennii. iuxta diſpoſitionem d. l. vlt. declarat ſe nolle ratificare id quod in minori ætate geſſit. Bart. d. l. vlt. verſ. Ad vnum tamen aduerte. & ibi Salicet. nu. 2. verſ. Et Ideo quandocunq. Hippolit. Riminald. conſ. 5. ſub nu. 238. lib. 1. & Ant. Gabriel. tit. de minoribus Concl. 4. in fine. Idq́. dubium non habet, cum d. l. vlt. loquatur quãdo minor expreſsim ratificat, vel per ſtatutum tempus tacet, quoniam vtrumq́. ceſſat prædicto caſu. Et in tantum id verum eſt, vt ad dictam reuocationem admittatur etiã hæres, cui (ſi & ipſe ſit minor) tempus qđ ſupererat defuncto, ex quinquennio vel decennio, non currit durante minori ætate, ſed demum eo facto maiore, vt cauetur expreſsim d. l. vlt. vbi etiam Salicet. aduertit nume. 1. & 2.

50 Praxis autem eſt, quando declarat, ſe nolle ratificare, ſed velit reſtitui, vt in integrum reſtitutione petita, contractuq́. reſciſſo, petat ſe reſtitui, & reintegrari ad ſuam poſſeſsionem, & ſi obiiciatur amiſsio poſſeſsionis ſuo facto, replicari poterit, Contractum illum reſciſſum non eſſe impedimento, ita ègregiè conſuluit Natta conſ. 162. nu. 34. lib. 1. quem ſequitur Iacob. Menoch. d. Remed. 15. nu. 139. vel etiam experiatur minor, vel ſuo nomine alter, remedio Can. Reintegrãda, vt cõſuluit Neuizan. conſ. 85 nu. 13. & alii quàmplures relati per Menoch. dicto Remed. 15. num. 191.

Poſtq̃ igitur minor, maior effectus eſt, in maiorique ætate ratum habuit, quod in minore geſtũ erat, ſuperfluũ eſt amplius de Decreto pertractare, cum ipſum in contractibus maiorum neceſſarium minimè ſit; Ideo ad laudem Dei, ac eius Genetricis Matris ſemper Virginis, ſit huic celeberrimo decretorum tractatui finis impoſitus.

FINIS.

INDEX

RERVM, ET SENTENTIARVM INSIGNIVM, QVAE IN TOTO OPERE CONTINENTVR, COPIOSISSIMVS.

Elementario ordine, diligenti ſtudio compilatus.

A

ACTIO neq. inter mobilia, neque inter immobilia connumeratur, ſed tertiã de per ſe ſpeciem conſtituit. Tit. 3. num. 1. *fol.* 56

Actio competens ad rem immobilē, non poteſt ſine Decreto à minore cedi, ſeù diſtrahi. ibidem. num. 2. 56

Actiones, & obligationes, eiuſmodi cēſentur, cuiuſmodi ſunt res ad quas competunt. ibidem. num. 3. 57

Actio competens ad rem mobilem quæ poſſit ſeruari non poteſt ſine Decreto diſtrahi. ibidem. num. 4. 57

Secus ſi ſeruari nequeat.

Actio alternatiuè competens, ad mobile, vel immobile inſpicitur finis, an poſſit ſine Decreto diſtrahi. ibidem. num. 5. 57

Contrarium firmat Auctor.

Actor conſtitutus à tutore ſine Decreto, an poſſit per Iudicem ex interuallo confirmari. in Præfat. n. 39. 9.

Actor dupliciter cōſtitui poteſt. in Præfat. num. 82. 15.

Actus à principio nullus, non poteſt tractu temporis firmari. ibidem. numero 54. 11

Declaratur id.

Actus factus ſub conditione, ſi confirmabitur à ſuperiore, valet. in Praef. num. 46. 10

Ad vnam quamquam rem introducendam quatuor cauſæ neceſſariæ ſunt. in Præfat. num. 10. 6

Adultus curatore carens, habetur pro maiore, ad hoc vt per eum geſta valeant. tit. 8. num. 16. 120.

Adultus curatore carens pōt bona ſine decreto alienare. ibidē. n. 17. 120.

Communis eſt in contrarium. ibidem. numero 20. 121

Ampliatur etiam in mobilibus quæ ſeruari poſſunt. ſecus in his quæ ſeruari nequeunt. ibidem. n. 21. & ſeq. 121.

Adultus in vltima voluntate cenſetur maior. ideo valet in ea ſine Decreto diſponere. Tit. 8. num. 94. 132

Adultus curatorē habens obligatur iuramento. Tit. VIII. numero 225. & ſeqv. 153

Aes alienum ſubeſſe requiritur, vt ad Decreti interpoſitionem Iudex acce-

dere poſſit. Tit. 1. nu. 35. 29

Ampliatur etiam ſi diſtractio vtilis eſſet minori, ſi non ſubſit æs alienum non valet. d. nume. 35. verſ. Quod adeo.

Nec ſufficit vt ſubſiſtat æs alienum, ſed requiritur etiam quod creditores effectualiter inſtent. nu. 36. 30

Etiam ſi in Inſtrumento dicatur creditores inſtaſſe, non tamẽ probatur inſtantia. ibidem. nu. 37. 30

Ampliatur poſtremo, non ſufficere vt æs alienum de futuro ſperetur, ſed neceſſe eſt, quod de præſenti immineat. numero 38. 30

Declaratur modò id, quando ære alieno Vſurarum modus carendum ſuaderet numero 40. 30

Item quando eſſet iuratum. ibidem. numero 41. 30

Alienabiles ſunt cunctæ res cõmuni iure, niſi ſpecialiter alienari prohibeantur. Tit. primo. nu. 2. f. 25 & Tit. 2. num. 12. 49

Declaratur notabiliter. d. Titul. primo. numero 4. 25

Alienatio. in Alienatione rei minoris quamplura requiſita neceſſaria ſunt. Tit. primo. nu. 16. 27.

Alienabilis res ſemel effecta, ſemper durat alienabilis. quomodo id procedat. Tit. 4. nu. 31. 65

Alienatio rerum Hoſpitalis quas requirat ſolemnitates. in Pref. nu. 62. 13

Alienationis prohibitio eſt exorbitans, & quaſi iniqua. Tit. 1. nu. 3. 25

Declaratur ibidem. nu. 4. 25

Alienationis verbum quadrupliciter ſumitur. Tit. 1. nu. 13. 27

Alienationis appellatione venit Emphyteoſis, & Liuellus. Titul. 6. numero 32. 81

Alienatio ob rei iudicatæ auctoritatem etiam ſine decreto valida eſt, Tit. 6. numero 91. 97

Alienatio rei minoris ualida eſt, etiã ſine decreto, ſi fundus pupillaris ſit à Tutore petitus, & Aduerſarius non reſtituat, ſed Litis æſtimationem offerat. ibidem. nu. 93. 97

Alienatio rei minoris ex negligẽtia proueniens, valida eſt, etiam ſine decreto. Tit. 8. nu. 72. 129

Contrarium de iure verius. ibidem. numero 74. 129

Alienatio abſque Decreto valet, cum fuit petitum interponi decretũ ex legitima cauſa, Iudex verò denegat. Tit. primo. nu. 30. 28

Alienatio facta à minore, maiore effecto non dum ratificata, quomodo reuocetur. Tit. 9. num. 50. 164

Alienationem factam à minore ex cauſa Tranſactionis, abſque decreto validam fore, ſenſit Ripa. ſed reprehenditur. Tit. 6. nu. 101. 98

Alienare prohibitus non poteſt aliquem actum facere, per quem ſequi poſſit alienatio. Tit. 6. nu. 72. 94

Alienare poteſt minor ex permiſsion. Parentis ſine Iudicis decreto. Tit. 6 numero 108. 99

Ampliatur dupliciter. numero 109. & 111. 99

Alienari quæ nequeunt, an præſcrib valeant. Tit. 9. nu. 46. 163

Alternatiuè an poſſit decretum interponi. Tit. 1. nu. 89. 41

Amici, ſeù Conſanguinei debent interuenire. ī alienatione quā facit minor.
Ampliatur.
Contrarium firmatur, & circa dictum principale, & circa Ampliationem. Tit. primo. nu. 58. 33
Amicorum ſeù conſanguineorum præſentia operatur, vt præſumatur decretum cum cauſæ cognitione interpoſitum, ibidem. nu. 59. 33
Item facit ceſſare præſumptionem metus, vel fraudis. d. nu. 59. 33
Amicum meliorem non habet filius, quā Patrem. Tit. 8. nu. 10. 119
Amore captus ſine decreto non poteſt alienare. in Præfat. nu. 75. 14
Annui reditus inter immobilia connumerantur. Tit. 8. nu. 57. 127
Appellare licet à Sentētia Arbitrorum ex forma ſtatuti neceſſariò electorū. Tit. 6. num. 81. 95
Arbiter facit litem ſuā ſi malè iudicat. ibidem. num. 82. 95
Arbitrio Prætoris multa tribuuntur, in decreti interpoſitione. Titul. primo. numero 6. 26
Arbitrium, non tamen liberum arbitriū ei conceditur. ibidem. nu. 7. 26
Arbitrio Iudicis quæ ſimpliciter committuntur appellari ab his poteſt ſi malè arbitratur, ſecus ſi libero Arbitrio. ibidem. nu. 8. 26
Argumentum de Alimentis, ad Studia valet. Tit. 8. nu. 111. 135
Aſſertioni partium dicentium imminere æs alienum, & non extare alia bona mobilia ex quibus ſolui poſsit, non creditur. Tit. 1. nu. 42. 30.
Aſſertioni eius qui non poteſt actum liberè facere, non ſtatur. Tit. primo. numero 102. 46
Auditor Gubernatoris non poteſt decretum interponere. Titul. primo. numero 81. 39
Auctor tractatum iſtum, cum ſummis uigilijs 25. menſium ſpatio confecit. Tit. primo. nu. 11. 26
Auctor tractatus, quo tempore lauream Doctoratus acceperit. Titul. 6. numero 63. 91
Auctoritas tutoris debet ſtatim in actu adeſſe. in Præfat. nu 36. 8
Auctoritas quando requiritur per modum ſimplicis conſenſus, poteſt ex interuallo præſtari. in Præfat. numero 43. 9
Auctoritas poteſt poſt actum accommodari, vbi actus vtilis eſt ei, cui debet auctoritas accommodari. ibidem. numero 44. 9
Auctoritas quid ſit, & in quo differat à Decreto. ibidem. nu. 49. 10
Auctoritas Iudicis in contractibus qui dependent à mera voluntate contrahentium, nihil operatur. in Præfat. numero 125. 21
Limitatur dupliciter ſub d. n. 125. uerſ. Quod tamē declaratur. et n. 127. 21

B

BENEDICTVS *Guidelottus Peruſinus nobiliſs. ſapientiſsimæque Hieronymianæ Academiæ fundator. Tit. 4. num. 39.* 67
Bona minoris in Montibus ſita, vbi ſit periculum, poſſunt ſine decreto alienari. Tit. 8. nu. 83. 130

Bona Minoris, vide in verbo. Minoris bona.

C

CARCERARI *nequit pupillus, cum nō poſſit eſſe contumax. Tit. 6. nume. 128.* 103

Carcerari non poteſt minor ex eo quod Index nolit Decretum apponere in ceſſione bonorum. ibidem. n. 131. 103.

Cauſæ duæ principaliter ad aliquid inducendum requiruntur. in Præfat. numero 11. 6

Cauſa efficiens decreti, quæ ſit. ibidem. numero 12. 6

Cauſam per Libellum allegare non ſufficit, ſed perfectè coram Iudice probari debet. Tit. 1. nu. 18. 27

Probationes autem recipiēdæ ſunt ante decreti interpoſitionem. n. 19. 27.

Cauſæ cognitio neceſſaria ī Decreto, quæ ſi omittatur vitiatur actus. Tit. primo. num. 31. 29

Cauſæ cognitionem in Decreto non interueniſſe præſumitur, ex breuitate temporis. ibidem. nu. 33. 29

Cautela eſt, vt interueniat Decretum in contractu Mercatoris, niſi adſit ſtatutum, quod contractus corū qui ſunt publici Mercatores ualeant. Titul. 6. numero 51. 90

Cautelę vt res minorū poſſint ſine decreto diſtrahi. Tit. 6. nu. 95. 97

Quæ locum ſibi vendicant in Muliere, Furioſo, Prodigo, ac generaliter in qualibet perſona alienari prohibita. ibidem. nu. 98. 98

Non procedunt prædictæ Cautelæ quādo detegeretur colluſio. ibidem. numero 97. 98

Cautela vt cum minor comparet in Iudicio ſine curatore, obligetur, & per eū geſta valeant. Tit. 8. n. 153. 144.

Cedere bonis nequit minor ex ſe ipſo, quādo non moleſtatur à creditoribus. Tit. 6. nu. 126. 102

Sed an poſſit quando moleſtatur. ibidem. nu. 127. & 129. vbi traditur Diſtinctio. 103

Cedere bonis poteſt minor, ſi ex ſtatuti forma, bona adminiſtrat. ibidem. numero 130. 103

Cenſus minorum Prędijs imponi nequit, niſi ex urgenti cauſa, ſeruatis ſeruandis. Tit. 6. nu. 33. 88

Cenſus, ſeù Nummi ad cenſum præſtiti poſſunt per minorem ſine decreto recipi. Tit. 8. nu. 119. 136.

Ciuitas immobilia ſine Decreto alienare non poteſt in Pręfat. nu. 95. 17

Ciuitas non præſumitur locupletata ex ſolutione Debiti facta Actori, ſeù Sindico Ciuitatis, licet id cōſtet per Apocam. in Præfat. nu. 97. 18

Ciuitas, Caſtrum, vel Villa cum conſtituit Sindicum, an requiratur Decretum, in Præfa. nu. 94. 17

Clauſula, Omne id quod plus valet, donat nihil operatur in minore. Tit. 2. numero. 8. 48

Clauſula, Non obſtantibus, licet remoueat defectus qui obſtat impetrationi, ſecus tamen vbi ſunt plura obſtantia. Tit. 8. num. 222. 153

Compromittere an poſſit minor. Tit. 6. numero 71. 94

Forma interponendi Decretum in compromiſſo. ibidem. nu. 75. 94

Com-

Compromittere nequit, iurans non alienare Romano Pont. inconſulto. Tit. 6. nu. 74. 94

Compromittere poteſt minor quando Litem habet, vel ſperat habere. Tit. 6. numero 87. 96

Compromiſſum alienationis eſt ſpecies. Tit. 6. num. 73. 94

Compromiſſi tempore ſufficit, quod interueniat Decretum, licet non interueniat tempore Laudi. ibidem. numero 76. 95

Compenſatio debet cum Decreto fieri. in Præfat. nu. 118. 20

Confeſſio Adulti rei vindicatione conuēti, dicentis rem eſſe Aduerſarij an valeat. Tit. 6. nu. 96. 98

Conſanguineorum conſenſus, & præſentia an ſit neceſſaria in alienatione rerum minoris, vide in verbo Amici.

Conſenſus Tutoris reputatur idem cum conſenſu Pupilli. in Præfat. n. 37. 8

Conſenſus quid ſit, & in quo differat ab Auctoritate, Licentia, & Decreto in Præfat. nu. 50. 11

Conſenſus non poteſt ex interuallo accedere, quando actus qui præceſſit eſſet aliquo alio reſpectu nullus, quam conſenſus. ibidem. nu. 51 11

Conſenſus an requiratur in modum ſolēnitatis, & formæ. vel in modum ſimplicis conſenſus, pulchra ad id digno ſcendum traditur theorica. in Præfa. numero 53. 11

Conſenſus non poteſt accedere ex interuallo quando requiritur in modum ſolemnitatis, & formæ. ibidem. numero 52. 11

Conſentire non poteſt qui facere prohibitus eſt. Tit. 6. nu. 142. 104

Conſentire Alienationi, an, & quando poſſit, qui eſt prohibitus alienare. ibidem. nu. 143. 105

Conſilium Ciuitatū quæ non recognoſcūt Superiorem, vicem Imperatoris gerit. in Præfat. nu. 96. 17

Conſilium Legis eſt ſemper tutiorem partem eligere. Tit. 5. nu. 39. 77

Conſuetudo circa rerum minoris alienationem ſtrictiſſimè interpretanda eſt Tit. 6. nume. 47. f. 90. & Tit. 8. numero 43. 125

Conſuetudo attendi debet etiam in his quæ ſunt iuris Diuini. Titul. 8. numero 41. 125

Conſuetudo poteſt tollere ſolemnitates decreti in alienatione rerum minoris. ibidem. nu. 42. 125

* Contrahens cum minore ſine ſolemnitate, dicitur in Dolo. Tit. 9. n. 42. 162

Contractus regulariter nullus eſt, qui ad ſui validitatem Scripturam requirat, ſed ideo ea fit, vt quod actum eſt facilius probetur. in Præf. n. 30. 7

Contractui cum aliquid ſubſtātiale adijcitur dicitur denuò renouari. ibidem. numero 47. 100

Contractus ferè nullus eſt, qui de iure ſubſiſtat, vbi requiritur Decretum, ob difficilimam ſolemnitatum obſeruantiam. Tit. 1. nu. 10. 26

Contractus ſi ſit aliqua ratione nullus, præter minorem ætatem, licet minor veniam ætatis impetrauerit, non tamen poteſt ſine Decreto alienare. Tit. 8. nu 27. 122

Contractus appellatione continetur etiā Donatio. Tit. 8. nu. 142. 143

Credi

Creditor numquid poſſit rem minoris cum debita ſolemnitate ſibi pignoratam, abſque decreto diſtrahere. Titul. 5. numero 36. 76

Communis eſt quod poſſit.nu.38. 77.

Idque maximè procedit, cum creditor à Parente Minoris Pignus accepit. numero 40. 77

Daturq́ue minori, contra talem venditionem in integrum reſtitutio. numero 41. 77

Creditorum maior pars, cum vult concedere debitori quinquennalem dilationem requiritur decretum. in Praf. numero 113. 19

Curator, vel Procurator per minorem diſpenſatum ad Beneficia, ſine decreto dari, vel conſtitui nequit. Tit. 8. numero 29. 123

Curatores Adultorum an dicantur prohibiti alienare ex verbis S. Conſ. Clementiani, ſicut pupillorum tutores. in Præfat. nu.17. 6

Curator nomine minoris contrahens, & obligans rem propriam, tenet obligatio, licet principalis contractus ſit inualidus. Tit.5. num.28. & ſeq. vbi latè. 75

Curator, vel procurator exceptionibus minori competentibus, renuntiare nō poteſt. Tit.2. num.9. 48

D

DATIO inſolutum duplicis generis eſt in Præfat. n.105. 18

Datio inſolutum Emptioni, & venditioni æquiparatur. Titul. 6. numero 122. 102

Datio in ſolutum continetur in Statuto diſponente de alienatione. ibidem. numero 124. 102

Dare in ſolutum nequit minor, ſine decreto. Tit. 6. nu.121. 102

Debitor ſoluens cum auctoritate tutoris, vel curatoris, Iudiciſq. decreto, remanet perfectè liberatus. Titul. VII. numero 2. 106

Debiti pars cū remittitur à maiori parte & minor pars diſſentit, requiritur decretum. in Praf. nu. 112. 19

Decreti Difinitio, in genere, in Præfat. numero 2. 3

Decreti Difinitio in ſpecie. ibidem. numero 6. 5

Quæ tamen reprobatur, & alia eius loco ponitur. ibidem. nu.7. 5

Decretum in iure multis, variiſq. ſumitur modis, & vſq. ad 21. ſignificationes recenſetur. ibidem. nu. 3. 3

Decretum in quo differat à Sētentia. ibidem. nume.8. 5

Decretum eſt quid ſeparatum à cauſa cognitione, & cæteris ſolēnitatibus. ibidem. nu.20. 7

Decretum accipitur in genere, & in ſpecie. in Præfat. num. 21. & Tit.9. numero 26. 7. & 160.

Decretum debet in ſcriptis proferri. in Præfat. nu. 28. Reprobatur. 7

Decretum quandoque dicitur ſententia, quandoq. auctoritas, & ſæpiſſ. vnum pro altero ponitur. ibidem. n.29. 7

Decretum an ſit interponendum, ante vel poſt actum. ibidem. nu. 31. 8

Decretum quando reperitur interpoſitum ante contractum, non præſumuntur omnia ſolemniter acta. ibidem. numero

numero 32. 8
Decretum an poſſit interuenire ex interuallo. in Præfat. nu. 33. 8
Decretum poteſt ex interuallo apponi, quando requiritur ad confirmandum. ibidem. nu. 35. 8
Decretum non exigitur in alienatione rerum eccleſiaſticarum. ibidẽ. n. 41. f. 9 & latius. nu. 58. 12
Decretum quandocunque interponatur cenſetur interpoſitum ab initio, quando ab initio tractatum fuit de decreto apponendo. ibidem. nu. 46. 10
Decretum requiritur quando decernuntur Alimenta pupillis. ibidem. numero 63. 13
Decretum exigitur in tranſactione Alimentorum. in Præfat. n. 64. 13
Decretum exigitur in Lite faciẽda ſuper Alimentis. ibidem. nu. 65. 13
Decretum an exigatur, quando Tutor ob famem conſanguineorum pupilli, alimenta præſtat. ibidem. numero 66. 13
Decretum requiritur in æſtimatione Dotis, quæ fit quando Filius Mentecapti, vel Furioſi, Matrimonium contrahit. in Præfat. nu. 69. 14
Decretum exigitur in conſtituendis Dotibus Filijs habentibus Patres ab Hoſtibus captos, vel à Latronibus oppreſſos. ibidem. nu. 70. 14
Decretum requiritur quando delata eſt Hæreditas filiofam. maiore Infante, & Pater recuſat illi conſentire. ibidem. num 71. 14
Decretum requiritur in alienatione rerũ Furioſi. in Præfat. nu. 72. 14
Decretum requiritur in alienatione rerum Mentecapti, Fatui, & Freneticı. ibidem. nu. 74. 14
Decretum requiritur in contractu illius qui amore captus eſt. ibidem. numero 75. 14
Decretum requiritur in alienatione rerũ Prodigorum. ibidem. nu. 76. 15
Decretum requiritur in procuratore dãdo Furioſo. ibidem. nu. 78. 15
Quid autem ſi daretur ſine Epiſcopi, et Primatum præſentia? ibidem. numero 79. 15
Decretum requiritur in contractu filijfam. loco conſenſus patris, ſtante ſtatuto, quod filiusfam. non poſſit contrahere ſine conſenſu patris. ibidem. numero 80. 15
Decretum exigitur in dando Actore, Tutoribus impeditis. ibidem. n. 81. 15
Decretum an exigatur in Curatore, qui datur bonis. ibidem. nu. 83. 15
Decretum requiritur in Tutore, vel Curatore dando pupillis Illuſtrium perſonarum. ibidem. nu. 84. 16
Drecretum requiritur in omni Tutore, vel Curatore. Ampliatur etiam ſi ſint Teſtamento dati. in Præfat. numero 86. 16
Decretum non exigitur in conſtituendo Tutore, vel Curatore, ſed in adminiſtratione decernenda. ibidem. numero 87. 16
Decretum non exigitur in tutore, quãdo teſtator ei adminiſtrationem conceſſit. Limitatur etiã id & alijs caſibus. ibidem. num. 88. 16
Decretum exigitur in conſtituendo Salarium tutori, vel curatori. ibidem. numero 89. 16

Decretum

Decretum requiritur in Inuentario. ibidem. nume. 90. 16
Decretum requiritur in reuocando tutore, vel curatore, ibidem. n. 91. 16
Eadem enim ſolemnitas requiritur in diſſoluendo, quæ in faciendo.
Ex qua regula infertur ad plurã. Declaratur d. Regula. n. 92. & ſequ. 17
Decretũ an requiratur cum Ciuitas, Villa, vel Caſtrum conſtituit Sindicum. in Præfat. nu. 94. 17
Decretum exigitur in alienatione immobilium Ciuitatis. ibidem. nu. 95. 17
Decretum exigitur in venditione Prædiorum Decurionum, & Curialium. ibidem. nu. 98. 18
Decretum requiritur in alienatione rerum Vniuerſitatis. ibidẽ. n. 103. 18
Decretum requiritur in Datione inſolutum. ibidem. nu. 104. 18
Decretum neceßarium in Bonorum poſſeſsione adipiſcenda. ibidem. numero 106. 19
Decretum requiritur vbi officium Iudicis imploratur. in Præfat. n. 107. 19
Decretum eſt neceſſarium in adiudicatione Dominij, quæ fit contra Contumacem. ibidem. nu. 108. 19
Decretum requiritur in Arrogatione. ibidem. nu. 109. 19
Decretum interponitur in integrum reſtitutione. ibidem. nu. 110. 19
Decretum exigitur in venditione quæ fit per Subhaſtationem. ibidem. numero 111. 19
Decretum exigitur in remittenda parte debiti, per minorem partem creditorum, quando minor pars diſſentit. Limitatur id. ibidem. nu. 112. 19
Decretum requiritur quãdo maior pars creditorum vult concedere debitori quinquennalem dilationem. ibidem. nume. 113. 19
Decretum requiritur in illa compulſione qua Hæres compellitur Hæreditatem adire, & reſtituere. in Præfat. numero 114. 19
Decretum requiritur in donatione à minore facienda. ibidem. nu. 115. 19
Contrarium firmatur.
Decretum exigitur in Inſinuatione. ibidem. num. 117. 20
Decretum neceſſariũ quando minor vult Compẽſationem obijcere. ibidem. numero 118. 20
Decretum requiritur in Delegatione per minorẽ facienda. ibidem. n. 120. 20
Decretum requiritur in Manumiſsione Seruorum. ibidem. nu. 122. 20
Decretum requiritur, cum extrahitur Exemplum de Exemplari. in Præf. numero 121.
Quod Decretum cum interponitur debet citari pars, quæ prætendit intereſſe. d. nu. 21. in fine. 20
Decretum neceſſarium in alienatione rerum minoris. ibidem. nu. 123. et Tit. primo. nu. 60. 20. & 33.
Decretum generaliter requiritur in omni contractu, quod tamen voluntarium eſt, non neceſſarium. ibidem. numero 124. 20
Decretum ex falſa cauſa ĩterpoſitum eſt ipſo iure nullum. Tit. 1. nu. 21. 28
Ampliatur etiam ſi ſubeſſet cauſa ex qua interponi potuiſſet, quæ tamen non fuiſſet allegata. ibidem. numero 22. 28

Ampliatur ſecundo ſiuè cauſa ſit expreſſa in Decreto, ſiuè non, dummodò ex actis co ſtet. ibidem. n. 24. 28

Ampliatur tertio ſiuè cauſa eſſet falſa ipſo iure, ſiuè per exceptionem. numero 25. 28

Declarantur prædicta non procedere, quando de illa cauſa eſſet plenè cogni tum ibidem. num. 26. 28

Decretũ obreptitiè interpoſitum, nunquam tranſit in rem iudicatam. Tit. primo. nu. 29. 28

Decreti interpoſitio ſi ex neceſſaria, legitimaq. cauſa petatur, Iudex verò eam deneget, valet alienatio ſine Decreto. ibidem. nu. 30. 28

Decretum Iudicis, vel auctoritas Prætoris cum requiritur in aliquo actu, ſemper intelligitur, cum cauſa cognitione. ibidem. nu. 32. 29

Decretum ſuper incertis, quę adeſſe, & non adeſſe ſe habent, fundari non poteſt. Tit. primo. nu. 39. 30

Decretum quomodo, & quo tempore ſit interponendum. ibidem. nu. 61. 33

Decretum cum ĩterponitur debet Iudex ſedere. ibidem. nu. 63. 34

Decretum à quo Iudice, ſeù officiali interponi debeat. Tit. 1. nu. 74. 37.

Decretum à quo Iudice interponi debeat an ab eo cui minor ratione Originis ſubſit, an verò ab eo ſub cuius Territorio ſunt ſituatę res. vide in verbo Iudex.

Decretũ interponi debet à Iudice qui habeat cognitionem meri, uel mixti Imperij. Tit. 1. nu. 75. 37

Decretum an poſſit interponi à Iudice Laio, inter Laicum, & Clericum, ibidem. nume. 76. 38

Decreti interpoſitio delegari non poteſt. ibidem. nu. 77. 38

Ampliatur quadrupliciter ſub nu. 78. vſq. ad nu. 81. 38 & 39.

Limitatur ut procedat de iure Ciuili, ſecus de iure Canonico. ibidem. numero 82. 39

Decretum interponi nequit per Auditorem Gubernatoris. ibidem. numero 81. 39

Decretum an die feriata ĩterponi poſſit. Communis, et verior opinio eſt, quod non. Tit. primo. nu. 84. 39.

Declaratur cõmunis opinio tripliciter. nu. 86. 87. & 88. 41

Noua circa id Auctoris animaduerſio. num. 85. 40

Decretum alternatiuè interpoſitum, valet. Tit. primo. num. 89. Contrarium verius. num. 91. 41

Decretum eſt ſtricti iuris, nec extenditur ad ſimilia, vel maiora. Titul. primo. numero 93. 42

Decretum ſub cõditione interpoſitum an valeat. ibidem. nu. 96. 43

Diſtinguitur tandem. nu. 97. 44

Decretum ſufficit, quod interueniat ſemel in actu, nec aliter poſtea requiritur in executione ipſius actus. Tit. 3. numero 43. 77

Decretum ſi interueniat in actu promiſſionis, non requiritur in actu Solutionis. ibidem. num. 44. 77

Decretũ ſi interueniat in contractu Obligationis, in Interpellatione non requiritur. ibidem. num. 45. 77

Decretum adhibitũ in Compromiſſo ſufficit, nec requiritur in prolatione

Laudi. ibidem. num. 46. 78. & Tit. 6. num. 76. 95
Decretum ſi interuenit in Mandato minoris ad contrahendum, vel alienandum, non requiritur in actu Procuratoris nomine minoris contrahentis. Tit. 5. nu. 49. 78
Declaratur, quando fuit habita diſcuſſio, ſeu cognitio certi contractus gerendi, ſecus ſi eſſet ſimpliciter conſtitutus Procurator ad contrahendum, vel alienandum. num. 50. 78
Item declaratur ſi propter temporis interuallum mutatus eſſet ſtatus rerum minoris. ibidem. nu. 53. 78
Decretum eſt actus indiuiduus. Titul. 6. numero 58. 91
Decretum an ſit neceſſarium in confectione Inuentarij. ibidem. nu. 60. 92
Decretum in Inuentario Hæredis neceſſarium non eſt. ibidem. nu. 61. 92
Non procedit quando aditur Hereditas, cum beneficio legis, & Inuentarij. nume. 62. 92
Decretum ſi reperiatur à Iudice interpoſitum Inſinuatio facta preſumitur. Tit. 6. nu. 70. 94
Decretum facit ceſſare beneficium Reſtitutionis. Tit. 7. nu. 1. 106
Communis eſt in contrarium. ibidem. numero 3. 107
Que Ampliatur, & Declaratur.
Decretum tollit beneficium l. 2. C. de Reſcind. vendit. ibidem. nu. 4. 107
Decretum facit ceſſare reſtitutionē quando pretium rei, fuit per Iudicem taxatum. ibidem. nu. 6. 108
Decretum interpoſitum in Libertatis datione, facit ceſſare Reſtitutionem. ibidem. nu. 9. 108
Decretum interpoſitum ſuper ætate facit ceſſare reſtitutionem. ibidem. numero 10. 108
Decretum Iudicis an ſuppleat defectum non interuenientis tutoris, vel curatoris. Tit. 7. nu. 25. 110
Diſtinguitur. nu. 26. 110
Decretum interponi non poteſt in cōtractibus minorum per Officiales Caſtrorum, & Villarum. ibidem. numero 40. 112
Decretum facit præſumi contractum factum fuiſſe in vtilitatem Eccleſiæ. ibidem. nu. 44. 113
Decretum facit ceſſare omnem præſumptionem, Doli, metus, vel fraudis. ibidem. nu. 45. 113
Decretum facit præſumi contractum, palàm, & bona fide fieri. ibidem. numero 46. 113
Decretum non requiritur, quando quis tenetur aliquid de neceſſitate facere. Tit. 8. nu. 120. 136
Decreti interpoſitio non tranſit in Capitulum mortuo Epiſcopo, quāuis Epiſcopalis iuriſdictio tranſeat. Tit. primo. n. 73. 37
Decreti ſolemnitas poteſt Conſuetudine tolli. Tit. 8. nu. 42. 125
Deceptio quorundam qui putabāt cauſā finalem Iudicij eſſe, vt Index ſedendo ſententiam proferat. in Præfat. numero 23. 7
Decuriones non poſſunt vendere, ſine Decreto, & tamen poſſunt donare. quod videtur contra Regulā. c. Cui plus de Reg. iur. in VI. Ad quod multa afferuntur reſponſiones in Prefat.

numero

numero 99. 18

Diffinitio Decreti in genere, vide ſupra in verbo, Decreti definitio.

Delegari an poſſit decreti interpoſitio. Tit. primo. nu. 77. 38

Delegare debitorem abſq. decreto nequit minor in Præfat. nu. 120. 20

Dictio, Ritè ſolemnitatem iuris importat. Tit. 8. nu. 8. 118

Dictum vnius Sancti munitum auctoritate veteris, vel noui teſtamenti præfertur cuicunq. Conſtitutioni etiam Papali. Tit. 4. nu. 35. 66

Declaratur id notabiliter.

Differentiæ inter Decretum, Auctoritatem, Licentiam, & Conſenſum. in Præfat. nu. 27. 7

Differentia inter duos Titulos C. Si maior fact. rat. hab. lib. 2. & Titul. Si maior fact. alien. ſine Decr. fact. rat. hab. lib. 5. C. Tit. 9. nu. 1. 156

Disdicta Societatis Officij poteſt per minorem ſine decreto fieri. Titul. VIII. numero 121. 136

Diſpoſitum in Prædijs per S. Conſ. Clementinum, hodie locum habet omnibus in rebus quæ poſſunt ſeruando ſeruari, in Præfat. nu. 15. 6

Diſpoſitio qualibet de Alienatione loquens intelligitur de voluntaria, non de neceſſaria. Tit. primo. n. 5. 25

Diſpoſitio ſimpliciter loquens, non intelligitur diſponere in materia iurata. Tit. 8. nu. 134. 140

Diſpoſitio l. vlt. C. Si maior fact. alien. ſine Decr. fact. rat. hab. locum ſibi vendicat quatuor in caſibus. Tit. 9. numero 10. 158

Diuiſio quomodo dicatur alienatio. Tit. 4. numero 1. 59

Diuidere ſine decreto nequit minor. ibidem. nu. 2. 59

Diuiſio. Ad diuiſionem prouocare poteſt Minor quādo habet fratrem, vel Socium rixoſum vel aliàs ſibi inutilē, ita vt non expediat ei in communione ſtare. Tit. 4. nu. 6. 59

Declaratur notabiliter ut non procedat, quando Minor eſt à lege, & à Teſtatore prohibitus diuidere. ibidem. numero 9. 60

Reprobatur præd. declaratio. numero 12. 61

Omiſſis circa id diſtinctionibus. numero 10. & 11. 61

Diuiſio. Ad diuiſionem Poſſeſſionis, gratia adminiſtrationis, cōmodioris culturæ, vel ad diuiſionem fructuum, poteſt prouocare Minor. Titul. 4. numero 13. 62

Diuiſio. Ad diuiſionem Proprietatis, an poſſit Minor prouocare. ibidem. numero 15. 62

Diuiſio ſimilis eſt permutationi. ibidem. numero 17. 63

Diuidere poteſt minor ſtāte ſtatuto, quod Maior 18. annorum intelligatur perfectæ ætatis. Tit. 4. nu. 19. 63

Reprobatur id.

Item quando diuiſio vtilis eſſet Minori. ibidem. num. 20. 64

Item valet ad proprietatis diuiſionem prouocatio facta, quando iurauit. numero 21. 64

Item quando poſt perfectam ætatem aliquo modo ratum habuit. ibidem. numero 22 64

Diuidere poteſt Minor quando à Maio-

re prouocatur. Tit. 4. nu. 33. 64
Ampliatur vt poſſit etiam ſine Decreto. ibidem. nu. 28. 65
Declaratur tripliciter. ibidē. n. 32. 65
Diuidere poſſunt inter eos Minores, cum Minor eſt à Maiore prouocatus. ibidem nu. 29. 65
Reprobatur. numero 30. 65
Diuiſio cum eſt facienda, Maior tenetur portiones facere, Minor verò electionem habet. ibidem. nu. 34. 65
Contraria opinio. nu. 36. 66
Forma Decreti in Diuiſione. Tit. 4. numero 33. 65
Doctor qui ſit Minor, non poteſt ſine decreto alienare. Tit. 8. nu. 44. 126
Doctor licet ſit minor, ſi omiſerit aliquas allegationes, nō reſtituitur in integrum. ibidem. nu. 46. 126
Dolus vnius, cum altero compenſatur. Tit. 8. nu. 173. 147
Dolus etiam verus de præterito remitti poteſt. Tit. 9. nu. 36. 162
Domus an, & quando valeat per Minorem cum Decreto, vel ſine, diſtrahi. Tit. 8. ſub n. 85. verſ. Et ex his. 131
Donare nequit Minor neq. etiam cum decreto. Tit. 2. nu 1. 47
Ampliatur vt nec etiam, vlla ſolemnitas à Lege, vel Statuto requiſita faciat donationem Minoris efficacem. ibidem. nu 2. 47
Ampliatur ſecundo etiam ſi iurauerit, ſtante Statuto, quod contractus cum Minore geſtus ſine auctoritate Curatoris non valeat. ibidem. nu. 4. 48
Ampliatur 3. vt nec etiam poſsit dotare perſonam extraneam. ibidem. numero 6. 48
Ampliatur 4. etiā ſi donetur ei à quo dicta bona prouenisſent. ibid. n. 7. 48
Declaratur vt non procedat in mobilibus quæ ſeruari nequeunt. ibidem. numero 10. 48
Declaratur ſecūdo i Patre legitimo administratore Filij in aliqua nobilitate conſtituti. ibidem. nu. 11. 48
Contrarium firmatur.
Declaratur 3 quando Minor iuraſſet. ibidem. num. 14. 49
Declaratur 4. quando donaret propter Nupt. ibidem. nu. 15. 49
Declaratur 5. cum poſt 25. annum prę terierit vicennium. nu. 16. 49
Donare eſt perdere. Tit. 2. nu. 3. 48
Donare an poſsit Minor Eccleſiæ, vel piæ cauſæ. Tit. 2. nume. 17. 49
Diſtinctio noua. nu. 19. 50
Donare an poſsit Minor, ſtante ſtatuto, quod cōtractus eorum qui ſunt decem octo annorū valeant. ibid. n. 25. 52
Donare cauſa Remunerationis, an poſſit minor. ibidem. nu. 28. 53
Diſtinguitur. nu. 31. 55
Donationes, vel Refutationes, quas faciunt Puellæ fratribus dum nubunt, cū auctoritate tutoris, vel curatoris, & Iudicis Decreto ſunt ipſo iure nullę etiam ſi iurent, quando Statutū Iurament. reprobat. Tit. 2. nu. 5. 48
Donatio quæ fit cauſa Remunerationis, verè, propriè, liberalis, & gratuita appellatur. Tit. 2. nu. 29. fol. 54. & Tit. 9. nu. 30. 161
Donatio de re immobili, Minoris nomine ab extraneo acceptata, pōt per minorem ratificari, & ſic repudiari, etiā ſine Decreto. Tit. 8. nu. 65. 128

Donatio

Donatio inter virum, & vxorem, confirmatur morte. quod tamen nõ procedit quando Donatio excederet quingẽtos aureos, nec eſſet inſinuata. Tit. 8. *numero* 221. 153

Donatio Remuneratoria Cõtractus oneroſus dicitur. Tit. 9. *nu.* 28. 161

Donatio propter Nuptias confirmatur lapſu quinquennij. ibidem. numero 161. 31

Dotare Eccleſiam nunquid poſſit Minor. Tit. 2. *nume.* 20. 50

Dotis cauſa an poſſit Minor bona diſtrahere. Tit. 8. *nu.* 87. 131

Dotis, vel Donationis propter Nupt. cauſa licitum eſt Minori bona mobilia quę ſeruari non poſſunt, ſine Decreto alienare. ibidem. nu. 88. 131

Dotis, uel Donationis propter Nupt. cauſa immobilia ſine Decreto diſtrahi nequeunt. ibidem. nu. 89. 131

Declaratur, vt non procedat, quando Dos eſſet ſemel conſtituta cum Decreto. ibidem. nu. 93. 132

Declaratur ſecundo quando minor Dotem conſtitueret in vltima voluntate, in qua poteſt ſine Decreto diſponere. ibidem. nu. 94. 132

Declaratur 3. *quando Mulier minor vellet ſe ipſam dotare. ibidem. n.* 95.

Rreprobatur iſta 3. *Declaratio.* 132

Diſtinctio circa dictum principale. ibidem. num. 96. 133

Dotis fauore inductum eſt, vt poſſint minoris immobilia alienari, interueniente tamen Decreto. Titul. VIII. *numero* 90. 132

Dotis conſtitutio in immobilibus à minore facta ſine Decreto, nulla eſt. ibidẽ. numero 91. 131

Dotis lucrum non percipit Maritus, quãdo Dos à Minore ſine Decreto conſtituta eſt. ibidem. num. 92. 132

Dos, vel Donatio propter Nupt. ſi conſtituatur in Pecunia, valida eſt conſtitutio etiam ſine Decreto. Titul. 8. *ſub numero* 88. *verſic. Ex quo infertur.* 131

Dubitans æquiparatur ignoranti. Titul. vlt. nu. 38. 162

Duo diuerſa circa idem vbi concurrunt, illa ſpecies pręualet, quæ potẽtior eſt. Tit. primo. nu. 54. 32

E

EA quæ ſunt de forma, vel ſubſtantia, debent eſſe contemporanea, & ſimul explicari. in Præfat. numero 34. 8

Eccleſia gaudet fauoribus, & priuilegijs Minoribus conceſſis, illiſq. æquiparatur. in Præfat. nu. 59. 12

Eccleſia ſi facit Contractum nullum habet electionem, an ei velit ſtare, vel reſcindere, ſicut Minor. ibidem. numero 60. 12

Eccleſiæ bona obligata Creditori cum ſolemnitatibus, poterunt à Creditore poſtea ſine Decreto vendi. Tit. 5. *numero* 42. 77

Eccleſia in caſu ſibi vtili valet alienare Minor verò non. Quæ ſit differentiæ ratio. Tit. 8. *nu.* 127. 139

Eccleſia, & Minor an, & quando æquiparentur, & in quibus ſit ſimilitudo, vel diſſimilitudo in Præfat. ſub num. 60. *in fine.* 12

Emphy-

Emphyteuta diuidendo rem communem dicitur alienare, ob quod cadit à iure ſuo. Tit. 4. nu. 5. 59
Emphyteuta vendens inconſulto Domino debita non obſeruata ſolemnitate non cadit à iure ſuo, cũ venditio nulla ſit. Tit. 6. nu. 30. 87
Ex quo infertur ad Minorem ſine Decreto alienantem.
Emphyteuſim, uel Feudum, Minor alienare nequit. Tit. 6. nu. 28. 87
Emphyteuſim accipere, vel alijs eius bona in Emphyteuſim dare nequit Minor. ibidem. nu. 31. 88
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, licet transferri nõ poſſit in duriorem perſonam, tamen ex deuolutione uniuerſali trãsfertur in Monaſterium. Tit. VIII. numero 98. 133
Emptor non tenetur reſtituere fructus perceptos ex re empta, pro rata pretij reſtituendi. Tit. 7. nu. 14. 108
Emptor bonæ fidei per decem annos inter præſentes, & viginti inter abſentes, præſcribit rẽ Minoris cuius Emptor eam eſſe ignorabat, ſecus ſi ſciret, & eſſet in mala fide. Tit. vltim. ſub nu. 4 in fine. 163
Enunciatæ ſolemnitates quando dicantur. Tit. 7. nu. 42. 113
Enormiſſima læſio non poteſt quacunque verborum generalitate remitti. Tit. 8. num. 233. 155
Epilogus Tituli de Donationibus. Titul. 2. nu. 32. 55
Epiſcopo mortuo, quamuis Epiſcopalis iuriſdictio trãſeat in Capitulum, non tamen tranſit Decreti interpoſitio. Tit. primo. nu. 73. 37
Epiſcopus eſt loco Tutoris, vel Curatoris. Tit. 6. nu. 64. 93
Es alienum vide ſupra in verbo. Aes alienum.
Exceptio babet vim Actionis. in Præf. ſub nu. 119. verſ. Notandum. 20
Exceptio Iuriſdictionis intelligitur ſemper reſeruata. ibidem. n. 126. 21
Declaratur id notabiliter.
Exceptionibus Minori competentibus, non poteſt Tutor, vel Procurator renuntiare. Tit. 2. nu. 9. 48
Executores quibus à Teſtatore data eſt alienandi licentia, poſſunt ſine Decreto alienare. Tit. 8. nu. 30. 123
Ampliatur etiam ſi Teſtamentũ irritum ſit, adhuc etenim probat voluntatem Teſtatoris. ibidem. numero 31. 123
Ampliatur ſecundo etiam quod Teſtator non eſſet perfectæ ætatis, ſed Adultus Curatorem habens, qui contradiceret. nu. 32. 123
Declaratur, ſi alienatio eſſet vtilis ipſi Minori, ſecus è contra. ibidem. numero 33. 124
Declaratur ſecundo ſi in ſpecie data ſit poteſtas, de tali fundo alienando, ſecus ſi in genere. ibidem. n. 34. 124
Contrarium verius.
Executores quibus à Teſtatore alienandi licentia data eſt, an poſſint quam velint rem diſtrahere. Titul. 8. numero 35. 124
Communis eſt, quod non. ibidem. numero 36. 124
Diſtinctio noua. ibidem. nu. 37. 124
Executores quibus data eſt, alienãdi licentia, poſſunt in ſolutum dare, obligare,

gare, ac alia omnia facere. ibidem. numero 38. 125
Executoribus alienandi licentia data valet, etiam ſi data fuerit in Codicillis minus ſolemnibus. ibidem. n. 39. 25
Exemplum de Exemplar ſi extrahatur ſine Decreto, nihil probat. in Præfat. nu. 121. 20
Quod Decretum cum interponitur debet citari pars quæ prætendit itereſſe. d. nu. 121. in fine.
Extenſio fit etiam in materia odioſa vt obuiam eatur fraudibus. Tit. primo. numero 14. 27
Extraordinarium Remediũ quando pinguius prouidet, non excluditur per Ordinarium. Tit. 7. nu. 5. 107

F

FACTA Nobilium cum maiori ſolemnitate pertractan ur, quam Plebeiorum. in Præfat. num. 85. & Tit. 2. nume. 13. 16. & 49.
Factum tenet, licet iniuſtũ, & fieri minimè debeat. Tit. 1. nu. 90. 41
Faciens aliquid nomine alterius, nõ plus poteſt quàm ille cuius nomine facit. Tit. 5. nu. 37. 76
Famis cauſa, legitimè interponitur Decretum. in Præfat. nu. 67. 13
Feriata die, an poſſit Decretum interponi. Tit. 1. nu. 84. 39
Communis, & verior opinio quod non. Declaratur communis opinio tripliciter. nu. 86. & ſeqq. 41
Noua Auctoris circa id animaduerſio. ibidem. nu. 85. 40
Feudum habens, ſi à Rege obtineat, vt alienare poſſit, ipſe verò vendat, adiecto pacto Pignoris, donec ſoluatur pretium, venditio valet, non autem obligatio. Tit. primo. n. 95. & Tit. 5. numero 58. 42. & 79.
Feudum ad ſe reuerſum, poteſt Minor alteri concedere ſine Decreto. Tit. 6. nume. 35.
Contrarium firmatur. 88
Feudo conceſſo abſq. paribus Curiæ, non conualidatur infeudatio Iuramento. Tit. 8. nu. 220. 153
Fideicomiſſum de re immobili relictum Minori ſub conditione, poteſt per Minorem ſine Decreto remitti. ibidem. nume. 64. 128
Fieri cum aliquid permittitur, in caſu alijs permiſſo, intelligitur etiam non obſeruata ſolemnitate alijs requiſita. ibidem. nu. 13. 120
Filiofamilijs permiſſum eſt Studiorum [illegible] ſumere mutuum, vſq. ad probabilem modum, & non vltra. Tit. primo. nu. 53. 32
Filiusfamilias ex voluntate parentis, ſiuè in Teſtamento, ſiuè in cõtractu, collata, poterit ſine Decreto alienare. Tit. 6. nu. 108. 99
Filius minor non valet diſtrahere res immobiles, licet eius Pater eas venales habuerit. Tit. 6. nu. 41. 89
Finalis Decreti cauſa quæ ſit. in Præfat. numero 24. 7
Finis inſpici debet. Tit. 3. nu. 6. 57
Formalis Decreti cauſa quæ ſit. in Præfat. nu. 22. 7
Forma Decreti, in diuiſione. Tit. 4. numero 33. 65
Forma Decreti, in Pignoratione. Tit. 5.

numero

numero 26. 75
Forma Decreti in Compromiſſo. Tit. 6. numero 75. 94
Forma Decreti in Tranſactione. ibidem. numero 105. 99
Forma Subhaſtationis. Tit. primo. numero 65. 55
Forma adeundi Hæreditatem, cum beneficio Legis, & Inuentarij. Tit. 6. numero 62. 92
Fructus rerum immobilium poſſunt per Minorem, ſeu eius Tutorem vel Curatorem, ſine Decreto diſtrahi. Tit. 8. numero 49. 126
Ampliatur, vt non ſolùm Tutor, vel Curator poſſit fructus alienare, ſed cogatur, alioquin periculum ad eum ſpectat. ibidem. nu. 53. 127
Ampliatur ſecundo etiam ſi prohibita eſſet omnis alienatio. ibidem. numero 54. 127
Declaratur vt procedat, in fructibus iam perceptis, ſecus in annuis reditibus. ibidem. nu. 56. 127
Fructus iuris præſumptione, non cenſentur poſſe triennio conſeruari. ibidem. numero 50. 126
Fundum bona fide poſſeſſum, prohibetur Minor ſine Decreto alienare. Tit. 8. nu. 60. 128
Ampliatur etiam ſi Minor poſſideret bona fide, & ſine Titulo. ibidem. numero 62. 128
Redditur tamen inexpugnabilis Contractus ratione Iuramenti. ibidem. numero 61. 128
Fundus Minoris licet ſit ſterilis, ſaxoſus vel peſtilens, alienari tamen nequit. Tit. 8. nu. 126. verſ. Secundò id probatur. 138
Secus in Eccleſia, & cur id ſit. ibidem. numero 127. 139
Furioſus ſine Decreto alienare nequit. in Præfat. num. 72. 14
Idem in Mentecapto, Fatuo, Frenetico, & Lunatico. ibidem. n. 74. 14
Idem etiam in eo qui ſit amore captus. ibidem. nu. 75. 14

G

GVBERNATORIS Auditor nō poteſt Decretum interponere. Tit. primo. numero 81. 39

H

HÆREDITAS nequit per Minorem abſq. Iudicis auctoritate iuſtis de cauſis Decretum interponētis, alienari. Tit. 6. nu. 55. 91
Ampliatur, ne dum in Hæreditate aquiſita, ſed etiam in aquirenda. ibidem. nume. 56. 91
Ampliatur ſecundo quod licet appoſitum fuerit Decretum, vt Hæreditas alienari valeat, ſi Hæreditas non vēdatur ſed bona Hæreditaria, alienatio non ualet. ibidem. nu. 57. 91.
Ampliatur 3. quod ſi alienetur Hæreditas, ex cauſa partim vera, partim falſa, non valeat alienatio, neq. etiā ex cauſa uera. ibidem. nu. 58. 91
Declaratur d. concluſio ſub nume. 59. in fine. 92
Hæreditatem adire nūquid poſſit Minor ſine decreto. Tit. 6. nu. 52. 91
Hæreditas cum beneficio legis, & Inuētarij

nentarij quomodo adeatur. ibidem. nu. 62. 92
Hortus malorum aureorum an poſſit ſine Decreto diſtrahi. Titul. 8. numero 84. 130
Hoſpitalis quibus cum ſolemnitatibus alienet. in Præfat. nu. 62. 13

I

IGNORANS rem Minoris eſſe, ſi ſine Decreto emat, per decem annos inter præſentes, & viginti inter abſentes, præſcribit rem Minoris, cuius emptor eam eſſe ignorabat, ſecus ſi ſciret, & eſſet in mala fide. Tit. vlt. ſub nu. 45. 163
Immobilia Minoris ſine Decreto diſtrahi nequeunt. Tit. primo. in princip. ubi latiſsimè. 24
Ingreſſus Religionis, ſufficiens, ac iuſta eſt cauſa, interponendi Decretum. Tit. 8. numero 105. 134
Contrarium verius. ibidem. numero. 106. 134
Ingrediens Religionem, an, & quomodo poſſit bonis renuntiare. ibidem. numero 107. 134
Ingrediens Religionem, an transferat bona in Monaſterium ſine Decreto. vide in verbo, Minoris bona.
Iniuriam inultam relinquere, verecundia eſt. Tit. 6. nu. 138. 104
Inſinuatio Decretum expoſcit. in Præf. nu. 117. f. 20. et latiſsimè. Tit. 6. nu. 66. 67. & ſeqq. 93
Inſinuatio facta præſumitur, ſi fuit interpoſitum Decretum. ibidem. numero 70. 94
Inſolutum dare nequit Minor ſine Decreto. Tit. 6. nu. 121. 102
Inſolutum datio emptioni, & venditioni æquiparatur. ibidem. n. 122. 102
Inſolutum datio continetur in ſtatuto diſponente de Alienatione. ibidem. numero 124. 102
Intellectus plures ad c. Cura. de Iure Patron. in Præfat. nu 40. cum ſeq. 9
Intellectus Nouus ad d. c. Cura. ibidem. nu. 48. 10
Intellectus l. Si pupillorum. §. Si Prætor. ff. de rebus eorum. Tit. primo. numero 91. 41
Intellectus l. 2. C. Si aduerſ. donat. Tit. 2. nu. 30. 55
Intellectus l. Lucius. ff. fam. herciſcun. Tit 4. nu. 16. 62
Intellectus l. Qui neque. in fine. ff. de rebus eorum. ibidem. nu. 24. 64
Intellectus l. Si ad reſoluendū. C. de præd. Minorum. Tit. 6. nu. 10. 83
Intellectus l. Quidam decedens. §. Vſque adeo. ff. de Adminiſtrat. tut. Tit. 8. ſub nu. 85. verſ. Non obſtat. 131
Intellectus plures ad l. 1. §. vlt. ff. de rebus eorum. Tit. 6. nu. 15. 84
Nouus Auctoris intellectus. ibidem. nu. 20. 86
Intellectus. l. Bonorum. C. Qui admitti. Tit. 7. nu. 27. 110
Intellectus l. Si curatorem habens. C. de in integr. reſtitut. minorum. Titul. 8. nu. 19. 121
Intellectus l. Magis puto. §. Fundum. ff. de rebus eorum. Tit. 8. nu. 69. 129
Intellectus l. Ob æs. C. de Præd. minorum. ibid. nu. 126. 138
Intellectus l. Cum hi. §. Eam tranſactio-

nem. ff. de tranſact. ibidem. numero 128. 139
Intellectus l. Qui filiũ. ff. vbi Pup.educ. deb.in Præfat.ſub nu.68. 13
Intellectus l. vlt.ff. de Curat. bonis dando. ibidem. nu.83. 15
Intellectus l. 3. §. Scio. ff de Minoribus. Tit. 9. num.7. 157
Intellectus diuinatiuus, gratia contrarietatis euitandæ tolerari debet.in Præfat. numero 67. 13
Interpellatio Minori an fieri valeat. Variæ afferuntur ſententiæ. Tit. 6. numero 116. 100
Diſtinctio. ibidem. nu. 117. 101
Interpretatio ea ſemper facienda eſt, quæ minus lædit ius commune. Titul. 6. nume.48. 90
Inuectio contra Iudices, Decreti ſolemnitates non ſeruantes. Tit. primo. numero 9. 26
Inuentarium, an, et quando fieri debeat cum Decreto. Tit.6. numero.60. & ſequ. 92
Iudex indebitè Decretum interponens, punitur in publicatione bonorum, & dignitatis amiſſione. Titul. primo. numero 12. 26
Iudex quatuor conſiderare habet, in alienatione rerum Minoris. ibidem. numero 15. 27
Iudex interponens Decretum, non præcedentibus probationibus, pro tali decreto, non præſumitur. ibidem. numero 20. 28
Iudex debet aliquem inuenire, qui ſe inſtruat de bonis pupilli. ibidem. numero 43. 30
Iudex quærere debet, an pupillus pecuniam habeat, & num aliæ res mobiles extent, præter Prædia quæ diſtrahi valeant, alioquin alienatio erit nulla. Tit.1. nu. 44. & ſeq. 30
Ampliaturque id, vt nec etiam detur reſtitutio in integrum. ibidem. numero 46. 31
Declaratur non procedere, ubi notorium eſt, non extare, alia bona mobilia. ibidem. nu.47. 31
Iudex curare debet, vt vendatur res minus damnoſa pupillo. ibidem. numero 49. 31
Iudex quærere habet, vt minor poſſeſſio, vel minus vtilis alienetur. ibidẽ. numero 50. 31
Iudex animaduertere debet, an magis expediat Pupillo Prædia pignorare, vel vendere: ibidem. nu. 51. 31
Iudex obſeruare debet, ne plus accipiatur ſub obligatione Prædiorũ, quàm quod opus ſit ad ſoluendum æs alienũ. ibidem. nu. 52. 31
Iudex qui nam interponere debeat Decretum, an ille cui minor ratione originis ſubſit, an verò ille in cuius Territorio ſunt ſituatæ res. quatuor recenſentur opiniones. Titul. primo. numero 69. 36
Declaratur opinio communis, duobus modis. ibidem. nu.71. & ſeq. 37
Diſtinctio Auctoris, circa id. ibidem. numero 70. 37
Iudex qui non habet cognitionẽ meri vel mixti Imperij, non poteſt interponere Decretum. Tit. 1. nu.75. 37
Iudex Laicus an poſſit Decretum interponere inter Laicum, & Clericum. ibidem. numero 76. 38

Iudex Decreti interpoſitionem delegare non poteſt. Tit. I. nu. 77. 38
Ampliatur quadrupliciter ſub nu. 78. vſq. ad nu. 81. 38. & 39.
Limitatur, vt procedat de iure Ciuili, ſecus de iure Canonico. ibidem. numero. 82. 39
Iudex debet declarare cauſã cur Minor alienet, nec ſufficit ab eo licentiam habere, niſi cauſa declaretur. Tit. primo. nume. 98. 44
Iudex an debeat aliquid recipere pro Decreti interpoſitione. ibidem. numero 99. 45
Communis eſt opinio quod poſſit.
Quæ duobus limitatur modis.
Iudex denegans interpoſitionem Decreti, cum ex legitima cauſa petitur, poteſt tunc minor ſine Decreto alienare. Tit. primo. num. 30. 28
Iudex ſupplet defectum tutoris, vel curatoris, quando ſolus tutor, vel curator ſufficeret. Tit. 7. num. 28. 110
Debet tamen de hoc per Iudicem fieri expreſſa mentio. ibidem. n. 31. 111
Bart. Diſtinctio circa id conſtituens differentiam inter Tutorem, & Curatorem reprobatur. ibidem. numero 29. & 30. 110
Iudex præcipitanter, & indebitè Decretum interponens, punitur in publicatione bonorum, & dignitatis amiſsione, licet ſit minor. Titul. VIII. numero 48. 126
Iudex dum interponit decretum debet ſedere, idq. eſt de forma decreti. Tit. primo. num. 63. 34
Iudicis auctoritas in his quæ dependent à mera voluntate contrahentium, nihil operatur. in Præfat. nu. 125. 21
Declaratur id dupliciter.
Iudicis officium in interpoſitione Decreti. Tit. primo. per tot. 22
Iudicis ſubſcriptio ĩ Decreto requiritur. Tit. primo. num. 62. 34
Contrarium ſeruatur de conſuetudine.
Iudicis arbitrio quæ ſimpliciter committuntur, appellari ab his poteſt, ſi malè iudicauit, ſecus ſi libero arbitrio. Tit. primo. nume. 8. 26
Iuramentum facit ceſſare reſtitutionem in integrum. Tit. 7. num. 8. 108
Iuramentum an firmet contractum minoris ſine Decreto, & alijs ſolemnitatibus celebratum. Titul. VIII. numero 133. 140
Communis ſcribentium ſententia eſt, quod ſic. ibidem. nu. 137. 141
Ampliatur 20. modis à nu. 139. vſq. ad numero 162. 142
Limitatur 32. modis à num. 164. vſq. ad num. 206. 145
Iuramentum facit minorem, haberi pro maiore. Tit. 8. nu. 138. 141
Iuramentum licet repreſentet minorem Maiorem, non tamen facit eum ſagacem, nec prudentem. ibidem. numero 136. 141
Iuramentum nihil operatur quando ſtatutum requirit certam ſolemnitatem qua non adhibita diſponit, vt Inſtrumentum nullam faciat probationem. Tit. 8. num. 168. 146
Iuramentum nihil operatur quando Statutum interdiceret minori bonis, niſi contrahat cum auctoritate curatoris, vel alia ſimili ſolemnitate. Tit. 8. numero 169. 146

Quemadmodum et'ā Minori minus ob eſt, ſi Statutum faciat capientē non capacem.d.Tit. 8.nu.170. 146
Iuramentum hodie de conſuetudine non exigit, vt præſtetur ſuper Euangelijs, vel alijs Scripturis ſacris. ibidem.nu.188. 148
Iuramentum primum, impedit ſecundum poſtea latum. Titu. 8. numero 196. 149
Limitatur quando Emptor, vel alius primum iuramentum ignoraſſet. ibidem. nu.197. 149
Limitatur 2. quādo quis prius iuraſſet contrahere matrimonium, deinde iurat intrare Religionem. nume. 199. fol. 150
Limitatur 3. niſi ſecundum Iuramentum eſſet litis deciſiuum, delatum à parte parti. ibidem.nu. 200 150
Limitatur 4. in Iuramento neceſſario quod defertur per Iudicem in defectū plenæ probationis. ibidem. numero 201 150
Limitatur 5.in Minore qui iurauit non reuelare ſecreta. ibidem. nume.202. fol. 150
Vltimo Limitatur quando Minor præſtitit primum iuramentum Patri, vel alteri cui intereſſe poſſit. ibidem. numero 203. 150
Iuramentum conualidat contractum minoris, quando nullus eſt, ratione minoris ætatis, ſecus ſi aliquo alio defectu ſit nullus. Tit.8. nu.206. 150
Idque perpulchrè reſoluitur per octo Caſus.
Iuramento non obligatur filiusfam. in alienatione aduentitiorum in quibus Pater habet vſumfructum. ibidem. nu. 219 153
Iuramentum efficit Minorem, Maiorē, quod eſt verum ſictè ex diſpoſitione iuris, ſecus ſi vltra diſpoſitionem iuris, ex mente teſtatoris requiratur maior ætas. ibidem. nū. 223. 153
Iuramentum generale vt nullo pacto contraueniri poſſit, quomodo præſtādum ſit. Tit.8. nu. 230 154
Iuramentum in litem datur Minori, contra Tutores, vel Curatores, ſine debitis ſolemnitatibus alienātes. Tit.7. nu. 22. 109
Iurans non alienare Rom. Pontifice inconſulto, non poterit compromittere. Tit.6.nu.74. 94
Iurans non venire contra contractum ratione minoris pretij, an dicatur renuntiaſſe remedio l.2. C.de reſcin. vendit. Tit.8.nu.210. 151
Iuri Hypothecæ non poteſt renuntiare minor. Tit.5. nu.35 76
Iuriſdictio interponendi Decretum, etiā ex conſenſu partium prorogari nō poteſt Tit. 1.ſub nu.72. 37
Iuriſdictionis exceptio intelligitur ſemper reſeruata. in Præf. nu.126. 21 declaratur id notabiliter.
Ius Canonicum, vel Ciuile, an, & quando ſeruandum ſit. Tit.1.nu.83. 39
Ius Patronat. poteſt aquire Minor. & an illud competat pupillo, vel infanti. Tit. 2.nu.22.& ſeq. 51
Iuſſus Iudicis, habet vim Decreti. Tit.6. nu 89 96
Iuſſus Iudicis excuſat, facitq. licitum quod aliàs foret illicitum. in Præfat. ſub.nu.68.in fine. 13

INDEX.

L

LAVDOMIA Domino debetur ex datione in ſolutum. Titu.6.numero 123. 102
Legatum minori relictum, ſine Iudicis Decreto repudiari nequit. Tit.8. numero 68 129
Legatum reſtituere, num minor, ſeù eius tutor, vel curator poſsit ſine Decreto. ibidem. numero 71. 129
Leges ſemper quærunt fraudibus obuiare. in Præfat. nu.25. 7
Legitima, & neceſſaria cauſa inter principales ſolemnitates in Decreto requiſitas connumeratur. Titu. primo. numero 17 27
Lex loquens de alienatione, non intelligitur de neceſſaria, ſed de uoluntaria. Tit.4.nu.25 64
Lex generaliter loquens comprehendit etiam priuilegiatos. Et quomodo id procedat. Tit.5.nu.9.& 10 72
Lex concedens alicui ſimpliciter licentiã faciendi actum, quem prius facere non poterat, intelligitur ſeruata tamen debita ſolemnitate. Tit. 8. numero 7. 118
Lex, vel Statutum vbicunque procedit abbreuiando ætatem xx. annorum ceſſat reſtitutio, ſicut ècontra quando elongaret vltra tempus xxv. annorum ea competeret. Titu. 8. nume.77. 130
Lex vlt. C. Si maior fact. alienat &c. quibus in caſibus procedat. Tit. vlt. nu.16 cum pluribus ſeq.
Libertatẽ Seruo ſuo dare nequit minor ſine Decreto. Tit.6.nu.118. 101
Licentia in eo differt ab Auctoritate, Decreto, & Conſenſu, quia Licentia ex ſui natura debet ſemper actum præcedere. in Præfat. nu.56. 12
Ampliatur.
Limitatur, nu 57. 12
Licentia conceſſa de concedendo in Emphyteuſim abſque ſolemnitate, nõ poterit talis res in feudum dari. Tit. 1. nu. 94. 42
Litem mouere, ſeù Actiones exercere nequit minor, ſed bene ei poterit moueri Lis. Tit.6.n.90.& 92.f.96.& 97
Litis æſtimationi, an, et quando locus ſit. ibidem.nu.94. 97
Locare poteſt Minor ad breue tempus. Tit.6.nu.21. 86
Locandi poteſtatem quoties quis habet ratione adminiſtrationis, alius qui in tali adminiſtratione ſuccedit, tenetur locationem obſeruare. ibidem, nu.22. 86
Locare poteſt minor ad longum tempus cum pacto, vt nullum inde ius conductori adquiratur. ibidem.nu.23. 86
Contrarium verius. ibidem, nu.24. 87
Locare nequit Minor ad longum tempus ſine Decreto. ibidem. nu.25 87
Locatio ad longũm tempus dicitur alienatio. ibidem, nu. 26. 87
Longum tempus in Locatione dicitur ad decennium. ibidem.nu.27. 87
Læſio nõ conſideratur in Donatione. Tit. 2. nu. 27 53
Locupletari ex aliena iactura nemo debet. Tit. 5.nu.6. 71
Lucrũ Dotis non percipit Maritus quãdo ea ſine Decreto conſtituta eſt, à Minore. Tit.8.nu.92. 132

MAIOR

M

MAIOR *in diuiſione tenetur portiones facere. Minor verò habet electionem. Tit.4.nu.34.* 65
Contraria opinio. nu.36. 66
Maior in diuiſione non dicitur maior natu, ſed qui diutius adminiſtrauit. ibidem.nu.37. 67
Maior pars creditorum poteſt debitum remittere, licet minor pars diſſentiat, ſi interueniat Decretum Iudicis, in Præfat. nu.112 19
Eodem pacto poteſt Debitori concedere quinquennalem dilationem. ibidē. nume.113. 19
Manumiſsio Seruorum Decretum expoſtulat. in Præf.nu.122 20
Materialis Decreti cauſa quæ ſit. in Præfat.nu.19 6
Mercaturam, uel traficum, an minor exercere valeat. Tit.6.nu.40 89
Mercatoris filius qui ſit minor, nō poteſt alienare, res quas Pater venales habuit. ibidem.nu.41. 89
Mercator in mercatorū albo deſcriptus, ſi in mercatura actu contrabat, an poſsit ſine Decreto ſe, vel bona immobilia obligare, ſi ſit minor. ibidem. nume.43 89
Quod ſic. ibidem.nu.45. 90
Contrarium. num.46. 90
Mercatura nō conſiſtit in immobilibus. Tit.6. nu.44. 89
Merces, & negotiationes nequeunt ſine cauſa diuidi. Tit.4. nu.14 62
Minor is intelligitur qui nondum xxv. annum compleuit. in Præfat. numero 9. 5
Minorum fragile, ac infirmum eſt conſilium. ibidē.nu.26. 7
Minori non licere immobilia, & ea quæ ſeruando ſeruari poſſunt, abſq. Decreto diſtrahere. Tit. 1.nu.1. 24
Minor an poſsit Eccleſiā dotare. Tit.2. numero 20. 50
Minor poteſt aquirere ius Patronat. & an illud competat Pupillo, vel Infanti. ibidem.nu.22. & ſeq. 51
Et an poſsit illud fundare. ibidem. numero 24. 52
Minorum iura melius eſt, in tacta ſeruari, quàm poſt cauſam vulneratam remedium quærere. Titu. 3. numero 8. 58
Minor abſq. Decreto diuidere nequit. Tit.4.nu.2. 59
Minor ex cauſa ad Diuiſionē prouocat, quia ſcil cet habeat fratrem, vel Socium rixoſum, ita vt non expediat in communione ſtare. Tit.4.nu.6. 59
Declaratur notabiliter. ibidem. numero 9. 60
Reprobatur d. Declaratio. ibidem.numero 12
Omiſsis circa id diſtinctionibus. numero 10. & 11. 61
Minor ad diuiſionem poſſeſsionis gratia adminiſtrationis, cōmodioris culturæ, vel ad diuiſionem fructuum prouocare poteſt. Tit. 4.nu.13. 62
Minor an poſsit ad proprietatis diuiſionem prouocare. ibidem. nu.15. 19. & ſeqq. 62. & ſeq.
Minor poteſt diuidere quando ad diuiſionem prouocatur à Maiore. ibidem. nume.23. 64
Ampliatur vt id fiat etiam ſine Decreto.

to numero 28. 65
Ampliatur 2. vt tunc minores poſſint etiam inter ipſos diuidere. ibidem. numero 29 65
Reprobatur iſta Ampliatio. ibidem. numero 30. 65
Declaratur tripliciter. ibidem. numero 32 65
Minor cum cedit iura fideiuſſori ex neceſſitate non exigitur Decretũ. Tit. 4. numero 27. 64
Minor non poteſt eſſe Prælatus Eccleſiæ, quia eius bona non poſſunt eſſe pro ad miniſtratione obligata. Tit. 5. numero 15 73
Minor rem ſuam alteri pignoratam, an poſſit diſtrahere. ibidem. nu. 34 76
Minor emens Prædia à fiſco, vt quo ad pretium ſolueret eſſent pignori obligata, obligatio tenet. ibidem. numero 54 78
Minor emens fundum à priuato, de pecunia pupilli, remanet res illa obligata minori ex cuius pecunia fuit res empta. ibidem. nu. 55. 78
Minor emens prædia à priuato, vt donec ſoluatur pretium, eſſent pignori obligata, obligatio non tenet. Tit. 5. numero 57 79
Minor non poteſt accipere in Emphyteoſim, & ea de cauſa ſe obligare ſoluere Canonem, & Liuellum. Titu. 6. numero 34. 88
Minor an poſſit Domum vendere. Tit. 8. ſub nu. 85. verſ. Et ex his. 131
Minor an poſſit mercaturam exercere, & dicta de cauſa, eius bona obligare. Tit. 6. nu 36 88
Minor non poteſt traficum, ſeù menſam mercatoris, ſine cauſa, & Decreto alienare. ibidem. nu. 37 88
Minor in Mercatorum albo deſcriptus, ſi in mercaturæ actu contrahat, an poſſit ſine Decreto ſe, vel bona immobilia obligare. Tit. 6. n. 43. 89
Quod ſic, nu. 45 90
Contrarium, nu. 46. 90
Minor xxv. & maior xx. poteſt pati ſe venundari ſine Decreto. ibidem. numero 50 90
Minor an poſſit ſine Decreto Hæreditatem adire. Tit. 6. nu. 52 91
Minor an poſſit ſine Decreto Hæreditatẽ alienare. vide in verbo Hæreditas.
Minor an comprendatur ſub Statuto diſponente, quod controuerſiæ inter affines compromittantur. Titu. 6. numero 78 95
Communis quod ſic. nu. 84 96
Minor reſtituitur aduerſus ſententiam Arbitri. ibidem, nu. 80 95
Minor poteſt ſine Decreto alienare, trãſigere, ac alia omnia facere, ex volũtate Patris in teſtamento, vel contractu collata. ibidem. nu. 108. 99
Ampliatur dupliciter. nume. 109. & 111. 99
Minor non poteſt libertatem ſeruo ſuo dare ſine Decreto. Tit. 6. n. 118. f. 101
Minor in vltima voluntate cenſetur maior, ideo poteſt in ea ſine Decreto diſponere. Tit. 8. nu. 94. 132
Minor obtinens licentiam vendendi fundum, qui poſtea non vendatur, ſed in ſolutum detur, an talis datio inſolutum valeat. Tit. 6. nu. 125. 102
Minor ex ſtatuti forma bona ſua adminiſtrãs, põt cedere bonis. ibi. n. 130. 103

Minor

Minor non propterea carcerabitur, quia Iudex nolit in ceſsione bonorum Decretum apponere. ibidem. numero 131. 103

Minor tenetur praſtare cautionem de non offendendo. ibidē. numero 133. fol. 103

Minor ad quid petat ſe reſtitui, & quomodo formabitur Libellus, & poſitiones. Titul. 7. nu. 11. 12. 13. 15. & 16 fol. 108

Minor vindicans Pradia alienata, tenetur reſtituere pretium. ibidem. numero 17 109

Ampliatur, eum teneri pretium cum vſuris, & meliorato Pradio, ſumptus meliorationis reſtituere. ibidē. nu. 18 109

Minor vindicans Pradia an debeat probare pretium in eius vtilitatem non verſum; An verò Aduerſarius in vtilitatem Minoris verſum fuiſſe. ibid. nu. 20. 109

Minor cum facta eſt alienatio ſine debitis ſolemnitatibus, poteſt agere contra quoſcunque poſseſſores. Titu. 7. nu. 21 109

Nec poteſt tunc poſſeſſor d. bona retinere pro melioramentis, vel expenſis neceſſarijs factis. ibidem. numero 23 109

Minor quando tutela, vel alia actione aſtimationē pradij conſecutus eſt, vē dicatio pradij ex aquitate inhibetur. ibidē. nu. 24 110

Minor praſumitur is, cui Prator tamquā minori curatorem dedit. ibidē. nu. 43 113

Minor licet veniam atatis impetrauerit, prohibetur tamen ſine Decreto alienare. Tit. 8. nu. 23. 121

Minor 14. annis, cum quo eſt diſpenſatum ſuper atate, etiā per Papam, non habet legitimam perſonā circa adminiſtrationē Beneficij. ibidē. numero 28. 123

Minor diſpenſatus ad Benefitia, non poteſt ſine Decreto Curatorem vel Procuratorem conſtituere. ibidem. numero 29. 123

Minor licet ſit Doctor, non tamen poteſt ſine Decreto alienare. ibidem. numero 44. 126

Minor poteſt alienationi ſine Decreto facta, etiam inuitis Emptoribus ſtare vel etiam eam reuocare. ibidem. nu. 45 126

Minor ſi ſit Doctor, & omiſerit aliquas allegationes, non reſtituitur in integrum. Tit. 8. nu. 46. 126

Minor fundum, ſeù quid aliud à ſe bona fide poſſeſſum, ſine Decreto diſtrahere prohibitus eſt. ibidem. numero 60 128

Ampliatur, etiam quod Minor poſsideat bona fide, & ſine Titulo. ibidē. nu. 62. 128

Redditur tamen inexpugnabilis Contractus de re aliena, bona fide poſſeſſa, factus, ratione Iuramenti. ibidē. nu. 61. 128

Minor ex negligentia ēt ſine Decreto alienat. Tit. 8. nu. 72 129

Contrarium de iure verius. ibidem. numero 74. 129

Minor eadem facilitate, qua inducitur ad contrahendum, inducitur etiā ad iurandum. & eadem imbecillitas quę ineſt

ineſt contractui, cenſetur etiã ineſſe iuramento. Tit.8.nu.135. 140

Minor deceptus vltra dimidiam, qui ſimpliciter iurauit non venire contra, intelligitur iuraſſe reſpectu minoris ętatis. Ideo non excluditur à benefitio. l.2.C.de reſcin. vendit. ibidem. numero 218. 153

Minor alienans rem ſuam iuris ſolemnitate ſeruata, ſi maior factus alienationem confirmet, ſeu ratam habeat, amplius reſtitui non poteſt. Titul.9. num. 2. 157

Quod tamen nõ procedit ſi interueniat Dolus.ibid.nu.3. 157

Minor poteſt licitè ſine Decreto alienare, cum ex legitima, & neceſſaria cauſa, illud interponi petit, Iudex verò denegat. Tit.1.nu.30. 28

Minor qui ſucceſſit parenti, vel alteri in ſtipulatu, vel in hæreditate, poterit cætera.vẽditionis, vel hæreditatis, inconſulto Prætore perficere. Titul. 5. ſub nu.40. 77

Minor nequit alienare emphyteoſim vel feudum ſine Decreto.Tit.6.n.28. 87

Minor alienans feudum ſine Decreto inconſulto Domino, nõ cadit à iure ſuo. ibidem. nu. 30. verſ. In proprijſque terminis. 87

Minor nequit emphyteoſim accipere, uel alteri eius bona in emphyteoſim, vel eudum dare.ibid.nu.31. 88

Minor poteſt alteri concedere feudum ad ſe reuerſum, ſine Iudicis Decreto. ibidem.nu.35. 88

Contrarium firmatur.

Minor an poſſit rei immobilis poſſeſſionẽ dumtaxat, ſine Decreto diſtrahere. Tit.8.nume.58.& ſeq. 127

Minoris bona an ſint tacitè obligata, pro Dote recepta.Tit.5.nu.1. 69

Communis quod ſic.ibid.nu.2. 70

Noua circa id Diſtinctio.ibi.nu.5. 71

Minoris bona quæ ſeruari nequeũt, ſunt tacitè pro penſione Domus obligata. Tit.5.nu.7. 72

Minoris bona quæ ſeruari poſſunt, ſunt tacitè, pro penſione Domus obligata. ibidem.nu.8. 72

Contraria opinio verior. ibid.num.12. & 18. 72.& 74

Quæ declaratur non habere locum, ſi Creditor dictorum bonorum poſſeſſionem haberet.ibid.nu.20. 74

Item non procedit in Scolaribus, ibidẽ. nu.21. 74

Quod tamen declarationem recipit: numero 22. 74

Diſtinctiones duæ pro harũ opinionum concordia.ibi.nu.16.& ſeq.73.& 74

Minoris bona nõ ſunt tacitè obligata pro adminiſtratione, dato quod eſſet tutor. Tit.5. nu.14. 73

Minoris bona illata in Prædio conducto non ſunt tacitè pro illius penſione obligata. ibidem.nu.19. 74

Minoris bona ſi fuerint debita cum ſolẽnitate vendita. Emptor verò non ſoluat pretium, poterit tunc Tutor, vel Curator ſine Decreto debitũ perſoluere, & dicta bona retinere.ibidẽ. nume.47. 78

Minoris bona Religionem ingredientis, transferuntur in monaſteriũ abſque Decreto.Tit.8.nu.97. 133

Ampliatur etiam quod quis non faciat profeſsionẽ propriã, ſed ſolũ alicuius

Yy modi

modi viuendi, offerens ſe Eccleſiæ ſeculari. ibidem. nu. 99. 133

Ampliatur 2. etiam in Prodigo. ibid. numero 100. 133

Ampliatur 3. in Muliere. ibidem. numero 101 133

Declaratur dummodo ſit maior quatuordecim annorũ. ibi. nu. 102. f. 133

Declaratur 2. quando quis eſſet circumuẽtus doloſis perſuaſionibus Abbatis. ibidem. nu. 103 134

Declaratur 3. quando quis eſſet effectus Monacus per metum reuerentialem Patris. ibidem. nu. 104. 134

Minoris res cum titulo lucratiuo alienata, Ratihabitione poſt minorem ætatem conualidatur. quod tempus decennij eſt, inter præſentes & uicennij inter abſentes. Titul. 9. numero 14 159

Quare aliter ſit diſpoſitum in præſente, quàm in abſente. ibidem. numero 15 159

Ampliatur præd. Concluſio quod cõfirmetur actus, vt valeat, vt ex tunc. nu. 16. 159

Ampliatur 2. in Hærede minoris, maiore effecto. ibidem. nu. 19 159

Ampliatur 3. in eo cui per Prætorem fuerit infra certum tẽpus adminiſtratio interdicta. nu. 20. 159

Ampliatur 4 in Prodigo, ac ĩ omni alia perſona alienare prohibita. numero 21 160

Ampliatur 5. etiam quod non ipſe minor, ſed eius Tutor rem Pupilli pro facto proprio ipſiuſmet Tutoris, obliget, vel alienet. nu. 22. 160

Ampliatur 6. etiam ſi per reſcriptum Principis iam maior factus obtineret vt reſcinderentur geſta in minori ætate, ratificata poſt 25. ann. numero 23 160

Declaratur modo id, quando cõtractus nullus eſt, ex eo ſolùm quod non interuenit Decretum, ſecus ſi alia ratione ſit nullus. ibid. nu. 24. 160

Contrarium ueriùs. nu. 25. 160

Secũdo declaratur in Donatione Remuneratoria. ibid. nu. 27. 161

Contrarium verius. nu. 29. 161

Tertiò declaratur quando interuenit dolus. ibid. nu. 32. 161

Idq. Ampliatur, num. 33. 34. & 35. fol. 161. & ſeq.

Quartò declaratur in Minore ſciente, ſecus in ignorante, & in eo qui dubitat. ibid. nu. 37. & ſeq. 162

Quintò declaratur in contractu ſimulato. ibid. nu. 40. 162

Sextò declarantur ſupra dicti caſus, vt procedant de iure Ciuili, ſecus de iure Canonico, ibid. nu. 41. 162

Contrarium verius.

Septimò declaratur quando contractus duplici uitio laboraret, nu. 44. 163

Octauo, declaratur quando Tutor, vel Curator, non vt Minoris, ſed vt propriam, rem alienauit. ibidem. nume. 45. 163

Declaratur 9. quando paucis poſt diebus, quàm maior factus eſſet, confirmaret, ſeu ratum haberet. numero 48 164

Vltimo, declaratur quando minor maior effectus, declarat ſe nolle ratificare, nu. 49. 164

Minoris res an, & quando præſcribi poſſit.

poſsit. Tit.9.nu.47. 163

Minori facilius eſt obligare perſonam, quàm bona. Tit. 5.nu.11. & Tit. 6. nu.49. 72. & 90

Minori quando litem habet, vel ſperat habere, licitum eſt compromittere; vel etiam alienare. Tit.6. nu.87. 96

Minori non datur reſtitutio aduerſus pacem habitam. Tit.6.nu.144. 105

Minori alienata, ſeù obligata vindicāti Doli exceptio opponitur, niſi pretiū reſtituat, licet obligatio, vel alienatio nulla fuerit. Tit.7.nu.19. 109

Minori poteſt diſdicta ſocietatis officij fieri ſine Decreto. Tit.8.nu.121. 136

Minori datur iuramentum in litem contra Tutores vel Curatores ſine ſolemnitatibus alienantes. Titu. 7. numero 22. 109

Minor ſi habuerit notitiam venditionis in genere, non ſufficit, niſi tenor venditionis in cunctis partibus innotuerit. Tit.9. nu. 39. 162

Minor an poſsit donare, vide in verbo Donare.

Minor an poſsit delegare, vide in verbo Delegare.

Minor an poſsit diuidere, vide in verbo Diuidere.

Minor an poſsit compromittere, vide in verbo Compromittere.

Minor an poſsit locare, vide in verbo Locare.

Minor an poſsit facere Pacem ſine Decreto. vide in verbo Pax.

Minor an poßit conſentire, vide in verbo Conſentire.

Minor an poſsit dotare, vide in verbo Dos.

Minor an poſsit Pignori rem tradere. vide in verbo Pignus.

Minor an poſſit pecuniam diſtrahere. vide in verbo Pecunia.

Minor an poſſit Redemptionis cauſa alienare. vide in verbo Redemptio.

Minor an poſſit tranſigere. vide in verbo Tranſactio.

Minor an poſsit cedere bonis. vide in verbo Cedere bonis.

Minor an poſsit ex ſola vtilitate ſine Decreto alienare. vide in verbo Vtilitas.

Minoris Cōtractus ſine Decreto, ac alijs ſolemnitatibus celebratus, nunquid firmetur iuramento, vide in verbo Iuramentum.

Modus procedendi ſuper exceptione cōpenſationis. in Præfat.nu.119. 20

Molendina poſſunt per Minorem ſine Decreto diſtrahi. Titul. 8. numero 81 130

Ampliatur vt Minor poſsit ſine Decreto diſtrahere etiam bona in Montibus ſita. ibid.nu.83. 130

Ampliatur 2. etiam in Hortis malorum aureorum. ibid.nu.84. 130

Ampliatur 3. in bonis Eccleſiæ. nume.85. 131

Contraria ſuperiori ſententia, tamquā verior firmatur. ibid.nu.86. 131

Mulieri non eſt neceſſe interdici Donationem, cum rarò eam faciat. in Præfat. nu.100 18

Mulier poteſt compellere Virum ad faciendam Donationem propter Nupt. Tit. 5.nu.13. 73

Mulier ſi Statuto prohibeatur contrahere ſine conſenſu Conſanguineorum, ea

Statuti ſolemnitas, non requiritur in filia patri renuntiante. Titul.8. numero 12. 110
Mulier poteſt repudiare Donationē ſibi factam, nondum acceptatam, omiſſa ſolēnitate Statuti. Tit.8.nu.66. 128
Mulier poteſt hæreditatem non dū agnitam repudiare, ſine conſanguineorū conſenſu. ibid.nu 67. 128
Mulier minor alienans ſundum dotalem vel ſe pro alio obligans, vel minor ſi faciat pactum de non ſuccedendo. Iuramentum non conualidat contractū. Tit.8.nu.224. 153
Mulieris minoris Donatio, vel refutatio, facta fratribus dum nubit, cum auctoritate Curatoris, & Iudicis Decreto, eſt ipſo iure nulla, etiam ſi iuret, quando Statutum Iuramentum reprobat. Tit.2.nu.5. 48

N

NECESSITAS famis legitima eſt cauſa interponendi Decretum. in Præfat.nu.67. 13
Nobilium facta cum maiori ſolemnitate pertractantur, quàm plebeiorū in Præfatio. nume. 85.& Titul.2.numero 13. 16.& 49
Notarij pratica in interpoſitione Decreti. Tit.1.nu.100. 45
Notarius debet omnes Solēnitates quæ in Decreto interuenerunt, vna ſcriptura ſeparata comprehendere.d. numero 100 45
Et ſi Notarius in inſtrumēto ſcribat, appoſitum fuiſſe Decretum, cum debita cauſæ cognitione, ei non creditur niſi de ſolemnitatibus ſcriptura ſepārata appareat. ibid.nu.101. 45
Immò nec etiam Iudici creditur.
Hodie tamen de conſuetudine non fit Tractatus, ſeù ſeparata Scriptura. ibid. num.104. 46
Notarius an debeat Decretum apponere, ſeù ſcribere in principio inſtrumēti, an verò in fine. ibid.nu.105. 46
Notarius quomodo debeat contractum alienationis rerum Minoris extendere. ibid.nu.106. 46
Notarius in Notariorum matricula deſcriptus ſi errauit in arte Notariatus, non reſtituitur, licet ſit minor. Tit.8.num.47. 126
Notorium quid ſit, quotuplex, & vnde dicatur. Tit.1.nu.48. 31
Notarij propter confecta inſtrumenta rerum Minoris ſine Decreto alienari prohibitarum. puniendi ſunt. ibidem. nume.107. 46

O

OBREPTVM cum eſt Prætori, remanet actio pupillo. Tit.1.n.27.28
Obreptitiè interpoſitum Decretū, nūquā tranſit in rē iudicatam. ibi.n.29. 28
Offenſus ex Decreto Obreptitio, ſemper poteſt contra illud venire, etiam quod fuerit præſens, nec appellauerit. ibid. nume.28. 28
Officiales Caſtrorum, & Villarum non poſſunt Decretum interponere in contractibus Minorū. Tit.7.nu.40. 112
Opinio illa in dubijs quæſtionibus tenenda eſt, quæ diſtinguit. Titu.8.numero 228. 154
Opiniones cum ſunt inter Doctores ea præualet, pro qua eſt conſuetudo, licet

cet ſit contra eõem. Tit. 1. nu. 68. 35
Oratio Imperatoris Seueri, ſeu S. Conſ. Clementianum introduxit Decretum. in Præfat. nu. 13. 6
Orationis, ſiuè S. Conſ. verba. ibi. n. 14. 6
Ordinarium Remedium quando non excludat extraordinariũ. Tit. 7. n. 5. 107

P

PACTVM ne vnquam diuidi poſſit, non valet. Tit. 4. nu. 8.* 60
Pactum de retrouendendo an poſsit per Minorem apponi. Tit. 6. nu. 1. 81
Plures circa id conſiderantur Caſus.
Pactum retrouẽdendi appoſitum à Defuncto, ſeruatur ab Hærede minore abſq. Decreto. ibid. nu. 2. 81
Pacto retrouendendi nequit renuntiare Minor. ibid. nu. 4. 82
Pactum retrouendendi poteſt per Minorem apponi, etiam ſine Decreto, cum emit annuum cenſum. ibi. nu. 7. 82
Pactum adiectum ad reſolutionem donationis, vt res reuertatur ad dantem vel alium, valet etiam in Minore ſine Decreto. ibid. nu. 8. 82
Pactum retrouendendi per Minorem ex interuallo appoſitum ſine Decreto nõ ualet. Tit. 6. nu. 9. 82
Pactum retrouendendi appoſitum à Minore etiam incontinenti in ipſo cõtractu ſine decreto nõ valet. ibi. n. 11. 83
Declaratur id dupliciter. nume. 12. & 13. 83
Contraria ſuperiori ſententia. ibidem. nume. 14. 83
Pater ius habet in vitam filij, nõ autem in bonis. in Præfat. nu. 101. 18
Pater legitimus filiorum adminiſtrator, nequit hæreditatem filiorum minorũ, inter eos ſine Decreto diuidere. Tit. 4. nu. 18 63. & Tit. 8. nu. 6. 118
Pater ſi dum viueret res venales habuit non per hoc tamen poſt eius mortem valent à filio ſine Decreto diſtrahi. Tit. 6. nu. 41. 89
Pater ſi diſpoſuit ire ad S. Iacobum, filius non tenetur ire, niſi in teſtamẽto pater præceperit. ibid. nu 42. 89
Pater Tutor, vel Curator filij emancipati immobilia ſui filij diſtrahere nequit. Tit. 8. nu. 1. 118
Pater legitimus adminiſtrator filij exiſtentis in poteſtate, eius bona abſque urgenti, & neceſſaria cauſa diſtrahere prohibetur. ibid. nu. 2. 118
Pater ſi filij bona alienat, Aduerſarius habebit probare cauſam ſpecialitatis vel Limitationis, filio dicta bona vindicante. ibid. nu. 4. 118
Pater legitimus filiorũ in poteſtate exiſtentium adminiſtrator, nunquid valeat ex legitima cauſa filiorum bona abſq. Decr. diſtrahere. Tit. 8. n. 5. 118
Cõis eſt quod poſsit. ibid. nu. 9. 119
Ampliatur vt procedat etiam in Epiſcopo. ibid. nu. 14. 120
Declaratur, quando vltra prohibitionem Legis, hominis quoque concurreret prohibitio. ibid. nu. 15. 120
Pater diligit filios magis quam ſeipſum, & multa de Parentis affectione. Titul 8. nume. 10. 119
Pater licet aduentitia filiorum diſtrahere prohibeatur, Molendina tamen, ſeu alia periculis obnoxia poterit alienare. ibid. nu. 82. 130

Pater

Pater ſi concedat licentiam filio alienandi, ſiuè in vltima voluntate, ſiuè inter viuos, poterit filius ſine Decreto alienare licet ſit minor. Titu.6.nume.108. 99

Patri magna adhibetur fides circa alienationem rerum minoris. Titu.8.numero 11. 119

Patris auctoritas non ſupplet defectum iuſtæ cauſæ, ſed ſolùm Iudicis loco eſt. ibidem. nu. 3. 118

Pax poteſt per Minorem ſine Decreto fieri. Tit.6.nu.132. 103

Ampliatur etiam ſi extaret Statutum quod Minor non poſſit ſine Decreto contrahere. ibid.nu.134. 103

Limitatur in Infante. ibidem. numero 135 104

Limitatur 2. quoties Pax pœnali vallaretur ſtipulatione. ibidem. numero 136 104

Contrarium, quod immo in Pace requiratur Decretum. ibid. nu.137. 104

Limitatur quando eſſet iuratum. numero 140 104

Pax ſi fuerit facta per Minorem ſine Decreto pœnali ſtipulatione vallata, nõ valet neque Pax, neque pœna ei adiecta. ibidem.nu. 139. 104

Pacem facięti conſentire nequit Minor, ſine Decreto.ibidem.nu.141. 104

Pecunia Minoris ſine Decreto diſtrahi valet. Tit.8.nu.114. 135

Pecuniam quam Minor in manibus reperitur habere, poteſt ſine Decreto expendere. ibid.nu.115. 135

Quod ſanè intelligẽdum eſt, vt Tutor, vel Curator pecunia Minoris vtiliter vtatur. ibidem.nu.117. 136

Pecunia dicitur de rebus quæ nõ poſſunt ſeruando ſeruari. ibi. nu.116 136

Pecunia ad honeſtam lucri partem poſita, non poteſt per Minorẽ ſine Decreto diſtrahi. ibid.nu.118 136

Pecunia Minoris ad Prædiorum emptionem depoſita, ſeù deſtinata, nequit ſine Decreto diſtrahi. ibidem. numero 122. 137

Pecunia emptioni Prædiorum deſtinata, an dicatur mobilis, vel immobilis. ibid.nu.123. 137

Permutare nunquid Minor poſſit. Tit.6. nu.119. 101

Permutatio alienationis eſt ſpecies, venditioniq; æquiparatur. ibid. nu. 120. fol. 102

Pignori rem ſuam tradere nequit Minor. Tit.5.nu.23 75

Pignoris ſuppoſitio alienationis eſt ſpecies. ibid.nu. 24 75

Forma interponendi Decretum in Pignoratione. ibidem.nu.26. 75

Pignoris conſtitutio tenet abſq. Decreto cum iuſſu Prætoris facta eſt. ibidem. nu.27. 75

Pignoris obligatio à Curatore facta ex rebus proprijs tenet, licet contractus principalis ſit inualidus. Tit.5. nume.28. 75

Ampliatur etiã ſi Curator Minori ſucceſſerit. ibid. nu.30. 76

Ampliatur 2. in fundo Dotali. ibidẽ. nu.31. 76

Declaratur, vt procedat quando ſe, & ſua bona obligauit creditor. ſecus ſi propria bona non obligauit. numero 32 76

Pignorata ſi ſit res Minoris, an poſſit diſtrahi.

diſtrahi. ibidem. nu. 34. 76
Pignoratus ſi fuerit fundus minori, poterit ſine Decreto vendi. ibidem. numero 33 76
Praxis reuocãdi alienationem, non dum ratificatam. Tit. vlt. nu. 50. 164
Prælati Eccleſiarum non poſſunt transigere de re Eccleſiæ, vt eã aliis dent, ſed vt eam retineant aliquo dato, vel facto, licitum eſt. Tit. 6 nu. 104. 99
Præfationis effectus. in præfa. nu 1. 3
Præſcribi an poſſint, quæ alienari nequeunt. Tit. 9. nu. 46. 163
Præſcribi res Minorum an, & quando poſſint. Tit. ult. nu. 47. 163
Præſentia eius qui actui cõtradicere nequit, non eſt neceſſaria. in præfat. numero 5. 5
Præſumitur. An præſumatur pro Decreto. Tit. 7. nu. 32 111
Non præſumitur quando reperitur cõtractus in quo de Decreto non habeatur mentio. nu. 33. 111
Ex diuturnitate temporis præſumitur pro Decreto. nu. 34. 111
Declaratur niſi pars neget Solemnitatem interueniſſe. nu. 35. 111
Item quando ex facie inſtrumenti docetur Solemnitatem non interueniſſe. nume. 36. 111
Præſumitur pro Decreto, cum interponitur ſuper actu qui dependet à Iudicis arbitrio. ibidẽ. nu. 37. 111
Non præſumitur pro Decreto, quando Solemnitates non fuerunt enuntiatæ. nume. 38. 111
Item quando fuit interpoſitum à Iudice Rurali, Ignaro, & Idiota. nume. 39. 112
Præſumitur pro Decreto, cum interponitur à Iudice maiori, ſuntq; in eo Solemnitates enuntiatæ. ibidem. nu. 41. fol. 112
Enuntiatæ Solemnitates quando dicantur. ibid. nu. 42. 113
Præſumitur pro Decreto ſi interuenit debitum temporis interuallum, ſecus è contra. ibid. nu. 47 114
Non præſumitur quãdo fuit ſubreptũ, vel obreptum Iudici. nume. 48. fol. 114
Item quando pars plenè non edocuit. Necnon quando eſſet error manifeſtus. nu. 49. & 50 114
Præſumitur pro Decreto, ſed admittitur probatio in contrarium. ibid. nu. 51. & 52. 114
Prætoris arbitrio multa tribuuntur in Decreti interpoſitione. Titu. 1. numero 6. 26
Prætori conceditur arbitrium, nõ autem liberum arbitrium. ibid. nu. 7. 26
Prætor curare debet, vt pecunia à Minore ex vẽditione accepta creditoribus ſoluatur. Tit. 1. nu. 55. 32
Reliqua de Prætore vide in verbo Iudex.
Principis præſentia ſupplet defectum Decreti. Tit 1. nu. 88. 41
Principis conſenſus difficilis eſt, & plerunque impoſsibilis. Tit. 6. n. 17. 84
Priuilegiatus in ſpecie debet præferri Priuilegiato in genere. Titu. 5. numero 3. 71
Priuilegia omnia conceſſa Minori, intelliguntur etiam conceſſa Furioſis. in præfat. nu. 73. 14
Procurator generalis conſtitutus à Minore,

nore, vel Muliere cum debitis ſolemnitatibus, an poſsit omnes alios Contractus abſque alia ſolemnitate celebrare. Tit.5.nu.52. 78
Procurator habens liberam tranſigendi facultatem, licet de debito liquido tranſigere nō poſsit, id tamen nō procedit in tranſactione tacita, ex negligentia proueniens. Tit.8.nu.73. 129
Procurator petere non poteſt, quod iuſtificetur cauſa alienationis, & Decretum interponatur. Tit.1.n.80. 39
Prodigus an ſit prohibitus alienare ſine Decreto, antequam ei interdicatur alienatio. in Præf.nu.77. 15
Prodigus ſine Decreto non alienat. ibid. nume.76. 15
Prohibita alienatione, intelligitur prohibitum omne illud per quod ad alienationem perueniri poſsit. Titul.3. num.7. 58
Prohibitio alienationis dicitur exorbitans, & quaſi iniqua, cum rerum ſuarum adminiſtrationem tollat. Tit. 1. nume.3. 25
Declaratur id.nu.4. 25
Prorogari tempus reuenditioni præſtitū per Minorem non poteſt. Titul. 6. numero 5. 82
Prorogare tempus ſolutionis debiti minoris nequit Tutor, vel Curator. ibidem.nu.6. 82
Prouocatio an cenſeatur facta à Maiore cum reperitur facta Diuiſio. Titu. 4. ſub nu.32.verſ. In dubio. 65
Pupilli quandoque Curatores habent, in Præf.nu.18.& Tit.6.n.54. 6.& 91
Pupillus poteſt hæreditatem ſine Iudice adire. Tit.6.nu.53. 91
Pupillus carcerari non poteſt. ibidem. nu 128. 103
Reliqua de Pupillo vide in verbo Minor.

R

RATIO cum eſt expreſſa in textu, vel quando vnica tātum reddi poteſt, licitum eſt, ab ea arguere, etiā in pœnalibus, exorbitantibus, correctorijs, atq. rigoroſis. Titu. 6. numero 18. 85
Ratio quando in pluribus caſibus eſt eadem, ea decidit omnes caſus non extenſiuè, ſed comprenſiuè. ibidem. numero 19. 85
Ratihabitio poſt Minorem ætatē tribus dicitur fieri modis. Tit.ult.n.4. 157
Ratihabitionis tacitæ tempus, poſt minorem ætatem eſt quadriennium. ibidem,nu.5. 157
Quod cum vtile ſit à die perfectæ ætatis, ſcienti, non autem ignoranti currit. ibidem. nu.6. 157
Ratihabitionis contractus in cauſa oneroſa eſt quinquennij poſt perfectam ætatem, quod quinquennum incipit currere à die ætatis perfectæ 25. annorum, ibidem.nu.11. 159
Declaratur tamen id, niſi quis ex forma Statuti declaratus ſit maior ante 25. ann. ibidem.nu.12. 159
Contrarium verius, nu.13. 159
Ratihabitionis natura eſt, vt trahatur retrò ad tempus initij. ibid. nu. 17.
Quod declaratur, nu.18. 159
Reditus annui. vide in verbo. Annui reditus.
Redimendi ius quod Minor habet ex pacto

ęto Patris, ſine Decreto diſtrahi nequit. Tit. 6. nu. 3. 82
Redemptionis cauſa poteſt Minor ſine Decreto eius bona diſtrahere. Tit. 8. nume. 75. 130
Ampliatur vt ſi id facere neglexerit, incidat in pœnam priuationis hæreditatis. ibidem. nu. 76. 130
Ampliatur 2. id procedere ēt in Redēptione carcerum. ibid. nu. 78. 130
Contrariam ſententiam firmat Autor. ibidem. nu. 79. 130
Refutationes quas faciunt puellæ fratribus dum nubunt, cum auctoritate Curatoris, & Iudicis Decreto, ſunt ipſo iure nullæ, etiam ſi iurent, quādo Statutum Iuramentum reprobat. Tit. 2. numero 5. 48
Rei tēpore perituræ multa tributa ſunt ſpecialia. Tit. 8. nu. 80. 130
Religionem ingrediens, an transferat bona in Monaſterium ſine Decreto. vide in verbo. Minoris bona. & in verbo. Ingreſſus Religionis.
Remedium extraordinarium, quādo pinguius prouidet, quàm Ordinarium, non excluditur ab ordinario. Titu. 7. numero 5. 107
Remiſſio eius quod nondum eſt aquiſitū, facilius toleratur, quam alicuius proprij, & iam aquiſiti. Tit. 8. n. 70. 129
Remunerationis cauſa an poſſit donare Minor. vide in verbo. Donatio.
Renuntiare exceptionibus Minori competentibus, nequit Tutor, vel Procurator. Tit. 2. nu. 9. 48
Repudiatio valet per Minorem ſine Iudicis Decreto fieri. Tit. 8. nu. 63. 128
Repudiare Legatū abſque Decreto nequit Minor. ibidem. nu. 68. 129
Requiſita quamplura neceſſaria fore in alienatione rerum Minoris. Titul. 1. nume. 16. 27
Res litigioſa, & ſequeſtrata, ſi comodè retineri nequit, valet alienari, licet aliàs non poſsit. Tit. 8 nu. 55. 127
Reſtitutio in integrum Decretū exigit. in Præfat. nu. 110. 19
Reſtitutio in integrum ceſſat, vbi interuenit Decretum. Tit. 7. nu. 1. 106
Communis opinio eſt in contrariū. n. 3. Quæ Ampliatur, & Declaratur. 107
Reſtitutio ceſſat propter Decretū, quando pretium rei fuit per Iudicem taxatum. ibidem. nu. 6. 108
Reſtitutio in integrum ceſſat propter Iuramentum. Tit. 7. nu. 8. 108
Reſtitutio ceſſat, quando interponitur Decretum in Libertatis datione. ibid. num. 9. 108
Reſtitutio in integrum ceſſat, quando Decretum interponitur ſuper ætate. ibidem nu. 10. 108
Reſtitutio ceſſat, quando Lex, vel Statutum, procedit abbreuiando ætatem 20. annorum, ſicut è contra quando elongaret vltra tempus 25. ann. datur reſtitutio. Tit. 8. nu. 77. 130
Reſtituere Legatum, vtrum Minor, ſeu Tutor, vel Curator poſsit ſine Decreto. Tit. 8. nu. 71. 129
Rixoſus an quis ſit, à Iudicis pendet arbitrio. Tit. 4. nu. 7. 60
Rub. ff. de Rebus eorum declaratio. Titu. 8. nu. 18. 121

S.

SAPIENTIAE Noua laus, & illius erector, Benedictus Guidelotius

tus Peruſinus. Tit.4. nu.39. 67
Scolaris officium eſt, ſemper defendere Bart. Tit.5.nu.4. 71
Scire factum quis non dicitur, niſi nouerit cum omnibus ſuis qualitatibus. Titul. vlt.nu. 39. 162
Senat. Conſ. Clementianum quod quandoque vocatur Oratio, introduxit Decretum. in Præfat.nu. 13. 6
Verba d. S. Conſ. ibidem.nu.14. 6
Sententia interlocutoria ferri poteſt parte non citata. Et quæ ſit ratio, in Præfat.nu.4. 4
Sedere debet Iudex dum interponit Decretum. Tit. 1.nu. 63. 34
Seruando quæ ſeruari nequeunt, valent ſine Decreto diſtrahi. Tit.2 num. 10. ſ.48. Tit.5.n.7.ſ.72. Tit.6. ſub nu.4. verſ. Qui duo Caſus. ſ.82. & Tit. 8. num.49. 126
Seruando ſeruari non poſſe propriè illa res dicuntur, quæ in naturali ſua bonitate non poſſunt vltra triennium ſeruari. Titu. 8.nu.51. 127
Sindicus cum conſtituitur à Ciuitate, Caſtro, vel Villa, an ſit neceſſarium Decretum. in Præf.nu.94. 17
Sindicus conſtitutus ad alienandum res Vniuerſitatis, non poteſt alienare, niſi ſit expreſſum, quæ bona vendi debeant. Titul. 5. nu.51. 78
Societatem Officij ſi Minor habet, poterit ei ſine Decreto diſdicta fieri. Tit. 8.nu. 121. 136
Socius Studij qui diutius fuit in Studio, debet portiones facere, Iunior verò eligere. Tit.4.nu.38. 67
Solemnitas quæ requiritur ad certum finē, habito fine, ſufficit, quod ex poſt facto accedat. in Præf.nu.45. 10
Solemnitas eadem requiritur in diſſoluendo, quæ in faciendo. Ex qua Regula ad plura infertur. ibid. ſub nume.91. & ſeq. 16. & 17
Solemnitas quæ nam requiratur in alienatione rerum Eccleſiaſticarum. in Præf.nu.61. 12
Solemnitas quæ de iure communi requiritur in alienatione, non eſt à iure prouiſum, vt ea in Donatione adhibeatur. in Præf.nu.116. 20
Solemnitates quibus partes renunciare nequeunt, non probantur per ſimplicem aſſertionem Notarij, vel Iudicis. Tit. 1.nu. 103. 46
Solemnitates omnes requiruntur in Tutore, vel Curatore alienante, quæ in ipſo Minore. Tit.6.nu.16. 84
Solemnitates enunciatæ quando dicatur. Tit.7.nu.43. 113
Soluto debito Actori, ſeu Sindico Ciuitatis, etiam quòd id conſtet per Apocam Actoris, non tamen ex hoc Ciuitas præſumitur locupletata, in Præfat.nu. 97. 18
Statuto ſi caueatur, quod Vniuerſitas debeat facere Sindicum, cum auctoritate Poteſtatis, nunquid iſta auctoritas requiratur in actu, an verò poſsit poſtea ſequi. in Præf.nu.38. 9
Statuto ſi caueatur, quod Mulier non poſsit hæreditatem adire ſine conſenſu conſanguineorum, conſenſus ſubſequens, non poterit aditionem confirmare. ibid.nu. 55. 12
Statuto ſi caueatur, vt in alienatione rerum Minoris, interueniat conſenſus alicuius, habet locum etiam ſi con-

trahat

trahat cum Clerico. Tit. 2. nu. 18. 50
Statuto ſtante, Mulierem non poſſe contrahere ſine cõſenſu conſanguineorũ, fauore tamen piæ cauſæ contrahere ſine eorum conſenſu poteſt, ibidem. nume. 21. 51
Statutum diſponens ſolui Gabellam, de Alienatione, vendicat ſibi locum & in Diuiſione. Tit. 4. nu. 4. 59
Statutum loquens de Alienatione, non habet locum vbi quis ex neceſſitate Laudi cogitur. Tit. 4. nu. 26. 64
Statutum tractans de auferendo ius quæſitum, ſeù de inferendo damnum, nunquam comprehẽdit Minorem. Tit. 6. num. 83. 95
Statutum diſponens, quod legitima ætas, intelligatur in 18. anno. non intelligitur. quod ad alienationem. Tit. 8. nume. 24. & 26. 122
Statutum ſimpliciter annullans contractum, non habet locum in iurato. Titul 8. nu. 157. 144
Statuta debent intelligi ſecundũ ius commune. Tit. 2. nu. 26. 52
Statuta debent intelligi vt non inducant abſurdam. Tit. 6. nu. 79. 95
Statuta generaliter diſponentia comprehendunt etiam Minores. ibidem. numero 85. 96
Studiorum cauſa permiſſum eſt filiofam. ſumere mutuum, uſque ad probabilem modum, Tit. 1. nu. 53. 32
Studiorum cauſa eadem gaudet priuilegijs quibus cauſa pia. Titu. 8. numero 108. 135
Studij cauſa, & Dotis æquiparantur. ibidem nu. 110. 135
Studij cauſa, dicitur legitima cauſa interponendi Decretum. ibidem. numero 109. 135
Declaratur dupliciter. ibidem. n. 112. & ſeq. 135
Subhaſtatio neceſſaria in alienatione rerum Minoris. Tit. 1. nu 64. 34
Limitatur quadrupliciter. ibidem. numero 66. 35
Subhaſtatio in alienatione rerum Minoris non requiritur de Conſuetudine. ibid. nu 67. 35
Subhaſtatio fieri debet per viginti dies, in rebus fiſci, Eccleſiæ, & Minoris: In alijs verò eſt arbitrarium, niſi tempus eſſet limitatum. Tit. 1 ſub nu. 64. in fine. 34
Subhaſtationis forma. ibidem. numero 65. 35
Subſcriptio Iudicis in decreto requiritur. Tit. 1. nu. 62. 34
Subſtitutus qui dimittitur ab eo, qui ſe abſentat, vel qui ponitur loco mortui habet iuriſdictionem ordinariam, non delegatam. Tit. 1. nu. 78. 38
Succeſſor reuocare debet ſiquid fraudolenter contra S. Conſ. Clementiani auctoritatem, à Prædeceſſore in alienatione rerum Minoris commiſſum deprehenderit. Tit. 5. nu. 48. 78
Succeſſor an, & quando teneatur ſtare Locationi, à Prædeceſſore factæ. Titul. 6. nu. 65. 93

T

TEMPORIS quinquennij, decennij, & vicennij curſus, non præſcriptionem, ſed ratihabitionem inducit. Tit. ult. nu. 43. 162

Teſtamentum licet irritum ſit, adhuc tamen probat voluntatem teſtatoris. Tit.6.nu.109. Secus verò ſi à teſtatore fiat Scriptura. ibidem. numero 110. 99

Teſtator faciens Contractus in Teſtamẽto, irrito teſtamento non irritantur contractus. Tit.8.nu.40. 125

Tractatus, ſeu ſeparata Scriptura de Solemnitatibus in Contractibus Minoris, hodie de conſuetudine fieri non ſolet. Tit.1.nu.104. 46

Traficum de nouo poteſt errigere Minor de pecunijs quas præ manibus habet. Tit.6.nu.38. 89

Non autem poteſt pro trafico errigendo fundum, vel quid aliud quod poſſit ſeruari, diſtrahere. ibidem. numero 39. 89

Tranſactio à Minore fieri nequit ſine Decreto. Tit.6.nu.99. 98

Ampliatur, & limitatur non nullis modis: ibidem. nume.102.& 103. fol. 98.& 99

Tranſactio dicitur Alienatio. ibidem. nume.100. 98

Forma Decreti in tranſactione. ibid. nume.105. 99

Tranſactio de Alimentis debitis ex vltima voluntate, an fieri valeat. ibid. num.106. 99

Tranſactio ſuper Alimentis futuris poteſt etiam ſine Decreto fieri, quando ea à teſtatore permiſſa eſt. ibidem. nume.107. 99

Tranſactio de Alimentis debitis ex Contractu inter viuos valida eſt ſine Decreto: ibidẽ. nu.113. 100

Ratio cur ſecus diſpoſitum ſit in Alimentis ex vltimà voluntate debitis. ibidem.nu.114. 100

Tranſactio quæ vtilis eſt tranſigenti valida eſt, etiam ſine Decreto: ibidem. nume.115. 100

Tutor petere non poteſt per Procuratorem, quod iuſtificetur cauſa Alienationis, & Decretum interponatur. Tit.1.nu.80. 39

Tutor, vel Curator debet cum eiſdem ſolemnitatibus alienare, quibus ipſe Minor. Tit.6.nu.16. 84

Tutor, vel Procurator nõ poteſt expreſſe renuntiare exceptionibus peremptorijs, vel declinatorijs. Titu. 2.numero 9. 48

Tutor ſi rem obligauit ſine Decreto, quãuis obligatio non valeat, eſt tamẽ exceptioni doli mali locus, ſi pecunia accepta ei ſoluatur, qui ſub pignore erat Creditor. Tit.5.nu.25. 73

Tutor, vel Curator, ſi Minoris bona fuerint debita cum ſolemnitate vendita, Emptor verò non ſoluat, poteſt ſine alia ſolemnitate debitum perſoluere, & dicta bona retinere. ibidem. numero 47. 78

Tutor, vel Curator nomine Minoris contrahens, & obligans rem propriam, tenet obligatio, licet principalis Contractus ſit inualidus. ibidem. numero 28. & ſeq. 75

Tutor, vel Curator non poteſt debitori Minoris tempus ſolutionis debiti prorogare. Tit.6.nu.6. 82

Tutor, vel Curator poteſt pro exercitio litis, etiã ſine Decreto immobilia obligare. Tit.6.nu.88. 96

Tutor vẽdens rem Minoris pretio viliori

excu-

excuſatur, ſi Iudicis aſtimatio præceſsit. Tit: 7.nu.7. 108

Tutorem habenti Tutor dari nequit, ſi tamen ſit aliquis caſus quo dari poſſit, non tamen exprimatur caſus ex quo dari poteſt, ſed alius, non valet datio. Tit.1.nu.23. 28

Tutoris, vel Curatoris auctoritas neceſſaria in alienatione rerum Minoris. Tit.1.nu.56. 32

V

VENDITIO *vbi probibetur reſpectu pretÿ, probibita venditione non cenſetur probibita Donatio. in Præfat. nu. 102.* 18

Venditio vnius rei pro alia re emendæ Minori non permittitur. Titu.6. numero 119. 101

Venditione conceſſa, quod eſt maius, non cenſetur permiſſa obligatio quod eſt minus, niſi expreſſè dicatur. Titu.1. nume.92. 42

Verba Orationis Imperatoris Seueri, ſiue S. Conſ. Clementiani, in Præfat. nume.14. 6

Verba d. S. Conſ. an dicantur probibere pupillorum Tutores, vel etiam Adultorum Curatores. ibid. nu.17. 6

Veſtes detritæ, & ſuperuacua animalia valent ſine Decreto diſtrahi. in Præf. nume.16. 6

Veſtimenta non præſumũtur poſſe vltra trienniũ conſeruari. Tit.8.n.52. 127

Voluntas teſtatoris operatur, vt alienatio poſsit ſine Decreto fieri, ẽt ſi teſtamentum irritum ſit. Tit.6.n.109. 99

Voluntas teſtatoris probatur ex teſtamento, licet irritum ſit. d.n.109. 99

Non autem probatur ex Scriptura. ibidem. nu. 110. 99

Voluntas teſtatoris operatur, quod alienatio poſsit ſine Decreto fieri, ẽt Statuto contrariũ diſponẽte. ibi. n.111. 99

Quod ſanè intelligendum eſt, ſi alienatio in Minoris vtilitatem tendat. ibi. num. 112. 100

Vniuerſitas non poteſt ſine Decreto alienare. in Præf. nu.103. 18

Vſumfructum, aliudq. quodcunq. ius Minor abſque Decreto diſtrahere probibitus eſt. Tit.6.nu.29. 37

Vtile, p inutile nõ vitiatur. ibi. n.59. 92

Non procedit in indiuiduis.

Vtilitas eſt legitima alienandi cauſa in Minore, etiam nulla interueniente Solemnitate. Tit.8 nu.124. 137

Communis, & verior opinio eſt in contrarium. ibid. nu.125. 138

Diſtinctio dictarum opinionũ. ibidem. nu.129. 139

Vtilis ſi euidẽter ſit alienatio Minori poterit ratificare contractum, debitas adhibendo ſolemnitates, quod denegatur aduerſario. Tit.8. nu.130. 140

Intelligitur tamen id niſi pars aduerſa ante actum conſumatum opponat defectum Solemnitatis. ibi. nu.131. 140

Item poteſt pars aduerſa agere, vt perſona priuilegiata, in cuius fauorem actus irritatur, declaret, an velit ſtare conuentioni, an verò ab ea recedere. ibidem. nu.132. 140

F I N I S.

			Errata	Correcta.
Fol.1.	col.3.	lin.22.	Actura	Actum
fol.4.	col.2.	lin.26.	potest	prout
fol.10.	col.1.	lin.24.	in d.cura	in d.c.Cura.
fol.11.	col.3.	lin.26.	Ait	Aut
fol.13.	col.1.	lin.32.	de Reg.	d.Reg.
fol.16.	col.4.	lin.13.	Inſpect 16.	Inſpect. 17.
fol.24.	col.1.	lin.41.	captiotibus	capitonibus
fol.24.	col.2.	lin.8.	æpulationem	opitulationem
fol.24.	col.2.	lin.19.	optimis	optimus
fol.25.	col.2.	lin.42.	Bononienſis	Bononienſibus
fol.36.	col.4.	lin.22.	ita	ſita
fol.39.	col.4.	lin.8.	ſæpa	ſæpe
fol.41.	col.3.	lin.1.	elec.	eſt,
fol.46.	col.4.	lin.12.	certum	certum
fol.49.	col.3.	lin.44.	i latiſs.	latiſs.
fol.55.	col.4.	lin.23.	Tertia	Tertiò
fol.66.	col.[illegible]	lin.12.	& aliæ	& alies
fol.70.	col.1.	lin.18.	Maiori	Minori
fol.70.	col.2.	lin.36.	in q.3.	in 4.q.3.
fol.72.	col.4.	lin.40.	effectam	affectam
fol.75.	col.1.	lin.6.	hac prima Inſpect.	hac Inſpect.
fol.82.	col.4.	lin.5.	etiam minore	etiam in minore
fol.83.	col.2.	lin.44.	Declaratur	Declaratur
fol.84.	col.3.	lin.21.	accommodare	accommodantes
fol.89.	col.1.	lin.26.	Inſpect.17.	Inſpect.16.
fol.96.	col.4.	lin.37.	Conſtitu	Conſtituto
fol.124.	col.4.	lin.22.	quem	quod
fol.140.	col.4.	lin.45.	auguſtiſsimæq;	auguſtiſsimiq;
fol.145.	col.1.	lin.36.	Reſtind.	Reſcind. uendit.
fol.145.	col.3.	lin.34.	reſpondens	reſpondens
fol.148.	col.1.	lin.32.	contractum	contra Contractum
fol.148.	col.2.	lin.21.	Nullam	Nullum
fol.149.	col.1.	lin.6.	illam	illum
fol.159.	col.1.	lin.34.	ſecundum	ſecundum ipſum

SERIES CARTARVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn

Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.

Omnes ſunt duerniones.

PERVSIAE,

In Aedibus Io. Bernardini Raſtellij.

M D LXXIIII.